

Justerat onsdagen den 26 november beträffande § 331, första och tredje att-satserna, i övrigt tisdagen den 9 december 2003.

Conny Andersson

Inger Linge

Tore Lidbom

§ 324

Inledning

Ordföranden förklarade sammanträdet öppnat.

Upprop förrättades varvid närvaro och frånvaro på grund av anmälda förhinder antecknades i enlighet med bilagda uppslagslistor, bilagorna A och B.

Fullmäktige godkände de anmälda förhindren.

§ 325

Kungörelse

Kungörelsen om fullmäktiges sammanträde utsändes den 13 november 2003 till fullmäktiges ledamöter och ersättare och länsstyrelsen. Kungörelsen anslogs samma dag på landstingets anslagstavla.

Tillkännagivande om sammanträdet infördes den 18 november 2003 i tidningarna på sätt fullmäktige beslutat.

Tillägg till föredragningslistan anslogs den 21 november 2003 på landstingets anslagstavla och utsändes samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare.

Det antecknades att sammanträdet utlysts i laga ordning.

§ 326

Justering

Att jämte ordföranden justera sammanträdet protokoll utsågs förste och andre vice ordföranden.

Protokollet ska justeras tisdagen den 9 december 2003.

Fullmäktige beslutade enligt ordförandens förslag att växeltjänstgöring fick ske under behandlingen av § 331.

§ 327

Anmälan av länsstyrelsens beslut att för tiden t o m 31 oktober 2006 till ny ledamot i valkrets II efter Bo Ehlin (m) inkalla Curt Linderoth (m) och till ny ersättare efter Curt Linderoth (m) utse Staffan Ingvarsson (m), till ny ersättare i valkrets III efter Anita Hallberg Egervall (kd) utse Carin Björk (kd)

LS 0309-2396, 2485

Efter förslag från ordföranden lades anmälan till handlingarna.

§ 328

Revisorernas höstrapport till landstingsfullmäktige 2003

LS 0310-2727

Anf. 1-3

I ärendet yttrade sig Mats Ifvarsson, Georg Jönsson samt landstingsrådet Ingela Nylund Watz.

Efter förslag från ordföranden lades anmälan sedan till handlingarna.

§ 329

Delårsbokslut 2003 för Stockholms läns landsting och bolag (förslag 70)

LS 0305-1790

Anf. 4-19

I ärendet yttrade sig landstingsråden Chris Heister, Birgitta Rydberg, Stig Nyman, Ingela Nylund Watz samt Bengt Cedrenius.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att fastställa delårsrapport för augusti 2003

att godkänna Huddinge Universitetssjukhus AB inrapporterade budget för år 2003 med resultat om -105 000 000 kronor

att godkänna Ambulanssjukvården i Stockholm AB inrapporterade budget för år 2003 med resultat om -8 300 000 kronor

att godkänna Locum AB inrapporterade budget för år 2003 med resultat om 1 400 000 kronor

att godkänna S:t Eriks Ögonsjukhus AB inrapporterade budget för år 2003 med resultat om 2 100 000 kronor

att utställa en kapitaltäckningsgaranti till Landstingshuset i Stockholm AB om 110 000 000 kronor motsvarande beräknad kostnad för nedskrivning av aktier i dotterbolag.

Det antecknades att Karl-Axel Boström ej deltog i beslutet.

§ 330

Åtgärder angående lagstiftningens krav på budgetbalans (förslag 71)

LS 0310-2587

Anf. 20-27

I ärendet yttrade sig landstingsråden Christer G Wennerholm, Stig Nyman, Ingela Nylund Watz samt Birgitta Rydberg.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till fp-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att uppdra åt landstingsstyrelsen att framlägga en budget i balans för budgetåret 2004 samt för planeringsåren 2005-2006

att återopa storleken på de ackumulerade underskotten som synnerliga skäl för att avstå från att reglera de negativa resultaten för åren 2000-2002.

M- och kd-ledamöterna deltog ej i fullmäktiges beslut. Som röstförklaring hänvisades till respektive partis särskilda uttalande i landstingsstyrelsen.

RESERVATION

FP-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för det egna förslaget.

§ 331

Budget för Stockholms läns landsting för 2004 och plan för åren 2005-2006 samt investeringsplan 2004-2008 (förslag 72)

LS 0304-1498

Ordföranden föreslog att ärendet skulle behandlas enligt följande

- A Överläggning om ärendet i dess helhet.
- (1) SL-koncernen
 - (2) Färdtjänstnämnden
 - (3) WÅAB
 - (4) Kulturnämnden
 - (5) Regionplane- och trafiknämnden
 - (6) Revisorskollegiet
 - (7) Sjukvård (inkl tandvård)
 - (8) Patientnämnden
 - (9) Landstingsstyrelsen/Finansiering (inkl ägar-, investerings-, miljö- och personalfrågor)
 - (10) Övriga punkter i hemställan
- B Beslut beträffande budgeten och flerårsberäkningar.

Efter förslag från ordförande beslutade fullmäktige att beslut rörande punkter 1) - 10) ovan skall fattas i anslutning till punkten B.

Landstingsfullmäktige godkände den av ordföranden föreslagna behandlingsordningen.

Överläggning beträffande budgeten i dess helhet. Anf. 28-81

Vid överläggningen yttrade sig landstingsråden Ingela Nylund Watz, Chris Heister, Birgitta Rydberg, Birgitta Sevefjord, Stig Nyman, Bengt Cedrenius och Dag Larsson, Anders Guståv, landstingsrådet Maria Wallhager, Måns Almqvist, Inga-Britt Backlund, Lena-Maj Anding, Åke Askensten, landstingsrådet Lars Dahlberg, Andres Käärik, Brit Rundberg samt Mia Birgersson.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag ~~med kompletteringar enligt bilaga C~~
- 2) bifall till s-, v- och mp-ledamöternas vid sammanträdet framlagda tilläggsförslag, ~~enligt bilaga C~~
- 3) bifall till m-ledamöternas förslag, ~~med kompletteringar enligt bilaga C~~

4) bifall till fp-ledamöternas förslag, ~~med kompletteringar enligt bilaga C~~

5) bifall till kd-ledamöternas förslag, ~~med kompletteringar enligt bilaga C~~
SL-koncernen Anf. 82-125

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Anna Berger Kettner, Hans-Erik Malmros, landstingsrådet Maria Wallhager, Kerstin Pettersson, Michael Stjernström, Åke Askensten, Charlotte Broberg, Jan Strömdahl, Åke Holmström, Anna Manhag, Gertrud Brorsson, Barbro Svanström samt Elin Låby.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 1
- 2) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 1
- 3) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 1
- 4) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 1

De ställda yrkandena om ändringar i landstingsstyrelsens förslag behandlades på sätt som anges i bilaga 1.

Färdtjänstnämnden

Anf. 126-134

I ärendet yttrade sig Johan Sjölander, Hans-Erik Malmros, Birgitta Bexelius, Pelle Börjesson, Magnus Agestav, Åke Askensten samt Lars B Strand.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 2
- 2) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 2
- 3) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 2
- 4) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 2

De ställda yrkandena om ändringar i landstingsstyrelsens förslag behandlades på sätt som anges i bilaga 2.

WÅAB

Anf. 135-143

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Anna Berger Kettner, Jan Olov Sundström, John Glas, Michael Stjernström, Camilla Strandman samt Jan Strömdahl.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 3
- 2) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 3
- 3) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 3
- 4) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 3

De ställda yrkandena om ändringar i landstingsstyrelsens förslag behandlades på sätt som anges i bilaga 3.

Kulturnämnden

Anf. 144-168

I ärendet yttrade Ulla Parkdal, Marianne Watz, Karin Ekdahl, Jan Wattsgård, Sonia Lunnergård, Teresia Ekekihl, Lotten von Hofsten, Andres Käärik, landstingsrådet Ingela Nylund Watz, Torbjörn Rosdahl, Yvonne Andersson samt landstingsrådet Bengt Cedrenius.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 4
- 2) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 4
- 3) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 4
- 4) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 4

De ställda yrkandena om ändringar i landstingsstyrelsens förslag behandlades på sätt som anges i bilaga 4.

Regionplane- och trafiknämnden

Anf. 169-186

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Dag Larsson, Anders Guståv, landstingsrådet Maria Wallhager, Jan Strömdahl, Pia Lidwall, Camilla Strandman, Bo Lagerquist, Shadi Larsson samt landstingsrådet Bengt Cedrenius.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 5
- 2) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 5

- 3) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 5
- 4) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 5

De ställda yrkandena om ändringar i landstingsstyrelsens förslag behandlades på sätt som anges i bilaga 5.

Revisorskollegiet

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 6
- 2) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 6
- 3) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 6
- 4) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 6

De ställda yrkandena om ändringar i landstingsstyrelsens förslag behandlades på sätt som anges i bilaga 6.

Det antecknades att Karl-Axel Boström ej deltog i beslut rörande revisorskollegiet.

Sammanträdet avslutades kl 20.15 för att återupptas nästa dag kl 09.30.

Upprop förrättades den 26 november 2003 varvid närvaro och frånvaro antecknades i enlighet med bilagda uppropslista B. Fullmäktige godkände de anmälda förhindren.

Sjukvård (inkl tandvård)

Anf. 187-316

I ärendet yttrade sig landstingsråden Birgitta Sevefjord, Christer G Wennerholm och Birgitta Rydberg, Anders Lönnberg, landstingsrådet Stig Nyman, Lena-Maj Anding, landstingsrådet Dag Larsson, Lotta Lindblad Söderman, Olov Lindquist, Mia Birgersson, Pia Lidwall, Peter Andersson, Lena Cronvall-Morén, Christina Andersson, Håkan Jörnehed, Janne Stefanson, Juan Carlos Cebrian, Esabelle Reshdouni, Kristina Söderlund, Marita Lärnestad, Lennart Rohdin, Gunilla Roxby-Cromvall, Monica Karlsson, Åke Askensten, Mikael Sundesten, Gunilla Helmerson, Cecilia Carpelan, Brit Rundberg, Sonia Lunnergård, Filippa Reinfeldt, Margareta Blombäck, Catharina Wahlgren, Inga-Britt Backlund, Kenneth Sjökvist, Lars Joakim Lundquist, Bo Johansson, Kerstin Pettersson, Boel Carlsson, Marie Ljungberg Schött, Torbjörn Rosdahl, landstingsrådet Lars Dahlberg, Annika Sandström, Margareta Cederfelt, Lena Huss, Anders Lönnberg, Olof Pontusson samt Christina Tallberg.

I ordningsfråga yttrade sig landstingsråden Chris Heister, Birgitta Rydberg, Stig Nyman och Lars Dahlberg, Andres Käärik samt Carin Håkansson.

Fullmäktige ajournerade sig härefter inför behandlingen av säryrkandena 1-3 i bilaga 7.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 7
- 2) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 7
- 3) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 7
- 4) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 7

De ställda yrkandena om ändringar i landstingsstyrelsens förslag behandlades på sätt som anges i bilaga 7.

Patientnämnden

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 8
- 2) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 8
- 3) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 8
- 4) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 8

De ställda yrkandena om ändringar i landstingsstyrelsens förslag behandlades på sätt som anges i bilaga 8.

Landstingsstyrelsen/Finansiering (inkl ägar-, investerings-, miljö- och personalfrågor)

Anf. 317-340

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Lars Dahlberg, Mikael Freimuth, landstingsrådet Birgitta Rydberg, Håkan Jörnehed, landstingsrådet Stig Nyman, Yvonne Andersson, Urban Ryadal, Margareta Herthelius, landstingsråden Ingela Nylund Watz, Chris Heister och Bengt Cedrenius.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 9
- 2) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 9
- 3) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 9
- 4) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 9

De ställda yrkandena om ändringar i landstingsstyrelsens förslag behandlades på sätt som anges i bilaga 9.

Ordföranden konstaterade härefter att under överläggningarna framställda yrkanden beträffande förslaget till budget för 2004 och flerårsberäkningar för åren 2005-2006 för Stockholms läns landsting och landstingsägda företag behandlats, varvid fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag jämte framlagda tilläggsyrkanden från s-, v- och mp-ledamöterna, samt beslutat bordlägga 1:a och 3:e att-satserna i landstingsstyrelsens förslag med omedelbar justering.

Reservationer anfördes av m-ledamöterna, fp-ledamöterna och kd-ledamöterna till förmån för respektive partigrups säryrkanden och övriga under överläggningen ställda yrkanden i de fall yrkandena inte bifallits av landstingsfullmäktige.

Fullmäktige hade sammanfattningsvis beslutat

att bordlägga beslutat att fastställa budget för Stockholms läns landsting för år 2004 samt flerårsberäkningar för åren 2005-2006 med omedelbar justering.

att fastställa landstingsskatten till 12,27 kronor per skattekrona

att bordlägga beslutat att fastställa Stockholms läns landstings driftsbudget för år 2004 i enlighet med landstingsstyrelsens förslag till landstingsbidrag/tillskott, resultat- och avkastningskrav för respektive nämnd/styrelse och bolag med omedelbar justering.

att fastställa taxor och avgifter enligt bilaga samt uppdra åt styrelsen för WÅAB att i motsvarande grad besluta om höjning av övriga taxor samt uppdra åt styrelsen för AB SL att besluta om motsvarande höjning av övriga delar av sortimentet av periodkort och kuponger utifrån en genomsnittlig höjning om maximalt 20 procent

att bemyndiga landstingsstyrelsen att fastställa justeringar av teknisk art avseende denna budget

att förvaltningar och bolag senast den 31 januari 2004 överlämnar nämnd/styrelse behandlade budgetar till landstingskontoret i enlighet med de anvisningar som koncernledningen utfärdar på landstingsstyrelsens uppdrag

att uppdra till landstingsstyrelsen att senast vid fullmäktigesammanträdet i mars 2004 anmäla nämnders/styrelsers och bolags budgetar för perioden 2004-2006

att uppdra till förvaltningar och bolag att till landstingsstyrelsen avlämna månadsbokslut, prognoser, delårsbokslut, årsbokslut, personalbokslut, miljöbokslut, årsredovisning och i övrigt erforderliga underlag för landstingets koncernbokslut och övrig uppföljning i enlighet med de anvisningar koncernledningen utfärdar på landstingsstyrelsens uppdrag

att fastställa investeringsplan för Stockholms läns landsting för perioden 2004-2008 enligt vad som föreslås i bilagan

att fastställa utlåningsvolymerna för AB Storstockholms lokaltrafik och Waxholms Ångfartygs AB avseende år 2004 enligt bilagan

att återremittera förslaget om att Karolinska sjukhuset och Huddinge Universitetssjukhus AB läggs samman fr o m den 1 januari 2004

att återremittera förslaget om att uppdra åt landstingsstyrelsen, under förutsättning av fullmäktiges beslut, att besluta om överlåtelseavtal mellan Stockholms läns landsting och Huddinge Universitetssjukhus AB, innebärande att verksamheten vid sjukhuset överförs till förvaltningsform

att återremittera förslaget om att uppdra åt landstingsstyrelsen, under förutsättning av fullmäktiges beslut, att i övrigt till fullmäktige förbereda de övriga beslut som krävs med anledning av sammanläggningen

att upphäva vårdgarantin fr o m den 1 januari 2004

att uppdra åt landstingsstyrelsen, under förutsättning av fullmäktiges beslut, att utforma förslag till vårdgaranti fr o m 1 januari 2005

att införa generellt anställningsstopp inom Stockholms läns landsting fr o m den 1 januari 2004 för tillsvidareanställda och tidsbegränsade anställningar över tre månader (inkl nya ST-anställningar, där uppenbar brist inte föreligger och rekrytering inte kan ske inom landstingskoncernen)

att uppmana samtliga landstingsägda aktiebolag att fatta motsvarande beslut om anställningsstopp

att uppdra åt landstingsstyrelsen, under förutsättning av fullmäktiges beslut, att genomföra de åtgärder som krävs med anledning av beslutet om anställningsstopp och som framgår av landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

att införa remiss/hänvisningskrav fr o m den 1 januari 2004 på sätt som framgår av landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

att uppdra till förvaltningar och bolag som inte har certifierat sitt miljöledningssystem att göra det före utgången av år 2004

att överföra ansvaret för forskningsprogrammet "Kultur i vården och vården som kultur" till Kulturnämnden

att arbetstagare på begäran skall anmäla bisyssla och lämna de uppgifter arbetsgivaren anses behövs för bedömning av bisysslan

att godkänna inriktningen på redovisade förändringar i bilagan "Beslutade, föreslagna och planerade verksamhetsförändringar inom HSU: s budgetram från 22 april" och uppdra till HSU/BKV att i det fortsatta arbetet med verkställandet av budget för 2004 genomföra förändringarna inom ramen för fastställd beslutsordning

att finansieringen för Forskningsprogrammet "Kultur i vården och vården som kultur" sker genom omfördelning av resurser från landstingsstyrelsens oförutsedda utgifter till kulturnämnden med 2 miljoner kronor

att akutmottagningen på Karolinska sjukhuset ska omvandlas till en högspecialiserad akut

att samordningen av laboratoriemedicin på KS och HS genomförs

att thoraxkirurgi ska bedrivas vid en klinik i länet

att landstingsstyrelsen ges i uppdrag att tillsammans med styrelsen vid Norrtälje sjukhus ytterligare utreda och utveckla verksamheten avseende volym, inriktning och samordningsmöjligheter

att landstingsstyrelsen ges i uppdrag att i samråd med styrelsen för Norrtälje sjukhus senast den 20 februari besluta om åtgärder som för 2004 reducerar resursbehovet vid Norrtälje sjukhus med 25 miljoner kronor

att landstingsstyrelsen ges i uppdrag att tillsammans med styrelsen för Södertälje sjukhus ytterligare utreda och utveckla verksamheten avseende volym, inriktning och samordningsmöjligheter

att landstingsstyrelsen ges i uppdrag att i samråd med styrelsen för Södertälje sjukhus senast den 20 februari besluta om åtgärder som för 2004 reducerar resursbehovet vid Södertälje sjukhus med 50 miljoner kronor

att i samband med landstingsstyrelsens redan beslutade analys av akutsjukhusens ekonomiska situation inkludera ett sparbeting för den samlade sjukvården om 30 miljoner kronor för 2004

att textavsnitten i landstingsstyrelsens förslag om kostnadsreduceringar vid Södertälje och Norrtälje sjukhus utgår

att behovet av hyperbarverksamhet (behandling i tryckkammare) tillgodoses i Stockholmsregionen

att landstinget skall leva upp till det av riksdagen beslutade balanskravet genom att anta en budget i balans

att landstingsstyrelsen ges i uppdrag att utreda vilka åtgärder som kan genomföras i syfte att förbättra produktiviteten och effektiviteten i landstingskoncernens verksamheter

att landstingsstyrelsen ges i uppdrag att beräkna omställningskostnader för samtliga delar av strukturarbetet inom sjukvården samt att beakta dessa som upplupna kostnader i årsbokslut 2003 enligt god redovisningssed

att fastställa anslag om 19,4 miljoner kronor för oförutsedda utgifter till landstingsstyrelsens förfogande

att ge Locum AB fullmakt att sälja landstingets fastigheter upp till ett belopp av 100 miljoner kronor per objekt

att landstingsstyrelsen ges i uppdrag att under 2004 utarbeta ett länsövergripande vård- och handlingsprogram om hur misshandlade kvinnor och barn skall bemötas inom vård och omsorg.

Valärenden

§ 332

Vissa fyllnadsval samt *bordlagda* val (förslag 73)

LS 0211-0529, 0302-0555, 0303-1036, 0304-1501, 0305-1675, 0306-1987, 1997, 2006, 0307-2210, 0309-2328, 2330, 2376, 2377, 2396, 2485, 0310-2556, 2557, 2589, 2633, 2677, 2762, 0311-2782, 2784, 2808, 2809, 2819

Fullmäktige beslutade att medge befrielse för Arne Wallrén (mp) från uppdraget som ledamot i SL:s Norra regionstyrelse, för Ralph Lédel (m), ledamot i landstingsfullmäktige, valkrets O, för Thomas Tillström (fp), fr o m 2004-01-01 från uppdragen som ersättare i landstingsfullmäktige, valkrets SO och ersättare i SL:s Södra regionstyrelse, för Britt Stadener (fp), ersättare i landstingsfullmäktige, valkrets SV och för Jonas Källman (fp), fr o m 2004-01-01 från uppdraget som ersättare i landstingsfullmäktige, valkrets NV

Fullmäktige valde härefter enligt valberedningens förslag

SL:s Norra regionstyrelse intill utgången av 2006

Ledamot

mp Jonas Lundgren (efter Arne Wallrén)

SL:s Södra regionstyrelse fr o m 1 januari 2004 intill utgången av 2006

Ersättare

fp Alexandra Birk (efter Thomas Tillström)

Ordning för ersättares inträde mellan de för Folkpartiet, Moderaterna och Kristdemokraterna valda ersättarna:

För ledamöterna Glas och Larsson inträder ersättarna Birk, Claesson, Boltensål och Dehlin; För ledamoten de Wendel inträder ersättarna Boltensål, Dehlin, Claesson och Birk; För ledamoten Holmström inträder ersättarna Claesson, Boltensål, Dehlin och Birk.

Länsrätten intill utgången av 2006

Nämndeman

s Karl-Erik Johansson (efter Sten Johansson)

fp Carin Bluhme (efter Marie Kaiding)

Svea Hovrätt intill utgången av 2006

Nämndeman

m Lars-Erik Almgård (efter Anita Hagéus)

kd Anna-Karin Trixe (efter Emma Henriksson)

Locum AB intill utgången av 2006

Ledamot

m Mikael Freimuth (efter Elwe Nilsson)

2:e vice ordförande

m Mikael Freimuth (efter Elwe Nilsson)

Länsrätten intill utgången av 2006

Nämndemän

s Adolf Hofer (efter Gunnel Strömberg)

s Christina Andersson (efter Lena Simmerud)

fp Jan Ericson (efter Hans Henriksson)

fp Marcus Sundberg (efter Gerd Roos)

Skattenämnden vid skattekontor Haninge intill utgången av 2006

Ledamot

s Daniel Holmberg (efter Birgitta Mårtensson)

Stockholms läns Museum för granskning av räkenskaper och förvaltning för år 2003

Auktoriserad revisor Auktoriserad revisorsersättare

- Bengt Fromell - Klas Alm

Stiftelsen Stockholms läns äldrecentrum för tiden 2003-2006

Auktoriserad revisor Auktoriserad revisorsersättare

- Magnus Fagerstedt - Ulf Strauss

Fullmäktige beslutade enligt valberedningens förslag att bordlägga följande val.

två ledamöter varav en tillika ordförande i styrelsen för Ambulanssjukvården i Stockholm AB

en ledamot i styrelsen för Stiftelsen Centrum för Nutrition och Toxikologi

en ersättare i styrelsen för Stiftelsen Centrum för Oral Biologi intill

en personlig ersättare i Viltvårdsnämnd, (opp)

en ledamot i skattenämnden vid skattekontor Stockholm 3, efter Helena Molinder Palmqvist (s)

tre ledamöter i skattenämnden vid skattekontor Spånga, efter Sven Börje Johansson (s), Joakim Eklås (s) samt 1 (v)

en ledamot i skattenämnden vid företagsskattekontor 1, efter Mujde Rashid (v)

en nämndeman i Svea Hovrätt, efter Krister Johansson (fp)

Nya motioner**§ 333****Anmälan av motioner**

LS 0311-2936--2938

Nr 2003:70 av Staffan Sjäodén (m) om åtgärdsprogram med anledning av att Europeiska unionen utvidgas från den 1 maj 2004

Nr 2003:71 av Aram El Khoury (kd) om att förse alla tunnelbane- och pendeltågsstationer inom Stockholms län med sifferkoder

Nr 2003:72 av Maria Wallhager och John Glas (fp) om SL och det offentliga rummet

Motionerna remitterades till landstingsstyrelsen för beredning.

Frågor

§ 334

Bordlagd fråga av Christer G Wennerholm (m) om patientsekretess

LS 0309-2354

Fullmäktige beslutade att bordlägga frågan. Frågan besvaras vid fullmäktiges sammanträde den 10 februari 2004.

§ 335**Bordlagd fråga av Janne Stefanson (kd) om de geografiska beredningarnas arbetsordning och kompetensområde**

LS 0310-2575

Fullmäktige beslutade att bordlägga frågan. Frågan besvaras vid fullmäktiges sammanträde den 9 december 2003.

§ 336**Bordlagd fråga av Pia Lidwall (kd) om tydligare vårdprocesser/vårdkedjor**

LS 0310-2573

Fullmäktige beslutade att bordlägga frågan. Frågan besvaras vid fullmäktiges sammanträde den 9 december 2003.

§ 337**Bordlagd fråga av Åke Holmström (kd) om stängning av urologen på KS**

LS 0310-2574

Fullmäktige beslutade att bordlägga frågan. Frågan besvaras vid fullmäktiges sammanträde den 9 december 2003.

§ 338**Bordlagd fråga av Pia Lidwall (kd) om besparingar på kort sikt**

LS 0310-2572

Fullmäktige beslutade att bordlägga frågan. Frågan besvaras vid fullmäktiges sammanträde den 9 december 2003.

Besvarande av interpellationer**§ 339****Bordlagd interpellation 2003:70 av Birgitta Rydberg (fp) om patientens valfrihet**

LS 0309-2360

Fullmäktige beslutade att bordlägga interpellationen. Interpellationen besvaras vid fullmäktiges sammanträde den 9 december 2003.

§ 340**Bordlagd interpellation 2003:71 av Birgitta Rydberg (fp) om vårdgarantin fungerar för barn med autism**

LS 0309-2361

Fullmäktige beslutade att bordlägga interpellationen. Interpellationen besvaras vid fullmäktiges sammanträde den 9 december 2003.

§ 341**Bordlagd interpellation 2003:73 av Monica Karlsson (kd) om medborgarservicens betydelse för dialogen med befolkningen**

LS 0309-2364

Fullmäktige beslutade att bordlägga interpellationen. Interpellationen besvaras vid fullmäktiges sammanträde den 9 december 2003.

§ 342**Bordlagd interpellation 2003:75 av Hans-Erik Malmros (m) om SL:s missade biljettintäkter**

LS 0309-2363

Fullmäktige beslutade att bordlägga interpellationen. Interpellationen besvaras vid fullmäktiges sammanträde den 9 december 2003.

§ 343**Bordlagd interpellation 2003:81 av Gunilla Helmersson (m) om vårdgarantin för barn med ADHD/DAMP m fl**

LS 0309-2369

Fullmäktige beslutade att bordlägga interpellationen. Interpellationen besvaras vid fullmäktiges sammanträde den 9 december 2003.

§ 344**Bordlagd interpellation 2003:82 av Christina Andersson (fp) om problem med tillgängligheten i Norrtälje primärvård**

LS 0309-2375

Fullmäktige beslutade att bordlägga interpellationen. Interpellationen besvaras vid fullmäktiges sammanträde den 10 februari 2004.

Nya interpellationer

§ 345

Anmälan av interpellationer

LS 0311-2820, 2851, 2907--2909

Nr 2003:93 av Carl-Anders Ifvarsson (fp) om att uppvakta regeringen för att motverka en befarad sänkning av alkoholskatten

Nr 2003:94 av Åke Holmström (kd) om bättre information för synskadade i buss-
trafiken

Nr 2003:95 av Aram El Khoury (kd) om barnperspektivet vid vård av anhörig

Nr 2003:96 av Lars Joakim Lundquist (m) om principer för förlängning av vård- eller
samarbetsavtal mellan privata vårdgivare och Stockholms läns landsting

Nr 2003:97 av Margareta Cederfelt (m) om prioritering av sjukvård eller prioritering av
möten om sjukvård

Interpellationerna skall besvaras vid nästa sammanträde.

§ 346

Bordlagd motion 2002:29 av Maria Wallhager m fl (fp) om gratis influensa- vaccin för kroniskt sjuka och andra utsatta patientgrupper (förslag 64)

LS 0212-0570

Fullmäktige beslutade att bordlägga ärendet.

Avslutning

Ordföranden avslutade sammanträdet kl. 21.00.

Peter Freme

Yttranden vid Stockholms läns landstingsfullmäktiges budgetmöte den 25–26 november 2003

§ 328 Revisorernas höstrapport till landstingsfullmäktige 2003

Anförande nr 1

Mats Ifvarsson (fp): Revisorernas höstrapport är viktig nu när vi har ett så besvärligt läge för ekonomin inom landstinget. Jag vill säga att jag är förtroende-vald revisor i landstinget och representerar Folkpartiet. Jag har varit med i landstinget och dess revision i över 20 år, och jag tror att jag har en god bild av landstinget och dess problem. Jag lovar att jag ska fatta mig kort, för vi ska strax ha en lång budgetdebatt.

Jag tänker utdela såväl ris som ros. Även om det är ett anmälningsärende tycker jag att det är ett viktigt sådant. Riset gäller KS som i augusti hade en nollbudget-prognos för 2003. Men en dryg månad senare redovisade man en ny prognos, och då var den minus 137 miljoner kronor. Det är inte acceptabelt med en så dålig ekonomistyrning. Det är helt enkelt oacceptabelt. Såväl sjukhuschef som ekonomichef på KS har nu slutat. Jag kan säga att revisorerna också nyligen har träffat den nya sjukhusledningen under Per Gillströms ledning och fått värdefull information om KS och om det besvärliga ekonomiska läget för sjukhuset.

Så till Folk tandvården Stockholms län AB som jag delar ut en ros till. Man hade ett mycket stort underskott för några år sedan. Såväl vd som styrelse kan man säga avsattes. En ny bolagsledning har nu tagit sig an de här ekonomiska problemen. Man hade ett underskott på 87 miljoner kronor, nästan 10 procent av verksamheten. En ny bolagsledning har nu fått budgeten i balans. Jag och övriga revisorer, vilket framkommer av höstrapporten, ser med stor tillfredsställelse på detta.

Sedan vill jag faktiskt avslutningsvis notera att det i mediadebatten från ledande s-politiker talas om stora svarta hål i landstinget. Det har varit lite oklart vad de här svarta hålen är för någonting. Det är klart att sjukvårdens verksamhet gröper ur ganska mycket ur landstinget, och det är överskridanden som inte är acceptabla. Men det verkligt stora svarta hålet återfinns, som jag ser det, i det nuvarande skatteutjämningsystemet, där vårt landsting betalar över 5 miljarder kronor per år till alla andra landsting i landet. Utjämningskatten beräknas dessutom öka hela tiden med ett par hundra miljoner kronor per år. Det motsvarar en nedläggning av ett stort akutsjukhus, KS eller Huddinge, per år. Jag anser att det inte är rimligt.

Anförande nr 2

Georg Jönsson (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag heter Georg Jönsson och är ordförande i revisorsgrupp 1. Jag är tillika sammankallande i revisionens samlade ordförandeberedning. Det här är ett anmälningsärende och min tanke var inte att gå upp i talarstolen, men några ord i korthet kanske kan vara på sin plats. I övrigt hänvisar jag till det material som finns i handlingarna. Vi återkommer till slutrevisionen i mars nästa år.

God ekonomi och kort stund kvar att leva ger en trygghet. Men landstinget befinner sig i en helt annorlunda situation. Vi påpekar att det ekonomiska läget är högst bekymmersamt i det här landstinget. Detta är en svaghet. Det är det vi pekar på i vår rapport från revisionens sida. Vi är medvetna om att det har vidtagits en del åtgärder som syftar till att förbättra förhållandet i olika avseenden, åstadkomma en bättre styrning, få en bättre budgetuppföljning och övrigt. Vi konstaterar att man vidtagit vissa åtgärder för att försöka återställa ekonomin i balans beträffande den antagna budgeten. Vi konstaterar att en del åtgärder som är vidtagna hittills inte har gett fullt genomslag. Men det är bra att man har vidtagit de här åtgärderna och vi säger att vi kommer att återkomma i samband med slutrevisionen och se huruvida de har fått tillräcklig effekt.

Vi har förståelse för att en organisation som landstinget med drygt 40 miljarder i omsättning och mer än 40 000 anställda är en koloss som är svår att styra och ändra på kort sikt. Men det är viktigt, säger vi också, att man för ned krismedvetandet i organisationen med full kraft. Det är lätt när man befinner sig uppe på ett grässtrå att känna hur vinden blåser. Det är svårare om man är uppkrupen i en ek.

Det här är ju interna ekonomiska problem som vi kommer att följa upp. Vi är också medvetna om att skatteutjämningsystemet åstadkommer extra stora bekymmer för det här landstinget.

Utöver de här orden vill jag hänvisa till de utsända handlingarna. Vi har baserat dem på iakttagelser fram till oktober. Det vill jag också understryka.

Anförande nr 3

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag vill tacka revisionen för den rapport som lämnats för hösten och som ger oss, hoppas jag, en god vägledning om på vilka områden vi i landstingsstyrelsen och fullmäktige måste vässa våra instrument för att vi om möjligt ännu bättre ska nå fram till de mål vi har ställt upp. Jag delar i långa stycken analysen som revisionen gör av Karolinska sjukhuset och glädjande nog också den goda analysen av folktandvården. Det tycker jag att vi allihop kan vara stolta över.

Jag delar också Georg Jönssons uppfattning att vi inte är nöjda med de effekter vi hittills har sett av det sparpaket och de åtgärder som vidtogs 2003. Därför hoppas jag att det som står att läsa i det senaste månadsbokslutet, för oktober, ska vara ett trendbrott som gör att vi kan se något mer optimistiskt på utfallet för 2003. Nu ser vi ju också att sparåtgärderna från sparpaketet i somras faktiskt börjar ge de effekter vi har efterlyst och haft som målsättning.

Det är också alldeles korrekt som Georg säger att vi behöver arbeta mycket hårt med att få ned krismedvetandet i organisationen. Det finns all anledning för oss att återkomma till detta. I övrigt tycker jag att det är en bra ordning med den här typen av höstrapporter och hoppas att den ska kunna leda till ett fortsatt fruktsamt samtal mellan fullmäktigeförsamlingen och revisionen. På det sättet kan vi använda revisionen som ett verksamt instrument som bidrar till att vi kommer ur den ekonomiska krisen.

När det handlar om revisionens synpunkter på vad som med gällande svensk lagstiftning är till men för eller innebär tillkortakommanden för landstingsfullmäktige har jag inga kommentarer.

§ 329 Delårsbokslut 2003 för Stockholms läns landsting och bolag

Anförande nr 4

Landstingsrådet Heister (m): Herr ordförande! Vi har gjort ett särskilt uttalande i landstingsstyrelsen när det gäller delårsbokslutet. Det jag här mycket kort vill säga, för att inte föregripa budgetdebatten, är att tar man del av resultatet i delårsbokslutet får man ändå notera att 2003 är ett förlorat år. Ett budgeterat underskott på 1,6 miljarder förväntas när året är slut ligga någonstans kring 2 miljarder. Trots de paniklösningar som man från majoritetens sida har gjort med anställningsstopp, investeringsstopp och att man inte ger bemanningsföretag möjlighet att lösa vårdens bemanningsproblem visar det sig att man i verkligheten fortfarande har en kostnadsökningstakt i sjukvården på runt 9 procent.

Vi har från Moderaternas sida väldigt tidigt sagt att man måste vidta åtgärder. Det gjorde man inte från majoritetens sida utan man väntade ända in på sommaren innan man kom med ett så kallat krispaket. Det förmådde inte ens få ihop besparingar som omfattade den försämring av budgeten som gällde det underskott som då var för handen. Från Moderaternas håll lade vi fram ett krispaket som var mer omfattande, som hade gett ett helt annat resultat om majoriteten hade stött vår politik då. Nu är vi inne i november, och det är inte många veckor kvar på det här året. Det visar, tycker jag, att trots en gigantisk skattehöjning på 1:30 kr, som gav landstinget intäkter på 4 miljarder, har majoritetens första år i någon mening kostat skattebetalarna 6 miljarder. Det tycker jag är en allvarlig situation.

Det gjorde att vi från de tre oppositionspartierna för ett bra tag sedan faktiskt räckte ut handen till majoritetspartierna och sade: Vi är beredda att diskutera den här svåra situationen. Vi är beredda att se vad man kan göra tillsammans här i landstinget, under förutsättning att vi kan få ett ordentligt samarbete när det gäller förändringar av skatteutjämningen. Det betyder att vi kan få överläggningar med staten, inte bara uppvakta och tala om vår åsikt utan ha direkta överläggningar med staten om relationen mellan Stockholms läns landsting och staten när det gäller skatteutjämningen och infrastrukturinvesteringar i den här regionen samt forskning och högre utbildning. Då slog majoriteten bokstavligt dörren i ansiktet på oss i de tre oppositionspartierna och sade: Det är vi inte intresserade av. Jag tycker att det här är olyckligt för det visar, tycker jag, att en majoritet med en rösts övervikt här i fullmäktige – jag tror att det skiljer 9 800 röster i senaste valet – i en svår situation för landstinget inte är beredd att ta den här diskussionen och se vad man kan göra tillsammans.

Jag tror att det vi snart ska diskutera, med de olika turerna kring majoritetens budget, visar att det är någon form av panik i ert läger när det gäller att hantera Stockholms läns landsting. Det kanske visar på ett bristande ledarskap också i den delen som gäller att

se vad det är som är väsentligt och vad som måste göras. Jag tycker att delårsbokslutet visar att det är de externa kostnaderna, landstingets näst största utgift, skatteutjämningen, som är vårt huvudproblem.

Låt mig sedan avsluta med att ställa en direkt fråga till finanslandstingsrådet. Vi ska senare i dag och i morgon fatta beslut om budgeten. Ni kommer då också att lägga fram förslag om att alla de omställningskostnader som de förändringar som ni har för avsikt att göra kommer att innebära ska belasta 2003 års verksamhet och finnas med i det bokslut som kommer att gälla 2003. Jag tror att det vore bra att också på den här punkten få reda på av finanslandstingsrådet hur stora omställningskostnaderna är. Uppenbarligen ska vi ta in konsulter för att kunna klara av sammanslagningen av Huddinge och Karolinska – konsulter till miljonkostnader enligt dagens Svenska Dagbladet. Det är någonting som vi över huvud taget inte har hört talas om, i alla fall inte i mitt parti. Det är möjligt att det är andra som har hört talas om det, men jag har i alla fall inte gjort det. De här snabbspåren som ni har plockat ut ur 3S-utredningen kommer alltså att kosta miljonbelopp, och det ska belasta årets resultat. När vi diskuterar delårsbokslutet tycker jag därför att det är rimligt att vi också får veta hur stora de omställnings-kostnader är som majoriteten räknar med. Är de 10 miljoner, är de 50 miljoner eller vad är de? Det beskedet anser jag att finanslandstingsrådet bör ge fullmäktige innan vi avslutar diskussionen om delårsbokslutet.

Anförande nr 5

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Ordförande, landstingsledamöter! Det här får ses som en introduktion till den debatt vi alldeles strax ska sätta i gång om budgeten. Men visst har det här landstinget problem. Det går bara inte ihop. Trots att majoriteten säger sig ha ambitioner låter resultatet vänta på sig.

Den prognos som finns i den delårsrapport vi alla har fått oss tillsänd visar på ett underskott i samma storlek som år 2001. Det är lägre än 2002, men det är sämre än 1999 och 2000. Förklaringen är skatteutjämningen, som vi säkert kommer att debattera hela den här dagen och kanske under morgondagen också.

Jag vet att majoriteten har sagt att läkemedels- och personalkostnader ska bromsas. Men jag skulle vilja att vi tittade på nästa overheadbild. När vi läser vad den här delårsrapporten innehåller ser vi att facit är att bruttokostnaderna har ökat sedan förra året. Vi har sett ökade personalkostnader på 7 procent. Det är fler som har anställts i vården, och detta har skett trots att vi debatterade många dramatiska sparförslag här i juni. Facit visar alltså att det går åt fel håll. Kostnaderna ökar. Slutsatsen blir, och vi tittar på nästa bild, att vi kommer att få öka låneskulden när det här året är slut. Den kommer att öka med 2 miljarder till när man lägger ihop de kortsiktiga och de långfristiga lånen.

Den fråga som man kan ställa sig är: Hur kommer det att se ut om ett år, när vi står här igen? Kommer vi att se liknande bilder? Tro mig, den risken är stor. Inget pekar på att den budget vi strax ska fatta beslut om – i alla fall innan vi skiljs åt i morgon kväll – kommer att innebära att kostnaderna kommer att ligga på samma nivå som när vi antar budgeten. Flera av de besparingar som föreslås klubbas kommer med mycket stor

sannolikhet inte att leda till de effekter som man tror. Och då kommer vi att stå här nästa år igen med röda siffror, eller också blir det en vårdslakt, om man ska klara den budget man fattar beslut om.

Den slutsats vi kan dra av det vi har sett det här året är att ogenomtänkta sparförslag inte ger effekt. Det är det vi har sett nu. De ogenomtänkta förslag som har lagts fram under det här året har inte haft den avsedda effekten. Det finns väldigt många ogenomtänkta sparförslag som ligger i den budget vi snart ska debattera. Jag tror inte att vi kommer att se att de ger den effekt som man tror just för att de inte är utredda ordentligt. De är inte genomtänkta. Den fråga man ställer sig är: Hur länge ska den här majoriteten fortsätta att spara sönder sjukvården? Det svaret får vi också snart. För det förslag som ligger på våra bord är att man tänker fortsätta i tre år till med att ständigt försämra vår sjukvård. Vi kan räkna med tre förlorade år ytterligare, och detta på grund av att den här majoriteten inte vågar ta fighten med sin egen regering.

Anförande nr 6

Landstingsrådet N y m a n (kd): Ordförande, värderade ledamöter! Det här sammanträdet ska ju vara framåtblickande i allt väsentligt. Vi ska ägna två dagar åt framtidsutsikter och planer. Men det finns alla skäl i världen när vi just nu behandlar ett delårsbokslut att något titta tillbaka.

Jag använder mig också av några bilder. Jag sade just att när man talar om det här landstingets ekonomi ska man inte använda färg på bilderna. Men jag har valt det ändå för att försöka göra det här tydligt. Historien förskräcker ju. Om inte vi nu tar på oss att försöka ändra historietvecklingen till någonting positivt är vi, som Birgitta Rydberg var inne på, i en mycket dystrare situation om ett år.

Jag har tittat tillbaka, det har jag gjort många gånger, mot vad som är den egentliga orsaken till att vi har stora ekonomiska problem i det här landstinget. Det är ju så att de enorma utgifter vi har för skatteutjämning, sjunkande bidrag till kostnadsutjämning, ett krympande statsbidrag och så vidare är av den storleksordningen att de inte kan förbises. De kan inte förbises.

Tittar vi på den förra mandatperioden, som speglas i den första bilden, ser vi att vår avgift till inkomstutjämningen – gula staplar – ökar rätt väsentligt år för år. Ni ser också att de gröna staplarna, som är kostnadsutjämningsbidrag, sjunker, inte riktigt i samma takt, men i väldigt snabb takt. Summan, de röda staplarna, är nettoutgiften mellan dessa två. Om man inte inser att detta är det väsentliga problem vi har att brottas med brister det i analysen, och då brister det i förslagen till åtgärder. Det är min övertygelse i varje fall.

Men nu har den majoritet vi har sedan valet 2002 valt att göra detta till ett sjukvårdsproblem och att skylla i stort sett allt elände på att sjukvården har för hög kostnadsutveckling. Sedan finns det naturligtvis namn på några landstingsråd från förra mandatperioden som också brukar återkomma som bovar i dramat. Men jag tror att vi

för att skapa respekt för de åtgärder som måste vidtas, de legitima åtgärderna, är tvungna att våga hantera verkligheten precis som den ser ut.

Det hände ju något med skatteutjämningen från och med år 2000. På den nya bilden ser ni att det gamla systemet, som är de fyra första åren på den här listan, gäller den period då Socialdemokraterna tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet hade majoritet i landstinget. De fyra åren var faktiskt skatteutjämningseffekten hanterlig, sett ur det perspektiv vi har nu. Det var den inte ansåg dåvarande finanslandstingsrådet Bosse Ringholm som uppvaktade regeringen när nettoutgiften låg på någonstans mellan 600 och 700 miljoner om året. Den var fullständigt katastrofal, ansågs det på den tiden. Men så fattade riksdagen beslut om en ändring i systemet. För att inte göra bilden alltför krånglig tog jag med år 2 och år 3 under den perioden, 2001 och 2002. Här kan var och en se att utjämningsavgiften ökade dramatiskt. Det är den gula stapeln. Och nettoeffekten i form av resultat i det här landstinget är de röda staplarna.

Jag har också en bild för det år vi nu debatterar med anledning av delårsbokslutet. Den visar att landstinget har fått ett kraftigt intäktsstillskott genom skattehöjningen, drygt 4 miljarder. Det är den gröna stapeln längst till vänster. Den gula stapeln är nettoutgiften mellan inkomst och kostnadsutjämning. Den är väldigt stor. I år är det drygt 5 miljarder, 5,4 tror jag siffran är. Resultatprognosen för det här landstinget kan vi utantill vid det här laget, även om månadsrapporten för oktober, som jag fick del av den här morgonen, tyder på att det håller på att hända något. Men det återstår att se. Det är för tidigt att tala om något trendbrott.

Till detta, herr ordförande, ska läggas det som har hänt med statsbidragen under åren från 1993 och framöver. Det framgår av den fjärde och sista bilden i den här serien. Det är en bild som jag har lånat ur Landstingsförbundets aktuella rapport *Landstingets ekonomi november 2003*. Den röda delen är statens tillskott till landstingssektorn. Den grå är indragningar från staten. Den vita delen längst ned är vad Landstingsförbundets ekonomiska sekretariat kallar för urholkning av statsbidragen. Den svarta streckade linjen är skillnaden mellan tillskott och indragningar, inklusive det man kallar urholkning, och det är inte en särskilt positiv läsning.

Det är på de här punkterna, när det gäller skatteutjämningen, som nu är på remiss, och när det gäller situationen för statsbidragen, som landstingsmajoriteten, gärna tillsammans med oppositionen, borde klargöra för regeringen vad som faktiskt håller på att hända. Vågar man inte ta itu med det här, vågar man inte ta till sig den verkligheten – för det här är inga åsikter utan det är statistik och fakta hämtad ur den verklighet vi står i – är risken att man abdikerar från sitt egentliga uppdrag, nämligen att se till att det blir balans i ekonomin. Jag tror inte att det finns någon i den här salen som inbillar sig att vi kan komma till rätta med de skenande utgifterna till utjämningsarna med att skära i sjukvården. Då blir det dubbla uppdrag som Ingela Nylund Watz talade om så varmt för ett år sedan inte ens ett halvt uppdrag. Hela uppdraget handlar om att se hela sanningen, våga se den i ögonen, och sedan bestämma sig för att göra något åt den.

Jag vill också, herr ordförande, hänvisa till det särskilda uttalande som Kristdemokraterna gjorde i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 7

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag yrkar naturligtvis bifall till landstingsstyrelsens förslag. Låt mig lämna några kommentarer till det som har sagts.

Till att börja med pratar Stig Nyman om abdikation. Jag tänker inte fördjupa mig i den förra mandatperioden särskilt mycket, men en sak är väl tämligen säker i alla fall. När det handlade om att hålla reda på landstingets ekonomi och att försöka hålla kostnadsutvecklingen schack var det ingen exemplarisk skola för handfasthet och resultatpolitik under den föregående majoriteten. Det som faktiskt hände under förra mandatperioden var att man inledde den med att genomföra den dyraste skattesänkning som någonsin gjorts och som dessutom provokativt nog försatte Stockholms läns landsting i en *mycket* besvärlig situation när det handlade om trovärdigheten i resonemangen med övriga landet. Det var inte lyckat. Det var en kontraproduktiv politik för dem som hela tiden fört fram kritik mot skatteutjämningsystemet.

Så det där med abdikation finns det nog fler som bör fundera över.

När det handlar om konsultkostnader och omställningskostnader för de förändringar som vi föreslår vill jag lämna två kommentarer. För det första återkommer vi naturligtvis och redovisar hur vårt bokslut ska konstrueras i samband med att vi tar fram det. När det handlar om konsultkostnader vill jag bara vädja till den nuvarande oppositionen att vara lite försiktig. En aning klädsamhet passar i detta sammanhang. Jag har inte tagit reda på alla uppgifter, men en uppgift om hur den gamla majoriteten använde konsulter har jag fått reda på. Enbart den avbrutna konsultinsatsen när det handlade om att försöka sälja S:t Eriks ögonsjukhus – en försäljning som aldrig genomfördes – kostade 9 miljoner kronor. Jag vågar inte ens tänka tanken fullt ut vad alla de konsultinsatser kostade som användes när det handlade om att genomföra och förbereda den stora upphandlingen. Men jag tänker ta reda på det krona för krona. Jag vågar nästan svära på att det handlar om långt mycket mer än 10 miljoner kronor. Jag skulle tro att det handlar om flertalet 10 miljoner kronor. Därför skulle jag vilja vädja till den nuvarande oppositionen att vara en aning återhållsam när det handlar om den typen av kritik. Det kan nämligen ge en ordentlig *backlash* åt den egna politiken.

Delårsbokslutet är inte bra. Det visar en differens mellan prognos och budget på 584 miljoner kronor. Självfallet är vi inte nöjda med det. Men vi kan naturligtvis, precis som alla andra, notera att den största delen av den här avvikelserna handlar om att vi har fallande skatteintäkter i Stockholmsregionen. 490 miljoner är avvikelserna. På kostnadssidan, vilket är det intressanta för den som har satt sig före att skapa kontroll över kostnadsutvecklingen, är avvikelserna nu mindre än 100 miljoner kronor. Det här kan man också jämföra med hur det såg ut när den förra borgerliga landstingsledningen lade fram sitt delårsbokslut för förra året. Då var den totala avvikelserna gentemot budget inte mindre än 2 400 miljoner kronor. Av detta handlade 600 miljoner om avvikelser på skatteintäkterna. Resten bestod av att verksamhetens kostnader visade en avvikelse på 1,8 miljarder kronor. Undrar vad det säger om ledarskapet i förra årets majoritet? Vid

jämförelse av kostnads-kontroll förefaller det i alla fall som om den nuvarande majoriteten klarat uppgiften galant.

Dessutom har landstingsfullmäktige beslutat att vidta åtgärder för att reducera de avvikelser som har prognosticerats. Jag är helt överens med oppositionen om att vi inte har sett tillräckliga effekter av detta. Jag är inte nöjd med det. Det påpekar jag varje gång vi har en ekonomisk debatt. Dessbättre noterar jag nu att vi tack vare en del av det tjat jag ägnar mig åt i organisationen äntligen i månadsbokslutet för oktober, precis som Stig säger, börjar skönja resultat. Månadsbokslutet för oktober visar till skillnad från hur det såg ut i september en förbättring av resultatet på 163 miljoner kronor. Jag vågar inte hoppas och tro att detta kommer att bli sanning. Det vore mig främmande. Det är bara resultaten som räknas. Men glädjande nog kan vi i alla fall se att i verksamhet efter verksamhet sluts nu gapet på kostnads-sidan till den ram som man har fått sig tilldelad. Det är mycket mycket glädjande.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 8

Landstingsrådet Heister (m): Ordförande! Jag ska inte föregripa budgetdebatt-en, men låt mig ändå säga att om man inte har klart för sig att det är skatteutjämningen som är landstingets allra största ekonomiska problem har man problem. Och det är det som majoriteten har.

Oklarheter när det gäller omställningskostnaderna har vi råkat ut för en gång tidigare. När ni antog den stora strukturförändringen och organisationen för ett år sedan belastade ni 2002 med omställningskostnaderna, även om åtgärderna har vidtagits under innevarande år. Och nu säger ni att omställningskostnaderna och konsultkostnaderna för den stora förändring som ska göras ska belasta 2003 och inte 2004. Då är det väl rimligt att jag från den här talarstolen ställer de här frågorna. Hur stora är de omställningskostnaderna? Hur mycket kommer de att belasta bokslutet för 2003? För man över delar av de kostnader som kommer att äga rum nästa år till i år för att komma ifrån att man annars inte kunnat redovisa en budget i balans för 2004? Det är väl rimliga frågor att ställa till finanslands-tingsrådet när vi nu diskuterar delårsbokslutet och vilka möjligheter som finns när det gäller att se till att vi får ett någorlunda bra bokslut.

Då svarar finanslandstingsrådet med att först angripa den tidigare majoriteten, och de hade väl inte undanhållit kostnaderna för konsult- och omställningskostnader. Men det är ju inte det frågan handlar om. Hur stora är omställningskostnaderna? Hur mycket kommer de att belasta 2003 års bokslut? Hade det inte varit mer klädsamt att låta de kostnader som åsamkas av förändringar som ska göras nästa år också redovisas under nästa år i nästa års bokslut? När man gör det här hänvisar majoriteten till god redovisningssed. Jag tycker att det också hör till god sed att man talar om ungefär vilken storleksordning dessa omställningskostnader kommer att ha.

Anförande nr 9

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Vi får leva med beslutet om en skattesänkning som togs hösten 1998 för resten av våra liv. Vi kan notera det. Det är trist att en så pass färsk och nyligen visad bild ändå glöms så snabbt. Läget i förhållande till skatteutjämningen och kostnadsutjämningsbidrag var ett annat vid det tillfället, och ingen hade en aning om att det våren 1999 från riksdagen skulle komma ett beslut som gjorde att statistikpelarna knappast ryms på en sådan här bildduk.

Dialogen med övriga landet, som Ingela var inne på, tycker jag har varit ganska balanserad fram till i höst.

Redovisa gärna konsultkostnaderna. De var redovisade i våra bokslut. Men blanda inte in den alldeles vanliga personalen som arbetade normalt med reguljär utveckling inom hälso- och sjukvårdsnämndens ansvar under förra perioden.

När det gäller budgetavvikelse är det lite knepigt. I förhållande till nollresultat, som ska eftersträvas – det ska vara balans mellan intäkter och kostnader – är ju budgetavvikelsen i förhållande till nollresultat nu nästan lika stor som för ett år sedan, trots en skattehöjning som gav intäkter på drygt 4 miljarder. Man måste liksom våga ta med alltihop och inte säga att budgetavvikelsen nu är mindre än en halv miljard. Avvikelsen mot nollresultat är 4,2 plus 2 miljarder. Och så illa ute har vi aldrig varit någonsin. Förklaringen måste ju vara att man inte får bukt med kostnadsutvecklingen, eller vad?

Anförande nr 10

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag tänker kommentera Chris Heisters anfall om omställningskostnader. Självklart kommer vi att konstruera vårt bokslut på ett sätt som är helt i förenlighet med kommunallagen och med den juridik som omgärdar detta. I nuläget kan vi bara flagga för att vi tycker att det är juridiskt rimligt att ta delar av de omställnings-kostnader som kommer att bli aktuella och belasta år 2003. Den debatten kan vi naturligtvis föra i samband med bokslutet och kommer också att göra det. Jag är rätt övertygad om, Chris, att du inte kommer att vara nöjd med det. Men det är där den debatten hör hemma.

I övrigt har ett antal stora utredningsuppdrag lagts ut om exakt hur de här omstruktureringsarna ska gå till. Därför är det i dagsläget naturligtvis helt omöjligt att avgöra exakt hur stora omställningskostnaderna blir. Det jag har överblick över i nuläget är ungefär vilket härad det kommer att handla om för omställningskostnader och konsult hjälp när det gäller HS och KS. Jag har försökt att reda ut det under de senaste dagarna. Det kommer inte att tillnärmelsevis handla om de belopp – som jag ska ta fram krona för krona – som det kostade att använda konsulter för att avveckla konsultinsatser på 9 miljoner kronor för den icke genomförda försäljningen av S:t Eriks ögonsjukhus, konsultinsatser under de år det handlade om att förbereda och genomföra den stora upphandlingen och inte minst de konsultinsatser som krävdes för att sälja S:t Görans sjukhus.

Diskussionen om skatteutjämningen, Stig Nyman, är jag övertygad om att vi kommer att komma tillbaka till i nästa ärende. Låt mig bara säga att när det gäller din sista bild, som handlade om hur statens relationer till landstinget har sett ut i fråga om statsbidrag och annat, är jag helt enig med dig. När det handlar om din analys av hur skatten höjdes eller sänktes förra perioden i förhållande till förändringar i skatteutjämningsystemet kan jag bara konstatera att den förra majoriteten aldrig genomförde någon skattehöjning till följd av förändrad lagstiftning.

Anförande nr 11

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Ordförande! Jag ställde inte frågan om konsult- och omställningskostnaderna under förra mandatperioden. Den fråga jag ställde till finanslandstingsrådet var: I vilket härad ligger omställningskostnaderna som ska belasta 2003 års bokslut, eftersom vi nu diskuterar delårsbokslutet för 2003? Det var det jag ställde frågan om, och jag fick inget svar. Det enda svar jag fick var: Vi ska konstruera ett bokslut.

Anförande nr 12

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Ordförande, landstingsledamöter! I det här ärendet har majoriteten skrivit att delårsbokslutet belyser vikten av att dels bromsa kostnadsutvecklingen, dels behoven av strukturella och utbudsmässiga åtgärder inom hälso- och sjukvården. Då ska vi ändå ha i minnet att vi betalar 1 miljard mer i år än förra året till skatteutjämningen. I den budget som vi snart ska debattera ser det ut som om den inte växer så lavinartat beroende på att majoriteten har lagt in en tillväxt som ligger oerhört lågt. Den motsvarar i stort sett inflationen. Nu säger både Nordea och Sparbanken att det borde kunna bli bättre. I stället för att vi kommer att betala 1:60 i utjämningskatt, som vi gör i år, ser det ut som om vi år 2006 hamnar någonstans mellan 2:04 och 2:28 i utjämningskatteavgift på skatten. Detta är den utveckling vi har. Det går inte att påverka genom att kostnadsutvecklingen i sjukvården förändras. Då handlar det om vårdslakt och inget annat. Använd rätt ord!

Jag hade egentligen inte tänkt ta upp debatten om konsulter i dag. Jag hade tänkt spara den till sjukvårdsdebatten på onsdag. Men eftersom Ingela själv tar upp frågan om konsulter känner jag att vi kanske måste ta upp den frågan nu, eftersom det handlar om kostnaderna för det här året. På en hel del läkarmöten ute på storsjukhusen, våra två universitetssjukhus, har det informerats om att man ska använda ett stort amerikanskt konsultföretag som ska hjälpa till med processen att slå samman Huddinge och Karolinska till ett sjukhus. Det här har varit uppe på flera läkarmöten där jag har fått den här informationen. Det jag undrar över är om det här över huvud taget har upphandlats. De uppgifter som har lämnats på läkarmötena är att det handlar om 50 miljoner kronor i konsultarvoden till det här företaget.

Jag skulle vilja ställa frågan till Ingela Nylund Watz: Dementerar du att det är på gång att använda konsulter för 50 miljoner kronor för sammanläggningen av Karolinska och Huddinge, som vi ännu inte ens har fattat beslut om?

Min andra fråga är: Kommer detta att belasta det här årets bokslut, för det är ju den punkten vi just nu debatterar, och kommer konsultkostnaderna för Karolinska och Huddinge att ligga i häradet 50 miljoner och belasta årets resultat?

Anförande nr 13

Landstingsrådet C e d r e n i u s (mp): Herr ordförande, fullmäktige! Ärendet gäller ju delårsbokslutet för 2003. Det tycks som om majoriteten hela tiden får försvara sig, men minoriteten pratar hela tiden om den kommande budgetdebatten. Jag tycker faktiskt att vi ska ta den här diskussionen i den kommande budget-debatten, precis som ni föreslår.

Anfall är bästa försvar, heter det. Det är näst intill patetiskt, skulle jag vilja påstå, att höra representanterna för Moderaterna, Folkpartiet och kd komma fram som ett pärlband och pratat och prata. De vänder sig till församlingen men jag misstänker att det i första hand är eventuella åhörare de försöker dupera. De lämnade nämligen efter sig ett rekordstort underskott till den nuvarande majoriteten. Vi i Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet ärvde faktiskt ett underskott på ungefär 9,5 miljarder när vi gick in i den här mandatperioden.

Som Birgitta Rydberg visade har vi faktiskt brutit trenden. Det har också Ingela påpekat här. Det kommer att framgå av delårsbokslutet för oktober. Stig har noterat det. Som vanligt kommer det mest seriösa inlägget från det hållet.

Sedan är det ett väldigt pratande om konsulter. Det är samtidigt glädjande att detta prat om konsulter kommer redan nu. Det är bra, tycker jag. Det visar ju att ni förutsätter att budgeten kommer att gå igenom. Jag tackar er för att ni i alla fall har haft insikten att det här budgetförslaget kommer att vinna fullmäktiges gillande.

Samtidigt undrar jag lite grann hur ni tänker när ni säger att vi från majoritetens sida ska redovisa konsultkostnader som avser åtgärder som ännu inte är beslutade i fullmäktige. Jag skulle ha velat höra vad ni hade sagt om vi hade föregripit besluten. Det hade varit ett annat ljud i skällan naturligtvis. Men ni får väl lugna er lite grann. Ni får ta det här vid nästa fullmäktigedebatt i så fall. Ni får vänta tills vi vet kostnaderna. Jag tror inte ens ni hade klarat av att tala om kostnaderna för konsultarvodena för de åtgärder som ni planerade i majoritet långt innan ni hade fått ett beslut om att genomföra det.

Vi ser också ett annat exempel, och det tycker jag är lite roande. Stig Nyman pratar om den samlade oppositionen och enigheten. Visst kan man tolka det som en enighet när ni alla angriper majoriteten utifrån skatteutjämningsperspektivet, som egentligen inte har att göra med utfall. Vi vet alla att skatteutjämningsbudgeten är budgeterad, och den kommer även i fortsättningen från den här majoritetens sida att vara budgeterad. För närvarande tror jag att vi har missat 100 miljoner på den posten jämfört med budgeten. Vi ligger 100 miljoner under. Det tror jag faktiskt är mycket mindre än vad ni åstadkom förut. Ni brukade justera budgeten med betydligt större siffror i samband med budgetfullmäktige. Om inte jag minns fel brukade den siffran ligga på 600–700 miljoner, men det är möjligt att jag minns fel. Det är i den kritiken som ni står enade.

Jag tycker också att det ska bli väldigt intressant att i nästa debatt höra när ni var och en ska plädera för era olika budgetförslag. Där är ni långt ifrån eniga. Jag har sällan läst tre budgetförslag från en opposition som varit så väsensskilda i sin inriktning, alltifrån att avhända landstinget verksamhet till att in-teckna riksdagsbeslut som ännu inte är fattade. Men den debatten tar vi sedan.

Bifall till majoriteten!

Anförande nr 14

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Det är ju lämpligt, Bengt Cedrenius, att resonera om det ärende som finns på dagordningen och inte om så mycket annat som vi kommer att ha möjlighet att debattera under två dagar.

Ni ärvde ett underskott, säger du. Tänk, det gjorde också vi år 1999! Jag hör att du säger att det inte var så stort. Nej, men i förhållande till utomstående omständlig-heter var det hyggligt stort. Jag kan med lätthet erinra mig revisionsdebatten i mars 1999 och de synpunkter som då framfördes från den nyss avgångna majoriteten.

Beträffande konsultkostnaderna finns det ett löfte från majoriteten, och jag tror att man kommer att hålla det. Därför får vi väl återkomma till den frågan. Men om jag inte minns alldeles fel handlar det om budgeterade kostnader under den förra mandatperioden, och då ska det inte bli någon belastning genom det. Den diskussion som har uppstått nu handlar om något annat.

Det är rimligt att man just i en diskussion om ett delårsbokslut, där det också finns en prognos för resten av året, redovisar en uppskattning av vilka konsultkostnader för de kommande två–tre åren som ska belasta det här året. Det är ett högt rimligt krav.

Ingela Nylund Watz sade: När vi konstruerar vårt bokslut ... Jag trodde i min enfald att ett bokslut var en redovisning av faktiska händelser och inte en konstruktion i efterhand. Det trodde jag faktiskt. Möjligen var det en felsägning, men man kan ju misstänka att det låg något annat bakom, fast det är bara en misstanke.

Anförande nr 15

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Bengt Cedrenius älskar att tala om underskottet på 9,5 miljarder. Men han vill samtidigt inte ta i sin mun att vi betalade en skatteutjämningsavgift på över 11 miljarder, och han glömmer helt bort att vi har gjort investeringar i kollektivtrafiken på drygt 12 miljarder under den här perioden. Det är väl inte helt fel att man låneinvesterar till sin framtid.

Bengt Cedrenius tycker att det är glädjande att vi tar upp konsultkostnaderna men vill inte föregripa det beslut som vi ska ta i morgon. Vi ska lugna oss och vänta tills vi känner till kostnaderna. Jag vill bara tala om för dig, Bengt Cedrenius: Uppenbarligen pågår det aktiviteter. Att oppositionen har fått reda på detta beror inte på dig eller dina kamrater i majoriteten, men vi vet att det ute på läkarmöten informeras om detta. På ett

av de mötena, där man hade uppe den här frågan alldeles nyligen, sades det att de beräknade konsultkostnaderna var i storleksordningen 50–150 miljoner. När jag pratar om 50 miljoner handlar det alltså om den lägsta av de siffror som ventileras ute på de två universitetssjukhusen.

Jag kan konstatera att varken Bengt Cedrenius eller Ingela Nylund Watz dementerar att dessa stora konsultinsatser ute på universitetssjukhusen är på gång från det här amerikanska konsultföretaget. Bengt Cedrenius vill inte prata om det för det här året, men det är faktiskt nu vi pratar om delårsbokslutet för det här året. Då hade det varit av värde att få veta om det året ska belastas med dessa stora konsultkostnader i bokslutet.

Anförande nr 16

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Rätt ska vara rätt. Det handlar möjligen om ett slarvigt språkbruk när det gäller ”konstruktion av bokslut”, som Stig Nyman tog upp. Jag vill ödmjukt rikta mig till Stig Nyman och säga att det naturligtvis handlar om att redovisa de upplupna kostnaderna under ett verksamhetsår och ingenting annat.

Landstinget har inte beslutat om konsultinsatser i samband med sammanslagningen av Huddinge sjukhus och Karolinska sjukhuset. Ett eventuellt sådant beslut kan tas först när fullmäktige har fattat beslut om att en sådan sammanläggning ska göras. Tjänstemannaorganisationen har fått i uppdrag att planera den fusionen.

Självfallet kommer en så här stor förändring att kräva konsultinsatser inom speciella och avgränsade områden. Jag skulle tro att det framför allt handlar om ledningsstöd. Sådana konsultinsatser kommer att upphandlas enligt regelverket och förankras hos de fackliga organisationerna. Merparten av fusionsarbetet kommer, såvitt jag känner till, att skötas av sjukhusens och landstingets egna tjänstemän.

Några summor för konsultinsatser har inte diskuterats. Däremot har Birgitta Rydberg alldeles rätt i att det spekuleras en hel del, men det är en annan sak. Det finns därför inga underlag i dag för att resonera om miljonbelopp eller några andra priser. Upphandlingen kommer att ske enligt gällande regelverk.

Anförande nr 17

Bengt Cedrenius (mp): Stig Nyman! Du har alldeles rätt i att även ni fick ta över ett underskott. Men det finns en stor skillnad. Jag vill inte säga att det system som fanns 1999, när ni tog över, var bra. Men då fanns det ingen lagstiftning som sade att man måste ha ordning och reda i ekonomin. Den lagstiftningen infördes senare. Men jag skäms lite grann för de 1,4 miljarderna sista året och de ungefär 2 miljarderna under hela mandatperioden. Jag tyckte inte att det var bra, även om jag själv inte satt i landstinget då. Det är naturligtvis fel, för landstinget ska gå ihop.

Birgitta Rydberg! Du pratar om skatteutjämningsavgiften igen. Det verkar som om du inte har observerat att det ligger 4,25 miljarder finansierade och budgeterade i det

delårsbokslut som vi pratar om. Ett delårsbokslut är – det skulle jag vilja påpeka för dig – ett delårsbokslut och avser den tid som det gäller. Det är inte ett bokslut.

Anförande nr 18

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Det är väl en rimlig ordning att man inte sätter i gång och anlitar konsulter innan man har ett fullmäktigebeslut. Den ordningen tycker jag att vi borde hålla på.

Jag vill bara informera fullmäktiges ledamöter om att det pågår förberedelser för att anlita ett visst namngivet konsultföretag ute på sjukhusen. Det är ett företag som namnges ute på läkarmötena. Jag tycker det är fullständigt regelvidrigt att man gör på det sättet utan att man har upphandlat tjänsterna. Vi har ett upphandlingsreglemente. Det verkar som om landstingsledningen borde ta ett snack med sina sjukhusledningarna, så att de ser till att informera sig om vad som står i detta reglemente.

Jag noterar att jag fortfarande inte får något svar på om det handlar om den omfattning av konsultinsatserna som man nu informerar personalen om. Jag kan inte tolka det på annat sätt än att den uppgiften är riktig.

Anförande nr 19

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! För att det ska bli riktigt glasklart ska jag särskilt be att få taget till protokollet det jag säger nu.

De spekulationer som pågår på sjukhusen bland sjukhusledningarna och personalen i övrigt har ingenting med verkligheten att göra. Det är klart att det pågår diskussioner eftersom man vet att det kommer att genomföras stora förändringar. Men någon upphandling är inte beslutad. Ska det ske någon upphandling kan det ske först efter det att landstingsfullmäktige har fattat beslut, och upphandlingen ska ske enligt denna församlings fastställda reglementen för hur vi genomför upphandlingar eller i förekommande fall aktuell nämnds reglemente för hur upphandling ska ske.

§ 330

Åtgärder angående lagstiftningens krav på budgetbalans

Anförande nr 20

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! När det här ärendet behandlades i landstingsstyrelsen deltog inte de moderata ledamöterna i beslutet. Vi tänker inte heller delta i fullmäktiges beslut.

Men jag vill peka på det särskilda uttalande som finns i handlingarna på sidan 3, som vi lägger här i fullmäktige som en röstförklaring eller ett uttalande om att vi inte deltar i beslutet.

Anförande nr 21

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! I det här ärendet deltog inte kristdemokraterna i beslutet i landstingsstyrelsen. Det är följdriktigt och konsekvent att vi inte heller gör det i landstingsfullmäktige.

Det finns ett särskilt uttalande från oss i handlingarna från landstingsstyrelsen. Jag vill att det noteras till protokollet att det får gälla som en röstförklaring i dag, som Christer Wennerholm sade.

Anförande nr 22

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! För historieskrivningens skull känner jag att jag måste uttala vissa ord, för att de ska komma in i protokollet.

I de särskilda uttalanden som är lagda i landstingsstyrelsen från de borgerliga partierna försöker man beslå landstingets nuvarande majoritet med att ha ändrat argumentation kring synen på synnerliga skäl och på balanskravet.

För att det ska bli tydligt vill jag i detta ärende säga: Den typ av synnerliga skäl som vi nu anför för att inte återställa de upplupna underskotten är av en helt annan karaktär än vad den gamla landstingsledningen ägnade sig åt. För vår del pekar vi på att själva storleken på de upplupna underskotten inför 2004 är de synnerliga skäl vi refererar till. Det är närmare bestämt över 6 miljarder.

Den gamla landstingsmajoriteten använde skatteutjämningsystemets förekomst när man åberopade synnerliga skäl. Det är en väsensskillnad mellan dessa två ståndpunkter i fråga om varför synnerliga skäl bör åberopas.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 23

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är precis det ni har gjort, Ingela Nylund Watz. Ni har ändrat argumentationsinriktningen. Såväl nu som då går hela problemet tillbaka till skatteutjämningsystemet. Det är roten till det onda. Det ville du inte erkänna när du var i opposition. Men nu när du är i majoritet och ska ta itu med problemen är det lättare att erkänna detta.

Ett tips är: Ställ dig bakom kampanjen! Gör någonting, så kanske du i framtiden slipper använda det argument som du nu har anslutit dig till.

Anförande nr 24

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Jag tror att det är viktigt för historieskrivningen att det Ingela Nylund Watz sade nyss noteras till protokollet. Jag tror att skillnaden egentligen är semantisk, som man brukar säga.

Det var nämligen storleken på utgifterna som gjorde att vi ansåg att det fanns synnerliga skäl som kunde åberopas i det sammanhang där vi hade ansvar. Det var orimligt att tänka sig – det kan inte nog understrykas – att den enormt snabbt växande avgiften skulle hamna som ett sjukvårdsproblem. Det var därför vi valde att agera som vi gjorde under de tre år då avgiften växte på det sätt som jag nu har beskrivit.

Anförande nr 25

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag tycker nästan att detta blir en lite komisk diskussion. Det blir en diskussion om semantik och om vad som är äpplen och päron.

Under hela förra mandatperioden hade vi faktiskt, Stig Nyman och andra på den borgerliga kanten, en kostnadsökningstakt inom sjukvården som vida översteg de intäkter som vi hade. Vi hade att leva med gällande lagstiftning, som vi skulle ta hänsyn till och budgetera för. Det är möjligt att det hade sett något annorlunda ut i debatten ifall den dåvarande landstingsledningen hade bemödat sig att åtminstone en kvart då och då fundera över hur man skulle komma till rätta med de egna problem som vi hade. Detta har vi diskuterat under mycket lång tid.

Jag kan bara konstatera att det är en sak att vara kritisk mot skatteutjämningen, vilket även vi är och har varit under lång tid, medan det är en annan sak att ta ansvar för att intäkter och utgifter i det egna fögderiet går ihop. Därvidlag fanns det betydligt mer att önska under förra mandatperioden.

För vår del handlar det nu om 8,6 miljarder som synnerliga skäl, för att åberopa att synnerliga skäl föreligger för att inte återställa upplupna underskott.

Anförande nr 26

Landstingsrådet Nyman (kd): Detta senaste inlägg från Ingela Nylund Watz, herr ordförande, ska jag be att få tacka för. Det bekräftar nämligen precis min tes, att intäkterna inte ökade i den takt som de hade behövt öka för att klara en alldeles normal kostnadsökning inom sjukvården beror just på skatteutjämningsystemet och ingenting annat. Staten drar in pengar från oss, då minskar inkomsterna, och då uppstår denna obalans.

Jag ber att få tacka för bekräftelsen på att tesen är rätt.

Anförande nr 27

Landstingsrådet Rydberg (fp): Jag har i ett tidigare inlägg framfört att den del av underskottet som vi hade förra året helt och hållet beror på skatteutjämningen. Vi har betalat över 11 miljarder i skatteutjämningsavgift under förra mandat-perioden. Att vi har investerat i kollektivtrafiken samtidigt är en kontrast mot hur investeringsläget i landstinget ser ut i dag. I dag är det om inte nollinvesteringar så inte långt därifrån.

Vi vill att det ska bli möjligt att lägga budgetar i balans. Men ska det vara möjligt måste det också bli en rimlig skatteutjämning. Vi är för en skatteutjämning – men på en helt annan och rimligare nivå. Det är man inom hela Folkpartiet enig med oss stockholmare om, så det är inte något vi för fram som ett särintresse. Från Skellefteå i norr till Skåne i söder tycker man precis som vi i Stockholms läns landsting, om man är folkpartist: Skatteutjämningsystemet behöver göras om.

Hur har det då sett ut under de gångna åren beträffande de kostnadsökningar som Ingela Nylund Watz talar om? Det är bara att se på hur sjukvårdskostnaderna har ökat. Det är ökningarna som hon tycker är orimliga. De har ökat med 8,4 procent genomsnittligt. Men vårt skatteunderlag har ökat mer än så.

Den stora kostnadsökningen, som skapar de stora problemen för just Stockholms läns landsting och inte för andra landsting, beror på hur utjämningskostnaderna har ökat. De har ökat genomsnittligt 36 procent om året. Det är där vi har problemet. Det är där roten till det onda finns. Det är detta vi måste angripa. Så länge vi inte angriper det och tar en fajt med regeringen kommer vi att sitta här och spara ihjäl oss på sjukvården. Vi kan varje år lägga ned vårdcentraler och delar av sjukhus, och ändå får vi betala mer till andra delar av landet och får sämre sjukvård och sämre trafik.

Vi tyckte att måttet nu var rågat och att vi samfällt från landstingets sida under den här hösten borde gå till Rosenbad och säga: Nu går det inte längre. Nu får det vara slut! Sluta jäklas med stockholmarna!

Men tyvärr har vi inte fått stöd från majoriteten. Man föredrar att rädda regeringen i stället för att rädda Stockholmsregionen. Men vi tycker att det enda sättet att få en budget i balans är en förändring av skatteutjämningsystemet. Därför ville vi egentligen att vi inte skulle lägga någon budget alls i det här landstinget. Med det medlet hade vi kunnat tvinga regeringen till aktivitet. Vi hade tvingat dem till förhandlingsbordet. Men detta ville inte Socialdemokraterna. Jag tycker det är svar nog beträffande vilka man företräder. Man företräder sin regering och inte stockholmarna.

§ 331

Budget för Stockholms läns landsting för 2004 och plan för åren 2005-2006 samt investeringsplan 2004-2008

Allmänpolitisk debatt

Ordföranden: Jag vill uppmärksamma fullmäktige på några saker.

Det har slutits en frivillig överenskommelse mellan partierna. Vi har gjort en blockuppdelning och en tidsfördelning mellan blocken. Det ankommer på respektive partier att se till att man håller sig inom den överenskomna tidsramen.

Det finns en handling utdelad som beskriver hur blockuppdelningen kommer att vara och vilka tider som är beräknade för respektive område.

En sak kanske särskilt förtjänar att understrykas. För att vi ska få en så effektiv debatt som möjligt kommer vi att avisera vem som får ordet och vem som står närmast i tur att få ordet. Vi ber att ni förflyttar er mot talarstolen när ni står i tur. På det sättet kan vi få en snabbare debatt.

När tjänstgörande ordförande ger ordet till er tickar klockan i gång. Om ni då rör er från de bortre bänkraderna förlorar ni en del av talartiden. Var vänlig att observera det.

Anförande nr 28

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag vill börja med att för Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets räkning återta det tidigare förslaget från landstingsstyrelsen om att omvandla Södertälje sjukhus och Norrtälje sjukhus till närsjukhus och yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag i övrigt samt de förslag från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet som i dag har delats ut på bordet avseende sjukhusen i Norrtälje och Södertälje samt kulturnämnden.

Ordförande, fullmäktige! Landstingsstyrelsens förslag till beslut innebär en realistisk och verklighetsbaserad budget i balans. Det är ett sunt genombrott för god ekonomisk hushållning och ett tredebrott för Stockholms läns landsting, som under hela förra mandatperioden bit för bit rutschade utför det sluttande planet mot fullständigt ekonomiskt moras.

Det första steget mot att återställa ordning och reda i landstingsekonomi togs redan i budgeten för 2003. Efter flera år av otillräcklig finansiering stärktes då hälso- och sjukvårdens och kollektivtrafikens offentliga finansiering. Utrednings- och uppdrag lämnades, och en organisation rustades för att angripa landstingets djupa ekonomiska kris. Årets budget innehåller ytterligare åtgärder på intäktsidan men också skarpa förslag på utgiftssidan. I fokus står att hejda den kraftiga kostnads-utvecklingen inom hälso- och sjukvården.

Bristen på styrning och ansvarstagande föranledde landstingets revisorer att under förra mandatperioden rikta stark och stegrande kritik mot den borgerliga tidigare landstingsledningen. Bakgrunden var en ofinansierad skattesänkning, en bristfällig kostnadskontroll och ren och skär luftbudgetering, bland annat i form av intäkter från privatisering och konkurrensutsättning som helt hade lyst med sin frånvaro. Budgeten som styrinstrument undergrävdes.

Under 2003 har vi i den nya majoriteten kunnat se hur förtroendet för budgetinstrumentet gradvis har återupprättats. I år är den prognostiserade avvikelsen gentemot budget på kostnadssidan den minsta på många år, vilket bekräftas av månadsbokslutet för oktober, som visar en förbättring från september på 163 miljoner kronor. Nu går det åt rätt håll.

Ordförande, fullmäktige! På grund av landstingets svåra ekonomiska situation och kommunallagens krav måste indragningar av hälso- och sjukvårdens utbud ske. De årliga kostnadsökningarna måste hålla jämna steg med intäkterna. Vi har de senaste åren varit mycket långt ifrån den situationen i Stockholms läns landsting. Men nu finns det inga genvägar längre.

Som förtroendevald företrädare kan jag inte ta på mitt ansvar att äventyra Stockholmsregionens ekonomiska och verksamhetsmässiga framtid genom att strunta i att fatta viktiga beslut i en besvärlig ekonomisk situation. Sjukvårdens kostnader kan inte fortsätta att öka med 7–8 procent årligen, vilket har varit fallet de senaste fem åren. Det är ju så att ju längre vi som sitter här och har ansvaret väntar med att vidta åtgärder, desto tuffare åtgärder måste någon annan vidta senare. Självfallet skulle det vara mycket bekvämare för mig, men det skulle vara fullständigt oansvarigt mot kommande generationer.

Under de närmast kommande åren kommer vi dessutom inte att kunna räkna med samma kraftiga skattekraftstillväxt som det har varit de senaste åren. Och förmodligen kan vi beklagligt nog inte heller räkna med ökade statsbidrag i tillräcklig omfattning. Det finns all anledning att vara besviken över att riksdagen hittills inte har prioriterat hälso- och sjukvårdssektorn på det sätt som vore önskvärt. Inte desto mindre är detta ett faktum – hur illa vi än tycker om det – och ansvaret för oss här i landstinget är under alla förhållanden att få budgeten att gå ihop. Vi i landstingsmajoriteten tänker inte smita från vårt ansvar. Ansvarsflykt som politisk strategi måste få sitt slut med epoken Ralph Lédel.

Ordförande, fullmäktige! Hälso- och sjukvården är en samhällssektor i mycket stark förändring. Ökad specialisering, nya behandlingsmetoder, nya arbetstids-regler samt ökade krav på kvalitet och säkerhet gör att vården har förändrats kraftigt de senaste 5–10 åren. Den starka omvandlingen av hälso- och sjukvårdens förutsättningar måste också följas av struktur- och verksamhetsförändringar.

Om strukturer och organisation inom vården inte förändras i takt med den medicinska utvecklingen – inom ramen för vad samhällsekonomin orkar bära – hotas rätten till vård som en del av den generella välfärden. Vi får inte hamna där, eftersom det leder till stora klyftor och orättvisor i samhället.

I grunden finns en obalans i vårdens struktur. Alltmer av vården skulle genom medicinens landvinningar kunna tillhandahållas i öppenvård. Men i praktiken är mycket av resurserna bundna vid de stora sjukhusen. Det främsta målet för utvecklingsarbetet i hälso- och sjukvården de kommande åren måste därför vara en förbättrad kontinuitet och tillgänglighet i den öppna närsjukvården.

Ordförande, fullmäktige! Den politiska utmaningen är att klara ekonomin samtidigt som landstingets verksamheter kan utvecklas. Nyckeln till framgång för att möta de ekonomiska utmaningar som ligger framför oss finns i vår förmåga till förändring, något som förutsätter en väl fungerande och målmedveten styrning.

Det är i sanning en stor uppgift. Hälso- och sjukvården är svårstyrd världen över. Det hänger delvis samman med dess stora kunskapsinnehåll men också med de starka känslor som förknippas med liv och hälsa. Det är mycket svårt att fatta nödvändiga men kontroversiella beslut men ack så lätt att frestas till populism.

I Västmanlands läns landsting höjer sig dock flertalet politiska partier över den snäva populismens nivå. Besparingar och långtgående förändringar i vården backas där upp av en mycket bred majoritet som inbegriper de två största borgerliga oppositionspartierna. Man skulle önska att motsvarande politiska mognad återfanns också här.

Ordförande, fullmäktige! Den låga ekonomiska tillväxten i vår region är oroande. Landstingets skatteintäkter påverkas negativt, och hela landets ekonomi påverkas av att Stockholmsregionens tillväxt avtar. Det finns knappast en enskild förklaring till den avtagande aktiviteten i ekonomin i vårt län. Vi har den internationella lågkonjunkturen och IT-sektorns nedgång. Det finns anledning att kraftsamla regionalt i syfte att gemensamt stärka förutsättningarna för en god och hållbar utveckling.

Fullmäktige! I detta sammanhang vill jag anknyta till debatten om skatteutjämningsystemet. Låt mig först slå fast att det för mig vore helt främmande att ifrågasätta behovet av en långtgående utjämning mellan landets kommuner och regioner. Men oaktat detta finns det – som jag sagt under hela förra mandatperioden – skäl att ompröva delar av utjämningsystemet. Skatteutjämningsystemet har brister som påverkar Stockholms läns landsting negativt och riskerar att inverka menligt på den ekonomiska aktiviteten i Stockholmsregionen. Därom råder bred enighet.

Men, ordförande, fullmäktige, låt oss göra en sak fullständigt klar: Utjämnings-systemet är en lagstadgad skyldighet. Landstinget kan aldrig bortse från detta, än mindre självt fatta beslut som ändrar systemet.

Budgetförslag som bygger på fritt fabulerande om nya utjämningsystem är därför tämligen beklämmande. Det är en sak att vilja ändra systemet – det kan man göra i Sveriges riksdag några kvarter bort. Det är en helt annan sak att lägga ansvarsfulla budgetförslag här i vår parlamentariska församling. Att i ett förslag till budget utgå från något annat än den verklighet som råder i fråga om lagstiftningen i Sverige är att använda flykten som politisk strategi. Tyvärr fortsätter Kristdemokraterna och framför allt Folkpartiet att bygga sina budgetar på flyktens politiska strategi. Folkpartiets budget bygger på en bluffpost på inte mindre än 2,5 miljarder kronor. Tyvärr går även Kristdemokraterna i samma fälla.

Det är ytterst anmärkningsvärt att det – trots revisoreernas kritik under förra mandatperioden – fortfarande finns oppositionspartier, förutvarande majoritetspartier, som bygger sina budgetar på förhållanden som avviker från gällande lagstiftning. Om vi som är politiska företrädare för Stockholmsregionen ska ha en chans att vinna framgång för att nå en förändring av utjämningsystemet krävs åtminstone att vi uppträder seriöst i det fögderi där vi själva har ansvaret.

Ordförande, fullmäktige! Oppositionens olika framlagda budgetförslag är i långa stycken en besvikelse. Från Folkpartiet och i viss mån Kristdemokraterna haglar löften om satsningar med miljardbelopp i högre anslag till vården. Men ingen fullgod finansiering anvisas för satsningarna.

Från Moderaterna har man ingenting lärt av förra mandatperiodens experiment med att få till stånd stora ekonomiska vinster genom privatisering och konkurrens-utsättning. Det var vinster som aldrig uppstod, än mindre redovisades. Moderaterna bygger sitt budgetförslag på att 750 miljoner kronor mindre ska tillföras vården jämfört med landstingsstyrelsens förslag. Men hur besparingarna ska göras preciseras inte på minsta sätt. Alla problem – verkligen alla problem – ska nu tydligen lösas genom det redan prövade och misslyckade receptet privatisering och konkurrensutsättning.

När man ser oppositionsbudgetarna samlat förstår man hur underskottet kunde växa så kopiöst under föregående period. Det var stora ofinansierade satsningar kombinerade med en kolatro på att konkurrensutsättning nog skulle lösa hela ekvationen. Det går inte, ordförande, landstingsfullmäktige, att illustrera det tydligare: Överbudspolitikens förförelse blir i praktiken bluffbudgeteringens skoningslösa förödelse.

Ordförande, fullmäktige! Jag kan konstatera att det i Stockholms läns landsting föreligger bara ett verklighetsbaserat budgetförslag. Och jag kan konstatera att det i Stockholms läns landsting finns endast ett regeringsdugligt alternativ. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 29

Landstingsrådet Heister (m): När finanslandstingsrådet avslutar med att säga att majoritetens budgetförslag är det enda budgetförslag som är verklighetsbaserat får man väl säga: Den budgeten försvann väldigt snabbt. Den höll inte mer än tio dagar. Det var väl ett bäst-före-datum på det budgetförslag som finns på bordet här.

Låt oss för en stund flytta oss bakåt i tiden, till våren 2000, för tre och ett halvt år sedan. Ni kanske kommer ihåg den tidskrift som statsministern gärna viftade med och pekade på, där man skrev om den enorma tillväxtpotential som fanns i vår region, en region på stark frammarsch. Man beskrev det så att människor flyttade hit, att kreativiteten fanns här och att de nya idéerna grodde här. Det var en region där man verkligen kände att man var i framkant.

I dag är bilden en helt annan. I förra månaden kom ett nummer av Affärsvärlden ut med rubriken "Godnatt, Stockholm". Det handlar om ett mörkt Stockholm. Affärsvärlden fångade den känsla som har vuxit sig allt starkare i Stockholms län: känslan av att det inte finns någon framtidstro längre utan att vi har gått från inflyttningsregion till utflyttningsregion, från investeringar, nytänkande och nya jobb till konkurser, återställare och ökat bidragsberoende, från en tillväxtregion till en region i depression.

Stockholmarna är i dag oroliga för framtiden. De är oroliga för jobben. Arbetslösheten stiger. De är oroliga för skattehöjningarna – ännu mer skattehöjningar – och för nedskärningarna i sjukvården. Dessutom är de förbannade. De är förbannade på en

socialdemokrati som bryter vallöfte efter vallöfte och bedriver en politik som fördjupar krisen. Och jag förstår dem.

Under två dagar ska vi nu diskutera och besluta om budgeten för Stockholms läns landsting för nästa år. Låt oss i denna debatt inte glömma bort att bakom varje budgetbeslut finns människor. Där finns sjuksköterskorna på Södertälje sjukhus. Där finns den gamla damen som väntar på sin höftledsoperation. Och där finns barnfamiljen som vänder på varenda krona för att få vardagen att gå ihop.

I förra årets budgetdebatt talade jag om Marie i Huddinge. Hon var sambo, hade två barn och arbetade som sjuksköterska på Södersjukhuset. Där arbetar hon nog fortfarande, men förverkligas vänstermajoritetens planer riskerar hon att bli en av de tusentals vårdanställda som kommer att få sparken de kommande åren.

Maries skatt höjdes i år med 2 kronor. Bara höjningen av landstingsskatten med 1:30 kronor innebar 8 000 kronor mindre i hushållskassan. Många har som Marie tvingats ställa in semestern. Det fanns de som tvingades sälja bilen. Andra tvingades dra in på matinköpen eller avstå från att köpa nya vinterjackor till barnen.

Det kommande året kommer inte heller att bli någon ljusning för Marie och hennes familj. Stockholms läns landsting har redan Sveriges högsta landstings-skatt. Nu ska skatten höjas igen med 65 öre, enligt majoritetens förslag. Den skattehöjningen kan bli den skattehöjning som slutligen tar knäcken på Marie. Det värsta är att hon och hennes familj inte är ensamma. De delar oron för framtiden med tiotusentals andra i länet.

Som om skattehöjningarna inte vore nog ska man nu också göra stora nedskärningar i sjukvården. Dessa går tvärtemot vad Socialdemokraterna tidigare har sagt. Ingela Nylund Watz sade i ABC drygt en vecka före valet: Jag kommer inte att lägga ned några sjukhus, inte stänga några vårdcentraler och inte avskeda några anställda. Det var en vecka före valet förra året.

Nu ett år senare avvecklas vårdgarantin. Köerna kommer att växa igen. Nu införs remisstväng för sjukgymnastik och specialistvård. Det är ett remisstväng som vi vet inte kommer att spara en enda krona utan kommer att leda till ökade kostnader. Akutsjukhusen i Norrtälje och Södertälje ska läggas ned – fast inte nu men senare. Huddinge sjukhus ska slås ihop med Karolinska sjukhuset till ett gigantiskt ”Babels hus”. 1 500 anställda kommer att få gå från sina jobb.

Den som dirigerar den här politiken är Socialdemokraterna under ledning av Ingela Nylund Watz. Men hon är inte ensam. På läktaren sitter finansminister Bosse Ringholm och kommunminister Lars-Erik Lövdén tillsammans med socialminister Lars Engqvist och applåderar. När två av de största länsdelssjuk-husen hotas av nedläggning säger socialminister Engqvist att det är bra. Det är till och med så bra att det borde ha gjorts för länge sedan.

Ringholm och Lövdén är den direkta orsaken till att Stockholmsregionens tidigare så positiva utveckling som vi kunde se för tre år sedan nu har brutits, så att vi ser ett Stockholm i mörker. Det är skatteutjämningsystemet som är orsaken till att vi har fått

en fördjupad depression i regionen som gör att vi nu till och med har negativ tillväxt. Man har helt enkelt knäckt landstingets ekonomi med detta skatteutjämningsystem. Tro mig: Med sådana vänner behöver man inga fiender.

Nästa år ska Stockholms läns landsting betala 5,4 miljarder i skatteutjämnning. Under hela mandatperioden ska vi betala 22 miljarder. Det är dubbelt så mycket som under förra mandatperioden. Det är detta och ingenting annat som är orsaken till landstingets ekonomiska problem.

Om jag fick önska mig något i den här budgetdebatten vore det att Ingela Nylund Watz och vänstermajoriteten nu till sist tar sitt förnuft till fånga, att de i dag vågar bryta med sin regering och i stället ansluter sig till det växande upproret mot skatteutjämnningen.

Vi är många här i dag som har en knapp med texten "Sluta straffa Stockholm" på oss. Jag vet att Dag Larsson faktiskt har skrivit under det upprop som ska lämnas över till regeringen i morgon. Har Ingela Nylund Watz gjort det? Har du skrivit under det upprop som i morgon ska lämnas till regeringen från Stockholms läns medborgare?

Jag är lite rädd att jag hoppas för mycket om jag tror att ni ska bryta med regeringen. När vi försöker förmå er att förena er med alla som bor i den här regionen, när vi ser att människor på tidningarnas insändarsidor är upprörda, ilska och förbannade, vad säger då majoritetens företrädare? Jo, de säger att vi ska hyfsa tonläget.

Ingela Nylund Watz har till och med gått så långt att hon har sagt att det här skatteutjämningsystemet är både solidariskt och rättvist. Det var du också inne på i ditt anförande här. I grunden tycker du att detta är rätt. Du säger att det finns en del problem i själva systemet med reglerna, men i grunden tycker du att detta är rätt. Att låginkomsttagare i den här regionen ska betala skatt till höginkomsttagare i andra regioner tycker du är rättvist och solidariskt. Jag undrar om de som bor i Södertälje och Norrtälje tycker att den socialdemokratiska synen på rättvisa och solidaritet är den rätta.

Ordförande, fullmäktige! Det finns alternativ till vänstermajoritetens politik. Det finns en möjlighet att bryta utvecklingen och föra Stockholmsregionen tillbaka till toppen, så att vi får tillbaka framtidstron. Vi moderater lägger en reformbudget för Stockholmsregionen. Det är en budget i balans. Vi höjer inte skatten. I stället lovar vi kamp mot utjämningskatten. Vi moderater vågar prioritera sjukvård och kollektivtrafik, men vi spar på annat. Vi sätter sjukvård framför byråkrater och politiker.

Sist men inte minst: Vi slår vakt om Stockholmsregionen, om de människor som bor och arbetar här. Vi slår vakt om allas vår rätt till en bra sjukvård och en väl fungerande kollektivtrafik.

Vi kräver inte bidrag eller kräver att särbehandlas i förhållande till resten av landet. Vi kräver bara att de pengar som länets invånare betalar i skatt ska få stanna här och att vi ska få behålla den tillväxt vi skapar.

Med det, herr ordförande, yrkar jag på den moderata gruppens vägnar bifall till det moderata budgetalternativet.

Anförande nr 30

Landstingsrådet Rydberg (fp): Ordförande, landstingsledamöter! Folkpartiet vill kämpa för vår region. Vi är för rättvisa även för stockholmarna. Vi kan inte vara en slagpåse för resten av landet. Det har varit alldeles för tyst från den här landstingsledningen. Hallå, var är ni?

Ni ägnade hela förra mandatperioden åt att höja skatteutjämningen till skyarna. Ni har inte på allvar försökt förhandla med regeringen. I stället har ni satt tagelskjorta på alla dem som bor i vårt landsting genom att i dag föreslå sämre sjukvård och högre skatt. Er hemläxa borde ha bestått i att ta fram ett förhandlingsbud till regeringen.

Ingela Nylund Watz borde ta en lektion i skatteutjämningens effekter hos sin partikompis Tommy Waidelich, som bättre har förstått att regeringen är Stockholmsfientlig.

Folkpartiet ville att vi skulle sätta hårt mot hårt. Vi ville tvinga regeringen till förhandlingsbordet. Men ni gjorde ett annat val, och nu väntar i stället en ökenvandring med ständigt nya nedläggningar av sjukvård varje år, så länge ni inte tar strid för stockholmarna.

Nej, ni väljer hellre den tunga vägen till Golgata, där medborgarna får bära ert kors, och ni hoppas på ett bättre liv efter syndernas förlåtelse. Om nu medborgarna kommer att förlåta er för rekordbesparingarna återstår att se.

Det behövs något annat. Vårt län behöver en ekonomisk kick. Vi behöver sådant som stimulerar så att fler kommer i arbete. Vi behöver framtidstro i regionen, så att investeringarna tar fart och antalet arbetstillfällen ökar. Endast med fler i arbete får vi in de skatter som är garanten för vår gemensamma välfärd.

Den rödgröna majoriteten är som Don Quijote-kloner framavlade på stamcells-laboratoriet. De har bestämt sig för att allt vi borgerliga har gjort i landstinget är fel och ska bort. Vi har haft en för bra sjukvård, säger Doña Ingela och låter hästen jaga efter en väderkvarn. Sjukvårdslönerna är för höga, säger Sancho Dahlberg, och försöker jaga efter en annan. Vårdgaranti är dyrt och orättvist och ska bort, hävdar Don Cedrenius och letar efter något kollektivt att åka på som ännu inte har lagts ned.

Skatteutjämningen håller på att kväva alla möjligheter att säkerställa en utveckling av sjukvården. På bilden jag visar nu kan man se hur utvecklingen skulle se ut om vi hade en normal tillväxt. Man kan konstatera att ökningen ser beskedligare ut i majoritetens budget därför att tillväxten har stannat av och är lägre här än i resten av landet. Men om konjunkturen tar fart – det får vi väl ändå hoppas på – är vi tillbaka på en skenande kostnadsökning. Vi kommer att få betala 20 procent av skatteintäkterna om vi får samma tillväxt som vi hade under förra mandatperioden.

Kom ihåg att det är ur medborgarnas privata plånböcker som alla dessa pengar tas. Kom ihåg att det är ur deras privata plånböcker som ni tar mer pengar när ni i majoriteten föreslår att skatten ska höjas. För en familj med två heltidsinkomster innebär era skattehöjningar närmare 1 000 kronor mer i skatt i månaden, om man lägger ihop de här två årens skattehöjningar.

Med det i huvudet är det ganska lätt att förstå att det indragna konsumtionsutrymmet påverkar efterfrågan av varor och tjänster och därmed tillväxten och i slutändan våra skatteinkomster.

Den lågavlönade undersköterskan i Botkyrka ska också betala högre landstings-skatt, för att skicka pengar vidare till rika kusiner. Då handlar det inte om den fattiga kusinen i Norrland, utan det är till kusinerna i Skåne och västra Götaland som pengarna går, där man har en helt annan nivå på tillväxten nu än vi har i Stockholm.

Låt oss lyfta blicken och se på sjukvården. Folkpartiet vill se genomtänkta förslag till sjukvårdsförändringar. Vi vill att alla invånare ska ha rätt att nå sin husläkare. Med fler team med distriktssköterskor och husläkare och med tillgång till sjukgymnaster, arbetsterapeuter och kuratorer kan mycket klaras av utanför de stora sjukhusen.

Men i majoritetens förslag saknar jag en vilja och ambition att åstadkomma detta. Det finns inga utbyggnader av husläkarteamen i er budget. Nej, ni vill i stället göra husläkaren till polis genom att denne ska stoppa patienterna att söka vård. Att införa remisstvång innebär i klarspråk att ni säger att patienterna inte begriper själva vad de behöver hjälp med. Att ransonera sjukvård på det sättet kommer att skapa stor ilska och lägga sten på börda på husläkarna.

Till sist: Jag känner mig mycket kluven inför de här förslagen om Norrtälje och Södertälje sjukhus. Vågar man känna glädje? Nej, knappast. Sjukhusen har ju bara fått en frist innan ett slutligt beslut om deras framtid ska tas, och de har fått oerhört tuffa sparförslag i er reviderade budget som innebär stora förändringar till det sämre på Norrtälje och Södertälje sjukhus. Jag är övertygad om att de nästa år kommer att gå med underskott. De kommer inte att klara detta. Det säger jag efter att ha haft kontakter med den ena av de två sjukhusdirektörerna. Jag skulle tro att den andra svarar ungefär likadant, för han säger att han inte sover så gott på natten just nu.

Låt oss i stället här i dag ge ett klart besked om att Norrtälje sjukhus och Södertälje sjukhus blir kvar som fullvärdiga akutsjukhus, och flytta gärna dit mer förplanerad vård från storsjukhusen.

Ordförande, landstingsledamöter! Den budget som majoriteten lägger fram visar på ett tydligt sätt att det främsta uppdrag som den här majoriteten anser sig ha är att rädda regeringen. Ni i majoriteten väljer att medborgarna ska få sämre sjukvård och högre skatter. Ni tycker att invånarna har fått en för bra sjukvård, eftersom ni hela tiden vill urholka den. Ni har börjat i år med en del sparförslag som vi beslutade om i fullmäktige i juni. Ni tänker fortsätta nu i dag och i morgon. Ni tycker det är fel att ge invånarna

rättigheter i form av vårdgaranti och valmöjligheter. Ni slår hårt mot de privata alternativen. Jag tycker att detta är ett sorgligt men klart besked till länets invånare.

Det behövs något annat, och det finns ett alternativ i Folkpartiets budgetalternativ. Jag yrkar bifall till Folkpartiets budgetförslag.

Anförande nr 31

Landstingsrådet *Seveford* (v): Ordförande, ledamöter och eventuella lyssnare! Jag ska hålla ett mycket annorlunda tal än det som Birgitta Rydberg har hållit. Det var en spännande saga som hon berättade. Men det fanns inte så mycket sanning i den.

I revisionsberättelsen för år 2002 kritiserades den dåvarande borgerliga majoriteten för att inte ta hänsyn till skatteutjämnings kostnader och för att budgetera inkomster genom konkurrensutsättning av vården som sedan inte materialiserades. Revisorerna rekommenderade därför att ledande borgerliga politiker inte skulle beviljas ansvarsfrihet. Sedan blev det ett helt unikt beslut i landstinget om att vissa ledande borgerliga politiker inte beviljades ansvarsfrihet. En av dem var sagoberättaren Birgitta Rydberg.

Men lärde sig Folkpartiet och de övriga borgerliga partierna något av revisorernas underkännande av den då förda och för länets invånare katastrofala ekonomiska politiken under åren 1999–2002? Nej, inte någonting, skulle jag vilja påstå när jag läser igenom deras budgetar.

Folkpartiets budget är rentav pinsam att läsa. Man fortsätter med samma luftbudgetering och bluffbudgetering som tidigare. Folkpartiet räknar bort 2,5 miljarder kronor från skatteutjämnings, och dessutom räknar man med att kunna tjäna 100 miljoner kronor genom att konkurrensutsätta akutsjukvården. Det är exakt samma politik som ledde till att Birgitta Rydberg inte beviljades ansvarsfrihet för år 2002.

Moderaterna är för en gångs skull inte värst i klassen. Man löser de ekonomiska problemen genom privatiseringar och konkurrensutsättning, och vips har man fått en budget i balans, fast det bara är på papperet och inte i verkligheten.

Vi vet att det är tidigast år 2005 som en eventuell förändring av skatteutjämnings-systemet kan komma till stånd, oavsett vilka kritiska synpunkter vi kan ha på systemet. Alla har också olika, kritiska synpunkter – mer eller mindre. Men systemet finns kvar oförändrat nästa år, och vi måste ta hänsyn till det.

Den nuvarande rödgröna majoriteten, där Vänsterpartiet ingår, har valt att lägga en realistisk budget i balans. Det är en budget som innehåller både skattehöjningar, taxehöjningar och besparingar inom sjukvården. Man kan naturligtvis fråga: Hur kan Vänsterpartiet ställa upp på detta? Jo, för oss är det självklart att lagar instiftade av riksdagen ska följas, och skatteutjämningsystemet är en lag instiftad av riksdagen. Det är lustigt att höra att det parti som i dag har tagit över Moderaternas roll som den som förespråkar lag och ordning är det parti som struntar i en lag som är instiftad av Sveriges riksdag. Åtminstone i budgetsammanhang struntar ni i den lagen.

Vänsterpartiet tar ansvar för landstingets ekonomi eftersom en ekonomi i förfall och moras drabbar de mest utsatta i samhället och, som vi ser det, utgör ett hot mot det generella välfärdssystemet, som är finansierat på solidarisk grund. Om inget görs för att hejda den galopperande kostnadsutvecklingen, som ligger på ca 8 procent om året, öppnar vi upp för fortsatta hänsynslösa privatiseringar och marknadslösningar. Detta gynnar bara de grupper som är resursstarka ekonomiskt, socialt och maktmässigt.

Vi vet att det inte längre lönar sig att osthyvla i vården när vi ska spara. Det måste till omfattande strukturella förändringar som syftar till samverkan mellan sjukhus i stället för konkurrens och revirtänkande, som har styrt vården under lång tid. Samverkan mellan Huddinge sjukhus och Karolinska sjukhuset, samverkan mellan akutsjukvård och bassjukvård, samverkan mellan specialistvård och närsjukvård, en samverkan i kombination med kraftfulla åtgärder för att få kostnadskontroll, ska som vi hoppas och tror resultera i att ekonomiska resurser frigörs som kan tillföras av oss prioriterade grupper som psykiskt sjuka, kroniskt sjuka, gamla med multiproblem och utsatta kvinnor och barn.

Budgeten för 2004 syftar också till att frigöra resurser som kan användas till att motverka de växande skillnaderna i hälsa mellan olika samhällsgrupper i vårt län, det vill säga den klass- och könsrelaterade ohälsan; en ohälsa som också avspeglar sig geografiskt, till exempel i en medellivslängd som skiljer sig mellan olika kommuner inom vårt landstingsområde. En man i Danderyd, den kommun som har länets högsta medellivslängd, lever i snitt 4,7 år längre än en man som lever i Sundbyberg, som har länets lägsta medellivslängd. En kvinna i Danderyd, där kvinnorna har länets längsta medellivstid, lever i snitt 3,6 år längre än en kvinna i Södertälje, som har länets kortaste medellivstid.

Allt fler mår allt sämre. Inte minst gäller det den psykiska ohälsan. I gruppen 16–24 år har den psykiska ohälsan fördubblats på fyra år. Sämst mår unga kvinnor. Därför måste tillgänglighet och kvalitet inom barn- och ungdomspsykiatri prioriteras. Bland annat krävs insatser för flickor med ätstörningsproblem och självdestruktivt beteende. Detta hoppas vi uppnå med den budget som vi nu lägger fram för 2004.

Därför är det för Vänsterpartiet och den rödgröna majoriteten så viktigt att lyfta fram ett jämställdhetsperspektiv inom landstingets olika verksamheter. Centrum för genusmedicin vid Karolinska institutet – faktiskt det första i sitt slag i världen – har visat att det finns skillnader mellan kvinnor och män när det gäller riskfaktorer, diagnostik och prognos vid ett stort antal sjukdomar, till exempel osteoporos, depression, hjärtinfarkt och stroke. Att finna grunden för dessa könsskillnader är viktigt för att kunna utveckla nya och bättre instrument när det gäller diagnos och behandling av sjukdom.

Det här illustrerar vikten av att ha ett genusperspektiv vid utbildning av sjukvårdspersonal men också vid sjukvårdsplanering och inom den medicinska forskningen. Glädjande nog har alla partier i landstinget ställt sig bakom formuleringen att forskning, utbildning och utveckling ska ha ett genusperspektiv. Jag och den rödgröna majoriteten har som målsättning att under den här mandatperioden se till att detta beslut omsätts i

handling. Eller som vi skriver i budgeten: Samarbetet mellan Stockholms läns landsting och Karolinska institutet ska framhålla vikten av att tillföra arbetet med forskning, utbildning och utveckling ett tydligt genusperspektiv.

Avslutningsvis: I dag är det den av FN instiftade internationella dagen för avskaffande av våld mot kvinnor. I den politiska plattformen och i vår budgettext skriver vi att mäns våld mot kvinnor är ett folkhälsoproblem som också landstinget har ett ansvar för att bekämpa.

I voteringslistan finns ett yrkande från Kristdemokraterna om att ett handlings-program för hur man bemöter misshandlade kvinnor ska upprättas. Det är ett yrkande som vi föreslår avslag på, inte därför att det inte är bra utan därför att det delvis redan har uppfyllts. I den medicinska programberedningen 2 har man redan i politisk enighet beslutat om att ta fram ett sådant handlingsprogram. Jag skulle därför vilja föreslå en annan att-sats, och jag hoppas att vi kan kompromissa oss samman om denna, som är något annorlunda och lyder så här: att landstingsstyrelsen ges i uppdrag att under 2004 utarbeta ett länsövergripande vård- och handlingsprogram om hur misshandlade kvinnor och barn ska bemötas i vård och omsorg.

Med detta instämmer jag i det yrkande som Ingela Nylund Watz framförde i sitt inledningsanförande.

Anförande nr 32

Landstingsrådet Nyman (kd): Herr ordförande, värderade ledamöter av landstingsfullmäktige! Det är den här hösten år 2003 uppenbart att landstingens och kommunernas traditionella sätt att möta växande behov av trygghet hos människor med vård- och omsorgsbehov inte räcker till. Ett av de ekonomiskt starkare landstingen – jag tänker på Östergötlands läns landsting – har under senhösten i år bidragit till debatten med en nedprioriteringslista i sjukvården. Ett femtiotal vårdbehov ska patienterna hädanefter själva få bekosta. Jag tycker att det här initiativet utomordentligt tydligt och uppseendeväckande bryter mot den traditionella välfärdsretoriken, framför allt från socialdemokrater och från vänsterhåll i övrigt. Det är om inte upprörande så i varje fall uppseendeväckande och överraskande. Vem kunde ana att Socialdemokraterna skulle bli det första partiet att så konkret bedriva en vårdpolitik på plånbokens villkor? Jag undrar om det är en alldeles heltokig gissning att vi i vårt landsting före sommaren 2004 kommer att ha att ta ställning till en liknande nedprioriteringslista. Den som överlever får se.

Även om ordning och reda i ekonomin var ett centralt tema i Socialdemokraternas valrörelse och valpropaganda framgick det inte att det skulle komma att handla om uppemot 2 kronors skatthöjning under första halvan av mandatperioden. Inte heller framgick det att de här enorma skatthöjningarna skulle kombineras med årtiondets nedskärningsprogram. Vi kan säga så, för årtiondet är ganska färskt.

Det är nu väldigt mycket fokus på nästa år, men studera budgetförslaget från den rödgröna majoriteten! Det blir bara värre framåt nästa val. Man går fram med öppna

ögon, och man talar med stolthet om de här nedskärningsprogrammen. Jag skulle nog anlägga en betydligt mer ödmjuk hållning om det här varit mitt program.

Valpropagandan från de två andra majoritetspartierna, Vänstern och Miljöpartiet, var på sin höjd tomt prat, i varje fall när det gällde SL-avgifterna, och hela majoriteten har på ett uppseendeväckande sätt svikit också löftet till sig själv, det som står i plattformen för den här perioden vad gäller SL-avgiften. Jag har nu förstått att det inte låg ekonomiska motiv bakom utan att de var rent taktiska eller strategiska. Jan Strömdahl uttalade sig inför en demonstration i går och sade: Hur skulle det se ut om vi höjde avgiften nästa år när vi ska införa trängselavgifter – det hade ju varit heltokigt! Därför tidigarelades SL-avgiftshöjningen med ett år.

Det är bra med klarspråk. Vi får i varje fall klart för oss vad som gäller.

Kristdemokraterna anvisar i sitt budgetförslag faktiskt en skattehöjning om 49 öre. Skillnaden mellan de 49 örena och de 65 öre som majoriteten föreslår motsvarar ungefär det belopp som utjämningsystemet inte klarar att administrera när det gäller kostnadsutjämningsbidraget för kollektivtrafik. Vi har några gånger fått besked från regeringen att det är just administrativa skäl som gör att man inte klarar av det. Samma problem drabbar det särskilda färdtjänstbidraget från staten. Såvida jag har läst på rätt ingår det inte i utjämningsystemet utan det finns ett särskilt statsbidrag till färdtjänst, men det går till kommunerna och inte till landstingen. Det gäller här lagar som vi naturligtvis ska ha respekt för, men nog borde vi kunna skicka en räkning nu när det är sista året på utjämningsystemet. I varje fall har vi ett sådant uppdrag till landstingsstyrelsen i vårt förslag.

Vi går inte i samma fälla, Ingela Nylund Watz. Vi inkasserar inga pengar från inkomstutjämningsen i vårt budgetförslag utan vi agerar i praktiken mot den princip som slås fast på s. 13 i ert budgetförslag i den version som fullmäktige har fått, under det femte stycket under rubriken ”Inomkommunal skatteutjämnings”. Men när man nu konstaterar att det är en tokig princip, varför i all världen vill ni inte göra något åt den? Två gånger har kommunministern talat om för den förra majoriteten att om den vill göra något åt det här, så får man skatteväxla. Har ni fört någon dialog om detta? Kommunjuristerna på både Svenska Kommunförbundet och KSL har berättat för oss när vi frågat att det finns ett utrymme för kommunerna att sänka skatten eftersom de får ett orättmätigt statsbidrag. Hittills har såvitt jag vet ingen kommun tagit initiativet, men jag tycker att det är vi som är förfördelade och som rimligen bör föra detta på tal.

Kristdemokraterna föreslår i sitt budgetförslag också en rad åtgärder som syftar till kostnadsbesparingar, effektiviseringar och ökad produktivitet, men inom en rimlig, det vill säga uppnåelig, gräns – generellt sett ungefär 1 ½ procent, men i några fall något högre. Majoritetsförslaget handlade dock om minst 3 procent om året under åren som kommer. Det finns ingen möjlighet att klara det, i varje fall inte med någon demokratisk förankring, och någon sådan finns ju inte, varken för det som ni kallar saneringspaketet eller för andra förslag som ni har.

Jag vet inte hur många mejl, telefonsamtal och andra kontakter som jag har haft sedan ert budgetförslag presenterades och i vilka man frågat: Vad är det som de håller på med? Jag har då sagt att de naturligtvis har berättat det för er – för det gäller här personer på en hyggligt hög ledningsnivå. Men man har då sagt: Nej, vi har inte fått de motiveringar som sådana här drastiska ingrepp rimligen borde kunna kräva från majoriteten. Den här bristen på demokratisk förankring är så uppenbar och så påfallande att den inte kan bortförklaras. Däremot kan kanske majoriteten ge en och annan förklaring här i dag.

Kristdemokraterna är alldeles övertygade om att produktivetsförbättringar är möjliga att uppnå, om förbättringsarbetet får ske i nära dialog med sjukvårdens ledare och medarbetare, men inte utan dialog och med diktat. Det finns inte något exempel alls på att man har lyckats med sådana åtgärder, i varje fall inte i den demokratiska delen av världen, där vi verkar. Det är först när man tar initiativ till och genomför den djupgående dialogen som legitima krav på ökad produktivitet kan uppnås och motiveras. Jag vill hävda att både balanskravet och visionen om en sjukvård som ska klara de uppdrag som vi finns här som landsting för att klara mera långsiktigt kan klaras bättre med dialog än utan dialog. Då kan också produktivetsförbättringarna bli mer bestående. Verksamheten får rimliga villkor att utvecklas både medicinskt och finansiellt, men inte utan dialog, och den har ni uppenbarligen svikit.

Jag vill påstå att förnuftet i fredags vann över teoretiska modeller för hur hälso- och sjukvård bör bedrivas. Jag tänker på sjukhusen i Södertälje och Norrtälje. Jag har betecknat den gjorda reträtten som hälsosam och bra, och vi uppskattar det faktum att det nu erbjuds viss tid för lite dialog och lite eftertanke. Det var naturligtvis intressant att höra kommentarerna från majoriteten efter beslutet i fredags morse. Någon sade då att det var som om det inte fanns något nedläggningsbeslut utan att man nu hade kommit på ett bättre förslag. Ja, varför var det inte bra ett dygn tidigare? Det beror naturligtvis på att man inte hade fördjupat sig i problembilden eller brytt sig om att ta reda på hur det låg till. Där saknades definitivt all form av dialog.

Det är uppenbart att majoriteten steg för steg kommer till insikt om de egentliga skälen till att ekonomin ser ut som den gör i vårt landsting. Jag har tidigare i dag visat overheadbilder, och jag hänvisar till dem. Gruppledarna har för övrigt fått var sin kopia. Jag återkommer mer ingående i sjukvårdsdebatten i morgon när det gäller kostnadsutvecklingen för sjukvården i vårt landsting. Det har påtalats och bör påtalas igen att majoritetens undfallenhet och passivitet i fråga om att ställa regeringen till svars för många års tomma löften inte kan accepteras. Alltså: Ta i så att det syns och hörs ordentligt! Det brukar inte vara några större problem att skapa konflikt med regeringen om man är tydlig. Den ekonomiska beredning som Ingela Nylund Watz numera är ordförande för i Landstingsförbundet är ju den som har publicerat den här rapporten. Man har halvår efter halvår visat – och nu gör också Kommunförbundet det – att det är fråga om tomt prat. Det är inga löften om reella tillskott som regeringen uttalar, och det måste vi någon gång säga ifrån. Gör vi det samfällt blir det väldigt tydligt. Men ni kanske inte vill ha med mig; jag fick ju inte ansvarsfrihet för förra året. Det kan vara ett dilemma. Birgitta får väl inte heller vara med. Men Andres fick ju ansvarsfrihet, så han kan ju ställa upp i delegationen från landstinget.

Effekten av skatteutjämningsystemet har vi påtalat många gånger. Det går inte att bara säga att det gäller en lag som ska respekteras. Man måste kunna kritisera lagar. Hur i all världen ska vi annars ändra på politiken? Jag har förstått att det demokratiska kravet på oss som politiker och partier just är att påtala felaktigheter och föreslå nya lagar. Jag tror att 80–90 procent av riksdagens arbete går ut på att ändra lagar och att de andra 10–20 procenten handlar om att stifta helt nya, icke dittills upptäckta. I ett sådant här fall när vi är så drabbade – i synnerhet när människor drabbas av lagstiftning – brukar man höja rösten. Gör det, värderade ledamöter i majoritetspartierna!

Risken för att misslyckas med, som jag tror, i varje fall det här decenniets största sjukhusfusion är uppenbar. Det säger jag innan man har upphandlat konsulter och innan man egentligen har bestämt vad man ska göra. Hur kan jag säga så? Jo, därför att ni här har presenterat ett erbarmligt dåligt beslutsunderlag. Jag har läst två upplagor av kommunallagen med kommentarer. Jag trodde att det fanns krav på kvalitet i beredning av ärenden till fullmäktige, men det sägs i en kommentar: Lagen ställer inte några krav på beredningens kvalitet. Jag tycker att det är hemskt dumt. I annat fall hade vi kunnat åberopa kommunallagen för att kräva bättre beredning av ärendet.

Men jag tror att ledamöterna av denna fullmäktigeförsamling är insiktsfulla och kloka nog att inse att vi inte kan ta beslut i fusionsfrågan, i varje inte ett beslut om att fusionera, på grundval av det material som ni har presenterat. Därför kommer jag i morgon när de här frågorna är uppe till diskussion att yrka på återremiss av fusionsfrågan. Men det sker i morgondagens sjukvårdsdebatt. Jag har verkligen ansträngt mig för att tränga in i allt det material som har presenterats i den här frågan men så här långt inte funnit fog för fusion.

I övrigt, herr ordförande, vill jag yrka bifall till ett utomordentligt realistiskt budgetalternativ, det som det uppe till höger på första sidan står ”Kristdemokraterna” på.

Anförande nr 33

Landstingsrådet C e d r e n i u s (mp): Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Som landstingsråd för miljö och hållbar utveckling skulle jag nu egentligen vilja hålla ett brandtal och ta upp kommande generationers möjligheter till ett drägligt liv på den planet där vi alla bor, ett liv där resurserna räcker till för alla. Vi har faktiskt också det ansvaret här i fullmäktige att tänka globalt. Vi behöver tänka på vikten av att minska utsläppen av klimatgaser och hejda växthuseffekten, och vi behöver tänka på vikten av fred och solidaritet. Men det kommer inte den här allmänpolitiska debatten att handla om, för vi har, som alla känner till, en politisk vardag där dagordningen är helt annorlunda och där det är penningen som styr.

Under snart ett år har Miljöpartiet tillsammans med Socialdemokraterna och Vänstern med krafttag analyserat det konkursbo som vi fick ta över. Vi fick ta över ett underskott om drygt 9 miljarder, en kostnadsökningstakt inom vården om 8–9 procent och ett eget kapital som nästan inte fanns. Det var förbrukat. Vi hade också pensionskulder i

storleksordningen 16 miljarder som alla väljer att bortse från och som ligger utanför balansräkningen. Vi hade också en budgetdisciplin som jag vill påstå inte alla gånger var den bästa ute i verksamheten och en rad andra problem som vi inte kunde ana men som har dykt upp under resans gång. Det är problem som måste lösas för att skapa en hållbarhet.

Alla majoritetspartier var överens om att vi behövde lägga fram en budget i balans för rättvisa och hållbar utveckling. Det var den analys som vi gjorde. Naturligtvis fanns det också en rad andra frågor som vi ville genomföra, och jag vill för Miljöpartiets del plocka upp några sådana. Vi gick naturligtvis till val på att sanera landstingets ekonomi, vilket också de andra partierna gjorde, men vi gick också till val på en närsjukvårdsreform, och den håller vi på att genomföra. Vi gick också till val på att satsa mer på alternativ och komplementär medicin, och det håller vi på att göra i majoriteten. Vi gick vidare till val på att öka kollektiv-trafikens andel av resandet och på att förbättra kollektivtrafiken, framför allt med sikte på trängselavgifternas genomförande. Detta håller vi på att genomföra. Vi håller också på att genomföra kollektivtrafik på Stockholms inre vatten, och det ska nog bli ett resultat nästa år av det.

Vi håller också på att ge mer av resurser till rehabilitering och habilitering. Det finns dessutom småärenden som vi kommer att titta på. Ett sådant ärende är slutförvaring av kvicksilver. Där vill vi avskaffa möjligheten att slutförvara kvicksilver i våra tänder. Allt kvicksilver ska i stället gå till SAKAB. Därtill kommer en rad andra åtgärder.

I de ekonomiska frågorna har det tidigare har framförts väldigt många kloka ord här av Ingela och Birgitta. Den negativa trenden har brutits under detta vårt första år. Det är alldeles uppenbart när man ser på det senaste periodboks slutet från oktober. Vi kan se ett positivt verksamhetsresultat om vi räknar bort den miss på skatteintäkternas storlek som vi har gjort och som uppgår till i storleksordningen 100 miljoner kronor. Vi går åt rätt håll, sade Ingela, och det stämmer.

Om man tittar på helheten i den budget som vi ska besluta om i dag och i morgon finner man att vi i stort sett har ett nollresultat för 2004. För 2005 tar vi hem en knapp miljard, och för 2006 är det 1 ½ miljard. Det gör i storleksordningen 2 ½ miljarder under den närmaste treårsperioden som vi kan lägga till det kapital som den förra majoriteten har skingrat. Vi håller på att bygga upp ett nytt kapital, och det kommer vi att behöva. På så vis kommer vi så småningom att slippa låna till driften. Att vi måste låna till driften var också en sak som vi fick ta över. Vi kommer att kunna satsa på angelägna reformer tack vare vår budget.

Men det finns en sak som jag vill ta upp på en gång: för att klara allt detta krävs det att vi noga vakar över alla ekonomiska siffror och alla ekonomiska resultat. Vi behöver en stark ekonomisk kontroll av all verksamhet, och vi behöver också en uttalad krismedvetenhet hos samtliga anställda och politiker – för det är ytterst vårt ansvar.

Herr ordförande! Jag yrkar bifall till det förslag till budget som föreligger, inklusive de ändringar som gäller Norrtälje sjukhus och Södertälje sjukhus och de två ändringsattsatser som gäller kulturnämnden. Som miljöpartist vill jag säga att jag faktiskt är stolt

över den här budgeten. Jag är stolt över att miljö- och hållbarhetsfrågorna numera är ett prioriterat område i landstingets verksamhet, och de ska genomsyra all verksamhet.

Jag ska föredra några exempel från budgeten för 2004. Vi kommer att få biogasbussar i drift i innerstan. Etanolbussarna kommer att slussas ut och ersätta dieselbussarna i ytterområden. Biogasbilen är på väg inom färdtjänsten och transporttjänsterna. SL kör dessutom redan i dag som ett experiment med bränslecellsbussar. Biogasfärjor har jag tidigare nämnt. De två nya Waxholms-båtar som är beställda kommer att ha en miljövänlig drift, som nu är speciellt framtagen. Hela WÅAB:s trafikutbud kommer att bli bra mycket miljövänligare. Målet kvarstår att en fjärdedel av alla transporter ska utföras med förnybart drivmedel.

Något som också kommer att ge genklang hos allmänheten är faktiskt att vi under nästa år kommer att införskaffa utrustning som bryter ned den lustgas som används i våra sjukhus och på tandkliniker. Vi släpper ut ungefär 40 ton lustgas, som har 300 gånger starkare växthuseffekt än koldioxid. Dessa utsläpp motsvarar faktiskt utsläppen från 150 bussar som går i daglig drift. För att ni ska få en liten jämförelse kan jag nämna att innerstan i dag trafikeras av 200 bussar.

Vi siktar också på att det år 2004 ska komma en första miljömärkning av läkemedel. Det är ett uppmärksammat arbete, där vårt landsting går i spetsen. Vi kommer att anta ett handlingsprogram som syftar till att minska volymen av läkemedelsrester i naturen. Jag vill också peka på att all ny- och ombyggnad ska hållbarhetsanpassas. Det här är oerhört intressant, inte minst som vi kommer att besluta om ett nytt universitetssjukhus.

Men hållbarhet har också en social sida. Framför allt finns det olika delar i budgeten som man kan peka på i det sammanhanget. S, mp och v är garanterna för den solidariskt finansierade vården. Det är social hållbarhet som vi här pratar om. Vi kommer att minska hälsoklyftorna genom att satsa mindre på de välbärgade och mer på dem som behöver. Vi kommer också att prioritera jämställdhets-arbetet, som Birgitta sade, och vi kommer att införa en antidiskrimineringsklausul när det gäller all upphandling. Vi kommer också att behandla handikappolitiken mycket mer offensivt än tidigare.

Herr ordförande! Med detta vill jag peka på att förslaget från Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet är det enda hållbara alternativet i landstingspolitiken. Normalt brukar ju de olika partierna i en sådan här debatt framföra vad de vill satsa på i framtiden. Jag tycker att det är oerhört intressant att höra vad den samlade minoriteten har valt att satsa på: skatteutjämningsystemets avveckling. Men det är svårt att hitta en enhetlig linje för något budgetmässigt stort och konkret, om ni skulle vilja samregera. Moderaterna föreslår ospecificerat en nedskärning med 750 miljoner. Men framför allt föreslår Moderaterna att man avvecklar landstinget. Det är klart att det är ett alternativ, men där är Moderaterna isolerade, skulle jag vilja påstå.

Det har sagts tidigare här att Folkpartiet inte har mycket till budgetförslag. Att vårt län behöver en ekonomisk kick var den paroll som Birgitta Rydberg kom med. Men läs Folkpartiets sammanfattning! Vad är det för kick som den ger?

När det slutligen gäller Kristdemokraterna tog Stig upp *en* väsentlig sak, nämligen den ersättning som staten betalar ut för kollektivtrafiken och färdtjänsten i kommunerna. Min fråga till dig gäller ett brev som vi fick från Lars-Erik Lövdén under förra mandatperioden, där han uppmanade majoriteten att ta kontakt med kommunerna och genomföra denna skatteväxling. Varför i all världen gjorde ni inte det?

Anförande nr 34

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det är strängt taget omöjligt att under två minuter bemöta allting som har sagts, så jag får väl hitta mitt spår, precis som andra söker sitt. Mitt spår landar där Bengt Cedrenius slutar, nämligen: Vilket är det borgerliga alternativet egentligen? Blir det mer eller mindre pengar till sjukvården om ni skulle regera nu? Finns det utrymme för 400 nya husläkare enligt Folkpartiet, eller ska det ospecificerat bli 750 miljoner kronor mindre till vården, som Moderaterna föreslår? Ska all kulturverksamhet läggas ned, som Moderaterna vill, eller ska det ges mer pengar till kulturen, som Folkpartiet vill? Ska vården drivas helt och hållet i privat regi, som Moderaterna vill, eller ska landstingsdrift fortfarande få vara åtminstone lite tillåten, som Kristdemokraterna och Folkpartiet vill? Ska SL-taxan differentieras utifrån avstånd, som Moderaterna vill, eller ska vi ha en enhetlig taxa, som vi, Kristdemokraterna och Folkpartiet vill? Ska regionplaneringen prioriteras eller skäras ned? Blir det höjd skatt med 49 öre enligt Kristdemokraterna eller oförändrad skatt?

Finns sjukdomsinsikt över huvud taget hos de politiker som använt privatisering och konkurrensutsättning som enda recept? Finns sådan insikt på samma sätt som hos det gamla trafiklandstingsrådet Elwe Nilsson den 12 maj i år, då han i DN säger: ”Det har blivit ett väldigt stort underskott att ta hand om. Det växte fram i en fruktansvärd takt under det senaste året. Om vi skulle fortsatt regera hade vi haft det jäkligt jobbigt. Om jag ska vara efterklok skulle vi kanske krupit till korset tidigare och gjort en del av den skattehöjning som är nödvändig. Det blev inte heller några effekter av våra besparingar i landstingets sjukvårdsproduktion. Konkurrensutsättningen där bolag skulle konkurrera om vem som kunde driva vården effektivt och billigt gav inte heller något resultat. Personligen är jag ingen vän av obstruktionspolitik, och ska jag vara efterklok borde vi ha hanterat den ekonomiska politiken annorlunda.”

Vad är det borgerliga regeringsalternativet?

Anförande nr 35

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Jag brukar inte, herr ordförande, ägna mig åt att recensera andra personer och andra partier – det är ju majoritetspartierna som brukar ha en förkärlek för att recensera andra partier – men jag måste väl ändå säga att det är en väldigt defensiv majoritet som nu lägger fram sin budget. Bengt Cedrenius säger att han är stolt, men det finns ingen stolthet i kroppsspråket och när man lägger fram förslagen. Jag kan förstå att ni kommer hit med hängande huvuden, för er budget höll ju inte ens i tio dagar. När sedan finanslandstingsrådet går upp i sin första replik är det liksom ”oppositionspolitik 1 a”: Borgerligheten kan inte hålla ihop. Den har olika förslag.

Vi borgerliga har styrt det här landstinget i fyra år och har också suttit i regeringsställning, och vi har kommit överens. Problemet med er är att ni inte ens får med er era egna. Den budget som ligger här på bordet gäller ju inte. Ni har redan nu börjat säga att ni ska byta ut landstingets beslut mot andra förslag. Tacka sjutton för att ni sitter här och hänger med huvudena och inte tycker att det är kul.

När man sedan lyssnar till Ingela Nylund Watz finner man att det är en väldigt stor skillnad mellan er och oss. Det finns inte en enda människa i ert budgetförslag. Det är planlösningar, strukturer, organisationer och Gud vet allt, men ingenstans finns det några människor. Jag tror också att det är det som är problemet. Ni har ingen verklighetsanpassad budget. Problemet är att er budget inte har en förankring i verkligheten. Det är ju därför som ni har fått dra tillbaka budgeten innan vi ens har börjat debattera den.

Anförande nr 36

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det är sannerligen inte någon defensiv budget som vi här talar om. Det är en budget genom vilken vi på ett år har för avsikt att sluta gapet mellan inkomster och utgifter. Det är en ambition som ingen landstingsledning har haft de senaste fem, sex åren. Det är sannerligen inget defensivt angreppssätt för att komma till rätta med våra ekonomiska problem. Jag är fullt och fast övertygad om att var och en av ledamöterna såväl i mitt parti som i Vänstern och Miljöpartiet – som nu har ett enigt budgetförslag, förvisso efter viss vanda, vilket vi vill arbeta med för resten av mandatperioden – står för varenda stavelse i budgetförslaget därför att vi inte vill skicka över problemen till kommande generationer. Det finns människor bortom år 2006 också, Chris Heister: barn, gamla, kroniker och andra som behöver tillgång till en solidariskt finansierad vård. Vi tänker också på dem, inte enbart på det snäva egenintresset att just jag, just här och nu, ska ha tillgång till den bästa vården utan också människor i framtiden.

När det avslutningsvis gäller att det inte skulle finnas en verklighetsanpassad budget vill jag påstå att det bara finns en enda verklighetsanpassad budget som tar hänsyn både till gällande svensk lagstiftning och det faktum att vi har en väl fungerande sjukvård, som förvisso nu kräver vissa modifieringar men som också har inriktning på att vi måste komma till rätta med kostnadsökningarna i sjukvården. Det finns i övrigt tre borgerliga partier med tre olika förslag.

Anförande nr 37

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Ordförande! När det gäller det här med kraftfullheten var det inte mer än för fem månader sedan som ni budgeterade ett underskott för det här landstinget om 10 miljarder under mandatperioden. För fem månader sedan! Sedan kom länsrättens dom, och så blev det en omvändelse under galgen. Så var det med den kraftfullheten.

Sedan lade ni fram en verklighetsanpassad budget, och den höll i tio dagar. Ni säger att ni gör små modifieringar. Det gör ni inte alls. Ni hade inte majoritet ens hos era egna för att lägga ned akutsjukhusen i Norrtälje och Södertälje, och nu börjar det rämma när det gäller sammanslagningen av Huddinge sjukhus och Karolinska sjukhuset. Det börjar mullra i leden. Läser ni inte de mejl som vi bombarderas av i datorn varje dag? Sjukgymnaster och patienter säger att det inte är klokt att införa remisstväng. Det gör det bara svårare för människor att få vård, och det kommer att kosta mer. Det hjälper inte att säga att man har en verklighetsanpassad budget när den inte är i närheten av verkligheten.

Ni har inte med er vårdanställda, företrädare för sjukhusen, patienter och medborgare. Ska man göra ett stort förändringsarbete måste man ha människor med sig, men det har ju inte ni. Så är det med den verklighetsanpassade budgeten. Jag tycker att det är tråkigt att se en majoritet i en sådan brist på ledarskap som vi nu ser. I grunden är det så att ni där ni borde visa den allra största kraften är som allra svagast. Det gäller att stå upp för Stockholms invånare, att slåss mot en regering som driver en Stockholmsfientlig politik, en politik som gör att vi dräneras på 22 miljarder under den här mandatperioden och som gör att vi inte ska få lika mycket sjukvård som man får i andra delar av landet. Vi ska få Sveriges högsta landstingsskatt, och vi ska få sämre sjukvård. Ett av skälen till det är att ni inte för kampen mot en orättfärdig skatteutjämningspolitik.

Anförande nr 38

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Jag är mycket smickrad över intresset för Folkpartiets budget, men låt mig bara påminna om att länsrätten inte hade några synpunkter på den förra majoritetens budgetar medan er budget förklarades olaglig och upphävdes. Får jag också fråga: Har Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet någonsin i opposition presenterat en gemensam budget? Jag bara undrar. Hjälp mig med minnet!

Vi ville tvinga regeringen till förhandlingsbordet för att det är ohållbart att spara sig bort från dagens problem, men ni vill bara höja skatterna, lägga ned sjukvård och sparka personal. Vår budget visar ett liberalt alternativ till nedskämningar, ett tillväxtalternativ till skattehöjningar och arbetslöshet, ett Stockholmsvänligt alternativ till den märkliga politik som ni för och som alltid går ut på att stockholmarna ska betala mer och mer. Betraktar ni en sådan politik som felaktig tar vi det, men vi har stöd i riksdagen för den här politiken. Vi står på stockholmarnas sida.

Ingela Nylund Watz säger att budgetobalansen är som en pyrrusseger. Ni vet kanske vad det är. En sådan seger till, och vi förlorar kriget – kriget mot ohälsan, kriget mot en regering som gör allt den kan för att driva Stockholm till ruinens brant. När Ingela återigen säger att det är riksdagen som beslutar om skatteutjämningen kan vi bara konstatera att hon har belagt sig själv med munkavle. Jämför det med Annika Billström några hundra meter härifrån! Hon är urförbaskad och talar också om det. Hon har i alla fall insett att det bara är den här staden och regionen som får betala.

Ingela slåss mot hjärnspöken och intalar sig gång på gång: Det är borgarnas fel. Vi har gett personalen för höga löner. Det är för många som jobbar i vården, och dessutom ger de för bra vård. Enfald, centralism, planekonomi och vårdköer ska ersätta mångfald, patientmakt, valfrihet och vårdgaranti. Men Ingela! Berätta i stället vilka neddragningar i vården som ni kommer att genomföra nästa och nästnästa år, om ni ska fullfölja er nedskärningshysteri! Varför tror ni att det övriga Sverige räddas genom att Stockholm går under? Varför sviker du dina vallöften om att ingen vårdpersonal ska sägas upp och inga vårdcentraler ska läggas ned?

Anförande nr 39

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Chris Heister! Här står en stolt och stark kvinna. Hur är mitt kroppsspråk? Böjer jag huvudet, eller står jag rak? Jag står rak därför att jag tycker att vi givet omständigheterna har lagt fram en bra budget. Vi försöker med denna budget reda upp alla de misstag och det som ni försökte göra under den förra mandatperioden, det vill säga knäcka den ekonomiska utvecklingen i Stockholms läns landsting. Ni var beredda att sätta vården på spel för att vinna en politisk poäng. Här står ingen krum vänsterpartist. Jag hoppas att du nu har sett att här står en stolt och stark vänsterpartist. Vi kanske också blir fotograferade, så kan du senare få en bild av det.

Du är också skarpsinnig, för du säger att du ser stora skillnader mellan er och oss. Ja, jag tackar för det. Jag är oerhört tacksam för att du ser skillnad mellan en vänsterpartist och en moderat.

Vad gäller sjukhusen i Norrtälje och Södertälje: Ja visst har vi ändrat i det ursprungliga förslaget. Vi har gjort det som stolta och starka politiker ska göra: vi har lyssnat på människor och tagit till oss deras oro och kritik. Därför återkommer vi med ett förbättrat och utvecklat förslag. Men låt det vara klart att det inte är ett förslag som leder till en avveckling eller nedläggning av de här två sjukhusen. Det är inte så att Bosse Ringholm har knäckt landstinget, men ni försökte knäcka landstingets ekonomi under den förra mandatperioden. Det var vad Moderaterna försökte uppnå.

Så till Birgitta Rydberg: Du menar ju att vi nu ska ta på oss alla tagelskjortorna, påbörja en ökenvandring mot Golgata och på vägen passera don Quixote och Sancho Panza. Det är ju ett fantasifullt scenario, men jag förstår inte vad det har en budget att göra. Det är lika fantasifullt och överkligt som Folkpartiets budgetförslag. Det är egentligen ointressant att diskutera.

Vad gäller Kristdemokraterna: Visst kan man kritisera lagar, och det gör vi också, men man ska inte bryta mot lagar, och man ska inte strunta i lagar, vilket är precis vad de tre borgerliga partierna gör.

Anförande nr 40

Landstingsrådet *Heister* (m): Birgitta Sevefjord går upp i talarstolen och använder all den kraft hon har för att säga att hon är både stolt och stark. Det var en stolt och stark

kommunist, som nu i viss mån är glad över att man vrider klockan bakåt och tar tillbaka den självständighet som man har på många vårdinrättningar i vårt landsting. Ni återför i landstingets regi Sibyllekliniken, Hökarängens vårdcentral och allt vad det nu är och förhindrar därmed människor att förverkliga sina idéer. I den meningen tror jag att Birgitta Sevefjord är stolt, stark och glad, men går man ut till de vårdanställda och frågar dem vad de vill ha för vård och vad som är vårdens framtid, är det inte Vänsterns recept på hur vården ska bedrivas som de ser framför sig.

Sedan vill jag ha ett klargörande, och det handlar nu om sjukhusen i Norrtälje och Södertälje. Ska de avvecklas som akutsjukhus eller ska de inte? Det som jag har sett hitintills innebär att de inte nu ska avvecklas som akutsjukhus utan senare. En företrädare för Vänstern säger i dagens UNT precis det som jag tidigare har tolkat ut av era uttalanden. Det ska avvecklas, det är bara så att man får lite mera tid på sig så att man kan gjuta lite olja på vågorna just nu och i dag kan baxa igenom den här budgeten med dess förändringar.

Så här säger företrädaren för Vänstern i dagens nummer av UNT: "Vi vill avveckla akutsjukhuset i Norrtälje i en lugnare takt. Nu skjuter vi bara upp beslutet ett år." Vad är det ni företräder? Ge oss besked! Handlar inte det här bara om att försöka hantera dagens problem? Det här visar ju, om vi över huvud taget ska diskutera oenighet och om ifall man har olika förslag eller inte, att ni inte ens komma överens inom era egna partier om vad ni är för eller emot. Det är en svag majoritet som i dag tvingas att företräda en olustig sak: majoritetens budget.

Anförande nr 41

Landstingsrådet Rydberg (fp): Skatteutjämningen är vårt stora budgetproblem. Kostnadsökningarna i vården är små jämfört med kostnadsökningarna till skatteutjämningen. Den här bilden visar hur det ser ut med er egen budget. Med den bild som jag visade tidigare över om vi får tillväxt kommer staplarna för de kommande åren att raka i höjden. Skatteutjämningen fungerar som om vi mot vår vilja sålt smöret och fått pengarna stulna – och sedan kommer tjuven tillbaka och stjälar kossan. Tro nu inte heller att smörpengarna enbart går till de fattiga kusinerna på landet som ska ge vård till de gamla som bor kvar i glesbygden i Norrland! Nej, det är en hel del pengar som går till Malmö och Göteborg, där vi har rikare kusiner.

Så länge vi ska mata det glupska monster som skatteutjämningen utgör kommer vi att få ständigt sämre och ännu dyrare vård. Nu är det dags att göra uppror, som dalkarlarna en gång gjorde. Vi bör marschera till makthavarna och kräva stopp för plundringen av stockholmarna. Det är förvånande att vi inte får något klart besked från majoriteten. Är ni med eller är ni mot stockholmarna? Är Tommy Waidelichs prat om att skatteutjämningen är dålig bara prat? Saknar Annika Billströms protester innehåll? Är det möjligen alla år som ni med näbbar och klor har försvarat alla avarter av skatteutjämningen som gör det svårt för er att slita er och tycka tvärtom? Var lite mera som Pippi Långstrump! Ta ett krumelurpiller och gör lite uppror mot Prussiluskan Ringholm! Det är okej. Tommy och Annika har redan börjat.

Anförande nr 42

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Sagoberättaren Birgitta Rydberg verkar vara i högform i dag. Skatteutjämningsystemet är i grunden ett solidariskt system, som skapar förutsättningar för människor i hela detta land, oavsett var de bor, att ha någorlunda likvärdiga förutsättningar när det gäller vård och omsorg. Därför ställer vi upp på skatteutjämningsystemet, men det behöver i viss utsträckning reformeras. Jag kommer dock aldrig att gå i armkrok med de borgerliga partierna i en marsch mot regeringen för att förändra skatteutjämningsystemet, för vi har två helt olika synsätt i det sammanhanget. Ni tror inte på solidariteten, men det gör vi.

Anförande nr 43

Landstingsrådet *Nyman* (kd): Det här är en spännande debatt, herr ordförande, med mycket intressanta bilder, även om jag tyckte att monstret såg alldeles för snällt ut. Jag har varit angelägen om att under tiden från det att tjänstemännen lade fram en budget i mitten på oktober, och till dess att majoriteten lade fram sin en ett par veckor senare, lyssna på och läsa om vad som sagts från majoritetshåll i olika sammanhang. Ett antal gånger har det stått: Vi betalar redan 1 miljard i räntor, och så får det inte fortsätta. Jag har då tänkt att jag måste ta reda på vad det är för räntor som vi betalar. Jag hade fått intrycket att det rörde sig om räntor för driften av sjukvården eller något sådant, men det gäller här räntor på investeringar som, om jag har sett rätt, vi i alla partier hela tiden har varit alldeles överens om.

I slutet av detta år torde det för driften bli lite ränta på checkkrediten eller vad kontot har för karaktär, därför att det egna kapitalet blir negativt om en månad eller så. Då kommer räntorna på de lånen kanske att gå upp mot 10–12 miljoner. Men den här miljardräntan gäller ju sådant som landstinget har varit alldeles överens om och som invånarna har glädje av. Jag blir lite ledsen när man använder retorik på det här sättet. Det är bättre att vara uppriktig.

Bengt Cedrenius! Om jag förstod saken rätt var du i Norrtälje i torsdags och försökte motivera ert ställningstagande eller förslag om att lägga ned sjukhuset där som akutsjukhus. Jag var där i fredags och tänkte höra hur man såg på nedläggningsbeslutet, men så kom den här förändringen. Det var tydligen inte fråga om något motiverande samtal, och nu har tiden gått ut för mitt inlägg. Jag ska ta upp det där med Lövdén i stället.

Anförande nr 44

Landstingsrådet *Cedrenius* (mp): Jag var i Norrtälje i torsdags, men jag var inte där för att motivera någon nedläggning av akutsjukhuset. Jag var där och lyssnade på några av de läkare som hade bjudit in oss. Det är en viss skillnad, Stig Nyman.

Anförande nr 45

Landstingsrådet N y m a n (kd): Tack för bekräftelsen! Du gav dem i alla fall inget hopp. Sjukhuset skulle läggas ned som akutsjukhus, sades det i torsdags – eller så var det kanske kroppsspråket eller något annat obegripligt som de uppfattade. Det var ändå alldeles klart att de inte fick något besked om att sjukhuset skulle räddas morgonen därpå. Det fanns ingen signal om det på vare sig det ena eller det andra språket i det sammanhanget, och det var det jag ville komma fram till.

Jag undrar hur det här beslutet har kommit till. Det är klart att ni har problem i era egna grupper över att ni skulle ha förlorat omröstningen i morgon, och därför backar ni. Men oavsett reträtten – erbjud nu personal och ledning och oss i oppositionen rimlig tid för en djupgående dialog om vad som är klokt och förnuftigt i sammanhanget! Jag tror nämligen att det går att effektivisera, spara pengar och klara vården i ett sammanhang, men då får man hitta en annan ledningsstil än den dikterande som nu präglar den rådande majoriteten.

Anförande nr 46

Landstingsrådet C e d r e n i u s (mp): Jag ska ta vid där Stig slutade. Jag vill påstå att den här majoriteten vid ett flertal tillfällen har sträckt ut handen till minoriteten och erbjudit den samverkan och möjlighet att delta i arbetet. Den handen har alltid avvisats.

När det gäller sjukhusen i Norrtälje och Södertälje vill jag också säga att jag självklart inte förhandlar med tre läkare och en sjuksköterska på Norrtälje sjukhus om sjukhusets framtid. Den dialogen för vi på annat vis i det här landstinget. Jag tycker också, efter att nu ha lyssnat framför allt på de olika replikerna, att det egentligen kanske är på det viset som minoriteten är van att föra sin politik. En recension skulle faktiskt ge vid handen att den här debatten från minoritetens sida har präglats av en rad förutfattade meningar om vad majoriteten egentligen avser med sin budget, förutfattade meningar som grundar sig på tidningsartiklar eller e-postmeddelanden som man har fått från intressenter i olika frågor. Man väljer att agitera utifrån att misstolka.

Efter att ha satt mig ned och läst igenom era att-satser förstår jag samtidigt att ni är lite avundsjuka på den här majoriteten, som har lyckats med någonting som ni har misslyckats med under många års tid, nämligen att ta ansvar för ett landsting. Vi kommer att avslå en rad olika att-satser som ni har lagt fram, inte med motiveringen att de är dåliga utan med den motiveringen att de redan är genomförda eller på väg att genomföras.

Anförande nr 47

Landstingsrådet N y m a n (kd): Ja, det är riktigt, Bengt Cedrenius, att vi är noga med vad vi säger. Vi har ett par papper från majoriteten där samverkan är avvisad, eller hur? Och det var vi som inbjöd till samtal, eller hur? Klarlägg detta! Vi har inte välkomnats till ett enda samtal. Dessutom, och nu är det riktigt allvarligt, i 3 S-utredningen är det inga svar utan nu är det fråga om tre d:n ungefär som i dumhet. Allmänna utskottet skulle, om jag uppfattar det rätt – det är möjligt att jag är fullständigt vilseförd – fungera som ett slags lednings- eller styrgrupp för strukturfrågor, inte minst när det gäller 3 S.

På hur många möten har det presenterats underlag för till exempel fusionen av de två sjukhusen? Såvitt jag vet finns det inget egentligt diskussionsunderlag. Detta är riktigt allvarligt eftersom det finns en grupp som skulle hantera detta. Jag har fått många frågor utifrån, för det är bekant att det är på det här sättet, men man struntar fullständigt i detta. Jag har i vårt budgetförslag skrivit att snabbspåren snarare är stickspår. Efter en kort sträcka är det tvärstopp. Det är stickspårens karaktär, och det är så som det blir.

Jag vet inte om ni kan bättra på det här. Jag har frågat mig själv: Har jag någon motivation att gå in i allmänna utskottet och fortsätta de här diskussionerna? Vad är kvar? Först avvisar ni de samtal som vi inbjöd till och låter sedan bli att ta upp de här viktiga frågorna i allmänna utskottet. Kan vi ha tydligare bevis för att dialog är näst intill förbjuden, i varje fall avvisad på ett utomordentligt tydligt sätt? Jag har inte kvar protokollen från första halvåret i allmänna utskottet, men jag har en känsla av att frågorna då definitivt inte var aktuella för diskussion. Under andra halvåret, då det här har formats, har det över huvud taget inte funnits några sådana här diskussioner.

Anförande nr 48

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Det är sorgligt att vi får höra i den här debatten att majoriteten bröstar sig med att ni är så solidariska – med vem? Det är undersköterskans portmonnä som ni vittjar på pengar som ni solidariskt finansierar Malmös och Göteborgs invånare med. Dessutom säger ni att hon inte ska få några lönehöjningar, för hon har fått för mycket.

Så påstår ni också att vi har misstolkat er budget. Nej, det har vi inte gjort. Vi är läskunniga. Det är faktiskt därför som vi avvisar mycket i den.

Det är skandalöst att fullmäktige får ett antal snabbspår, som är slarvigt utredda och utan konsekvensanalyser, utan andra alternativ att välja mellan. Och detta ska vi fatta beslut om! Beslut på så lösan grund brukar aldrig bli bra. Jag tror att om ett år, när vi har facit, kommer vi att se att det här nog inte var så förnuftigt.

Det vore bra om man hade lite bättre samråd mellan partierna, i stället för att köra 3 S-utredningen, sjukvårdsstrukturutredningen, i sank som majoriteten har gjort. Ni bäddar för nya hårda konflikter mellan opposition och majoritet. Ni har inte sträckt ut någon öppen hand. Jag beklagar detta, för stora strukturfrågor vore det bra om partierna kunde diskutera för att försöka finna samsyn omkring. Men ni har inte visat något sådant intresse.

Anförande nr 49

Landstingsrådet C e d r e n i u s (mp): Först det sista.

Det är Moderat-Marie som vi är solidariska med. Det är hon som med er hjälp annars skulle få ett ruinerat landsting, som har öppnats för privat vård som erbjuds den som tjänar mest.

Jag skulle också vilja ta upp det som Stig säger om erbjudandet. Vad ni ville var att vi skulle uppträda tillsammans och diskutera skatteutjämningsystemet. Ingenting annat var ni beredda att ta diskussion om – och diskussionen skulle ske på era villkor.

Anförande nr 50

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Solidaritet med den där Moderat-Marie som Cedrenius värnar om betyder att sparka henne, att hon inte kan vara säker på att få ha jobbet kvar i sjukvården – eller åtminstone ska hon inte få några lönehöjningar!

Anförande nr 51

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Jag brukar se fram emot sådana här tillställningar som landstingets budgetöverläggningar. Det är spännande och stimulerande, och ganska roliga debatter och holmgångar. Jag brukar dessutom se fram emot att få läsa inte bara vårt eget utan även oppositionens förslag till budget.

Inledningsvis brukar jag tänka att där kanske finns något spännande, antingen nya förslag eller helt nya tankegångar, som man kan ta intryck av.

Debatten är som den brukar vara, och det tycker jag är kul. Det beror antagligen mest på att jag tycker att sådant här är roligt, även om många andra kanske inte uppskattar det på samma sätt.

Däremot måste jag säga att jag kände en viss besvikelse över de förslag som jag fick mig tillstådes att läsa från oppositionens sida. Där var det inte så mycket av kreativt nytänkande, tycker i alla fall jag.

Folkpartiet har lagt fram ett förslag som, om det mot förmodan skulle antas av fullmäktige, antagligen omedelbart skulle olagligförklaras. Det skulle räcka med att någon överklagade det. Därmed är det inte så stor mening med att beakta Folkpartiets förslag – med ett undantag. Folkpartiet försvarar landstinget som regionalpolitisk aktör, och det är ni faktiskt värda en eloge för även om ni är totalt ekonomiskt ansvarslösa.

Kristdemokraterna har lagt fram ett förslag som präglas av fromhet. De tror att kommunpolitikerna sitter med en hög pengarsumma som de är villiga att skicka över direkt till landstinget, så har vi löst alla problemen. Jag förväntar mig då att olika kristdemokratiska kommunpolitiker i vår region omedelbart ska lägga motioner och yrkanden i sina fullmäktigeförsamlingar om att skicka över ett antal miljoner kronor till landstinget. Nej, det är nog bara en from förhoppning.

Moderaternas förslag präglas i grunden av naiviteten. Förutom den vanliga skatteutjämningsretoriken handlar det om att man helt plötsligt ska kunna lägga fram en sjukvårdsbudget som är 750 miljoner kronor billigare, utan att redovisa hur de där pengarna ska tas fram. Och när det handlar om skatteutjämnningen så ska den förstatligas.

Chris Heister har en nästan gudomlig tilltro till Sveriges riksdag, för hon tycks tro att Sveriges riksdag nu på 36 dagar ska införa ett helt nytt skatteutjämnningssystem, som innebär att staten skickar in 3 miljarder nya kronor till Stockholm. Visserligen tilltror jag både regeringen och riksdagens ledamöter oerhört mycket, men var man ska hitta 3 miljarder på bara 36 dagar att skicka hit undrar jag mycket över. Det är en intressant utveckling, tycker jag. För det kan väl inte vara så att Moderaterna lägger fram en budget som i själva verket är en bluffbudget? Det vägrar jag att tro, för jag vet ju att Moderaterna är ett parti som håller på lag och ordning och tycker att sådant är viktigt.

Moderaterna resonerar också kring landstinget som att det finns inga problem, och i den mån det finns problem så är de någon annans fel. Det är ett genomgående tema i den moderata retoriken kring sjukvården. Det är en intressant infallsvinkel.

Med den infallsvinkeln blir också resonemangen kring Moderaternas skattesats särskilt förbryllande. Ni vet ju alla att Moderaterna är det parti som tycker att man ska sänka skatten i alla lägen, men vad de egentligen gör vid det här fullmäktige-sammanträdet är att föreslå en skattehöjning med 1:30! För det kan väl inte vara så att de i efterhand har accepterat någonting som egentligen är nödvändigt? Om Moderaterna hade ansvaret för

det här landstinget med det skatteutjämningsystem som vi trots allt har, skulle då Moderaterna föreslå en skattehöjning med 1:30, eller skulle man tillåta underskotten att växa ännu mer? Det är en fråga jag undrar över.

Anförande nr 52

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Ordförande! Jag undrar hur noggrant Dag Larsson egentligen har läst oppositionens budgetalternativ. Nu försöker du ge vid handen att vi i vår budget skulle i någon mening räkna in att vi skulle få en förändring av skatteutjämningsystemet per den 1 januari. Så är inte fallet. I det avseendet är vi rätt pessimistiska och tror inte att vi kan få en förändring med en gång. Vi lägger en budget i balans med oförändrad skatt, utan hänsyn till vår politik i riksdagen.

Du vet mycket väl att vi lade ett budgetalternativ för innevarande år, med en budget i balans, med en lägre sjukvårdsbudget än vad ni gjorde. Hade vi följt vår budget i år så hade situationen varit mycket, mycket bättre än den som ni befinner er i nu. Dag Larsson, det är ju er budget för innevarande år och den situation vi har nu som är det stora problemet!

Vi hade också tvingats höja skatten men en socialdemokratisk regering, men inte lika mycket som ni. Och framför allt, för att värna den här regionen och försöka bryta den lokala depressionen, har vi gjort allt i vår makt för att inte höja skatten.

Men ni, ni bara brassar på med skattehöjningar, trots att du själv säger att det här är allvarligt för det kommer att försvåra för tillväxten. Och vad innebär det, att tillväxten försvåras? Jo, det innebär att man får mindre intäkter till landstingets verksamheter. Så vad ni gör är att bidra till en ond cirkel, som kommer att göra det etter värre för Stockholms läns landsting.

Ibland undrar jag om man inte skulle köpa en kulram åt majoriteten, så att ni kan få hjälp med att läsa de olika budgetarna.

Hade vår politik gällt – och det finns möjligheter att rösta för den i Sveriges riksdag, det ligger förslag om en förändring av skatteutjämnings – så hade vi kunnat sänka skatten med 77 öre för nästa år. Det hade varit någonting helt annat än att ni nu tvingas höja skatten med 65 öre. Det är moderat politik i riksdagen och moderat politik i landstinget. I stället tvingas nu invånarna leva med socialdemokratisk politik i riksdagen och socialdemokratisk politik i landstinget.

Anförande nr 53

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Dag Larsson, det finns mycket pengar i statsbudgeten. Vi vill tvinga regeringen till förhandlingar, till andra prioriteringar.

Ett tips: Sparka på er oduglige arbetslivsminister Hans Karlsson, som inte lägger fram några förändringar av regelverket för sjukförsäkringen!

Ett tips till: För tre veckor sedan kom på Riksförsäkringsverkets hemsida besked om att sjukpenningskostnaderna bara de sista månaderna i år har ökat med 2,7 miljarder. Bara genom att vidta åtgärder som bromsar den här sista kostnadsökningen så har man skaffat pengar som skulle kunna användas till sjukvårdsinsatser i stället.

Anförande nr 54

Landstingsrådet **L a r s s o n** (s): Jag kan bara notera att Folkpartiet har, eller har åtminstone haft, två olika uppfattningar i skatteutjämningsfrågan. Den ena är den som ni har haft i skatteutjämningskommittén, som i verkligheten inte skulle innebära några större skillnader för oss här i landstinget. Den andra är den helt nya retorik som nu på sistone plötsligt har dykt upp.

I grunden kvarstår, att även om man nu till äventyrs skulle gå på det folkpartistiska förslaget och tycka att det var lysande, så skulle det räcka med att en enda invånare i vår region överklagade för att den budgeten omedelbart olagligförklarades.

Egentligen tycker jag att det är meningslöst att ens rösta om Folkpartiets budget, för den är i grunden olaglig.

När det handlar om Moderaternas budgetförslag kan jag konstatera att deras skatteutjämningsystem bygger på att det finns en statlig gris Särimmer, som hostar fram ett antal nya miljarder kronor. Detta återstår att se – det ska bli spännande! Jag har för mig att Moderaterna inte är ett parti som brukar tycka att staten ska ha så oerhört gott om nya resurser för att använda till den typen av åtgärder. Själv tror jag inte på't.

Anförande nr 55

Landstingsrådet **R y d b e r g** (fp): Lögner blir inte bättre för att de upprepas av Dag Larsson från talarstolen. Folkpartiet har reserverat sig i skatteutjämningsut-redningen och konstaterar att man inte kan lappa och laga på ett dåligt system, utan man borde ha börjat om från början.

Vi vill ha ett tillväxtvänligt system. Vi vill också att det ska ta hänsyn till storstadens kostnader. Det ska vara ett samlat kostnads- och inkomstutjämnings-system. Detta har ytterligare förstärkts på Folkpartiets senaste landsmöte, där vi har tagit steget att staten borde ta över systemet, så att inte storstad och landsbygd ställs mot varandra.

Dag Larsson försvarar det här systemet. Det gör inte Folkpartiet.

Anförande nr 56

A n d e r s G u s t å v (m): Fullmäktige, ordförande! Den budget som vi nu har att ta ställning till som kommer från de tre majoritetspartierna tror jag man utan överdrift kan påstå måste vara en av de budgetar som mest har lyckats föra väljarna bakom ljuset. Rättare sagt: Bakom ligger ett av de största sveken mot väljarna i den här regionen.

Jag tror inte att någon har glömt bort hur valrörelsen såg ut för ett år sedan. Det har påmints om detta från den här talarstolen vid flera tillfällen i dag om hur man från Socialdemokraternas sida gick ut och lovade stockholmarna: här skulle inte skäras, utan om de kom till makten skulle det minsann bli en majoritet som kunde tala regeringen till rätta, som skulle ändra på skatteutjämningen och se till att Stockholmsregionen inte straffades.

Nu kan vi se resultaten.

Den här regionen präglas nu av höjda skatter på så gott som alla områden. Sannolikt har vi aldrig haft sådana skattechocker som efter det senaste valet i den här regionen.

Vi har en sänkt tillväxt. Vi läser den ena svarta rubriken efter den andra om vad som sker i Stockholmsregionen. Vi kan se att antalet arbetslösa ökar. Arbetsmarknaden försämras dag för dag. Resultatet av höjda skatter och färre jobb är givetvis ett ökat bidragsberoende, som i sin tur får betalas av de kommunala budgetarna – och så är den onda cirkeln i gång: höjda skatter, ännu mer bidragsberoende. Det är vardagen i den här regionen i dag.

Vi ser en landstingsbudget som bygger på centralisering och politisering av sjukvården. Vi ser en budget som inte ger några märkbara besparingsresultat eller effektiviseringar.

Det är till och med så illa ställt att man inte har lyckats baxa fram sitt budgetförslag till tinget. Det är som någon sade, den höll i tio dagar ungefär.

Det är resultaten av den ”budget” som majoriteten nu lägger fram!

I den här regionen lever vi, efter ett års sossestyre på den nationella och på den regionala nivån, fortfarande med en skatteutjämning som uppenbarligen upprör de socialdemokratiska kommunalråden i Mälardalskommunerna mer än vad den upprör landstingsråden i den här salen, som är med och betalar dessa miljarder.

Någon från majoritetens sida pratade om solidaritet. Den här skatteutjämningen är ingen solidaritet! Det skatteutjämningsystem vi har i dag är förmodligen världens dyraste partistöd till misskötta socialdemokratiska landsting och misskötta socialdemokratiska kommuner runt om i Sverige, det dyraste parti som någon demokrati någonsin har infört.

I stället för de infrastruktuursatsningar som utlovades får vi biltullar! Och biltullskampanjen fortsätter, trots att 80 procent av dem som fick möjlighet att rösta i Sveriges största lokala folkomröstning röstade nej till biltullarna. Men den majoritet som sitter här och på andra håll fortsätter gladeligen i samma spår, så att säga.

Det vi kan se nu är alltså nya pålagor, nya regleringar och samtidigt en försämrad service i alla möjliga avseenden. Så förvaltar alltså den majoritet vi har i det här landstinget det stöd som ni fick av väljarna! Det står ni upp här och säger, den ena efter den andra: Detta är vi stolta över! Cedrenius är till och med nöjd, säger han!

Fler pålagor, fler regleringar och försämrad service – i stället för att ta kommandot i regionen har ni retirerat och kryper för den socialdemokratiska regeringen. Samma socialdemokratiska regering som förra mandatperioden förklarade den här regionen krig är ni nu en lydig ockupationsarmé för! Ni sitter och förvaltar regionen helt i enlighet med hur regeringen vill, så att det ska bli maximalt med röster i Norrlandslänen!

Herr ordförande! Det här landstinget behöver någonting helt annat, det kan vem som helst inse. Jag vill påstå att den budget som Moderaterna i dag lägger fram inför tinget innebär en förändring. Den innebär de reformer som det här tinget måste genomgå. Vi kan inte längre vara en diversehandel. Ska vi fokusera, ska vi fokusera på sjukvården. Vi behöver inte landstinget i sig, men vi behöver sjukvård och vi behöver en kraftsamling i den här regionen. Det är det som finns i botten för det som är det moderata budgetförslaget.

Med detta, herr ordförande, yrkar jag bifall till det moderata budgetförslaget.

A n d r e v i c e o r d f ö r a n d e n: För det första vill jag säga att vi ska hålla oss till att diskutera sådana frågor som går att avgöra här i salen. För det andra vill jag påminna om att vi inte tillåter opinionsyttringar som applåder, som även förekom för någon halvtimme sedan, vare sig i salen eller på läktaren.

(H a n s - E r i k M a l m r o s (m): Varför sade du inte det då, i så fall?)

Jag trodde att det var en engångsföreteelse, men om det börjar utvecklas till en vana blir det en väldigt konstig diskussion. Jag hoppas vi kan arbeta efter samma regler som vi har haft: Inga opinionsyttringar, varken i salen eller på läktaren, och försök att hålla debatten kring de frågor som vi har att besluta om i fullmäktige.)

Anförande nr 57

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Så var vi där igen. Anders Guståv visar med all önskvärd tydlighet vad det egentligen handlar om när vi diskuterar skatteutjämning. Det handlar om val av strategi för att uppnå förändring.

Jag tror fortfarande inte, Anders Guståv, att den strategi som Elwe Nilsson i maj förra året betraktade som en oklok obstruktionspolitik med en enorm hagelstorm av okvädingsord om landstingspolitiker runt om i landet är en konstruktiv väg att nå förändring i Sveriges riksdag – av det enkla skälet att jag vet att de landstings- och kommunpolitikerna har starka band med de flesta av sina riksdagsledamöter, och jag vet att Stockholmsregionens antal riksdagsledamöter vida understiger det antal som representerar övriga landet.

Till sist vill jag notera till protokollet att Anders Gustâv faktiskt sade att vi utgör en ”ockupationsarmé”. Jag hoppas att det var ett olyckligt misstag i diskussionen och vädjar till Moderata samlingspartiet att hålla en något högre nivå i debatten!

Anförande nr 58

A n d e r s G u s t â v (m): Ordförande! Jag ska bara kommentera två saker av det som Ingela Nylund Watz sade.

Det första är att Ingela Nylund Watz verkar något upphetsad över att vi på något sätt skulle ”obstruera” i någon mening. Jag tror att vi i den här salen, med tanke på vad vi har ansvaret för, borde vara lite mer upphetsade över – ska vi kalla det så – den obstruktion som den nuvarande majoriteten använder gentemot stockholmarna. Om det var så att ni stod på väljarnas och medborgarnas sida gentemot den regering som genom det krig den förklarat mot oss har fått er att så att säga tillfälligt ockupera maktens taburetter här, då skulle ni också obstruera mot den här regeringen. Men det är avslöjande att ni inte gör det.

I stället väljer ni att inte bara obstruera mot stockholmarna, mot dem som ska betala det hela, utan bestraffningen fortsätter och den ökar. Ska nu det genomföras som Lorentz Anderssons utredning har föreslagit, så innebär det ytterligare bestraffning av den här regionen – och det har jag inte hört någon från socialdemokratisk sida säga att det tänker man till varje pris stoppa. Nej, man ska ändra lite här och lite där.

Sedan, herr ordförande, kan jag bara konstatera att uppträder man med den oerhörda aningslöshet och lojalitet gentemot en mot Stockholmsregionen direkt fientlig regering, så liknar det i varje fall i min värld i det politiska sammanhanget någon form av ockupationsarmé, som gör vad krigsherren och vinnaren har bett er göra, nämligen att fortsätta plundra Stockholmsregionen.

Ordningsfråga

Anförande nr 59

Landstingsrådet B e r g e r K e t t n e r (s): Nu gäller det att skärpa sig så att rösten bär.

Anders, jag hör absolut till dem som tycker att det kan vara kul med replikväxlingar, och jag vet att jag någon gång har fått kritik för att driva med allvarliga saker.

Men vi är faktiskt flera här som har detta att leva med en ockupationsarmé väldigt nära hos oss i våra familjer.

För mig är det helt ofattbart hur du kan använda den livserfarenheten som du gör. Jag tycker det är helt enastående klumpigt och vulgärt.

Jag känner mig personligen förödmjukad av ditt sätt att arbeta politiskt, det måste jag säga!

Andre vice ordföranden: Ja, jag tycker vi får ta till oss de där orden inför den fortsatta diskussionen. Vi ska ändå sitta här en och en halv dag till, så jag hoppas vi inte ska behöva uppleva sådant här igen utan att vi kan föra diskussionen på en någorlunda sansad debattnivå. Det finns ju tillräckligt med andra saker att bråka om utan att sådant här kommer in i debatten.

Anförande nr 60

Landstingsrådet Wallhager (fp): Ordförande, ledamöter! Ja, varför ska man egentligen bo och arbeta i Stockholm? Den rödgröna majoritetens svar är: Betala mer och få mindre! Allt blir dyrare, samtidigt som vård och kollektivtrafik blir sämre. Stockholmsregionen har på ett år gått ifrån tillväxtmotor till krisort. Stockholm har nu rasat till en bottenplacering bland landets tillväxtregioner.

Den enskilda människans vardagsvillkor är viktiga. I dag kantas vardagen av en infrastruktur som är nära att bryta ihop, där Lövdén ena dagen lovar pengar som Messing nästa dag tar tillbaks. Vad vill regeringen egentligen?

Vardagen för stockholmarna är att betala högre matpriser, högre kostnader för försäkringar och högre fastighetsskatt än övriga svenskar. Vi får också leva med bostadsbrist, med långa resvägar, otrygghet och Billströms trängselavgifter – och nu, som pricken över i:et, avgifter för dubbdäck. Tack för det! Ja, listan kan göras hur lång som helst på hur stockholmarna bestraffas – bara för att de har valt att bo i Stockholm.

Lövdén ägnade hela DN Debatt häromveckan till den stora nyheten att trängselavgifterna som stockholmarna ska betala faktiskt ska få stanna här i Stockholm – något som vi övriga trodde redan var utlovat, inte minst från den rödgröna majoriteten här i salen. Men det är väl som Cedrenius brukar säga, ni bryter bara löften när ni har sagt att ni ska göra det?

Dalaupproret hade varit en västanfläkt mot det skatteuppror som stockholmarna hade inlett om Lövdén hade sagt något annat. Till och med några socialdemokrater reagerade på Lövdéns utspel – men inte Ingela Nylund Watz!

Med de skattehöjningar som den rödgröna röran nu genomför, ter det sig som om majoriteten inte förstår det grundläggande faktum att en ekonomisk tillväxt är en *förutsättning* för bättre sjukvård och en upprustning, inte nedrustning, av kollektivtrafiken.

I Socialdemokraternas huvudstadsregion är tillväxten bortprioriterad – för att flickorna som styr ska vara duktiga flickor. De vill göra sin hemläxa och hoppas på att få VG av magister Ringholm. De busiga pojkarna och flickorna på sossarnas Stockholmsbänkar i riksdagen däremot ställer sig gladeligen i skamvrån i samma klassrum. De vet att de åker på stryk i elevrådsvalet annars. De vill gärna betala till de fattiga kusinerna på landet, men de undrar liksom vi varför vi också måste betala till de rika stadskusinerna i Malmö och Göteborg.

Ingela, det är dags att du sätter ned foten och står upp för dina väljare! Det är inte hela landet du har ansvar för – vilket vi kanske ska vara glada för – men väljarna i Stockholms län har rätt att kräva av dig att du försvarar regionen. Du hänvisade tidigare till att en generell lågkonjunktur breder ut sig över hela Sverige, men då jämförde du inte med Västra Götaland och Skåne, där man faktiskt har en tillväxt i dag. Ändå är det till dem vi betalar pengar!

Ordförande, fullmäktige! Den majoritet som sitter här inne i dag har tre instrument till sitt förfogande: skattehöjning, avgiftshöjning – och till sist en grävskopa för att ta bort verksamhet; det var det de hade tänkt göra i Norrtälje och Södertälje.

Ordförande! Man måste fråga sig: Hur mycket ska skatten egentligen höjas resten av mandatperioden, hur mycket kommer SL-kortet att kosta och vilket sjukhus är det som ska läggas ned nästa år? Det är endast Bosse Ringholm – läs: Göran Persson – som har instrumentet för en långsiktig lösning, nämligen ett förstatligande av skatteutjämnings-systemet.

Vi behöver en ny politik, en politik för Sveriges huvudstad. Bifall till Folkpartiets budgetförslag!

Anförande nr 61

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Ja, Maria, jag kan ju konstatera ånyo att när det handlar om synen på skatteutjämning är det uppenbarligen så att Folkpartiet i den här salen och numera även dess partiledare har ändrat uppfattning i förhållande till den utredning som arbetade för ett tag sedan, där Folkpartiets representant lade fram förslag som för det här landstinget skulle göra en skillnad på ungefär 30 miljoner kronor. Det är uppenbarligen en helt ny attityd.

Men det är viktigt att ta diskussionen om skatteutjämningsen, och jag kan hålla med om att den är orättvis mot oss stockholmare och att den behöver förändras. Samtidigt är det viktigt att vi har ett skatteutjämningsystem och att pengar förs från landets rika regioner till landets fattiga regioner.

Vårt problem som stockholmare för närvarande är att ett mycket stort borgerligt parti i den här salen för en vulgärdebatt mot resten av landet. Ett mycket stort parti i den här salen kallar landets lagliga regering för ockupationsmakt! Det är detta och andra argument, där man kallar landet i övrigt för socialbidragstagare och tärande, som gör oss i Stockholm till förlorare när den debatten förs. För oavsett hur folk röstar här i Stockholm, kommer det alltid att vara så att Sveriges Lantmannaparti har majoritet.

Vi behöver diskussioner med landet i övrigt, vi behöver samförstånd – och vi stockholmare behöver också förstå de problem och de utmaningar som landets befolkning i övrigt ställs inför. Annars kommer det att sluta med förskräckelse!

Anförande nr 62

Landstingsrådet W a l l h a g e r (fp): Tack, Dag Larsson, äntligen en sosse som vågar se en skatteutjämning i förändring i alla fall!

En lögn blir inte en sanning bara för att den upprepas. Vi i Folkpartiet vill också ha en skatteutjämning, just för att våra fattiga kusiner på landet ska kunna få en bra sjukvård. Men vi ser det inte som rimligt att vi ska betala miljoner till Göteborg och Skåne. Där har de en egen tillväxt, som de kan ta utav.

Anförande nr 63

M å n s A l m q v i s t (v): Ordförande, ledamöter! Vi i vänstermajoriteten fick ta över makten efter att borgarna medvetet dragit på sig ett astronomiskt underskott. Den sammanlagda ryggsäcken när vi fick makten var cirka 10 miljarder.

Förutom underskott hade borgarna lyckats skapa en situation där kostnadskontrollen i sjukvården var minimal, med en alltmer marknads- och efterfrågestyrd sjukvård. Ovanpå detta, som den senaste diskussionen har belyst, lyckades man totalt förstöra Stockholmsregionens möjligheter till en dialog med andra om skatteutjämningen. Genom stenhårda kampanjer där man har sagt saker i stil med att våra pengar går till att bygga idrottshallar i norra Sverige straffade man ut inte bara sig själv utan alla invånare i den här regionen från gemensamma diskussioner. Jag tycker att Anders Guståv gav ett nytt bra exempel på det nyss.

Vår uppgift har därför varit att radikalt ändra kurs från den förda politiken.

För det första måste vi ta itu med de strukturella problemen för att åstadkomma en minskning av kostnaderna och en sund ekonomisk utveckling. För det behöver vi ändra sjukvården från att ha varit efterfrågestyrd till att styras av behoven. Vi måste kasta ut marknadsmodellerna. För att resurserna ska räcka krävs det samverkan i stället för konkurrens – en direkt motsats till det borgerliga konkurrens i stället för samverkan. Det här är något som vi återkommer till i debatten om ägarstyrning.

För det andra behöver vi återställa respekten för budget och budgetprocessen. Det kan låta som någonting ganska tråkigt, men det är själva kärnan i den demokratiska styrningen av vården. Det är ju medborgarnas möjlighet till påverkan på de verksamheter de själva äger och finansierar via skatten.

För det tredje: Genom att ta itu med landstingets egna problem, de problem som vi själva kan påverka, som jag har nämnt här, kan vi få till stånd en diskussion med statsmakterna om de kostnader som vi *inte* kan styra över själva. Det handlar om att återupprätta regionens förtroende som samtalspartner.

Ska man vara lite självkritisk, så tror jag att det misstag vi har gjort när det gäller förtroendet för skatteutjämningen var att vi tog med Moderaterna i den regeringsuppvaktnings som gjordes. De har ju lyckats rasera förtroendet för hela

regionen i diskussionen om skatteutjämningen, och det hade säkert gått bättre om vi inte hade haft med Moderaterna. Det är den självkritik jag tycker man kan ha.

För det fjärde höjer vi skatten. Det beror på lagens krav på budgetbalans. Ska man följa det, måste hela regionen hjälpa till. För oss i Vänsterpartiet är det avgörande att bördorna fördelas på ett solidariskt vis. Av de inkomstförstärkningar vi gör är 82 procent sådant som vi plockar in genom skatthöjning och 18 procent genom taxehöjningar. Det tycker vi är det mest rättvisa sättet att höja intäkterna, ur ett klass- och könsperspektiv, därför att de som tjänar mer också får betala lite mer. Att höja SL-taxan med 100 kronor var ett svårt beslut för Vänsterpartiet, det är lika bra att erkänna. Det är inte Vänsterpartiets politik, men det är en del av den helhetskompromiss som vi står för. Vill man värna låginkomsthushållen så ser man på de borgerliga förslagen att alternativen ändå hade varit otroligt mycket värre.

De skatthöjningar som vi genomför, och som genomförs i flera kommuner och landsting runt om i Sverige, måste ses i perspektivet av de statliga skattesänk-ningarna. Resurserna till sektorn landsting och kommuner gröps ur, exempelvis genom att statsbidragen inte räknas upp med inflationen. En fråga man bör ställa sig inför framtiden är nog: Varför utgår staten från att skatterna i framtiden måste sänkas? Under hela 1990-talet har vi använt ett ökat ekonomiskt utrymme till att förstärka välfärden. Det har varit ett bra val. Många är nu överens om att hälso- och sjukvården behöver få en större andel av BNP, och det rimmar illa med planer på statliga skattesänkningar och urgröpta statsbidrag. Vänsterpartiets uppfattning är att sjukvården måste få en större andel av BNP och att den offentliga sektorns andel av ekonomin framöver snarare måste ökas än minskas.

Om man skulle slå ut de skatthöjningar vi genomför över hela landet, motsvarar de nästan 30 miljarder. Naturligtvis skulle det vara bättre om det gjordes med en progressiv statsskatt än att kommuner och landsting får ta det ansvar som egentligen borde vara statens.

Sist någonting om de borgerliga förslagen. Vi har hört den otroliga retoriken om skattechockerna, framför allt från Moderaterna men även från Folkpartiet. Vi hörde det förra året, och vi har hört det nu också. Det rimmar ganska illa, tycker jag, när man verkligen kollar mot budgetförslagen. Vi föreslår ju en skatthöjning med 65 öre jämfört med vår förra budget – men Moderaterna föreslår faktiskt en skatthöjning med 1:30 jämfört med sin budget förra året. Den enorma retoriken om skattechock ter sig lite märklig. Moderaternas ökade skatteuttag är faktiskt större än kd:s, som höjer skatten med 81 öre jämfört med förra årets budget. Moderaterna tycker som sagt att skatten ska ökas med 1:30, och det tycker jag att alla ska notera. Det kom väl inte riktigt fram i Anders Guståvs inlägg.

Det är synd att det inte finns några realistiska budgetalternativ. Jag tycker det är viktigt med alternativ i politiken. Här finns ett moderat alternativ, där man väver in en riksdagsmotion i budgettexten och även i tabellverken. För Vänsterpartiet känns det mycket märkligt att bygga sina tabeller på en motion som ännu inte har blivit bifallen. Folkpartiet har gjort något slags eget skatteutjämningsförslag. De säger att det är

försiktigt räknat, men de räknar ändå med att halvera kostnaderna från och med den 1 januari 2004. Det tycker inte jag är särskilt försiktigt räknat – jag tycker det låter ganska våghalsigt! Kd har en att-sats om att fakturera staten 630 miljoner. Om det bara är att skicka ut en faktura, varför gjorde ni inte det förra mandatperioden? Och varför just 630 miljoner? Ni kritiserar ju hela skatteutjämningsystemet, så varför inte kräva mycket mer?

Nej, alternativen är inte realistiska, och det är väldigt synd.

Jag vill avsluta med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag med de ändringar som är lagda på bordet.

Anförande nr 64

I n g a - B r i t t B a c k l u n d (kd): Ordförande, landstingsledamöter! Det finns naturligtvis utredningar och kunskaper om att vårdens organisation har betydelse för det resultat man förväntar sig, men det finns få studier som visar hur organisationsförändringar i sig påverkar resultaten, vare sig det gäller kvalitet eller något annat viktigt.

Vi kristdemokrater menar att de förändringar som majoritetspartierna gör, till exempel i form av mycket snabb hopslagning av sjukhus till större enheter, kommer att bidra till att bromsa upp de senaste årens positiva utveckling. Dessutom har en mängd beredningar utan större inflytande på planering och budget bildats. Vi menar att mindre och tydligare organisationer skapar meningsfulla politiska uppgifter och spar pengar åt landstinget.

Stora organisationsförändringar har på många håll visat sig knappast leda till avsett resultat, billigare och bättre sjukvård. Det blir nästan alltid dyrare än man kalkylerat, och innan allt har ”satt sig” brukar det ta så där fyra fem år.

Nej, allt måste grunda sig på vetenskap, inte en massa ideologiska tyckanden!

Att sammanslagningar och toppstyrning skulle öka effektiviteten är en myt. Uppföljningar har i stället visat sämre produktivitet och försämrad arbetsmiljö. Mycket långtgående förändringar av sjukvårdens organisation har en osäker grund att stå på.

I första hand måste bra underlag tas fram innan man beslutar och innan man – i en atmosfär av trosvisshet – har genomfört och klagjort hela problembilden.

Inga nedskärningar och arbetsro, utlovades personalen av majoritetspartierna i valet 2002. Nu stundar omfattande nedskärningar, och arbetsron är obefintlig. Hur tror majoriteten att man skapar tilltro och tillit till de politiska organen genom sådana svikna vallöften?

Bifall till Kristdemokraternas budgetalternativ!

Anförande nr 65

Lena - Maj Anding (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Jag skulle här vilja ta upp något positivt i majoritetens budget, som omväxling.

År 2003 har utnämnts till Europeiska handikappåret. Under handikappåret har olika evenemang och kampanjer genomförts för att motverka diskriminering av funktionshindrade. EU-kommissionen har exempelvis satt strålkastarljuset på att cirka 10 procent av befolkningen inom EU-länderna i dag inte kan delta i samhällslivet fullt ut på grund av funktionshinder av något slag.

I Stockholms läns landsting är vi mycket stolta över att nu kunna rusta landstinget för ett mer offensivt arbetssätt när det gäller utvecklingen av handikappolitiken. Vi har nämligen under året genomfört förhandlingar med företrädare för handikapporganisationer. Handikappföreningarnas samarbetsorganisation i länet, Synskadades riksförbund och De handikappades riksförbund har varit med i förhandlingarna, och vi har kommit överens om en ny samverkansmodell som ska genomföras under 2004. Den nya samverkansmodellen innebär att samverkan kommer att ske i en tydlig struktur, som är anpassad till landstingets nya organisation. Samverkan kommer att avse alla de verksamhetsområden där intresse finns för HSO och övriga handikapporganisationer att medverka – det vill säga modellen är anpassad till landstingets hela verksamhet, inte bara hälso- och sjukvården.

När det gäller hälso- och sjukvården har det varit särskilt viktigt att anpassa samverkansformerna till det arbete som sker i de geografiska och medicinska programberedningarna och till den uppdelning i beställarområden som nu gäller.

Landstingets samverkan sker med organisationernas länsavdelningar, men i modellen ges också förutsättningar för utveckling av samverkan på lokal nivå, det vill säga med kommunorganisationernas företrädare. Att utveckla en lokal samverkansmodell är särskilt angeläget med tanke på de politiska ambitioner vi har om samverkan mellan kommuner och landsting.

Vi föreslår också att bidragen till handikapporganisationerna kvarstår på oförändrad nivå. Det är vi väldigt glada för. Vi hade önskat att kunna höja dessa, men tyvärr får vi ta det längre fram. Samverkansorganisationen kommer att tillföras medel.

Vi ser nu fram emot ett konstruktivt informationsutbyte mellan landstinget och handikapporganisationernas företrädare. Nu ges förutsättningar till medverkan i olika beredningsprocesser, deltagande i utredningar, arbete med handlingsprogram och aktivitetsplaner. Kunskapen om hur olika funktionsnedsättningar påverkar den enskildes vardag kan på detta sätt förstärkas i landstingets verksamheter. Det tycker vi är oerhört positivt, och vi ser med glädje fram mot denna ökade samverkan med handikapporganisationerna.

Ordförande! Med detta lilla positiva bidrag i Handikappåret 2003 yrkar jag bifall till majoritetens budgetförslag.

Anförande nr 66

Å k e A s k e n s t e n (mp): Ordförande, fullmäktige! Det är alltid roligt när Anders Gustáv är uppe i talarstolen. Jag kan för honom bekräfta att vi miljöpartister är glada över att det äntligen blir bilavgifter. Jag vill också erinra Anders Gustáv om att han själv motionerade om detta i Stockholms Stadshus på 1970-talet – men nu är han tydligen inte längre lika glad över detta. För resten kallade ni det då för biltullar; medmotionär var Carl Cederschiöld. Men det var då det!

Vi i Miljöpartiet kan inte heller vara glada över ett utjämningsystem som har fått orimliga proportioner, som det ju har fått nu. Utan det skulle vi exempelvis ha haft ett par miljarder i plus i vårt landsting för 2003. Det är klart att man måste ha något utjämningsystem, det är väl de flesta partier här medvetna om. Men det här har gått lite väl långt, och det måste naturligtvis ändras.

Nu tänker jag ta upp någonting annat, som också har med statens relationer med vårt och andra landsting att göra. Det är ju så att staten tar in många miljarder i skatter på till exempel alkohol, tobak och snus, bensin och dieselolja och sådant där. Det kan man kanske unna staten – men sedan kommer nästa led. Det är ju landstingen som får ta de ekonomiska konsekvenserna av detta, eftersom alla dessa onyttiga produkter som staten tjänar sådana pengar på leder till ohälsa, sjukdomar och vårdkostnader, vilket drabbar landstingen.

Stockholms läns landsting lägger årligen ned miljardbelopp på att behandla patienter som råkat ut för problem med anledning av det som staten tjänar pengar på. Är det då rimligt att den ena politiska nivån tjänar stora pengar på något som den politiska nivån så att säga ”en trappa ned” får betala, och betala dyrt? Det är alltså högst rimligt att Stockholm vänder sig till staten och tar upp diskussion med regeringen om att få ersättning ur den där skattepotten för de kostnader som alla de här produkterna förorsakar. Hur stora dessa kostnader är vet vi inte riktigt – det kunde kanske exempelvis landstingskontoret beräkna. Anders Johnson har räknat på det där åt Socialstyrelsen och kom fram till att det rör sig om ungefär 3 miljarder per år bara när det gäller alkoholen. Till detta kommer då tobak, bensin och så vidare, så säkerligen är det fråga om ett par miljarder till. Det är ungefär lika mycket som skatteutjämnningen omfattar i dag. Den kompensationen borde vi ha.

Jag vill erinra om att Bosse Ringholm, nuvarande finansministern, faktiskt var med här i landstinget och drev att Stockholms läns landsting skulle få ta ut en regional skatt på alkohol, tobak, diesel och bensin. Men det var förstås då det – jag kan misstänka att han har en annan uppfattning i dag, i sin nuvarande politiska klädnad.

Med detta vill jag yrka bifall till Vänsterpartiets, Miljöpartiets och Socialdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 67

Landstingsrådet D a h l b e r g (s): Ordförande, fullmäktige! Som gruppleddare för den socialdemokratiska partigruppen är jag mycket nöjd med det budgetarbete vi har gjort och det budgetförslag vi har lagt fram. Förutsättningarna har varit oerhört svåra, och jag

tycker vi har lyckats mycket väl med vårt arbete. Processen inleddes egentligen i december 2002, när vi lade fram budgeten för 2003 och en rad utredningsdirektiv. Samtidigt tog vi tag i omorganisationen av landstingets styrning. Nu börjar vi se resultaten. Senare har vi följt upp med de budgetdirektiv som vi antog i landstingsstyrelsen under 2003. I juni kom ett åtgärds paket, i oktober fick vi tjänstemännens underlag, och nu fullföljer vi alltså det gedigna arbete som ligger bakom dagens budgetförslag.

Vi har också fått ett mycket bra underlag från våra tjänstemän, som väl lever upp till de krav på åtgärder och de direktiv som vi har gett. Underlaget har i sin tur gett goda förutsättningar för alla politiska partier att föra en seriös och ordentlig diskussion om vilken typ av åtgärder som behövs för att få ordning på landstingets ekonomi och utvecklingen av sjukvården.

Vi är tre partier i majoriteten som har tagit ett oerhört stort ansvar för helheten. Det är många tuffa förslag som vi har enats om. Jag vill rikta ett stort tack till alla tre partigrupperna. Det har varit jobbigt, men alla har verkligen ansträngt sig för att göra detta seriöst och verkligen tagit det på allvar.

Nu har vi förutsättningarna att få ordning i ekonomin och en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling. Jag tycker att vi i majoriteten med stolthet kan hävda att det faktiskt finns sådana förutsättningar nu, genom vårt budgetförslag. De förändringar i vården som vi föreslår tar fasta på behovet av en långsiktigt fungerande sjukvårdsstruktur, vilket vi också är mycket nöjda med. Det är ett arbete som kommer att fortgå under nästa år.

Sammantaget är det ett mycket bra budgetförslag, utifrån de mycket, mycket svåra förutsättningar vi har haft.

Jag tycker att det hade varit bra om det hade funnits åtminstone ett seriöst borgerligt budgetalternativ till det förslag vi nu lägger. Vi har gjort ett seriöst budgetarbete, som oppositionen nu hånar på olika sätt. Det är omvärlden, bland annat medierna som är här, och i slutänden väljarna i valet 2006 som får bedöma vem som då har störst trovärdighet i sitt agerande. Vi är åtminstone nöjda med att vi har gjort ett seriöst arbete och lagt fram ett mycket bra budgetförslag.

Avslutningsvis: Anders Guståv, det tölpaktiga angreppet om ockupationsmakt kräver faktiskt en ursäkt. Det går över alla gränser för vad vi ska behöva acceptera i den här lokalen, i en demokratiskt vald församling. Någon måtta får det vara!

Anförande nr 68

A n d r e s K ä ä r i k (fp): Herr ordförande, fullmäktige! Jag tyckte att den här debatten inte kunde få passera till slut utan att man erinrar om att det finns en historia som går tillbaka till före valrörelsen. Den största obalansen med den föreliggande budgeten är att den vilar på ett närmast ofattbart demokratiskt underskott.

”Vi kommer inte att lägga ner några sjukhus. Vi kommer inte att lägga ned några vårdcentraler. Och vi tänker inte sparka några anställda.” Det här kan jag citera, för jag var med i den tv-debatten där Ingela Nylund Watz sade detta. Men det blev ju precis tvärtom!

Sjukhusen: Ingela Nylund Watz har gjort allt hon kunnat, fram till i fredags, för att lägga ned Norrtälje och Södertälje sjukhus.

Vårdcentralerna: Människornas invanda husläkare är redan nu fördrivna från Blackebergs och Vällingby vårdcentraler. Sibyllegatan och Hökarängen står i tur för nedläggning.

Personalen: Den budget vi fattar beslut om de här dagarna innebär att 3 500 vårdanställda hos landstinget och privata vårdgivare blir av med sina jobb.

Så var det med det.

Landstingets ekonomiska problem är inget som har uppstått här och nu, plötsligt och oväntat. Alla ekonomiska fakta var kända långt före valrörelsen, långt innan Ingela Nylund Watz sade detta i tv till väljarna. Från Folkpartiets sida redovisade vi tydligt i valrörelsen att landstinget saknade minst 5 miljarder de kommande åren. Ska vi klara sjukvården måste skatteutjämningen ändras i grunden, eller så leder det till mycket kraftiga skattehöjningar. Gång på gång upprepade vi detta kärva budskap i valrörelsen.

Socialdemokraterna och Ingela Nylund Watz däremot, som ni kan se av det här citatet, ljög väljarna rakt i ansiktet. För att vinna mandat i fullmäktige ville man inte söka mandat från väljarna för sin politik! Före valet förnekade Socialdemokraterna all den politik som de nu genomför med den budget som fullmäktige beslutar om de här dagarna. Ni lovade motsatsen: inga nedskärningar, mera pengar till sjukvården och skattehöjning med bara en krona.

Nu tas, genom nedskärningarna, vården bort från patienterna som behöver vård utan kö. Vården stängs för medborgare som vill behålla sina sjukhus och vårdcentraler. Jobben tas genom nedskärningarna bort från 3 500 vårdanställda som vill jobba kvar. Och skatten har höjts dubbelt upp.

Den socialdemokratiska budgeten kommer att bli som vården: präglad av oordning och oreda, utan förankring hos medborgare, fack eller personal.

Verkligheten har hunnit ikapp all den osanning ni socialdemokrater så kallblodigt och beräknande serverade väljarna i fjol.

Shakespeare låter i Kung Lear hjältinnan Cordelia säga till sina systrar, när de fräckt och falskt har lurat till sig makten:

”Avslöjad blir en dag förborgad list, och skam och spe blir hycklar’ns lön till sist.”

Folkpartiet står för samma politik före och efter valet. I nästa valrörelse kommer vi att lova vårdgarantin åter, vi kommer att lova fler husläkare så doktorn kan göra hembesök och vi kommer att lova en reformerad skatteutjämning som slutar jäklas med stockholmarna. Och precis som vid tidigare val kommer vi att genomföra våra vallöften. Vi tänker inte, som Socialdemokraterna, göra precis tvärt emot vad man lovat väljarna.

Anförande nr 69

Landstingsrådet H e i s t e r (m): När det gäller skatteutjämningen är det ändå så, om man ska vara riktigt allvarlig, att med det system som vi lever med i dag och det system som ligger från Lorentz Andersson är det de som företräder en sådan politik som splittrar stad och land. Det är ett jättestort ansvar ni från de partierna tar på er! Detta skatteutjämningsystem har sådana effekter som människor över huvud taget inte kan acceptera. Det har inte en rimlig storleksordning, när vi i den här regionen ska betala 22 miljarder bara ifrån landstinget under den här mandat-perioden. I dag betalar regionen tillsammans, kommuner och landsting, 15 miljarder varje år. Med Lorentz Anderssons nya förslag kommer det att bli 17 miljarder!

Om det vore så att de här pengarna huvudsakligen gick till Norrland tror jag att många människor skulle ställa upp på det. Men nu är det ju inte så, merparten av pengarna går till Götaland, till Skåne och Västra Götaland.

Man kan inte ha kvar ett system som skinnar människor så inpå bara kroppen i den här regionen, som innebär världens värsta skattechock. Det är nämligen resultatet. Nordea presenterade nyligen en rapport som visade att skatteutjämningen, som den slår mot vår region, har fördjupat den depression som regionen befinner sig i.

Det är klart att detta kommer att försvåra möjligheterna att vända utvecklingen – och det har ni ett stort ansvar för.

Ni säger att skälet till att det nu är så jobbigt är att vi är så högljudda och att vi bedriver en vulgärdebatt så att man inte kan få till stånd ett resonemang med andra delar av landet. Men uppenbarligen lyckades ni inte förmå utredningen att komma med ett förslag som skulle mildra effekterna för vår region. Bara i Stockholms läns landsting innebär Lorentz Anderssons förslag ytterligare 700 miljoner, 367 kronor per invånare, som vi ska betala.

Det orättfärdiga i systemet är att vi inte får lika mycket sjukvård för samma summa skattepengar som man får någon annanstans i landet. Ett sådant system kan man ju inte ha!

Ingela Nylund Watz, jag frågade dig om du hade skrivit under det upprop som ska överlämnas till regeringen i morgon om att sluta straffa Stockholm. Har du inte gjort det, så kan du komma till mig för jag har en namnlista som du kan skriva på. Det vore en styrka om du också gjorde det.

Svagheten ligger i att när ni inte är tydliga när det gäller skatteutjämningen, så tas det till intäkt för att inte göra några förändringar. När Vänsterpartiet, Bengt Cedrenius och ni

socialdemokrater går upp och försvarar detta system, hur i Herrans namn ska vi då kunna få en majoritet för förändringar, när ni i någon mening ser ut att acceptera det som skulle behöva ändras?

Som jag sade i min inledning, ni har nu chansen att bryta med er regering och ansluta er till det upprop som finns i dag i hela regionen mot ett orättvist och orättfärdigt system som gör att vi får allt högre skatter och allt sämre välfärd. Det är inte rimligt!

Ingela Nylund Watz, ta nu chansen, skriv under uppropet. Ställ upp tillsammans med oss andra i försöken att få till stånd en förändring!

Dag Larsson säger att Moderaterna lägger en luftbudget. Det sade väl Ingela Nylund Watz också i sin inledning. Dag Larsson säger att vi ålägger sjukvården besparingar som man inte vet varifrån de ska tas. I vår budget står det exakt varifrån de pengarna ska tas.

Vi drar nytta av de erfarenheter som gjordes av de förändringar som gjordes under förra mandatperioden; vi kan se att de verksamheter som hade störst självständighet och störst frihet också går allra bäst. Ta som exempel S:t Görans sjukhus som var det sjukhus som först bolagiserades. När det sjukhuset privatiserades låg kostnaderna 8 procent lägre för sjukvården, förmodligen med en kvalitet som var minst lika bra som, om inte bättre än, våra egna sjukhus. I dag är kostnaderna 11 procent lägre.

Detta visar att våra egna sjukhus, med större självständighet, åtminstone kan åstadkomma hälften av det som S:t Görans sjukhus har gjort, och detta ligger till grund för vårt budgetförslag och våra erfarenheter. Det är inte luft, det är en verklighetsbaserad budget.

Anförande nr 70

Landstingsrådet L a r s s o n (s): När det gäller privatiserings- och konkurrensvinster i vården, som jag vet att Moderata samlingspartiet uppskattar och tycker är väsentligt, nöjer jag mig med att hänvisa till revisorernas utvärdering av den typen av aktiviteter.

Anförande nr 71

B r i t R u n d b e r g (v): Ordförande, ledamöter! Jag vill också på ett lugnt och stillsamt sätt påminna om att S:t Görans sjukhus när det var enbart ett bolag hade starka fördelar av att ligga i ett sjukvårdsområde som hade akutgeriatrik, vilket inte särskilt många andra sjukvårdsområden hade på den tiden. Akutgeriatriken tog hand om de patienter som på andra sjukhus låg på medicinavdelningarna.

Vidare har vi just läst en revisionsrapport som visar att S:t Görans har fått väldigt stora ekonomiska fördelar gentemot andra sjukhus. Men detta sade jag nu på ett väldigt snällt sätt, och jag ska fortsätta att vara väldigt snäll.

Före valet 1994 var det ett borgerlig parti vars företrädare sade att de aldrig skulle vara med om att sänka skatten, aldrig. De sade också på en debatt på S:t Görans sjukhus: vi kommer aldrig att privatisera S:t Görans sjukhus. En del av det partiets företrädare gick just ut genom dörren, det är nämligen Folkpartiet som jag talar om.

Jag vill beröra några viktiga frågor i vår budget, och det är att privatiseringarna har upphört. De upphörde efter valet. Vi stoppade Den stora upphandlingen, det vill säga privatiseringarna av akutsjukhusen. I budgetförslaget står det nu också att vi i majoriteten vill säga upp avtalen med en del av de stora privata vårdgivarna och att en del avtal kommer att omförhandlas och kommer att få mindre omfattning samt att ersättningsetableringar inte automatiskt ska få lov att komma till stånd utan ska godkännas och eventuellt få tillstånd om de ligger i områden där vi har stort behov av just den specialiteten.

Vi vet ju att tillgången på sjukvård är väldigt ojämnt fördelad i vårt län. Det här tycker jag är väldigt viktiga och bra saker i vårt budgetförslag. Det är en förutsättning för att vi ska få kontroll över sjukvårdens kostnader eftersom privatsatsningarna var väldigt kostnadsdrivande – vad än de borgerliga partierna säger.

Detta är en förutsättning för att vi ska kunna få ordning på ekonomin, så att vi också kan satsa på sjukvård i de områden där det behövs och omfördela resurser och därmed äntligen börja minska hälsoklyftorna i vårt län i stället för att bara se på hur de ständigt ökar. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 72

Landstingsrådet Nyman (kd): Herr ordförande! Vi håller på att avrunda den allmänpolitiska debatten, men jag har mycket tid kvar och kan alltså ladda om.

Jag ska försöka ta upp frågorna ur en något annorlunda aspekt, jag har berört detta tidigare. Jag uppfattade både före valet och, inte minst precis efter, valet tämligen tydliga uttalanden från Socialdemokraterna, inte minst, om att man ville söka breda politiska lösningar och uppgörelser just för att nå stabilitet och långsiktighet i de nödvändiga förslag och åtgärder som skulle vidtas.

Jag vet inte om jag ska säga att jag saknar det, men det är lite trist att höra så högstämt tal om en sådan inriktning – men sedan blir det ingenting, utan vi snarare avvisas. Bengt Cedrenius var ju fullständigt ute och cyklade när han sade att det enda vi ville tala om var skatteutjämning – det finns ju svart på vitt i breven som visar vad vi tyckte att vi skulle samtala om, så det där får han väl ta tillbaka vid lämpligt tillfälle när han hör vad jag säger.

Jag riktar mig huvudsakligen till Vänstern och Miljöpartiet i det här inlägget. Birgitta Sevefjord, vi förde en budgetdebatt här för ungefär elva månader sedan, i december förra året, och nu ska jag citera dig direkt från landstingsprotokollet:

Stig Nyman var orolig för att vi inte skulle vilja arbeta vidare med att utveckla vården därför att jag hade sagt att lagt kort ligger. Jag säger: lagt kort ligger, för vissa borgerliga politiker sprider oro ute i vården och hävdar att vi tänker riva upp de privatiserade enheterna, avbolagisera sjukhus och så vidare. På så sätt skapar man en väldigt oro ute i vården, helt i onödan. Därför har jag gång på gång sagt att det är inte vår avsikt att jobba på det sättet.

Jag har ett annat citat i samma inlägg:

Däremot är det vår avsikt att fortsätta att utveckla vården, och det kommer vi att göra på många olika sätt. Det har vi redan pratat om här i dag genom intraprenader, genom olika försök med arbetstidsförkortning, genom att utveckla samarbetet med kommuner, inte minst inom området psykiatri och missbruksvård, genom att göra särskilda satsningar mot särskilt utsatta områden och genom att utveckla närsjukvården. Det finns många olika sätt.

Nu har jag förstått, Birgitta Sevefjord, utöver det ni redan har deklarerat i era budgettexter, att nu förestår omförhandling och en tjugofemprocentig reduktion av vården på följande enheter: Ersta, Sophiahemmet, Ortopediska huset, Sabbatsberg, gynkliniken på S:t Göran, Cityvården och barnakuten på Danderyds sjukhus ska stängas åtminstone på natten. Det här är sagt i en beredning, och jag utgår ifrån att det som sägs i beredningarna är politiska avsikter och ingenting annat.

Utan förhandling om någon fortsättning kommer avtalen att löpa ut och därmed läggs vården ned hos Dalens närsjukhus, lättakuten Järva, lättakuten Sabbatsberg och ryggverksamheten vid M&M Medical AB vid Sabbatsberg. Vilka kort ligger, Birgitta Sevefjord? Upp till bevis, sägs det i ett populärt tv-program.

Din partikamrat Måns Almqvist sade, då han talade: vården ska vara behovsstyrd. Hur rimmar detta med de strukturgreppen som jag nyss nämnde? Ska ni stå för det som sägs i det ena inlägget så är det rimligt att ni står för det ni säger i det andra.

Nu frågar jag: vilka vårdbehov har så radikalt förändrats att det går att göra nedskärningar i den här omfattningen enbart på de verksamheter som landstinget har vårdavtal med? Det handlar om kraftfulla nedskärningar nästa år, och ännu mer åren därpå inom våra egna enheter, om jag korrekt har förstått detta delikata budgetförslag som ni har skrivit.

Så till Bengt Cedrenius. Den 28 oktober i år höll ni presskonferens. En av inledarna från majoriteten var Bengt. Jag har lyssnat igenom det som heter webb-tv några gånger, för jag har knappast trott på vad du säger. Jag har lyssnat på det mellan tre och fem gånger och nästan ordagrant noterat vad du har sagt: ”Den ekonomiska utmaningen är att den här majoriteten nu går från utarmning till stabilitet.” Du tänkte exemplifiera det och sade: Man – det vill säga den förra borgerliga majoriteten – förskingrade landstingets och landstingsinvånarnas egna kapital, det försvann knappt 10 miljarder.

Jag hoppas att det finns någon minut kvar av Miljöpartiets taletid så att du har möjlighet att förklara dig. Är jag, som en av gruppledarna i den dåvarande majoriteten, förskingrare av offentliga medel eller är jag inte det? Detta undrar jag med anledning av språkbruket – jag citerade en ledamot, det var inte mina egna ord.

Det var inte nog med detta, Bengt. Du sade också så här, och detta har jag antecknat absolut ordagrant från webb-tv: "Vårdgarantin fungerar så att patienter som lider av lindrigare sjukdomar tack vare vårdgarantin går förbi i kön patienter som klassas som prioriteringsgrupp 1 och 2. Det är en djupt osolidarisk vårdgaranti vi har i dag. Jag vill påstå att det är på det viset."

Jag fann ingen invändning från något av de andra närvarande partierna vid den presskonferensen. Jag har lyssnat av hela bandet från er presskonferens. Detta uttalande om vårdgarantin, Bengt Cedrenius, är grundlöst, fullständigt grundlöst! Jag bestämde mig för att ta reda på hur det egentligen förhåller sig, och jag har gjort en ganska bred orientering för min egen kunskaps skull hos chefsläkare och flera andra mycket framträdande ansvarstagande tjänstemän i vårt landsting. Jag kom fram till att du fabulerar. Du har inte belägg för en enda mening i de här uttalandena! Det är inte så som du framställer saken.

Det finns inte belägg för att någon patient med lindrigare sjukdomar skulle ha gått före någon enda i de här två prioriteringsgrupperna. Jag tror inte att du har en aning om vad prioriteringsgrupp 1 och 2 står för, för då går det inte att göra sådana där uttalanden. Du har inga belägg för detta. Använd någon sekund av din tid och säg vad du hade på fötter när du gjorde påståendet!

Detta är motivet till att vårdgarantin nu ska avskaffas under ett år! Med den nedskärningspolitik som ni nu har tagit initiativ till och tänker genomföra så kommer ni inte att kunna genomföra någon vårdgaranti värd namnet om ett år heller. Och om man har det här synsättet med så väldigt dålig kunskapsunderbyggnad hos en så framträdande politisk figur som Bengt Cedrenius, en av ledarna i den ingående majoriteten, då blir jag riktigt skrämmd.

Kan det tänkas att det finns andra dolda saker i det ni har framfört i era budgettexter som det inte går att få en aning om? Jag lovar dig och er andra i majoriteten att jag återkommer i morgon i frågan om fusionen av Huddinge sjukhus och Karolinska sjukhuset för att påvisa att det inte finns underlag för ett så långtgående beslut som presenterats för i varje fall oppositionen.

Har ni ett annat underlag? Det hoppas jag för mitt liv att ni har, annars har ni utmanat det här landstingsfullmäktige att ställas inför ett beslut som saknar grund, sans och besinning. Och detta är mycket allvarligt också ur demokratisk synvinkel.

Anförande nr 73

Landstingsrådet Seveford (v): Stig Nyman läste upp ett längre citat från en debatt som vi haft i fullmäktige, jag kommer mycket väl ihåg den där debatten även om jag inte

kommer ihåg exakt hur alla ord föll. Den handlade om privatisering och överföring till landstingsdrift. Det var grunden för den diskussionen.

Där sade jag uppenbarligen att det är viktigt för mig att utveckla vården, och det är precis det som vi håller på med i den nya majoriteten och i det budgetförslag som vi har lagt. Vårt budgetförslag syftar faktiskt till att utveckla och förbättra vården. För att kunna göra det måste vi genomföra ganska omfattande strukturförändringar som innebär bland annat en koncentration av den högspecialiserade vården och akutsjukvården för att föra ut resurser till det som vi kallar för närsjukvården. Detta stämmer med vad jag sade i den diskussionen.

Jag sade också då att man inte ska riva upp avtal som landstinget har med privata enheter, och det gör vi inte heller. Däremot säger jag att vi ska omförhandla vissa avtal därför att det är självklart att även den privat drivna vården måste ta sin del av det ekonomiska ansvaret för den kris som vi befinner oss i. Det är inte rimligt att det bara är den landstingsdrivna verksamheten som ska ta alla de ekonomiska stötarna. Så var det under den borgerliga majoriteten, men så vill inte vi arbeta under den här majoriteten. Alla måste solidariskt ta ett ansvar för att vi dels ska få ekonomin i balans, dels ska kunna utveckla vården.

Vi tar faktiskt också ett väldigt stort ansvar för privata verksamheter. När den privata mödravårdscentralen på Munkbron gick i konkurs gick vi omedelbart in och såg till att den verksamheten kunde fortsätta. Vi ställde inte alla de mammor som var inskrivna på Munkbron på gatan och sade att de kunde söka sig till annan verksamhet, utan vi gick in och tog ett ansvar.

Vi gick in och tog ansvar för vårdcentralerna i Blackeberg och Vällingby till exempel, där de privata entreprenörerna inte ville fortsätta med sin verksamhet. Så vi tar faktiskt också ett ansvar för privat verksamhet inom Stockholms läns landsting!

Anförande nr 74

Landstingsrådet **C e d r e n i u s** (mp): Stig Nyman, jag står för det jag sade på presskonferensen. När det gäller förturen så tar vi den diskussionen vid morgondagens debatt.

När det gäller förskingringen kan jag ändra mig. Jag borde ha sagt ”skingrade”, för man kan ifrågasätta med vilken rätt ni skingrade skattebetalarnas kapital som landstinget är satt att förvalta.

Anförande nr 75

M å n s A l m q v i s t (v): Ordförande! Stig Nyman undrade om den kritik jag har mot den efterfrågestyrda vården. Det handlar om hela sjukvårdssystemet, att vi behöver gå från efterfrågestyrning till behovsstyrning. Ett exempel är vår ambition att få vårdavtal med många av de privata läkare som har etablerat sig tidigare, under den tid då läkarna hade rätt att etablera sig fritt, den fria etableringsrätten. Det är ett exempel.

Detta är skillnaden mellan höger och vänster, mellan tron på konkurrens och tron på samverkan. En sådan debatt kan man föra, men det som jag tycker är synd är att Kristdemokraterna inte har lagt fram något seriöst förslag. Du är ju en vettig per son, Stig, du måste veta att man inte kan lägga en att-sats om att man ska fakturera staten 630 miljoner. Det är inte realistiskt, och det är synd, för det skulle vara en bättre debatt om det fanns två realistiska förslag med olika politiska uppfattningar som stod mot varandra, men det finns det tyvärr inte.

Anförande nr 76

Landstingsrådet N y m a n (kd): Vi har en att-sats om en faktura eftersom det ju måste gå undan. Skatteväxlingen tar ju ett år. Vi hade lika gärna kunna skriva att det skulle skatteväxlas – för detta finns det resurser.

Ni skingrade resurser, säger Bengt Cedrenius. Vet du att det mesta av underskott-en har gått till skatteutjämning? Det mesta har gått till det. Är det förskingring eller skingring av resurser? Resten finns det kontrolluppgifter på, det mesta av det övriga har nämligen gått till att betala löner. Det är inte att skingra resurser!

Nu är min taletid slut under den här punkten – det är ju för väl, herr ordförande, att vi har en sjukvårdsdebatt i morgon.

Anförande nr 77

Esabelle Reshdouni (mp): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag vill tala om politikerrollen. Jag är ny i landstingspolitiken men jag har en grundläggande inställning till mitt uppdrag, jag tar det seriöst. En politiker måste ta ansvar, både våga prioritera och försöka se in i framtiden. Vi måste i dag våga fatta tuffa beslut, beslut som kan kritiseras men som samtidigt är nödvändiga för ett långsiktigt ekonomiskt och socialt hållbart samhälle.

Jag kan inte som de borgerliga partierna har gjort i flera, år gång efter gång sälja skinnet innan björnen är skjuten.

Till och med i årets budgetförslag från Moderaterna och Folkpartiet fortsätter de denna tvivelaktiga budgetpolitik där de räknar med intäkter som vi i Stockholms läns landsting inte råder över.

Förväntar ni er att jag ska ta era budgetar på allvar? Förväntar ni er att medborgarna ska ta era luftbudgetar på allvar? Själv gör jag det naturligtvis inte, och jag är mycket förvånad över att dessa luftkalkyler inte är mer uppmärksammade i medierna.

Ordförande, framtiden är oförutsägbar i många avseenden, men vi måste försöka påverka den. Många i oppositionen har inte förstått detta, eller rättare sagt, vill inte förstå det. När jag läser deras budgetförslag inser jag att de ännu inte vare sig vill eller vågar ta ansvar. Att dessutom säga om folkpartisterna gör, nämligen påstå att vi inom majoriteten för en politik som är direkt livshotande för många av regionens invånare är direkt skamlöst.

Vi må ha olika uppfattningar om hurdan verkligheten är, men att sprida sådana felaktiga påståenden till medborgarna tycker jag är oseriöst och kränkande. Jag yrkar bifall till majoritetens budgetförslag!

Anförande nr 78

Mia Birgersson (v): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Det har delvis varit en rolig debatt här i dag med sagoberättare och kroppsspråksexperter som talat om monster och domedagar. Men var kommer barnen in i sammanhanget?

Runt en halv miljon barn lever och växer upp i vårt län. Landstinget har ansvaret för stora delar av barns och ungdomars levnadsvillkor. Det gäller trafik, samhällsplanering, barnhälsovård, sjukvård, primärvård, tandvård, barn- och ungdomspsykiatri, rehabilitering och habilitering, och inte minst ungdomsmottagningar.

Det är också vårt ansvar att samarbeta med 26 kommuner och med 18 stadsdelar. Vi måste samverka tillsammans med dem framför allt kanske om det förebyggande arbetet, folkhälsoarbetet.

I alla dessa sammanhang måste vi ha ett strikt barnperspektiv, för barnen är de som drabbas allra tydligast och på kortast tid när hälsoklyftor, könsklyftor och klassklyftor

ökar. Barn är faktiskt pojkar och flickor som växer upp med väldigt olika socioekonomiska förutsättningar. Det handlar om hål i tänderna på tvååringar, om övervikt, kroppsfixering och ätstörningar redan hos åtta- tioåringar. Det handlar om självupplevd psykisk ohälsa framför allt hos unga flickor och kvinnor, och det handlar om ökande drog- och alkoholanvändning. Vi har också växande barnkullar.

Det är stora skillnader i hälsa mellan olika geografiska områden också, och våra resurser är väldigt ojämnt fördelade.

Att på allvar implementera ett barnperspektiv och barnkonventionens intentioner i alla landstingets verksamheter är att börja ändra på detta. I vår budget fortsätter vi att bygga ut förlossningsvården och neonatalvården. Vi vill inrätta fler familjecentraler och inte minst stärka och säkra ungdomsmottagningarnas väldigt viktiga verksamhet. Vi vill verkligen omfördela och rikta resurser till de områden och de grupper av barn- och ungdom som har det största behovet.

Jag är också stolt över att vi i vår majoritet även i fortsättningen kommer att ha fokus på barnperspektivet, jämställdheten och miljön.

Anförande nr 79

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktigeleda-möter! Jag ska för vår del försöka avsluta den här debatten och göra det på ett snyggt sätt utan att göra angrepp på den opposition vi har i landstingsfullmäktige.

Till att börja med vill jag lämna ett tydligt besked beträffande Norrtälje och Södertälje sjukhus och de förändringar vi där föreslår. Vårt besked är: vi börjar om från *scratch*. Det betyder att ingen i dagsläget, vare sig jag eller någon annan, kan svara på frågan om hurdan den exakta inriktningen kommer att vara på Södertälje respektive Norrtälje sjukhus. Alla intressanta idéer är välkomna att ingå i den nya utredning som ska påbörjas av landstingsstyrelsen gemensamt med de båda sjukhusstyrelserna.

Frågan kommer självfallet att behandlas i samband med budgetfullmäktige för 2005.

Jag är oerhört kritisk mot skatteutjämningsystemet – vissa dagar ganska vred, andra dagar ganska tålmodig. Det som skiljer mig från den tidigare borgerliga majoriteten är att jag faktiskt leder en majoritet som på allvar har bedrivit ett seriöst arbete för att samla landstingets majoritet, nämligen alla partier, kring en gemensam uppfattning som vi har gått med till regeringen. Detta skedde inte under fyra borgerliga år.

Obstruktionspolitiken mot skatteutjämningsen var i själva verket helt medveten vilket också landstingsstyrelsens tidigare ordförande har medgett. Av den anledningen skedde heller inget som helst seriöst arbete i landstinget i den här frågan.

Vi är den landstingsmajoritet som har samlat hela landstinget kring saklig kritik som alla partier har ställt upp på, för egen del driver jag varje del i denna fråga vidare i den beredningsprocess som pågår om utjämningskommitténs förslag. Jag är långt ifrån nöjd,

särskilt irriterad är jag över att man inte tar hänsyn till Stockholmsregionens specifika förutsättningar om det kostnadsläge som vi har.

Efter den här debatten kan man konstatera följande. Vi vet inte om en annan majoritet skulle ge mer eller mindre pengar till sjukvården, vi vet inte om en annan majoritet skulle orka samla sig till satsningar på 400 nya husläkare eller 750 miljoner kronor mindre till sjukvården. Vi vet inte om en annan majoritet skulle lägga ned all kulturverksamhet eller satsa mer. Vi vet inte om vi skulle få en regional hälso- och sjukvårdsförsäkring och totalt privatiserad sjukvård eller åtminstone någon liten del kvar i offentlig regi. Vi vet inte om skatten skulle höjas med 49 öre eller vara oförändrad. Det är i sanning en synnerligen splittrad opposition som finns i landstinget.

Detta påvisar det enkla faktum att det är svårt att samlas kring förslag som innebär att det skapas ordning och reda i ett landsting som har så totalt sönderkörd ekonomi som vårt. Men det finns en majoritet som faktiskt har gjort det nu. I morgon eller kanske senare, om det blir återremissyrkande i någon del, så kommer klubban att gå i bordet och fastställa en budget som avser att ta fasta på det viktigaste vallöftet, nämligen att både klara hälso- och sjukvårdsutvecklingen och en gång för alla få ordning och reda i landstingets ekonomi. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 80

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Vi har med rätta haft en lång debatt om vår ekonomi och konsekvenserna av skatteutjämningen. Det var ju glädjande att äntligen få höra Ingela Nylund Watz medge att skatteutjämningsystemet faktiskt är ett problem för Stockholm – jag blev lite överraskad över att du tar åt dig äran av att ha tagit initiativet till att uppvakta Lövdén. Jag vill påminna om att det var ett yrkande från Stig Nyman under budgetfullmäktige här i november förra året.

Skatteutjämningen presenteras ofta som något positivt, som en Robin Hood-skatt – Robin Hood var en bra figur, tycker många, som gav till de fattiga och tog från de rika. Men tyvärr är det inte så med skatteutjämningen. Som jag har nämnt tidigare innebär det också att den fattiga undersköterskan i Botkyrka betalar till de rika kusinerna i Göteborg och Malmö.

Den här skatteutjämningen är ingen Robin Hood-skatt. Det är den sluge Sir Väs – Ringholm – som har kokat ihop en plan åt prins John – Persson. Sheriffen av Nottingham, Lövdén, försöker skyla över och erbjuder generöst stockholmarna att få behålla tullavgifterna när de åker in i sin egen stad. Tack så mycket, sheriffen! Prisa Gud, här kommer skatteåterbäringen!

Rädda Stockholm, står det på den här knappen som alla folkpartister här i salen bär på sitt rockuppslag och på sina klänningar och blusar här i dag. Det behövs en annan politik än den som bedrivs av den rödgröna majoriteten, en politik som inte avgörs ett par dagar före fullmäktige genom halvluddiga och ogenomtänkta kompromisser som vi egentligen inte vet vad de innebär.

Sjukvården behöver en liberal politik som värnar om dem som är patienter, om dem som är sjukvårdsanställda och om dem som är skattebetalare. Folkpartets politik är en politik för rättvisa, även för stockholmarna. Folkpartiets politik är en politik för tillväxt, Folkpartiets politik är en politik för bättre sjukvård och bättre kollektivtrafik. Jag yrkar bifall till Folkpartiets budgetförslag!

Anförande nr 81

Landstingsrådet *Cedrenius* (mp): En kort summering för Miljöpartiets räkning.

Den här debatten kanske inte har gett så mycket nyheter, den har handlat om välkända saker. Låt mig slå fast att skatteutjämningen för vår och för majoritetens del är en fråga som solidaritet. Vi är också överens, liksom tidigare, om att regelverket behöver ändras, men vi vill inte avskaffa det. Vi är också inom majoriteten överens om att den solidariskt finansierade och demokratiskt styrda vården ska behållas, och i den frågan har vi sett ett hot stiga upp från Högern.

Vi kan också av debatten dra slutsatsen att landstingets dåliga ekonomi är på väg att saneras, och vi i majoriteten har sagt att detta är vi stolta över, och det står vi för. Debatten har faktiskt visat att majoritetens budgetförslag kvarstår som det enda långsiktigt hållbara alternativet, en budget i balans för rättvisa och hållbar utveckling. Det är vad vi har presenterat och det är vad jag återigen yrkar bifall till!

SL-koncernen

Anförande nr 82

Landstingsrådet *Berger Kettner* (s): Vi prövar en ny budgetordning i landstinget. Just när det vanliga året håller på att lägga sig till rätta sätter vi fokus på nästa år, det som ska komma. I min livsbakgrund som pastor är detta ännu tydligare, för kyrkoåret slutar just den här veckan. På söndag är det första advent, nytt kyrkoår. Vi befinner oss just nu mellan Domssöndagen, den yttersta domen, och första advent, ett nådens år. Det känns rätt på något sätt.

Just det här året sammanfaller det nya kyrkoåret med ramadans avslutning. Jag vill faktiskt börja, fru ordförande och fullmäktigeledamöter, med att önska alla muslimer – särskilt er som är här hos oss i landstingssalen denna viktiga dag – välgång. Just i dag infaller eid al-fitr, avslutning på ramadan, och man kan säga att det har blivit lite fel i planeringen. Vi har alltså budgetdebatt den dag då en stor del av den svenska befolkningen firar det som motsvarar julafton för oss kristna.

Med detta sagt vill jag börja med att blicka först bakåt för att sedan se framåt. Vi som sitter i SL-styrelsen kan naturligtvis inte bortse från allt som har hänt under det här året. Vi började året som ny styrelse, några av oss i nya roller, många av oss helt nya i styrelsen. Just som vi började komma in i detta arbete exploderade hela SL-vardagen i den närmast administrativa katastrof som inträffade i maj. Alla bitar är ännu inte lagda i detta pussel, åklagaren har till exempel ännu inte fattat sitt beslut.

Vi har också kunnat konstatera under det här året att resandet för första gången på många år inte ökar, och det finns flera orsaker till detta. En orsak som jag gärna vill nämna inte föreligger, kan vi förstå efter ganska noggranna analyser i SL, är ökat plankande. Det är inte heller så att missnöjet med SL ökar, tvärtom har den trenden vänt.

Jag vill med en gång säga, med tanke på vad som annars kommer att påstås, att detta inte betyder att plankandet är något litet problem. Det är ett stort problem, men det finns ingen statistik som vi kan komma över som tyder på att det är ett ökande problem, och detta är rätt viktigt att säga.

Det vi däremot kan konstatera är att vi har en lågkonjunktur, en sådan särskilt i den här regionen, och att det säkert också finns långtidseffekter av trafikplanering-en. Människors liv läggs inte om i en handvändning, och de som gör bedömningar av hur de ska lägga upp sitt liv, var de ska bo och vad de ska bygga sina liv på, har inte fått förtroende för oss i SL. Det måste vi ta åt oss av, det är rimligt att människor känner sig oroliga för att bygga hela sin vardag på SL-resande.

Vi måste visa oss vara förtroende värda. Det tar alltid längre tid att bygga upp förtroende än att radera det.

Det har varit en väldigt slitsam tid för oss i SL-styrelsen. Ett tag funderade jag på att ställa mig i den andra talarstolen, som jag ofta gör, för att särskilt tala till mina borgerliga kolleger i SL-styrelsen. Men ni får känna er omtänkta ändå, eftersom det finns ledamöter i SL-styrelsen även på den här sidan i salen.

Även om vi alltså har haft det arbetsamt tillsammans så har jag stor respekt för att många andra har haft det ännu värre. Personalen, både i SL och hos våra entreprenörer, har fått betala ett högt pris för det som har hänt. Jag vill också uttrycka min uppskattning för den sammanhållning som har rått i SL-styrelsen med att lösa de här problemen och att inte vara osakliga. Jag kan bara önska att något av detta kunde få leva kvar – inte för att jag på något sätt är rädd för konflikter, vi ska inte backa en millimeter från de skillnader i uppfattning som faktiskt finns, men kanske vi ändå kunde bygga något slags gemensam insikt om vad som är skiljande och vad som inte är det.

Kanske kan vi undvika att gå till direkta överdrifter. Jag behöver efter dagens händelser kanske inte förklara vad jag menar med det mer än att säga att det handlar om att använda påståenden som inte riktigt bär.

Så till framtiden. Vi i majoriteten har inte lovat och jag själv har aldrig lovat att jag själv eller någon annan ska förvandlas till den lilla älvan Tingeling som ska åka runt och vifta med något slags stoft så att pendeltågen kan flyga. Vi har lovat att vi ska göra ett långsiktigt och strävsamt arbete för att bygga förtroende och öka tillförlitligheten. Det erbjuder inga enkla slogans. Det ger en inte heller rätten att bära väldigt stora klatschiga knappar. Ibland kan jag komma att tänka på Monica Zetterlund i den odödliga schlagern *Oh, oh, oh vad en liten gumma kan gno*, med städknut och allt när jag far runt.

Vi utför det här arbetet mot bakgrunden av pendeltågskaos, signalfel på gröna linjen och busskaos bland annat i Nacka och Värmdö. Jag behöver inte säga mer än så, ni vet alla vad jag pratar om.

Vi utför det här arbetet tillsammans i SL-styrelsen mot bakgrund av ett långt underhållsunderskott där vi nog faktiskt, vad än opposition än vill hävda, har varit precis lika goda kålsupare allihop. Hans-Erik har ånyo använt argumentet att det är lägre investeringar i år än förra året, och jag påminner Hans-Erik ånyo om att det beror på att vi i samförstånd flyttade en miljard från det ena året till det andra. Rätt ska vara rätt.

Det är 3 miljarder per år som satsas, 1 miljard flyttades i ett sent skede över till 2002 för att vi skulle få ett lägre pris på pendeltågen. Då sade jag att det där naturligtvis inte ser bra ut för oss om vi skulle vinna valet. Ha, ha, ha sade den dåvarande majoriteten, inte skulle man använda något sådant i debatten. Och hur blir det? Det blir snygga staplar när det plötsligt ser ut som 4 plus 2 miljarder, men egentligen är det 3 plus 3 miljarder. Vi flyttade en miljard mellan åren för att få ett bättre pris på pendeltågen – det var rätt gjort, men retoriskt kanske lite klantigt. Jag tycker ändå att det är värt att medborgarna får mer för pengarna.

Det finns en annan liten detalj i den här fonden. Roslagsbanan har haft sina långa problem. Vi har haft stora problem och kan nog också befara att personalbristen blir större. Pendeltågen är gamla, de bär också mycket tyngre last än vad de var avsedda för.

Det är viktigt att alla partier står för att vi alla bär ett ansvar för att det har blivit så, också vi som har varit opposition måste rannsaka oss själva. Kunde vi ha varit ännu tydligare i vår kritik, i våra frågor? Kunde vi ha varit mer övertygade, kunde vi ha övertalat er andra till en annan politik?

Många av oss är nya eller relativt nya i styrelsen och vi kan naturligtvis alltid svära oss fria från direkt ansvar för besluten och processen – ”Jag var inte med då.” Problemet är att våra partier var med, och den representativa demokratin innebär att vi har ansvar också för våra partikamraters beslut.

Det är viktigt att komma ihåg att det inte bara var dåliga beslut som ledde till den situation som vi har i dag. Det mest grundlägganden problemet i kollektivtrafiken i Stockholm är att den är vad man skulle kunna kalla en katastrofal succé. Ojämförligt många åker kollektivt i Stockholm, mycket fler än någon trodde när kollektivtrafiken planerades. Vi har den mest framgångsrika kollektivtrafiken i landet om man räknar andelen resenärer. Det har också inneburit svårigheter – dem har vi inte alltid tagit tillräckligt på allvar.

Min övertygelse är att man måste ta ansvar också när man vill stå för förbättringar. Det gör en sårbar. Den som inte tar ansvar, den som väljer en oansvarig oppositionsroll kan alltid lova mer, ett slags dagdrömmeri: om inte om vore. Man kan lova vad som helst

men strunta i den svåra frågan som Fröding så genialt formulerat i sin dikt: "Så ska vi ha't! – – Var ska vi ta't?"

Jag avstår gärna från de stiliga knapparna och från häftiga slogans om jag kan vara med och om att ordna en kollektivtrafik som både har en stabil ekonomisk grund och fungerar bättre. För det är det som vi arbetar med. Vi tar ansvar för att säkra finansieringen och utveckla och stärka kollektivtrafiken och kvaliteten för resenärerna. Vi skäms inte och skräms inte av att andra i talarstolen påstår sig ha generösare förslag. De påståendena håller inte ens så långt som till budgettabel-lerna. Siffrorna talar ett helt annat språk än de storstilade orden.

Vad gör vi då? Vi fortsätter arbetet tillsammans med Stockholms stad och andra kommuner för att förbättra tillgängligheten och framkomligheten för busstrafiken. Vi arbetar med att stärka förmågan att ta över verksamhet i egen regi, vi arbetar med åtgärder för att formulera strategiska krav när det gäller personalen och deras arbetsvillkor. Vi arbetar med att utvärdera konkurrensutsättningarna, och ni som sitter i SL-styrelsen vet att just nu pågår ett arbete för att utvärdera alla avtalsrelationer med Connex.

Vi vill också utveckla de system som är eller kanske borde vara gemensamma för all SL-trafik, nämligen informationssystemen, biljettsystemen och kompetensut-veckling och utbildningssystem för att stötta personalen framför allt i mötet med resenärerna. Kontrollsystemen gäller biljetter, trygghet och säkerhet i kollektiv-trafik och miljö. Vi har initierat ett arbete om ökat samarbete med färdtjänst-nämnden.

Vi satsar alltså på personalen *både* därför att det är en socialdemokratisk värdering att vi ska ha ett bra arbetsliv och tycker att offentliga arbetsgivare och arbetsgivare som har uppdrag från det offentliga ska vara mönsterarbetsgivare, *och* därför att vi är övertygade om att detta är helt avgörande för att SL ska kunna klara av att möta resenärernas behov.

Vi vill införa strategiska krav i framtida upphandlingar. Vi har gjort det i Roslagsbane-upphandlingen, och vi ser att det är ett av de få trafikövertagandena som har skett utan stora katastrofer. Vi vill arbeta vidare med frågor som handlar om hur sambandet mellan olika delar av trafiksystemen ska vara.

Vi genomför nu stora investeringar i nya pendeltåg, i nytt biljettsystem, i ny resenärs-information i realtid, i biogasbussar och i investeringar i vätgasbuss.

Det går alltid att säga att man vill mer, kära opposition. Visa då siffrorna på det! Det finns till exempel inget utrymme i er driftsram för de utökade investeringar ni föreslår. Såvitt jag vet har ni inga andra fasta tillgångar än dem som vi har som ni skulle kunna realisera för att betala de investeringar som ni påstår er ha råd med.

Man kan inte skriva upp investeringarna till belopp som är större än vad som realistiskt kan genomföras. Om SL själv säger att man inte kommer fram i förhandlingarna om inköp eller om vi kan konstatera att SL i årtal inte förbrukat investeringsramen full ut,

då är det oansvarigt att låsa pengar i både drifts- och investeringsramarna för investeringar som man vet inte kan bli genomförda. Om man låsas att man ska göra större investeringar än man kommer att klara av att göra, så tränger det bort arbetet med avgångar med tåg.

Vidare vill jag komma till trafikstrategin, som finns med som krav från flera borgerliga partier. Det beslutet har redan fattats. Vi vill öka samordningarna för att stärka kvaliteten i resandet från dörr till dörr för resenärerna genom den trafikstrategi som man nu arbetar med. Det är roligt att se att flera oppositions-partier nu också anslutit sig till uppfattningen att detta är ett viktigt arbete, det är tråkigt att ni inte har lagt märke till att det arbetet redan pågår. Vi har kanske inte påmint tillräckligt tydligt om det, men alla ni som står bakom de här förslagen har faktiskt varit med om fatta beslut om detta i fullmäktige. Jag vet inte om ni råkade glömma det just när ni skrev budgeten eller om ni ville glömma detta just då. Samma sak kan man säga om uppdraget om samordningen med färdtjänsten.

Vad vill vi göra? Vi vill genom att stärka både landstingets och SL:s ekonomi utveckla och stärka kollektivtrafiken och kvaliteten för resenärerna genom stora investeringar, stora satsningar på tillförlitlighet och på personalen. Jag kommer att återkomma till de borgerligas förslag. Jag tycker att de själva ska få presentera dem först, men jag har några genomgående kommentarer.

Jag kan konstatera att ni nu alla i varierande grad använder en och samma taktik; kraftfullt kräver ni sådant som ni själva totalt struntat i eller till och med aktivt motsatt er när ni var i majoritet och hade ansvaret för bara något år sedan. Ni stormar fram som förespråkare för sådant som redan är på gång eller sådant som vi i majoriteten har i plan för den här majoritetsperioden. Jag har just nämnt trafik-strategin, det finns ett antal andra förslag. Antingen är ni faktiskt inte medvetna om vad som pågår, vad ni själva har varit med och fattat beslut om, eller så väljer ni att blunda för fakta eftersom det låter bättre.

Alla tre partierna allvarliga brister när det gäller att göra det som min amerikanske svärfar brukar formulera när han spelar poker: *put your money where your mouth is*. Därmed bli det lite svårt att ta ert tal på allvar.

Kristdemokraterna är de som är mest realistiska med alla de här tre sakerna. Det måste jag också säga. Ni har många intressanta idéer i ert förslag och en ton som öppnar för samarbete, till exempel insikten om att enhetspriset är en rättvisefråga. Jag tror inte på studentrabatter, av flera skäl, men vi kan alltid fortsätta att prata om olika sätt att stödja unga människor i deras studier.

Jag tror inte att det är särskilt realistiskt att få kollektivtrafikandelen av skatteutjämnningen redan från den 1 januari. Det finns ett gammalt borgerligt ordspråk som jag vill påminna mig är att man inte ska sälja skinnen förrän björnen är skjuten. Men jag tror att vi är helt överens i alla partier i det här landstinget, och har också skrivit brev om detta tidigare, om att vi vill ha de pengarna till landstinget och att de inte borde tillföras länets kommuner.

Jag tror att vi i alla partier har relativt stora svårigheter att övertyga både våra riksdagskolleger och våra kommunala kolleger om att pengarna hör till oss, och att någon annan borde peta in pengar någon annanstans om de fattas där.

Med detta, fru ordförande, yrkar jag bifall till majoritetens förslag till budget!

Anförande nr 83

Hans - Erik Malmros (m): Fru ordförande! Varje dag åker jag och nästan 650 000 andra resenärer med SL. Ingen annanstans i det moderna Europa åker så stor andel av befolkningen med kollektivtrafiken. SL är en förutsättning för att vår region ska fungera, det är en förutsättning för att vi ska kunna ta oss till arbetet, ta oss till skolan. Därför är det viktigt att vi kan lita på SL.

För mig är SL som en gammal vän. Vi vill att den gode vännen ska vara där i ur och skur, dag som natt, vardag som helgdag och i nio fall av tio fungerar det alldeles utmärkt. Men vi blir lika ledsna och upprörda över SL när det inte fungerar som när en vän sviker.

Även om SL har blivit bättre på att passa tiden så anser bara var tredje resenär att SL är pålitligt och bara var fjärde resenär anser att vi är duktiga på att informera när det blir krångel och stopp i trafiken. Det är det som är problemet, Anna, inte att SL är en jättesuccé, det är inte ett problem för mig i alla fall. Möjligtvis är detta ett problem för dig som i budgeten föreslår att vi ska minska antalet resenärer med 30 000 per dag nästa år – 5 procent färre resenärer.

För mig är det självklart att SL måste bli bättre dels på att passa tiden, dels, och framför allt, på att informera om störningar i trafiken. SL måste också bli bättre på att se till att det är rent och snyggt både på fordon och stationer och att öka tryggheten. Vi föreslog att man skulle tillskriva regeringen. Det är nämligen så att av de 350 poliser som fanns förr finns bara 20 kvar. Anna och vänstermajoriteten ville inte ställa upp bakom det förslaget. De ville inte att vi skulle tillskriva regeringen och begära fler poliser. Tryggheten kanske inte är så viktig, vad vet jag.

En förutsättning för att öka pålitligheten som jag diskuterade, är att satsa och investera, att satsa på nya vagnar, att satsa på nya bussar, att satsa på bra räls. Den rödgröna majoriteten håller nu i stället på att genomföra precis samma misstag som ni gjorde förra gången ni hade makten: ni skar ned på underhållet. På flera år bytte ni inte en enda meter räls i tunnelbanan. Och vad hände? Det tog inte lång tid innan vi resenärer fick lida för det, med ständiga topp i trafiken och ständiga rälsbrott.

Aldrig har förtroendet för SL rasat så fort som under ert sista år vid makten förra gången, aldrig. Trots vallöften om ökade investeringar föreslår i stället den rödgröna majoriteten 800 miljoner kronor mindre i investeringar nästa år än i år. Dessutom har ni fräckheten att inte berätta hur ni tänker genomföra dem, utan lägger en ospecificerad besparing på 150 miljoner. Anna, du som i alla fall påstår dig vara ärlig – jag börjar

tvivla –, varför genomför ni dessa besparingar? Varför sviker ni vallöftena? Och vad döljer sig bakom de 150 miljonerna? Vad är det ni ska spara på?

Jag kan bara konstatera att vi inte fick de utlovade investeringarna, vi fick biltullar i stället.

I valrörelsen lovade Socialdemokraterna också att inte höja taxan den närmaste tiden. Ni hotade i stället i era skrifter med Moderaterna, de var så elaka att de tänkte höja priset på månadskortet till 600 kronor. Nu har det gått ett år, Anna, och nu är hotet er egen politik: ni höjer priset på månadskortet till 600 kronor. Anna, är det verkligen bra för demokratin att säga en sak före valet och göra precis tvärtom efter valet? Är inte det att lura sig till makten?

För oss moderater är valet mellan att genomföra nedskärningar i trafiken och att se till att folk betalar så att vi får intäkter självklart. Vi säger nej till neddragningar av trafiken, vi säger nej till förslagen om att göra tunnelbana och pendeltåg sämre och vi vill rädda nattrafiken i tunnelbanan. Vi vill ha en busstrafik som är anpassad efter resenärernas behov. Det är också det som resenärerna vill.

All forskning visar att resenärerna är villiga att betala mer bara de får ett bättre utbud. SL:s egna resenärer säger sig vara mer missnöjda med avgångstider och linjenät än med prisnivån. Genom att införa ett mer rättvist taxsystem kan vi både öka intäkterna och öka antalet resenärer. Med ert alternativ, där ni ökar taxan men räknar med betydligt färre resenärer – 30 000 om dagen – räknar ni med att 200 000 SL-kort färre ska säljas nästa år, vilket bara det minskar intäkterna med 100 miljoner.

Jag förstår inte varför det ska vara lika dyrt att åka några hållplatser i Norrtälje som att åka hela vägen in till Stockholm. Varför inte införa billigare lokala kort för Södertälje eller billigare lokala kort i Norrtälje? För första gången i SL:s historia minskar nu intäkterna. I år väntas 200 000 färre månadskort säljas! Bara det innebär hundra miljoner i minskade intäkter. Nästa år räknar man också 200 000 färre kort. Mycket av detta beror naturligtvis på fuskåkandet. Våra tjänstemän säger att det kostar oss 200 miljoner om året.

Vilka signaler sänder då den rödgröna majoriteten om det här fuskåkandet? Jo, Miljöpartiets representant i SL:s styrelse försvarar Grön ungdoms medlemmar när de går ut och kräver att man inte ska betala för resandet med SL. Hon säger till tidningarna att det är en bra form av civil olydnad. Vänsterpartiets ersättare i SL:s styrelse hjälper till och med föreningen *planka.nu* med utbildning, han deltar i deras seminarier.

Nu vill den rödgröna majoriteten dessutom öppna spärrlinjerna i tunnelbanan. Ni vill låta folk kliva på bussarna genom alla dörrar. Underlättar det kontrollen av biljetterna eller försvåras kontrollen? Underlättar inte detta bara fuskåkandet? Jag tycker att det är helt fel väg du har slagit in på, Anna.

Vi man har lagt fram förslag om elva konkreta åtgärder för att stoppa fusket. Vi vill ha riktiga spärrar som man inte kan ta sig igenom utan giltiga kort. Vi vill ha fler

biljettkontroller, vi vill ha högre tilläggsavgift, vi vill polisanmäla fuskåkarna och vi vill ha fler poliser i tunnelbanan. Detta är bara några exempel på vad vi vill genomföra, men det kommer att leda till ökad biljettförsäljning, ökad trygghet och minskat fusk.

För att locka fler resenärer till SL måste vi också bli mer tillgängliga och anpassade efter olika resenärers behov, vi måste se till att även funktionshindrade kan resa med SL. Mycket skulle vara vunnet om SL toge över ansvaret för färdtjänsten. Tre saker skulle vinnas, dels skulle SL kunna ta del av färdtjänstens unika kompetens när det gäller anpassning till funktionshindrade, dels skulle SL få skörda de frukter man får genom att investera i anpassning, dels skulle man kunna minska administrationen – allt till nytta för oss resenärer, oavsett om vi har funktionshinder eller ej.

Det skulle minska behovet av särlösningar och öka möjligheten till ett fritt och obegränsat resande för fler.

För mig som moderat är det viktigt att föra samma politik både i majoritet som i opposition, att säga samma sak före valet som efter valet. Det som gör mig mest sorgsen när jag läser den rödgröna majoritetens budgetförslag är inte alla dåliga förslag, utan alla svek, alla vallöften ni har ställt ut för att vinna makten, den åtrådda makten, alla vallöften som ni i dag inte låstas om.

Ta till exempel taxan! Där sade Miljöpartiet och Vänstern före valet: "Nolltaxa!". Ni sade också: Vi ska inte höja den närmaste tiden. Och efter valet höjde ni med hundra kronor.

Ta nattrafiken! Där sade Vänstern och Miljöpartiet: "Vi ska utöka nattrafiken". Och nu lägger ni fram förslag om att ta bort den helt från tunnelbanan.

Ta investeringarna! Ni lovade extra pengar för att öka trafikens pålitlighet. Och efter valet minskar ni investeringarna.

Hur ska väljarna någonsin mer kunna lita på era löften?

Bifall till det moderata budgetförslaget!

Anförande nr 84

Landstingsrådet **W a l l h a g e r** (fp): Ordförande och ledamöter! Anna inledde sitt anförande med att tala om en ny budgetordning. Det kanske är så det kallas när man lägger fram ett förslag som inte håller mer än en vecka.

Under dagen har vi i Folkpartiet fått sitta på de anklagades bänk. Vi har direkt och indirekt utpekats av den rödgröna majoriteten: Vi ställer ut löften som vi inte kan hålla. Vårt budgetförslag skulle vara direkt oseriöst, säger man. Och detta från de partier som initierat, deltagit i och vunnit SM i brutna vallöften och andra löften!

Låt mig inleda med tre citat.

”Det är alltså ett löfte igen om att inte höja under resten av mandatperioden, och det löftet måste hållas nu – det går inte att bryta en gång till.” Sagt av Gertrud Brorsson, Miljöpartiet.

”Det var ett löfte vi bröt medvetet. Hittills har vi hållit våra överenskommelser när vi inte sagt att vi ska bryta dem.” Uttalat av Bengt Cedrenius, Miljöpartiet.

”Det blir avsevärt mycket bättre i SL framöver. Höjningen kommer att märkas i trafiken – det kan jag lova.” Citat av Lena-Maj Anding. På vilket sätt vill hon däremot inte berätta.

”Ett löfte igen”, ”vi bryter bara löften vi sagt att vi ska bryta” och ”SL kommer att bli mycket bättre” – vilka löften är heliga efter denna triad av löftesbrytande?

Lena-Maj Anding! Jag kan berätta för dig hur förändringen kommer att märkas i trafiken, det som du inte visste själv. Om du hade kunnat kika in i framtiden hade du sett bland annat regionstyrelsernas nedskärningsförslag. Bara den centrala ska spara 45 miljoner, och det kommer att märkas – det kan jag lova dig!

Stockholmarna som åker kollektivt är värda ett mycket bättre öde. Trafikanterna i Stockholms län har haft problem med punktligheten, framkomligheten och tillgängligheten i kollektivtrafiken. De har tvingats vänta på pendeltåg, på tunnelbanetåg och på bussen – ibland utan korrekt information, precis som Malmros sade.

Anna Berger Kettner! Du har ju läst upp årets sagor och dessutom sjungit några sånger. Det är sådant som du brukar gilla. Jag hade väntat mig att du skulle ta den av Astrid Lindgren om Pomperipossa, men den kanske inte hade passat i de här tiderna med skatteutjämning. Då kanske sagan som slutar med ”Det bidde bara en tummetott” hade varit bättre. Det är väl så man ska se de 146 miljoner som enligt dig och Lena-Maj ska rädda kollektivtrafiken och märkas i SL.

Vad du glömde berätta var att i år – från januari till oktober – har SL redan förlorat 143 miljoner i minskade trafikintäkter; de 146 miljonerna försvann alltså ganska snabbt.

SL behöver ett rejält tillskott. Och, fru ordförande, vi vet att tillskottet inte kan komma från Stockholms läns landsting, då även sjukvården står inför stora utmaningar framöver.

Du sade också i ditt anförande, Anna, att det väl är rimligt att medborgarna ska kunna bygga sin vardag på SL – det var väl det du menade. Men vad du sade var att det är rimligt att medborgarna inte kan bygga sin vardag på SL. Jag skulle gärna vilja att de kunde det.

I Folkpartiets budgetförslag har vi bland annat täckning för mer trafik. I dag förlorar SL 200 miljoner, som vi går miste om för att trafikanterna inte vill eller inte kan göra rätt för sig. De 200 miljonerna vill Folkpartiet förstås använda till förbättrad trafik. Vi kräver att SL intensifierar biljettkontrollen och att straff-avgiften höjs till 1 500. Där kan man väl

också bara säga: God morgon! Du gick ju ut med en liknande nyhet för en vecka sedan, ett par tre veckor efter oss.

Utan att säkerställa intäkterna är det omöjligt att fokusera på det som är viktigt, och det är att förbättra kvaliteten, att förbättra servicen, att ge en trygg resa och en trygg arbetsplats. SL står inför en gigantisk utmaning med en kapitalkostnad som ökar med 90 procent de tre kommande åren, från 850 miljoner i år till 1,6 miljarder år 2006, utan ytterligare investeringar, som så väl behövs.

SL behöver se sig om efter andra sätt att få in intäkter utan att höja SL-kortet till skyarna eller åderlåta sjukvården. Stockholm har hundra tunnelbanestationer, och SL förfogar över stora utrymmen. Dessa kan tas till vara på ett betydligt bättre sätt än vad som görs i dag. I dag blir de ofta livlösa transportsträckor, tomma ytor, i värsta fall obehagliga, hotfulla, fula och ohygieniska.

Kollektivtrafiken är en del av stockholmarnas offentliga rum, en mötesplats mellan olika människor här i regionen. Tunnelbanan är också den största utställningshallen för konst i hela landet. Där borde samhällsinformation också ha sin givna plats och kanske nyheter, exempelvis information med ny digital teknik från storbildsskärm. Det här är några punkter som jag lägger fram förslag om, bland annat i en motion i dag.

Embryot till socialt liv finns redan på en del håll, men förutsättningarna tas inte på fullt allvar. Till exempel vid Gullmarsplan skulle man kunna göra mycket mer. Där finns stora möjligheter för nya kaféer, små butiker, en bokhandel, en blomsterhandel, ett apotek, kanske till och med toaletter som vi vågar besöka. Det gäller att skapa ett vardagsrum för stockholmarna. Tänk lite tredimensionellt, utnyttja ytorna på höjden! I bostadsbristens Stockholm kan vi bygga över stationerna, över spårområdena, och det blir riktiga tillskott.

I rådande ekonomiska situation har vi inte råd att underutnyttja de lokaler och platser som vi faktiskt förfogar över. Vi måste bli mer kommersiella – för att säkra tryggheten, säkra tillgängligheten och säkra tillförlitligheten i kollektivtrafiken, det som ska vara framtidens transportmedel. Hellre reklam och försäljning än dyra offentliga rum och dyra resor.

Samtidigt är det jätteviktigt med balans, och där handlar det om det offentliga rummet. SL ska inte ta några ekonomiska risker i dessa förslag – det är viktigt att poängtera – utan det handlar om att vi står som hyresvärd för de lokaler som vi redan har och som vi kan hyra ut och få in intäkter för. Det gör att vi kan undvika att nästa år stå i landstingssalens talarstol och prata om höjda biljettavgifter igen – det som ni förra året lovade att vi inte skulle ha men som vi har i år.

Bifall till Folkpartiets budgetförslag *En budget med visioner*, ett framåttänk till skillnad från majoritetens budgetförslag med neddragningar!

Kerstin Pettersson (v): Fru ordförande, landstingsledamöter och åhörare! Jag vill börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget för SL. Kollektivtrafiken i Stockholms län har i dag en stark ställning, och den måste hela tiden utvecklas. Resenärernas behov och krav ska vara styrande för denna utveckling.

Kollektivtrafikresandets andel av det totala resandet har minskat de senaste decennierna, trots att behovet av persontransporter har ökat. För att kunna öka andelen resande i kollektivtrafiken och bryta trenden måste det till satsningar inom kollektivtrafiken. Det är kvinnorna, ungdomarna, barnen och de lågavlönade som mest använder kollektivtrafiken i dag. Genom att göra en översyn av var i systemet behoven av förstärkningar inom kollektivtrafiken är störst kan man minska klassklyftorna och öka jämställdheten för dessa grupper.

För att resandet inom kollektivtrafiken ska öka är det bland annat viktigt att trafiken blir pålitlig, att det finns förtroende för den och att man som resenär och kvinna känner sig trygg när man använder den. Det här är något som har lyfts fram i budgeten, och ett omfattande arbete med de här frågorna har inletts.

När det gäller tillförlitligheten har kontakter tagits med de berörda kommunerna för att öka framkomligheten för bussarna här i stan. Åtgärder har vidtagits eller kommer att vidtagas för att pendeltågen ska klara av de kommande vintrarna, så att vi förhoppningsvis slipper det pendeltågselände som var för ett par år sedan.

Förbättringen i informationen till resenärerna kommer också att öka pålitligheten och tilliten till trafiken. Att man som resenär ska få veta ungefär hur länge man blir försenad tycker jag är en självklarhet.

Tryggheten för resenärer och för alla dem som arbetar i kollektivtrafiken är också viktig. En fortsatt satsning på personalen nära resenärerna är *en* åtgärd. En annan åtgärd är att hålla fordon hela och rena. Om andelen resenärer ska öka är tryggheten viktig, såväl för dem som kan bli nya resenärer som för dem som i dag utnyttjar trafiken ofta och för dem som bara ibland använder den.

Enhetstaxan har nämnts. Det är en rättvisefråga för att alla ska kunna använda trafiken, tycker jag. Det ska inte spela någon roll om jag reser två eller tio hållplatser. Jag tycker att det ska vara samma pris för ett SL-kort oavsett var man bor i länet.

Tillgängligheten för personer med funktionshinder är viktig: de ska kunna använda kollektivtrafiken. I dag jobbar vi med att försöka förbättra handikappan-passningen.

Det har nämnts från flera håll att SL årligen förlorar ca 200 miljoner i intäkter. Olika orsaker har angetts och diskuterats. Jag tycker att det är nödvändigt att ta reda på vilka orsakerna är, så att man sedan kan diskutera olika lösningar utifrån orsakerna.

Vi pratar om förtroende för resenärerna, och vi pratar om förtroende för kollektivtrafiken, men det är också viktigt att jag som politiker visar förtroende för resenärerna. Ett sätt är försöket med öppen spärmlinje och även försöket att låta resenärerna kliva på

stombussarna genom alla dörrar. Det är ett bra sätt att öka förtroendet. Jag tror nämligen, till skillnad från vissa andra, att resenärerna är ärliga och inte smiter på.

Genom att trafiken blir pålitlig, trygg och säker kommer fler människor att använda kollektivtrafiken, tror jag. Därigenom kommer andelen resenärer att öka. Kollektivtrafiken behövs också för att skapa ett ekologiskt hållbart samhälle, och det är viktigt att dess samhällsnytta belyses.

Här har man pratat om säkra spärrar. En sådan spärr kostar 1 miljon. Vi har 146 uppgångar bara på tunnelbanan. Sedan har vi uppgångarna till pendeltågen. Jag tycker att man ska räkna efter vad det kostar innan man säger att vi ska införa sådana spärrar. Kontrollanterna kostar ca 35 miljoner, men de tar in drygt 7 miljoner. Jag vet inte hur man ska kunna intensivifiera deras verksamhet för att ta in 200 miljoner. Jag tycker därför att den budget som majoriteten har lagt fram när det gäller SL är realistisk, och därför yrkar jag bifall till den.

Anförande nr 86

Michael Stjernström (kd): Fru ordförande, fullmäktige! En väl utbyggd infrastruktur för kollektivtrafiken är grundläggande för vår regions utveckling. Av bland annat hälso-, miljö- och trafiksäkerhetsskäl är det viktigt att andelen som reser kollektivt ökar. Då behöver samordningen mellan biltrafik och kollektiv-trafik bli mycket bättre, med bland annat fler infartsparkeringar vid pendeltågs- och tunnelbanestationer respektive långlinjebussarnas hållplatser.

Anpassning av fordon, stationer, hållplatser, information och bemötande för att öka tillgängligheten för alla resenärer som har någon form av funktionshinder måste förbättras. Arbetet med att sänka trösklarna för vem som kan åka med den allmänna kollektivtrafiken är ett strategiskt mycket viktigt arbete. För den enskilde resenären är det mycket större frihet och mer självbestämmande om man kan åka med ett SL-fordon i stället för färdtjänsten. Och för landstinget blir det en påtaglig vinst om en resenär kan använda den allmänna kollektivtrafiken i stället för den särskilda. En vinnar-vinnarsituation som landstinget inte har varit tillräckligt bra på att utnyttja, tycker jag.

En gemensam trafikförvaltning för SL, färdtjänsten och Waxholmsbolaget borde driva denna samordning på ett kraftfullare sätt. Och ett nära samarbete med handikappförbunden i den här frågan tycker jag är självklart.

Tunnelbanan är det trafikslag som har flest resenärer per dygn. Kvaliteten och pålitligheten ska förbättras genom ett kraftfullt program bestående av nya vagnar, hög närvaro av tågvärdar och upprustade spår och växlar.

Under många år hade SL rykte om sig att vara duktigt på att hålla budgeten och till och med ha ett överskott när året var slut. Detta berodde dock till viss del på att styrelsen under olika majoriteter medvetet valde att skjuta fram investeringar. Kortsiktigt var alla nöjda, men SL skaffade sig på detta sätt en stor underhålls-skuld.

Under förra mandatperioden inleddes dock ett arbete för att avveckla den här underhållsskulden. Men med den investeringsplan som majoriteten nu föreslår är risken överhängande att samma misstag upprepas igen. Jag skulle vilja fråga trafiklandstingsrådet Anna Berger Kettner: Har du inte lärt någonting av historien?

Att dra ned underhållet på ospecificerade objekt med 150 miljoner kronor är ett direkt hot mot en stabil och pålitlig trafik. Vänstermajoriteten lurar sig själv om man tror att det finns några pengar att spara genom att skjuta på investeringar i till exempel banor och fordon. Därför avvisar vi majoritetens förslag till besparingar i den här delen.

Stockholms län har i dag ett enhetligt länskort som är prisvärt. Kristdemokraterna anser att en lämplig balans mellan trafikantavgift och skattesubvention är att det ska vara ungefär hälften av varje. För att klara stora investeringar och undvika neddragningar som har föreslagits på nattrafik och heltrafik anser Kristdemokraterna att vi behöver justera upp taxan med en hundralapp per månad.

Det finns stora grupper som inte har råd att betala fullt pris för SL-kortet. Rabatt ska även fortsättningsvis utgå till ungdomar och pensionärer. Men även högskole-studerande har en ansträngd ekonomi. Vi hörde vid studenternas uppvaktning här i går att många studenter går back med 1 500 kronor per månad. Vi inom Kristdemokraterna anser att höjningen av taxan nu gör att det antligen är dags för högskolestuderande att få samma villkor som ungdomar och pensionärer från och med höstterminen 2004. Det betyder att ett SL-kort skulle kosta 360 kronor för ungdomar, barn, pensionärer och studenter.

Studenter har många gånger inte något alternativ till kollektivtrafiken. De har ingen bil och har inte råd att ha det heller. Avstånden i Stockholm gör att de inte kan cykla som man kanske kan göra på andra studentorter som Uppsala och Lund. Ungdomar är en viktig målgrupp för SL. Det gäller att behålla dem som resenärer även när de blir äldre och har råd att köpa en bil. Vi borde kunna få en bred politisk uppslutning här i landstingsfullmäktige för att nu antligen ge högskole-studerande rabatt på SL-kortet.

Jag tycker att det är märkligt att Vänsterpartiet och Miljöpartiet, som då och då talar om nolltaxa inom kollektivtrafiken, inte ens vill ge de högskolestuderande rabatt! Att som Jan Strömdahl gjorde i går skjuta över ansvaret på studenterna och deras kårorganisation är pinsamt! Lika pinsamt är det att Bengt Cedrenius i går försökte förminska frågan genom att uttala: ”Jag har aldrig haft det så bra som när jag var student.” – Det är pinsamt.

SL:s försök med öppna spärmlinjer bör omedelbart avbrytas. De ger fel signaler när ambitionen är att förbättra intäktssäkringen. För att säkra intäkterna behövs det spärrar – det begriper ju var och en. Det är även en trygghet och en fråga om säkerheten för både personal och resenärer att man upprätthåller en tydlig spärmlinje, så att det endast är betalande resenärer som rör sig i trafiksystemet.

Tilläggsavgiften för att fuska med biljett har inte höjts sedan januari 1997. Det är hög tid att avgiften justeras, tycker jag. En rimlig tilläggsavgift för att åka utan biljett borde vara åtminstone vad två månadskort kostar. Med vårt förslag skulle åtminstone 1 200 kronor

vara en rimlig avgift. Det skulle vara ett verksamt medel för att minska de förluster på 200 miljoner kronor som vi gör varje år på grund av fusket. Ungefär fem procent av resorna görs med ogiltiga färdbevis.

Men en höjning måste också följas upp med bättre och tydligare kontroller än vad som sker i dag. Om inte hela biljettsystemet ska demoraliseras måste en daglig resenär träffa på en kontrollant oftare än en gång i halvåret, som sker i dag i bästa fall. Avtalen med våra entreprenörer måste självfallet utformas så att de blir ett starkare stöd än i dag för vår ambition att förbättra intäktssäkringen.

Till slut ber jag att få yrka bifall till det kristdemokratiska budgetförslaget.

Anförande nr 87

Åke Askén (mp): Ordförande och fullmäktige! Det är ett ganska tufft uppdrag som vi i majoriteten lägger på våra trafikföretag. Det står i vårt budgetförslag att kollektivtrafikens andel av det totala resandet ska öka. Samtidigt höjer vi ju kollektivtrafiktaxorna.

Jag ska genast säga att från Miljöpartiets sida hade vi helst sett att vi hade sluppit en höjning eller i varje fall att den hade blivit lägre än vad den blev. Men det fanns enligt vad jag har förstått inget annat parti som det var möjligt att komma fram till en sådan lösning med. Om det hade gått hade det naturligtvis varit lättare att öka resandet med SL. Men nu får vi försöka klara det ändå, även om det blir svårt att åstadkomma ökningen redan 2004. År 2005 inträffar sedan detta med miljöavgifterna, och då kommer biltrafiken naturligtvis att minska. Då måste kollektivtrafiken med nödvändighet öka för att ta hand om dessa resenärer, och då ökar alltså kollektivtrafikens andel av det totala resandet.

Det är naturligtvis en del som säger att vi inte kan lägga mer kostnader på biltrafiken. Men faktum är att biltrafikens nettokostnader, alltså skulden till samhället, i Stockholms stad var mellan 5 och 6 miljarder kronor per år när man utredde det för några år sedan, och det var bara i Stockholms stad. Om vi tar med hela länet är det fråga om betydligt högre siffror. Observera att gatukostnader, vägkostnader, kapitalkostnader och underhållskostnader inte var med i detta. Det är alltså egentligen ganska fantastiska belopp det handlar om. Då är det ju inte orättvist om bilisterna betalar mellan 1 och 1 ½ miljard för att få åka på våra gator och vägar och ställa till det som de faktiskt gör.

Biltrafiken kommer alltså att minska 2005, och kollektivtrafiken kommer att öka. Här börjar vi därmed rätta till vad som under alla år har varit ett systemfel, nämligen att samhället så kraftigt subventionerar biltrafiken.

Just inom SL finns det mycket som behöver göras – det är inget tvivel om det. Ni minns slagorden från den förra majoritetens tid: rent, snyggt och tryggt. Det lät ju bra, men det gick inte att förverkliga särskilt mycket av det. Nu gäller det för oss i den nuvarande majoriteten att försöka åstadkomma detta. Det är en tuff utmaning – det måste man medge.

Resenärer som observerar hur smutsiga de blå Lasse Åberg-tygerna i de relativt nya tunnelbanevagnarna är, är naturligtvis inte nöjda. Naturligtvis kan resenärerna inte heller vara nöjda med att det tar två månader att reparera en rulltrappa. Vi måste givetvis bli bättre.

Viktigt är också arbetet med handikappanpassningen. Där har vi all anledning att exempelvis se till att folk i rullstol kan komma in i tunnelbanevagnen 2000. Tyvärr var det en upphandling av en i det avseendet felaktig vagn – den har många andra goda egenskaper. Samarbetet med färdtjänsten och de övriga trafikverksamheterna måste naturligtvis utvecklas.

Sammanfattningsvis är det ingen lätt uppgift att öka kollektivtrafikens andel i relation till biltrafiken, men det måste gå, bland annat av miljöskäl och dessutom inte minst av hälsoskäl. Biltrafiken kräver många människors liv och skadar naturligtvis ännu fler. Det är inte bara olyckorna det handlar om. Offren skördas också långsamt och plågsamt. Det handlar bland annat om hjärtsjukdomar och cancersjukdomar. Mycket bör göras, och jag hoppas att våra pengar kommer att räcka till och att vi trots vad tjänstemännen nu föreslår kan hålla de föreslagna nedskärningarna i schack.

Bifall till förslaget från Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna!

Anförande nr 88

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Att vara helt enig med Hans-Erik Malmros, i alla fall en stund, var en väldigt intressant känsla. Jag är helt överens med honom inte bara om att det är framför allt i Stockholm som folk åker med SL utan om flera andra saker. Bland annat tyckte jag att bilden att SL är som en gammal vän kändes fin. Den ska jag införliva i mitt förråd av liknelser.

Det är också sant – det kan jag hålla med om – att det är ett problem att människor inte är nöjda. Det är dock inte riktigt så enkelt, Hans-Erik. Jag har här en bild som jag vill visa på arbetsprojektorn. Så här ser det ut. Lägg märke till var valet var!

När det gäller påståendet att vi räknar med att färre reser vill jag säga: Ja, vi räknar med verkligheten, Hans-Erik. Hur vore det att någon gång börja göra det? Det är precis det som det handlar om här i landstinget: Vi har levt med era glädjekalkyler.

Om den här bilden vill jag också säga att den är en källa till att säga som vi socialdemokrater brukar göra: Vi är stolta men inte nöjda. Det där är absolut inte tillräckligt bra. Däremot fick man ibland intryck av att den förra majoriteten i den här frågan var nöjd men inte stolt.

På flera av de punkter som du, Hans-Erik, tog upp är det viktigt att säga: Vad gjorde ni? Ni kritiserade avtalen när det gällde kontrollen, ni kritiserade kontrollen och ni föreslår nu elva vederhäftiga saker, som ni kunde ha genomfört för ett och ett halvt år sedan också. Varför gjorde ni inte det? Plankandet har ju inte ökat.

Hans-Erik! Du har i medierna drivit fram bilden att plankandet har ökat jättemycket. I SL-styrelsen har vi grävt i det här, och vi hittar inga fakta som stöder det påståendet. Hur tar du ansvar för SL:s framtid, när du sprider det ryktet? Om människor får intrycket att plankandet ökar jättemycket är det klart att fler tänker: Om ingen annan betalar – varför ska jag göra det? Det blir en självuppfyllande profetia.

Vad har ni själva gjort på alla de punkter som du tar upp? Du pratar om investeringsramarna. Hur såg era investeringsramar ut? Och hur är det i år? Du pratar om mycket större investeringar, men kom till driftsbudgeten och visa var de räntepengarna finns! Du har ju tvärtom gjort en gigantisk besparing i trafiken, Hans-Erik. Den försöker du gömma bakom en sammanslagning med färdtjänstnämnden.

Anförande nr 89

Hans-Erik Malmros (m): Om vi tittar på hela den bild som Anna inte ville visa så ser vi när det började sjunka. Det största droppet i förtroendet för SL skedde ert sista år: 10 procentenheter dippade det, och sedan vände vi trenden. Men det är mycket lättare att riva ned än att bygga upp, Anna.

Jag hade trott att du skulle använda repliken till att svara på åtminstone någon av mina frågor: Varför sviker ni vallöftet att satsa extra på investeringar? Varför sviker ni vallöftet att inte höja taxan nu? Varför sviker Vänstern och Miljöpartiet vallöftet att stärka nattrafiken? Någon borde ju kunna svara på det.

Kerstin Pettersson sade: Jag litar på resenärerna, så vi behöver inte ha några spärrar. Ja, det är ju fint. Men sju av tio ungdomar säger att det är okej att planka på SL. Sju av tio! Och jag vet att Kerstin känner någon ung person som ibland har plankat på SL!

Sedan till Åke Askensten, som sade: ”Vi ska hålla nedskärningarna i schack”. Var det inte satsningar ni lovade? Jag tror inte någon väljare före valet uppfattade det så att ni skulle hålla nedskärningarna i schack.

På tal om fuskåkandet säger Anna Berger Kettner att vi har lika många resenärer. Här ser vi hur många kort som såldes. När den där elaka Nilsson höjde priset såldes det fler kort. Och nästa gång han höjde priset såldes det ännu fler kort. Men när ni tar makten och talar om att det är en god form av civil olydnad att planka och är med på mötena hos plankanu, då blir det sådana här dipp. Då tappar vi hundra miljoner i kortförsäljning på ett år, och det måste du ta ansvar för, Anna.

Anförande nr 90

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Det där att hytta med fingret åt en kvinna och säga ”Det ska väl du ta ansvar för”, brukar det vara lätt att falla för, Hans-Erik, men det tänker inte jag göra, eftersom det inte är det som det handlar om. Hans-Erik vet mycket väl att det inte är fler som åker med ogiltiga färdbevis i dag än för fem år sedan. Däremot sjunker försäljningen av månadskort, därför att vi har en lågkonjunktur.

Det här har vi pratat om i SL-styrelsen. Du vet vad du ljuger om. Du vet att det inte är sant som påstås i ert budgetförslag att vi har dragit ned på investeringarna i år. När jag pratade om överföringen av pendeltågspengarna såg jag att du kom ihåg att vi diskuterade det här förra året också. Ändå tar du upp det i dagens budget. Är det inte fult att luras, Hans-Erik? Jo, det är det! Vi har inte givit några vallöften om att vi aldrig ska höja priset eller att vi inte skulle höja priset i år. Det är lögn. Du måste också hålla dig till sanningen och ta ansvar för det du säger!

Anförande nr 91

Kerstin Pettersson (v): Ja, Hans-Erik, det är min egen son som har plankat. Men efter att jag har diskuterat med honom och hans kamrater vilka pengar det är man tar av när man plankar har han insett att man inte ska planka. Jag tror också att det är viktigt att man diskuterar med dessa sju av tio ungdomar som du pratar om, vilka pengar det är man tar av, precis som Anna tidigare sagt. Det är väldigt lätt att sitta här och generalisera och moralisera över alla dessa ungdomar, men gå ut och diskutera med dem vad det rör sig om för pengar!

Och på tal om nattrafiken och alla dessa förslag till besparingar som ska göras: Det återkommer pengar till SL-budgeten – det måste vi komma ihåg.

Anförande nr 92

Hans-Erik Malmros (m): Fru ordförande, fullmäktige! Men Kerstin! Alla söner har inte lika kloka mödrar, som tar upp detta med sonen och hans kompisar. Av sju av tio ungdomar kanske det är några som inte har mödrar som är fullt så kloka som du.

På OH-projektorn ser vi SL:s investeringar. Även om vi skulle plocka av en miljard från den blå stapeln och lägga på den röda stapeln minskar investeringarna. Vad man än säger tycker i alla fall inte jag att det ökar den stapeln – även om jag har läst mängdlära. Du kritiserade ju Nilsson för att han satsade för litet – du ville att man skulle öka investeringarna.

Så, Anna, det är fult att narras. För ett år sedan sade ni att ni inte skulle höja SL-taxan ”den närmaste tiden”. Det är bara de elaka Moderaterna som vill höja till 600, stod det i din lilla broschyr *Byta spår*. Men de elaka Moderaternas politik verkar vara en oerhörd klokskap ett år senare, när ni själva höjer till 600.

Åke Askensten säger att han ville sänka taxan men du ville höja den ännu mer. Det är intressant!

Anförande nr 93

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Hans-Erik! När du får nästa chans att visa din bild på investeringar – fundera då på hur era andra förslag såg ut under vår majoritetsperiod för fyra fem år sedan när det var så dåligt. Hade ni några avvikande förslag? Vi har väl alltid varit överens, dessvärre?

Det vi varnade för när det gällde taxan var framför allt två förslag från Moderaterna, som nu återkommer. Det ena var avståndsbaserad taxa. Det andra var en sjunkande skattesubvention. Det tredje, som vi uppenbarligen borde ha varnat för, är att den sortens ansvarslösa luftbudgetering som har ägt rum i årtal från er sida när det gäller hela landstingets finansiering också skulle börja gripa omkring sig på det sista fredade området, kollektivtrafiken. Vi ser det nu: Det fattas 400 miljoner. Minst!

Anförande nr 94

Hans - Erik Malmros (m): Fru ordförande, fullmäktige! Vi har funderat på hur man ska kunna få in lite mer pengar för att kunna satsa på trafiken, eftersom invånarna och resenärerna tycker att det största problemet är tidspassningen, utbudet och linjedragningen – inte att det är för dyrt att åka med SL. Vi har då tittat på en statlig utredning, som en viss person har lett och som heter Kollektivtrafikkommittén, och då inte vad politikerna i kommittén har kommit fram till utan vad experterna i kommittén tycker. Jag tror att du känner till den, Anna.

Det står till exempel så här i ett av era underlag där: ”Differentierade taxesystem bör därför tas fram för att tillvarata flera gruppers behov. Genom differentierade taxor kan priskänsliga resegrupper få lägre taxor samtidigt som utbudet kan upprätthållas, eftersom några resenärer är villiga att betala mer.”

Vi lyssnar på experterna i din utredning, Anna. Varför kan inte du göra det?

Anförande nr 95

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Jag kanske ska replikera på den frågan med din egen teknik: Du avstod ju nogsamt från att svara på min fråga om investeringarna.

När det gäller experterna i Kollektivtrafikkommittén lyssnar du, Hans-Erik, men inte så länge och inte så noga. Det där var ett av de första expertutlåtandena, och det vederlades sedan av några andra.

Den senaste och mest vederhäftiga rapporten i frågan är att en halvering av priset ökar resandet med dubbelt så mycket som en dubblering av utbudet. En dubblering av priset minskar resandet dubbelt så mycket som en halvering av utbudet. – Det finns flera experter, och de här var de som så småningom visade sig ha mest rätt.

Anförande nr 96

Landstingsrådet Wallhager (fp): Intressant replikskifte. Jag kan rekommendera en bok som heter *Hur man ljuger med statistik*. Jag tror att ni båda skulle ha en del att lära. Vad som är intressant är att Anna Berger Kettner visar på halva staplar och halva diagram. Det tycker jag att man kan avhålla sig från.

Så tillbaka till allvaret, nämligen SL:s budgetprognos, igen. Som det ser ut 2004 och 2005 kommer vi i SL troligtvis att hålla vår budget, som framgår av den här OH-bilden, men det beror inte på att vi drar in mer pengar eller gör av med mindre pengar, utan det beror på att vi har sålt fastigheter och får in reavinster.

Redan 2006 börjar det bli svarta hål i kassan och ett ganska stort hål framåt 2009. De här siffrorna inkluderar alltså den höjning av SL-kortet som är föreslagen.

Nästa bild handlar om kapitalkostnaderna som vi såg, vilket då förstås är underlaget för de stora investeringar som vi har gjort. Utifrån dessa båda bilder, där man ser budgeten och kapitalkostnadernas ökning, har SL-tjänstemännen – det är kanske de experter som vi ska lita på – tagit fram prognoser för hur vi ska hålla vår budget. Jag kommer då in på den punkt där Anna Berger Kettner hävdar att jag ljuger.

SL-tjänstemännen har sagt att man faktiskt måste höja SL-kortet upp emot 750 kronor 2009. Vidare bör man ta bort nattrafiken, avstå från att bygga ut Tvärbanan ost, inte utnyttja de extra tåglägen som vi får nu när vi har byggt ut Årstabron och ersätta Lidingöbanan och Nockebybanan med buss.

Jag gick ut med det här i TV för några veckor sedan. När reportrarna kolla den här uppgiften med s-kansliet sade man där: Maria Wallhager ljuger. Men i tjänsteut-låtandet finns det svart på vitt på att det här är ett föreslaget alternativ. Upp till bevis, Anna! Kan du stå i landstingssalens andra talarstol och säga att jag ljuger? Eller ännu hellre: Kan du stå i andra talarstolen och säga att jag talar sanning, att vi inte ska lägga ned?

Anförande nr 97

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Tyvärr kan jag det, Maria. Du visar upp ett budgetunderlag enligt gamla ramar, som inte längre är aktuella och som inte är med i det budgetförslag som vi nu har lagt fram. Det där som du kallade tummetotten inbegriper inte bara 146 miljoner i år utan också det som du just pekade på.

Nockebybanan ligger med i detta budgetunderlag enligt de gamla förutsättningar-na, därför att du och jag var överens om att vi skulle redovisa också de eventuella förslag som vi hade tagit bort; medborgarna har rätt att veta vad som har snurrat i tjänstemännens huvuden.

När vi nu pratar om budgettabeller skulle jag också vilja ställa en fråga till dig. Förutom den allmänna skandalösa underfinansiering som ligger till grund för hela Folkpartiets landstingsbudget som handlar om skattefinansieringen har du också räknat med 200 miljoner i intäktsökningar från och med den 1 januari, vilket är baserat på bättre kontroll. Ingen människa ska över huvud taget kunna plankta eller missa att betala i hela SL-trafiken. Det låter väldigt bra, men det innebär enligt vad jag förstår att vi måste inrätta rena rama polisstaten från den 1 januari. Det finns inget system där ingen någonsin lyckas slinka igenom.

Du kräver att vi ska göra alla investeringar som fanns i den ursprungliga planen, även dem som vi uppenbarligen inte kommer att hinna med, hur mycket vi än anstränger oss, men det finns inga pengar i driftsbudgeten för att betala räntorna. Där fattas det 66 miljoner. Dessutom står det i era yrkanden att hela intäkten från biljettprishöjningen ska gå till trafiken, vilket är minst 200 miljoner till, som saknas i er budget. Vi är nu snart uppe i en halv miljard. Då kan man vara rätt tacksam för att ni åtminstone har räknat med den där tummetotten som du nyss var så ironisk över.

Anförande nr 98

Landstingsrådet *Wallhager* (fp): Anna! Du skryter över de 146 miljoner som du lägger till i er budget, men du glömmet då återigen att vi förlorade 143 miljoner i minskade trafikintäkter, och den prognosen fortsätter att stiga.

Självklart ska vi hålla oss till sanningen. Om du tittar lite djupare i vårt förslag och inte bara skummar det så ser du att vi också har 150 miljoner för kommersiella ytor. Det är reella pengar, riktiga pengar.

När jag ändå står i talarstolen ska jag också bemöta något av det Åke Askensten föreslog. Han representerar biltullsförespråkarna. Det är intressant att man ändå anser att vi ska höja kollektivtrafikandelen, alltså antalet resenärer som åker med kollektivtrafik här i Stockholm. Och hur ska vi då höja den? Jo, vi ska höja den genom att införa biltullar. Endast då, säger Åke Askensten, kan vi få fler trafikanter att åka kollektivt.

Men, Anna, anta gärna mitt anbud om att få in riktiga pengar i stället för de 150 miljoner som du tänker spara ospecifikt, eller de 146 som inte kommer att räcka någonstans!

Anförande nr 99

Landstingsrådet *Berger Kettner* (s): Hur var det nu, Maria. Det kommer till 150 miljoner som du säger att vi har missat. Man kan diskutera hur realistiskt det är att få in dem med början om fem veckor. Men hur är det med de andra 350? Hur var det med de 472, som du hävdade fattas om två år, och hur är det egentligen med Nockebybanan?

Du saknade mina sagor, sade du. Ja, förra gången hade jag förmånen att kunna använda Adventskalendern. Den har inte börjat ännu, men jag har hört att den handlar om en liten pojke som ägnar sig åt dagdrömmar och drömmer att han är rymdhjälte.

Jag är, som du vet, än hängiven *fan* av serien Star Trek. Det värsta med flera av dina förslag är att de är ungefär lika realistiska som att vi om fem veckor skulle kunna införa kollektivtrafik via TV-transportering som huvudmetod i kollektivtrafiken. Det är det som är så sorgligt, för det vore väldigt bra och nyttigt om vi kunde ha en konstruktiv och bra debatt – om just verkligheten.

Anförande nr 100

Landstingsrådet *W a l l h a g e r* (fp): Ja du, Anna, nu börjar sagorna igen. Det är intressant att höra. Läs igenom vårt budgetförslag, räkna och du kommer fram till att jag inte ljugar med statistik. De pengar som finns upptagna är realistiska förslag.

Det är faktiskt också så, att vad du lovar är en förbättrad kollektivtrafik: Det kommer att märkas i SL att vi använder de 145 miljoner som du lägger till. Men du talar inte om att ni redan har in-tecknat dem någon annanstans i budgeten. Vi förlorar nämligen intäkter på våra trafikanter, och vi fortsätter att förlora pengar på våra trafikanter.

Anförande nr 101

Michael Stjernström (kd): Fru ordförande! De åhörare som till äventyrs lyssnar på debatten kan nog tycka att den är väl teknisk. Man slänger siffror omkring sig så att det kan vara svårt att hänga med. Den handlar i alla fall om investeringar och underhåll, och man jämför 2003 med 2004. Det var det som jag gjorde i mitt inlägg. Anna däremot jämförde 2002 med 2003.

Om man jämför 2003 med 2004 finner man att investeringarna och underhållskostnaderna de facto går ned i 2004 års budget, den budget som vi nu har att behandla. Det är jag faktiskt orolig för. Man minskar dem med 750 miljoner kronor. Framför allt de 150 miljonerna för ospecificerade objekt – vad är det för något? Är det banor, är det fordon eller vad är det? Jag tror att man lurar sig själv om man drar ned och inte ens vågar berätta vad man ska dra ned på.

Den andra fråga jag ställde i mitt anförande gällde studentrabatter. Anna Berger Kettner sade att hon inte tyckte om studentrabatten men att vi väl kan tala om det. I det såg jag en viss öppning. Varför inte här och nu då?

Det finns ett uttalande om ungdomar och barn i majoritetens förslag. Det står: ”Ungdomar och barn tillhör kollektivtrafikens viktigaste resenärgrupper. Deras åsikter bör tas mer på allvar. Om de får bra service och är nöjda ökar chansen att de även som vuxna fortsätter att åka kollektivt. En särskild strategi skall tas fram.”

Perfekt! Det är det jag talar om. Även högskolestuderande är en viktig grupp att slå vakt om inför framtiden. Det handlar inte om jättepengar. Inför första halvåret nästa år gäller det 23 miljoner, som vi har lagt in i våra tabeller, tillsammans med ökade investeringar. Då har jag dessutom inte räknat med den höjda avgift som ni föreslår ska ge en del pengar också. Vi har alltså täckning för de här förslagen. Det ska bli mycket intressant att höra varför Anna Berger Kettner inte ens vill prata om en studentrabatt.

Anförande nr 102

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Studentrabatt tror jag är svårt, bland annat för att den är svår att kontrollera. Det är lätt att hålla reda på när någon fyller 18 – det är svårare att veta vem som faktiskt är student.

Sedan finns det många grupper som har det mycket kärt ekonomiskt och som går back varje månad. Jag har lite svårt att se att det är bara studenterna som borde omfattas av det sympatiska resonemang som kd för.

Dessutom är 23 miljoner på ett halvår inte så lite. Det är mer än en tredjedel av det belopp som motsvarar de omfördelningar i trafiken som vi var väldigt bekymrade över att behöva fundera på inför budgetunderlaget.

När det gäller de ospecificerade besparingarna: Det är inte det att vi inte vågar prata om vad det är. Men de är just ospecificerade. Vi har inte fått något underlag från SL om dem. Det är besparingar på ospecificerade investeringar.

Vi har i presidiet haft en diskussion med bland annat Maria om detta. När man ska göra besparingar är det viktigt att de är ospecificerade. Det måste vara SL-styrelsen som tar ansvar för vilka åtgärder som ska vidtas. Fullmäktige får inte detaljstyra för mycket.

Vi tror inte att det här i praktiken kommer att betyda något – det har jag sagt fyra gånger nu – eftersom vi har konstaterat att SL när det gäller den här typen av ospecificerade investeringar hittills aldrig har uppnått sin undanlagda ram.

Anförande nr 103

Charlotte Broberg (m): Ordförande, landstingsledamöter! När Moderaterna lämnade över ordförandeposten i SL till Socialdemokraterna lämnade vi bakom oss en period där stora satsningar gjorts på kollektivtrafiken. Det är glädjande att även den rödgröna majoriteten, möjligen med undantag för Åke Askensten, ger ett erkännande åt oss och inleder trafikavsnittet i sin budget med: "Kollektivtrafiken i Stockholms län har i dag en stark ställning, en ställning som vi måste slå vakt om och utveckla." Tyvärr ser vi därefter mer av avveckling än utveckling i majoritetens budgetförslag.

Under Moderaternas ledning i SL utökades kollektivtrafiken med ny trafik och fler turer, till ett värde av flera hundra miljoner kronor. Men den nya s-majoriteten väljer i stället att försämra för resenärerna med neddragningar i kollektivtrafiken i form av indragna busslinjer och sämre turtäthet, och detta samtidigt som man planerar för biltullar.

Vi moderater genomförde när vi var i majoritet ett skifte från en trafik som enbart räknades i kilometer till en kollektivtrafik som värdesattes efter hur nyttig den var och hur nöjd kunden var med kollektivtrafiken. Det var inte längre enbart vagnen eller bussen som stod i fokus utan resenären.

Även här följer majoriteten i våra spår och pratar i budgeten om att resenärsperspektivet är utgångspunkten för deras utvecklingsarbete i kollektivtrafiken. De säger att resenärens behov och krav på kollektivtrafiksystemet ska vara styrande för utvecklingen av kollektivtrafiken i Stockholms län. Men vilka nysatsningar gör de för resenärerna? Är det en kollektivtrafikvecka som står högst på resenärernas önskelista till SL?

För resenärerna är pålitlighet oerhört viktigt – att tåg och bussar kommer och går när de ska. Här ställde vi högre krav på alla entreprenörer och såg till att det i alla avtal med entreprenörer som kör trafik för SL ingår att de får betala böter om trafiken inte fungerar som den ska. Tyvärr kommer det fortfarande att hända att bussar och tåg inte går som de ska, ibland av skäl som SL inte ens kan påverka. Just därför införde vi under den förra, moderatledda mandatperioden en resegaranti, en resegaranti som tar resenären dit den ska med en taxi som SL betalar i efterhand när kollektivtrafiken misslyckas. En annan mycket uppskattad satsning var mer personal i form av tågvärdar i tunnelbanan.

Vi moderater är nu redo för nästa steg: att kundnyttan och resenärernas behov ska vara utgångspunkten i alla avtal med trafikentreprenören. Vi vill utveckla resegarantin vidare.

Även störningsinformationen måste förbättras. Dagens resenärer kan ha förståelse för störningar och förseningar i trafiken, om informationen kring detta är lättillgänglig och korrekt. Vi vill därför ha en dygnet-runt-öppen kundtjänst för att ge bättre service och information till resenärerna.

Vi moderater vill med kraft bekämpa klotter och skadegörelse i kollektivtrafiken. Klotter och skadegörelse kostar 100 miljoner kronor varje år. Denna summa kan minskas genom en mer sluten spärrlinje och inga försök med öppna spärrlinjer, genom kameraövervakning på stängda stationer och, sist men inte minst, genom mer uniformerad personal i kollektivtrafiken.

Att det ska vara rent och snyggt är viktigt för resenärerna, men ännu viktigare för många resenärer är att man kan känna sig trygg när man åker kollektivt. Här har inte minst trafikvärdarna betytt mycket för resenärerna.

I majoritetens budget står också att tryggheten ska stärkas genom en fortsatt satsning på personal nära resenärerna. Det låter ju bra. Men avtalet med trafikvärdarna har sagts upp. Hur går det ihop?

Vi vill i stället se en fortsatt satsning på tågvärdar i tunnelbanan. Vårdarna bör också kunna få fler befogenheter och uppgifter. De ska kontrollera biljetter och bidra till klotter- och skadegörelsebekämpning.

Vårdarna kan dock aldrig ersätta poliser i tunnelbanan. På 1980-talet arbetade över 150 poliser i tunnelbanan. I dag är antalet nere i 20. Samtidigt har brottslighet i form av rån och skadegörelse i kollektivtrafiken ökat. Det är hög tid för Thomas Bodström och s-regeringen att ta sitt ansvar och ge förutsättningar för fler poliser i tunnelbanan.

Mycket av det som vi byggde upp under den moderatledda majoriteten raderas nu av den nuvarande majoriteten. Den rödgröna majoriteten talar om en ökad kollektivtrafikandel, men för första gången på tio år minskar faktiskt resandet. Trafiklandstingsrådet menar att det minskande resandet beror på den rådande lågkonjunkturen. Detta strider helt mot den tidigare historieskrivningen inom SL, där resandet ökade i lågkonjunktur och minskade i högkonjunktur, eftersom fler då valde att ta bilen. Detta stämmer också väl med läget i dag, då bilköerna faktiskt minskar, till följd, inte av biltullar med av lågkonjunkturen. Hur går detta ihop?

Jag yrkar bifall till det moderata budgetförslaget.

Anförande nr 104

J a n S t r ö m d a h l (v): Tre av sex partier i landstinget fuskar med sina budgetar, och jag har inte sett några poliser här i salen. Har det möjligen något samband? Jag tror inte det.

Däremot har det möjligen något samband att just de tre partier som fuskar med sina budgetar gör fusket bland de fattiga i tunnelbanan till sitt stora ämne i den här budgeten.

Om man går igenom budgeten finner man att det enda område där de är helt överens egentligen är den stora kampen mot fuskarna i tunnelbanan. Det är det som ska rädda hela trafikverksamheten, genom allt mer stängda spärrar, genom tätare kontroller, genom högre straffavgifter. Folkpartiet går längst. Eftersom SL tappar möjliga 200 miljoner kronor i inkomster genom att en del fuskar sig förbi och andra fuskas förbi, lägger man in de 200 miljonerna i sin budget och sätter ut trafik för dem. Det är kanske optimistiskt i överkant.

Vad kan man lära sig av erfarenheter från andra håll i världen, vilket vi har sagt att SL ska göra i sitt arbete med olika system för att säkra intäkter och för att få en bättre trafik i tunnelbanan? Av en liten preliminär studie som SL medverkar i kan man se att de städer som har det minsta fusket, den största tillförlitligheten och trovärdigheten hos trafikanterna och den bästa kvaliteten bland de städer i Europa som SL jämför sig med är de städer som har öppna spärrar och som driver sin trafik utan att ha konkurrensutsatt den – det är Wien och det är Genève.

Vad kan man då dra för slutsatser av det? Ja, man kanske inte kan dra slutsatsen att man absolut ska ha öppna spärrar och trafiken i egen regi för att få bort fusket. Men man kanske ändå vågar dra slutsatsen att det inte går att påstå – som alla de tre borgerliga partierna här gör – att sättet att få bort fusket är att sluta till spärrarna. Erfarenheterna pekar helt enkelt inte åt det hållet.

Klarar vi då någonting genom att ta ut högre straffavgifter? Jag skulle vilja dra en parallell. Tänk om vi här i landstinget skulle gå efter principen att ta ut straffavgifter på fusk i relation till fuskets storlek. Om SL-resorna i genomsnitt kostar 100 kronor – det är en blandning av priset för kort, remsor och enkelbiljetter – vill kd ta ut en straffavgift på 1 200 kronor för ett fusk med dessa 100 kronor, Folkpartiet och Moderaterna en straffavgift på 1 500 kronor.

Om vi tar ut motsvarande straffavgift av kd för budgetfusk på 1 miljard får vi in 12 miljarder. Från både Moderaterna och Folkpartiet, som fuskar med 3 miljarder var, skulle vi få in 45 miljarder kronor till landstinget. Tillsammans blir det här drygt 100 miljarder. På det skulle vi kunna köra landstinget i två och ett halvt år utan skatt och utan avgifter, alltså med fullständig nolltaxa. Tänk på det, mina vänner!

Anförande nr 105

Å k e H o l m s t r ö m (kd): Ordförande, ledamöter, åhörare och, sist men inte minst, Anna Berger Kettner! Jag tänker inte tala så mycket om siffror utan mer konkret om vad som händer i trafiken. Det förhåller sig på följande sätt. I valet 2002 lovades från Socialdemokraterna utbyggnad och effektivisering av kollektivtrafiken och absolut inga trängselavgifter. Men efter direktiv ifrån Rosenbad bröts dessa löften ganska omgående i förhandlingen mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänstern. Vad får vi då i stället? Jo, vi får biltullar, högre avgift på SL-kort, stora försämringar i turtäthet vad gäller pendeln, stängd tunnelbana på natten och utglesning av nattbussar från halvtimmestrafik till entimmestrafik.

Vidare har man ej lyckats få entreprenörer att följa gällande avtal avseende turtäthet, inkassering av biljettintäkter och kraftiga indragningar av trafikvärdar. Så sent som i september månad lovade du, Anna, en utökning av säkerheten i tunnelbanan medelst fler trafikvärdar och en bättre bevakning av tunnelbanestationerna. Dessutom skjuter man upp nödvändigt underhåll av signalsystem, underhåll av pendeltågsvagnar och bussar samt handikappanpassning av kollektiva färdmedel. Detta är ett mycket stort svek mot väljarna.

Anna Berger Kettner! Du sade i ditt inledningsanförande att vi måste ta vårt ansvar för politiken och våra löften. Vad säger dessa svikna vallöften om dig och ditt parti?

Till Jan Strömdahl skulle jag vilja säga: Uppmana inte här från talarstolen våra ungdomar till att tjuvåka på tunnelbana och bussar! Det sänder ut alldeles fel signaler. Jag tycker att vårt förslag om en höjning av straffavgiften är fullt realistiskt. Den borde vara ännu högre.

Bifall till Kristdemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 106

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Jag vill inte använda så mycket tid, för jag vill att också mina kamrater i färdtjänster och på WÅAB ska få tid att säga något, men jag vill ändå säga till Åke: En lögn blir inte bättre för att man upprepar den. Vem skrev de entreprenörsavtal som vi nu tar itu med, Åke? Vem har ansvaret om de är dåliga? De förslag som du hänvisar till och nu räknar upp som om de ligger i vår budget ingår, precis som jag har påpekat en gång tidigare i den här salen i dag, i det budgetunderlag som gällde de gamla budgetdirektiven. Vi har nya direktiv i vårt förslag. Ni har inte mer pengar till det här. I en del av de förslag som finns där ingår till exempel utglesning till halvtimmestrafik på busslinjer där det i genomsnitt åker fyra resenärer per tur, dock inte i glesbygd. Det är väldigt viktigt att komma ihåg detta, Åke. Man ska säga sanningen.

Jag kan också passa på att säga: Ja, vi har sagt upp ett avtal med en av entreprenörerna om värdena för att få till stånd ett fungerande avtal. Vi har nämligen fått leverans på mindre än 50 procent av det som vi betalar för. Jag tycker att det är helt oacceptabelt, och det borde också du tycka. Detta har dessutom såvitt vi förstår försiggått i flera år när ni hade majoritet. Vi vill ha mycket personal nära resenärerna. Just därför är vi inte nöjda med det här avtalet.

Anförande nr 107

Åke Holmström (kd): Anna! Du sade tidigare i ditt inledningsanförande att vi inte skulle skylla på varandra. Likafullt frågar du nu vem det var som skrev under det här avtalet. Nu är det så, Anna, att det för närvarande är du som är ordförande i SL:s styrelse och som alltså har fullt ansvar för verksamheten. Det tycker jag att du ska tänka på och inte dra upp gammalt skräp.

Anförande nr 108

Landstingsrådet Berger Kettner (s): En sanning är en sanning också om den gäller ditt parti, Åke. Jag har tagit ansvaret. Det pågår, som redan har sagts i den här salen för mindre än en timme sedan, en av mig initierad översyn av just det avtal som du talar om.

Anförande nr 109

Jan Strömdahl (v): Jag har inte från den här talarstolen uppmanat några ungdomar att planka i tunnelbanan. Det som jag här försökte framföra här var en varning till dig och partierna här på min vänstra sida att tala med en viss försiktighet om det här med fusk. Det finns stora fuskare och små fuskare, och om man är så stor fuskare tycker jag att man ska vara lite försiktig med att döma ut de små fuskarna.

Anförande nr 110

Åke Holmström (fp): Utan att jag behöver gå in på detaljer kan jag säga att vi ju vet en hel del om fuskare när det gäller Vänsterpartiet.

Anförande nr 111

Jan Strömdahl (v): Jag trodde att vi höll oss till landstingspolitiken nu.

Anförande nr 112

Charlotte Broberg (m): Jan Strömdahl har ju även kritiserat oss för att vi vill angripa fuskåkandet. Jag måste säga att jag är väldigt förvånad över hur Miljöpartiet och Vänsterpartiet från talarstolen kan säga att det inte är något större problem med fuskåkandet, trots att vi förlorar 200 miljoner kronor per år på det. Vi vet också vilka åtgärder som krävs för att komma till rätta med fuskåkandet. Du talade bland annat om en tät spärrlinje. Det är inte så att majoriteten är helt ovetande om detta heller. Jag kan läsa följande innantill ur er budget:

”Det är viktigt att säkra intäkterna. En rad åtgärder kommer att vidtas för att komma till rätta med de brister som finns i dag. Bland annat kommer det att ske en fortsatt utbyggnad av en tät spärrlinje.”

Har ni inte läst er egen budget?

Anförande nr 113

Jan Strömdahl (v): Det står så, men vi har också med en försöksverksamhet med öppna spärrar, och vi har med en utvärdering av olika slags system. Så småningom kommer vi väl att hamna i någon modell som vi tror mest på, men i nuläget prövar vi olika modeller. De internationella erfarenheterna från olika system pekar inte åt något säkert håll. Om de pekar åt något håll hittills är det mot öppna spärrar.

Anförande nr 114

Åke Askenstein (mp): Helt kort: Det kommer en del konstiga påståenden, till exempel att Miljöpartiet godkänner eller uppmuntrar till fuskåkande. Det gör vi inte alls. Vi tycker att alla på samma sätt ska betala för sig, precis som man gör till exempel när man parkerar sin bil. Också då ska man betala avgift, vilket inte alla gör.

Anförande nr 115

Hans-Erik Malmros (m): Fru ordförande! Tar du, Åke Askenstein, avstånd från din bänkkamrat, som säger att det är en bra form av civil olydnad att planka? Gör du det, Åke? Är det inte att uppmana till plankning när Gustav Fridolin, som numera är riksdagsledamot, går ut och säger:

Det är fel att betala när SL-taxan höjs med 50 kronor. Då kämpar vi och sätter upp en fond för dem som åker dit, för folk ska plankas.

Representanten i SL:s styrelse säger att det är en bra form av civil olydnad, men du säger från talarstolen här att vi i Miljöpartiet tycker att man ska betala. Det är lite dubbla budskap. Gå nu upp och ta avstånd från vad vice ordföranden i styrelsen har sagt!

Anförande nr 116

Anna Manhag (m): Fru ordförande och landstingsledamöter! Som vi har hört här tidigare är en av SL:s största utmaningar den närmaste tiden att öka antalet betalande resenärer. Jag ska ta upp två frågor som vi moderater tror är en förutsättning för att vi ska kunna lyckas med nästa uppdrag. Dels gäller det hur taxsystemet bör utformas för att attrahera så många resenärer som möjligt, dels gäller det plankningen och de intäkter som SL förlorar när alltför många av olika anledningar inte betalar för sitt resande.

SL erbjuder i dag en mängd mycket bra tjänster som väldigt många invånare uppskattar och är beredda att betala för. Folk talar om alla dem som är beroende av SL för sin vardag. För att kunna attrahera fler resenärer krävs en ständig förbättring och anpassning till en föränderlig omvärld. Periodkortet är en väldigt viktig nyckel till ökat resande i kollektivtrafiken. Om SL kan erbjuda en trafik som är attraktiv och möter länsinvånarnas behov, ökar möjligheterna att fler resenärer köper periodkort. Med fler kortinnehavare ökar möjligheterna att kortet används även för andra resor än till och från arbetet, som kortet kanske i vanliga fall används till. Utmaningen ligger främst i att få fler nya resenärer men också i att få dem som redan reser med SL att använda kollektivtrafiken i större utsträckning.

Ett hinder för en sådan utveckling är, som jag har sagt här tidigare, enligt vår mening utformningen av taxsystemet vad gäller periodkortet. I dag tas det ingen hänsyn till hur långt resenärerna åker när priset för kortet sätts. För kortinnehavare som reser dagligen innebär det att kortet blir väldigt prisvärt, men för dem som reser kortare sträckor och inte reser kollektivt dagligen kan priset innebära att man avstår från att köpa ett kort. Därför förespråkar vi moderater ett system med en avståndsrelaterad taxa. Vi vill ha

lokala kort i till exempel Norrtälje och Södertälje för att få konkurrenskraft i kollektivtrafiken även på kortare sträckor.

Vi vill också att frågan om tidsdifferentierade taxor utreds ordentligt. I lågtrafik och mitt på dagen utnyttjas kapaciteten i trafiken inte till fullo. Det bör vara möjligt att genom att sänka priset på de här tiderna öka antalet resenärer och utnyttja kapaciteten bättre. Det här skulle till exempel kunna vara till fördel för bland annat pensionärer och studerande, som ibland kan använda andra tider för sitt resande än rusningstid.

Det nya biljettsystem som ska införas under 2005 kommer att göra det möjligt att anpassa taxestystemet till att ta hänsyn till både avstånd och lågtrafik, men i budgetskrivningarna förefaller majoriteten med sin så kallade platta taxa vara inne på det rakt motsatta spåret. En utveckling i den riktningen innebär ingen förbättring i kapacitetsutnyttjandet. Med majoritetens förslag blir det ännu svårare att locka nya resenärer till de korta resorna, som då fortfarande kommer att upplevas som mycket dyra. Jag undrar hur majoriteten, något som inte framgår av budgetalternativet, motiverar förslaget om platt taxa.

Den andra fråga som jag vill lyfta fram består av två delar: dels resenärer som medvetet inte betalar för sig, dels intäkter som av andra anledningar går förlorade. Vi har tidigare varit inne på det här. Majoriteten skriver i budgetförslaget att en förutsättning för att kollektivtrafikens andel av det totala resandet ska kunna öka är att medborgarna känner förtroende för kollektivtrafiken. Inget kunde vara mer sant än detta. En aspekt av förtroendet som majoriteten antingen har missat eller helt bortser från är att förtroende skapas genom att alla vet att det är samma regler för alla, men så är det som bekant inte i dag.

SL kommer som sagt att gå miste om mer än 200 miljoner kronor i intäkter. Ungefär hälften av detta är intäkter som man har missat på grund av bristande biljettkontroller, och hälften beror på rent fuskåkande eller plankning. För att säkra biljettintäkterna är det viktigt att alla entreprenörer ges incitament att ta betalt, att sälja flera biljetter, men så är det inte i dag. Detta måste vara en naturlig del av de avtal som tecknas mellan SL och entreprenörer.

När det gäller plankningar måste vi alla i den här salen slå fast att sådana aldrig kan accepteras. Varken SL eller skattebetalarna bör acceptera att inte samma betalningsregler gäller för alla. Vi för i vårt budgetförslag fram en rad åtgärder, bland annat täta biljettkontroller, höga straffavgifter och en tidigareläggning av de nya säkra spärrarna. Att åtgärda de här problemen är nödvändigt för att SL ska kunna behålla förtroendet hos dem som månad efter månad och år efter år betalar sina periodkort och sitt resande. Detta förtroende är det som är allra mest värdefullt att behålla, och det är det förtroendet som den nuvarande majoriteten gång på gång underminerar, inte minst genom det som vi ännu tidigare mycket varit inne på, att majoriteten öppet stöder plankningen och samarbetar med organisationer som ger råd och stöd åt dem som plankar. Den fråga man måste ställa sig är: Om inte politiker i landstinget och SL är tydliga i frågan om att samma regler ska gälla för alla, hur kan man då förvänta sig att resenärer ska respektera de här reglerna?

Jag yrkar bifall till det moderata budgetförslaget.

Anförande nr 117

Gertrud Brorsson (mp): Ordförande, ledamöter! Jag vill börja med att yrka bifall till majoritetens förslag till budget. Det är med blandade känslor som vi stöder en höjning av taxan, för det är inte direkt något som vi älskar, men vi står inte ensam kvar och kämpar för en låg taxa. Vi kan se att det hade varit ett mycket värre alternativ att inte stödja den här budgeten. Eftersom Hans-Erik hela tiden har en favorit i repris om plankning och Grön Ungdoms aktioner har jag också sagt, Hans-Erik, att jag förutsätter att Grön Ungdom genomför aktioner om vi fattar dumma beslut. Vi får väl se vad Grön Ungdom gör nu, för jag kan säga att de inte är glada över den här höjningen. Vi är inte för systematiska plankningar.

Miljöpartiet är för en låg och enhetlig taxa, och det är det som är principen för oss i kollektivtrafiken. Jag måste säga att Kristdemokraternas människosyn är väldigt sympatisk och trevlig. Jag tycker att det är väldigt viktigt att vi för en diskussion om hur vi ska göra för att de som har begränsade resurser och har svårt att betala kollektivtrafiktaxan ska kunna åka. Det är som sagt inte bara studerande utan också andra grupper i samhället som har det rätt tufft.

Det förslag som nu ligger på bordet ger i alla fall en möjlighet att rädda en del av den trafik som vi har i dag, bland annat nattrafiken, som är väldigt viktig för oss. Det viktigaste är faktiskt att kollektivtrafikresenärerna så långt som möjligt blir nöjda. Det är den ambition som vi måste ha. När det gäller intäkterna måste vi se vad som gör att det inte kommer in några intäkter. Det är här väldigt mycket fråga om antaganden utan att vi känner till fakta. Jag tror att det är väldigt bra att få veta vad som gör att en del plankar och att vi inte får in intäkterna. Jag tror inte att det bara beror på plankningen utan det kan faktiskt också bero på systemfel. Att bygga fort hjälper faktiskt inte fullt ut. Så är det.

Vad gäller spärrar vill jag säga att också vi är för öppna spärrar. Vi tror att det är ett mycket bättre sätt att höja tillgängligheten att öka den tid som resenärerna faktiskt är i kollektivtrafiken. Det fina är att vi då frigör personal som kan röra sig ute i kollektivtrafiksystemet och på så sätt kan öka både tryggheten och intäkterna. Våra förslag innehåller faktiskt mycket fiffiga idéer.

Jag skulle vilja nämna ytterligare en sak som finns med i budgeten och som är väldigt viktig för oss, nämligen att pröva kollektivtrafik på vatten med hjälp av de miljöanpassade båtarna. Vi har med detta i budgeten, och även SL ska nu vara med i det försöket. Vi ser väldigt mycket fram emot att det ska kunna komma i gång. Detta ska vi jobba med under det här året.

Jag skulle vilja nämna en sak till som vi har med. Den drar inte någon kostnad men är nog så viktig. Vi ska i SL:s årsredovisning nu börja redovisa samhällsnyttan med kollektivtrafiken. Jag tror att det är väldigt att man gör det. Det känns som om inte alla

riktigt ser den stora nyttan med kollektivtrafiken och vilka positiva effekter den har på samhället i stort.

Återigen bifall till majoritetens förslag till budget.

Anförande nr 118

Hans - Erik Malmros (m): Fru ordförande, fullmäktige! Jag tror, Gertrud, att två skäl till plankningen väger oerhört tungt. För det första förekommer det att företrädare för SL eller politiska partier uppmanar ungdomar att plankna. Det har ert ungdomsförbund gjort, och du tyckte att det var en bra form av civil olydnad. För det andra går partier som Vänstern och Miljöpartiet ut och säger att de är för en nolltaxa med öppna spärrlinjer. Det är klart att era väljare tror att det är det som gäller. Det är ju det som ni står för. I valrörelse efter valrörelse lovar ni nolltaxa, och varje gång som ni vinner höjer ni taxan. Jag tror att man är rätt trött på den formen av vallöften. Därför tar man saken i egna händer och plankar i stället.

Anförande nr 119

Gertrud Brorsson (mp): Jag vet inte vad Moderaterna tror att det här gäller, men jag är övertygad om att miljöpartistiska väljare är rätt kloka och kan hålla isär våra visioner och vad som gäller i dag. Om Hans-Erik vidare tittar ut över församlingen här ser han att miljöpartisterna är ganska få. Hade vi varit fler hade vi naturligtvis kämpat för en nolltaxa, men det får vi ta upp en annan gång.

Anförande nr 120

Barbro Svanström (mp): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag är miljöpartist från Botkyrka och sitter i SL:s södra regionstyrelse. Som nykomling i regionstyrelsen kan jag känna att det är begränsande att vi på vårt bord bara har bussar och lokaltåg. Speciellt den södra regionen behöver ett helhetsgrepp på kollektivtrafiken för att den ska bli riktigt bra. Jag tror den kan utvecklas om vi förbättrar kommunsamråden och även kontakterna mellan SL:s olika styrelser. Jag tror att vi där kan förbättra oss.

När det gäller å ena sidan planeringen av införandet av trängselavgifter och å andra sidan taxehöjningen och neddragningen i kollektivtrafiken – för det kommer dessvärre att bli lite av sådant – tycker jag att tajmningen är sällsynt dålig. Det blir ingen bra start på den förbättring av kollektivtrafiken som vi alla gärna vill vara med om. Jag skulle speciellt vilja slippa de två sistnämnda åtgärderna, taxehöjningen och neddragningen. Politik är ju att ompröva, och det är aldrig fel att ställa sig inför att man faktiskt måste ompröva verksamheter och prioritera.

Vad jag tycker är bra med det här är att jag känner att SL har verktyg för att kunna göra de omprioriteringar, det vill säga neddragningar, i trafiken som svider minst. Man har väldigt bra modeller för att se var antalet resande är väldigt lågt och var det alltså inte är samhällsekonomiskt motiverat att köra tåtare än vad man drar ned till. Jag tycker att det på så vis känns betryggande, även om det naturligtvis inte känns bra att behöva dra ned någonting över huvud taget.

Vilka neddragningar vi till slut blir tvungna att göra avgörs så småningom i SL:s olika styrelser, och jag tror att diskussionerna om dem kommer att vara bra mycket mer konstruktiva än vad jag har fått höra i dag. Jag tror att vi i slutändan kan komma att klara det här ganska bra, trots att det är fråga om ett nödvändigt ont.

Jag yrkar bifall till majoritetens förslag till budget i den här delen.

Anförande nr 121

Elin Låby (mp): Ärade ledamöter! Jag tycker inte ska glömma att vi faktiskt sitter här därför att vi representerar olika saker och har olika samhällssyn. Jag måste respektera det som man säger här på högersidan, men vi vill föra fram en helt avvikande uppfattning både när det gäller hur samhället ska se ut och i synen på människor. Vi uppmanar inte människor att plankar, men jag har träffat människor som gör det, och man gör det inte därför att man vill lura systemet utan i de allra flesta fall därför att man har ont om pengar. Om jag då har ett val – vilket jag just nu inte har – mellan att bygga ut spärmlinjerna mera så att absolut ingen kommer igenom eller att ta bort spärrarna och sänka taxan på kortet, skulle jag naturligtvis välja det sistnämnda, för det är i linje med det samhälle som jag vill ha.

Jag tycker inte ens att dagens system är bra när jag kommer med flera tunga matkassar och en barnvagn och ska tränga mig igenom spärrarna. Jag känner till flera med mig som inte tycker det – tack och lov, för annars skulle jag kanske över huvud taget inte vilja använda systemet. Det vore tråkigt, för då skulle det bara återstå att cykla. Jag tycker att Moderaterna ska tänka på varför människor plankar och inte bara hela tiden slå mot de svagaste i samhället.

Gertrud var inne på att det inte var lätt för oss att acceptera en höjning, eftersom vi vill bibehålla taxan eller gärna sänka den. Det absolut viktigaste, vilket den förra majoriteten över huvud taget inte har lyckats med, är dock att ha en budget i balans. På grund av att vi ser att det här är enda sättet för att vi ska kunna lämna över till kommande generationer en framtid som vi vill ha ska vi inte fortsätta att dra över budgeten år efter år, som våra föregångare faktiskt har gjort. Det var det pris som man fick betala den här gången, och det kommer inte att bli någon mer höjning under den här mandatperioden.

Jag yrkar bifall till majoritetens förslag till budget.

Anförande nr 122

Mikael Stjernström (kd): Fru ordförande! Jag har svårt att lämna trafikdebatten utan att till slut också få ta upp ämnet trängselavgifter. Om Socialdemokraterna i Stockholms stad nu bryter sitt vallöfte och inför trängselavgifter för biltrafiken, innebär det en stor utmaning för SL-trafiken. Det innebär att SL måste utöka sin trafik innan trängselavgifterna införs. I annat fall kommer ju trängselavgifterna att leda till mer trängsel inom kollektivtrafiken, och det var ju inte det som var tänkt.

Möjligheterna för SL att utöka den spårbundna trafiken är mycket marginella. Den möjlighet som finns är att utöka busstrafiken längs pendeltågslinjerna och i innerstan och kanske ha en viss utökning av tunnelbanan. Det finns beräkningar som visar att kollektivtrafiken i rusningstid kommer att öka med ungefär 6 procent, om biltrafiken minskar med ca 10–15 procent. Det innebär konkret att SL måste beställa ungefär 200 nya bussar. Vidare måste det till kraftfulla investeringar för att förbättra framkomligheten för bussarna i innerstaden. Andra åtgärder gäller skyltning, informatörer och information. Utöver stora investeringar tillkommer kostnader för driften av trafiken och eventuella avvecklingskostnader om det här ska vara ett försök.

SL måste ovillkorligen få betalt för sina merkostnader av dem som äger frågan om trängselavgifter. Det innebär i klartext att SL måste få betalt av Stockholms stad samt av staten få intäkter som det här försöket genererar. Jag skulle vilja fråga Anna Berger Kettner: På vilket sätt säkerställer du att SL får betalt för sina merkostnader om vi inför trängselavgifter?

Anförande nr 123

Landstingsrådet B e r g e r K e t t n e r (s): Svaret är enkelt: Det är detsamma som vi är överens om i SL-styrelsen. Vi kommer att dra på oss extrakostnader om vi får avgifterna från trängselavgiftsförsöket, inte annars. Det har vi varit överens om i SL-styrelsen, och det löftet tänker jag inte bryta. Det kämpar jag för på barriaderna, som du nog har lagt märke till, och du är välkommen att ansluta dig till det. Men jag menar att trängselavgiftsdebatten inte hör hemma i landstinget i någon annan bemärkelse än just den här. Där är vi helt överens. Vi ska kämpa tillsammans, och möjligtvis var det detta som Lars-Erik Lövdén menade att han ändå ville ge en signal om när han gav den här av alla så begabbade påminnelsen om vart pengarna ska gå.

Anförande nr 124

M i k a e l S t j e r n s t r ö m (kd): Fru ordförande! Jag vet att det pågår diskussioner och så vidare, men jag tycker att det är väldigt viktigt att vi verkligen är överens om att vi får till stånd skriftliga avtal både med Stockholms stad och med staten om att få de här kostnaderna täckta och intäkterna säkrade innan vi kan beställa några bussar. Då duger inte tomt prat från Lövdén om att vi kanske får pengar. Vi måste ha skriftliga avtal. Är vi överens som det så är jag nöjd.

Anförande nr 125

Landstingsrådet W a l l h a g e r (fp): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Flera av de talare som varit uppe har sagt: Detta lovar jag. Detta kommer jag inte att bryta. Jag hoppas att ni har noterat det, och vi kommer att läsa protokollen noga så småningom. Det har nämligen relativt nyligen brutits flera vallöften på löpande band här.

Jag ska försöka att någorlunda sammanfatta debatten, även om det faktiskt är just sex partier som har varit uppe i debatten.

Man brukar ibland säga att vi ska vara eniga om det som vi är oeniga om. Vi är eniga om att det krävs investeringar i SL. Vi är något mera oeniga om varifrån pengarna ska komma. Vi är väldigt eniga om att vi ska ta krafttag när det gäller dem som inte gör rätt för sig, dem som plankar. Det fanns kanske ett litet frågetecken från Miljöpartiets sida där. Vi är väldigt eniga om att spärmlinjerna kanske ska finnas. Det finns en oenighet omkring det här som jag tycker att Socialdemokraterna har kommit runt på ett ganska bra sätt.

Jag blir däremot lite mer förvånad när jag hör Gertrud Brorsson säga att hon önskar en nolltaxa. Vilka sjukhus har hon tänkt sig att lägga ned för att vi ska kunna ha en nolltaxa i SL? Jag blir också förvånad när några från Miljöpartiet och Vänsterpartiet säger att det är de som inte har råd som plankar. Själv bor jag i Hässelby Strand, och förra veckan såg jag en man i både kostym och portfölj skutta över spärren. Han hade definitivt råd. Han hade bara behövt sälja portföljen för att få pengar till ett årskort.

Den bästa sammanfattningen kanske ändå en talare från Miljöpartiet stod för. Jag uppfattade tyvärr inte namnet, men hon kom från den södra regionen. Talaren försökte blicka lite grann in i framtiden, till 2005, som ju ligger ganska nära. Hon sade att vi kan se framför oss höjda taxor, neddragningar i trafiken och trängselavgifter. Vilken härlig framtid!

Färdtjänstnämnden

Anförande nr 126

J o h a n S j ö l a n d e r (s): På förekommen anledning vill jag inleda med att dementera att den kostymklädde man som sågs hoppa över spärren vid Hässelby strand var undertecknad. Jag må bo där, men det var inte jag som hoppade.

Herr ordförande! Jag känner allvarligt talat en viss vördnad när jag äntrar talarstolen så här. Det är oerhört viktiga värden som vi har fått förtroendet från medborgarna–väljarna att förvalta, och det fyller åtminstone mig med en viss respekt dels inför uppdraget i dess helhet, dels i stundens allvar inför de beslut som vi ska debattera och sedan fatta. Jag hoppas att den respekten också kan känneteckna den debatt som vi ska ha här. Jag gör åtminstone mitt bästa för att bidra till det.

Herr ordförande, fullmäktige! Jag skulle vilja börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut om budget avseende färdtjänsten. Det här är en både hållbar och realistisk budget samtidigt som det också är en utvecklings- och framtidsbudget. Jag ska naturligtvis utveckla mitt bifallsyrkande, men först skulle jag med några ord vilja nämna vad som har hänt under det senaste året.

För färdtjänstnämnden, vilken jag har fått förtroendet och förmånen att leda, har detta år kännetecknats av främst två saker.

För det första har det handlat om de svåra beslut som har krävts för att långsiktigt värna om färdtjänstens verksamhet. Det har handlat om att undvika ett befarat och

prognostiserat underskott om mellan 20 och 50 miljoner kronor utöver budgeten bara i år. För att undvika detta underskott har nämnden tvingats besluta om åtstramningar. Att ta tag i en jobbig verklighet är alltid obehagligt och svårt. Icke desto mindre är och har varit helt nödvändigt.

För det andra har årets arbete enligt min mening kännetecknats av ett kvalitets- och utvecklingsarbete som har skett trots snäva ekonomiska ramar. Vi har bevisat att det går att göra förbättringar utan att det behöver bli dyrare. Ett exempel på det som jag vill lyfta fram särskilt mycket är införandet av den hett efterlängtrade rätten till medresenär i färdtjänsten. Det här är något som betydligt underlättar många människors vardagsliv, samtidigt som det faktiskt också genererar en liten men dock intäkt till landstinget. Den typen av utvecklings- och kvalitetshöjning inom de ekonomiska ramarna är alltså det andra som har kännetecknat nämndens verksamhet.

Detta har hela tiden varit den dubbla verkligheten: dels ett ansvarstagande med kortsiktigt impopulära åtgärder för att långsiktigt säkra ekonomin och därmed också verksamheten, dels ett ständigt utvecklings- och förbättringsarbete. Den budgettext som nu föreligger i fullmäktige innebär att vi ska fortsätta arbetet i färdtjänsten i den andan.

Låt mig berätta om ett mycket givande seminarium som jag haft förmånen att delta i. Föreläsaren var en inbjuden gäst från SL, dock inte från vårt SL utan från vår västliga motsvarighet Storoslos lokaltrafik. Han visade en bild över färdtjänstens utveckling i vår västliga grannes huvudstad Oslo. Färdtjänsten i Oslo har visat upp väldigt starkt uppåtgående kurvor. Man har ett väldigt generöst system, och resandet har ökat väldigt mycket. Men plötsligt har den utvecklingen brutits, och det har gått kraftigt nedåt. Sedan har det gått uppåt igen – sakta men säkert har hela tiden både kostnaderna och resandet ökat – men sedan har det gått kraftigt nedåt igen.

Utvecklingen i Oslo med ett generöst och kostnadsdrivande system har tvingat de ansvariga politikerna i Oslo att med jämna mellanrum genomföra kraftfulla, och jag menar verkligen kraftfulla, besparings- och åtstramningspaket. De har inte haft kontroll över utvecklingen utan de har tvingats in i en ohållbar situation med kraftiga nedgångar. Budskapet från den här tjänstemannen var glasklart: Visst kan det kännas bra att unna sig en generös verksamhet, men har man inte kontroll över kostnaderna och utvecklingen kommer det surt efteråt.

De som förlorar på det här är inte politikerna och tjänstemännen på förvaltningarna utan det är resenärerna. Jag tror att vi bör vara väldigt lyssnande och lärande inför den typen av erfarenheter. Vi har som förtroendevalda politiker ett stort ansvar, och då menar jag inte bara det direkta ansvaret för dagens verksamhet. Jag ser mitt ansvar som förtroendevald politiker som större än så. Vi har ett ansvar även för framtiden, för kommande generationer av färdtjänstresenärer.

Jag vill inte sticka under stol med att mitt engagemang i färdtjänsts- och tillgänglighetsfrågor är sprunget ur ett ohöjtt egenintresse. Jag ser en fungerande färdtjänst i ett tillgängligt samhälle som en försäkring. Vi kan alla komma i den situationen att vi behöver färdtjänsten, antingen för oss själva eller för de nära och kära. Och med en

Åldrande befolkning kommer förmodligen de här behoven bara att öka. Jag vill för mina föräldrars och för mina framtida barns del ha en fungerande försäkring, och jag vill att den ska vara tillgänglig för alla oavsett plånbok. Då krävs det också ordning och reda i ekonomin. De enda som förlorar på skenande kostnader är dagens och framtidens resenärer. Vi måste ta det här ansvaret, och det är väldigt tydligt i vår budget. Det bör vara tydligt också i färdtjänstens arbete.

Den här hållbarheten handlar naturligtvis inte bara om pengar utan också om kvalitet. Det är min fasta och bestämda övertygelse att det går att utveckla kvalitet även under strikta ekonomiska förhållanden. Under nästa år kommer två stora nya avtal att träda i kraft. Tillsammans omfattar de hela färdtjänstens verksamhet. Det är ett nytt taxiavtal och ett nytt buss- eller specialfordonsavtal. Fullmäktiges uppdrag till nämnden, som de formuleras i vår budgettext – att jobba med tidpassningen, bemötandet, säkerheten och komforten – är oerhört angelägna. Det handlar också om hållbarhet, för det finns vad gäller kvalitetsutvecklingen inget mellanläge. Man kan inte stå stilla. Antingen måste man gå framåt eller stanna upp och gå bakåt. Det finns inget alternativ.

Slutligen är den svåraste och helt klart viktigaste fråga som färdtjänsten har att hantera hur vi på sikt bygger ett samhälle som klarar de utmaningar som vi står inför. Hur får vi en försäkring som ingen ska ställas utanför på grund av funktionshinder att hålla och fungera över tiden, trots en åldrande befolkning och trots ökade behov? Häri ligger färdtjänstnämndens och landstingets största strategiska utmaning. Den är också ännu större än så, för det handlar om att vi måste inse att vi i mångt och mycket har byggt in oss i ett ohållbart samhälle. Vi har satt upp hinder i SL-trafiken och i gatumiljön som tvingar oss till väldigt dyra särlösningar, fastän sådana egentligen inte skulle behövas.

Jag uppfattar en tydlig signal från en i det närmaste enig handikapprörelse att man inte vill ha de dyra särlösningarna. Man vill ingå på samma villkor som alla andra och kunna nyttja den ordinarie SL-trafiken och kunna komma fram på gatorna på samma sätt som alla andra. Den stora strategiska utmaningen måste vara att få till stånd en tillgänglig SL-trafik och en tillgänglig gatumiljö. Hand i hand med detta minskar behovet av dyra taxiresor och dyra särlösningar.

Det är på tre sätt som detta ska uppnås. För det första handlar det om en samverkan mellan kommuner och SL. Det nämns ett antal förslag. En konkret sak som ska tas fram tillsammans mellan färdtjänsten och SL är en gemensam reseplanerare, så att man också utifrån ett tillgänglighetsperspektiv kan planera sitt resande i SL-trafiken. Det finns också andra förslag. Tydliga och mätbara mål ska ställas upp. Samarbetet ska intensifieras, och samtidigt måste också formerna för samverkan med kommunerna, som även de har mycket av ansvaret, utvecklas.

För det andra ska det byggas upp ett helt nytt trafikkoncept, en tillgänglig närtrafik. Startskottet går när färdtjänsten tar över servicelinjerna från SL. Stora grupper av färdtjänstresenärer kommer inom detta tillgängliga närtrafikkoncept att kunna klara sitt vardagsresande på ett billigare och bättre sätt. Inte mindre viktigt är att fler kommer att kunna hålla sig kvar längre i den vanliga SL-trafiken. Det innebär att inträdet i färdtjänsten och i särlösningar senareläggs.

Allt detta innebär att resurser frigörs för dem som har så allvarliga funktions-hinder att de inte klarar en aldrig så tillgänglig SL-trafik. Dessa personer finns, och om det behövs sÄrlösningar ska man också ha bra sådana.

Så här ser den försÄkring som jag vill ha ut. Den bygger på en hållbar ekonomi, ett ständigt kvalitetsarbete och ett tillgängligt samhälle, som minskar behovet av dyra sÄrlösningar, så att vi kan öka resurserna för dem som trots allt behöver sÄrlösningar. I den budget som vi föreslår står vi för detta. Därför yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget för fÄrdtjänsten.

Anförande nr 127

Hans - Erik Malmros (m): Herr ordförande! För ungefär ett år sedan lämnade jag posten som ordförande i fÄrdtjänstnämnden. Vi hade haft fyra lärorika och spännande år inom borgerligheten. När vi tog över fÄrdtjänsten från den rödgröna röra som rådde var det inte precis den fÄrdtjänst som man kunde önska sig. Ni vet att det knappt gick att beställa fÄrdtjänstbilar, och dessa kom oerhört ofta inte i tid. Vi inledde då ett förbättringsarbete, och vi lyckades rätt bra.

I stället för att man fick sitta från 20 minuter och upp till en halvtimme och vänta på att få beställa lyckades vi få ned svarstiderna till en minut för de allra flesta. Vi såg till att fÄrdtjänsten blev tio gånger bättre på att passa tiden. Vi införde också en resegaranti. Vi fördubblade antalet fria resor från 104 till 208 om året. Vi införde valfrihet för våra kunder som reser med fÄrdtjänstbuss. Vi gjorde det enklare för föräldrar med fÄrdtjänst både att lämna och att hämta på dagis och att följa med sina barn på aktiviteter.

Och det gav resultat. Våra kunder gav oss höga betyg: nio av tio fÄrdtjänstkunder var nöjda!

Efter att ha läst och hört alla vackra vallöften som Johan spred omkring sig i valrörelsen, trodde jag att man skulle fortsätta arbetet med att ständigt förbättra fÄrdtjänsten. Men precis som alla andra vallöften höll de knappt tills valdagen var över. Man sviker vallöften på löpande band.

Före valet sade Johan så här: Vi vill ha ett fritt resande efter behov, det vill säga i första hand öka möjligheterna att resa under så fria förhållanden som möjligt för dem med största behov. Ett fritt resande handlar inte bara om antalet resor utan också om möjligheterna att anpassa resandet till den egna livssituationen.

Ja, men hur blev det då? Vart det friare resande? Nej, tvärtom! Man minskade de fria resorna från 208 till 140 om året. Hur går det med avgifterna? Jo, dem höjer man. Så de två saker som Johan har gjort är nedskärningar och höjda taxor. Det blir dyrare och sämre, alltså.

Och de stackars kunder som sitter med fÄrdtjänstbuss får ingen valfrihet längre – jo, de som har råd att betala. När plånboken får styra, är valfrihet bara till för dem som har råd

att betala. Så är det när Socialdemokraterna och Vänstern regerar, då är det plånboken som styr.

Värst drabbas av alla dessa nedskärningar, försämringar och indragen valfrihet de kunder som behöver sin färdtjänst allra mest. De som inte har någon valfrihet, de som aldrig kommer att kunna åka med SL, är de som drabbas värst, inte de kunder som kan göra varannan resa med färdtjänst och varannan med SL. Ni sätter åt dem som har störst behov av sin färdtjänst!

Självfallet vill vi moderater återinföra den valfrihet som rullstolstaxi innebar. Ingen har lyckats visa att det blev dyrare än vanlig färdtjänstbuss. Nej, vi vet att det var ett ideologiskt beslut, inte ett ekonomiskt, att plocka bort den valfriheten. "Det ska inte vara någon valfrihet, det är politikerna som bestämmer vilken buss ni ska åka med!"

På lång sikt tror jag, som jag var inne på redan vid behandlingen av SL-avsnittet av budgeten, att förbättringar handlar om att anpassa SL mer för alla kunder, oavsett om de har funktionshinder eller inte. Då tror jag att bästa sättet är att slå ihop de två organisationerna. Det är samma tre punkter jag tänker upprepa här: 1. Det blir lättare för SL att ta del av färdtjänstens kloka kunskaper om hur man anpassar trafiken. 2. Det blir SL som självt får skörda frukterna av sina insatser. 3. Man kan minska administrationen, och det gynnar oss alla. Oavsett om man är funktionshindrad eller inte så ökar möjligheterna att få ett fritt resande.

När Socialdemokraterna och Vänstern var i opposition, kritiserade ni oss högljutt när vi införde en avgift på 50 procent om kunderna inte förbeställde sin färdtjänst utan tog en bil direkt på gatan. Nu, när ni sitter i majoritet, utvidgar ni så det blir fler som får betala 50 procent. Visst är det konstigt att man inte lovar samma sak före valet som efter?

Jag tror att många färdtjänstkunder som hade hoppats få ett friare resande, som hade hoppats på förbättringar men som i stället fick höjda taxor och sämre tilldelning, nu funderar på hur de någonsin ska kunna lita på dessa sossar en gång till.

Bifall till det moderata förslaget till budget!

Anförande nr 128

Birgitta Bexelius (fp): Ordförande, ledamöter! För ett år sedan stod vi här i talarstolen då jag för första gången mötte Johan Sjölander i en debatt om färdtjänsten. Sedan dess tycker jag mig ha lärt mig mycket om mitt nya politiska område – jag har ju sysslat med sjukvårdspolitik tidigare. Det har varit ganska spännande att försöka hitta de lösningar som kan ge mest för dem som behöver färdtjänsten, men tyvärr får man inte alltid igenom sin vilja när man sitter i minoritet.

Folkpartiet var med på förslaget – när vi nu pratar om vad som har hänt under året, Johan – om att tillåta medresenärer att återinträda i bilarna. Vi tyckte det var ett humant beslut. Vi stödde också beslutet om ett nytt kommunikationssystem, som verkligen

behövs. Det har jag hört när jag har åkt färdtjänst med anhöriga, att det är någonting som färdtjänstchaufförerna verkligen ser fram emot.

Folkpartiet tog också initiativ till att införa en etisk policy när det gäller upphandlingar. Det var bra att man tog sig an den uppgiften.

Men ungefär där tyckte jag att det började komma grus i maskineriet. Allt eftersom vi satt i nämnden märkte vi att det fanns olika åsikter om vilka som mest behövde färdtjänsten.

Jag har lärt mig mycket av dem som använder färdtjänsten. De har hört av sig, inte minst i samband med besluten om de brutala nedskärningar som kom till stånd i slutet av året. Det har varit ett mörkt år för många som behöver färdtjänst. Det har inneburit minskad frihet, färre resor och också dyrare resor. Beslutet angående rullstolstaxi gjorde mig väldigt besviken, för där blev det verkligen en polarisering. De som hade råd skulle kunna fortsätta att betala för sin frihet, de som hade de ekonomiska möjligheterna kunde anlita rullstolstaxi. Därför är det någonting som vi har med i vårt budgetförslag, att vi vill ta tillbaka detta.

Folkpartiet satsar 30 miljoner kronor mer än landstingsstyrelsens förslag för att åter kunna öka antalet fritidsresor för resenärerna, för att bryta den isolering som många upplever.

Sedan har vi den vanliga kollektivtrafiken. Det är ju så att de flesta handikappade vill resa och leva precis som vi andra, vi som är rörliga. Folkpartiet vill att livet för handikappade ska vara så normalt som möjligt. Då måste man också satsa, inte bara säga det. Det räcker inte att vara engagerad i talarstolen, utan man måste också i handling visa vad man menar med det, och då måste man anslå pengar. Det måste kosta mera.

Den vanliga kollektivtrafiken måste alltså bli bättre anpassad för dem som på olika sätt har svårigheter att ta sig fram själva. Om vi klarar detta, i kombination med till exempel fler flexlinjer, så skapar vi utrymme för att de med de största behoven, de som även i framtiden kommer att behöva färdtjänsten, ska kunna få fritt resande. Men dit är det långt i dag. Och avståndet lär inte bli kortare under nästa år heller – ännu ett år med rödgrön majoritet då det görs för lite!

Till sist vill jag bara säga att de nedskärningar och begränsningar i resandet som den rödgröna majoriteten infört för de funktionshindrade måste tas bort och lindras. Jag vill understryka det. Det är tveksamt om någon åkeriägare vågar satsa på rullstolstaxi igen, men vi vill i alla fall försöka. Det ska bli spännande att se vad som händer nästa år och hur många det är som verkligen kommer att vilja driva rullstolstaxi. Det är ännu inte klart om det blir så många åkare som vill göra det, för om man ska betala 50 procent av vad det kostar att åka rullstolstaxi kommer det kanske att bli väldigt få resenärer.

Hela nedskärningsärendet och dess hantering var dessutom en ren parodi på demokrati, insyn och delaktighet. När jag lyssnat på debatten här i dag tycker jag faktiskt att detta

är ett genomgående problem. Jag är väldigt känslig för detta. Ni säger sådana saker som att vi inte ska ha sådana här knappar på oss. Det bestämmer väl vi! Liknande saker sägs hela tiden. I en demokrati har vi ändå yttrandefrihet, och vi får alltså yttra oss som vi vill. Det är viktigt. Det är också viktigt att slå fast hur man ska hantera ärenden med insyn och delaktighet, det vill jag passa på att säga avslutningsvis.

Med det yrkar jag bifall till Folkpartiets budgetförslag.

Anförande nr 129

Pelle Börjesson (v): Ordförande, landstingsledamöter! Jag tycker man får ha vilka knappar man vill. Det var bara det att jag blev lite förskräckt när jag satt och tittade lite på tv i en sammanträdeslokal – i rutan såg det ut som en sosseros ni hade på er. Då blev jag lite konfunderad, men nu har jag rätt ut det och till och med läst vad det står på knapparna.

Ordförande, fullmäktigeledamöter! Som Birgitta sade, var det stor debatt under sensommaren om landstingets färdtjänst. Den stod verkligen i centrum för debatten, och det stora samtalsämnet var rullstolstaxi.

Färdtjänsten i Stockholm omfattar 85 000 personer som är legitimerade för färdtjänst. Snacket om rullstolstaxi handlade om en väldigt liten del av dem. 85 000 är ganska många människor, lika många som bor i Huddinge kommun eller cirka 5 procent av invånarna i hela länet.

När jag läser minoritetens förslag om färdtjänsten tycker jag att det egentligen finns ganska mycket samsyn, men debattens vågor går ju höga och man måste profilera sig. Det är mest rullstolstaxi som man har bråkat om, och lite grann om antalet resor. Jag tycker också det känns tråkigt att man var tvungen att minska antalet resor, men det är dock 95 procent av alla som har rätt till färdtjänst som får sitt resande täckt med de resor som vi tilldelar i dag.

Under våren har jag tillsammans med SL:s regionstyrelser varit ute i olika kommuner och "missionerat" för tillgänglighet. Det räcker ju inte att SL anpassar sina bussar och hållplatserna blir fina, man måste också kunna ta sig till hållplatsen.. I någon kommun frågade jag: "Har ni någon handikapplan?" Det visste de knappt. Ibland tror jag att vi har planerat några idéer, och jag tror att det kommer att bli bättre.

Färdtjänsten, kommuner och SL satsar nu på att göra ganska mycket för att så många som möjligt ska kunna använda den allmänna kollektivtrafiken. Resurser kan då frigöras för dem som är hänvisade till den särskilda kollektivtrafiken.

I förra veckan var jag på en konferens med färdtjänstfolk från hela landet. När man hör hur färdtjänsten är organiserad och hur det funkar med avgifter och annat i övriga landet, måste jag ändå säga att vi har en ganska bra färdtjänst i Stockholms län. Som jag sade, 95 procent av dem som har färdtjänst får sitt resande täckt med den tilldelning vi har. Alla som har de största behoven har fritt resande. De har tillgång till att beställa buss dygnet runt.

Men självklart ska vi inte slå oss till ro med det här. Stockholms färdtjänst måste bli bättre. Vi har startat en flexlinje för att kolla hur det ska funka, och som det ser ut nu kommer det att bli en ganska lyckad lösning. Vi kommer säkert att utveckla det på flera ställen i länet. Vi har ett projekt på Södermalm, där Stockholms kommun tillsammans med SL och färdtjänsten anpassar hållplatserna och byter till låggolvsbussar. Dels är det mycket äldre personer som bor på Södermalm, dels mycket funktionshindrade, och de ska kunna använda den allmänna kollektiv-trafiken. Som det har sagts förut kommer färdtjänsten att ta över servicelinjerna och anpassa dem så att de kanske bättre täcker de behov som färdtjänstkunderna har. Detta kommer att ge ett flexiblere resande för alla, och tillgängligheten blir bättre.

Med det yrkar jag bifall till färdtjänstbudgeten från s, v och mp.

Anförande nr 130

M a g n u s A g e s t a v (kd): Ordförande, ledamöter och åhörare! Ja, i färdtjänstnämnden är vi överens om ganska mycket, och jag måste säga att jag tilltror färdtjänstnämndens ordförande Johan Sjölander mycket gott vad gäller hans goda intentioner. Men det hindrar inte att jag blir beklämd när jag ser de aktuella prioriteringar som majoriteten gör. Alltför ofta prioriteras vi relativt friska, med mindre behov, högre än svagare personer och deras behov. Tydliga exempel på detta visas genom det hårda sparbetandet på färdtjänsten.

Färdtjänsten är verkligen en kärnverksamhet i ett välfärdssamhälle värt namnet. Som sådan bör färdtjänsten värnas och utvecklas, inte utsättas för okänsliga skrivbordskamerala övningar.

Det har hittills funnits en bred samsyn kring vikten av att tillskapa så lika villkor som möjligt för alla resenärer, oavsett om man använder den allmänna eller den särskilda kollektivtrafiken. Majoritetens panikåtgärd att dra ned färdtjänstilldelningen med cirka en tredjedel är långtgående – mycket långtgående! Målet om ett fritt resande för färdtjänstresenärer känns nu som en mycket avlägsen utopi.

Majoriteten tycks vara av den uppfattningen, att färdtjänsten överutnyttjas. Hur ska man annars förklara att man försöker stävja det ökande resandet? Ett resande som kan innebära att man åker till afasikören för sång och gemenskap eller att man åker och bowlar med sina vänner – är detta något som behöver stävjas?

Vi kristdemokrater gick till val på att vi vill tillskapa ett samhälle där ingens röst ska vara för tyst för att höras. Att så drastiskt förändra spelreglerna från en dag till en annan riskerar att försätta vissa grupper i ett husarrestliknande tillstånd.

Vi kristdemokrater ser inte problemet med att resandet ökar, inte i sig. Tvärtom önskar vi se ett ökat resande för vissa grupper för att minska graden av utanförskap och isolering. Prognosen för sådana åtgärder är sannolikt mycket god, såväl kameralt som socialt.

Vi vill gå en annan väg genom att tillskapa mer kostnadseffektiva alternativ och ökad allmän ekonomisk tillväxt. Färdtjänsten är ju inne i en positiv process att styra resandet mot mer kostnadseffektiva resor – en process som på lite sikt kommer att generera sänkta kostnader för färdtjänsten, utan att villkoren för de enskilda resenärerna behöver inskränkas på det sätt som nu hotar att permanentas mandatperioden ut.

Genom att intensifiera arbetet med att undanröja hindren för människor att benyttja allmän kollektivtrafik kan man nå mycket längre än aldrig så många besparingsförslag. Det skulle frigöra resurser som kan användas inom andra angelägna områden, men även till att höja kvaliteten och servicenivån för färdtjänsten. Med lite tålamod från majoritetens sida kommer åtgärderna att ge resultat. Exempel på nödvändiga åtgärder är ett samarbete med SL, som vi har talat om mycket, och förverkligandet av de förslag som förs fram i Kristdemokraternas motion om villkor för flexlinjer och servicelinjer.

Ett annat mycket olyckligt infall från majoriteten var det att punktera hela upplägget med så kallad rullstolstaxi. Rullstolstaxi innebar ju en stor frihet för många färdtjänstkunder, en frihet som vi själva håller för självklar. Ganska många personer har faktiskt tack vare rullstolstaxi äntligen känt sig som en del av samhället, äntligen känt att den särskilda kollektivtrafiken levererat något som de efterfrågat.

Jag vill påminna om att det finns ett liv där ute, som ibland går på inspiration och spontanitet. Det är inte alltid man vill detaljplanera sitt liv, vilket färdtjänst-systemet i mångt och mycket kräver. Färdtjänstens nuvarande utformning passar inte alla grupper. Därför fanns bland annat rullstolstaxi som ett alternativ, en gnutta ljus för människor som kanske behövde det som bäst. Men knappt hade frihetens sötma hunnit njutas förrän majoriteten agerade och i praktiken avskaffade den!

Det gjordes aldrig någon opartisk utredning och analys av rullstolstaxi. Alternativen är inte analyserade. Vad är det då majoriteten uppnår i sin kameraliver? Jo, man spar in ett belopp som måste anses som felräkningspengar för en koloss som Stockholms läns landsting.

Tänk om det är så att rullstolstaxi de facto innebär en besparing, som flera hävdar? Det kanske borde klia den socialistiska landstingsledningen i öronen!

Det är skam, det är fläck på Stockholms baner, att medborgarrätt heter pengar! Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas budgetförslag vad gäller färdtjänsten.

Anförande nr 131

Pelle Börjesson (v): Ordförande, landstingsledamöter! När jag var en ovan politiker och precis hade börjat, var jag med i någon debatt som gällde pengarna i omsorgen, som jag höll på med då. Jag gick upp för att tala om ett sparförslag som den dåvarande borgerliga majoriteten hade lagt. Genast rusade Henric Åkerman upp och skällde ut mig. Hur kunde jag vara så dum att jag inte fattade att det var fråga om en "budgetanpassning"?

Förslaget var inte att göra besparingar utan att färdtjänstnämnden skulle hålla budgeten.

Anförande nr 132

J o h a n S j ö l a n d e r (s): Jag har ett par korta kommentarer.

Till att börja med delar jag den uppfattning som flera av talarna här har uttryckt, att det finns en stor och bred samsyn runt det mesta som gäller färdtjänstens verksamhet.

När det gäller SL och färdtjänsten har jag väldigt svårt att se hur det skulle kunna vara i de funktionshindrades intresse att devalvera färdtjänsten till att bli en underavdelning i SL-byråkratin. Där må vi ha olika uppfattning, men detta är min bestämda uppfattning.

Birgitta, det finns en stor skillnad mellan Folkpartiet, som annars har många bra tankar om färdtjänsten, och majoriteten. Det är att Folkpartiet inte är berett att ta ekonomiskt ansvar. Ni har 2,4 miljarder till i er budget, som vi inte har. Dem plockar ni in genom någon sorts luftbudgetering som är helt orealistisk. Men då kan jag ju tycka, om ni nu har 2,4 miljarder mera, att det är lite snålt att bara lägga 30 miljoner av detta på färdtjänsten – varför inte 50, 70 eller 100 miljoner, när ni ändå är i gång?

Anförande nr 133

Å k e A s k e n s t e n (mp): Ordförande, fullmäktige! Det är klart att det var trevligare förr, när vi hade pengar och inte behövde bekymra oss om sådant när det gällde färdtjänsten. Men frågan är om färdtjänsten var bättre då – det är inte så säkert.

Visst skulle det vara trevligt att kunna utveckla färdtjänsten på ett kraftfullt sätt. Där är vi inte i dag. Det görs ändå framsteg, och det ska bli intressant att se hur det går med samarbetet där färdtjänsten tar över servicelinjer och flexlinjer. Det bör bli bättre, för det blir i alla fall någon sorts prioritering av dem som åker med färdtjänsten. Vi får väl hoppas att också vanliga SL-resenärer tycker att det är bra.

Det är naturligtvis grundläggande att utveckla samarbetet mellan SL och färdtjänsten framöver. Ett mål är då att så många funktionshindrade som möjligt ska kunna åka med kollektivtrafiken. Men här finns det uppenbara brister i alla trafikslag, och man måste med en viss oro fråga sig till exempel om SL verkligen kommer att klara av att handikappanpassa alla sina fordon till år 2010? Det återstår att se.

Anförande nr 134

L a r s B s t r a n d (fp): Herr ordförande, ledamöter! Hans-Erik Malmros erinrade sig en kvalitetsmätning där nio av tio färdtjänståkare var nöjda. I den senaste som jag minns hade andelen sjunkit till mellan sju och åtta av tio – och det var ändå före de budgethållningsåtgärder som Pelle Börjesson och andra har varit tvungna att vidta, så man kan befara att det har sjunkit ännu mer.

Trots allt Johans tal om strategi tycker jag det saknas en tydlig strategi. Den budgettext majoriteten har skrivit tycker jag är väldigt bra, för där talas det om att det ska vara hög kvalitet på färdtjänsten, men det är det inte och det kommer inte heller att uppnås med den knappa budget som majoriteten föreslår. Då borde strategin enligt min mening vara att prioritera dem som har störst behov och tillhandahålla en färdtjänst av god kvalitet i första hand till dem. I stället verkar strategin i praktiken vara att tunna ut kvaliteten för att så många som möjligt trots allt ska få färdtjänst. Men detta är alltså inte tydligt utsagt vare sig i texten eller i talarstolen.

Jag yrkar bifall till Folkpartiets högre budget.

WÅAB

Anförande nr 135

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Vi ska nu tala om kollektivtrafik – kollektivtrafik på vatten, som fru ordföranden lät undslippa sig i början av trafikblocket. Det är den vackraste kollektivtrafik som finns, även om det är svårt att välja. Jag tycker inte att fru ordföranden ska be om ursäkt, utan det är en helt adekvat beteckning på WÅAB.

Därför är det också viktigt att vi får till det som har varit uppe vid några tillfällen och som också kommer upp nu, nämligen den trafikstrategiska planen som är till för att samordna all kollektivtrafik i landstinget. Den kommer, tror jag, att vara viktigast för de mindre trafikslagen, till exempel WÅAB. Vi har fått en första redogörelse för det trafikstrategiska planarbetet i styrelsen, och det verkar väldigt lovande.

En av de saker som vi dessutom arbetar med nu i WÅAB:s styrelse är att utveckla kommunsamråden. Jag håller med den talare som talade om vikten av att utveckla kommunsamråden i kollektivtrafiken; just nu minns jag inte säkert om det var någon från den borgerliga sidan eller Barbro från Miljöpartiet. Däremot är det kanske mer osäkert om vi redan från början ska plocka in också WÅAB i de vanliga kommunsamråden om kollektivtrafiken ens på södra sidan, där den är så viktig. Det har kommit vissa signaler i samband med att vi tog med färdtjänsten om att det blir lite trångt med tiden. Det kan vara bättre att vänta lite med det och i början göra kommunsamråden för WÅAB lite separata – det är i alla fall styrelsens tankegång. Vi prövar oss ju fram lite grann med kommunsamråden i Waxholmsbolaget, och vi är absolut inte prestigebundna där utan öppna för alla förslag.

Det finns en stor enighet, det är en styrelse som det är roligt att arbeta tillsammans i med olika partier. Kanske just därför blir man så bekymrad när man läser budgettexterna och siffrorna från Moderaterna. Det känns viktigt för mig att fråga hur Moderaterna har tänkt sig.

WÅAB är ju ett av de få områden som har fått en utökad ram jämfört med förra året, och vi i styrelsen känner oss glada över att vi har kunnat hantera de bekymmer som vi har haft i WÅAB under en längre tid och genom skiftande majoriteter därför att vi från

och till har haft en medvetet underfinansierad trafik. Nu har vi också fått ägarens uppdrag att beställa nya båtar för att förstärka den flotta som är kraftigt föråldrad. Som man kan se i budgettexterna är alla partier överens om det, utom just Moderaterna – som i och för sig är med på den investeringsram som vi måste sätta för att klara av att betala fartygen, men som vill dra ned faktiskt mer än dubbelt så mycket som de nya fartygen kostar i drift och räntekostnader. De besparingar på 28 miljoner som Moderaterna föreslår är kraftiga.

Nu kommer säkert Moderaterna att säga att det handlar om att privatisera lite och ändra ägarförhållanden och så, så kommer det här att lösa sig som genom ett trollslag via synergieffekter, som ni brukar kalla det. Då kan jag bara konstatera att om inte jag är den lilla älvan Tingeling, så är uppenbarligen JOS det. Han har tydligen makten att på något sätt minska budgeten med 28 miljoner i en verksamhet där det motsvarar nästan 20 procent, utan att det påverkar verksamheten ett dugg efter vad jag förstår av texten.

Så jag väntar med spänning på hur du ska få till det, JOS!

Anförande nr 136

J a n - O l o v S u n d s t r ö m (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag tänkte återkomma till siffrorna lite senare – jag spar det till sist.

(Landstingsrådet B e r g e r K e t t n e r (s): Och jag som är så nyfiken!)

Jo, jag vet det.

Waxholmsbolaget är alltså vår kollektivtrafik till sjöss. Det är som bekant för att vi ”känner vår skärgård i grund och botten”, ett gammalt skämt från början på 1950-talet när Waxholmsbolaget verkligen testade de grynnor som finns i skärgården, och som dessutom har blivit något fler sedan dess beroende på landhöjningen. Fortfarande känner vi skärgården mycket väl i grund och botten, dock inte riktigt på samma sätt. Numera undviker vi att känna efter med våra fartyg. Det beror bland annat på teknikens landvinningar, med satellitnavigering och allt vad som finns nu för tiden. Jag tror också att nykterheten har blivit något bättre bland fartygsbefälet än hur det var på den tiden. Nå, det var en liten parentes.

Just detta att känna skärgården i grund och botten är inte helt oväsentligt.

Waxholmsbolaget är ett bolag som det finns all anledning att slå vakt om.

Waxholmsbolaget är faktiskt specialister på just den marknad och det trafik-område där man är satt att utöva sin trafik. Det är viktigt att komma ihåg, för det förekommer ibland signaler, i den här salen och på andra håll, om att man på något sätt ska inlemma Waxholmsbolaget som en starkt integrerad del i kollektivtrafiken och SL i övrigt. Jag tror inte riktigt på det där. Visserligen är det vanligt att man säger att man själv är lite speciell – men Waxholmsbolaget är verkligen det. Det är ju en rätt speciell uppgift som bolaget har, och en rätt speciell kunskap – och som dessutom numera, vågar jag påstå, oavsett majoriteter, nyttjas också för att fungera väl i samverkan med landtrafiken som SL bedriver. Vi får ständigt höra klagomål på det området, trots att jag vet att

kontakten mellan landtrafik och sjötrafik fungerar bättre än någonsin tidigare. Självfallet måste den fungera bra.

Mot den bakgrunden tror jag att det är viktigt att Waxholmsbolaget blir kvar i något av den specialistform som det har i dag.

Under senare år har som bekant en hel del förändringar skett i bolaget när det gäller sättet att bedriva verksamheten. Vi är oss numera inte längre hundra procentigt *sig selv nok*, som bolaget kanske var förr, utan nu finns det en öppenhet gentemot omvärlden, mot andra aktörer, andra rederier och andra idéer. Jag vet att detta i stor utsträckning präglar den verksamhet som vi bedriver i dag. Vi får helt enkelt mer trafik för pengarna genom det upplägg som för närvarande råder. Jag har heller inte noterat att den nuvarande majoriteten har ifrågasatt det synsätt som har gällt de senaste åren.

Vad gäller skillnaderna mellan våra budgetar, vet jag inte om de är så rysligt stora som fru ordföranden försökte göra gällande. Möjligtvis skiljer vi oss åt på ett område, nämligen i synen på hur taxorna ska se ut. Däremot vad gäller ambitions-nivåer och annat för trafiken som sådan skiljer vi oss inte speciellt mycket åt, utan jag utgår från att vi i styrelsen i båda fallen – och speciellt om majoritetens budgetförslag går igenom – rätt snart kommer att tvingas ta ställning till trafikförändringar. Vi kommer inte riktigt att ha råd att köra samma typ av trafik som vi har bedrivit hittills. I klartext innebär det att en del trafik måhända kan komma att utgå, men framför allt att en del angelägen trafik kanske inte kan tillkomma. Det finns som bekant rätt många önskemål ute i skärgården.

Från moderat sida har vi alltså en litet annorlunda syn på just taxesystem och taxesättning. Vi tror att man kan ha en väsentligt högre taxenivå än vad majoriteten gör gällande att man kan ha, och det är det som utgör skillnaden mellan våra siffror för tillskottet till bolaget.

I övrigt är vi rätt överens. Jag är också glad över att vi nu har kunnat beställa ytterligare två fartyg till Waxholmsbolaget, en modifiering av samma typ som beställdes under förra året. Det innebär att under 2004 kommer hela tre åretruntfartyg att levereras på ett och samma år.

I klartext innebär det samtidigt en belastning kostnadsmässigt. Det är inte gratis att bedriva trafiken med helt nybyggda, moderna fartyg som naturligtvis håller en helt annan kvalitet än de tidigare fartygen, och det måste vi fundera över hur vi ska hantera i vår ekonomiska verklighet. Det vore ju lite tragiskt om vi hade nya, fina båtar men inte hade råd att använda dem. Sådant har visserligen förekommit i andra sammanhang, men jag hoppas att vi inte ska behöva upprepa misstaget i Waxholmsbolaget.

Däremot tycker jag att det är rimligt, när vi nu får nya fartyg, att vi också gör oss av med de fartyg som vi inte har behov av. Där kan det möjligtvis råda något delade meningar.

I övrigt vill jag yrka bifall till det moderata förslaget, även om jag noterar att vi i voteringslistan nog har samma förslag som övriga partier när det gäller månads-kort och kort. Det ska stå 700 respektive 400 på den raden.

Anförande nr 137

J o h n G l a s (fp): Ordförande, ledamöter! En stor del av Stockholmsområdet är vatten, som vi vet. Många av regionens invånare bor och arbetar på öarna och i kustområdena. När det nu gäller Stockholms skärgård, är WÅAB tillsammans med många privata entreprenörer en livsnerv för många boende och näringsutövare.

Själva resandet med en vaxholmsbåt på sommaren, när det kluckar kring fören och man ser alla skären, öarna och bryggorna som passerar på sidorna, ger åtminstone mig en viss kulturell upplevelse. Jag tänker på Anders Zorn och hans badande kvinnor på klippor och skär. Jag ser också framför mig hans tvätterskor på bryggorna. Jag vill påstå att man verkligen kan njuta av den upplevelse som en sjöresa ger, oavsett om den görs med Waxholmsbolaget eller med någon av dess entreprenörer.

Det är givetvis en form av turism. Men turismen är numera inte bara koncentrerad till sommarmånaderna, utan man måste beakta att turister ger sig ut i skärgården även vintertid. Som kommunpolitiker i en skärgårdskommun och tidigare också kommunalråd med ansvar för skärgårdsfrågor skulle jag vilja påstå att jag har bra erfarenhet av vad en god båttrafikservice kan betyda för våra öar, i hela skärgården. I Haninge hade och har vi tvärförbindelser och rundkörningar mellan de större öarna, vilket har utvecklats mycket väl i samarbete med Waxholms-bolaget och tillsammans med privata entreprenörer. Detta sker året om.

Pulsådern till och från kommunerna är det givetvis WÅAB som ska svara för. De lokala trafiknätverken står oftast privata båtentreprenörer för, och det tycker jag man ska utveckla mera. Denna kombination mellan privat näringsliv och Waxholmsbolaget har betytt mycket för utvecklingen i skärgården.

En vidareutveckling tillsammans med de privata entreprenörerna är nödvändig för den levande skärgård som vi alla vill uppnå – i hela vår skärgård, och året om. Givetvis ska en sådan utveckling samordnas med trafiken på fastlandet när det gäller tider, avgångar med mera, och det får också utvecklas vidare på ett bra sätt.

När det gäller WÅAB:s fartyg måste nyanskaffningarna vara av typen åretrunt-gående fartyg.

Vi i Folkpartiet vill också peka på att färjetrafiken mellan Nybroviken och Djurgården är av största vikt att bevara. Den kan till exempel finansieras med ökad sponsring.

Vi vill också ha en utredning av hur skärgårdstrafiken kan samordnas med andra delar av kollektivtrafiken. Vi vill också ha en utredning om en bilfärja mellan Nacka och Lidingö.

Våra mål för Waxholmsbolaget: Goda resmöjligheter i Stockholms skärgård. God turtäthet året runt i ett med tiden anpassat linjenät.

Bifall till Folkpartiets budgetförslag!

Anförande nr 138

M i c h a e l S t i e r n s t r ö m (kd): Ordförande, fullmäktige! Ja, Waxholmsbolaget har hand om kollektivtrafiken på sjön, som vi alla vet. Det ger vår bofasta befolkning i skärgården en chans att utveckla sitt boende, sin service och sitt näringsliv året runt. På sommaren ger det en bra ryggrad för infrastrukturen för turistnäringen i länet. Att förbättra och miljöanpassa trafiken ska vi göra hela tiden.

Det största hotet mot skärgården tycker jag egentligen kommer från ett annat håll: det handlar om fastighetstaxeringen och orättvisa skatter. Om skärgården inte ska bli ett reservat endast för rika, måste det ske en förändring av den beskattningen. Jag tror faktiskt inte att Waxholmsbolagets verksamhet fullt ut kan kompensera för detta hot, men vi ska ändå göra vad vi kan.

Med tanke på att Stockholm är ”staden på vattnet”, bör landstinget öka sin ambitionsnivå när det gäller att använda sig av vattenvägarna. Här finns nu ett koncept med biogasdrivna sjöbussar. Där tycker jag verkligen att vi i landstinget bör ta vårt ansvar, tillsammans med kommunerna och andra berörda, SL, WÅAB med flera, att titta på detta på ett seriöst sätt.

Jag tyckte mig höra Gertrud Brorsson säga någonting om att nu kommer det att ske. Därför skulle jag vilja fråga: Vad har majoriteten egentligen gjort med det här konceptet, och vad avser ni att göra i framtiden?

Anförande nr 139

C a m i l l a S t r a n d m a n (mp): Fullmäktigeledamöter, trötta och hungriga! Jag ska fatta mig kort. Det här verkar ju vara ärendet för de närmast sörjande – fast alla är väl lite allmänt skärgårdsintresserade. Valstrategiskt brukar man säga att detta är den tredje viktigaste frågan. Det är väl därför vi kan se en viss, glädjande samsyn. De flesta är lite realistiska och ser ungefär hur mycket pengar som krävs för att driva detta.

Men jag kan fortfarande inte få ihop den moderata kalkylen, där man säger att en 15-procentig höjning av taxorna ska vara jämförbart med att spara in 28 miljoner i förhållande till vårt förslag, när det i vårt förslag redan ligger en höjning av intäkterna på 2 miljoner och besparingskrav på 5 miljoner. Det återstår väl att se.

Till John Glas vill jag säga att min vinkel på det här är lite mindre Zornkullor och lite mera vardagsslit. Det är trots allt vår kollektivtrafik det handlar om!

Vi fick en fråga från kd angående biogasbåtarna. Därför kan jag först säga att i arbetet med den trafikstrategiska planen ligger även uppdraget att tillsammans med de andra aktörerna – RTK, WÅAB, SL – ta in de här frågorna, men inte att WÅAB som ensam aktör på något sätt ska stå för utredningsarbetet.

Om vi sedan ska titta lite mera på de framåsyftande planer som styrelsen har haft och som vår budget vill fortsätta med, gäller det framför allt att på ett bättre, tydligare och klarare sätt följa upp de villkor som vi ställer i olika upphandlings-avtal. Det gäller både

miljövillkor och hur våra entreprenörer – som vi också från Miljöpartiets sida tycker att vi ska fortsätta att anlita – verkligen fyller sina avtal. Hittills har uppföljningen inte varit precis vad man skulle kunna önska. Vi har ställt mycket goda miljökrav och annat, men vi har inte sett vad som har kommit ut av det.

I fråga om framtiden och när det gäller att titta i kristallkulan – jag tyckte John Glas sade att det såg luddigt ut – kan jag från min personliga sida säga att jag har haft funderingar om att tydliggöra kollektivtrafikuppdraget genom att på sikt genomföra en indelning i olika affärsområden: turisttrafik – med vilket menas även fritidsbåttrafik – kontra ett affärsområde som skulle kunna heta basstrafik, med inriktning på kollektivtrafik. Därmed kanske vi också kunde få en lösning på problemet med olika taxebestämmelser, olika villkor och olika kort. Det kunde då bli lättare att motivera.

När det gäller att hitta extra pengar, vad ska man spara in på? Även i majoritetens förslag ligger det ju en realistisk bedömning att det kommer att behöva göras besparingar på trafiken. Då har vi en inriktning att det ska vara besparingar på vad man kan kalla parallelltrafik. När det går att ta sig från punkt A till punkt B på två sätt, kanske vi får minska på den ena vägen. Men som skärgårdsbo har man givetvis förhoppningen att vi inte ska behöva säga nej till alla de förslag som kommer utifrån skärgården, där man ställer krav på en bra kollektivtrafik.

Som avslutning yrkar jag förstås bifall till majoritetens förslag.

Anförande nr 140

J o h n G l a s (fp): Jag vill bara rätta Camilla lite. Vi har nog egentligen samma åsikter om att Waxholmsbolaget har oerhörd betydelse för de boende och för näringslivet i skärgården. Det jag ville illustrera med Anders Zorn var snarare att det finns ett turistiskt värde i en resa med skärgårdsbåt också. Sedan var det inte dalkullor jag hänvisade till utan helt andra kvinnor som han hade målat i skärgården. Jag vill göra den lilla rättelsen. Annars tycker jag att du på sätt och vis framförde skärgårdsbornas intressen väldigt bra.

Anförande nr 141

L a n d s t i n g s r å d e t B e r g e r K e t t n e r (s): Ja, Jan Olov Sundström, jag grubblar. Jag måste väl medge att jag är imbecill. Jag grubblar och grubblar, för först sade du att du skulle förklara de 28 miljonerna i slutet av ditt inlägg. Så kom du till slutet, och då sade du att vi möjligtvis har lite skilda avgifter. Jag kan inte se att vi har det. Ni har ett lite billigare lågavgiftskort, såg jag när jag febrilt tittade i tabellen. Sedan avslutade du ditt inlägg med att säga: Fast det är lite fel i tabellen, för det ser ut som om vi har skilda avgifter och det har vi inte. Det ska stå 420. Då förstod jag ännu mindre.

Jag håller med om nästan allt du säger om WÅAB, måste jag säga. Men jag håller inte med Jan Olov Sundström om det här, för jag förstår helt enkelt inte var du ska ta de där 28 miljonerna, särskilt inte när du sedan säger att speciellt om majoriteten vinner bifall kommer det att bli besparingar. Fast det är nog så att vi alla måste inse att vi behöver göra förändringar i trafiken.

Dessutom konstaterar jag att ditt förslag innebär 28 miljoner lägre tillskott än vårt. Därför blev det väldigt svårt att begripa. Uppllys mig, snälla!

Anförande nr 142

Jan Olov Sundström (m): Herr ordförande! Det var inte min avsikt att göra det så där väldigt svårt. Men det finns en skillnad i våra budgetförslag. Det avser faktiskt kontantprisbiljetterna. Vi har ett förslag där man höjer med 15 procent i stället för, som jag uppfattade ert förslag – som i och för sig också är rätt otydligt om sanningen ska fram – som väl ligger på 10 procent eller något sådant. Jag tror för övrigt att det inte ens är preciserat i ert förslag. Men vår kontantprishöjning är rätt stark. Den är 15 procent, och vi har gjort beräkningen att vi har det här utrymmet.

Anförande nr 143

Jan Strömdahl (v): Jag blev också lite förbryllad när jag jämförde våra intäkter och kostnader. Alla partier är väldigt överens när det gäller just skärgårdstrafiken och Waxholmsbolaget. Jag uppfattar det snarare som ett förbiseende i tabellverket att det inte står någonting om taxorna i den vanliga trafiken. Det står bara om taxorna för kontantbiljett i hamntrafiken, och de ska fastställas av WÅAB utifrån en ökning på 15 procent. Det finns inga uppgifter i tabellverket om taxorna i skärgårdstrafiken för kontantbiljetter. Men efter att ha undersökt med ordföranden måste vi nog fatta det som att höjningen på 15 procent gäller kontantbiljetterna generellt. Men det är bäst att vi får klara ut det. Skillnaderna mellan Moderaternas budget och övrigas budget är ganska svåra att förklara annars.

Kulturnämnden

Anförande nr 144

Ulla Parkdal (s): Ordförande, ledamöter, åhörare på läktare och hemma vid radioapparaterna samt alla ni som idkar kultur med att äta! Under det här året som jag har haft förmånen att vara ordförande i landstingets kulturnämnd har jag blivit ännu mer varse hur mycket vi får för pengarna som går till kultur och hur många kreativa, fantasifulla invånare vi har i det här länet som kommer till landstingets kulturnämnd och kulturförvaltning och vill ha stöd för att kunna bedriva sin verksamhet.

När man får stöd från landstingets kulturnämnd och kulturförvaltning vet man att det ofta också kan vara till hjälp för att få stöd från sin hemkommun, staten eller andra så att pengarna blir förmerade. Samtidigt vet man att det faktiskt är någonting bra man kommer med, vi som ska göra en festival, alla teatergrupper som gör scenkonst för barn och ungdomar ute i länet, ja, alla som kommer. Vi har ett stöd som heter verksamhetsstöd. Jag ska ge några exempel på vad kulturpengarna går till och vilken nytta de gör ute i länet.

Det är över hundra verksamheter som söker stöd från verksamhetsstödet, och vi ger till ungefär 50. Minst är Skärgårdsmuseet som får 25 000 kronor. Sedan sträcker det sig

upp till blåsansymfonikerna med 6,8 miljoner och nu också Konserthuset. Och det blir väldigt mycket för de här pengarna.

Vet ni om, fullmäktigeledamöter, att vi är världsberömda? Vi är världsberömda för forskningsprogrammet Kultur i vården. För en månad sedan var forsknings-direktör Birgitta Rapp inbjuden till Japan och åkte runt i två veckor och föreläste om vårt forskningsprogram Kultur i vården. Där forskar man bland annat på vad maten betyder för äldre på geriatriska kliniker, på demenssjukhus. Man forskar på hur dansterapi fungerar på äldre och sjuka människor. Detta gör att vi på sikt vet hur kultur kan vara friskvård och hur kultur gör att det blir mindre sjukvård. Det kommer studiebesök från Australien, Nya Zeeland och Japan hit, och vi ska vara stolta över detta forskningsprogram, Kultur i vården.

Jag ska också berätta om konstnämnden. När vi bygger om och bygger nytt går en del av byggpengarna till konstanslag för att köpa in konst. Just nu håller vi på och bygger om det gamla Sachsska sjukhuset till barn- och ungdomspsykiatri. All barn- och ungdomspsykiatri i hela länet ska in i denna byggnad, och vi har ett konstanslag för att få in konst och konstnärlig gestaltning i byggnaden.

Men vi har också ett projekt tillsammans med Arbetsförmedlingen kultur. Konstnärer undersöker tillsammans med personalen hur man kan använda kultur för att göra processen lättare och bättre när man flyttar ihop dessa verksamheter. Barn- och ungdomspsykiatrin tycker att det här är ett mycket intressant sätt att underlätta processen.

Länsmuseet har mycket museipedagogik ute i skolorna. Man har ett program som heter Nutid, dåtid och framtid. För något år sedan var det en skolklass i Kalhäll som gjorde en modell av Kalhälls centrum, hur det såg ut förr i tiden, för hundra år sedan, och hur det ser ut i dag. Man gjorde också en modell av hur man ville att det skulle se ut i framtiden. Nu ska Kalhälls centrum renoveras och restaureras. Då tar man till vara hur ungdomarna som ska bo där i framtiden tycker att det ska se ut. Detta tycker jag är ett alldeles utmärkt exempel på hur man kan arbeta med barn, ungdomar och kultur i detta ärende.

På senvintern tillsatte kulturnämnden en parlamentarisk grupp för en översyn av alla våra bidrag och stöd för att se om vi har ett riktigt regelverk som är anpassat till den verklighet som jag har gjort en kort beskrivning av. Har vi rätt pengar i rätt påse så att vi kan få en förmering av våra kulturpengar så att de blir till den glädje och nytta som de ska vara i hela länet?

I detta inledningsanförande vill jag också tacka Folkpartiet och Kristdemokraterna för ett bra samarbete under detta första år. Jag vill även tacka Moderaterna, för när jag nu läser Moderaternas kulturbudget, där det står noll, förstår jag varför man inte deltar i besluten när det gäller att ge bidrag och stöd. Det är fullkomligt logiskt.

Med dessa inledande ord, som visar att jag är väldigt stolt över vad landstinget gör på kulturområdet och hur vi kan tillföra länets invånare denna friskvård och det kitt som håller samhället samman, yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 145

M a r i a n n e W a t z (m): Ordförande, ledamöter! Vi har faktiskt deltagit i beslut i kulturnämnden. Senast var det med ett avslag, måste jag säga. Men det är också många gånger som vi inte har varit med.

Landstingets viktigaste uppgift är att ge en bra sjukvård. Länets invånare måste kunna känna sig säkra på att landets högsta landstingsskatt ska kunna garantera dem god vård när de behöver den. Därför vill vi moderater renodla landstingets verksamhet. Det som inte hör till landstingets kärnområden bör övertas av andra huvudmän och intressenter, minskas i omfattning eller avvecklas. I konsekvens med detta anser vi att kulturnämnden ska avvecklas, eftersom kulturnämnden inte är ett kärnområde för landstinget.

Staten ska ta sitt ansvar för kulturen, inte bara genom anslag och bidrag utan också genom att skapa skattevillkor, villkor för sponsring och avdragsrätt som gynnar kulturen och gynnar kulturskaparen. Kommunerna ska ha ett tydligt ansvar för kulturfrågor som inte omhändertas av staten. Genom att överföra kulturansvar till kommunerna kan besluten fattas närmare medborgaren, och medborgaren får en större klarhet i hur skattepengarna används.

Kultur i vården är en viktig del i sjukvården och bör därför vara landstingets ansvar även fortsättningsvis. Kulturaktiviteter och kulturmiljö är en länk i tillfrisknandet och ett stöd för patienten. Här ska landstinget ta sitt ansvar inom hälso- och sjukvårdsutskottet, det vill säga inom sjukvårdsbudgeten.

Vi ska också fortsätta att utsmycka våra sjukhus med konstverk för att skapa en vacker och harmonisk miljö för våra patienter, deras anhöriga och för personalen. Den procentregel som gäller för konstutsmyckning vid ny- och ombyggnation sedan många år tillbaka ändrar vi inte.

Kultur och kulturmiljö för den sjuke, det vill säga Kultur i vården, hör till landstingets kärnområden och ska därför finnas kvar inom landstinget. Kultur för den friske är av stor betydelse men är inte ett ansvarsområde för landstinget utan för stat och kommun och för den enskilde. Varje krona behövs till sjukvården, som är vårt ansvar. Valet mellan 50 000 kronor till Zita, Folkets Bio eller 50 000 kronor till en knäoperation, det är nämligen priset på knäoperationen, är säkert lätt för de flesta, inte bara för den som behöver operationen och för de anhöriga utan för alla om de ställs inför den frågan. 50 000 kronor till Cinem Africa eller 50 000 kronor till en höftledsoperation? Vad innebär det inte för den som drabbas av skada att behöva vänta på operation eller rent av bortprioriteras. 7 000 kronor till Stiftelsen Filmverkstaden eller 7 000 kronor till en starroperation.

Jag skulle kunna fortsätta att lämna exempel men sammanfattar i stället med att den summa som läggs på kulturbidrag via landstinget kan ge nästan 36 000 starroperationer eller drygt 5 000 höft- eller knäledsoperationer.

När regeringen genom utjämningskatten drar bort mer än 5 miljarder varje år från Stockholms län måste vi säkra de pengar vi har kvar till sjukvården. Jag vill betona att vi moderater anser att kultur har ett stort värde och att den ska uppmuntras och stödjas, av landstinget om det gäller kultur i vården, av stat, kommun och andra intressenter i övrigt. Staten ska svara för generella och övergripande satsningar, satsningar som ingen annan kan göra. Kommunerna är de som är bäst på att bedöma hur stödet till ett levande kulturliv ska se ut inom deras respektive kommunområden. Vi bör därför låta kommunerna ta det ansvaret.

Jag yrkar alltså bifall till det moderata förslaget till budget som beträffande kulturen innebär att kulturnämnden avvecklas och huvudansvaret för kulturen överförs till kommunerna, att ansvaret för Kultur i vården överförs till hälso- och sjukvårdsutskottet och att ansvaret för Konserthuset överförs till landstingsstyrelsen.

Anförande nr 146

K a r i n E k d a h l (fp): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Blåsarsymfonikerna är en orkester som deltidsarbetar och får betalt för 60 procent. Men de spelar med hela hjärtat. Musikerna slits mellan olika uppdrag för att få den egna hushållsekonomin att gå ihop. Det är inte alltid så enkelt. Varför gör de då detta? Jo, för att Blåsarsymfonikerna älskar sin unika orkester. De vill föra arvet vidare. Jag vill bara framföra mitt tack till Yngve och Allan i orkestern för ert ansvars-kännande.

Det här är ett exempel på hängivna personer inom länets kulturliv. Det finns många fler, inom Läns museet, på Film Stockholm, inom folkbildningen, de fria grupperna, på Konserthuset. Överallt finns det individer som bär upp vårt kulturliv med stor seriositet och en enorm ansvars-känsla. Landstingets ekonomiska bidrag är en förutsättning för detta.

Kulturen ska vara en del av vardagen. Men nu tycks majoriteten ha tillskansat sig en ny syn. 16 miljoner kronor ska skäras bort ur kulturbudgeten. Därmed tycks kulturen ha förvandlats till någonting annat, en lyxvara, något som man kan betrakta som grädde på moset, något man ägnar sig åt när det finns en slant över.

Majoritetens nya vägval är inte bara ett feltänk utan också ett inslag på en farlig väg, menar jag. Ett samhälle överlever nämligen inte utan ett rikt kulturliv. Kultur skapar ofta mycket glädje, men i grunden är kultur rätt allvarliga saker. Historien visar upp tydligt avskräckande exempel på vad som händer med ett samhälle där möjligheten att uttrycka sig och spegla sig i andra har undandragits människor.

Ordförande! Med tiden krymper det samhället ihop och tyranniserar sina medborgare. Vad som händer med välfärden, demokratin och medmänskligheten behöver jag kanske inte gå in på. Kultur kan därför aldrig betraktas som något mindre än just det kitt, Ulla,

som ett anständigt samhälle har för att utvecklas. Kultur kan aldrig reduceras till en lyxvara.

Landstingets prekära ekonomiska läge kräver besparingar. 16 miljoner kronor ska kapas bort. Det är en liten siffra i landstingsbudgetsammanhang men en enormt stor siffra i kultursammanhang. Besparingar på kultur har dock mycket sällan en ekonomisk besparingseffekt. Tvärtom är det nästan alltid en medveten politisk prioritering och markering.

Kulturbudgeten är runt en halv procent av landstingets hela miljardbudget. Den är försvinnande liten. Varför vill Folkpartiet freda kulturnämndens anslag från besparingar? Vi ägnar oss nämligen inte åt symbolpolitik. Tyvärr är vi ensamma om detta. Men man kan tro att det är annorlunda. Jag hörde förra veckan några av majoritetens kulturföreträdare tala på Mälardalens kulturting. Där sade till exempel Miljöpartiets företrädare i debatten att kulturarbetare borde resa sig upp och kräva mer betalt. Men, Herre Gud, miljöpartister, ni är ju arbetsgivare nu. Upp till bevis!

Jag läste Vänsterpartiets budget inför valet förra året. De är verkligen alla goda gåvorigivare, framför allt kulturens. Men alltsedan vänsterpartisterna har kommit till makten har de bara varit med om att administrera nedskärningar.

Och Socialdemokraterna, vad ska jag säga? Allt tal om rättvisa, att betala efter bärkraft, ja, ni vet. Med ett sådant resonemang borde kulturnämnden ha tillförts pengar. Helt klart står dock att titeln på den här budgeten aldrig kan stavas rättvisa, och över en sådan här budget kan en kulturpolitiker varken känna sig stolt eller nöjd. Det finns bara ett sätt att garantera att kulturnämndens budget fredas. Det är att rösta på Folkpartiets förslag, som jag härmed yrkar bifall till.

Anförande nr 147

J a n W a t t s g å r d (v): Ordförande, landstingsfullmäktige! Vi har debatterat trafiken i över tre timmar. Nu har vi kommit in på det kulturpolitiska spåret. Då tänkte jag koppla ihop de olika vagnarna i landstingets tåg och be åhörarna ta plats i kulturvagnen som går från Södertälje upp till Norrtälje i norr. Vilka passagerare har vi? I första hand har vi naturligtvis alla som bor i vårt län, barn och gamla, kvinnor och män, inflyttade och infödda. Vårt tåg rymmer en mångfald av passagerare. Men jag tänkte koncentrera mig på en speciell sorts passagerare, de politiska partierna.

Låt mig börja med Moderaterna. Vi har hört dem tala om förstörelse i trafiken. Vad gör Moderaterna när de åker i kulturvagnen? Slår de vakt om vår gemensamma egendom? Nej, de vill slå sönder hela vagnen och demolera den. De vill till och med stoppa hela tåget så att ingen ska kunna åka med. De vill avskaffa landstinget på sikt. I stället för att ha ett tåg där vi alla har råd att åka med ska vi finansiera vår kulturresa på egen hand. Då kanske några åker i egen bil eller kostar på sig en kulturlimousin. Men vi andra får ge oss ut på en kulturens fotvandring eller satsa på en cykelresa i länet. Orkar vi det? Frågan är hur många växlar du eller jag kan kosta på oss. Vågar vi satsa på en enkel tvåväxlad cykel eller klarar vi av en avancerad tävlingscykel? Jag är rädd att många

kommer att bli frånåka och inte orka fram till sitt mål. Låt oss i stället se till att alla kommer med på resan. Det tror jag inte att alla gör i de moderatstyrda kommunerna. Se till exempel på hur det går med folkbildningen i vissa kommuner. Nej alltså till Moderaternas förslag.

Låt mig då gå över till Folkpartiet. Ni vill väldigt gärna åka med i landstingets kulturvagn. Ja, ni vill till och med att den ska vara en förstaklassvagn. Det är lätt att sympatisera med den tanken. Men vid närmare eftertanke, har ni betalat biljetten? Nej, ni fuskåker i kulturvagnen. Ni plankar in. Ni har bara luftpengar i er budget. Ni klarar inte biljettkontrollen. Men en sak är bra i Folkpartiets kulturbudget. Ni vill införa öppna spärrar för de funktionshindrade så att de kan delta i kulturlivet. Det är bra. Öppna spärrar är lika med inga spärrar.

Sist kommer jag till Kristdemokraterna. Jag tycker att de har ett ärligt uppsåt. De vill försöka betala biljetten. Jag syftar på deras förslag till skattehöjning. Men det räcker inte. De kommer inte ända fram. Taxebestämmelserna har de inte läst ordentligt. De vill att folkbildningen och studieorganisationerna ska få åka med i kulturvagnen. Folkbildningen är en omistlig passagerargrupp. Den är en frigörande kraft på kulturtåget. Det instämmer vi i. Men samtidigt säger Kristdemokraterna att bidragsgivningen till föreningar och organisationer måste bära den största bördan. Då måste jag påpeka att folkbildningen är den största passagerargruppen där. Gör vi det svårt för organisationer att komma med tåget är det framför allt folkbildningen som hindras.

En sista trafikuppsmaning. Tänk på avståndet mellan vagn och plattform! Låt inga passagerare komma i kläm! Låt alla i Stockholms län komma med på kulturtåget! I Londons tunnelbana säger man *mind the gap*, ni kanske såg Janne Strömdahls tröja: Tänk på gapet! Eller som Vänsterpartiet sade i sin valrörelse förra året. Minska klyftan, låt alla få nära till kulturen!

Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till kulturbudget.

Anförande nr 148

Sonia Lunnegård (kd): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag ser att matkulturen i det närmaste har tagit över i salen. Ärliga uppsåt hoppas jag att samtliga partier har, Wattsgård.

Genom kulturen får vi rötter till vår historia, mening i nuet, visioner för framtiden och möjlighet att ingå i ett sammanhang. Kulturen hjälper oss att bli hela som människor och som en del i det har den ett unikt egenvärde. Det vill jag verkligen betona. Det är ett egenvärde som ska genomsyra samhällets alla delar.

För att människans kreativitet ska slå ut i full blom måste den omges av fri livslust. Därför är det viktigt att slå vakt om den konstnärliga friheten. Denna handlar om öppenhet och tolerans, men också om respekt för andra människors integritet och livsåskådning. Yttrandefriheten kan inte tas till intäkt för företeelser som kränker

människovärdet. Det offentliga ska inte bara garantera kulturell frihet utan också aktivt bidra till att kulturen kommer medborgarna till del.

Det offentliga har ett ansvar att tillse att de skapande konstnärerna får goda villkor att verka, liksom att tillhandahålla det som det civila samhället inte kan erbjuda. Landstinget ska ansvara för att det finns en kulturell infrastruktur i hela länet. Därför är det viktigt att kulturnämnden finns kvar inom landstinget. Det är särskilt viktigt för att dörrarna för barn och ungdomar ska öppnas.

Sjukhusbiblioteken är viktiga för de medborgare som för en kortare eller längre tid behöver vård. Resurser för att de ska finnas kvar och utvecklas måste säkerställas. Kultur i vården är en mycket uppskattad verksamhet som ska vidareutvecklas och ses som en kärnverksamhet för kulturnämnden.

Vårt arv och vår samtids kultur berikas ständigt av människor med annan kulturell bakgrund än den svenska. Det är en central uppgift för kulturnämnden att stödja minoritetens egna insatser för att behålla och vidareutveckla de kulturella drag som de själva anser viktiga. Här är mångkultur ett centralt begrepp.

Vi anser också att grupper som inte klarar sig lika bra som andra behöver stöd. De osynliga kulturyttringarna, till skillnad mot dem som skvalar i radion dag ut och dag in, den så kallade världsmusiken, finns också med inom mångkulturen. Målet måste vara att skapa ett samhälle där enskilda och gemenskaper ges frihet att få utlopp för just sin kreativitet. Den öppenheten för pluralism är den enda vägen mot reell integration.

En framgångsrik kulturpolitik ökar förutsättningarna för människor och olika gemenskaper i samhället att uppfatta sig som jämlikar, vilket också ökar människors vilja till samverkan för att vidmakthålla och vidareutveckla vårt demokratiska samhälle. Ett rikt kulturliv vitaliserar även demokratin. I det här sammanhanget spelar folkbildningen en omistlig roll.

Vid sidan av Kultur i vården som en självklar kärnuppgift vill vi speciellt framhålla betydelsen av att landstinget tar ett långsiktigt ansvar för Konserthuset. Dess andel av nämndens budget är mycket stor, men det finns inga möjligheter att på kort sikt göra några påtagliga neddragningar av den ramen. Vi vill ha ett konserthus med en nationell och internationell lyskraft, och vi ser med glädje på den utveckling av samarbetet med kommuner och andra aktörer som Konserthuset inlett.

Mot bakgrund av landstingets ansträngda ekonomi finns det skäl att justera budgetramen något. Men vi kan inte dra ned på det sätt som majoriteten föreslår. Man får intrycket att majoritetens budgetförslag inte är så genomtänkt, eftersom ändringar duggar tätt som tätt. Det är dock glädjande att majoriteten ändrat sig i elfte timmen när det gäller forskningsprogrammet Kultur i vården och tagit till sig vårt förslag om att medel ska följa med vid överförandet till kulturnämnden. Det är i första hand den egna administrationen och den externa bidragsgivningen till föreningar och organisationer som måste bära den justerade ramens effekter. Men i det här sammanhanget måste dock

barn- och ungdomsverksamheten hanteras i särskild ordning så att den verksamheten inte undergrävs.

Vi hörde tidigare i dag uttryck som att oppositionen använder ansvarsflykt som politisk strategi. Vi menar att det är precis tvärtom. Vi använder ansvarstagande som strategi.

Härmed yrkar jag bifall till Kristdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 149

Teresa Ekekihi (mp): Fru ordförande, ledamöter! På grund av den ekonomiska situation som vi alla känner till kan vi i Miljöpartiet inte förverkliga våra visioner fullt ut. I Miljöpartiet är kulturen viktig. Vi tycker att människor i alla åldrar ska ha möjlighet att utöva kulturella aktiviteter. Minst hälften av kulturnämndens budget ska gå till barn och ungdomar. Exempel på detta finns i Film Stockholms uppsökande verksamhet, där unga människor själva får skapa film. Naturligtvis tycker vi också att Kultur i vården är mycket viktig.

Ett exempel på praktiskt hälsofrämjande arbete är Circonova, som är en mobil cirkus som besöker bland annat skolor och genomför en föreställning med teman som är tänkta att ge barnen goda upplevelser, inspiration och glädje samt att väcka tankar kring den egna hälsan. Föreställningen är också inspirerande och ett hälsopedagogiskt program för att arbeta med mat, relationer, kropp och rörelse på ett roligt och nyskapande sätt med barnen.

Vi i Miljöpartiet är både glada och stolta över att fortsätta finansiera Circonova med Cirkus Piggelin föreställningarna i skolorna.

Jag vill härmed yrka bifall till majoritetens budgetförslag med tillägg av de två att-satser som har delats ut på borden rörande Kultur i vården.

Anförande nr 150

Lotten von Hofsten (v): Ordförande, landstingsledamöter! Det hade varit roligare att stå här i dag om landstingets ekonomi hade varit en annan. Jag vill att kulturnämnden ska få mer pengar, och jag skulle tycka om att bygga upp ny verksamhet och förverkliga några av mina drömmar. Men sådan är inte verkligheten, och det vet vi. Vi vet att pengarna inte räcker. När jag kandiderade för det här uppdraget gjorde jag det för att få en chans att vara med och påverka och ta ansvar i goda och inte fullt lika goda tider. Vi måste se till att plus och minus går ihop. Det gjorde inte den förra majoriteten. Men det gör vår, och det är en anledning till att jag är stolt över att stå här i dag.

För kulturnämndens del betyder det besparingar. Det kan verka konstigt att spara på en så liten post. Men när vi måste genomföra stora besparingar inom sjukvården är det rimligt att också kulturen bidrar.

Faktum är att jag inte har några stora problem med den här budgeten, inte så länge de pengar vi har fördelas så att de minskar orättvisorna mellan rika och fattiga, invandrare och infödda svenskar, kvinnor och män, flickor och pojkar, inte så länge pengarna sprids över länet och går till både proffs och amatörer, till så kallad finkultur och till mer vardaglig kultur, till utövare och till konsumenter. Så fördelas pengarna nu och så kommer det att förbli. Särskilt stolt är jag över vårt tydliga jämställdhetsarbete och att kulturnämnden till exempel följer och utvärderar att pojkar och flickor får del av nämndens bidrag på lika villkor. Det är väldigt bra.

Om vi inte lägger en budget i balans, det vill säga höjer skatten, höjer taxorna och sparar, för endera av de tre alternativen räcker inte, riskerar vi välfärden. Det tillsammans med att vi försöker fördela de pengar vi har så rättvist och jämställt som möjligt gör att jag inte har några stora problem med den här budgeten. Den är inte rolig. Det är den inte. Men jag kan stå för den. Därför yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget för kulturnämnden 2004.

Anförande nr 151

Andrés Kärrik (fp): Att majoritetens besparing på 19 miljoner på anslaget till kulturnämnden skulle rädda välfärden i det här landet, som föregående talare just hävdade, är väl ändå någon liten överdrift i retorikens namn. Du bör fundera lite på om de där 19 miljonerna verkligen har den effekten eller någon annan effekt för den delen.

Jag begärde ordet för att jag ville följa upp fjolårets kulturbudgetdebatt med att fråga majoriteten: Vad har ni gjort för att få fram ett långsiktigt samarbetsavtal med Konserthuset? Jag har inte sett någonting av detta. I fjol kunde jag förstå. Då hade det bara gått några veckor av mandatperioden, och man måste få chansen att fundera och tänka efter innan man ger besked. Nu har det gått ett år, och det har inte gjorts någonting. Vi har haft debatter i fullmäktige på grund av enkla frågor om detta. Det har då inte heller givits något som helst besked. Det är en helt oacceptabel hantering av en institution som tillhör de främsta här i landet, som är inne i en dynamisk utveckling under en fantastisk ledning administrativt, konstnärligt och musikaliskt, som är efterfrågad i vårt land, som är känd utomlands, som utvecklas på ett sätt som man inte ens hade vågat hoppas på för ett antal år sedan.

Vi har ett långsiktigt avtal som reglerar detta, där vi har förbundit oss att verka för att ambitionerna vad gäller omfattning och konstnärlig nivå ska vidmakthållas och en fortsatt utveckling enligt tidens krav ska möjliggöras. Då handlar det om att åstadkomma långsiktiga avtal. Nu har nästan sex månader gått av det verksamhetsår som Konserthuset är inne i just nu, men man har fortfarande inte fått besked om vilka pengar man får efter den 1 januari. De verksamhetsprogram som man diskuterar handlar inte om 2004, de handlar i många fall inte ens om 2005 utan man är inne på 2006. Det är den framförhållning man har i den typen av verksamheter. Majoriteten har inte förstått någonting.

Varför har ni inte fått fram ett långsiktigt avtal med Konserthuset? Varför kan ni fortfarande i dag inte ge besked om vilka bidrag Konserthusstiftelsen får för nästa kalenderår?

Anförande nr 152

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag vill börja formellt med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag tillsammans med de tillägg som finns delade på borden och som innebär att landstingsbidraget till kulturnämnden fastställs till 253,6 miljoner kronor i stället för det som står i förslaget, 251,6 miljoner, och att landstingsstyrelsens anslag för oförutsedda utgifter minskas med 2 miljoner kronor. I det papper som ni har fått utdelat står det ”fastställs till 19,4 miljoner kronor”. Men jag vill inte i dag precisera den summan utan säger minskas med 2 miljoner kronor, eftersom frågan om landstingsstyrelsens oförutsedda avgifter avgörs i morgon och vi inte vet hur debatten går där. Därmed har jag klarat av det.

Ordförande! Minst hälften av kulturnämndens budget viks i majoritetens förslag för barn och ungdomar, precis som någon tidigare sade här. Vi väljer att lägga fokus på barn och ungdomar, för övrigt i bred enighet i kulturnämnden, just därför att det är alldeles särskilt viktigt att de har ett bra kulturutbud och att de får upptäcka kulturens värld. Det är så himla avgörande för personligheten, för livsvillkor och glädje på vägen in i vuxenlivet. Det är väldigt viktigt att den prioriteringen står fast. Därför är barn och ungdomar vår främsta prioritet.

Men vi har också i vår kulturpolitik en viktig målsättning, att vända oss till grupper och områden som inte alltid kommer i kontakt med storstadens kulturliv, det som sker inne i Stockholms centrala delar. Det sker framför allt genom scenkonststödet som genererar teaterföreställningar runtom i hela länet. Barn och ungdomar är även här en central målgrupp. Men också kulturen i vården prioriteras, vilket ger framför allt äldre en möjlighet till kulturella upplevelser på vårdhemmen eller på sjukhusen.

Ordförande, fullmäktige! I majoritetens förslag görs måttliga besparingar på anslaget till kulturnämnden. Nämnden lämnar en stor del av sitt anslag i bidragsgivning för olika kulturändamål. Huvudinriktningen för kulturnämnden är, såvitt jag förstår, att något reducera anslagen i den här bidragsgivningen.

Sparbetinget för kulturnämnden omfattar 14,9 miljoner kronor av ett tidigare landstingsbidrag på 266 miljoner. Detta motsvarar en besparing på ungefär 5 procent. Att kalla detta för en dramatisk besparing är gravt orimligt. Rimligt är däremot att kulturen på detta lilla vis bidrar med att dra sitt strå till stacken när alla andra verksamheter i landstinget måste bidra med betydligt mycket mer.

Orimligt, däremot, är Moderaternas förslag om att helt slopa landstingets kulturverksamhet, det vill säga att på kulturens område genomföra en besparing på 100 procent, detta genom att hävda att någon annan ska ta ansvar för verksamheten utan att skicka med minsta lilla skärv för att rädda några av de verksamheter som skickas ut på isflaken i Moderaternas iskalla hav.

Det är lite tankeväckande, måste jag säga, att Folkpartiet som inte precis slår på stora trumman för majoritetens mycket måttliga besparingar på 5 procent inte tittar lite grann åt höger och intar en starkare kritisk hållning mot dem som vill införa en ordning som

innebär att kulturområdet ska få noll kronor i anslag. Moderaternas förslag innebär bokstavligt talat ett dråpslag för kulturlivet i vår region.

Så till frågan om Konserthuset. Jag var tämligen förberedd på den, Andres. Självklart ska vi snabbt, när klubban har gått i bordet för de ramar som landstinget har att arbeta med 2004, skapa sunda, stabila och seriösa arbetsvillkor för en verksamhet som vi i grunden är helt överens om är en särskilt lysande pärla i landstingets kulturverksamhet.

Anförande nr 153

L o t t e n v o n H o f s t e n (v): 19 miljoner räddar naturligtvis inte välfärden. Hela kulturnämndens budget skulle inte rädda välfärden. Det är inte det som det handlar om. Det sade jag aldrig. Och jag tror att du förstod att jag inte menade det heller. Det jag menar är naturligtvis att vi måste rädda välfärden genom att hela landstinget lägger en budget i balans och tar ansvar för den ekonomiska utvecklingen. Det är i själva verket ganska självklart. Det handlar inte bara om kulturnämndens verksamhet.

Däremot har vi gjort de prioriteringar vi har gjort. Vi undantar psykiskt sjuka och vi undantar gamla från besparingar. Vi kan inte göra undantag för all angelägen verksamhet i landstinget. Gjorde vi det skulle det inte bli några besparingar alls. Det är fullt med angelägen verksamhet i varenda nämnd och varenda styrelse på det här stället. Vi måste, om vi ska klara ekonomin, spara pengar. Då handlar det om att göra det också där det är viktigt, till exempel i kulturnämnden, inte för att rädda välfärden genom kulturnämnden men genom hela landstinget.

Anförande nr 154

M a r i a n n e W a t z (m): Ordförande, ledamöter! När pengarna inte räcker så räcker de inte. Man får rätta sig efter sina tillgångar. De tillgångar som landstinget har vill vi ska gå till sjukvård och kollektivtrafik.

Om vi inte hade berövats 5 miljarder i utjämningskatt hade vi haft pengar att använda till kulturen och att skicka med till kommunerna. Nu har vi inga pengar att skicka med, och vi kan inte höja landets högsta landstingsskatt. Staten och kommunerna får ta sitt ansvar. Några av de kulturorganisationer och föreningar som får stöd av kulturnämnden får redan i dag stöd av sin hemkommun och i vissa fall av staten. Kommunerna är naturligtvis fullt kapabla att hantera kulturansvarsfrågan.

För övrigt är det faktiskt nyttigare att cykla än att åka tåg, som det talades om här. Jag undrar: Vem blir utestängd från kulturen om ansvaret ligger hos stat och kommun? Skulle landstinget sitta med något slags demokratinyckel? Det tror jag inte. Jag har fullt förtroende för att kommunerna kan hantera det här på ett bra sätt.

Anförande nr 155

Karin Ekdahl (fp): I budgetförslaget förslås att kulturnämnden får ta över ansvaret för Circonova. Om jag minns rätt är det anslaget i dag på 2,3 miljoner. Ansvaret förs över men inte anslaget. Det är alltså väldigt enkel matematik.

Anförande nr 156

Jan Wattsgård (v): Marianne Watz sade att hade det inte varit för de fem miljarderna så hade Moderaterna inte velat ta bort kulturnämnden, och då hade de inte yrkat på 0 kronor till den. Om jag inte kommer ihåg alldeles fel har Moderaterna ställt exakt det kravet – 0 kronor till kulturnämnden – tidigare; jag kommer dock inte ihåg vilket år det var.

Jag sade i mitt förra anförande att i de kommuner där Moderaterna styr blir det ganska svårt att ta del av kulturupplevelser, eftersom till exempel folkbildningen får väldigt dåliga villkor där. Jag tror därför inte på ett ansvarstagande i de moderatstyrda kommunerna.

Anförande nr 157

Sonia Lunnergård (kd): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Du försökte dig på några liknelser, Jan Wattsgård. Det är ju trevligt med liknelser, men de haltar ofta lite grand. Enligt vad jag kan se av budgetförslagen kommer vi nog ett antal stationer framåt, och som jag ser det kommer vi antagligen också ända fram.

Anförande nr 158

Torbjörn Rosdahl (m): Fru ordförande, ledamöter! Jag håller med om att kulturen är viktig. Det är precis som Folkpartiets och Kristdemokraternas företrädare har sagt i sina inledningstal. Men det handlar om att landstinget måste renodla sin verksamhet.

När jag tittar ut i salen ser jag att den inte är halvfull ens. Då kan man fråga sig: Hur viktig tycker partierna i landstinget egentligen att den här frågan är?

Vi måste stänga diversebutiken – det har ni läst i vårt budgetförslag.

Vi hörde av Socialdemokraterna att hundra verksamheter söker bidrag – hälften får. Det var någon annan tidigare som sade att dessa verksamheter söker både hos staten och hos kommunen när de jobbar med att få sin tillvaro att gå ihop. Självklart är det bättre att man kan vända sig till kommunen och på det viset ha *en* huvudman som ansvarar för de kulturella frågorna.

Vänsterpartiet försökte ge en bild av att vi var ute och åkte tåg, och det gjorde i varje fall talaren. Han talade om ett kulturtåg och påstod att bland annat vi moderater skulle sabotera vagnen. Det är ju trams. Vi vill att tåget ska gå från rätt station, och vi vill också att resmålet ska vara tydligt. Den som ska vara lokförare är kommunen och i vissa fall staten.

Så fick vi också höra att moderata kommuner inte kan ta ansvar. Jag är moderat kommunstyrelseordförande när jag inte jobbar i landstinget, och är det några som kan ta ansvar så är det de borgerligt styrda kommunerna.

Vi har gjort jämförelser när det gäller utbildningen. Det är bara de borgerligt styrda kommunerna som ökar utbildningsanslagen. I övrigt har de minskat eller står på noll. Däremot vet vi att staten minskar statsbidragen. Det är en helt annan sak, men jag kunde ändå inte låta bli att säga det nu med tanke på de här slängarna.

Jag yrkar alltså att kulturnämnden läggs ned men att kulturen i vården överförs till landstingsstyrelsen, precis som vi har sagt. Jag vill vara tydlig med det, eftersom ni påstår att vi yrkar på 0 kronor.

Avslutningsvis yrkar jag alltså bifall till Moderaternas budgetförslag.

Anförande nr 159

Yvonne Andersson (mp): Fru ordförande, ledamöter! Tillgång till kultur bidrar till att öka vår livskvalitet. Kulturen gör att vi mår bättre – både friska och sjuka. Kulturen ska komma alla länsinvånare till del och nå vår mångkulturella befolkning – kvinnor och barn, män och kvinnor – i samma mån. Vi ska ha kulturutövare bland både professionella och amatörer, som samarbetar.

Kultur bidrar också till att förebygga ohälsa. Trenden i dag går emot att ungdomar och barn får sämre kostvanor med mer socker i maten, läskedrycker, sämre och fler mellanmål. Den fysiska aktiviteten minskar, och det leder till fetma och sjukdomar som diabetes. Därför är vi särskilt glada för att det hälsopedagogiska arbetet med Circonova kan vara kvar i vår verksamhet. Men Circonovas anslag – 3,2 miljoner – finns i landstingsstyrelsen och ska inte in under kulturbudgeten.

Konserthusets utveckling är vi också väldigt glada för, och vi följer den noga. Jag tänker då bland annat på den utvecklade och utåtriktade sommarverksamhet som man driver tillsammans med länets kommuner. Vi vill naturligtvis ha en flerårsbudget för Konserthuset som reglerar en miniminivå under ett antal år. Miljöpartiet har inriktningen att inte spara på Konserthusets verksamhet.

Studieförbundens verksamhet handlar till två tredjedelar om kultur i olika former. Det gäller ungdomsverksamhet, som vi har prioriterat i den här budgeten. Där håller man på med musikverksamhet, man spelar i band, amatörteater, rollspel med mera. Studieförbunden har också en stor verksamhet med invandrare, där de deltar i föreningslivet utifrån sina förutsättningar. Man har en ordinarie verksamhet som på många sätt förebygger ohälsa, med idrotts- och frisksports-verksamheter, friluftorganisationer med mera.

Jag vill här knyta an till vad Moderaterna säger, nämligen att de kulturverksamheter som vi har i landstinget ska läggas på statlig och kommunal nivå. Men i Stockholms län är det ett flertal kommuner som inte ger en krona i bidrag till studieförbunden. När det

gäller kulturens ställning ute i kommunerna är det tyvärr så att man från moderat och annat borgerligt håll vill dra ned på den verksamheten i många kommuner. Jag tycker därför att de argumenten är lite tunna.

Jag yrkar bifall till majoritetens förslag.

Anförande nr 160

Ulla Parkdal (s): Ordförande, ledamöter! Det är intressant att debattera kultur. Det är bara synd att vi inte har lika mycket tid på oss som när vi diskuterar trafik och annat. Men det är underbart att sitta på samma tåg som Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Det är att sitta på ett tåg som tar ett regionalt ansvar för kulturen – mångkulturen, integrationen och jämställdheten i hela länet. Om inte landstinget tar detta regionala ansvar för länsmusiken, länsbiblioteket och så vidare – you name it! – vem ska då göra det?

Torbjörn från Sollentuna! Har du pengar att ta hand om scenkonststödet för hela länet? Har du pengar att ta hand om länsbiblioteket, länsdanskonsulenten, ja, allt det som gör den regionala kulturen så levande? Kulturnämnden och kulturförvaltningen är ju som spindeln i nätet och sprätter ut kultur över hela länet, ända från Vätö norr om Norrtälje ned till Nynäshamn och Nykvarn och in i centrum av Stockholm. Den har ett regionalt kulturperspektiv och tar ansvar för alltihop. Det är det vi gör i landstingets kulturnämnd med de pengar vi har: vi tar ansvar för detta.

Folkpartiet! Circonova tog med sig ett anslag på 3,2 miljoner – det står det i alla fall i mina budgetpapper.

Andres Käärik! Vi har haft långa samtal med ledningen på Konserthuset om hur Konserthuset lägger upp sina antaganden flera år framöver. Vi ska med största allvar ta ansvar för detta och teckna ett långsiktigt avtal där vi tar hand om kulturen.

Till sist vill jag bjuda in Stockholms läns invånare till detta kulturtåg för demokrati för kulturen så att vi får ett friskare landsting som mår bra.

Anförande nr 161

Karin Ekdahl (fp): Fru ordförande! Jag ska be att få läsa högt ur budgeten: ”För 2004 åläggs nämnden ett sparbeting om 14,9 miljoner kronor. Därtill övertar nämnden ansvaret för det bidrag till Circonova som hittills lämnats inom ramen för hälso- och sjukvårdsanslaget.” – Har ni något annat besked blir jag bara lycklig!

Sedan vill jag bara säga till Moderaterna: I dag betalar vi 70 procent av kulturkonsumtionen ur egen fick. Det är lätt att säga att kulturnämnden ska läggas ned, men i samma ögonblick försvinner ju Folkoperan, Konserthuset – allt det här som vi tycker är bra och positivt. Vem ska ta över det?

Jag jobbar dessutom i Stadshuset, i Stockholms stad. Där har kulturnämnden nedskärningar på 30 miljoner – låt vara att det är majoritetens fel.

Anförande nr 162

Landstingsrådet C e d r e n i u s (mp): Jag ska bara säga: Var lugna! Pengarna till Circonova – 3,2 miljoner – följer med!

Anförande nr 163

S o n i a L u n n e r g å r d (kd): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Vi kultur-politiker får hoppa på isflak eller åka tåg och sitta i olika vagnar; en del sitter i loket, en del hinner inte fram och jag vet inte allt. Vi för ett spännande liv i alla fall, och det är väl något slags kultur det också.

Vad jag som kristdemokrat avslutningsvis vill framhålla är att det är viktigt att vi har en infrastruktur när det gäller kulturen i hela länet. Det är särskilt viktigt för att barn och ungdomar ska få uppleva levande kultur och känna att kulturen har ett egenvärde. Vi behöver inte försvara kulturen med att den är bra för hälsan och många andra saker. Det är den, men kulturen har också ett egenvärde.

Som kommunpolitiker har jag också erfarenhet av kultur. Jag vet att det är kulturnämnden som oftast brukar få stryka på foten när ekonomin är knepig.

Anförande nr 164

A n d r e s K ä ä r i k (fp): Låt oss reda ut majoritetens budget, för det klarar tydligen inte majoriteten själv.

I er budget står det svart på vitt: ”Besparingskrav enligt detta beslut: -14,9 miljoner”. Det måste man spara in. Dessutom måste man i det befintliga anslaget fixa ytterligare 3,2 miljoner i besparingar i de tidigare verksamheterna för att klara Circonova. Dessa siffror ska läggas ihop: 14,9 + 3,2 blir 18,1.

Det stämmer faktiskt på kronan med det landstingsbidrag som majoriteten föreslår att kulturnämnden ska få. Det stämmer också med de föredragningar och analyser som har gjorts på landstingskontoret; vi har frågat dem.

När miljöpartisterna här säger att de har räddat någonting är de lurade, lurade och åter lurade! Pengarna finns inte här. Eller också måste ni tillföra mer pengar. Antingen sparar ni 18 miljoner på den befintliga kulturverksamheten, och då klarar ni Circonova, eller så sparar ni bara 15, men då har ni inga pengar till Circonova. Vilket är det som gäller? Här är en hel rad av budgivare – var så god, upp i talarstolen allihop!

Anförande nr 165

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, fullmäktige! Jag ska klarlägga detta mysterium för Andres Käarik.

Tjänstemännen hade ett besparingsförslag – jag vill minnas att det var på 18 miljoner. När vi diskuterade tjänstemännens förslag kom vi fram till att vi ville föra över Circonovas verksamhet från hälso- och sjukvårdsutskottet till kulturnämnden. Därmed reducerade vi tjänstemännens besparingsförslag till 14,9 miljoner kronor och sänkte HSU:s ram med ett belopp som motsvarade kostnaden på årsbasis för Circonovas verksamhet.

Anförande nr 166

Andres Käärik (fp): Det betyder att Ingela hade fel i det hon sade förut, nämligen att sparkravet var bara 5 procent. Det är det ju inte! Det är inte 15 utan 18 miljoner som måste sparas på den befintliga kulturverksamheten. Det är långt mer än 5 procent. Jag betvivlar inte att ni klarar Circonova, men den befintliga kulturverksamheten skärs ned – inte med 5 procent utan med 8 procent, precis som vi konstaterar i Folkpartiets budget. De pengarna för vi tillbaka, eftersom de där pengarna inte räddar någonting när det gäller välfärden eller landstingets budgetbalans – det är bara dumt!

Anförande nr 167

Teresia Ekekihi (mp): Jag ska väldigt kort vända mig till Sonia och Torbjörn – vi bor ju alla i Sollentuna kommun.

När Miljöpartiet i sin budget i Sollentuna har föreslagit att barn i Sollentuna kommun ska ha möjlighet att möta levande kultur minst en gång per år har ni inte gått med på det. Jag är därför väldigt stolt över att som miljöpartist i landstinget, där vi ingår i majoriteten, kunna stödja Circonovas verksamhet för barn och ungdomar.

Anförande nr 168

Landstingsrådet Cedrenius (mp): Andres Käärik! Det här med siffror är svårt, men en sak är säker: Vi är icke lurade!

14,9 miljoner är besparingskravet. Det blir ungefär 5 procent – det blir 6 procent om man ska vara riktigt noga, nämligen om man räknar på rätt bas. Så går det till i den stora världen!

Regionplane- och trafiknämnden

Anförande nr 169

Landstingsrådet Larsson (s): Ordförande, fullmäktige! Jag tycker att det är trevligt att få inleda den här diskussionen om den regionala utvecklingen här i Stockholm.

Det finns alla skäl i världen för oss att försöka agera kraftfullt i de regionala utvecklingsfrågorna, försöka samla upp Stockholmsregionens synpunkter och agera mot såväl nationella som europeiska och andra instanser för att driva Stockholmsfrågorna.

Det har ju förekommit en ganska lång diskussion som har handlat om formen för den regionala kraftsamlingen i vår region och på vilket sätt vi ska driva Stockholmsfrågorna. Inte minst under förra mandatperioden talades det mycket om att bilda ett nytt regionalt kommunalförbund. Den tanken är nu i praktiken avvisad. Jag noterar att exempelvis Folkpartiet avvisar att de regionala angelägenheterna ska övertas av ett indirekt valt parlament. Även för Socialdemokraternas räkning vill jag tydligt klargöra att vi tycker att det är en felaktig väg att gå.

Det som vi i verkligheten har för närvarande är det folkvalda parlamentet, det vill säga Stockholms läns landsting, som bör försöka resonera med andra viktiga, regionala organ som Mälardalsrådet och andra landsting om hur regionen ska fortsätta att utvecklas. Jag tror att regionplane- och trafiknämnden bör samverka, inte bara med Mälardalsrådet utan också med Kommunförbundet i Stockholms län och då diskutera hur vi ska kunna driva Stockholmsfrågorna.

Några frågor som är mycket aktuella i regionplanenämnden under det kommande året gäller det storstadspolitiska arbete som pågår. Man har haft en remissomgång och fått in ett par hundra svar från olika kommuner runt om i landet – från Göteborgsregionen, från Skåneregionen, från Malmö – om hur en modern storstadspolitik skulle kunna utformas.

Jag tror att det vore en styrka om vi när remissarbetet är färdigt kunde prata oss samman partierna emellan om ett antal viktiga storstadspolitiska utgångspunkter och ha det som en gemensam plattform för att driva de frågorna, mot exempelvis riksdagen. Det är minst lika viktigt att man kan diskutera storstadspolitik och storstadspolitikens särskilda utmaningar och problem, för att kunna hävda sig mot exempelvis riksdagsledamöterna, som att man diskuterar glesbygdspolitik.

Ett annat viktigt område att diskutera är aktualiseringen av RUFs. Det skärgårdspolitiska programmet ska tas fram och föredras för landstingsfullmäktige. Det är några år sedan vi hade en stor skärgårdspolitisk debatt i den här församlingen, och det är klart att det är viktigt.

Jag tror att det är viktigt att vi också fortsätter arbetet med att utveckla program och underlag för regionens agerande när det gäller bostadsförsörjningen. Vi ska inte ta ifrån kommunerna deras huvudansvar för bostadsförsörjningen här i regionen, men vi bör hjälpa till att ta fram underlag. Det bör vi också göra när det gäller tillväxtfrågorna och när det gäller integrationsfrågorna.

För ett tag sedan hade regionplanenämnden för övrigt ett mycket intressant seminarium, där man inte bara pratade om integrationsfrågorna som problem, utan man talade också om integrationsfrågorna som tillväxtskapande kraft, någonting som jag tror att vi låter bli att se ordentligt. Det finns en enorm potential i integrationsfrågorna som borde vara till styrka för Stockholmsregionen.

Tyvär tror jag också att regionplanenämnden framöver måste arbeta en del med sysselsättningsfrågorna. Det finns oroväckande tecken, inte minst i ungdomsgrupperna, som tyder på att sysselsättningen är på väg åt fel håll.

Det är klart att denna enorma *think tank*, den här enorma kunskapsmassan, de mycket duktiga utredare som finns på regionplanenämnden, är resurser som vi i landstinget ska använda för att ta fram underlag för att i diskussioner med kommuner, med Mälardalsrådet och med riksdagen kunna ställa de krav som vi behöver tillgodose för att kunna utveckla vår region. Jag tror att det är oerhört viktigt att slå vakt om att regionplanenämnden har de resurser som behövs för att den ska kunna utföra sitt arbete.

Jag noterar med tillfredsställelse att samtliga partier utom ett tycker att det är viktigt att regionplanenämnden har gott om resurser för att kunna fullgöra sitt viktiga värv även nästa år. Det är med förundran som jag noterar att ett parti föreslår en kraftig nedskärning av regionplanenämndens resurser under följande år. Det är givetvis Moderata samlingspartiet. Det är för mig obegripligt med tanke på att det partiet i sin budgettext sida upp och sida ned skriver om regionplane-nämndens viktiga arbete. Då undrar jag: Vad är det som Moderata samlingspartiet tycker att regionplanenämnden inte ska göra under 2004? Det är den fråga som jag bär med mig in i den här debatten, förutom den allmänna diskussionen om våra utvecklingsfrågor.

Anförande nr 170

A n d e r s G u s t å v (m): Ordförande och fullmäktige! När jag hörde Dag Larsson inleda den här debatten gav det mig något av en *déjàvu*-upplevelse. Vi har på något sätt diskuterat detta tidigare. Innan Dag kom dit i sitt anförande satt jag och tänkte att han säkert skulle komma att avsluta med att ställa en fråga till mig om vad det är Moderaterna ska göra annorlunda med regionplane- och trafiknämnden. Det gläder mig att jag har möjlighet att återkomma till det om några minuter, herr ordförande. Jag ska då återigen tala om vad vi tycker borde gälla i det här sammanhanget.

När vi diskuterar regionplane- och trafiknämnden gör vi det utifrån den formella grunden att ansvaret för att göra en regionplan ligger på landstinget och på regionplane- och trafiknämnden. En sådan har vi gjort. Jag ska ta tillfället i akt att återigen säga att den regionplan som vi nu har – RUF:s:en, som vi kallar den – är den första regionplan som faktiskt har levt upp till våra önskemål och ambitioner att göras i nära samarbete med dem som egentligen har att utföra jobbet och som är de som har att fatta besluten, nämligen den lokala kommunala nivån. Det är den första regionplan som kommunerna inte har upplevt som en överkommunal pådyvling utan som någonting som man känner för, tror jag. Detta är någonting som vi ska slå vakt om.

Det är mot den bakgrunden jag har varit utomordentligt kritisk till de tankar som har funnits i majoritetens regeringsprogram om att så att säga flytta fram lands-tingets inte bara ambitioner utan också ansvarstagande när det gäller bostads-politiken. Nu hörde jag på Dag Larsson att det även skulle gälla sysselsättnings-politiken. Låt mig ge dig ett litet råd, Dag Larsson. Har inte landstinget nog med att klara sysselsättningen med tanke

på all den vårdpersonal som nu ska få gå från sina jobb här i landstinget? Det borde uppta er i majoriteten något mer än sysselsättningspolitiken, som jag inte tycker att ni ska lägga er i; den sköts på ett ganska hyggligt sätt, i varje fall i de borgerligt styrda kommunerna runt om i regionen. Jag tycker ni ska koncentrera er på det som är basuppgifterna.

Om du, Dag Larsson, hade deltagit i det rundabordssamtal som ägde rum den 17 oktober på inbjudan av Stockholmsberedningen hade du fått höra någonting helt annat än det du nu faktiskt försöker ge intryck av. Tyvärr var ingen från den politiska majoriteten med, men vi var i gengäld rätt många andra, både från Mälardalen och från statlig och kommunal nivå. Där var en fullständigt kompakt enighet om behovet av att ha något kraftfullt organ i Stockholmsregionen som kan samla ihop regionen.

Låt oss konstatera: Vi har en regionplane- och trafiknämnd. Den har sin roll, men det är icke att vara den samlande kraften i den här regionen, och det har den heller aldrig kunnat leva upp till. Det är ingen tillfällighet att man från alla håll efterlyser ett organ som skulle kunna vara denna samlande kraft. Det var precis det regionförbund som egentligen alla var överens om, inte minst kommunerna, utom den socialdemokratiska delen av Stockholms stad, som stoppade detta.

Det finns alltså inte en samlad organisation här i länet – låt oss konstatera det. För moderat del är det precis det som står i vår budget som gäller: Vi kommer att fortsätta att arbeta för detta.

Herr ordförande! Den stora uppgift som vi har, oavsett om vi sitter i regionplane-nämnden eller i något annat sammanhang som har med infrastrukturen att göra, är att vidta åtgärder som främjar utvecklingen av regionen mot en högre tillväxt och mot en större expansion, för att komma ur den stagnationssituation som vi nu har hamnat i.

Jag skulle tyvärr tro att det första och viktigaste som vi har att ägna oss åt de närmaste åren är att stoppa idiotin med biltullar och se till att man i stället genomför det som finns i regionplanen: de långsiktiga lösningarna i form av infrastruktursatsningar i regionen. Då kommer vi som vill ha den utvecklingen av Stockholmsregionen att få ägna betydande tid och kraft åt att stoppa biltullarna. Vi har ju fått en ganska hygglig hjälp på vägen genom att 80 procent av de människor som deltog i den största lokala folkomröstning som har gjorts här i landet faktiskt röstade nej till biltullar. Det kommer att bli en av våra viktigaste uppgifter att se till att vi säkerställer en långsiktig, klok investeringspolitik när det gäller infrastrukturen.

Med det, herr ordförande, yrkar jag naturligtvis bifall till det moderata förslaget, som innebär att vi kraftfullt drar ned på regionplane- och trafiknämnden. Vi kan i dag inte tillåta oss att ha en mängd resurser för egen verksamhet samtidigt som vi har ungefär lika mycket för konsultverksamhet. I den situation som landstinget i dag befinner sig i ekonomiskt finns det ingen chans. Det har ingen trovärdighet att säga att vi ska kunna lägga lika mycket pengar på olika typer av utredningar, när vi inte ens har råd att hålla sjukhusen öppna. Bifall till det moderata förslaget!

Anförande nr 171

Landstingsrådet Wallhager (fp): Herr ordförande och ledamöter! Ska Stockholmsregionen kunna utvecklas från krisort till tillväxtort är det igen helt avgörande med väl fungerande kommunikationsnät, både när det gäller kollektivtrafiken och när det gäller vägnätet. Den viktigaste satsningen inom det området, både regionalt och nationellt, är den så kallade Mälartunneln. Regeringens velighet i den här frågan är helt oacceptabel. Kanske är det dolt i den ännu inte byggda tunnelns mörker vad Messing och Lövdén lovat, och frågan är om de ens själva vet det. Snälla nån, finns det ingen som kan ge dem en lampa!

Spårkapaciteten genom centrala Stockholm har inte ökat sedan 1871, trots att trafiken 50-dubblats under samma tid. Satsningen här har uteblivit, vilket har skapat förseningar i hela Sverige. Alla vet att Mälartunneln behövs, alla vill ha den – men regeringen vill inte betala den. Vi vet alla att den redan hade varit byggd om den hade legat någon annanstans än i Stockholm.

För Folkpartiets del är det i alla fall solklart att det inte kommer att bli tal om någon samfinansiering från Stockholms läns sida. Lika solklart borde det vara för alla parter att pendeltågsstationen på Södermalm bör ligga vid Slussen, den bästa lösningen. Pengarna för merkostnaden finns att hämta i trängselavgiftsförsöket. 1,2 miljarder vill den rödgröna röran slänga ut på ett ettårigt försök, som 81 procent har röstat emot när möjlighet gavs. Och ändå ska det införas! Är det rimligt, när man i stället kan satsa pengar på en station som håller kanske 50–100 år? Det är kortsiktig politik i kubik, kan man säga.

Ser vi till sist lite längre fram kanske man kan konstatera att gränserna mellan Stockholms läns kommuner och våra kringliggande län och kommuner inte är lika självklara som tidigare. Med en ökad flexibilitet, inom både bostads- och arbetsmarknadspolitiken, med mer samarbete kring utbildnings- och infrastrukturfrågor, med en ökad insikt om att det är viktigt att alla delar behöver utvecklas kanske man ska ta upp en diskussion om att utöka samarbetet, eller kanske rent av slå ihop landstingen runt Mälaren? Jag är övertygad om att det här kommer att vara en viktig fråga för framtiden.

Jag är också övertygad om att regionplanenämnden borde kunna bli betydligt starkare och mer offensiv än den är i dag. Jag är övertygad om att man skulle kunna jobba med både miljöfrågor och hälsokonsekvensbeskrivningar på ett betydligt bättre sätt än man gör i dag. Men jag är också, på samma sätt som Gustâv faktiskt, övertygad om att vi inte ska bilda någonting som vi redan har.

Jag vill självklart avsluta med att för Folkpartiets del yrka bifall till vår budget. Jag vill också säga att vi står för ett starkt ekonomiskt, socialt och ekologiskt län, vilket är väldigt viktigt.

Anförande nr 172

J a n S t r ö m d a h l (v): Herr ordförande och en glesnande församling! Jag var också väldigt nyfiken på vad Anders Guståv skulle skära ned av RTN:s och RTK:s verksamheter. Svaret vi fick var väl att det gäller att bli av med alla konsultinsat-ser fram till den 1 januari för att hinna spara de här pengarna. Samtidigt är Anders Guståv mån om att RTN ska lyckas i två viktiga avseenden, nämligen att stoppa trängselavgifterna och att se till att de vägar som finns i de lite mer långsiktiga statliga planerna byggs ut. Jag vet inte riktigt hur det går ihop.

Det är möjligt att man skulle kunna klara de här uppgifterna helt utan konsulter, om man släpper allt annat. Jag tycker dock att det som Dag Larsson tog fram är viktigt, nämligen att vi har regionplanekontoret under sin nämnd som en stora kunskapsbank när det gäller regionens tillstånd och utveckling. De kunskaperna kan långsiktigt ligga till grund för våra lite kortsiktigare beslut, framför allt kanske i trafikplaneringsfrågorna.

Jag tror också att det är viktigt att vi kan samlas kring inriktningen att vi inte ska splittra oss på ett landsting, som har hand om vissa frågor när det gäller den regionala utvecklingen och kunskapen på det här området, och ett regionförbund, som ska konkurrera med länsparlamentet om de här uppgifterna. Ett indirekt valt länsparlament som ska konkurrera med det direktvalda länsparlamentet – det är väl inte det som någon menar med konkurrensutsättning av verksamheter.

Jag konstaterar att vi andra är ganska överens inom det här området. Vi i majoriteten är ganska överens med Folkpartiet enligt vad jag kan höra, men Moderaterna vill gå sin egen väg. De vill uppenbarligen bli av med RTN och de här uppgifterna från landstinget, och den moderata budgeten kan man då förstå som ett sätt att svälta ut verksamheten. Låt oss stoppa den utsvältningen!

Anförande nr 173

Pia Lidwall (kd): Ordförande, ledamöter! Jag vill inledningsvis yrka bifall till Kristdemokraternas förslag till budget för regionplane- och trafiknämnden. Sedan skulle jag för Kristdemokraternas räkning vilja understryka några saker som vi tror är centrala i det läge som vi befinner oss i nu med tanke på regionens minskade attraktionskraft.

Vi poängterar ständigt att Stockholmsregionen med särskilt fokus på huvudstaden är Sveriges tillväxtmotor. Man kan också säga: Utan Stockholm stannar Sverige. Det låter sig lätt sägas, men även en tillväxtmotor måste ha verksamhetsförutsättningar som gör att man håller den i gång och som gör att man kan hålla både takt och fart. När vi kristdemokrater säger det säger vi också att nyckeln till framgång i stor utsträckning handlar om vilka villkor näringslivet och företagandet har i regionen och för övrigt i hela vårt land.

I regionen bor en femtedel av landets befolkning – det vet vi. Men länet svarar för drygt en fjärdedel av landets totala bruttonationalprodukt, och det är faktiskt tankvärt. Ungefär 20 procent av alla företag som startas i landet startas av invandrare. Den andelen är 40 procent hos oss. Det är en dynamik att vårda och utveckla, inte minst för att minska klyftorna.

Behoven av investeringar i infrastrukturen är ju välkända i den här församlingen. Det är något som en stor majoritet är överens om och som har manifesterats på olika sätt, särskilt i Mälardalsrådet på sista tiden, vilket är väldigt glädjande. I stort sett alla aktörer över alla gränser har ställt sig bakom kravet på en bättre järnvägs-kapacitet genom Stockholm. Det är inte längre bara en fråga för oss – det är en fråga för hela landet. Det är roligt att höra när örebroare säger: ”Går det bra för oss så ska det gå bra för Stockholm”, och det känns väldigt roligt att man i Skåne vill ha Mälardalstunneln. Vi behöver det trycket utifrån.

Jag vill fråga er i den socialistiska majoriteten vilka rent konkreta mått och steg ni tänker vidta för att förmå era partikolleger i regeringen att äntligen se till att helfinansiera och bygga Mälartunneln. Det skulle applåderas, inte bara här utan faktiskt överallt i hela Sverige. Men vi saknar än så länge en positiv respons från regeringen när det gäller att staten ska vara med och ta sitt ansvar för detta ytterst angelägna projekt.

När kommunminister Lövdén häromveckan tog på sig jultomtemössan och lovade att Stockholmsregionen kunde se fram emot att få tillbaka de pengar som skulle komma att dras in från stockholmarna genom försöket med trängselavgifter visste man inte om man skulle skratta eller gråta.

Men när det gäller vår egen hemläxa finns det områden där vi måste gå vidare. Det har Dag Larsson också antytt i sin inledning. Vi måste faktiskt bli duktigare på att formulera en gemensam vision för storstaden. I Sverige talar vi ofta om regional-politik, och när man som politiker säger regional rättvisa brukar det betyda att vi ska värna glesbygden – det handlar om Norrlands inland, skogslän och så vidare. Det är bra och rätt – hela Sverige ska leva. Men Stockholm ska också leva, och Stockholm måste få utvecklas.

Det måste finnas en strategi för hur en nationell storstadspolitik ska växa fram, en politik som tar sin utgångspunkt i de särskilda behov och villkor som finns i den här regionen. Då tänker jag på en modern näringspolitik som förenklar för företag, särskilt för de små och medelstora. Det behövs en forsknings- och högskolepolitik som är anpassad för storstaden. Vi behöver en arbetsmarknadspolitik som underlättar för mångfald och en integrationspolitik som ser individen och vad hon kan bidra med, inte minst för att minska klyftorna.

Vi behöver förenkla planpolitiken och bedriva en bostadspolitik som förmår att skapa förutsättningar för ett av våra allra mest basala och fundamentala behov, att få tillgång till en bra bostad till ett vettigt pris. Att flera av länets kommuner nu har negativa flyttningsströmmar inom landet är ett varningstecken. De allra flesta av oss har ju inte möjlighet att bo inom tullarna. En normal barnfamilj får flytta någon annanstans om man vill skaffa sig ett radhus och dessutom ha mat på bordet. Det är en realitet.

Det här är kanske det största hotet mot en sund tillväxt för vår region. Det finns utmaningar för Stockholm. Det finns också idéer om hur man skulle kunna åstadkomma det här på ett bra sätt. Det är bra att Dag Larsson säger att han tycker att vi ska prata oss samman för en storstadspolitik. Det kan vi göra, men då krävs det en bra dialog. För övrigt anser vi kristdemokrater att skatteutjämningsystemet måste reformeras och vara statligt, men det kanske ni redan visste.

Anförande nr 174

Camilla Strandman (mp): Fullmäktigeledamöter och ordförande! Det fanns några saker på WÅAB-avsnittet som hänger ihop med RTN. Jag tänker då givetvis på aktualitetsprövningen av RUFSS och den del som handlar om skärgårdspolitiken.

Ett särskilt projekt som ligger Värmdöborna varmt om hjärtat är det som vi har kallat för Värmdöprojektet, ett basprojekt i ordets egentliga betydelse. Man går ut och inventerar vilka behov av trafik som framför allt de bofasta skärgårdsborna men även fritidsboende och deras föreningar har. Det projektet ska nu förhoppningsvis utvidgas.

Det är ett EU-stött projekt där man verkligen försöker att arbeta från basplanet. Man går ut med uppsökande verksamhet till bland annat föreningar. Man brainstormar och försöker sammanföra alla önskemål till en tänkt trafiklösning: vilken typ av fartyg som behövs och även hur man skulle kunna knyta an till annan kollektivtrafik. Om det går igenom som utökat EU-projekt bör förslaget vara klart till 2005 års budgetarbete i den här församlingen.

Jag vet också att Skärgårdarnas Riksförbund arbetar på en vitbok om glesbygdernas trafik- och fraktfrågor, som gäller skärgårdarna runtom i hela Sverige. Det är inte bara i storstadspolitiken som vi behöver ha kännningar runtom i landet utan också i den storstadsnära glesbygden, där vi kan ha mycket att lära inte minst av västkusten.

Det finns också många andra regionala planeringsfrågor där det är väldigt viktigt att vi fortsätter att vara aktiva. Det handlar inte bara om vägar utan också om mycket annat.

Den hållbara utvecklingen enligt RUFSS känns ibland väldigt abstrakt. RUFSS är en trevlig plan med mycket bra skrivningar, men det känns som om det fattas lite på vägen innan vi får ned den i den dagliga verksamheten här i landstinget. Det gäller att knyta ihop verksamheten med hållbar utveckling med det dagliga arbetet i SL, i WÅAB och inte minst i de sammanhang där vi pratar om sociala dimensioner och integration.

Mälardalssamarbetet har jag redan pratat om från den här talarstolen, och samsynen gläder förstås oss alla. I kd:s skrivningar läser jag med tillfredsställelse om den flerkärniga regionen, som ligger bra till också för miljöpartistiskt tänkande. Jag tror att det var Pia som nämnde en stackars vanlig barnfamilj som måste flytta bort för att få tag på ett radhus. Vi är inte fullt lika oroade som hon. Jag är fortfarande övertygad om att många som måste lämna Stockholms län, åtminstone de som flyttar runtom i Mälardalen, får en rätt bra livskvalitet.

Folkpartiet skriver också om Östersjösamarbetet, och det har vi kanske missat, eller så har vi prioriterat andra saker. Men också det är en viktig punkt som kommer i samband med EU-projekten. Det interregionala området utvidgas från Åland–Finland tvärs över hela Östersjön. Man kan hissa en liten varningsflagga för att det blir ännu svårare att sy ihop Östersjöregionen än Åland och Finland. Förhållandena är nästan väsensskilda, och man ska hitta på saker som passar över alla gränser. Det blir inte lätt. De ledamöter och landstingsförtroendevalda som hamnar i de församlingarna måste verkligen tänka på hur detta passar ihop med vår svenska glesbygd, framför allt i Stockholms län.

Bland några ytterligare viktiga uppdrag som jag har inhämtat uppgift om från de kamrater som sitter närmare RTK än vad jag gör finns en utredning om den framtida energiförsörjningen i länet. Jag har hört att det eventuellt blir brist på fjärrvärme, något som jag tycker är en väldigt alarmerande och viktig uppgift.

EU:s vattendirektiv är något som oroar lantbrukarna i Stockholms län väldigt mycket och som kommer att ha stor inverkan på markanvändningen runt hela Mälardalen.

I miljömålspropositionen behandlas mål som en god bebyggelsemiljö speciellt avseende trafikförsörjning och planering. Det gäller inte bara vägtrafikprojekt, som man ibland kan tro när man läser vissa budgettexter. Detta måste komma in på ett mycket tidigare stadium i all bebyggelseplanering, även kommunövergripande sådan.

Man lyfter nu från RTK också fram 3 G-problemen, där många av oss i kommunerna aktiva har stött huvudet i väggen hos oroade medborgare. Jag vet att man i Södertälje i sin översiktsplan har pekat ut lågstrålande zoner. Jag tror att RTN och RTK har ganska mycket att arbeta med som samordnare av sådana projekt.

Sist men inte minst har här redan nämnts det skärgårdspolitiska programmet, där det förstås är viktigt att lyfta fram trafik- och bostadsförsörjningsfrågorna. Jag kan inte låta bli att notera att det i Moderaternas skrivningar i det här kapitlet inte finns ett ord om skärgårdspolitiken. Jag talar här visserligen emot mitt eget intresse, men jag vill ändå säga att jag tror att man behöver prata om mer än bara fastighetsskatten om man ska behålla slentrianmoderaterna i skärgården.

Anförande nr 175

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Jag kan inte låta bli att återvända till min mycket gode vän Anders Guståv, som jag tycker att det är trivsamt att diskutera med i de här sammanhangen. I det dokument som Anders Guståv försvarar framförs det sida upp och sida ned hyllningar till det arbete som bedrivs av regionplanenämnden. Det görs riktiga kärleksförklaringar från Moderata samlingspartiet till vad som där utförs. När Anders Guståv själv går upp i talarstolen hyllar han den regionala utvecklingsplanen RUFSS och talar om att den är fantastisk. Som svar på frågan om vad man ska dra in på när det handlar om 30 miljoner i en budget som omfattar 70 miljoner säger han: Sparka konsulterna!

Jag får inte det där att gå ihop. Enligt vad jag har hört om moderatpolitik vill man satsa mycket på entreprenader men inte i egen regi utan i stället ska man plocka in kunskaper utifrån. Det är precis detta som regionplanenämnden och regionplane-kontoret gör. I stället för att bara arbeta med fast personal tar man in expertis utifrån och utarbetar bland annat dessa utmärkta RUFSS, dessa utmärkta rapporter om integration, tillväxt och storstadspolitik som vi behöver såväl i riksdagen och här i det regionala parlamentet som i de kommunala församlingarna för att tillsammans kunna driva de regionala utvecklingsfrågorna. Det moderata svaret är dock att man ska skära ned 30 miljoner. Jag måste säga att jag inte förstår detta.

Vad gäller Mälartunneln gläder det mig att det finns en bred samsyn i den här församlingen. Jag kan ånyo betona att vi inte tänker vara med om att betala för det som är statens ansvar. Dessutom rör det på sig nu. Statsmakten är uppenbarligen skakad i den här frågan, och vi får alltfler allierade runtom i landet som står på samma barrikad som vi. Mälartunneln är en nationell angelägenhet, och den ska betalas av Sveriges riksdag – punkt, slut. Det är vår gemensamma uppfattning.

Pia Lidwall talar om att utan Stockholm stannar Sverige, och jag tycker att det är ett mycket rimligt resonemang. Jag tycker också att vi tillsammans ska försöka utveckla en storstadspolitik. Ambitionen är att bli överens. Sedan får vi se om det lyckas. Jag menar också att vi när vi utvecklar en storstadspolitik ska göra det med ödmjukhet och respekt för landet i övrigt. Också landet i övrigt hjälper till med att skapa vårt välstånd, inte minst exempelvis skogsindustrin, som ger landets kanske största exportintäkt. Vi behöver alltså ha en förståelse för och insikt om att välstånd skapas både i Stockholm och i resten av landet men måste också inse att vi har olika utmaningar att möta. Riksdagen måste också ta hänsyn till de särskilda utmaningar som vi storstadsbor möter, vilket jag tycker att man gör i för liten utsträckning i dag.

Anförande nr 176

A n d e r s G u s t å v (m): Ordförande! Jag vill bara korrigera Dag Larsson på en liten punkt. Han påstår att vi sida upp och sida ned hyllar regionplane- och trafiknämnden. Det skulle jag väl i och för sig kunna göra i något sammanhang, men du måste ha läst något annat dokument. Vad vi möjligtvis gör är att sida upp och sida ned 1. hylla

Stockholmsregionen och 2. hylla tanken på att vi faktiskt behöver kraftsamla i den här regionen. Det gör vi tyvärr inte med ett organ som regionplane- och trafiknämnden, för då skulle problemen redan ha varit lösta. Då skulle inte heller denna efterfrågan på kraftsamling ha behövts.

Många har konstaterat att när den här regionen har lyckats ta sig samman och samverka om ett antal saker, har det aldrig skett med hjälp av våra befintliga organ. Hörjelöverenskommelsen, Strängööverenskommelsen, Dennisöverenskommelsen och så vidare är uttryck för detta.

Jag vill däremot på en punkt ge dig, Dag Larsson, en ordentlig eloge, och då tänker jag på Citytunneln eller Mälartunneln. Ni och särskilt du har i det här landstinget drivit en konsekvent linje, att det här är en statlig angelägenhet. Ditt problem är att ni några hundra meter längre ned på den här gatan har partikompisar som suttit och micklat ihop med staten för att mer eller mindre tvinga oss i regionen att gå in med pengar i ett projekt som är rent statligt. På den punkten har du personligen haft en stenhård och rak linje, och det ska du ha en stor eloge för.

Anförande nr 177

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Jag tackar för lovorden på slutet. Jag vill påstå att vi är flera som driver en hård och konsekvent linje. Jag tycker att vi ska göra det tillsammans. Vi brukar vara duktiga på att bråka och skälla på varandra i det här landstinget, men jag tror att samtliga ledamöter i landstinget är helt överens i den här frågan. Det är klart att det ligger en enorm styrka i det. Det ligger också en ännu större styrka i att vi dessutom lyckas mobilisera hela Mälardalen i kampen för att staten ska ta ansvar för statliga investeringar. Det är egentligen fånigt att man ens ska behöva ta den diskussionen, men så är det.

Jag noterar dock, Anders, att jag inte kunde få mera detaljerade beskrivningar av hur vi ska skära ned med 30 miljoner kronor på RTK nu. Jag får väl låta mig nöja med det, även om jag noterar det särskilt.

Anförande nr 178

J a n S t r ö m d a h l (v): Jag tog den här repliken för det första därför att också jag efterlyser en något tydligare beskrivning från Anders Gustav av vad i RTK:s och RTN:s insatser som ska bort, inte bara ett uttalande om att man inte tror på kraften hos detta organ, så att man kan minska det till nästan hälften.

För det andra är alla borgerliga partier här överens om att man under den här punkten vill se ett agerande för att få stopp på de av Stockholms kommun beslutade trängselavgiftsförsöken. Min undran är då: Menar ni alltså att man just i den frågan ska överpröva det kommunala självstyret och gå in från landstingets sida och agera för att stoppa kommunen? Menar ni att man ska göra det just bara i den här frågan, samtidigt som ni inte vill att man går in och tar över någonting till exempel när det gäller regionens bostadsförsörjning eller andra gemensamma frågor?

Anförande nr 179

B o L a g e r q u i s t (fp): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är med en viss förundran och, skulle jag vilja påstå, en mer och mer bekymrad min som jag har lyssnat till dagens budgetdebatt. Här sitter vi i en landstingsförsamling som befinner sig i djup ekonomisk kris och samtidigt i en region som utsätts för otillbörligt tryck utifrån, och då tycker åtminstone jag att det vore naturligt att man till att börja med försökte kraftsamla för att lösa de här problemen, så att vi därefter kunde ägna oss att bygga upp välfärden undan för undan. Regionplane-nämnden har en roll i detta arbete, och jag är ganska oense med Anders Gustäv om den här rollen. Om man bara tittar i reglementet kan man läsa att regionplane-nämndens uppgift bland annat är att bevaka och ta initiativ i strukturfrågor som avser landstingsområdet och Mälardalsregionen. Det är klart att det här är ett mål som vi nu måste börja prioritera. Vi måste koncentrera arbetet i RPN på att öka tillväxten i det här landstinget så att vi får råd med mer. För mer vill vi alla ha – sedan kan vi träta om hur vi ska fördela detta ”mer”.

Tillväxt betyder ju inte a priori att vi behöver bli fler utan bara att vi behöver producera mer. Ibland har jag en känsla att tillväxtdebatten förs i termer av mer och mer. Inte minst i regionplanerna har man gjort det så långt tillbaka som jag har kunnat se. Jag tycker att den första frågan är den som Maria Wallhager ställde här: Vilken är vår region? Det är klart att vår region är Stockholms läns landsting, men det är inte så enkelt. Vi är en del i en större enhet, där åtminstone jag ser Stockholm som centrum i en propeller som sträcker sig från Västerås över till Helsingfors och från Uppsala ned till Nyköping och kanske Linköping. Det är ju den regionen som vi verkar i och som vi måste få att bära. Hur vi sedan löser beslutsfattandet är en helt annan fråga.

När vi har definierat den här regionen och börjat ställa frågorna på ett nytt sätt är det kanske inte så säkert att vi ska bygga fler bostäder i det trånga Solna. Nu är det så – och det påpekar Anders Gustäv ofta – att det är Solna, kommunen, som har planmonopolet. Det är självklart, men det är kanske bättre att visa på att bostadsbyggandet i Mariefred skulle kunna innebära större fördelar för tillväxten. Nu får både Solna och Mariefred dra lärdom av detta, men det skulle också ge oss underlag för andra infrastrukturella satsningar. Det gäller nämligen i den här tillväxten att när vi letar efter större tillväxt kunna optimera. Det gäller inte att satsa oändliga resurser – det har vi inte – utan det gäller att med så små resurser som möjligt utnyttja vad som finns i denna större region. Det är kanske så att vi ska samarbeta mer med den medicinsktekniska forskningen i Uppsala eller med den biomedicinska forskningen och knyta den närmare KI:s och KS forskning på området.

Det är kanske så att vi inte bara ska släppa in Nokia i Kista utan också prata med våra vänner i Finland om hur vi kan utveckla samarbetet och lära oss lite av hur Nokia har löst sin produktion, vilket man har gjort på ett betydligt smartare sätt än vad Ericsson har gjort. Man har behållit sin kapacitet.

Ska vi ha en fortsatt inflyttning till den här regionen? Det är inte så säkert. Det är att ställa fel fråga. Frågan måste i stället vara: Hur kan vi få fart på den här regionen? Leder

svaret på detta sedan till att det behövs fler människor, är nästa fråga: Vilken typ av människor? Vilka resurser behöver vi? Det är kanske inte bara en kvantitativ fråga utan lika mycket en kvalitativ fråga. Det är kanske forskare, säger några. Vilken typ av forskare? Denna typ av frågor måste vi lära oss att arbeta genom mycket mer än tidigare, och vi måste koncentrera arbetet i RPN och prioritera det mycket mer än vad jag tycker att Dag Larsson ger uttryck för när han så att säga målar upp hela tavlan. Naturligtvis är allt bra, men allt är inte nödvändigt.

Sedan har jag inte så svårt att förstå Anders Guståvs budgetförslag eftersom Moderaterna har en annan agenda för landstinget, nämligen nedläggning. Det här är ett område där man kan ta bort mycket utan att egentligen påverka produktionen i det här landstinget.

Jag yrkar bifall till Folkpartiets förslag.

Anförande nr 180

S h a d i L a r s s o n (v): Ordförande, ledamöter! Under senare tid har klyftorna mellan kvinnor och män, infödda svenskar och utlandsfödda ökat markant. Det blir mer och mer nödvändigt att med större kraft minska klyftorna. Arbetslösheten är en bidragande anledning. Moderaternas Anders Guståv vill inte att regionplane- och trafiknämnden ska ägna sig åt sysselsättningsfrågor. Jag håller inte med. Stockholms län är en region där mer än var femte invånare har utländsk bakgrund. Integration, jämlikhet, jämställdhetsperspektiv och även integrationsperspektiv på jämställdhetsarbete ska genomsyra våra satsningar inom regionplane- och trafiknämnden.

Bostadsförsörjning liksom arbetslöshetsbekämpning är en mycket viktig satsning, men jag tror inte att arbetskraftsinvandring är en förstahandslösning när det gäller att beakta den etniska obalansen. I stället behöver vi mångfaldsplaner och en uppföljning av dem. På varje arbetsplats borde det finnas en eller flera personer som tar fram mångfaldsplaner och följer upp dem. Det finns gott om arbetskraft i Sverige, och vi ska i första hand dra nytta av de människor med utländsk bakgrund som redan befinner sig här i Sverige och som har mycket stor kompetens. Det är viktigt att vi i den här nämnden ägnar oss åt sysselsättningsfrågor.

Anförande nr 181

L a n d s t i n g s r å d e t W a l l h a g e r (fp): Jan Strömdahl! Ibland kan man få mig att tända till ordentligt. Självklart ska landstinget och regionen lägga sig i när Stockholms stad så kapitalt kör över hela regionen i biltullsfrågan. Det är en gemensam bostadsmarknad, en gemensam arbetsmarknad och en gemensam infrastruktur, men allt detta bortser man från och fattar ett beslut som har brist på allt: brist på demokrati, på förankring runtom i regionerna, på juridik och på pengar. Då behövs regionen, och då ska vi ryta till.

Anförande nr 182

J a n S t r ö m d a h l (v): Ryta till – ja, men vad leder det till? Finns det inget annat man kan göra? Jag bara frågar. Jag har inget bra svar själv, men man kan inte förändra verkligheten bara med att vifta med vackra ord.

Det är bara en sak som jag vill säga från RTK:s och RTN:s sida. Om vi utgår från att vi ska vara de som utvecklar kunskap i de här frågorna, kan man bara påpeka att all expertis som har arbetat med frågor om trafikutveckling och trafikstruktur är överens om att vi inte klarar trängseln i trafiken utan trängselavgifter. Kunskapen pekar alltså just mot den lösning som Stockholm vill pröva. Regionplane- och trafiknämndens uppdrag är att följa det här försöket och lära sig för fortsättningen av det.

Anförande nr 183

Landstingsrådet W a l l h a g e r (fp): Det är klart att vi måste ryta till när vi är berövade alla andra möjligheter att yttra oss. 81 procent av dem som fick rösta röstade nej. Den enda möjlighet vi har är att ryta till eftersom ingen annan lyssnar på oss. Jag hade gärna satt mig ned och diskuterat frågan i lugn och ro, men det fanns inte utrymme för det. Någon där uppe körde över oss.

Anförande nr 184

J a n S t r ö m d a h l (v): Jag vill bara påpeka att det inte var någon riktig folkomröstning. Möjligen var det en opinionsundersökning i en viss situation.

Anförande nr 185

Landstingsrådet C e d r e n i u s (mp): Herr ordförande, fullmäktige! Vad gäller diskussionen om biltullar är det fullständigt oregelmässigt att vi skulle lägga oss i vad Stockholm ska göra. Vad jag tyckte var intressant var att Maria Wallhager dels gjuter sin galla över biltullarna, dels säger att man kanske ska betala Mälartunneln med dem. Det fladdrar lite grann. Men det var inte det som jag begärde ordet för att säga utan jag vill framhålla att jag tycker att det här har varit en intressant debatt.

Jag blev angenämt överraskad av Bo Lagerquists inlägg, som jag tyckte var väldigt klokt. Vi sade nere i bänken att det är risk att du får skämmas nu. Du skulle ha kunnat vara miljöpartist. Vi har under många års tid här pratat om vikten av att se på hela Mälardalen som en regional enhet. Jag har här från talarstolen sagt att vi kanske måste se på den som en arbetsmarknadsregion, men jag kan också acceptera ditt propellertänkande. Det är helt okej. Men det är väl alldeles uppenbart att om vi ska komma framåt och inte göra av med pengar i onödan på investeringar som inte är nödvändiga, måste vi närma oss regionen i övrigt.

Tyvärr, Anders, kunde jag inte vara med den 17:e, men den rapport som jag fått från det mötet rimmar lite illa med den debatt som jag kan skönja här med ett Mälardalsperspektiv. I Stockholmsberedningen fick vi en ganska rejäl genomgång av vad som hände på mötet den 17:e. Där tog man just upp Stockholms roll som motor men också behovet av samverkan i hela Mälardalen. Tyvärr är Stockholmsberedningen

sånär som på en kvinna från Kalix en samling stockholmsspolitiker. Alla sade euforiskt att vi måste gå vidare med det här. Beredningen måste finnas kvar. Vi måste titta på Västra Götaland och på Region Skåne – det finns ingenting här. Kanske måste vi bilda en statlig kommitté med delegater från hela Mälardalen.

O nej, var reaktionen, och det stora problemet när vi pratar om projekt i den här regionen är att vi när det kommer till kritan är oss själva nog. Det kommer alltid att vara en belastning för den här regionen när det gäller sådana saker som Mälartunneln, angelägna infrastruktursatsningar, arbetsmarknadspolitik och anseendet ute i övriga landet. Vi betraktas inte som trovärdiga i den här regionen därför att vi ser på oss själva som att det bara är oss som det gäller, inga andra. Så välkommen i gänget, Bo, och jobba för att Stockholmsregionen verkligen ska återta sin plats!

Anförande nr 186

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Jag tror att det kan finnas skäl till att det finns en diskussion om RTN, RTK, landsting och så vidare. Om de är rätt forum för de regionala utvecklingsfrågorna tror jag att det kan vara intressant att prata lite mer om detta. Min utgångspunkt när det handlar om de regionala utvecklingsfrågorna är att det ska vara folkvalda politiker som är ansvariga för dem. Man ska kunna föra en debatt om de här frågorna, och om partier driver de regionala utvecklingsfrågorna åt fel håll, ska de kunna ställas till svars i någon form av valhandling när medborgarna blir upprörda.

Jag ställer mig rätt tveksam till att ha indirekt valda parlamentariska församlingar, för då skjuts så att säga diskussionerna i väg ännu längre bort från medborgarna. De regionala utvecklingsfrågorna är så pass viktiga att de bör engagera fler människor. Man kan i och för sig diskutera dem i Stockholms läns landsting, det riktiga organet för en sådan diskussion, men vi ser att den naturliga regionen i dag är mycket större än vad den var när landstinget en gång i tiden grundades. Det finns ju också tankar om att försöka se över landstingets storlek och att hitta på något nytt regionalt organ, men jag tycker att det är en absolut förutsättning att folkvalda politiker ska representera medborgarna i ett sådant organ.

Jag tyckte att Bo Lagerquist höll ett väldigt intressant anförande, och jag instämmer i mycket som han sade. Det finns en del tillväxtfrågor som vi här i landstinget åtminstone partiellt är ansvariga för och som jag tror är oerhört viktiga. En av de kanske viktigaste frågorna framöver är vad som ska hända med Norra Stationsområdet. Solna stad, Stockholms stad, Karolinska institutet, Karolinska sjukhuset och landstinget är inblandade i en mycket spännande diskussion om vad man ska göra med detta område. Det finns tankar om att man bland annat ska försöka bygga någon form av nytt forskningscentrum kring Biomedicin och kraftsamla kring all den kunskap, erfarenhet och vetenskapliga innovationskraft som finns i det området. Jag tror att vi i landstinget bör fortsätta att backa upp detta. Jag tror att det är viktigt att vi har också det perspektivet.

Vi bör trots den akuta ekonomiska kris som vi befinner oss i med nedskärningar, bråk om skatteutjämningspartier som flyger i luften på varandra också ta en stund då och då för att fundera över vad vi kan göra för att öka tillväxtpotentialen. Vad kan vi alltså göra för att öka tillväxtpotentialen i vår region? Det är en viktig region i Sverige.

Sjukvård

Anförande nr 187

Landstingsrådet **Sevefjord (v)**: Ordförande, fullmäktige, ärade lyssnare! Det är en viktig debatt som vi ska inleda i dag. Den handlar om hälso- och sjukvården i Stockholms läns landsting, en hälso- och sjukvård som berör nästan 2 ½ miljon människor. Den berör oss alla i olika skeden av vårt liv, från det vi föds till det vi dör. Det är alltså en oerhört viktig diskussion vi ska föra i dag. Inledningsvis vill jag passa på och tacka den borgerliga oppositionen för att de har accepterat den förändring av talarordningen som gör att jag kan inleda denna.

Majoritetens grunduppfattning är ju att alla ska ha rätt till en bra hälso- och sjukvård och att den ska vara rättvist fördelad. Jag förmodar att vi alla egentligen delar den uppfattningen. Vi vill att vården ska finansieras solidariskt, via skattsedeln. Vi vill också att vården ska vara tillgänglig för alla på lika villkor och styras demokratiskt – det vill säga, vi anser att vi politiker har en väldigt viktig roll att spela när det gäller att styra och utveckla hälso- och sjukvården. Detta är vår utgångspunkt.

För att klara det här i det mycket svåra ekonomiska läge som den tidigare majoriteten, numera den borgerliga oppositionen, har försatt oss i och som vi diskuterade så mycket i går, tvingas vi vidta en rad åtgärder, som syns i budgeten. Vi tvingas genomföra stora förändringar i sjukvården. Vi tvingas att minska sjukvårdens kostnader. Det är ingenting att hymla med, för så är det faktiskt. Vi minskar sjukvårdens kostnader med cirka 1 miljard i den budget vi lägger.

Och det beror inte bara på den ekonomiska misskötseln under förra mandatperioden, utan också på att kostnadsutvecklingen inom hälso- och sjukvården under många år har varit alldeles för hög. Vi har haft en kostnadsutveckling på 8–9 procent för sjukvården i sin helhet, och när man tittar på akutsjukvården har kostnadsutvecklingen varit ännu högre – samtidigt som skatteinkomsterna inte alls har ökat på samma sätt. Det har lett till ett växande underskott i sjukvården.

När vi nu ska genomföra de här förändringarna, försöker vi göra det på ett sådant sätt att det ska passa in i en nu sjukvårdsstruktur, som vi vill ska kunna gälla i många år framöver – en långsiktigt hållbar struktur. Bland annat försöker vi koncentrera akutsjukvårdens resurser och möjligheter till stora sjukhus, framför allt de mest avancerade universitetssjukhusen som vi har i regionen, och samtidigt föra ut resurser till vad vi kallar närsjukvården. Det är på så sätt vi tror att vi kan skapa framtidens sjukvård.

Vi har som mål för vår sjukvårdspolitik att den inte ska vara efterfrågestyrd utan att den ska vara styrd av människors behov. Det är alltså våra behov av sjukvård som ska styra hur sjukvården styrs och utvecklas i länet. Det ska inte vara utbudet som avgör vilken vård man ska få.

Det här diskuterade vi också ganska mycket i går, och från oppositionen frågade man då vad vi egentligen menar när vi säger så här. Ja, det är ganska enkelt. Vi menar att den som bäst behöver sjukvård också ska få tillgång till sjukvård, och en bra sjukvård.

Det finns faktiskt undersökningar som visar att så inte alltid är fallet. Det finns stora grupper i vårt län som inte får tillgång till den sjukvård som de egentligen borde ha. Och det handlar inte bara om hemlösa och svårt psykiskt sjuka – en debatt som vi har fört i många månader här i landstinget – även om det ofta rör sig om just de här grupperna. Det är grupper som har fallit igenom välfärdens nätmaskor och som nu vistas på gator och torg och inte alls får vare sig den sociala omsorg eller den sjukvårdsomsorg som de faktiskt borde få.

Men det finns också undersökningar som visar att kvinnor får sämre sjukvård än män. Andra undersökningar visar att tillgången på sjukvård är ojämnt fördelad inom länet. Beroende på var man bor i vårt län har man olika tillgång till en väl utvecklad hälso- och sjukvård. Vi vet till exempel att i delar av vårt län och i delar av kommuner i vårt län finns det svårigheter att rekrytera läkare till vårdcentraler. Det är instabila vårdcentraler, det är svårt att komma fram, det är svårt att få en tid. Detta skiljer sig väldigt mycket i länet – på andra ställen fungerar det under tiden mycket väl.

Det finns också andra skäl till att vi inte har en jämlik vård i länet. Vi har till exempel många människor som är födda i andra länder och har kommit till vårt län, som kanske på grund av språksvårigheter har svårt att orientera sig i den sjukvårdsstruktur som vi har i dag. Det finns också människor som har kommit ifrån krigshärjade länder, som har lidit under diktatoriska förtryck och i dag har stora behov av bland annat psykiatrisk vård därför att de lider av krigspsykosor men som i dag inte får den hjälp och det stöd som de borde få och faktiskt har rätt till.

Det finns alltså många brister i vår sjukvård.

Det visar sig i den nyligen presenterade folkhälsorapporten för Stockholms län, hur hälsa och ohälsa är fördelade i vårt län. Den visar på positiva saker, som till exempel att dödligheten i hjärt- och kärlsjukdomar har minskat kraftigt. Det är ett skäl till att vi i denna budget lägger förslag om att vi bara behöver ha en thoraxklinik – vi behöver inte längre ha två.

Andra saker som rapporten visar är att hälsoproblem med låg dödlighet, framför allt den psykiska ohälsan, har ökat mycket kraftigt. Man kan väl säga att psykisk ohälsa i dag är vårt största folkhälsoproblem i Stockholms läns landsting.

Det har under lång tid skett en nedgång i dödligheten när det gäller hjärt- och kärlsjukdomar, cancer, och vi har världens lägsta spädbarnsdödlighet. Samtidigt mår allt fler länsbor psykiskt dåligt. Framför allt gäller det kvinnor, unga kvinnor.

Generellt kan man säga att kvinnor har haft en sämre hälsoutveckling än män under hela 1990-talet, och särskilt gäller det vissa psykiska tillstånd som depressioner och ångesttillstånd. Även nedsatt psykiskt välbefinnande är vanligare bland kvinnor. Det beror naturligtvis inte bara på hälso- och sjukvården utan på hela vår samhällsstruktur, att kvinnor är oerhört utsatta i vårt samhälle som det är organiserat i dag.

Samtidigt som den här utvecklingen har ägt rum vet vi att landstingets psykiatriska verksamhet under många år har fått en förhållandevis allt mindre del av sjukvårdens totala resurser.

Det här är någonting som vi försöker förändra. Redan innevarande år tillförde vi psykiatrin mer resurser i förhållande till andra delar av sjukvården, och det är ett arbete som måste fortsätta. Generellt sett kan man säga att psykiatrin behöver mer resurser. Men det räcker inte bara med pengar, den behöver också utvecklas. Personalen måste få utbildning. Man måste också omorganisera psykiatrin för att få den bättre fungerande.

I det budgetförslag som vi lägger i dag har vi därför undantagit psykiatrin och geriatriken från omfattande besparingar. Psykiatrin är faktiskt den verksamhet som, relativt sett, får mest pengar i majoritetens budgetförslag.

Men när vi nu gör denna omprioritering i budgeten, innebär det ju att andra delar får mindre pengar. I det här fallet gäller det till exempel akutsjukvården, som får en kraftigt minskande del av sjukvårdens totala resurser. Det är ju så att vi bara har en viss mängd pengar, vi kan inte trycka egna sedlar utan är hänvisade till att använda de pengar som vi har. Vill vi satsa på ett område så måste vi minska på något annat område – så enkelt är det!

Det är också värt att notera att skillnaderna i hälsa mellan olika grupper i vårt län ökar, beroende på var man bor och vilken socioekonomisk status man har. Vi vet att övervikt, allergier och missbruk ökar i områden där man har låga genomsnittliga inkomster, där det bor många människor med invandrarbakgrund, där det bor arbetslösa och ensamstående. Den klassrelaterade ohälsan ökar i vårt landsting!

Vi vet också att segregationen ökar i vårt landsting. Beroende på var man bor har man olika tillgång till sjukvårdens resurser. Det är någonting som vi vill ändra på och som vi också försöker föra in i den budget vi lägger i dag, att omfördela sjukvårdens resurser från mer välbeställda områden, till exempel Stockholms innerstad, där det finns gott om sjukvårdsresurser, till andra områden i vårt läns där tillgången till sjukvård är mycket sämre. Det innebär naturligtvis bland annat att man måste flytta på läkare, ja till och med kanske stänga vårdcentraler, för att kunna genomföra den här förändringen. Vi är ändå beredda att göra det, därför att vi tror att det är riktigt att göra så.

Med vårt budgetförslag påbörjar vi alltså ett arbete med att föra över resurser till närsjukvården, minska akutsjukvårdens kostnader för att få pengar över att förstärka den sjukvård som finns nära människor. Det gäller bland annat beroendevård, psykiatri

och vårdcentraler. Detta kommer att påverka andra områden, så är det, och det är inte vettigt att försöka dölja den saken.

Under året kommer vi också att definiera och precisera vad som kan anses vara kärnverksamhet inom hälso- och sjukvården. Den preciseringen ska sedan utgöra grunden för en diskussion om sjukvårdens prioriteringar. Ett led i det arbetet är till exempel att vi inför ett moratorium för vårdgarantin under nästa år. Det betyder att vi upphäver vårdgarantin under 2004, för att återinföra den men i en annan form 2005. Vi gör det därför att vårdgarantin som den har utvecklats i dag omfattar i princip alla medicinska ingrepp, och det har gjort att den inte längre prioriterar. Vi måste prioritera, eftersom våra resurser inte räcker till allt det vi vill göra. Därför säger vi att vårdgarantin hävs under nästa år. Vi kommer att diskutera hur den ska utformas för 2005 där det finns klara prioriteringar om hur vårdgarantin ska fungera. Det är viktigt att understryka.

Nu har jag bara pratat om en rad problem som vi har i Stockholms läns landsting, men man måste samtidigt säga att vi i jämförelse med övriga landet är ett landsting som fungerar väl på många sätt. Vi har en befolkning som är ung och välutbildad, och många har kommit från andra delar av vårt land, där man har fått utbildning, till Stockholm för att jobba, tjäna pengar och betala skatt. Generellt sett har vi en bättre hälsa än landet i övrigt, och vi har ett vårdutbud och en struktur och konsumtion av vård som är mycket omfattande jämfört med landet i övrigt. Allting är inte bara svart.

Som vi resonerat hittills ska en kvalificerad närsjukvård vara navet i den framtida sjukvårdsstrukturen. I den närsjukvården är primärvården centrum. Vi vill alltså föra ut mer medicinsk kompetens direkt till vårdcentralerna för att få dem att fungera som navet i den nya sjukvårdsstrukturen.

Det innebär naturligtvis dels att akutsjukhusen får mindre resurser, dels att vi vill koncentrera den högspecialiserade, forskningsnära sjukvården till några sjukhus. Det är i det sammanhanget man ska se vårt förslag om att lägga samman Huddinge sjukhus och Karolinska sjukhuset under en gemensam ledning, därför att vi vill att de ska samarbeta i stället för att konkurrera med varandra.

Jag vill gärna i det här sammanhanget också säga någonting om majoritetens budgetförslag när det gäller Norrtälje och Södertälje sjukhus.

Som ni alla är medvetna om, finns det nu ett nytt förslag i de delarna, som skiljer sig från det ursprungliga förslaget. Jag tror alla är medvetna om den omfattande diskussion som har varit om Norrtälje och Södertälje sjukhus. Det finns olika synpunkter på vad det är som har hänt. Själv tycker jag att vi har agerat precis som ansvarsfulla politiker ska göra. Vi har tagit intryck av den massiva kritik och de opinionsyttringar som har kommit från Norrtälje och Södertälje. Vi har alltså ändrat oss. Det anser jag inte är fel att göra, utan det anser jag vara klok politik. En klok politiker ändrar sig när man inser att man har lagt ett förslag som skapar en oerhörd oro bland många människor i vårt län.

Vi har lyssnat till och tagit intryck av den omfattande oron och den kritik som har riktats mot det ursprungliga förslaget och lagt nya förslag. I det här sammanhanget vill jag

därför säga att jag yrkar avslag på att-satserna 9 och 12 i den pappershög som ni har fått för beslut under dagen. I stället yrkar jag bifall till de fem nya att-satser som gäller just de här två sjukhusen. Den första gäller att uppdra åt landstingsstyrelsen att tillsammans med sjukhusen vid Södertälje sjukhus ytterligare utreda och utveckla verksamheten avseende volym, inriktning och samordningsmöjligheter – exakt samma att-sats finns för Norrtälje sjukhus. Vidare har vi en att-sats om att uppdra åt Södertälje sjukhus att spara 50 miljoner kronor och en för Norrtälje sjukhus om 25 miljoner kronor. Slutligen har vi en att-sats om att i samband med landstingsstyrelsens redan beslutade analys av akutsjukvårdens ekonomiska situation inkludera ett spararbete för den samlade sjukvården om 30 miljoner kronor för 2004. Det är en direkt konsekvens av den förändring som vi har gjort. Avslutningsvis utgår textavsnittet om kostnadsreducering vid Södertälje och Norrtälje sjukhus. Den textmassan är inte längre aktuell.

Vi tror att de förslag som vi nu lägger för Södertälje och Norrtälje sjukhus är bra för sjukvården. De är lokalt förankrade bland invånare, patienter och berörd personal. Det ska bli en spännande resa att under nästa år få följa de två sjukhusen och den diskussion som där ska föras om deras framtid och deras framtida utveckling!

Vi i majoriteten påbörjar med detta budgetförslag en omfattande förändring av hälso- och sjukvården, detta för att ha råd att kunna ge alla länets invånare bästa sjukvård efter behov också i framtiden.

Vi vet att vårt förändringsarbete kommer att medföra stora påfrestningar för alla, inte minst för personalen. Men jag hoppas och tror att vi tillsammans med den kommer att kunna få en sjukvård som vi alla kommer att kunna vara stolta över också i framtiden.

Med detta vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag med de ändringar som jag har läst upp.

Anförande nr 188

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag får väl börja med att gratulera Birgitta Sevefjord och vänstersocialismen till möjligheten att breda ut sig i den här debatten, på mer moderata krafters bekostnad.

Jag vet inte om herr ordföranden följer tv-serien Vita Huset. Jag gör det. Förrförra säsongens final var något av en höjdpunkt. Det handlade om presidentens *State of the Union*-tal. Frågan var om presidenten skulle säga: ”Vi kommer att bota cancer inom tio år!” Det skulle ju verka otroligt – javisst – men samtidigt frågade sig president Bartlet vilka andra otroliga, rent av befängda, framtidsscenarioer tidigare presidenter hade utmålat.

När USA blev indraget i Andra världskriget, förfogade landet endast över den tolfte mäktigaste krigsmakten i världen. I det läget sade president Roosevelt att USA skulle bygga 50 000 nya krigsflygplan om året. Han möttes med hånskratt. Men USA tillverkade 100 000 nya flygplan om året! Vid krigets slut var det amerikanska

flygvapnet starkt nog att bomba axelmakterna till kapitulation och att avskräcka kommunisterna från att invadera hela Europa.

I början av 1960-talet lovade Kennedy – i dagarna är det 40 år sedan han blev mördad – att USA skulle sätta en människa på Månen före decenniets slut. Det verkade återigen otroligt – man hade knappt börjat experimentera med bemannade rymdfarkoster. Trots detta kunde Neil Armstrong den 20 juli 1969 ta sitt stora steg för mänskligheten.

Vad det handlar om är idéer, övertygelse och modet att ha en vision. För oss moderater handlar visionen om frihet. Det är sannerligen ett begrepp som har bäring på sjukvården.

För alla som lever och får ha hälsan, det vill säga de flesta av oss i vårt län, avtecknar sig tydliga faser i livet då det egna utrymmet är stort och friheten växer. De följs dock av andra faser, inte nödvändigtvis sämre, men då den egna friheten är mer begränsad och vårt beroende av andra blir större.

Det är uppenbart att den sjuka människan är mer beroende av landstingets tjänster. För de allra flesta av oss är det behovet inte permanent, men för några är det faktiskt så. Om inte förr så vid livets slutskede påminns vi om hur beroende vi är av varandra. Den egna friheten går förlorad, om det inte finns andra till stöd som ger oss en möjlighet att styra över vår tillvaro.

Stockholms län borde med sina många goda förutsättningar vara en region som erbjuder tillförlitlig och snabb sjukvård till sina medborgare. Ändå blir misslyckandena många. Däri ligger paradoxen. Politiken klarar inte sitt grundläggande åtagande. De allra svagaste nekas stöd för att klara de mest grundläggande behoven. Psykiskt sjuka lämnas vind för våg. Funktionshindrades behov trängs åt sidan av cirkusföreställningar i landstingsregi.

Det råder inte längre någon tvekan om att en ny konflikt har tornat upp: konflikten mellan de decentraliserade arbetsmetoder som tillämpas i vardagen bland sjukvårdspersonalen kontra landstingsmajoritetens centralstyrning och enhetliga systemlösning.

Denna konflikt kan brytas. Den kunskap som många politiker på majoritetssidan gått miste om bärs av de verkligt verksamma i landstinget: sjuksköterskorna, arbetsterapeuterna, läkarna, sjukgymnasterna och undersköterskorna.

Önskemålen om mångfald och självbestämmande är berättigade. Genom större inflytande för personalen, större valfrihet och ökad konkurrens kan sjukvården förbättras. Sjukvården skulle till och med kunna bli en blomstrande framtidssektor. Nya organisationsformer, nya aktörer, nya valsystem och nya former för medbestämmande och inflytande måste prövas.

I dag noterar jag den 26 november i almanackan. Under den moderata partistämman för precis en månad sedan sammanfattade min nyvalde partiordförande Fredrik Reinfeldt vår syn på sjukvården så här: ”Vi moderater ställer samtidigt ett löfte som vi

aldrig backar ifrån. Allt det nya till trots ska sjukvården vara öppen för alla. Det får inte vara som så ofta sker i vården i dag att människor sorteras efter vem som har en plånbok stor nog att köpa sig förbi köerna. Det som främst skiljer den moderata sjukvårdspolitiken från den socialistiska är att en sjukvård för alla inte inskränker sig till att vara en läpparnas bekännelse. Den moderata sjukvården *är* en sjukvård för alla.” I den allmänna välfärdens namn angriper nu landstingets planhushållningsroman-tiker patienternas möjlighet till god vård. Sibyllekliniken får inte längre ta emot sina gamla tanter. Sjukgymnasternas viktiga värv viftas bort som ”ett förtäckt Friskis & Svettis” och ST-läkare ska sägas upp samtidigt som antalet landstings-råd har vuxit. Man har till och med inrättat ett personallandstingsråd, vilket har visat sig så dyrt att man nu måste minska på personalen. Med remisstvång och avskaffad vårdgaranti tas patientens viktigaste rättigheter bort. Allt det som gjorde Stockholms län unikt utifrån ett patientperspektiv stoppas, hindras eller förbjuds.

Bredvid står statsmakten och kikar på. När vi ville göra sjukvården fristående hade regeringen synpunkter på minsta kommatecken i våra avtal. Men när den nya majoriteten ville bomma igen sjukhus gick det alldeles utmärkt.

Det gick alldeles utmärkt ända tills de styrande upptäckte att de hade gått för långt. Det finns en gräns för vad medborgarna tål. När politikerna talade om Lättakuten, döptes det i folkmun om till Bluffakuten. Det ändlösa talet om bibehållen medicinsk säkerhet kändes som ett hån för de patienter vars närsjuk-vård skulle omvandlas till transportsjukvård.

Bland personalen lärde man sig att se varningssignalerna: där det renoverades, där det målades om och där det satsades på ny medicinsk apparatur kunde man utgå ifrån att verksamheten inom kort skulle vara hotad. De sjukhus och andra vårdinrättningar som kunde skapa en god stämning bland personalen, en god ekonomi och en god sjukvård hade inte begripit socialisternas paradoxala spelregler. Belöningen för den som sköter sig är hot om nedläggning.

De som försvarar välfärden genom att lägga ned sjukhus får brottas med sina egna motsägelser.

Vi moderater som i dag finns samlade på den här sidan av salen står för en vision som innebär att politikens makt rullas tillbaka. I egenskap av landstingspolitiker vill vi avskaffa oss själva, men också er på majoritetssidan.

Den som såg den säsongens sista avsnitt av Vita Huset kommer säkert ihåg att president Bartlet strök löftet om att cancer skulle vara botad inom tio år från sitt tal. Varför? Jo, ”*Governments don't cure cancer*”, regeringar botar inte cancer. Och det stämmer ju. Det är meningslöst att rita upp fem- eller tioårsplaner som talar om hur långt utvecklingen ska ha nått inom angiven tid. Det är inte heller vårt uppdrag. Vårt uppdrag är att bidra till ett Stockholm som får utvecklas i frihet, ett län där skatterna är låga och där det offentliga uppdraget renodlas. För sjukvården utgör det inget hot, tvärtom, eftersom sjukvården är och förblir en kärnuppgift.

Vem vet, kanske blir det då en läkare på Karolinska sjukhuset som knäcker cancerens gåta – om nu inte Karolinska slås samman intill oigenkännlighet av majoriteten.

Herr ordförande! Jag ber att få yrka bifall till det moderata förslaget till budget. Därutöver vill jag redan nu markera att vi tillsammans med Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna kommer att lägga ett tilläggsyrkande om återremiss vad gäller sammanslagningen av Karolinska sjukhuset och Huddinge Universitetssjukhus AB. Vi tycker nämligen att ”snabbspåret” har resulterat i att fort blir fel. Det är dags att majoriteten får en möjlighet att besinna sig. Därför kommer vi att bidra till en återremiss.

Anförande nr 189

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Ordförande, landstingsledamöter! Folkpartiet vill att Stockholmssjukvården ska hålla internationell toppklass. Vi vill också att stockholmarna ska kunna förvänta sig att medicinska landvinningar kommer dem till del. Men i dag känner vi stark oro för att det här inte kommer att vara möjligt.

Patienternas rättigheter kastas överbord. Hela budgeten präglas av ett organisationsperspektiv, där centralstyrning ska ersätta patientmakt. De rättigheter som vårdgaranti och valfrihet utgör ersätts av vårdslakt. Den enskilde ska betala mer och få sämre vård. Uppsägningar av vårdpersonal och strypgrepp på privata vårdgivare blir effekterna när majoritetens ”moderna” sjukvård formas.

I valet lovade Socialdemokraterna att inga sjukhus eller vårdcentraler ska läggas ned. Ni lovade att inga anställda ska sägas upp. Ni har nu i höst tagit beslut att lägga ned vårdcentraler på Sibyllegatan och i Hökarängen, och det finns stora – ännu hemliga – sparkrav på Huddinge och Karolinska. Runt 4 000 anställda berörs, och ni säger nu att ni inte kan lova att ingen blir uppsagd.

Vilket sjukhus ska ni lägga ned nästa budgetmöte, och nästnästa? Vilka vårdcentraler är nästa offer på skatteutjämningens altare?

Budgeten innehåller stora försämringar av sjukvården. Tilltron till att centralisering och stordrift ska lösa ekonomin bygger inte på något sätt på vetenskap. Karolinska och Huddinge är svårstyrda, och de går med underskott. Vi har i alla fall inte sett några hållbara analyser som pekar på att en sammanslagning för något bra med sig. Vi har över huvud taget inte fått något godtagbart beslutsunderlag, vilket är rätt anmärkningsvärt med tanke på att det är ett så stort och viktigt beslut. Om man inte kan styra ett 5-miljarderssjukhus, torde det vara ännu svårare att styra ett 10-miljarderssjukhus. Det är inte utan anledning man måste ha körkort för tungt fordon för att få köra långtradare. Men här föreslås att någon ekvilibrist ska åstadkomma rena cirkuskonster, när denne någon ska styra sjukhus som vart för sig har visat sig oförmöget att ens på slak lina ta någon till stadig mark.

Jag kräver besked i dag: Är det riktigt att ni tänker använda konsulter för i storleksordningen 50 miljoner eller mer för att genomföra förändringarna på Karolinska och Huddinge, för att genomdriva neddragningar på de sjukhusen?

Folkpartiet säger i stället att landstinget måste se till att fatta genomtänkta strukturbeslut. Folkpartiet vill satsa på en välutbyggd husläkarverksamhet som grund. 400 nya husläkarteam behövs i vårt län. Skapa effektiva närsjukvårdsteam där specialister ingår. Flytta ut mycket av vardagssjukvården från storsjukhusen till närsjukhusen. I stället för centralisering behövs nytänkande. En sund konkurrens om vårdidéer skulle kunna frigöra utrymme för ökad vård. Jobba med vårdlogistik utifrån patientens vandring i vården. Jaga inte privatmottagningar med blåslampa, utan se dem som en del i den samlade sjukvården, som resurser, inte som ett problem eller en kostnad.

Norrtälje och Södertälje – vem vågar känna glädje? Sjukhusen har fått en frist innan ett slutligt beslut ska tas om deras framtid. Men samtidigt får sjukhusen de sparförslag som sjukhusens ledningar tog fram när nedläggningsvapnet var riktat emot dem och de fruktade för sjukhusens överlevnad. Dansa! sade man, och de dansade om besatta. De lade stor ansträngning på att spara och på förslag för att rädda akutverksamheten. Som tack fick de *både* sparbetet *och* ett besked att framtiden är oviss. Det framställs som att man vill kapa svansen av katten i etapper, i ett slags missriktad humanitet. Nej, säger vi, ge i stället ett klart besked, att Norrtälje och Södertälje blir kvar som fullvärdiga akutsjukhus, och flytta gärna dit mer planerad vård från storsjukhusen.

De sparbetet som majoriteten kastade fram i all hast i fredags går möjligen att ta hem i ett lite längre perspektiv, men nästa år kommer vi att se ett stort underskott på de här två sjukhusen. Annars kommer man att börja nedmonteringen av dem. Det är bara de två vägarna som finns, med de stora sparbetet ni ålägger dem redan för nästa år.

Sjukskrivna i vårt län behöver få vård. Folkpartiet vill använda pengar som i dag går till passiva utbetalningar till aktiva rehabiliteringsåtgärder. Bryt långtidssjuk-skrivningar och förhindra att nya uppstår! Därför är det heltokigt att dra ned så kraftigt på sjukgymnastik och att införa remisstvång. Notan för detta kommer att bli ökade läkarkostnader, när patienten måste passera husläkaren för att få remiss – det kommer de ju att se till att skaffa sig. Men det fördröjer en snabb bedömning, rådgivning och behandling. För att spara de 47 miljoner som ni vill ta in på remisstvånget kommer ni att få kostnader på 38 miljoner för att patienten ska passera en läkare först. Och sjukskrivningsnotan står ju staten för. Vi i Folkpartiet vill i stället se krafttag som bromsar sjukskrivningarna.

Folkpartiet vill slå vakt om en gemensamt finansierad sjukvård, men med bibehållen valfrihet för patienter och med klara regler i vårdgarantin om vad man som individ kan ställa för krav. Vi vill se strukturförändringar där husläkarteam och specialister tar hand om fler vårdproblem. Vi vill se mer småskalighet och mer vardagsmakt för vårdpersonalen. Vi vill också stärka sjukvårdens förebyggande arbete. Vi vill behålla vårdgarantin och utveckla den för de kroniskt sjuka.

Med det yrkar jag bifall till Folkpartiets budgetförslag.

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Den amerikanska aforistikern Munroe har sagt: "Alla respektabla människor lever över sina tillgångar. De som inte är respektabla lever över andras." Man kan säga att det är en av de grundbultar vi har utgått ifrån när vi har försökt göra vårt förslag till budget.

Man kan fundera mycket på vad en budget bör och inte bör innehålla. Vårt recept är att både se bakåt och se framåt, för annars får vi se upp nu!

Vi har utgått från den grundbult som heter den generella välfärdspolitiken, där – med respekt för att alla människor är olika – liv levs som ändå är påfallande lika. Vi föds, vi behöver utbildning, vi blir sjuka, vi behöver vård, vi behöver en trygg ålderdom. Alla har livsfaser som är rätt så lika, och att ta ett gemensamt ansvar för dem och solidariskt finansiera dem är den uppgift som vi har i ett välfärdssamhälle.

Detta har varit en av våra utgångspunkter när vi har gjort den här budgeten.

Men det finns också ett antal grundbultar inom själva hälso- och sjukvården som har varit vägledande. Vi har redan hört dem beskrivas i dag, men de är så pass viktiga och grundläggande att de förtjänar att upprepas, när vi annars i stort sett bara använder tiden här till att hacka på varandra, som ändå har vissa gemensamma värden: Det ska vara en gemensam och solidarisk finansiering. Det ska vara en vård på lika villkor. Den ska vara demokratiskt styrd och beslutad. Det ska ges vård efter behov.

I dag ser vi ett samhälle där ohälsans kostnader är ungefär 500 miljarder kronor och där 40 procent, ungefär 200 miljarder, används aktivt och 300 miljarder går till spillo i en inaktiv användning. Detta är saker som vi måste ta upp med våra partier på riksplaneln att lösa.

På sikt kan vi se, om vi ska göra en budget med förnuft i dag, att vi sitter med ett långsiktigt finansieringsproblem inom hälso- och sjukvården. Vi lever med en välfärdsekvation som vi förr eller senare måste lösa upp: den att vi får allt fler äldre, men framför allt färre yrkesverksamma och att arbetslivet tenderar att bli kortare och kortare genom ett allt senare inträde på arbetsmarknaden och en allt tidigare pensionering, så att fler ska leva på vad färre betalar.

Det andra problemet inom hälso- och sjukvården är själva organisationsproblemet. Staten och landstingen har bytt roller på 50 års sikt. För 50 år sedan sysslade staten i huvudsak med att finansiera hälso- och sjukvård, och vi i den här salen sysslade med patienternas och medborgarnas problem. I och med nästa år är rollbytet helt genomfört, då vi står för kostnadssidan, som det heter i budgetsammanhang, och staten reglerar patient- och medborgarsidan. Det här ger upphov till ett asymmetriproblem. När olika har ansvar för kostnader och för rättigheter så uppstår lätt asymmetrier.

Vi har också tagit hänsyn till den utvecklingskedja eller förädlingsvärdskedja som är själva drivkraften inom hälso- och sjukvårdssystemet. Den ser ut ungefär på det här sättet: Den omvandlar dödliga sjukdomar till kroniska sjukdomar, den omvandlar kroniska sjukdomar till akuta sjukdomar och den omvandlar lindring till bot. Vår främsta uppgift, bland alla andra uppgifter vi har här i landstinget, är att slå vakt om att denna

förädlingsvärdskedja inom hälso- och sjukvården upprätthålls. Det måste man göra med ansvar och med stor respekt och ansvars-tagande för den strukturomvandling som sjukvården ständigt går igenom.

Ingen sektor i världen har så kort halveringstid på kunskap som hälso- och sjukvården, och den kunskapen är det vår uppgift att omsätta i handling.

Just nu är effekterna av den här förädlingskedjan väldigt tydliga. Den sliter isär sjukhus åt två håll – uppåt till högspecialiserad vård för att forskning och utveckling ska få tillräckliga underlag, för att öka kvaliteten i vården och se till att man får tillräckligt många patienter för att upprätthålla hög kvalitet. Detta behövs också av kostnadsskäl och för vårdlogistiken. Vi vet inte rätt ofta inte vilka sjukdomar människor har innan de kommer till sjukhuset, och därför måste ett samlat utbud finnas på plats. Vi får även allt fler multisjuka, människor som har flera olika sjukdomar samtidigt.

Samtidigt slår denna utveckling nedåt i vårdkedjan, det vill säga att sjukhusen pressas av det förhållandet att ny teknologi hjälper oss att i öppenvård göra allt fler insatser som tidigare krävde slutenvård.

Man kan säga nej just nu till förslaget att konstatera att utvecklingen är sådan. Men framtiden är obönhörlig. Detta är en utveckling som har pågått i trettio år och den kommer att fortsätta på samma sätt i trettio år till.

Vi har också bägge fötterna fast förankrade i myllan när det gäller fördelnings-politiken. Vi kan i dag se att ohälsan är geografiskt, medicinskt och klassmässigt ojämnt fördelad. Det är vår uppgift att med den här budgeten också förbättra fördelningspolitiken när det gäller både hälsa, tillgång till vård och, framför allt, ohälsans orsaker.

Stockholms läns landsting och hälso- och sjukvården har fyra grundläggande problem – två av dem behärskar vi inte riktigt själva men de verkar uppta all vår tid och allt vårt intresse – det är skatteutjämningen och de fallande skatteintäkter som landstinget drabbas av till följd av alltför låg tillväxt. Tillväxten kan vi kanske påverka en hel del och skatteutjämningen försöker vi alla att påverka. Det finns emellertid också två funktioner som vi helt och hållet själva har ansvaret för, och det är den kostnadsutveckling på 9 procent per år som skett de senaste fem åren medan skattetillväxten även under goda konjunkturer varit 3–5 procent. Det andra är den fallande produktiviteten. Vi har också i den här budgeten försökt att på ett seriöst sätt att hantera dessa två problem, kostnader och produktivitet.

Vår ambition är att erbjuda invånarna i Stockholm både en trygg närsjukvård med hög servicegrad samtidigt som all tillgänglig högspecialiserad vård och ny teknologi introduceras.

För att göra det måste man våga, man måste våga bygga en vårdstruktur för framtiden och inte för nuet, för annars blir man revanschismens fångar.

Det budgetförslag som vi framlägger nu, och som jag härmed yrkar bifall till, tar sitt avstamp i de här grundbultarna. Det har sin grund i välfärdens och vårdens grundläggande ideologi, den sätter förädlingsvärdekedjan i hälso- och sjukvården i fokus, den tar hänsyn till finansierings- och organisationsproblemen och den tar sikte på framtiden.

H. B. Swope har sagt: Jag kan inte ge något recept för framgång, men däremot ett recept för misslyckande: försök att vara alla till lags.

Anförande nr 191

Landstingsrådet Nyman (kd): Herr ordförande och värderade ledamöter av landstingsfullmäktige! Det är, som det har sagts i flera inlägg tidigare, en viktig och angelägen debatt vi för om hälso- och sjukvården eftersom detta framstår, vilket har framkommit genom undersökningar, som den allra viktigaste välfärds-sektorn. Därför är det viktigt, tycker jag, att än en gång fastslå angelägenheten av att vi för ett politiskt samtal och inte så mycket debatt i de här frågorna.

Det är inom landstingens och kommunernas verksamheter som de främsta uttryckssätten finns för hur man driver en välfärdspolitik värd namnet. Därför har jag, under ganska lång tid nu, i mitt eget tänkande och i samtal med många som är verksamma i vården, försökt föra resonemang från utgångspunkten att det behövs en stabiliseringspakt – inte av den sort som man har inom EU och som man springer ifrån – utan en stabiliseringspakt som är inriktad just på att vi söker samförstånd över parti- och blockgränserna. Jag tycker inte att det budgetförslag som presenterats från majoriteten öppnar några dörrar till detta.

Vi i Kristdemokraterna säger inte nej till utveckling, det är precis tvärtom. Vi antar utmaningen och vi deltar gärna intresserat och intensivt i det fortsatta öppna och ärliga samtalet kring de utomordentligt svåra utmaningar som svensk hälso- och sjukvård står inför – inte bara den svenska, men det är den som vi har ansvar för.

Kostnadsutvecklingen kan bekymra, men frågan är om kostnadsnivån för hälso- och sjukvården i Stockholms läns landsting är av den karaktären att vi till varje pris måste söka tillfällen att sänka den. Kostnadsutvecklingen måste kunna relateras till det vi nyss hörde, till de fantastiska utvecklingsmöjligheter som finns. Relaterat till övriga landsting i Sverige är kostnadsnivån i Stockholms läns landsting inte särskilt uppseendeväckande – om den alls är uppseendeväckande. Vi ligger en bit över genomsnittet i landet, men detta är en huvudstadsregion och sett till den del av världen som vi kan överblicka och jämföra oss med på likvärdiga grunder, så är kostnadsnivån inte skrämmande hög.

Det har ju visat sig att det går att behålla denna måttliga kostnadsnivå parallellt med en fungerande vårdgaranti, ökad tillgänglighet och så vidare, alltså det som har präglat de senaste fyra fem åren i vårt landsting.

I juni förra året fastställde detta fullmäktige enhälligt ett policydokument, Värdegrund för hälso- och sjukvården i Stockholms läns landsting. Jag sökte förtvivlat för ett år sedan för att se att det nämndes i något budgetdokument utöver vårt eget, och jag har med

samma förtvivlan kunnat konstatera att det inte finns ett ord, det finns inte ens en tanke hämtad från detta gemensamma dokument i något annat budgetdokument än det som mitt eget parti står för. Detta har gjort mig besviken, ärligt besviken.

Vad är de policydokument värda som vi antar enhälligt? De finns i en och annan bokhylla och på en och annan ledamots bord. Det är jättebra, men det var en utgångspunkt, det stod att dessa utgångspunkter skulle genomsyra hälso- och sjukvårdspolitiken. Det är klart att om man inte tar fram jästen när man bakar så genomsyrar det inte degen – jag lovar er att det är så!

De förslag beträffande sjukhusen i Södertälje och Norrtälje som dragits tillbaka och närmandet till ett förslag till beslut som nästan i alla detaljer överensstämmer med Kristdemokraternas förslag, det vi lade i landstingsstyrelsen den 11 november, kan jag naturligtvis känna mig ganska tillfreds med. Men för att undanröja dolda eller andra hot mot de här sjukhusens framtid har vi i Kristdemokraterna ett erbjudande till alla ledamöter, nämligen att ställa upp bakom de att-satser som vi har formulerat och som finns i det samlade häftet.

Därmed garanteras dessa sjukhus framtid – visserligen med sparbeting som är lika tuffa som majoritetens, men på det sättet har vi försökt att ta ansvar för att samtidigt som vi garanterar sjukhusens framtid också delar på ansvaret för att söka minska kostnaden.

Det finns ett förslag, som jag uppmärksammade också i gårdagens debatt, som vi definitivt inte är tillfreds med, och det är förslaget om sammanläggning eller fusion mellan Karolinska sjukhuset och Huddinge universitetssjukhus. Det är alltså på grund av att majoriteten har antingen inte förstått eller med berätt mod undanhållit landstingsfullmäktiges samtliga ledamöter viktig information som vi tog initiativet till förslaget att återremittera ärendet.

Det kan ju, vilket jag kunde höra på Radio Stockholm i morse, tyckas som om vi kristdemokrater genom att ta detta initiativ tar på oss ett väldigt stort ansvar för de här sjukhusens framtid, genom att vi genom återremissen skulle dra ut på tiden några månader innan beslutet kan verkställas. Men jag påstår att hela ansvaret för en sådan förskjutning ligger på majoritetspartierna – hos ingen annan.

Vi skrev väldigt tydligt i vårt budgetförslag från Kristdemokraterna, som lades i landstingsstyrelsen den 11 november, att vi inte kan instämma i påståendet om att det föreligger både funktionella och ekonomiska skäl att samla universitetssjuk-vården under en gemensam administrativ ledning, det vill säga en fusion av de här två sjukhusen. Det vi gör är alltså inget hugskott eller något nyligen påkommet därför att det är roligt att obstruera. Det finns sakligt väl dokumenterat i vårt budgetförslag vad som har lett fram till yrkandet på återremiss.

Jag har de senaste dagarna haft rätt mycket kontakter med framstående, ansvarsbärande och viktiga personer i de här sjukhusen och i deras närhet. De har argumenterat för den här fusionen för mig, och jag skulle vidareföra detta till min grupp, vilket jag har gjort. Jag har dragit slutsatsen att det finns mycket mer information som sjukhusledningarna – i detta inkluderar jag divisionschefer, verksamhetschefer och så

vidare – har fått, men som landstingsfullmäktige inte har. Deras argumentation är i långa stycken något annat än det som har visats i majoritetens förslag till oss. Jag kan inte dra någon annan slutsats än den jag redovisat. Därför måste ni ta på er ansvaret för att ni har missat något väsentligt.

Jag påtalade i går att inte någon gång under det här första året under denna mandatperiod har dessa frågor kommit upp till diskussion och genomgång vare sig i allmänna utskottet eller i ägarutskottet. Frågorna hör ju hemma i dessa organ.

Jag har hört att ni i majoriteten berömmar er själva och den organisation som ni har sjösatt för ett år sedan. Den har i varje fall inte använts på det sätt som avsågs och som det påstods att den skulle avse.

Det är mycket allvarligt att man har förbisett den här möjligheten, och det talades ju för ett år sedan om betydelsen och vikten av att vi söker långtgående samförstånd och breda majoriteter och så vidare. Här står vi inför beslut i en fråga som är väl så stor som beslutet att bygga Huddinge sjukhus en gång var – faktiskt. Om jag ska ta er på allvar så måste jag tolka ställningstagandet på det sättet.

Vad finns det då för bärande skäl att inte ge oss här i fullmäktige all tillgänglig information i det här ärendet? Jag vill ju hoppas att detta är ett förbiseende, men det är lika allvarligt det. En majoritet för vårt landsting som föreslår så långtgående förändringar i sjukhusstrukturen som det här innebär *får* inte förbise sådana här saker, man får inte göra det. Om ni vill bli tagna på allvar av den politiska oppositionen, om ni någon gång har funderat över värdet av en bred politisk uppslutning kring sådana här radikala och långtgående beslut, då ska ni fundera över hur ni kunde förbise något så viktigt.

Jag har naturligtvis ägnat några funderingar åt frågan om hur man ställer det här i relation till bolagiseringsärendena, som hanterades under förra mandatperioden. I den jämförelsen så är ju det här raketfart jämfört med promenadtakt beträffande bolagiseringen – två månader från ursprungsförslag till dess att det ska fungera eller sättas i sjön. Ni tar alltså på er ett ansvar som är alldeles för stort. Dela gärna det med oss, men ge oss först informationen.

Så övergår jag till en annan fråga. Jag har läst i majoritetens förslag till budget att det pågår förhandlingar med Akademiska sjukhuset i Uppsala om koncentration av brännskadevården till just Akademiska sjukhuset. Jag vill fråga: Betyder det, eftersom man säger att det pågår förhandlingar, att frågan inte kommer att avgöras i dag eller finns det något slags dolt inriktningsbeslut i handlingarna som jag inte har upptäckt? Om beslutet ska fattas en annan gång frågar jag: när i så fall och under vilka former kommer det beslutet att fattas? Är det fullmäktige som gör det eller är det något av utskotten eller beredningen som fattar beslutet?

Under alla omständigheter vill jag också på den här punkten påpeka att det brister i informationen. Om jag inte alldeles missminner mig så genomfördes det en särskilt utredning under HSN:s ledning under förra mandatperioden som ledde fram till

slutsatsen att brännskadevården ska finnas vid Karolinska sjukhuset. I detta syfte har det uppförts en ny byggnad som kan tas i bruk nu i vår, våren 2004.

Det är lite underligt, måste jag tillstå, att jag varken i majoritetens förslag eller i tjänsteutlåtandet från den 15 oktober kan hitta någon som helst information om den utredningen och dess slutsatser. Det hade varit rimligt att den informationen också hade delgetts oss.

Vi vänder oss som kristdemokrater mot kostnadsreduktionen av sjukgymnastik. Vi har ju yrkat avslag på det förslaget. Det står att förändrade uppdrag till vårdgivarna ska minska utnyttjandet av sjukgymnastiska behandlingar. Det finns inte ett ord om, vilket Birgitta Sevefjord berörde, att det är vårdbehovet som ska styra. Det måste vara något annat. Det ska vara demokratiskt styrt, men utgå från vårdbehovet. Det ska vara solidariskt betalt, men utgå från vårdbehovet. Den beskrivningen saknas också.

Det är likadant när det gäller vårdgarantin. Man säger att vårdgarantin omfattar alla behandlingar, i varje fall var det inte den vårdgarantin som beslutades och genomfördes under förra mandatperioden, för den hade direkt koppling till de prioriteringsbeslut som alla partier var överens om.

På tal om det här med remiss och hänvisningskrav som föreslås vill jag påpeka att det i texten, på sidan 12 i majoritetens förslag om husläkarens nya roll, står att det i princip ska vara en förutsättning för specialistbesök att man har remiss. Men i att-satsen lite senare står det att detta ska genomföras från den 1 januari – utan beskrivning av vilka möjligheter det finns för husläkarverksamheten i vårt landsting att klara av det uppdraget. Den normala konsekvensen är att man skjuter en del behandlingar framför sig. Behoven finns ju där – de försvinner ju inte därför att den sittande majoriteten formulerar en att-sats!

Inte heller på den här punkten anser jag att beslutsunderlaget är tillräckligt bra för ett välgrundat beslut.

Jag har inte bestämt mig för om också detta är en fråga som borde återremitteras för bättre analys. Vi får väl avlyssna debatten och höra om det finns några bärande motiv som ni inte har skrivit ned. Det är mycket möjligt, och jag håller det för troligt, men i så fall ska de redovisas.

Herr ordförande! Jag yrkar bifall i alla delar till Kristdemokraternas förslag till budget på hälso- och sjukvårdsområdet och bifall till en att-sats som lyder: att återremittera förslaget "Karolinska sjukhuset och Huddinge Universitetssjukhus AB läggs samman från den 1 januari 2004". Jag är glad för stödet från Moderaterna och Folkpartiet på den här punkten, vi har lite olika motivtext men att-satsen är ord för ord exakt densamma. Det är att-satsen som fullmäktige tar ställning till.

Lena - Maj Anding (mp): Ordförande, ledamöter, medborgare och lyssnare i övrigt! Miljöpartiet de gröna är ett parti som är med i en majoritet som vill genomföra en politik som är långsiktigt hållbar. Vi vill ha en samhällelig utveckling som gagnar både den enskilda människan och miljön. Vi menar att åtgärder som berör människor och den omkringliggande miljön måste genomföras samtidigt för att uppnå bästa effekt. Först då tror vi att samhället kan bli ekologiskt och socialt hållbart.

Dessa beslut måste i större utsträckning än i dag involvera alla medborgare i samhället – inflytandet över den egna miljön och delaktigheten i beslut som rör den egna livssituationen, miljön och hälsan måste öka. Då först kan de åtgärder som vi vidtar i hälso- och sjukvården ge både ökad kvalitet och lägre kostnader.

Hälso- och sjukvårdens innehåll måste utvecklas mot en större helhetssyn på patientens behov i vården. Patienternas val av vårdform och behandlingsmetod måste i större utsträckning än i dag styra avgörandena om vart pengarna ska gå. De medel som vi har till vårt förfogande måste användas förnuftigt och jämnt.

I hälso- och sjukvården innebär detta en utveckling där de förebyggande vård- och behandlingsmetoderna och samarbetet mellan olika vårdgivare måste öka. Det medicinska programarbetet måste i ökad utsträckning anpassas till de medicinska programberedningarnas behov och ge dessa stöd för det viktiga arbetet med en utveckling av vårdens innehåll.

Resurserna måste fortsätta att i ökad utsträckning styras mot områden med höga ohälsotal. Att många livsstilssjukdomar kan förebyggas erkänns allt mer, och förebyggande insatser förordas i dag av såväl profession som politiker. För att nå så bra både ekonomiska och hälsomässiga resultat som möjligt måste folkhälso-arbetet prioriteras. I detta arbete har de medicinska och geografiska beredningarna en mycket viktig roll, både när det gäller att utveckla vårdens kvalitet och uppföljning och för att ge vägledning inför viktiga prioriteringar av vårdens innehåll och resurser.

Hur väl vi klarar detta är avgörande för den offentligt finansierade och demokratiskt styrda hälso- och sjukvårdens legitimitet.

Genom de medicinska programberedningarna kommer kunskapen om sambanden mellan hälsa och miljö att kunna öka. Professionen och politikerna kommer bättre att kunna fatta de gemensamma beslut om vårdens innehåll som är nödvändiga för att reformarbetet ska kunna utvecklas positivt. De ökade förutsättningar som de lokala hälso- och sjukvårdsberedningarna får att arbeta med, analys av behov och lokala förutsättningar kommer tillsammans med detta arbete att skapa goda möjligheter till bättre vårdkedjor, samarbete och utveckling mellan olika vårdutövare och vårdens innehåll.

Landstinget bör i samarbete med kommunerna medverka till att bygga upp förebyggande nätverksstrukturer också i människors närmiljö. Detta bör ske för att minska bland annat den psykosociala ohälsan.

Det är vår övertygelse att ett ökat patientdeltagande och inflytande över vård- och behandlingsmetoder stärker medborgarnas beredvillighet att betala för det offentligt drivna hälso- och sjukvårdssystemet. Vi vill därför tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet fortsätta att utveckla närsjukvården. Närsjukvården är en reform som innebär bättre tillgång till allmänläkare, specialister och andra behandlare lokalt. I 20 närsjukvårdsområden ska samverkan med kommunerna, olika vårdgivare och intresseorganisationer ske. Människors behov och önskemål ska bättre kunna analyseras och tillgodoses än tidigare.

Genom Stockholmsrapporten vet vi till exempel att medborgarna också önskar att komplementär- och alternativmedicinska behandlingsmetoder ska bli mer tillgängliga inom den vanliga vården. För att patienternas önskemål om komplementär- och alternativmedicin bättre ska kunna tillgodoses måste personalen erbjudas ökad kunskap om sådana behandlingsmetoder.

En ökad samverkan mellan skolmedicinen och komplementär- och alternativmedicinen ska även lokalt kunna utveckla vården till att bättre tillgodose patienternas behov och vårdutbudets kvalitet i riktning mot mer integrativ medicin.

För att detta ska bli möjligt måste förutsättningar för detta utredas och studeras. En sakkunniggrupp ska tillsättas och lägga fram förslag till hurdan en utvecklad samverkan mellan komplementär- och alternativmedicinare och skolmedicinare kan vara. Ett projekt kring detta kommer att starta under nästa år.

Även inom handikapp och habilitering ska brukarnas önskemål om mer komplementära metoder tillgodoses, och en ökad utveckling av förebyggande vård- och behandlingsmetoder och samarbete mellan olika vårdgivare ska ske.

Ett nytt handikappprogram kommer under 2004 att antas. Målet är att landstingets insatser ska syfta till att öka människors självständighet, och insatserna ska präglas av respekt för den enskildes integritet och självbestämmande. De ska vara lätt tillgängliga och ges kontinuerligt utifrån människors olika behov och individuella förutsättningar.

Stödet till utsatta grupper, framför allt barn och ungdomar med psykisk ohälsa, psykiatriska och neurologiska sjukdomar, olika fysiska funktionshinder och förståndshandikapp måste förbättras och samordnas. En kunskapsbas kring olika diagnoser och funktionshindergrupper behöver successivt byggas upp i samverkan med det medicinska programarbetet.

Ett projekt för att utveckla en hjälpmedelsguide har startat och kommer att bli föremål för beslut under december. Utvecklingsarbetet som är mycket spännande och nydanande har hittills visat att det går att utifrån olika funktionshinder fastställa nivåer för olika behov, vilket bådär gott för det fortsatta arbetet.

Under 2004 startas också ett nytt autistcenter med 300 platser för barn med autism. Centret ska arbeta med behandlingsmetoder som ligger i forskningens framkant med så tidiga insatser som möjligt. På detta sätt kommer de långa köerna till nuvarande autistcentra att upphöra och arbetet kunna fokuseras kring en utveckling av

habiliteringens insatser. Det kommer också att ske en förstärkning för barn och ungdomar med Aspergers syndrom, platser till tidig träning på TIPO och vuxna med neuropsykiatriska funktionshinder.

Ordförande, för Miljöpartiets räkning vill jag avsluta med att konstatera att vi i majoriteten, trots ansträngd ekonomi, utvecklar verksamheten för prioriterade grupper med stora behov. På detta sätt visar vi vägen för hur den framtida förändringen måste gå till och ett tydligt ledarskap i de prioriteringar som vi måste genomföra. Med detta yrkar jag bifall till majoritetens budgetförslag för hälso- och sjukvården!

Anförande nr 193

Landstingsrådet **Sevefjord (v)**: När jag lyssnade på Moderaternas och Folkpartiets företrädare så verkade det som om vi hade hamnat i en debatt om nöjesindustrin snarare än i en viktig debatt om hälso- och sjukvården och dess framtida utformning.

Christer G. Wennerholm från Moderaterna tog sitt avstamp på månen när han skulle diskutera hälso- och sjukvården i Stockholms läns landsting i stället för att ta avstamp i den verklighet som många människor i vårt län befinner sig i. Här finns kroniker, psykiskt sjuka, gamla med multiproblem, människor som har problem som i dag inte tas om hand inom sjukvården. Det är där som vi har tagit avstamp i den majoritetsbudget som vi dag presenterar. Månen tycker vi i det här sammanhanget är ganska ointressant.

Moderaterna uttrycker också större oro över framtiden för Sibyllekliniken på Östermalm som inte får förlängt avtal, än över alla de människor som bor i våra kranskommuner och som i dag inte har tillräckligt bra tillgång till hälso- och sjukvård. Han uttrycker ingen större oro över den växande segregationen i vårt landsting, över att sjukvården är ojämnt fördelad eller över att ett växande antal människor mår psykiskt dåligt. Han uttrycker oro över gamla tanter, som han sade, på Östermalm. Det är möjligt att han uttrycker oro över sina väljare mer än över de människor som bo i Stockholms läns landsting.

Moderaterna instämmer också i Kristdemokraternas krav på återremiss när det gäller förslaget om sammanläggning av Huddinge sjukhus och Karolinska sjukhuset. Det är väl så då Christer att du uppenbarligen tittar mer på tv än du lyssnar på radio. Om du hade lyssnat på radio så hade du i morse hört personer som uttryckte sin oro över att det här beslutet skulle komma att senareläggas, bland dem forskningschefen på Huddinge sjukhus och chefen för Radiumhemmet.

Anförande nr 194

Landstingsrådet **Wennerholm (m)**: Ordförande, fullmäktigeledamöter och Birgitta Sevefjord! Att använda bilder och ha ett talande bildspråk innebär alltid en risk. Jag inser det, men om du ska vara ärlig så begrep du vad det handlade om. Det var en beskrivning av det faktum att olika människor i olika tider har visioner för hur framtiden ska utvecklas. Jag har visioner, men det som du står för inte är mycket till visioner för framtiden utan ett sneglande över axeln bakåt i tiden för att se hur det var en gång när det gällde att lösa till exempel problemet med en rättvist fördelad sjukvård där

människor i hela det här länet och i hela landet har rätt till samma sjukvård vid varje givet tillfälle. Det handlar visioner om.

Ditt system löser ju inte detta. Det här landstinget och andra landsting klarar ju inte av att lösa uppgiften längre. Då måste man söka nya visioner och nya lösningar som ger människor vård på lika villkor.

Jag har visioner – jag vet att du inte gillar dem, men lägg då fram dina visioner för hur det här ska gå till! Kom inte dragandes med gammal skåpmat och vädra inte ut garderoben med det gamla. Kom med något nytt som löser problemen! Ni har ju haft makten i många olika omgångar tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet, så sakernas tillstånd kan ju i så fall inte bara vara vårt fel. Vi har ju politiskt skifte och styr varannan period. Men dina lösningar löser inte heller problemet. Landstinget löser inte problemet. Vi måste ha visioner och hitta nya lösningar.

Anförande nr 195

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Birgitta Sevefjord talar om att hon satsar på psykiatri – jag kan berätta för er att det inte alls är på det sättet. Man talar om en mycket stram budget på produktionsområdena för nästa år, och sanningen är inte heller psykiatri kan räkna med några tillskott nästa år. I själva verket, kan jag berätta för er, drog man i förra veckan ur ett ärende som handlade om att lägga ned tio platser i alkoholsjukvård. Så ser det ut med satsningarna på psykiatri!

Det känns som ett hån att höra Sevefjord likna debatten om nedskärningarna inom sjukvården som en debatt om nöjesindustrin!

Stora strukturbeslut behöver ha tydliga konsekvensbeskrivningar. Ni är inte modiga utan dumdristiga när ni ställer er bakom snabbtreda sparförslag som ni faktiskt inte vet effekterna av. Lärdomen av Ringholms förra sparkrav borde ju mana till eftertanke. Då som nu var två akutsjukhus i farozonen för att läggas ned, och miljarderna skulle ticka in. Vi som har gluttat i facit minns att det inte bidde någon vante, det bidde knappt en tumme.

Gör inte om samma dumhet! Sådana här flyttkaruseller skapar bara nya problem. Det är heller inget tal om utveckling av sjukvården i majoritetens budget.

Vi har två klara besked. Det här handlar om nedläggning av sjukvård och det handlar om att det inte blir någon utbyggnad av närsjukvården som ska ta hand om patienterna. Jag måste bara ställa frågan: Är det beprövad erfarenhet att genomföra en sammanslagning av två universitetssjukhus när detta varken leder till effektivare vård eller till lägre kostnader? Vi har ju ett exempel i Västra Götaland som är den beprövade erfarenheten. Gör inte om de dumheterna!

Förra hösten gjordes en utredning på Huddinge sjukhus som visade att man kunde flytta ut vård för ungefär 200 miljoner kronor och bedriva den till lägre kostnad utanför sjukhusen. Varför tar ni inte fram den typen av förslag som innebär att man organiserar

vården på ett nytt sätt närmare patienterna och använder både de privata specialisterna och husläkarteamen och närsjukhusen?

Anförande nr 196

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Jag tänkte försöka besvara några av de frågor som jag har fått. Det först gäller sammanläggningen av Huddinge sjukhus och Karolinska sjukhuset.

För det först är det väldigt tydligt att de berörda vid Karolinska institutet vill ha den här fusionen till stånd, och de vill få den till stånd nu. Som Birgitta sade har både Ulrik Ringborg och Jan Andersson och andra i dag sagt att de tycker att de förslag till återremiss som oppositionen har framlagt är väldigt oroväckande.

För det andra innebär ert förslag att ni tar risker med personalen, och den tydlighet i arbetsgivarroll och de förutsättningar som gäller för arbetet blir faktiskt åsidosatt med ert förslag.

För det tredje är detta, Stig, egentligen inget nytt förslag. SNUS-utredningen har ni alla varit med om, informerat och tagit ställning till. Det här förslaget finns med i SNUS-utredningen.

För det fjärde ska fusioner på övergripande nivå genomföras mycket snabbt. Så är det också i det näringsliv som ni ofta hänvisar till. De övergripande fusionerna ska vara snabba och sedan får de interna processerna ta lite längre tid. Det handlar om att säkerställa en tydlighet i riktningen.

För det femte: min erfarenhet av svenska språket, av uttrycket inte nu, betyder egentligen aldrig någonting annat än aldrig. ”Inte nu” är det sämsta av skäl man kan tänka sig när det gäller den här frågan.

Birgitta Rydberg, ni sade i går att ni egentligen inte ville lägga fram något budgetförslag utan ville hellre tvinga staten till en tvångsförvaltning av landstinget. Jag kan hålla med om att vi har en utmärkt regering, men riktigt den tilltron till regeringen som Birgitta har den har inte ens jag.

När jag tittar på ert budget förslag så kan jag dela din bedömning – det hade varit bättre om ni inte hade lagt fram något.

Anförande nr 197

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är ju intressant att veta att den snabba sammanslagningen, det förhållandet att allting tydligen ska ske just nu, har blivit er politik.

Till att börja med har vi suttit den här mandatperioden tillsammans med er och de andra partierna och diskuterat hur universitetssjukvården skulle utvecklas. Men av någon lustig

anledning, helt plötsligt nu när ni lägger fram ert budgetförslag, så kommer ni med förslaget att skapa världens största universitetssjukhus, en koloss på lerfötter. Åk till Göteborg, åk till Helsingfors och titta! Dra lärdom av omgivningen, är det här bra förslag eller är det dåliga förslag?

Det är ju inte bara så att detta handlar om att ett antal byråkrater, politiker eller ledande företrädare för dessa sjukhus ska vara nöjda. Människor ska ju ha nytta av det också. Människor ska få vård, forskningen ska ge resultat som ger ännu bättre vård till människor i framtiden. Det är viktigt att det är det som blir resultatet.

Den här processen har på slutet varit hafsig och slafsig, som man säger. Vi känner inte att vi har varit med i den processen. Den har sparat ur, den är ju inte ens ett snabbspår. Därför är det dags att ni funderar på hur ni vill informera oss om varför ni tycker att det här är så bra. Då kan vi väl få ge er chansen att tänka efter och besinna er. Vad är det ni håller på med? Vad innebär detta som är så gott för sjukvården? Varför nöja sig med 2 miljoner människor som underlag för ett sjukhus? Kan vi inte ha 4 miljoner människor som underlag i stället? I så fall behöver vi bara två universitetssjukhus i Sverige, det vore väl idealet!

Anförande nr 198

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Vi fick svaret här – fusioner ska vara snabba, det är det enda kravet. Vi tycker att de ska vara genomtänkta och ha ett syfte. Det här kommer att bli fort och fel, jag lovar det. Men syftet är uppenbarligen att snabbt lägga ned sjukvård, och det kanske ni kommer att åstadkomma med det här beslutet.

Det är intressant att höra att Anders inte har någon större tilltro till sin egen regering. På den punkten är vi i alla fall eniga, Anders.

Anförande nr 199

Landstingsrådet N y m a n (kd): Det är rätt, Anders Lönnberg, att sammanslagningen fanns med i SNUS-utredningen, men förslaget var aldrig något aktuellt och giltigt förslag. Eller har jag missat något väsentligt? Det finns i alla fall inte protokollfört.

Jag kan inte erinra mig något djupgående samtal om att detta förslag skulle genomföras. Däremot kom SNUS-utredningen till på vårt initiativ under förra mandatperioden, men vi skulle ju studera och lära oss mer om hur vi skulle kunna utforma universitetssjukvården. Fusionen av två befintliga sjukhus har inte varit uppe till diskussion, inte i ägarutskottet eller framför allt inte i allmänna utskottet som skulle vara strukturutskottet. Det är det jag vänder mig emot.

Jag lyssnade på radion i morse, det är klart. Men det är så dags att hänvisa till en radiointervju i dag på morgonen, den dag då vi ska fatta beslutet, ett av de största strukturuomvandlingsbeslut som det här landstinget någonsin har fattat.

Är det inte bättre berett, föredragande landstingsrådet? Jag vänder mig till dig också. Det är din primära uppgift, och knappast någon annan, att ge oss underlag för besluten, det ingår nämligen i uppdraget att vara föredragande landstingsråd. Men ni kanske har missat något i den nya organisationen, ni kanske har uppfattat att "föredragande landstingsråd" bara är en beteckning? Jag är ute efter funktionen, och ni har undanhållit oss viktig information.

Vi kan inte ta ställning till ett välgrundat beslut i dag eftersom att ni har undanhållit oss information. Jag hade gärna velat säga ja eller nej till förslaget på grundval av en fyllig information. Det är bristen på information jag har vänt mig emot och därför finns återremissyrkandet.

Anförande nr 200

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag tänkte kommentera det allmänna synsättet och förhållningssättet hos Anders Lönnberg och Socialdemokraterna. Jag har kommenterat det någon gång tidigare.

Jag blir så fascinerad när du säger att man ska se bakåt, och det kanske man ska göra även om jag framför allt inte tror att man ska köra genom att titta i backspeglarna. Man ska se framåt, och man ska se upp nu, säger du. Det fungerar inte.

Problem är den politik som du och ditt parti bedrev, de valprogram som du propagerade för på gator och torg, fastän du visste hurdan verkligheten var. Du visste hurdan situationen var med skatteutjämningen, du visste hurdan verkligheten i övrigt var eftersom du och många av dina partikamrater har suttit som ledamöter i den här salen tidigare.

Men ni gjorde ingenting då, ni bara lovade och lovade, och därför har du i budgethanteringen inte möjligheten att se upp nu – du har panik nu på grund av löftena.

Tillväxten i skattekraften kan man ju fundera på; du sade att du möjligen kan påverka den. Ja, det har du nog gjort. Du lovade ju en liten skattehöjning – men skattehöjningen blev gigantisk. Jag skulle vilja säga att det är nog något som alla som bor och verkar i den här regionen märker, framför allt de som har mindre att handla för och betala sina räkningar med, och de som blir av med jobben på grund av den politiken.

Anförande nr 201

Anders **L ö n n b e r g** (s): Ja, Christer, man ska lära av historien. Din fascination av Bartlett och cancer tyckte jag innehöll det. Det som har med den historien att göra är det som du glömde bort att säga, nämligen att Nixon på sin tid tillkännagav ett Manhattanprojekt om cancer på tio år – med känt resultat. Det blev inget.

Vad du inte lärde av den där historien är att detta var en drift från demokratiska partiet – vilket författarna till West Wing tillhör – med republikanernas satsningar på det tioåriga cancerprojektet. Det som du uppfattar som en vision är en medveten drift med

det republikanska partiets sätt att hantera politiken. Sensmoralen är att man måste lära av hela historien, inte bara av en del av den.

När det gäller skattehöjningen, så är det sant det du säger. Den blev högre än vad vi hade tänkt från början, för ingen hade en aning om hurdant det ekonomiska utfallet skulle bli, både med din hjälp och utan din hjälp, för en del saker har med konjunkturen att göra. Däremot kan jag konstatera att ni i er budget nu godkänner denna skattehöjning som goda konservativa gör – han kommer alltid ett år efter. En konservativ är, vilket ni vet, en bilskollärare som bara lär ut parkering och den kommer ungefär ett år efteråt.

När det gäller Karolinska sjukhuset kan vi som jämförelse studera läget i Göteborg. Där situationen i dag, efter rätt mycket problem – det kan jag hålla med om – rätt framgångsrik, och personalen beskrev i går i en debatt det som genomförts som ett mycket framgångsrikt exempel. När ska vi annars lägga fram sådana här förslag, om vi inte ska göra det när vi diskuterar nästa års budget och flerårsplanerna? Jag kan inte tänka mig något bättre tillfälle än just nu.

Slutligen, formen att göra detta, att ha invändningar mot sättet på vilket vi genomför detta, är sådant som man gör när man inte har någonting att säga i sak. Jag tycker att ni ska rösta bifall till förslaget om sammanläggning av Huddinge universitetssjukhus och Karolinska sjukhuset.

Anförande nr 202

Landstingsrådet *Wennerholm* (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag vet att man inte kan använda ironi och inte språkliga bilder, för det är vanskligt. Men om du hade lyssnat på mitt anförande så hade du hört att jag i slutet av mitt anförande konstaterade att jag tyckte att det var korrekt i tv-serien att stryka det där ur talet och aldrig avge löftet.

Man kan ju undra hur den här diskussionen ska gå vidare när det gäller möjligheten att åstadkomma sjukvård och en budget i balans, en budget med förnuft och inte en budget i panik. Vad kommer sedan från er sida, Anders? Vad kommer när ni har slagit samman sjukhusen, när ni har lagt ned de mindre akutsjukhusen? Kommer då samma prioriteringar som i Östergötland och kommer då ransoneringar?

Problemet är ju att det sjukvårdssystem som vi har i dag har nått vägs ände, vi har världens högsta skatter, men vi kan inte längre leverera den välfärd som människor, med de höga skatter som vi har, har rätt att kräva av oss.

Anförande nr 203

Landstingsrådet *Rydberg* (fp): Vården ska finansieras så att alla får del av den, fick vi höra för en stund sedan. Jag vill ändå påstå att de nedskärningar som ni nu tänker genomföra öppnar möjligheter för att det skapas en helprivat vård som växer. De som

har pengar kan strunta i ert remisstvång och köpa sig förbi svårigheterna att nå sin husläkare på remiss. Det är socialistisk valfrihet.

Betänk emellertid att ni med detta bäddar för att de som tvingas betala en gång till kommer att bli så upprörda att ni undergräver deras vilja att betala landstingsskatt om de ändå inte smidigt kommer i åtnjutande av vården. De flesta vill inte betala två gånger för samma vara.

Inser ni vad ni håller på med? Ni skapar en marknad för privata försäkringar. Finns det något slags hemlig allians, är det så att ni tänker bli lydiga redskap för att lösa Skandias problem med att få nya kunder?

Anförande nr 204

Anders Lönnberg (s): Birgitta, det handlar inte om att betala två gånger för samma vara. Problemet är att det har bedrivits sjukvård utan att betala alls. Det är nu som betalningen ska göras.

Att smita från notor är inget föredöme, det är ingen vision. Det är en händelse som är straffbar utanför landstingets domäner.

Det vi vill göra är att betala för den vård som vi anser att vi ska ha råd med, och det är det som vi föreslår.

Jag förstår att detta känns tungt för den som inte är van att betala, men för oss andra för vilka det tillhör det normala livet och där det uppfattas som ett gott föredöme den egna generationen ska betala för sin konsumtion, är det här förslaget är viktigt.

Detta är en väldigt viktig princip framöver, om vi nu ska tala om att det finns något sammanhang mellan visioner och det som du är villig att betala för.

Anförande nr 205

Landstingsrådet Rydberg (fp): Får jag påminna dig, Anders, om att det inte är vi som har blivit fällda i domstol för att vår budget var olaglig. Det är faktiskt så att den skatteinkomst som landstinget hade de föregående åren gott och väl hade räckt till vår sjukvård om inte din regering hade sett till att skicka iväg pengarna till Skåne och Västra Götaland i stället.

Jag vill berätta för dig, Anders, att under den tid då vi hade makten de gångna åren så försvann marknaden för de privata försäkringarna. Det gick att få vård väldigt smidigt. Nu när ni tänker försvåra för människor att nå fram till vården då skapar ni den marknaden på nytt – det är faktiskt ni som skapar den, det är inte vi.

Om du vill förneka detta så vill jag bara påminna om att ni har för avsikt att putta människor ut ur vården – det är ju det som är syftet med ert remisstvång – så att de inte ska belasta landstingets sjukvård och kosta pengar. Människor blir ju inte friskare av att inte ha remiss!

Är det så att ni verkligen tycker att stockholmarna har fått för bra vård? Säg det i så fall. Vi tycker inte det.

Anförande nr 206

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Nej, innevånarna har inte fått för bra vård, men en ojämnt fördelad vård, och det är det som vi vill ändra på. Vi vill se till att de som har störst vårdbehov faktiskt också får vård, och så är det inte alltid i dag. Ni verkar inte vara ett dugg intresserade av att ändra på den ordningen heller.

Birgitta, du har inte fällts i domstol, men du fick inte ansvarsfrihet för förra året just därför att du misskötte ekonomin på det sätt du gjorde. Det är unikt i svensk landstingshistoria att enskilda politiker inte beviljas ansvarsfrihet. Du tillhör denna lilla skara!

Anförande nr 207

Landstingsrådet *Rydberg* (fp): Det är något unikt när en socialistisk majoritet använder sin makt och med ordförandens utslagsröst prickar delar av en landstingsstyrelse trots att oppositionen inte kom med några vettigare förslag än särskilda uttalanden. Den debatten har vi redan fört.

Jag vill fråga dig, Birgitta, på vilket sätt var den sjukvård som de boende Hökarängen fick alltför bra? Ni har lagt ned deras vårdcentral. Ni fattade det beslutet förra veckan. Hade de för bra vård eftersom den vårdcentralen skulle bort? Det blev färre läkare med er modell där ni ska göra något helt annat. Människor ska lista om sig till andra läkare i stället för att behålla den som de har haft under längre tid. På vilket sätt hade Hökarängsborna en alltför bra vård?

Anförande nr 208

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Nej, Hökarängsborna hade inte alltför bra vård, de hade en vårdcentral som inte fungerade bra. Nu gör vi om den till en äldrevårdscentral eftersom det bor väldigt många gamla i Hökarängen.

Jag som är född och uppvuxen i Hökarängen vet hur det är där. Hökarängen ligger en hållplats från Farsta och en hållplats från Gubbängen – där finns vårdcentraler som vi förstärker och utvecklar. Jag tror faktiskt inte att det blir några större problem i det sammanhanget.

Anförande nr 209

Landstingsrådet *Rydberg* (fp): Säg som det är, Birgitta! Ni lägger ned ett antal läkartjänster där och säger till människor att de ska åka till andra vårdcentraler, och då blir det fler patienter per läkare där.

Om ni var missnöjda med Hökarängens vårdcentral så hade ni kunnat lägga till ett par tjänster på den vårdcentralen som ett tilläggsåtagande – men ni valde att lägga ned den. Ni har försämrat vården för Hökarängens invånare, det är sanningen. Det är framför allt de som inte har fyllt 65 år som ska åka som skottspolar till andra ställen.

Anförande nr 210

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Nej, det är väl inte vi som är under 65 års ålder som åker som skottspolar till vårdcentralerna, oftast slipper vi åka. Däremot är det gamla människor, de som är över 65 år gamla som har stort behov av vårdcentraler.

Nu gör vi precis det som ni vill, nämligen inrättar en äldrevårdscentral i Hökarängen där det finns många gamla människor. Jag förstår inte varför du inte tycker om detta.

För oss som kan åka och enkelt röra oss fritt innebär det väl inte några problem att ta tunnelbanan en hållplats åt ena eller andra hållet. Dina argument är lite pinsamma.

Anförande nr 211

Landstingsrådet *Rydberg* (fp): Men sanningen, Birgitta, är att ni minskar antalet tillgängliga läkare för Hökarängsborna. Det kan inte rimligtvis bli bättre även om man döper om mottagningen. Jag vill bara påminna om att du för bara några månader sedan i den där talarstolen sade att vi inte ska "tvångslandstingsfiera" några vårdcentraler. Det är precis vad ni har gjort i Hökarängen!

Anförande nr 212

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Vi förstärker geriatriken, vi förbättrar för dem som har störst vårdbehov. Det är häpnadsväckande att Folkpartiet inte tycker att det är bra.

Anförande nr 213

Anders Lönnberg (s): Jag tänkte avsluta den debatt som vi höll på med. Birgitta jag tolkar det ändå som att du tyckte att domen var korrekt när det gäller budgetfrågorna. Därför är min fråga till dig: Vem föreslår en olaglig budget för nästa år? Inte är det vi den här gången i alla fall.

Till Stig vill jag säga några saker. Du ställde ett antal frågor som jag tycker är viktiga. Det är frågan om etik och värderingar. Jag kan meddela dig att det blir ett chefsseminarium den 8 december, och nästa år kommer det att hållas fyra seminarier om etikfrågorna. Det här arbetet lever vidare i allra högsta grad.

När det gäller ditt erbjudande om Norrtälje så var väl det ett erbjudande med armbågen, det också, ett erbjudande mycket mer av form än i sak av det skälet att ni till exempel inte har med en utredning om Norrtäljemodellen i att-satserna. Därför kommer er besparing enbart att handla om sjukhuset och inte hela sjukvårdssystemet i Norrtälje.

Därför tycker vi att vårt förslag delvis är av lite annorlunda innehåll, även om summorna är exakt desamma. Så vi tycker att vi kan ge er motsvarande erbjudande: du är välkommen att ansluta dig till vårt förslag som gärna vill studera också Norrtäljemodellen. På det sättet blir det väldigt mycket enklare att få igenom allt här.

Anförande nr 214

Landstingsrådet **Wennerholm** (m): Jag vill bara ställa en fråga till Anders, med anledning av det som han sade tidigare om den här sammanslagningen, nämligen att det fanns ett beslut. Kan inte du, Anders, ta fram det beslutet och visa oss var i protokollen det beslutet finns, visa var det står att den här sammanslagningen ska ske och att vi nu ska fatta beslut om att verkställa den. Jag skulle gärna vilja se det beslutsprotokollet.

Jag tror att du kommer att tvingas modifiera ditt uttalande på den punkten.

Anförande nr 215

Anders **Lönnberg** (s): Nu har vi reducerat budgetdebatten, där vi borde tala om hur vi vill använda resurserna framöver, till frågan om det finns i något protokoll eller inte. Det är inte mycket som behövs för att tillfredsställa dig i budgetsammanhang, märker jag.

Vad det handlar om är att SNUS-utredningen, som alla partier har ställt sig bakom, talar om den här samordningen på sikt. Förslaget att göra detta ligger på bordet nu. Det är bättre att säga "Vi är emot det, vi vill inte ha det" än att yrka på återremiss där man kryper bakom ett "aldrig" med "inte nu". Det är det den här debatten handlar om, Christer.

Anförande nr 216

Landstingsrådet **Wennerholm** (m): Nu var det ju inte jag som berörde frågan om huruvida det fanns beslut fattat eller ej. Det var du som beskyllde oss för att vi nu är upprörda över att vi inte har fått diskutera och fått underlag för beslutet.

Sanningen är ju den att det i den utredning som du hänvisar till, universitetssjukhusutredningen som den väl först hette, faktiskt står att det är i etapp två som vi ska fatta detta beslut. Det blev ju ett snabbspår och en urspårning.

Anförande nr 217

Landstingsrådet **Rydberg** (fp): Birgitta Sevefjord! Du sade i går att majoritetens förslag innebär att ni inte tänker lägga ned Norrtälje och Södertälje sjukhus. Men jag råkade i går kväll läsa i Upsala Nya Tidning vad din press-sekreterare säger. Där konstateras att ni vill avveckla Norrtälje sjukhus men i en lugnare takt. Jag tycker det finns anledning att du talar om vad det är som gäller.

Ni lägger ett sparbetning på Norrtälje sjukhus som innebär att man kommer att gå med stora underskott, alternativt att man kommer att få lägga ned ganska stora delar av den akuta verksamheten redan nästa år.

Samma sak gäller Södertälje sjukhus. Jag har haft kontakt med båda sjukhusledningarna, och båda vidimerar att det är fullständigt osannolikt och omöjligt att klara era sparbetning – 25 miljoner på Norrtälje och 50 miljoner på Södertälje – eftersom vi snart är framme i december. Hälften kan man möjligen klara av.

Min fråga till dig, Birgitta, är: Vad är det egentligen ni tänker ställa till med på Norrtälje och Södertälje sjukhus nästa år? Jag tycker att både personalen och vi som om en stund ska fatta beslut har all anledning att få svar på frågan: Vad är det som ryms i era 50 miljoner på Södertälje och 25 miljoner på Norrtälje? Hur mycket av akutverksamheten är det ni tänker skära bort, under täckmanteln att landstingsstyrelsen, inte fullmäktige, ska hantera frågan fortsättningsvis?

Det senaste valet kände vi glädje över att Socialdemokraterna äntligen hade ändrat sig när det gällde vårdgarantin. Ett halvår före valet gick Göran Persson ut och sade: Nu kommer en nationell vårdgaranti år 2004. Jag har trott på det i det längsta, men jag har nu förstått att både Göran Persson och Lars Engqvist har ändrat sig och att det inte blir den 1 januari 2004, som vallöftet var. Men jag har väldigt svårt att förstå att Socialdemokraterna, som i den senaste valrörelsen gick ut och talade om en nationell vårdgaranti och om att behålla den vårdgaranti som vi har här i Stockholms läns landsting, nu har vänt på klacken och ska avskaffa det enda vi har som är tydliga rättigheter för patienterna. Vadan denna kovändning?

Anförande nr 218

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Vad gäller om Norrtälje och Södertälje sjukhus, frågade Birgitta Rydberg, Folkpartiet, mig. Det som gäller är förhoppningsvis de attsatser som vi fattar beslut om i dag. Birgitta och även resten av den borgerliga oppositionen har en viss förkärlek för att läsa tidningar, ta en liten mening här och en liten mening där och bygga ett anförande på det. Jag tycker faktiskt att det är bättre att ni lyssnar på vad vi säger.

Vi har sagt att det ska vara sparbetning på de båda sjukhusen. De har själva lagt fram förslag till sparbetning. De har också accepterat sparbetningen, så jag förstår inte varför du är så upprörd över detta. Det är 50 miljoner på Södertälje och 25 miljoner på Norrtälje. Det är höga och svåra sparbetning, men ledningarna har accepterat dem, och jag utgår från att de också kommer att kunna leva upp till dem. Hur besparingarna ska göras får sjukhusledningarna bestämma. Det tänker jag inte lägga mig i.

Sjukhusen kommer att vara kvar, förmodligen också som akutsjukhus – större eller mindre. Det vet vi inte i dag, men det är det som ligger i själva utrednings-uppdraget. Ingela Nylund Watz och flera av oss i majoriteten, bland annat jag, har sagt att det inte kommer att hända någonting med detta under året. Vi utgår från att utredningen kommer att ta hela 2004 för att återkomma i budgetdebatten 2005, det vill säga till fullmäktige, precis som du efterlyser.

Anförande nr 219

Landstingsrådet Rydberg (fp): Det verkar vara endagspolitik som gäller för Vänsterpartiet. Det var alltså i gårdagens Upsala Nya Tidning som Vänsterpartiets pressekreterare talade om att man ska avveckla akutsjukhuset i lugnare takt och omdana det till närsjukhus. Det var efter det att ni i fredags gick ut med ett pressmeddelande där ni hade ändrat ert tidigare beslut att helt avveckla akutverksamheten.

Jag kan bara konstatera att ni gömmer er bakom sjukhusledningarna. Ni säger att sjukhusledningarna ska spara 50 miljoner på Södertälje och 25 miljoner på Norrtälje. Båda sjukhusledningarna har lagt fram detta som förslag för att långsiktigt bevara sjukhusen, men de har inte sagt att man kan genomföra det här med start den 1 januari 2004. Ni gömmer er bakom dem, och ni kommer att tvinga dem att genomföra stora besparingar utöver vad de själva hade tänkt sig. Sedan kommer ni att säga att det är sjukhusledningarnas beslut.

Sluta gömma er! Tala om vad det är för sparförslag ni tänker genomföra som ni inte har berättat för oss!

Anförande nr 220

Landstingsrådet Sevefjord (v): Det här blir en nästan meningslös debatt. Vi gömmer oss inte bakom några sjukhusledningar. Vi låter sjukhusledningarna ta det ansvar som de faktiskt har. De är ledningar för de här två sjukhusen. Vi låter ledningen ta ansvaret. Är det konstigt? Det är mycket demokratiskt.

Ditt sätt att debattera är verkligen mycket märkligt.

Andre vice ordföranden: Kom ihåg att detta är ett replikskifte med anledning av Anders Lönnbergs inlägg.

Anförande nr 221

Lena - Maj Anding (mp): Jag måste nog förtydliga varför jag är uppe i talarstolen, ordförande. Jag begärde ordet med anledning av ett inlägg som Birgitta Rydberg gjorde, där hon faktiskt nämnde vårdgarantier. Det tycker jag är en intressant fråga, och jag tror inte att jag hinner svara på två minuter, men jag kan återkomma i ett inlägg. Kd har också i sin budget varit väldigt kritiskt till att vi ska avskaffa vårdgarantin. Men det är inte sant.

Jag tror att det råder en viss begreppsförvirring. Själva besöksgarantin är inte någonting som vi vill förändra. Den ligger fast på nationell nivå och berörs inte av de här förslagen. Det är vårdgarantierna som vi vill titta närmare på, eftersom de inte är till fyllest, bland annat utifrån Prioriteringsutredningens förslag.

Socialstyrelsen var redan 1999 inne och granskade förutsättningarna för och konsekvenserna av att utvidga vårdgarantin till att omfatta just väntetider och behandling. I sin rapport menar Socialstyrelsen faktiskt att det finns risker med att använda vårdgaranti som ett instrument för att förbättra vårdens tillgänglighet. Det är många grupper som inte får den vård som de behöver. Det är bland annat multisjuka patienter och patienter med funktionshinder som behöver olika typer av vård och som i dag inte riktigt får det de behöver.

Det finns alltså olika typer av vårdgarantier: besöksgarantier och vårdgarantier, och de är utformade på olika sätt. Jag vill gärna återkomma till det, eftersom tiden nu är lite för knapp.

Anförande nr 222

Landstingsrådet Rydberg (fp): Det är väldigt intressant att höra Sevefjord tala om att sjukhusledningarna ska ta ansvar. Hon antyder att det är deras eget förslag att genomföra den här besparingen från den 1 januari. Så är icke fallet. Det är den politiska majoritetens förslag att man per den 1 januari ska genomföra ett sparbetning på 50 miljoner på Södertälje sjukhus och 25 miljoner på Norrtälje.

Jag kan bara notera vad som sades när Curt Brandt, sjukhusdirektören på Södertälje sjukhus, själv fick tala om hur han ser på det här förslaget. Han kan dessvärre inte se någon långsiktig överlevnad av sjukhuset i det här förslaget.

Det är skönt att kunna konstatera att Birgitta Sevefjord står bakom sjukhusledningen, men hon står väldigt långt bakom den.

Anförande nr 223

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Ja, vi står bakom sjukhusledningarna och kommer att stötta dem. Vi tänker inte ställa oss framför dem, som du vill att vi ska göra.

Anförande nr 224

Landstingsrådet *Nyman* (kd): Jag vänder mig först till Lena-Maj Anding. Jag läser i bilaga 7, yrkande 16: "Vårdgarantin upphävs fr o m den 1 januari 2004". – Det står så. Har du ändrat dig på den punkten? Sedan föreslås ett uppdrag till landstingsstyrelsen att utforma ett förslag till vårdgaranti från och med 1 januari 2005. Är det rätt uppfattat?

I går fick jag inget svar från din partivän som påstod att vårdgarantin är djupt osolidarisk, Lena-Maj. På presskonferensen påstod han – utan belägg – att det finns patienter som har lindrigare behov som går före prioriteringsgrupp 1 och 2. Jag vill ha besked: Vad är det som gäller? Har ni något på fötterna eller har ni det inte? Sjukhusen har i varje fall inte några belägg för någonting sådant. Jag har gjort en grundlig undersökning, som det heter, och jag har inte funnit några belägg.

Jag vänder mig så till föredragande landstingsrådet *Sevefjord*. I går ställde jag några frågor till dig: Vad är det för vårdbehovsförändringar, det vill säga minskning av vårdbehov, som gör att de beställningar som vi har på Ersta, Sophiahemmet, Ortopediska huset, Sabbatsberg, gyn på S:t Göran och Cityvården ska minskas med 25 procent och att barnakuten på DS ska stängas? Vad är det för vårdbehovsförändringar som gör det?

I går talade en partivän till dig högtidligt om att det är behovsstyrd vård vi har. Du har talat om att den ska vara demokratiskt styrd, och du har talat om att den ska vara solidariskt finansierad. Men någonstans måste väl vårdbehoven skynta ändå?

Vidare ska vården helt försvinna på Dalen. Detsamma gäller lättakuten Järva, lättakuten Sabbatsberg och ryggkirurgin på M&M. Någonstans måste väl ändå vårdbehoven få komma upp i en hälso- och sjukvårdsdebatt?

Anförande nr 225

Lena-Maj Anding (mp): Tack vare att många inte känner till att vårdgarantin finns eller vad den innebär kan de som är starka, som kan tala för sig och som känner till den i praktiken gå före många gånger, *Stig Nyman*. Tyvärr är det så.

Detta har Socialstyrelsen också pekat på när man tittade närmare på vårdgarantier-na. Man uttalade faktiskt att de som har mindre allvarliga tillstånd kan ges vård efter en prioriteringsbedömning av tillståndet. "En vårdgaranti innebär en risk för att patienter med mindre allvarliga sjukdomar som oroar sig eller som redan har passerat tidsgränsen i garantin prioriteras framför allvarligt sjuka patienter som väntat en kortare tid."

Socialstyrelsen avstyrkte faktiskt, mot bakgrund av de bedömda riskerna, införandet av en tre månaders behandlingsgaranti. Man menade att en besöks-garanti kunde vara ett

lämpligare instrument för att förbättra tillgängligheten i vården. Man sade att det viktiga var att patienten snabbt kom i kontakt med sjukvården så att en bedömning av tillståndet kunde göras.

Jag har full förståelse för detta. Jag instämmer i Socialstyrelsens riskanalys när det gäller behandlingsgarantin och delar den positiva inställningen till besöksgaranti för medicinsk bedömning av prioriteringsläget. En behandlingsgaranti på tre månader är egentligen en teoretisk-administrativ skapelse, som inte bygger på någon medicinsk prioriteringsdiskussion.

Vi vill ta upp en diskussion om hur man medicinskt prioriterar i vården. Det är därför vi vill återkomma med förslag om hur en vårdgaranti kan utformas så att bättre prioriteringar kan göras. Det finns alltså inte några medicinska prioriterings-grunder uttalade i behandlingsgarantin. Det är det vi vill titta närmare på. Vi plockar inte bort vårdgarantin för tid och evighet. Den kommer tillbaka, men då med inriktningen att man gör bedömningar på olika nivåer. Det tror jag är riktigt. Vi har att se till människors behov – det är det vi är till för.

Anförande nr 226

Landstingsrådet N y m a n (kd): Det är som jag sade i går: Den som överlever får se. Men några belägg har du inte att komma med! Om nu risken är stor för felprioritering när folk inte vet att vårdgarantin finns så eliminerar man den risken genom att eliminera vårdgarantin! En intressant logik. Jag ser fram mot debatten om en ny vårdgaranti om ett år.

Anförande nr 227

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Jag kan inte underlåta att spinna vidare på den tråd som Stig tog upp. Du sade att den som överlever får se, Stig. På transplantations-kirurgen på Huddinge säger man: Den som har lever får se. Det är en till sektorn mer anpassad maxim.

Birgitta! Jag tycker att vi ska försöka föra en seriös debatt. Jag försökte göra det i inledningen. Jag tycker att det finns många stora frågor som vi ska utveckla. Men din debatt med mig hittills kan sammanfattas i åtta punkter:

1. Ni vill ha kvar allt som finns i dag.
2. Ni vill ha allt det goda nya.
3. Ni vill inte ha några förändringar.
4. Ni vill inte ha höjd skatt.
5. Allt vi säger och vill är fel.
6. Tidpunkten är alltid fel.
7. Budgetunderlag ska helst bestå av tidningsartiklar.
8. Framtiden är långt borta och alltför osäker.

Jag tycker att ni ska ompröva ert budgetförslag.

Anförande nr 228

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Jag beklagar att Anders Lönnberg inte är särskilt läskunnig. Läser du vårt förslag ser du att vi vill ha en annan sjukhusstruk-tur än den vi har i dag. Vi vill flytta ut en del av det som storsjukhusen gör till närsjukhusen. Vi vill att närsjukhusen ska ha mer av den planerade vården. Vi vill flytta ut vård som bedrivs i öppen vård på sjukhusen till grupperingar med privata specialister och husläkarteam.

Det är riktigt att vi vill behålla vårdgarantin, och det är riktigt att vi vill införa nya medicinska metoder. Jag hade hoppats att du skulle stödja det förslaget. Men det är väl bara att konstatera att med de sparkrav som du ålägger dig kommer det inte att vara möjligt.

Anförande nr 229

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag satt och funderade över vårdgarantin. Det är ju, som någon sade innan, ett väldigt lustigt förhållningssätt majoriteten har. Man tycker att något i grunden är bra och vill vidareutveckla det. Därför avskaffar man det, för att det ska återuppstå senare.

Med tanke på den hastighet ni har i hanteringen av andra frågor – snabbspår hit och dit – kan man bara dra slutsatsen att vårdgarantin är en ointressant fråga, åtminstone för två tredjedelar av den sittande majoriteten.

Jag tror att det är ett led i prioriteringar och ransoneringar. Vi kommer inte att få se en vårdgaranti värd namnet 2005, utan det vi kommer att få är en prioriterings-diskussion och en ransoneringsdiskussion. Stoppa, hindra och förbjud!

Anförande nr 230

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Det är roligt att lyssna på Birgitta Rydberg, tycker jag. Ibland är det förstås inte lika roligt.

Folkpartiet vill ju i sitt budgetförslag skjuta upp hela budgetbehandlingen och hoppas på att man ska få förhandla med regeringen. Folkpartiet höjer inte skatten. Man lägger i sin budget tillbaka hälften av hela skatteutjämnningen på 2 ½ miljard, men man talar inte om att det egentligen inte är möjligt att göra på det sättet. Man finansierar på detta sätt sin budget med en ren luftpastej. Man behöver bara peta lite på den, som på en sufflé, så faller den ihop till platt ingenting. Det är så tråkigt – på det sättet vägrar man ju att ta ansvar för landstingets ekonomiska situation. Därmed gör man sina annars många gånger bra förslag helt oseriösa och helt meningslösa att ta ställning till. Det tycker jag är tråkigt, Folkpartiet.

Anförande nr 231

Landstingsrådet S e v e f j o r d (v): Birgitta Rydberg! Folkpartiet säger att man vill förändra vården – att man vill föra ut mer vård nära människor, förstärka

vårdcentralerna, ge läkarna på vårdcentralerna en mer central roll. Det är precis det vi vill göra med den här budgeten. Det är det som närsjukvården handlar om, och det är precis de omstruktureringar vi vill göra.

Jag har därför funderat över varför Birgitta trots detta bara kritiserar oss hela tiden. Nu har jag äntligen hittat svaret på detta. Det är naturligtvis så att Birgitta Rydberg bara läser tidningar. Hon har således inte läst vårt budgetförslag. Det är därför hon inte förstår vad det innehåller. Dessutom har hon svårt att höra vad man säger. Hon läser hellre dagstidningar och med en viss förkärlek tydligen också tidningen i Södertälje.

Stig Nyman pratade om vårdbehovet. Hela vår budget handlar om att omprioritera, se till att de som har störst vårdbehov också ska få vården först. Jag vet inte hur många gånger vi har sagt det, men ändå verkar du inte förstå det, Stig Nyman. Det innebär också att vi måste göra besparingar, inte bara i den landstingsdrivna vården utan också i den privat drivna, och det är precis vad vi tänker göra. Jag förstår inte heller varför detta är så märkvärdigt.

Anförande nr 232

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Uppenbarligen sticker det i ögonen på majoriteten att vi i Folkpartiet faktiskt har med oss vår riksdagsgrupp på att man ska förändra skatteutjämningen, och det ganska så snabbt. Det finns faktiskt tid att göra någonting, lika väl som det finns tid att förändra utbetalningarna i sjukförsäk-ringen – sjukpenningen – där penningströmmen bara ökar utan att det är till någon nytta. Vi vill i stället se till att människor får rehabilitering. Vi vill använda sjukförsäkringspengar till aktiva vårdinsatser i stället för att människor ska sitta hemma och vänta.

Vi tycker att vårdgarantin är bra, därför att den gör att människor snabbt kommer till vård och slipper sjukskrivning. Lena-Maj har väldigt svårt att redogöra för vad hennes parti tycker. När man går in och läser Miljöpartiets hemsida kan man konstatera att det som står om vårdgarantin är väldigt ynkligt. När man söker sig bakåt de senaste åren kan man konstatera att det enda Miljöpartiet vill är att vårdgarantin ska gälla för bokstavs barn i Södertälje.

Visst har vi läst era budgetförslag! Men när vi har läst dem konstaterar vi att vi inte ställer upp på dem. Slutsatsen av era budgetförslag är två punkter: Allt ska bli dyrare, och allt ska bli sämre.

Anförande nr 233

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Tack, Birgitta Rydberg, Folkpartiet, för att du läser vår hemsida så bra! Vi ska genast åtgärda det där och utveckla vad vi tycker om vårdgarantin. Det gör vi i majoriteten, och vi gör det så mycket att vi kanske inte hinner med hemsidan som vi borde. Vi ska se till att den blir uppdaterad framöver – det lovar jag dig.

Anförande nr 234

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Det har varit en spännande och rolig debatt hittills, där åsikterna har brutits mot varandra.

När man tittar på sjukvården framöver tycker jag att en av de mest intressanta frågeställningarna för framtiden är hur vi ska kunna klara av sjukvårdens investeringsbehov. Jag tycker att vi investerar alldeles för lite i sjukvården, både i nya sjukhusanläggningar och byggnader och i ny maskinell utrustning. En tredjedel av landstingets investeringar går i dag till sjukvårdssektorn, och det är på tok för lite.

Framöver behöver vi med största sannolikhet bygga ett nytt stort sjukhus uppe vid Solnaområdet, ett sjukhus som ska vara en del av det sammanslagna Karolinska sjukhuset, som ska bli framöver. Vi kommer att behöva förnya närsjukhusverksamheten. Vi kommer att behöva göra stora investeringar i Södertälje och på andra håll även framgent. Vi behöver göra stora investeringar på Huddinge sjukhus, inte minst i operationssalarna och i kedjetransportanläggningen i kulvertsystemet. Vi behöver göra en lång rad andra, stora och mycket tunga investeringar. Därför är det angeläget att öka investeringsvolymen på sjukvårdssidan.

Problemet är att det förutsätter att det är ordning och reda i landstingets ekonomi. Fortsätter vi att antingen använda och göra slut på det egna kapitalet för att kunna driva verksamheten eller lånar vi till verksamheten, den vanliga driftsbudgeten, finns inte det utrymme av tiotals miljarder kronor som behöver plockas fram för att säkerställa en god sjukvård framöver.

Jag blir oerhört bekymrad när jag noterar att Moderata samlingspartiet i den här församlingen har lagt fram förslag som innehåller 750 miljoner kronor mindre till sjukvården än vad majoriteten föreslår, utan att man redovisar hur de 750 miljonerna ska hämtas hem – troligtvis genom fortsatt luftbudgetering.

Jag blir oerhört bekymrad när jag noterar att Folkpartiet lägger fram en budget som är direkt olaglig. Om församlingen skulle pröva den seriöst och ställa sig bakom den skulle det räcka med att *en* medborgare överklagade den för att den skulle befinna sig i ett olagligt tillstånd. Då skulle landstinget vara utan ekonomisk styrning. Det vittnar inte om särskilt stort ansvarstagande när det handlar om sjukvårdens drift eller om att se till att vi har en ekonomi som är i ordning, så att vi kan klara de nödvändiga investeringarna framöver.

Jag ska ändå ge den nuvarande oppositionen *en* eloge. Ni har varit med och satt en ny investeringsprocess i sjön, och det var ert initiativ. Jag tycker att det var gott. Nu försöker vi tillsammans utforma den så att den blir bra. Det fanns nämligen ganska oroväckande inslag i investeringarna tidigare. Huddinge sjukhus drogs exempelvis med allvarliga ekonomiska problem beroende på att ett landstingsråd i den tidigare majoriteten genom ett handslag bekräftade investeringar i storleksordningen 200 miljoner kronor, och sedan fattades det aldrig något beslut om att Huddinge sjukhus skulle ha de pengarna. Nu har vi mer ordning och reda i de nödvändiga investeringarna. Vi ser till att de diskuteras mellan partierna. Vi ska också se till att fullmäktige fattar

beslut om de viktiga investeringar som behöver göras i sjukvården och att det inte sker genom handslag.

En liten detalj som jag vet har upptagit oppositionens intresse är tryckkammaren på Karolinska sjukhuset. Det är en viktig detalj, eftersom den har att göra med människors säkerhet. Tryckkammarverksamheten på Karolinska sjukhuset borde egentligen betalas av staten – den har att göra med att kunna säkerställa exempelvis dykjobb i hela norra Sverige. Tyvärr är det inte på det sättet, men jag avser att se till att vi fortsätter förhandlingarna med staten och ser till att staten tar sitt ansvar för tryckkammarverksamheten.

Men investeringen tidigareläggs. Karolinska sjukhusets ledning har föreslagit att den skulle läggas 2005, men vi i majoriteten har i stället lagt in den för 2004. I rävspelet mellan staten, Karolinska sjukhusets styrelse och diverse läkare får inte människors liv och hälsa riskeras vid nödvändiga dykarbeten.

Jag vill ändå be er alla att besinna er. Jag tror att det finns en stor vilja från alla partiers sida att se till att vi kan göra de här spännande nyinvesteringarna i sjukvården, men det förutsätter också en ekonomi där vi inte lånar till driften.

Anförande nr 235

Lotta Lindblad-Söderman (m): Det är första gången jag står i landstingssalens talarstol, och det känns väldigt spännande. Jag kommer att prata mycket om Norrtälje sjukhus, eftersom det är där jag är förankrad lokalt; det är det som bekymrar mig och ligger mig närmast just nu.

Så hade då det som en hel bygd fruktade hänt: majoriteten i landstinget hade bestämt sig för att börja nedmonteringen av Norrtälje sjukhus och göra en nedskärning från ca 700 i personalen till knappt 300. Det kallades för en icke-nedläggning men väl ett ändrat uppdrag.

Jo, jag har också tagit del av kompromissen, som kom i fredags. Jag gladdes också över rubrikerna: Sjukhuset räddat. Jag har med er som lyckades påverka era partier glatts över att ni haft möjlighet att komma ur den bakbundna sits som det ursprungliga förslaget satte er i. Jag har följt er kamp och andras och ger er all ära av insatserna.

Kompromissen verkade vara ett steg i rätt riktning – så långt kunde jag förstå ert agerande. Men någon seger för Norrtälje sjukhus förstod jag inte då att det var, och jag kan inte se det nu heller.

I går fick vi under fullmäktige beskedet angående Norrtälje och Södertälje sjukhus att majoriteten ville börja om på nytt. Då svängde pendeln igen, och vi började hoppas. Den här gången skulle det ske med den efterfrågade dialogen med respektive sjukhusledning. Det lät bra och förhoppningsfullt ända tills jag frågade den ansvarige vad det egentligen betydde. Jo, sparkravet låg kvar på 25 miljoner, och sedan skulle man få se vad förhandlingarna gav inför 2005. Det känns väldigt osäkert, och jag förstår inte

hur vi ska kunna spara de här 25 miljonerna under det kommande året, som ju börjar rätt snart.

Vid en genomgång av gårdagens tidningar läste även jag det som stod i Upsala Nya Tidning om vad representanten för Vänsterpartiet hade sagt, nämligen att kompromissen inte påverkade akutsjukhusets överlevnad alls. Vi kommer att omdana det här närsjukhuset, sade man. Vi vill avveckla det i lugnare takt. Nu skjuter vi bara upp beslutet ett år. Då förstod jag ingenting.

Var det ursprungliga förslaget illa underbyggt så är det här ännu mer förvirrande. Jag måste då fråga: Vad är det egentligen som ni i majoriteten säger ja till? Vad är det vi ska ta med hem till våra invånare och säga att det här betyder? Jag vet inte det, och jag har försökt att förstå det.

Majoriteten har i ett flertal intervjuer sagt att man tar ett övergripande ansvar för hela länets sjukvård, och det tycker jag är bra. Bör man då inte jämföra vården i hela länet med de nyckeltal som faktiskt finns till hands i dag?

Vad är det som övertygar er om att Norrtälje sjukhus vid en jämförelse över huvud taget skulle behöva spara? Den bästa ekonomin kanske vore att låta Norrtälje sjukhus få ett utökat uppdrag! Den tanken måste ha slagit även er, eftersom vårt sjukhus fungerar utmärkt som akutsjukhus i dag. Det kostar mindre per ingrepp än de övriga, det följer budget, har flest nöjda patienter, bästa kvalitet, bra ledning, en mycket engagerad personal, som ni förstås har sett, i stort sett ingen personalomsättning och en enig befolkning som står upp för sitt sjukhus för att man känner trygghet och förtroende, en viktig punkt i det här sammanhanget.

De anställda tar emot AT-läkare och sjuksköterskestuderande, som är mer än nöjda med sin praktiktid. Sjukhuset leds av en lokal styrelse mot ringa ersättning. Mot den sjukhusmodellen bör vi, tycker jag i alla fall, ställa de stora sjukhusen i regionens centrum, som inte håller sin budget. De sjukhusens budgetöverdrag blir i år större än Norrtälje sjukhus hela ekonomiska omsättning. Jag tycker att ett grundläggande krav måste vara att lägga besparingarna där kostnaderna har blivit för höga, inte där man redan är kostnadseffektiv.

Landstingsmajoritetens förslag till strukturomvandling av sjukvården i Stockholms län innebär en stark tro – jag tycker att det är en övertro – på koncentration och teknik. För mig är det också obegripligt hur Miljöpartiet kan stå bakom ett dylikt centraliseringsförslag. Jag håller med den miljöpartist som skriver: ”Det känns i ryggraden att denna centralisering och stordriftsatsning varken är patientvänlig eller ens ekonomisk.”

Jag började med att fråga majoriteten vad det är som ni egentligen tar ställning till i fråga om Norrtälje sjukhus. Är inte skillnaden den mellan 38 miljoner, som var förslaget från början, och 25 miljoner, som det nu har blivit? I övrigt är ju allting lika. Betyder det här ändå inte en början på nedskärningen, det som vissa av er fram till i torsdags så starkt kämpade emot?

Eftersom förutsättningarna har svängt mycket de senaste dagarna undrar jag om det har tillkommit ytterligare någonting som inte har kommit fram här. Annars ber jag er att än en gång betänka ert förslag. Halvera åtminstone sparbetinget på 25 miljoner till 12 ½ miljon, så att vi får en rimlig besparing att jobba med i kommunen. Det motsvarar också den möjlighet att spara som man har sett i kommunen och från sjukhusledningen, alltså ett realistiskt förslag att börja jobba med. Dela upp det på två år!

Själv vill jag kämpa för en decentralisering av vården, där en vård kan erbjudas som är anpassad till invånarna och inte tvärtom och där Norrtälje akutsjukhus kan få vara kvar utan besparingen på 25 miljoner. Jag yrkar bifall till Moderaternas förslag.

Anförande nr 236

Håkan Jörnehed (v): Jag vill bara klargöra det här uttalandet från UNT som kommer upp hela tiden. Självklart är vår pressekreterare felciterad. Man bör nog betänka att medierna är intresserade av att sälja lösnummer. Det vore bättre att man läste våra att-satser än att man läser tidningarna!

Anförande nr 237

Lotta Lindblad-Söderman (m): Jag är väldigt intresserad av att få svar. Jag vet att det ofta ställs frågor, men jag skulle vilja ha svar. Jag har läst de nya att-satserna flera gånger. De 25 miljonerna i besparing – ska de ligga bara på sjukhuset eller ska de även ligga på förhandlingarna om vad vi kan vinna genom samordning och övrigt ansvar som vi måste ta för det totala sjukvårdsuppdraget i Norrtälje? Blir det en nedläggning av Norrtälje sjukhus? Är det vad ni har i pipelinen eller är det inte det?

Anförande nr 238

Olov Lindquist (fp): Herr ordförande! Ja, frågorna kvarstår verkligen. Det kan synas som om ett av de allra sämsta förslagen i majoritetens budgetförslag är borttaget, nämligen det om nedläggning av Södertälje och Norrtälje akutmottagningar, men frågan är om det verkligen är så.

Först lite historik: Under förra mandatperioden med s-v-mp-majoritet, alltså 1994–1998, lades Löwenströmska och Nacka sjukhus ned. Det var därför med viss bävan som jag funderade över vad som skulle hända nu när landstinget återigen fick denna majoritet.

Dessvärre besannades mina värsta farhågor. Det hjälpte inte ens att den högsta politiskt ansvariga, Ingela Nylund Watz, är Södertäljebo, eftersom Ingela uppenbarligen saknade både empati och känsla för sin kommun. Sjukhuset skulle läggas ned, därför att det var en del i ett budgetförslag som skulle leda till budgetbalans, och budgetbalans det är – har jag lärt mig – någonting som är väldigt viktigt för Ingela. När Ingela pratar om budgetbalans låter det som om det är lika viktigt för henne som det är för en präst att tro på Gud.

Däremot har Ingela inte velat debattera Södertälje sjukhus med Södertäljeborna, och det är lite symtomatiskt att Ingela nu inte är närvarande här i salen. När flera tusen invånare i Södertälje demonstrerade på stadens gator och ca 50 000 namnunderskrifter mot nedläggningen överlämnades till majoriteten var det inte Ingela som tog emot dem. Nej, då hade hon skickat Anders Lönnberg. Likadant var det på den debatt som hölls i före detta Folkets hus i Södertälje. Var det Ingela som tog den? Nej, hon skickade Lars Dahlberg att sköta den saken.

Man kan då fråga sig vad det är som har gjort att finanslandstingsrådet har ändrat uppfattning i frågan och vad det är som har gjort att majoriteten har ändrat uppfattning. Birgitta Sevefjord sade att man har ändrat uppfattning därför att man har fått så mycket protester från invånarna. Pyttisan! skulle jag vilja säga. Sanningen är den att det inte i första hand är alla protester från Södertäljeborna som har fått Ingela och alla andra att ändra uppfattning utan det mycket påtagliga hot som har funnits att inte få igenom er budget på den här punkten.

Trots denna kovändning kan nog dessvärre inte vi som känner för Södertälje sjukhus jubla alltför högt. På kort sikt är sjukhuset räddat, men frågan är vad som händer på lite längre sikt. Här finns det nämligen anledning till oro, speciellt som det är nog svårt för sjukhuset att genomföra besparingen på 50 miljoner kronor för 2004. Vad som kommer att hända efter 2004 är väldigt ovisst. I en intervju i Länsstidningen utesluter Ingela Nylund Watz inte någonting. Det innebär att det nog snart igen är dags för oss Södertäljebor att ge oss ut på stadens gator och torg. Men jag kan lova både Ingela och den övriga majoriteten att vi kommer att vara redo även för den debatten.

Hur som helst har den här diskussionen visat på en viktig sak: Södertäljeborna vet i fortsättningen vilka som är deras vänner och vilka som är deras fiender. Jag tror att domen mot er Södertäljepolitiker som har svikit i den här frågan kommer att bli hård. Jag tror att det kommer att visa sig – om inte förr så i nästa val.

Anförande nr 239

Mia Birgersson (v): Herr ordförande, ledamöter och eventuella åhörare – några stycken finns på läktaren och några finns kanske via etermedierna! Jag tänkte tala lite om vad vi faktiskt ska göra med de pengar vi har att fördela.

I vår budget gör vi vissa tydliga prioriteringar. Vi prioriterar jämställdhet, vi prioriterar barn och ungdom och även äldre och multisjuka.

När det gäller jämställdheten kan man säga att det tydligaste, vanligaste och värsta uttrycket för bristande jämställdhet är mäns våld mot kvinnor och barn. Det är nu belagt genom den utmärkta rapporten *Slagen dam*, som vi hade uppe på ett seminarium här förra veckan. På många sätt är det nu belagt att detta är ett mycket stort problem, som det gäller för alla myndigheter i samhället att göra någonting åt. Vi i landstinget har ett speciellt stort ansvar just därför att konsekvenserna av detta våld måste tas om hand inom hälso- och sjukvården. Det är också vår plikt att upptäcka detta och göra någonting för att hjälpa både kvinnorna och barnen.

I linje med det här, som är ett väldigt viktigt arbete under 2004, är landstingsstyrelsens, det vill säga majoritetens, förslag under punkt 121 i voteringslistan: Landstingsstyrelsen ges i uppdrag att under 2004 utarbeta ett länsövergripande vård- och handlingsprogram om hur misshandlade kvinnor och barn ska bemötas inom vård och omsorg.

Detta går tillbaka till en skrivelse som HSN antog år 2001: man skulle titta närmare på hur verkligheten såg ut i de här frågorna och vad man kunde göra åt det. Då tittade man bara på akutsjukvården. Det är just det som gör att vi har utökat det.

I fokusrapporten står det just att rapporten inte innefattar bemötandet i ordinarie tidsbeställd vård, primärvård och specialistvård, av kvinnor och barn som lever med upplevelser av våld eller hot. Viktiga aspekter som förövarens problematik, barnmisshandel i andra situationer, så kallade hedersmord och våldtäkt diskuteras inte heller. Fokus ligger på sjukvårdens ansvar, men inte på samverkan med socialtjänst, kommuner, andra myndigheter eller frivilliga organisationer. – Det var just där bristen låg.

Det vi vill göra nu är att ta ett helhetsgrepp och ett länsövergripande ansvar tillsammans med nämnda myndigheter och organisationer. Det är med glädje jag kan konstatera att den nya politiska organisationen, bland annat det nya organet medicinska programberedningar, just passar till att arbeta med länsövergripande frågor när det gäller vissa befolkningsgrupper eller vissa diagnosgrupper.

Detta fokus har inte funnits förut. Det fanns ett vakuum, kan man säga, mellan det medicinska programarbetet, professionen i stort och politiken. Detta tycker jag mig se att vi nu har täppt till. Det är med stor glädje jag ser att vi på alla sätt välkomnas av professionen för att just samverka och få till bra länsövergripande policyer och program om viktiga frågor. Det här kommer det verkligen att bli fokus på under det kommande året. Jag nöjer mig med det i det här inlägget.

Anförande nr 240

Pia Lidwall (kd): Ordförande, landstingsledamöter och lyssnare! Jag vill inleda den här debatten med att prata om perspektiv. Utan perspektiv vet vi varken vad vi utgår från eller vad vi strävar efter. Det perspektiv som jag och de övriga kristdemokraterna strävar efter är underifrånperspektivet. Inte minst i ett ansträngt ekonomiskt läge är det viktigt att se på alla de beslut vi har att fatta nedifrån.

Patienterna, de anhöriga och personalen – det är dem vi ska hitta de goda lösningarna för. Vad som är bekvämt eller känns smidigt för oss är inte relevant, utan det är vad patienterna behöver, vad de anhöriga känner och upplever och vad personalen får vara med om som är det väsentliga. Här finns det faktiskt stora skillnader, menar jag, mellan kristdemokraterna och majoriteten, som mer och mer vill fösa ihop och centralisera när vindarna börjar blåsa.

Självklart ska vi inte strunta i den ekonomiska verkligheten – tvärtom – men för att komma ur den här stormen helskinnade måste vi våga lita på att man ute i verksamheterna har kunskap om hur man kan spara utan att slå sönder verksamhet.

Ett tydligt exempel är Södertälje, där varken ledning eller personal har blivit tillfrågade. Den som har bemödat sig att höra efter vet att de är väl medvetna om hur många goda förslag som finns, och de har bra idéer om hur man kan spara pengar och samtidigt bedriva en god vård. Majoriteten tror på centralisering utan förankring – vi kristdemokrater tror på delaktighet i beslut.

En annan del av underifrånperspektivet är att se vilka behov medborgarna har. Majoriteten har pratat om att vi i vårt landsting erbjuder för mycket vård och att det är dags att börja skära i dödköttet. Det är långt ifrån den verklighet som jag upplever, och säkerligen även långt ifrån den verklighet som upplevs av alla som i många timmar försökt få kontakt med sin husläkare, som fått vänta i veckor på att få veta vad de lider av eller som fått vänta i månader för att få behandling. Men majoriteten verkar fast övertygad om att en stor andel av dessa konsumerar vård i onödan.

Självklart ska vi erbjuda vård på likvärdiga villkor i hela länet utifrån de behov som finns. Men majoriteten verkar sträva efter att alla ska få dålig tillgång till vård. Jag menar att vi kristdemokrater i vårt förslag strävar efter en god tillgång och efter att tillgodose allas behov. För att vi ska kunna erbjuda det tror vi att den rätta vägen är att satsa på fler närsjukhus, inte färre. Med god tillgång till specialister där patienterna finns kan vi undvika vårdkaruseller där patienter slungas mellan vårdgivare på olika nivåer.

Jag saknar faktiskt struktur och ett samlat grepp i majoritetens syn på sjukvården. Ni talar om att bygga upp sjukvårdscentra nära befolkningen. Okej, det är bra – den idén förstår jag och köper jag. Men sedan visar det sig att det blir bara tomma ord; i praktiken gör ni faktiskt någonting helt annat. Nu säger ni upp avtal, ni reducerar vård som faktiskt bedrivs på närsjukhus och lättakuter. Det är verksamheter som de facto finns geografiskt nära människor. Läger vi sedan till remisskravet som ni ska införa och det faktum att ni tar upp vårdgarantin blir det lite svårt att förstå det närsjukvårdskonceptet. Det går inte ihop.

Var finns konsekvensbeskrivningen av vårdbehovet? På samma sätt som ni nu av det som händer i Norrtälje och Södertälje har tvingats inse att ni måste lyssna på personalen och de erfarenheter som finns tror jag att ni behöver fundera över vilka konsekvenserna blir av andra liknande besparingar som ni föreslår. Det gäller till exempel verksamheten på Ersta sjukhus, som bedriver en tredjedel av all länets mag- och tarmsjukvård. De vårdar och behandlar faktiskt de svårast sjuka. De behandlar också cancerpatienter och strokepatienter. Det är en verksamhet som är omvittnat god och av hög kvalitet.

Vart har ni tänkt att stroke- och cancerpatienterna ska ta vägen? Och hur kommer det sig att just Ersta sjukhus, eller för den delen också Dalens närsjukhus, lättakuten på Järva och Sabbatsberg, bedriver en vård som är onödig? Nej, det är de ideologiska skyggglapparna som visar sig tydligt när stryptag tas på den ena efter den andra av de

privata vårdgivarna. Kvaliteten på vården verkar definitivt inte vara ett kriterium för vad som ska uppmuntras när de rödgröna glasögonen synar.

Nöjda patienter, nöjd personal och kostnadseffektivitet verkar inte heller tillhöra det önskvärda. Ni kommer att misslyckas, precis som ni misslyckades med utvecklingsplanen. Sista raden i budgeten, som teoretiskt är noll hos er, kommer att bli ett underskott när verkligheten kommer ifatt er, därför att ni är centralister och inte har tittat på behoven och bemödat er om att involvera chefer och den övriga personalen i era avvecklingsförslag. Om man vill ha draghjälp av de anställda måste de begripa. Det måste vara förståeligt, och det måste vara gripbart. I det här fallet är det inte så. Det kommer uppifrån.

Med ett underifrånperspektiv är det lätt att se att olika människor har olika behov. Dels finns det skillnader från person till person, eftersom var och en är unik, dels finns det skillnader mellan olika grupper. En sådan grupp är de äldre. Vården är till för dem och måste anpassas till deras behov av trygghet i vårdkedjan. Vi måste våga tillstå att de äldre har unika behov. Det behöver inte bli dyrare, men vården kan få vara unik. Vi yrkar därför att det trygghetskvitto som man har infört mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting även ska gälla andra kommuner i länet.

Ett annat yrkande vi har är att de som har demenssjukvård ska få en rättmätig utredning, för att få den bästa behandlingen för dem. Det finns alltså goda idéer. Och de är både bättre och billigare – det ska ni finna om ni vågar se på dem. Våga ta till er de idéer som finns!

En annan grupp som särskilt bör uppmärksammas är den enskilt största grupp som under lång tid har försummats inom sjukvården, inte bara under den här mandatperioden utan längre tillbaka – kvinnorna. Det krävs en ny attityd och nya kunskaper. Jag är lite glad över att det har börjat spira nu. Detta ska spridas till alla delar av verksamheterna för att vi ska kunna se och möta de skillnader som finns mellan kvinnors och mäns behov, mellan kvinnors och män symptom och reaktioner.

Små steg mot förändring har tagits under det här året. Därför måste vi ligga på, så att vägen fram fortsätter i samma riktning. Vi ska ligga på så att alfaavtalet blir sådant att vi är nöjda för kvinnornas skull.

Jag är glad att majoriteten ser positivt på vårt yrkande om handlingsprogram för misshandlade kvinnor och barn. Jag kan förstå att den nya majoriteten vill göra sitt eget fotavtryck i den här frågan, och jag tror säkert att vi ska komma överens; den här frågan är viktig, och vi lärde oss förra veckan att det här är något som tillhör vår kultur – tyvärr.

Därmed vill jag yrka bifall till Kristdemokraternas förslag till budget.

Lena - Maj Anding (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Det var en ny Pia i talarstolen, tycker jag. Jag tycker inte att du tidigare har pratat på det sätt som du gjorde nu, Pia. Jag tyckte det var lite tråkigt att höra det.

Besöksgarantin kvarstår. Man får alltså tid utifrån samma förutsättningar som tidigare för att träffa en läkare och få sina behov bedömda. Vi tror inte på en centralstyrning utan förankring. Att påstå något sådant tycker jag faktiskt är ganska kränkande.

Vi har genomfört en ny organisation för att bättre kunna styra landstingets ekonomi och verksamheter, men vi har också genomfört en större decentralisering än tidigare för att kunna åstadkomma samverkan med kommuner och med olika vårdgivare utifrån att vi sätter patienten i centrum.

Vi kommer att behöva förändra väldigt mycket. Det finns saker i vårt landsting som vi inte har tittat närmare på tidigare. I budgetdebatten har vi bara plussat på hela tiden; vi har lagt nya pengar högst upp på toppen på allting som vi har haft här nere. Vad vi gör nu är att vi går in och tittar efter vad det är vi faktiskt behöver utifrån befolkningens behov.

Vi pratar väldigt mycket om det här i de medicinska programberedningarna. Ni är välkomna att delta i det arbetet. Jag hoppades att ni gjorde det. I min beredning går det väl så och så. Det förekommer ganska mycket klagomål men inte så konstruktiva förslag, för ni vill ju lägga ned beredningarna. Där arbetar vi faktiskt med kvalitets- och utvecklingsfrågor som ligger till grund för de prioriteringar som vi kommer att behöva göra i samverkan med de geografiska beredningarna. Det är ett mycket intressant och utvecklande arbete, och jag hoppas att vi kan genomföra det tillsammans hädanefter. Det vore mycket roligare om fler deltog mer aktivt.

Anförande nr 242

Pia Lidwall (kd): Ordförande, ledamöter! Besöksgarantin har vi kvar, sade Lena-Maj. Visst. Och den anger inom vilken tid man ska få träffa sin doktor. Men det är en hel del som ringer till mig och som har påtagliga problem med att träffa sin doktor inom den tid som besöksgarantin föreskriver. En del får vänta ett par månader innan de får den första kontakten med sin doktor. Det är ett faktum.

Du tyckte att det var tråkigt att jag talade om centralstyrning. Det är centralstyrning som gäller. Det är uppifrånperspektiv. Fråga alla dem som fick läsa ert budgetförslag. Tre veckor skulle man ha på sig att komma fram med alla förslag. Det var ingen förankring. Det finns flera sådana exempel.

Och så har ni nu genomfört en decentralisering. Ja, det har ni visserligen gjort, men vi har ingenting att säga till om i beredningarna, och det vet du också, Lena-Maj Anding, för vi ska lyssna. Vi ska lyssna varenda gång vi är ute och samverkar. Vi kan inte fatta några som helst beslut.

Det här går inte, menar jag. Det blir inte bra, Lena-Maj. Kanske är du förd bakom ljuset. Jag ser bara vad ni producerar från majoriteten, och då är det ju Socialdemokraterna som är det största partiet. Tyvärr, Lena-Maj. Detta är fakta.

Anförande nr 243

Lena - Maj Anding (mp): Det är svårt med en ny politikerroll. Vi vet att det är jättesvårt. Men vi håller på och lär oss att lyssna på kommunerna och att lyssna på patienterna i vården. Jag vet att kd också vill lyssna på patienten i vården. Det är precis det vi ska göra, Pia.

Anförande nr 244

Lena - Maj Anding (mp): Nu ska jag prata om någonting annat, som ligger mig som miljöpartist väldigt varmt om hjärtat, och det är miljömedicinska folkhälsofrågor.

Miljöpartiet värnar om framtiden och det långsiktiga tänkandet. En viktig utgångspunkt vid Miljöpartiets bildande var just omsorgen om livsvillkoren och livsmöjligheterna. Detta är viktigt för att förebygga ohälsa i dag och för att förebygga ohälsa för våra barn och barnbarn i framtiden. Vi måste lämna över en god livsmiljö som främjar hälsa och förebygger sjukdom och där miljöförstöringen inte hotar hälsan.

Miljöpartiet vill därför lyfta fram miljörelaterad hälsa och ohälsa som kunskapsområde. I den nuvarande majoriteten har Miljöpartiet ansvaret för folkhälsofrågor inom just arbets- och miljömedicin. Detta område ska utvecklas under ledning av medicinsk programberedning 3, där jag har förmånen att vara ordförande.

Exempel på miljömedicinskt arbete som pågår i vårt landsting i dag är

- kunskapsuppbyggnad kring orsaker till allergiökningen
- nationella miljöhälsoundersökningar av barn
- undersökningar av arbetslivsförhållanden och psykisk hälsa
- hälsoeffekter av föroreningar från trafik
- mottagningsverksamhet för patienter med särskild miljö känslighet.

Som underlag för de miljömedicinska frågorna finns det flera rapporter och utredningar. Den statliga Miljöhälsoutredningen, som kom 1996, redovisade fem problemområden som är särskilt viktiga, och dessa är fortfarande lika aktuella, nämligen

- astma och luftvägsbesvär
- lungcancer
- malignt melanom
- olycksfall och skador
- upplagring av svårnedbrytbara ämnen i näringskedjor och i människokroppen.

Den sistnämnda punkten är mycket allvarlig med tanke på kommande generationer. Inom denna ämnesgrupp finns hormonstörande ämnen och andra svårnedbrytbara eller

svårutsöndrade gifter med påverkan på immunsystemet, fortplantningen och fosterutvecklingen. Detta är ämnen som upplagras i allas kroppar och som våra barn får i sig redan under fostertiden och via amningen. Även tungmetaller som bly, kadmium och kvicksilver ingår i denna grupp av allvarligt hälsostörande ämnen med långsiktig påverkan. Detta är allvarligt och borde bekymra var och en av oss.

Vi som är politiskt verksamma inom hälso- och sjukvården har här ett stort ansvar att försöka vända utvecklingen. Vi har ett ansvar för att föra vidare kunskap om hälsoriskerna till dem som ansvarar till exempel för kemikaliepolitiken, miljöpolitiken, näringslivspolitikerna – ja till de ansvariga för varje politikområde.

I aktivitetsplanen för den medicinska programberedningen 3 har vi enats om att vi nu ska välja ut ett antal miljömedicinska frågeställningar under 2004 som vi särskilt ska sätta fokus på. Ett område som vi då sannolikt kommer att analysera närmare är hur våra njurar hittills har påverkats av den ökande kadmiumbelastningen. Kunskap finns redan om att vi här ligger nära en påverkan på en stor del av befolkningen, alltså en oerhört viktig miljömedicinsk folkhälsofråga.

En annan aktuell miljömedicinsk fråga som jag troligen kommer att föreslå beredningen att ta sig an är frågan om hälsoeffekter av elektromagnetiska fält. Jag är oerhört bekymrad över att teknikutvecklingen tillåts expandera utan att försiktighetsprincipen värnas och utan att de medicinska effekterna är tillräckligt utredda. Nyligen presenterades en holländsk studie som visade på negativa hälsoeffekter av just den strålningstyp som förekommer inom 3 G-systemet, det vill säga det system som nu håller på att byggas ut och där ambitionen är att så gott som hela Sverige ska täckas in.

Jag ska gärna återrapportera till fullmäktige hur arbetet med dessa frågor fortskrider, och jag ber er alla att ägna stor eftertanke åt de miljömedicinska frågorna och att då särskilt tänka på vad det är för livsmiljö vi vill att våra barn och barnbarn ska ha.

Anförande nr 245

Peter Andersson (s): Ordförande, fullmäktige! Det var tidigare en spänstig gruppleddardebatt, som det var intressant att lyssna på. Jag noterar att majoritetens förslag diskuteras och granskas rätt friskt. Det är så det ska vara. Det beror kanske också på att det är en rätt luftig samling dokument som oppositionen har publicerat. Det är om jag räknat rätt 150 sidor, och där finns det inte mycket av substans utan mycket av luft, bluff och båg.

De mål som vi ska ha för hälso- och sjukvården är en god hälsa och vård på lika villkor för hela befolkningen. Det står också i Sveriges rikets lag, och lagen ska vi följa. Den ska ju vara vägledningen för oss sjukvårdspolitiker, som har det politiska ansvaret för sjukvården. Det måste påverka våra beslut, och vi måste följa den målsättningen också i fördelningen av de samlade resurserna. Det här är naturligtvis viktigt, och särskilt viktigt när ekonomin är kärv. Att värna den solidariskt finansierade vården som fördelas efter behov är inte minst ett sätt att säkra tillgången till vård för dem med små inkomster och dem med stora behov.

För att nå detta är det viktigt att ha med sig viljan och medvetenheten om hälsoklyftorna i regionen och målet att de inte ska öka. Det är samtidigt en stor utmaning. Men det är nödvändigt om vi ska uppnå målet ett jämlikt samhälle, det jämlika samhälle som lag, moral och våra värderingar präglar och kräver.

Hälsoklyftorna i vårt landsting är stora och fortsätter att öka. I min hemkommun Huddinge kan man ta ett exempel om ohälsotalen i villasamhället Segeltorp, som för svenska män är 18 dagar. Vi kan jämföra detta med Vårby gård, en annan del av Huddinge, med flerfamiljshus, många invandrare och ganska stora sociala problem. Där är ohälsotalen 112 dagar för utländska kvinnor. Det är alltså en stor klyfta i hälsa inom vår befolkning.

Det är omöjligt att blunda för det här, och statistiken talar sitt tydliga språk. Vi kan också läsa oss till läget i den folkhälsorapport som kom för ett par veckor sedan. Också i den konstateras växande hälsoklyftor i vår region. Det handlar om en medellivslängd som varierar mellan kommuner, det handlar om arbetare och tjänstemän, framför allt lägre tjänstemän med högre risk för hjärtinfarkt än andra. Det handlar om en tydlig social skiktning vad gäller rökning, om klassbundna samband när det gäller besvär från rörelseorganen, om kvarvarande skillnader mellan människor när vi ser till övervikt och fetma.

För att föregå avsnittet om tandvården och ta den som exempel i det här sammanhanget vill jag peka på att det också inom den finns stora hälsoklyftor. Vi ser oroande tendenser i barntandvården, där en större andel barn i socialt utsatta områden har karies. Åren 1996–2002 ökade antalet kariesfria barn från 45 till 65 procent i en kommun i Täby och från 45 till 60 procent i Lidingö. En omvänd utveckling ägde rum till exempel i Hallunda, med en försämring från 40 procent till drygt 30, och i Alby från 40 till 30 procent. Så ser segregationens ansikte ut, och motsvarande förekommer också på hälsoområdet.

Ordförande, fullmäktige! De här olikheterna i vår region när det gäller ohälsa ska vi ställa mot att det fortfarande ser olika ut när det gäller täthet i form av läkare och andra vårdresurser. Det skiljer också där mellan olika områden. I innerstaden finns många av de områden som har den friska befolkningen. Där är läkartätheten betydligt större än i områden med stora ohälsotal. Det är inte rimligt att det kan vara så. Här är majoritetens förslag till budget en viktig utgångspunkt. Det handlar konkret om att minska utbudet av läkare i vissa områden och att med särskilda insatser stärka vården i socialt utsatta områden. Det handlar om att utveckla en i praktiken rättvisare fördelning av resurserna och att göra det efter behov. Där handlar det om – och det verkar vi ha en bred uppslutning bakom i fullmäktige – att stärka närsjukvården inte minst inom en rad geografiska områden där den i dag är svag. Ofta går detta ihop med samma områden som där vi har den högre ohälsan.

För att åtgärda hälsoklyftorna har vi också reformerat tandvårdsstödet så att det ska ge mer resurser till barn i utsatta områden. Det är inget nytt. Vi har redan i årets budget

satsningar på detta, och det är ett viktigt arbete, som måste fortsätta om vi ska kunna minska hälsoklyftorna i vår region.

Ordförande, fullmäktige! Det sägs i Den Heliga Skrift att ”den som söker ska finna och den som frågar ska få ett svar”. Jag har sökt och jag har frågat mig: Vad säger de borgerliga partierna på sina 150 sidor av budgettext och budgetsiffror om hälsoklyftor, och vad har ni för lösningar? Jag har ärligt talat inte funnit speciellt mycket. Det finns en mening i Folkpartiets dokument som handlar om tandvården. Jag antar att Kristdemokraterna bara av en händelse har missat detta. Naturligtvis är – och det är inte förvånande – Moderaterna mest uppseendeväckande. De hänvisar till att den enskilde ska få bestämma sitt öde själv. Här finns inga slutsatser om politikens betydelse, om fördelning av resurser och om att det behövs satsning på områden där ohälsan är stor. Den hållningen har inget större gehör i de moderata budgetdokumenten.

Att öka jämlikheten inom vår region har dock ett kraftfullt stöd i väljarkåren. Så var det i valet 2002. Det var ett uppdrag vid sidan om att rensa upp efter den förra majoritetens haveri. Oavsett om vi kallar det för klassklyftor eller om vi hävdar att det beror på den enskilde, att den enskilde ska ta ansvar, måste politiken finnas där. Vi måste aktivt använda de politiska verktygen för att överbrygga ohälsoklyftorna, så att vi ökar jämlikheten i vårt län.

Under den förra mandatperioden var det sänkt skatt, privatiseringar och satsningar på vård, mycket till Östermalm och den typen av stadsdelar, som gällde. Nu är det dags att minska hälsoklyftorna i vårt län, och det kräver, ordförande och fullmäktige, ökade satsningar när hälsoklyftorna och ohälsotalen är stora.

Anförande nr 246

Lena Cronvall-Morén (m): Herr ordförande, ledamöter! Låt mig börja med ett citat med anledning av de tidigare planerna på snabbnedläggning av Norrtälje sjukhus: ”Jag skulle inte vilja få en infarkt som boende i Hallstavik, för det är klart att det kommer att bli försämringar.” Detta skulle ha kunnat sägas av mig eller av någon annan inom oppositionen, men så är det inte. Det sades av en av de tjänstemän som var involverade i majoritetens budgetförslag. Tjänstemännen visste tidigt att det inte kommer att handla om likvärdig vård oavsett var man bor i länet, om Norrtälje sjukhus läggs ned. Nu hörde vi visserligen alldeles nyss här i salen att patienterna ska vara i fokus, men hittills tycker jag att det föga handlar om det.

Ett par dagar innan landstingsstyrelsen skulle anta budgeten träffade jag med flera moderater sjukhusledningen på Norrtälje sjukhus, och förvirringen var där stor om vad beslutet egentligen skulle bli. Ingen hade velat lyssna på vad sjukhusledningen själv hade för förslag till kostnadsbesparingar. Frustrationen var stor, och man kände sig överkörd. Vi hör nu här i salen i dag att det plötsligt är mycket viktigt vad sjukhusledningen tycker. Hur ska ni ha det, egentligen?

Ytterligare ett exempel. I arbetsordningen för Sjukvårdsberedning nordost, som jag ingår i, står följande: ”Vi ska spela en aktiv roll i det årliga budgetarbetet och föreslå

HSU hur resurserna ska fördelas så att de inriktas mot de viktigaste lokala behoven.” Lyssna till det! Tvärtemot detta har vi inte sett röken av någon dialog med HSU. Vi är totalt överspelade uppifrån landstingsledningen. Tyder detta på gott ledarskap från denna landstingsledning? Få skulle nog tycka det.

Men så kom då omvändelsen under galjen. Norrtälje sjukhus räddas nästa år, men sedan vet egentligen inte något mera. I Svenska Dagbladet i lördags säger Bengt Cedrenius, om han nu är rätt citerad, ”att det inte är bra för demokratin om en lokal opinion tillåts vända upp och ned på ett helt landsting”. Tänk så olika Bengt Cedrenius och jag tolkar vad demokrati är för någonting! Här har ett sjukhus med ekonomin i balans och till och med ett smärre överskott, med låga kostnader per operation eller behandling, med få inhyrda medarbetare, med personal som stannar och trivs, under månader fått se sig utsatt för hot om nedläggning. Vilka signaler sänder det?

Först när risken finns att majoriteten skulle tappa kontrollen över budgetsammanträdet säger man sig nu ha tid att lyssna på berörda parter, i alla fall några månader. Men vad händer sedan? Vi har hört olika företrädare här i salen säga olika saker, alltifrån att vi ska börja om från scratch till att det endast är fråga om att skjuta upp beslutet några månader. Detta ”hit-och-dit-ande”, mina vänner, skapar en oerhörd oro.

Jag har arbetat i näringsliv och i offentlig sektor i över 30 år, och jag har ju sett ett och annat under alla dessa år, till exempel storföretag som är sig själva nog och inte lyssnar. Men det som den nuvarande majoriteten sysslat med under hösten tar nog priset. Jag tycker att det är svårslaget när det gäller hastverk i stora och för enskilda människor viktiga frågor. Och oron består så länge s, v och mp styr i landstinget. Det är min enkla slutsats.

Bifall till Moderaternas budgetförslag!

Anförande nr 247

Christina Andersson (fp): Ärade ledamöter, ordförande! Jag heter Christina Andersson, och jag kommer från Norrtälje kommun, som är den nordligaste kommunen i Stockholms läns landsting och faktiskt den till ytan största. Den har *ett* akutsjukhus. När nya Norrtälje sjukhus invigdes 1996 var det ett stort, modernt och högteknologiskt sjukhus. Nu några år senare är man på väg att packa ihop allting i malpåse.

När folket–väljarna började protestera blev man plötsligt väldigt rädd om sina framtida röster, och i fredags kom beslutet, nödlösningen. För handen på hjärtat, är det inte det som det egentligen handlar om, en nödlösning på kort sikt? Hur ska Norrtäljes kommunpolitiker tillsammans med sjukhusledningen kunna lyckas med att omsätta Norrtäljemodellen i praktik på ett år? Och vad har landstingsmajoritet-en gett alla dem som arbetar och bor i Norrtälje för garanti för att man inte efter en utredning av sjukhusets framtid ändå om ett år lägger ned akuten, oavsett vad resultatet av utredningen visar? Svaret är enkelt: Man har inte gett någon garanti alls. Det är också det som gör oss från Norrtälje så oroliga.

Det är svårt att känna glädje och att tro på en framtid för akuten på Norrtälje sjukhus när villkoren ser ut så här. Man har ett sparbetning på 25 miljoner kronor samtidigt som man ska försöka få snurr på ett helt nytt sätt att jobba, med vetskap om att man faktiskt bara har ett år på sig. Det gör en redan ganska stukad organisation oerhört sårbar, och man kan väl till sist bara konstatera att en sårbar organisation är det sedan lättare att sticka kniven i.

I går sade Ingela Nylund Watz, som tyvärr inte är i salen just nu, att man skulle börja från scratch när det gällde Norrtälje och Södertälje sjukhus och att alla goda förslag är välkomna. Jag blev jätteglad, för jag har nämligen ett jättebra förslag, som jag har tecknat ned, daterat och skrivit under och som jag hoppas kommer att diarieföras. Det ska jag lämna till henne.

Förslaget ser ut så här: Ge Norrtälje sjukhus ett långsiktigt uppdrag att utveckla akutsjukvården och specialistmottagningarna i samarbete med primärvården i enlighet med Norrtäljemodellen.

Anförande nr 248

Håkan Jörnehed (v): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Tidigare såg vi någonting från en Uppsalatidning som man visade upp från Folkpartiet och som innehöll ett felcitrat av vår pressekreterare. Något annat i medierna som också är fel är att Venhälsan ska läggas ned. Så är inte fallet. Men det är tyvärr så med den ekonomi som vi har här i landstinget att även hivvården måste vara med om att spara. Besparingar på hivvården sker genom att laboratorieverksamheter koncentreras och samma rutiner för provtagning sker. Viss personalminskning sker på de tre enheterna. I vårt förslag står det just att de tre enheterna ska vara kvar med sin speciella inriktning.

Det har förekommit väldigt mycket rykten om dessa besparingar. Det är just rykten, och sådana är ofta väldigt osanna. Tyvärr förekommer något som jag tycker är väldigt olyckligt, att man pratar om hiv som att det nu är över – det är väl inget problem längre med hiv. Det är väl ingen dödlig sjukdom. Och så bagatelliseras denna svåra sjukdom och detta handikapp. Hiv är en dödlig sjukdom för de personer som inte bromsmedicinerna tar på eller fungerar för. Vi vet i dag inte heller om bromsmedicinerna på längre sikt kan hålla hivfunktionen så långt ned att den inte bryter ut i form av aids.

För att bromsterapierna ska fungera krävs också att man har ett väl fungerande socialt nät runtomkring sig. Betänk exempelvis de missbrukande personer som inte har något hem att bo i! För dem blir det ju lite svårt att sköta om sin hiv, även om de har bromsmediciner.

Något annat som jag tycker att man ska betänka i det här är att det på Huddinge-kliniken finns 50 barn som är födda med hiv. De börjar bli tonåringar och sexuellt aktiva, och de behöver verkligen råd och stöd. Bromsmedicinerna har ibland oerhörda biverkningar. Det krävs mycket av behandling, och barnen behöver råd och stöd både fysiskt och psykiskt. Vi har i dag inte kommit så långt att man på sin arbetsplats utan att mötas av reaktioner kan säga att man har hiv. Hiv är problematiskt och kräver insatser.

Det har även förekommit att det har spritts rykten om att majoriteten skulle vilja att primärvården tar över det här. Ett sådant steg är primärvården inte mogen för. Jag har haft kontakt med hivpositiva. Esabelle var med när de här berättade om hur de kränkts i primärvården när de kommit för att få behandling för en vrickad fot. Läkaren tar på sig stora gummihandskar och vågar knappt ta i patienten när denne upplyst om att han eller hon också har hiv. Primärvården är alltså inte mogen för detta, och därför har vi inte heller lagt fram något förslag härom.

Däremot föreslår vi att denna vård ska ligga under nya HS- och KS-ledningen. Vi tycker att det är självklart att denna högspecialiserade vård ska ligga under universitetssjukhusen. Det blir besparingar på hiv, och det är ett förslag som har utarbetats tillsammans med alla de tre klinikerna. Dessa tre kliniker med sina speciella inriktningar blir alltså kvar.

Venhälsan är den klinik som har figurerat mest i pressen. Den arbetar med män som har sex med män och har en oerhörd kunskap på just det här området. Den kunskapen behöver vi i Stockholms läns landsting och för hela denna problematik i Sverige. Tyvärr

är det så att av de ungefär 100 nya fall av hiv som upptäcks per år inträffar två tredjedelar i gruppen män som har sex med män. Det var på Venhälsan som man tidigare i år hittade de nya fallen av syfilis. Man hittade också tidigt den nya gonokock som ger den nya resistent gonorrén. I ett smittskydds-perspektiv vore det förödande att lägga ned Venhälsan. Att lägga ned Venhälsan skulle vara ett riktigt dåligt förslag, och vi har inte heller föreslagit något sådant. Varför skulle vi lägga fram dåliga förslag?

S, v och mp yrkar avslag på 112. Från s, v och m finns förslag om att Venhälsan ska bibehållas, men vi yrkar avslag på det förslaget eftersom det inte finns något förslag om att Venhälsan ska läggas ned.

Anförande nr 249

J a n S t e f a n s s o n (kd):

Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Äldrevårdscentraler är ett bra sätt att skapa unika lösningar för äldre personer. De skulle skapa den kontinuitet som krävs för att ge den bästa vården på rätt nivå. En äldrevårdscentral ska utnyttja alla möjligheter till samverkan med de behov som äldre har av kommunernas tjänster. Detta ger landstinget en chans att visa att samverkan med kommunerna är ett bra sätt att utnyttja tillgängliga medel optimalt. Vi kristdemokrater vill också arbeta för en kraftig förstärkning av läkarinsatser i äldrevården. Äldre har rätt till vård av specialister på åldrandets sjukdomar, och därför vill vi öka antalet äldreläkare, geriatriker.

Möjligheterna att få hembesök bör öka genom exempelvis äldreläkare eller äldreteam. En bra förebild är de äldreteam som byggts upp på några ställen och där äldre med särskilda behov kan lista sig hos ett äldreteam. Till grund för detta ligger vår övertygelse att varje människa är unik och har unika behov. Det innebär att patienternas behov ska vara vägledande när det gäller att fördela de ekonomiska resurserna, resurser som bör styras till den verksamhet som medborgarna anser ha den bästa kvaliteten.

Äldreteamet ger möjlighet till både telefonjour dygnet runt samt möjlighet till hembesök inom en timme. Vid behov ska det finnas möjlighet till direktintag på geriatrisk klinik. Detta utgör en trygghet för den äldre och dennes anhöriga, vilket minskar behovet av att vända sig till akutsjukvård.

Jag vill särskilt uppmärksamma på att-sats nr 36 i Kristdemokraternas förslag. Där står det: ”att uppdra åt landstingsstyrelsen att utreda hur äldrevårdscentraler kan inrättas för att tillgodose äldre vårdtagares samlade sjukvårds- och omsorgsbehov”. Jag yrkar förstås bifall till det och till resten av Kristdemokraternas förslag.

När det gäller just den här punkten vill jag bara kort berätta att jag i går lyssnade till en läkare som under dagen hade opererat en 90-årig kvinna och som berättade att kvinnan åt 20 olika mediciner. Han sade: För att göra det måste man vara frisk. Precis samma budskap har en av dem som har berättat om äldrevårdscentralernas upplägg givit om behovet av äldrevårdscentraler. Det här har kommit fram i två motioner som kommer att behandlas senare men också i form av en framställan. En enig äldrenämnd i Solna har bett att få starta en äldrevårdscentral i hallen i Solna. Denna framställan ska behandlas i

december. Jag är förstås optimist, och detta följer precis samma spår som det som vi kristdemokrater har följt i vår att-sats.

Så här står det i en av majoritetens skrivningar, som i och för sig inte behandlas i dag men där man har möjlighet att tillstyrka vårt förslag:

”Den som går till en äldrevårdscentral ska känna sig trygg i att veta att man där möter bra och samlad kompetens inom just äldrevården. Inrättande av äldrevårdscentraler, som gärna kan finnas i den vanliga vårdcentralens lokaler, ligger väl i linje med de prioriteringar som finns för vården.”

Det här är skrivet av Boel Karlsson, socialdemokrat, och jag förväntar mig att fler än hon kommer att stödja vår att-sats här i dag, och i så fall finns det gott hopp också när det gäller Solnas möjligheter att få starta en äldrevårdscentral.

Anförande nr 250

Juan Carlos Cebrian (s): Ordförande, fullmäktige! Jag är glad, Janne Stefansson, över att du tog upp det här. Jag har läst mig till att det här är en gammal fråga i landstinget, som de flesta partier har haft i sina budgetförslag. Du nämnde Solna, men jag skulle vilja nämna ett område som ligger före Solna. Troligen kommer den första äldrevårdscentralen att byggas i Hökarängen med början juni–juli nästa år. Det är bra att vi är överens om behovet av sådana och om att man bör gå vidare med detta på andra håll i Stockholms län.

Anförande nr 251

Esebelleshouni (mp): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! För mig känns det oerhört stimulerande att få vara med om att skapa morgondagens närsjukvård. Vi har i dag blivit anklagade för att sakna visioner, men här saknas inte visioner, tvärtom. Vad vill se är en sjukvård som är lättillgänglig i både tid och rum, en sjukvård som ser till hela människan, en sjukvård som arbetar mer förebyggande än i dag, en sjukvård där kontinuitet och trygghet är nyckelbegrepp.

Det handlar inte om att bygga nya sjukhus utan om nya arbetsformer, för kärnan i förslaget är ju att utnyttja de resurser som finns fast på ett bättre sätt. Som bekant är många äldre, multisyka och kroniker i stort behov av insatser från olika specialister och huvudmän. I dag får de här grupperna inte den hjälp som de behöver utan de snurrar runt i systemet. Därför måste vi skapa en närsjukvård som förhindrar att människor hamnar mellan stolarna.

Målsättningen med den nya utbyggda närsjukvården är också att skapa en trygghet för att jag och alla övriga medborgare ska kunna få den hjälp vi behöver på ett enkelt sätt. Tryggheten ska inte som i dag akutsjukhusen stå för. Sammanhängande vård, kontinuitet och fungerande vårdkedjor är en nödvändighet för morgondagens sjukvård, som annars kommer att kräva alltmer resurser, mer än vad vi mäktar med. Med utbyggd

närsvård utformas morgondagens sjukvård, en sjukvård som trots knappa resurser står för tillgänglighet, kontinuitet och trygghet. Det är vår vision.

Anförande nr 252

Kristina Söderlund (s): Ordförande, landstingsledamöter! Vården står i Sverige liksom i övriga länder i världen inför mycket stora utmaningar. Vår utmaning i Stockholms läns landsting är inte bara att lösa de aktuella problemen med underskott i ekonomin och att lägga fram en budget i balans för 2004. Vår utmaning sträcker sig betydligt längre än så. Anspråken på vårdresurser växer när andelen äldre i befolkningen ökar och när forskning och ny teknologi ger möjligheter till ny diagnos och behandling.

Samtidigt är möjligheterna att lösa resursproblemen genom högre skatter och avgifter helt klart begränsade. Därför är förändringar i sjukvårdens struktur viktiga. Koncentrering av den högspecialiserade vården och utveckling av närsvård är avgörande inslag för sjukvårdsutvecklingen. Förnyelsen måste emellertid ske under villkor som säkerställer tillgodoseendet av grundläggande behov. De långsiktiga målen är prioritering efter behov och vård på lika villkor.

Hälso- och sjukvården kommer aldrig helt att kunna tillgodose medborgarnas behov och alla önskemål. Resurser kommer alltid att behöva prioriteras, och prioritering innebär att vissa önskemål och behov tills vidare ställs åt sidan. De olika budgetarna från oppositionspartierna genomsyras av en önskan om allt till alla. Framför allt har Folkpartiet denna önskan. Men att man sedan budgeterar 2 ½ miljard luft känns inte riktigt seriöst.

Vi måste vara seriösa och ärliga för att framstå som trovärdiga. Medborgarna ställer stora krav på sjukvården. Medborgarna vill ha vård av hög kvalitet men samtidigt vård i sin närhet. Dessa krav är inte alltid möjliga att förena. Kraven och önskemålen på sjukvården kommer i dag och i framtiden att fortsätta att öka. Till stor del har det med den snabba utvecklingen inom sjukvården att göra. Det har lett till en insikt bland oss – eller låt mig säga åtminstone hos vissa – som arbetar inom hälso- och sjukvården att behoven långsiktigt kommer att överskrida de tillgängliga resurserna. Och observera verkligen att detta är förutsättningar som gäller för alla som arbetar som förtroendevalda inom hälso- och sjukvården. Även om vi inte vill det är det faktiskt så framtiden kommer att se ut.

Riksdagen fattade 1997 beslut om riktlinjer för prioriteringar inom hälso- och sjukvården, och i det beslutet ingick bland annat att tillsätta en delegation för att följa just den tillämpningen av riktlinjerna. Prioriteringsdelegationen har i sitt uppdrag att sprida information och kunskap och att stimulera till diskussion om etik och värderingar. En del av talarna i den här debatten har berört dessa frågor. Att prioritera är att sätta något före något annat, och att ge företräde åt är att välja något annat före. Att prioritera innebär därför alltid både val och bortval.

Det är givetvis inget nytt att prioriteringar behövs i vården. Så har alltid varit fallet. Men det är av avgörande vikt att de föregås av diskussioner, så att nödvändiga prioriteringar

uppfattas som rimliga och rättfärdiga. Prioriteringar måste göras inte bara på politisk nivå, det vill säga av oss, utan givetvis också på professionell nivå. Tilläggas bör också att prioriteringar inte alltid är beroende av det samhällsekonomiska läget utan att de är lika nödvändiga vid resurstillväxt som vid resursknapphet.

Några utvecklingstendenser som är viktiga att nämna när det handlar om arbetet med prioriteringar är, som flera av oss har nämnt, att alltfler äldre får alltmer kvalificerad vård och att den växande gruppen äldre kommer att bli föremål för alltfler behandlingsinsatser. Vi får också en förskjutning från sluten vård till öppen vård, en starkare ställning för patienterna, större krav från patientgrupperna och krav på delaktighet och inflytande. Vi politiker måste se till helheten om vi ska kunna väga de här intressena mot varandra.

Vi ska vara en garant för att man tar fram de grupper som inte själva är starka nog att hävda sig, och vi är ombud för dem som är utsatta och svaga, vilket är viktigt i en tid med alltmer av kunniga, välorienterade och starka patienter. Prioritering kräver modiga, uthålliga, tålmodiga och konsekventa politiker.

Arbetet med prioriteringar ska vara integrerat i budgetarbetet och i budgetbeslut om besparingar, om resurstillskott, om verksamhetsplanering och så vidare. I inledningen av debatten nämnde Stig Nyman det dokument som vi fattade beslut om under den förra mandatperioden. Alla partier stod eniga bakom *Värdegrund för hälso- och sjukvården i Stockholms läns landsting*. Det är ett viktigt dokument, och mycket av det här är också grundläggande för oss att ha med oss i vårt budgetarbete. Det står där till exempel på s. 19:

”Vårdens resurser ska användas på ett så effektivt sätt att de kommer så många behövande som möjligt till nytta. När resurserna inte räcker ska de med störst behov få hjälp först. Landstinget ska stödja och skapa förutsättningar för dem som verkar i hälso- och sjukvården för att arbeta utifrån denna värdegrund.” Vidare står det när det handlar om rättvisa: ”Hälso- och sjukvården har en skyldighet att i första hand hjälpa och stödja dem med störst behov. Detta ska ske i enlighet med de av riksdagen antagna riktlinjerna för prioriteringar. Hälso- och sjukvården ska utnyttja sina resurser så effektivt som möjligt, så att de ger största möjliga nytta, samt ständigt sträva efter att förbättra och utveckla sina resultat och sin verksamhet.”

Detta förpliktar, och vi tänker ta vårt ansvar. Jag yrkar härmed bifall till majoritetens budget för området hälso- och sjukvård.

Anförande nr 253

Marita Lärnestad (m): Ordförande, landstingsfullmäktige! ”Jag kommer inte att lägga ned några sjukhus, inte stänga några vårdcentraler och inte avskeda några anställda.” Det här har sagts vid flera tillfällen under den här budgetdebatten, men det förtjänar faktiskt att upprepas. Det är ett socialdemokratiskt vallöfte.

Efter valet utlovades att personalen nu skulle få arbetsro. Hur det blev med den arbetsron vet i alla fall vi som bor i Södertälje och i Norrtälje. Eftersom jag kommer från Södertälje tänker jag ägna mig just åt Södertäljefrågan. Beskedet om att vårt väl fungerande akutsjukhus skulle omvandlas till ett närsjukhus nådde oss som en stor överraskning. Reaktionerna lät inte vänta på sig. Det blev protestaktioner. Det samlades in namnunderskrifter. Jag tror att antalet sådana på slutet överskred 50 000. Jag kan säga att det blev stor oro i lägret.

Birgitta Sevefjord menade i början av den här budgetdebatten att det inte är fel att ändra sig, om man får medborgaryttringar som är så starka som de har varit i de här fallen. Det är självklart inte fel att ändra sig, men det här är faktiskt en ändring som kommer under galgen. I torsdags, den 20 november, kunde vi i Stockholm City läsa en artikel där planerna för Södertälje sjukhus trots alla protester kvarstod. Kontrabeskedet kom dagen efter. Nedläggningen eller låt oss kalla det omvandlingen av Södertälje och Norrtälje sjukhus lyftes ut ur budgetförslagen. Vad står det för?

Nu ska allt utredas igen. Man ska börja om från scratch. Hur ska den framtida verksamheten på våra sjukhus se ut? Med tanke på hur det här ärendet har hanterats är det inte så konstigt att man anar en begravd hund i detta. Majoriteten visste att om förslaget som det förelåg hade hamnat här hos landstingsfullmäktige, hade det blivit nedröstat. Det gäller yrkandena nr 9 och 12, som nu alltså har plockats bort från förslaget.

Sjukhusen har nu fått en nådatid på ett år. Att jag kallar det för en nådatid beror på att jag tycker att det här känns oerhört opålitligt. I Upsala Nya Tidning, som har nämnts tidigare här i dag, kunde man läsa att Norrtälje sjukhus *skall* omvandlas till ett närsjukhus, dock i en långsammare takt, alltså under ett år. Då undrar jag naturligtvis: Gäller det här också Södertälje sjukhus? Man behöver ju inte vara så klurig för att misstänka att det här faktiskt gäller båda sjukhusen. Här är det faktiskt inte så att man behöver rycka ut någon enstaka mening utan hela artikeln är ett uttalande från Vänsterns pressekreterare Ingrid Falk. Det står här klart och tydligt.

Det är alltså klart att jag undrar om det här gäller båda sjukhusen och vad slags undanglidande manöver det är fråga om. När kommer besluten om sjukhusens framtid att fattas? Kommer det att ske i samband med budgetdebatten inför 2005? Eller är det så att det här kommer att hanteras under året i landstingsstyrelsen och att det förslag som sedan hanteras i budgeten i princip redan är genomdrivet medan det kommer någon annan avlövd variant hit? Att det här beslutet vad gäller sjukhusets framtid så småningom kommer att fattas i landstingsfullmäktige räknar jag med, för det är i detta demokratiska forum som ett beslut av den här digniteten *skall* fattas.

Jag yrkar för det första bifall till det moderata förslaget till budget för 2004. Jag yrkar för det andra avslag på de ändringsyrkanden som s, v och mp har lagt fram, alltså avslag på första och andra att-satserna. Jag tycker att södertälje- och norrtäljeborna och personalen på dessa sjukhus i dag är värda att få ett klart besked om sjukhusens framtid.

Anförande nr 254

Lennart Rohdin (fp): Herr ordförande! För 60 år sedan jungfrutalade min mormor, invald från Norrtälje, som landstingets första kvinnliga borgerliga ledamot. Då gällde det kvinnors tillgång till säker förlossningsvård. I dag gäller det medborgarnas tillgång till säker akutvård i bland annat Norrtälje. Ett stort tack till den opinionsrörelse i Norrtälje som tvingade landstingsledningen till en åtminstone tillfällig reträtt! Tack också till Christina, Åke och Marie-Louise!

Samtidigt som jag gläds med övriga norrtäljebor vill jag på allvar varna för tanken att slaget är vunnet. Tvärtom: landstingsledningen har bara bytt strategi när den första var körd. När tjänstemännen lämnade förslag till hur landstinget skulle spara 3,2 miljarder kom förslaget att lägga ned Norrtälje sjukhus allra först på listan, trots att det bara skulle spara in 78 miljoner på årsbasis. Den röda majoriteten kallar det "en period av strukturförändringar, där grunden läggs för en ny och modern sjukvårdsstruktur i Stockholms län". Då Norrtälje stod först också på politikernas lista måste den strukturförändringen ha varit av central betydelse. I själva verket handlar det om en besparing om 2 öre av landstingsskattens 11:60 kronor. För Södertälje handlar det om ytterligare ca 4 öre.

Nej, de här små sjukhusen är en nagel i ögat på både tjänstemän och politiker i landstingets ledning. I måndagens nummer av Norrtälje Tidning konstaterar en av arkitekterna besviket efter beslutet att skjuta upp nedläggningen: "Vi har kämpat i många år för att få den här utvecklingen till stånd." Just det! Och därför måste opinionstrycket för att rädda akutsjukhusen i Norrtälje och Södertälje fortsätta. Christina, Åke och Marie-Louise! Ni behövs om ett år igen. Den med rätta upprörda opinionen i Norrtälje har egentligen bara sin överman i den upprördhet som tjänstemän och politiker i ledande ställning känt över vad de har kallat "tonläget" i Norrtäljeopinionen. De har känt sig djupt kränkta. Var hovsamma, norrtäljebor! Centrala makthavare är ju bara så känsliga. De vill ju bara lägga ned några små sjukhus.

Att nu lägga på det välskötta Norrtälje sjukhus ett sparbetning på 25 miljoner redan 2004 tvingar fram ett sparande där det går. Kvaliteten på vården riskeras, men det var väl just det som skulle bevisas om sjukvården i Norrtälje. Jag har följt flera sjukhusnedläggningar i Hälsingland. Diskussionerna kring socialistiska nedläggningsförslag har i kombination med respittider lett till att kompetens personal sökt sig bort, att nya dragit sig för att söka sig till sjukhuset. Så uppnår man nedläggning medelst kvävning.

Socialister av olika slag älskar centralisering. Att gröna politiker blir centraliseringsivrare när de får vittring på landstingsposter och biltullar får vi nu alltfler bevis på. När ersatte centralisering, stordrift och centralstyrning de klassiska gröna idealen om decentralisering, småskalighet och lokal förankring? Nu är kostnads-kontroll den gröna ledstjärnan.

Landstingsledamöter! Vid valet om tre år är det största risk för att det inte kommer att finnas några akutsjukhus i Norrtälje och Södertälje att rädda längre. Avslag på majoritetens förslag!

Anförande nr 255

Gunilla Roxby Cronvall (v): Ordförande, ledamöter och åhörare! Vi i Vänsterpartiet har tyvärr inte så mycket talartid kvar, för vår gruppleadare har varit uppe i talarstolen mycket, men det anføres här ett citat från en journalist i Norrtelje tidning som har gjorts till en slutsats. Med detta lämnar jag den debatten, så att vi hinner framföra det som vi tycker är viktigt.

Vi är för en solidarisk och rättvist fördelad politik, vård utifrån behov, och med det arbetar vi nu vidare i den budget som snart ska tas. Det är unikt att vi i dag har de medicinska och de geografiska beredningarna. Dessa beredningar möjliggör en dialog mellan befolkningen, olika patientgrupper, kommunala politiker, forskningen och professionen och med oss politiker. Utifrån den dialogen kan vi sedan som politiker lägga fram en budget och fatta beslut om vilken väg vården ska ta.

När jag satt som kommunal politiker i Hägerstens stadsdelsnämnd under den förra mandatperioden saknade jag den här dialogen med landstingets politiker. Ofta förekom det där att man hade väldiga klagomål på förvaltningen och från befolkningen på den lokala vårdcentralen. Nu har vi gjort den här dialogen möjlig.

Vi i söderorts sjukvårdsberedning samarbetar med åtta stadsdelsnämnder. Vi har ett segregerat Stockholm. I till exempel Älvsjö och Hägersten har vi till mycket stor del en äldre befolkning, och det gäller, som har sagts tidigare, även i Hökarängen. Samtidigt har vi vårt område: Skärholmen med en medelålder som bara är lite drygt 30 år. I Skärholmen finns också en mångkulturell befolkning med olika språk och bakgrund. Vi måste från landstinget samköra våra resurser med kommunen. Vi har vissa samarbetsområden som barn med behov av särskilt stöd, personer med missbruk, kvinnor och barn som misshandlas, personer med funktionshinder och äldre och multisjuka.

Vi behöver samarbeta kring det här, och det som nu är unikt politiskt är att vi gör ett samverkansdokument tillsammans med stadsdelarna där vi lovar varandra information om förändringar – för vi är berörda av varandras förändringar. Om stadsdelen lägger ned ett servicehus blir vi berörda, och om vi lägger ned en vårdavdelning blir stadsdelen berörd. Vi lovar varandra dialog kring behoven hos befolkningen, och vi kommer också överens om prioriterade grupper, som är olika beroende på hur stadsdelen ser ut.

Vi lovar varandra också utvecklingsområden. Ett sådant utvecklingsområde är Hökarängen, där vi i samarbete med hemtjänsten och biståndshandläggarna kommer att lägga en vårdcentral. I Skärholmen jobbar vi vidare på ett närsjuk-vårdskoncept med tillgång till specialister för befolkningen där.

Jag ska avslutningsvis prata lite kort om programberedning 4, som också för en dialog som tidigare har saknats. Medicinsk programberedning 4 har på sitt bord en jämlikt fördelad sjukvård innefattande bland annat cancervård, hjärt och kärl, astma, allergier och diabetes. Vi tycker i vår beredning att vi har allt av de stora folksjukdomarna. Där

utvecklas vårdprogram för att sjukvården ska vara jämlik, och där har vi också dialog med forskning, profession och olika patientgrupper, vilket är unikt. Vården i Stockholms län är nämligen inte jämlik. Det är socioekonomiska faktorer som styr hur mycket vård man får och vilka som har brist på vård. Detta gäller även tandvården.

Anförande nr 256

Monica Karlsson (kd): Herr ordförande, landstingsledamöter och andra som lyssnar! Det är viktigt att tillgodose de behov av vård som finns genom satsningar av olika slag till exempel på närsjukvården, på vårdkedjor och vårdgarantier som undanröjer onödigt lidande och sjukskrivningar. Genom att vi satsar resurser på vården bidrar vi till en ökad hälsa hos befolkningen och minskar i förlängningen också sjukvård och sjukskrivningar.

Därför är det djupt otillfredsställande för mig som kristdemokrat och sjukvårdspolitiker att konstatera att den budget som majoriteten föreslår inte kommer att räcka till den vård som behövs. Jag oroar mig särskilt för hur det ska gå med barnens tillgång till hälso- och sjukvård. Vi vet ju att antalet barn i åldersgrupperna 0–6 år ökar de närmaste åren, så behovet av barnsjukvård kommer snarare att öka än minska. Vi vet också att det redan nu finns långa köer till barnkirurgin och att barnen inte kan behandlas inom de före detta garanterade tre månaderna. Och om det är något som jag vill prioritera i vården är det barnens behov av hälso- och sjukvård. Barndomstiden är kort, och tre månader för oss är en lång tid för barnen.

Vi kristdemokrater vill satsa på att behålla vårdgarantin, och särskilt för barnen. Att få barn är en omvälvande händelse i kvinnans och mannens liv, och det är viktigt att förlossningsvården fungerar bra. Vi kristdemokrater ser graviditeten, förlossningen och eftervården som en helhet, så att det ska bli tryggt att föda barn i Stockholms läns landsting. Vi vill att landstingsstyrelsen utreder möjligheterna att införa en vårdkedja som består av mödravårdscentral, förlossning och eftervård samt att det införs en platsgaranti för förlossningen.

Vi vet också genom den folkhälsorapport som nyligen publicerats att barns och ungdomars psykiska hälsa inte är bra, särskilt inte vad gäller unga kvinnor. Den psykiska ohälsan har ökat lavinartat under de senaste åren, och behovet av hjälp från barn- och ungdomspsykiatri kommer snarare också att öka än minska i framtiden, på grund av det växande antalet barn och unga som har stora behov. Därför har jag svårt att förstå att man i den situationen säger upp ett avtal som inneburit en god tillgång till psykologer för studenter i Stockholmsområdet.

För att förebygga stress och ohälsa bland barn och unga vill vi också att stödet från barnpsykiatri till förskolor och skolor ska öka. Besökstid till barnpsykiatri måste kunna erbjudas inom tre veckor och när det är akut samma dag. Samverkan för ungdomar som behöver fortsatt vård och behandling inom vuxenpsykiatri måste också utvecklas för den som är ung och har behov av psykiatrisk vård. På flera håll har vi i landstinget haft projekt som har hittat bra metoder för det här, och det är vår uppfattning att det bör spridas och införas på fler håll.

Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 257

Åke Askensten (mp): Ordförande, ledamöter! Jag tycker nästan att det kunde vara på sin plats att från oppositionen vara lite generös mot majoriteten eftersom den faktiskt har ändrat uppfattning när det gäller akuterna i Södertälje och Norrtälje. Jag gläds naturligtvis speciellt över detta eftersom jag tycker att det var viktigt att de här båda sjukhusen skulle få chansen att visa att de kan göra just det som man där har pratat om. Jag gläds verkligen åt att vår majoritet har tagit till sig de mycket starka opinionsyttringar som har förekommit och dessutom de alltfler argument som har kommit under resans gång. De har utan tvivel varit mycket kraftfulla.

Nu kan jag ju säga att det i Miljöpartiet finns en stark opinion för att bevara akutsjukhusen i Norrtälje och Södertälje. På vårt senaste landstingsgruppsmöte, i onsdags kväll, fick vi ett mycket starkt stöd för att försöka rädda de här akuterna. Jag tycker att vi nu fått ett väldigt bra beslut, som kan innebära att de här två sjukhusen kommer att stärkas i andra avseenden just när det gäller närsjukvård, även om de redan nu kan sägas vara närsjukhus. Att de får mera närsjukvård och behåller sina akuter är kanske en bra idé. Mycket kan tala för detta, också till exempel att man tror att det 2005 blir en högkonjunktur. Den kanske varar i fem år, och då kommer befolkningsökningen att tillta. Den kan då bli ungefär som för några år sedan, och då ökar naturligtvis behovet av en sjukvård som inte är så långt borta.

Vidare har vi frågan om biltrafiken. Jag sade i går att biltrafiken kommer att minska 2005, men det gäller i de centrala delarna. Med en befolkningsökning vid en konjunkturuppgång kommer vi däremot att få mer biltrafik i de yttre regionerna. Sådant som bilköer spelar in och kommer att ha en betydelse för de här akutsjukhusen och kommer att stärka deras ställning.

Nu är det naturligtvis viktigt att alla som tror att den här decentraliserade sjukvården har en roll även som akutsjukhus – samtidigt som alla är medvetna om att det finns ett behov av specialisering när det gäller vissa typer av ingrepp och vård – deltar aktivt i debatten och i utredandet, liksom också att de grupper som finns i Norrtälje och i Södertälje bland medborgarna, på sjukhusen och så vidare är väldigt engagerade i det här. Jag tror att man ska se det här som ett stort samarbetsprojekt som mycket väl kan få en jättefin lösning inte bara för Södertälje och Norrtälje utan också för landstinget och framför allt för alla medborgarna.

Anförande nr 258

Lenart Rohdin (fp): Herr ordförande! Åke Askensten efterlyste lite generositet från oppositionen. Jag vet inte om Åke var inne när jag framförde mitt uttryckliga tack till bland andra Åke för det som skedde. Och Åke, det är inte i första hand opinionen i Norrtälje och Södertälje utan just de insatser som du och ett par ledamöter till har gjort som har lett till att landstingsledningen har bytt strategi i den här frågan.

Jag håller helt med Åke om att det finns en stark och utbredd opinion i hans parti bland gräsrotterna. Jag kan bara beklaga att det i dag verkar som om Åke Askensten är den enda genomgröna ledamoten av Stockholms läns landsting.

Anförande nr 259

M i k a e l S u n d e s t e n (s): Ordförande, fullmäktigeledamöter! När vi nu debatterar nästa års budget och inriktningen för de närmsta åren, är det ju viktigt att vi diskuterar framtiden. Tyvärr får jag konstatera om debatten här i dag att det ofta inte blir så mycket framtidsdiskussion, utan debatten så att säga fastnar i en diskussion om vaktslående om enskilda mottagningar och enskilda sjukhus.

Vi har vant oss vid, i Sverige och i vårt landsting, att kunna ställa höga krav på den sjukvård som ges våra medborgare, och jag tycker det är viktigt att vi ska kunna göra det även i framtiden.

Inför framtiden ser vi både i vårt län, nationellt och egentligen i hela västvärlden två tydliga tendenser. Den ena är en inriktning mot en decentralisering av vården. Det tar sig i vårt landsting uttryck i det arbete med närsjukvården i Närsjukvårds-utredningen som förhoppningsvis ska leda fram till bra förslag. Jag ska nu inte gå närmare in på det; det kommer andra att göra senare.

Den andra inriktningen, som också Anders Lönnberg nämnde i sitt anförande, är att en del av vår sjukvård måste koncentreras. Det gäller en stor del av den specialiserade vården. Det gäller också den högspecialiserade vården. För om vi ska kunna möta de ökade kraven och hänga med i den internationella utveckling-en, om svensk sjukvård ska kunna ta till sig de medicinska landvinningar som görs i hela världen, så kan vi inte satsa överallt utan måste kraftsamla våra resurser. Våra ekonomiska resurser är begränsade. Våra personella resurser är begränsade. Den kompetens som finns på olika områden är också begränsad. Därför måste det kraftsamlas.

En kraftsamling kräver till viss del koncentration. Vi måste bestämma vad som ska göras var. Men koncentration behöver inte nödvändigtvis innebära att allting ska samlas till ett sjukhus. Det viktiga är ju att man bestämmer att det görs på något ställe. Det är i denna anda som 3 S-utredningen och de olika utredningar som pågår inom ramen för den arbetar, där man tittar på ett 25-tal specialiteter för att förutsättningslöst ta reda på hur vi bäst ska organisera högspecialiserad sjukvård i Stockholms län oaktat hur det ser ut i dag.

Det skulle inte förvåna mig om man, när man blir färdig i början på nästa år, på de flesta områden kommer att finna kraftiga vinster genom att samla kompetens – i vissa fall till ett enda ställe, i andra fall till kanske ett par ställen. Högkvalitativa centra, där man har forskning och kan ta del av egen och internationell forskning – sådant som kallas *Centres of Excellence*.

Jag ser fram emot att få ta del av de resultat som 3 S-utredningen kommer att presentera när den blir färdig. Här ser jag som ordförande i en av de medicinska programberedningarna en uppgift för dem att fördjupa oss i de resultaten och ta till oss det man får fram, och även diskutera tillsammans med representanter för professionen

de olika förslag som kommer. Jag hoppas att det också ska leda till en bra politisk beredning innan förändringarna införs.

Med detta vill jag yrka bifall till majoritetens budgetförslag med förändringar.

Anförande nr 260

G u n i l l a H e l m e r s o n (m): Herr ordförande, fullmäktige! Barns tid är viktig. Därför införde vi bland annat vårdgaranti för barn med neuropsykiatriska funktionshinder, den garanti som ni nu avvecklar i stället för att utveckla vilket borde vara det enda riktiga. Redan i dag kan de få vänta 1 ½–2 år på att få hjälp. På ALB finns det nu dubbelt så många i kö som man klarar av att utreda på ett år.

I valet utlovades en prioritering av barnfrågorna och stödet för barn i behov av särskilt stöd. Nu i oktober hörde vi att 15 av 18 BUP-mottagningar inte kan ta emot de barn som behöver vård och behandling. Jag undrar om ens ni tycker det är rimligt att 10–12-åringar inte får den hjälp de behöver. Det blir ju allt fler som är yngre som behöver hjälp. I snitt är det 1 000 nya barn per månad som söker vård. Vilka följder får det att hjälpen uteblir i ett hyfsat tidigt skede?

Det är viktigt med en bra start i livet. Därför vill vi behålla mödra- och barnavårdspengen, och också införa en eftervårdspeng i förlossningsvården, samtidigt som vi öppnar för fri etablering av MVC och BVC. Vi vill också förbättra rådgivningen per telefon för barnfamiljer och öppna för hembesök när det behovet finns.

Cirka 10 procent av de barn som föds är i behov av någon form av neonatalhjälp. Den behöver därför byggas ut, och i största möjliga utsträckning vill vi att det sker med samvårdsplatser.

Kvinnosjukvård är faktiskt mer än bara förlossningsvård. Vi bedömer att en ny kvinnoklinik kommer att behövas i framtiden. Vi tror inte att de avgiftshöjningar som har införts när det gäller mammografi och gynekologiska screeningar främjar en förbättrad hälsa för kvinnorna, inte heller de nedläggningar som har skett av de välfungerande gynekologiska mottagningarna i Traneberg och Jakobsberg, till exempel.

När det sedan gäller IVF konstaterar vi att i stället för att utnyttja de resurser som faktiskt finns här i Stockholm i form av privata vårdgivare som kan minska kötiderna, kan nu i er värld bara de som betalar själva få hjälp där. Vi vill inte heller se försämringar av reglerna för assisterad befruktning, för nationella valmöjligheter när det gäller den här typen av vård, och inte heller för ägg- och spermiedonationer.

När det så gäller de nya förslagen om Norrtälje och Södertälje är jag alldeles övertygad om att den uppslutning kring sjukhusen som medborgarna har visat i de båda regionerna kommer att bli minst lika nödvändig om ett år igen, då det verkliga beslutet ska tas om de faktiskt kommer att finnas kvar som riktiga akutsjukhus. Jag vill påpeka att Södertälje sjukhus är ett av landets absolut största länsdelssjukhus – det är inget litet sjukhus man talar om!

Bifall till det moderata budgetförslaget!

Anförande nr 261

Cecilia Carpelan (fp): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Skillnader i hälsa mellan olika grupper beror bara till en mindre del på vad sjukvården gör och inte gör. Ohälsan beror i stället mest på en misslyckad ekonomisk politik och en misslyckad integrationspolitik. Och vi vet ju vem som har ansvaret för det!

Ändå försöker majoriteten ge sken av att sjukvården ska göra enorma insatser för att minska hälsoklyftorna. Det är helt orealistiskt.

Det ni i majoriteten skulle kunna göra är att öka tillgängligheten till vård och förebyggande insatser i socialt och ekonomiskt utsatta områden, precis som vi gjorde i den borgerliga majoriteten förra mandatperioden. Det tråkiga är bara att ni inte har en enda krona över till fler husläkarter. Det tråkiga är att ni inte har någon klar tanke eller några nya idéer om hur folkhälsan ska förbättras, utöver det som vi grundlade under förra mandatperioden och som vi i mångt och mycket är överens om.

Den nya folkhälsorapporten visar på en mycket stor ökning av alkoholkonsumtionen i länet, särskilt bland unga. Det här är väldigt oroande och en stor utmaning. Jag vill fråga majoriteten hur ni har tänkt att ta itu med denna stora utmaning. Finns det till exempel pengar och förmåga att bygga ut de lokala, integrerade beroendemottagningarna, både för vuxna och för ungdomar? Varför drar ni ned på slutenvården för alkoholmissbrukare när behoven ökar?

Den psykiatriska vården har debatterats intensivt den senaste tiden, och i den debatten har sjukvårdslandstingsrådet Sevefjord hävdad att psykiatrin ska fredas från besparingar. Men vi vet ju hur det blev med liknande löften i år, och det ser minst lika illa ut 2004.

Med tanke på allt yvigt prat om satsningar på de psykiskt sjuka, kunde man kanske ändå tänka sig att psykiatrin skulle öka sina aktiviteter nästa år, men så är det inte. Det visar den här overheadbilden från budgeten för södra länets produktionsområde. Slutenvården minskar därför att ni har lagt ned i år. Öppenvården är oförändrad. Alltså syns det ingenting av de ökade insatser som Sevefjord påstår sig göra.

Folkpartiet har en tydlig strategi när det gäller vårdens insatser för en bättre hälsa. Vi vill satsa på primärvården, vi vill ha hälsokonsekvensbeskrivningar, vi vill ha vårdgaranti för rökavvänjning och vi vill ha tydliga uppdrag till alla vårdgivare att samarbeta för en bättre hälsa. Folkpartiet vill fortsätta det mycket ambitiösa reformarbetet för de psykiskt sjuka som påbörjades under förra mandatperioden. Det innebär i korthet att det ska finnas ett brett och likvärdigt utbud över hela länet. Vi vill utveckla vårdprogram och framför allt följa upp dem. Vi vill ha valfrihet för de psykiskt sjuka – valfriheten är särskilt viktig för dem. Vi vill ha vårdgaranti, och vi vill ha gemensamma nämnder mellan kommuner och landsting. Vi vill också ha ett ökat fokus på prevention och behandling av missbruk.

Med det vill jag yrka bifall till Folkpartiets förslag till budget.

Anförande nr 262

B r i t R u n d b e r g (v): Ordförande, ledamöter! Jag tänker tala om psykiatri och missbruksvården i mitt inlägg, som blir ganska kort.

Det är ju så att medan hjärt-kärlsjukdomar är det stora folkhälsoproblemet i övriga landet, är den psykiska ohälsan det växande folkhälsoproblemet i vårt län. Därför måste vi ägna detta stor uppmärksamhet.

Under många år fick psykiatri mindre resurser. Det berodde bland annat på olika ersättningsystem som gjorde att det längsta stråt hela tiden har dragits av akutsjukvården. Jag är glad åt att vi nu åtminstone har ändrat den riktningen och undantagit psykiatri och geriatriken från alla besparingar i den här väldigt tuffa budgeten.

Jag ser fram emot den satsning som vi nu ska göra på närsjukvården. För det är ju där, ute i det lokala samhället, som vi kan göra insatser för de psykiskt sjuka och för missbrukarna. Jag tror på att man fortsätter med att bygga ut lokala mottagningar för missbruksvården, tillsammans med kommuner och stadsdels-nämnder. Jag tror också att det är nödvändigt när det gäller psykiatri att ha ett mycket intimare samarbete med kommunen. Det räcker inte med avtal, det räcker inte med sammanträden – man ska sitta under samma tak, kommunfolk och landstingsfolk, och möta de här patienterna där ute där de bor.

Sedan vill jag bara helt kort säga någonting om Moderaternas budgetförslag när det gäller psykiatri. Jag tycker att det är så häpnadsväckande, det är nästan en milstolpe i psykiatri, landstingets och sjukvårdens historia: De föreslår mer poliser under det avsnitt av budgeten som handlar om psykiatri! Visserligen ligger det på riksplanet, men att de över huvud taget tar med det här är märkligt. De föreslår också att man ska häva förbudet att slänga psykiskt sjuka i fängelse – jag förstår att man vill se dem i fängelse i stället för att döma dem till vård. De vill också ha tvångsvård i öppenvården – hur nu det ska gå till. Det begriper då inte jag.

Det är en moderat psykiatireform i repressionens tecken! Det är väl det som är deras visioner. Vi hörde ju så mycket om Moderaternas visioner. På dem bara!

Bifall till majoritetens förslag!

Anförande nr 263

S o n i a L u n n e r g å r d (kd): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Just nu pågår Operation Kvinnofrids fjärde affischkampanj i Stockholms län, där uppmaningen är att få vuxna i samhället att visa civilkurage och ta ställning mot mäns våld mot kvinnor. Hela samhället måste agera.

Redan 2001 föreslog Kristdemokraterna att utarbeta handlingsplaner för våldsutsatta kvinnor på de olika akutmottagningarna och inom primärvården. Våldsbrott, och hot och misshandel mot kvinnor påverkar också kvinnors hälsa, både psykiskt och fysiskt.

Därför är det viktigt med åtgärder som tryggar kvinnors säkerhet utifrån ett hälsoperspektiv.

Stödet till barn i familjer där misshandel pågår måste också förbättras. Folkhälsoarbetet kräver en utveckling av det gemensamma åtagandet mellan landsting och kommun samt mellan de olika verksamhetsgrenarna inom landstinget.

Till Sverige kommer varje år tusentals kvinnor för att leva med en man som bor här. Bland dessa finns tyvärr de som kan betecknas som offer för en cynisk form av import, eller förmedlingsverksamhet som det kallas med ett finare ord. Många kvinnor ser i erbjudandet en möjlighet till ett nytt liv. Flera hundra av dessa hamnar varje år på en kvinnojour på grund av misshandel. Ofta kan dessa kvinnor inte språket, och de har ingen kunskap om kulturen i det nya landet. Många har lockats hit med drömmen om ett fint hus, pengar och en dräglig tillvaro. Denna illusion grusas dock snart av den bistra verklighet där kvinnan blir ett offer för en man som utnyttjar henne både fysiskt, psykiskt och sexuellt. Det finns exempel på män som har importerat inte mindre än tolv utländska kvinnor. Det är fruktansvärt! Kvinnojouren befolkas tyvärr av många av dessa kvinnor.

Trots att det finns en strategi för hur man ska förverkliga Barnkonventionen, återstår det fortfarande en rad åtgärder för att förbättra barnens situation. Barn kan inte värja sig, på det sätt som vuxna kan. Barn kan inte välja sin värld. Det är oerhört viktigt att barn som utsätts för våld och brott, eller ser våld och brott, bemöts av personal som är van att uppfatta barns språk, signaler och behov.

Naturligtvis löser inte ett handlingsprogram i sig alla problem, men det ger en tydlig signal om att landstinget anser att insatser mot kvinnovåld är en mycket angelägen fråga. Det sätter också press på kommunerna att själva utarbeta handlingsprogram och att aktivt verka för att kvinnojouren finns tillgänglig som skydd och stöd. Jag är glad att jag bor i en kommun, Sollentuna, där vi har det här som en högt prioriterad fråga och där vi har en väl fungerande kvinnojour.

Bemötandet är viktigt när man misstänker våld mot kvinnor, och därför ska all personal ha tillgång till handlingsprogram som främjar bearbetning, vård och behandling. Detta var synnerligen angeläget 2001, och det är än mer angeläget i dag.

Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas förslag, med tillägget att det även gäller barn.

Anförande nr 264

E s a b e l l e R e s h d o u n i (mp): Ordförande, fullmäktiges ledamöter och åhörare! Jag vill inleda med att säga att jag är mycket stolt över vår nya politiska organisation. Det har framförts mycken kritik mot vår nya organisation här i dag. Kanske beror det på att oppositionen inte har förstått sin roll. Eftersom jag är politiker i en av de geografiska beredningarna, tänkte jag prata lite om politikerrollen där ute.

Vår uppgift är ju att lyssna på medborgarnas röst ute i länet för att få insikt i de verkliga behoven och önskemålen. Det är att med hjälp av medborgarna få möjlighet att

samarbeta med kommunerna och de lokala organisationerna ute i länet. Det är just detta som de geografiska sjukvårdsberedningarna gör.

Det pågår ett intensivt arbete ute i Stockholms län med att lyssna, med att förbättra samarbetet och med att på alla möjliga sätt försöka tillmötesgå de lokala behov som finns i vårt landsting. Många människor är missnöjda med den lokala sjukvården och omsorgen. De får inte den vård de har laglig rätt till, och det är naturligtvis inte bra, så det behöver förbättras. Men frågan är: Vad kan vi göra rent praktiskt? Jo, precis det vi gör just nu: samverka och lyssna. De geografiska beredningarna gör just detta.

Samarbete ger också, som vi alla vet, en möjlighet att bättre utnyttja våra gemensamma resurser. Inte minst visar det nuvarande ekonomiska läget på de enorma behov som finns att utnyttja skattepengarna effektivt. Man kan till och med säga att vi helt enkelt inte har råd att inte samarbeta.

Demokratin kräver ett fördjupat samarbete. Dialogen mellan medborgare och politiker är en förutsättning för den levande demokrati som vi alla vill ha. Den lägger grunden för en ökad förståelse av den svåröverskådliga landstingskommunala och kommunala verksamheten. Vi politiker måste öka kunskapen om den verklighet som ligger utanför våra sammanträdesrum, och det är just det som pågår i den nuvarande majoriteten.

Därför, ordförande, är jag som miljöpartist mycket stolt över vår politiska organisation.

Anförande nr 265

J u a n C a r l o s C e b r i á n (s): Ordförande, fullmäktige! Jag ska fortsätta och ge en bild från en beredning, men inte en geografisk utan en medicinsk, Ettan som vi som sitter där kallar den. Den ansvarar för stora områden, framför allt två som är väldigt stora. Det ena är att följa upp utredningen om närsjukvård, det andra handlar om äldreomsorg eller det som ibland kallas geriatrik.

Vård för äldre prioriteras av alla partier, och det kan därför vara bra att informera om vad den där beredningen vill prioritera kommande år.

Efter några sammanträden har vi kommit fram till att vi vill fokusera vårt arbete på två stora mål: Det första är att vi vill verka för att äldre ska uppleva tillgänglighet och trygghet och att samordningen av vård och omsorg ska vara god. Det är stora ord, och ”verka för” kanske inte ser så värst bindande ut, men vi har också tagit fram ett handlingsprogram där vi successivt kommer att gå igenom de här frågorna.

Det andra är ingen ny fråga utan ett gammalt problem, som vi inte haft orken eller förmågan att lösa: att verka för att hälsosamtal och hälsokontroller för äldre införs i Stockholms läns landsting senast 2006. I dag finns det förhoppningar att kunna genomföra det. Det finns planer på nya äldreomsorgscentraler i både Hökarängen och Solna. Samtalen skulle kunna börja där.

Ettans andra stora område är närsjukvård, som vi har hört många tala om men kanske mindre beskriva vad det är. Närsjukvård är ingen ny vårdform, det är ett nytt sätt att

tänka och att arbeta. I närsjukvården samverkar alla befintliga resurser i hälso- och sjukvårdssystemen som en helhet för att kunna skapa trygghet och tillgänglighet för befolkningen.

Under de elva månader som jag har verkat i landstinget har jag besökt många olika verksamheter, framför allt inom primärvården och i den geografiska beredning där jag är ordförande. Jag har sett att de flesta verksamheter har en oerhört hög kvalitet, men sällan har de kontakt med andra verksamheter i närområdet. Det finns inte en dialog, och ibland finns inte kunskap om vad andra verksamheter erbjuder. En ledamot i beredningen för söderort myntade tidigt uttrycket: ”Det finns för mycket Capricciosa!” Vad han menade var att det finns alldeles för många primärvårdsenheter som erbjuder samma sorts sjukvård – bra sjukvård, men samma av sort – så att alldeles för många patienter känner sig benägna eller tvungna att åka till akutsjukhuset.

Närsjukvården ska utgå från patientens behov, inte från vem som är vårdgivare eller vilken organisation denna tillhör eller vilken specialitet man har.

Samverkan är grunden i närsjukvårdsarbetet, samverkan mellan olika vårdgivare inom ett begränsat närområde. Hökarängens äldrevårdscentral har nämnts, som ska serva fem stadsdelar med sammanlagt 27 000 invånare. Det kan vara ett exempel på närsjukvårdscentra.

Till glädje för oss i majoriteten och för oss som sitter i beredningen, har vi sett att i de budgetunderlag som de geografiska beredningarna har presenterat finns det många, många goda exempel på hur man i sitt eget område vill bygga upp närsjukvårdskonceptet. Jag har tagit upp ett exempel från var och en, inte för att jag vill prioritera. Men de nio områden som utgör Stockholms läns landsting har prioriterat. Visst är det spännande! Tillgänglighet finns med i alla nio beredningarna. Det måste vara någonting som ingen är nöjd med, utan på det området måste vi snabbt göra väldigt mycket. Det tredje, att analysera äldres behov av psykiatri, är någonting som jag inte har hört så ofta. Varför ska ungdomsmottagningarna ligga liksom lite för sig själva, varför lockar de inte så många att komma? Äldrevården vill alla på olika sätt utveckla. En del vill att ett folkhälsomål för deras befolkning ska tas fram.

Närsjukvårdsutredningen är nästan till ända och kommer att presenteras i slutet av februari. Den nya majoriteten kommer att se till att många aktörer, samarbetspart-ner och andra intresserade ska kunna få den på remiss. Jag är glad att kunna konstatera att det redan finns många exempel, de geografiska beredningarna har inte väntat tills utredningen är färdig utan de vill starta redan nu.

Avslutningsvis yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag.

Anförande nr 266

Filippa Reinfeldt (m): Fru ordförande, landstingsledamöter! Bland det jobbigaste vi människor vet är förändringar, de skapar oro och otrygghet för många. Vad ska det bli av mig? Kan jag jobba kvar på den här husläkarmottagningen? Vad

händer med mina barn om de blir sjuka? Hur länge ska Anna, nio år, få vänta i kö för att komma till sin anorexivård? Kommer min svårt cancersjuka goda vän att få den smärtlindrande strålning som hon så väl behöver i livets slutskede? Nej, det är inte helt säkert.

Tyvärr har den nuvarande majoriteten fel fokus och fel perspektiv. Det går för fort, och det blir fel. Mina vänner, de har misslyckats förr och de kommer att göra det igen. Sist Socialdemokraterna hade chansen, lämnade de efter sig en kö på över 22 000 människor som väntade på vård. Bland dem fanns det nära 2 500 barn. Fru ordförande, jag är besviken att behöva säga det, men nu tvingas vi uppleva strukturplanen i repris!

Förra året gick Socialdemokraterna till val på löftet att satsa på sjukvården. Anna Berger Kettner betonade i Dagens Nyheter för ett år sedan att det ska vara tydligt att de pengar man får från skattehöjningen ska gå till just barnens behov i hälso- och sjukvården. Nu har ni föreslagit en skattechock, samtidigt som ni raserar sjukvården för de människor som är de allra svagaste.

För inte så länge sedan tog en medarbetare på Astrid Lindgrens barnsjukhus kontakt med mig och berättade om vilka konsekvenserna blir för de allra svårast sjuka barnen, om ledamöterna i landstingsfullmäktige här i dag tar beslut om vänstermajoritetens budget. Det är inte helt lätt att utläsa i budgeten, ska jag erkänna, men med den minskning er budget innebär ska Astrid Lindgrens barnsjukhus spara 65 miljoner kronor nästa år – på just barnen!

Och det är inte vilka barn som helst, det handlar inte om snuvor eller skrapsår på knäna. Det handlar om astmasjuka barn, som kommer in akut med ambulans mitt i natten därför att man inte vet om de ska leva eller dö i sitt astmaanfall. Det handlar också om de kroniskt sjuka barnen. Det är de som kommer i kläm med ert sparpaket, till exempel barnen som nyinsjuknar i diabetes. Vad tror ni följderna blir för barn med diabetesjukdomar om man inte sköter om dem redan från början, i form av njurbesvär, ögonskador och andra framtida komplikationer?

Fru ordförande! Här i min hand har jag också en ny, eller snarare nygammal, ännu för allmänheten hemlig sparplan. Parallellt med de gigantiska besparingarna på Astrid Lindgrens barnsjukhus planerar nu majoriteten återigen att stänga Danderyds barnakut. Jag trodde knappt mina ögon när jag såg det. Favorit i repris för Socialdemokraterna! Är det månne vad som döljer sig bakom rubriken "Samordningsvinster i vården"?

Ingela Nylund Watz gav raka besked inför valet 2002. Då lovade hon bland annat att inte några omvälvande förändringar i sjukvårdens organisation skulle genomföras. Nu avvecklar ni medborgarnas vårdgaranti. För många invånare är det just vårdgarantin som är tryggheten i sjukvården.

Under den borgerliga majoritetstiden utökade vi ätstörningsvården i regionen. Vi införde en vårdgaranti, så att föräldrar till små flickor med till exempel anorexi skulle kunna ställa krav på att få komma till vården och att få hjälp.

I dag för precis en månad sedan läste jag en artikel i tidningen Aftonbladet, och jag skulle gärna vilja läsa upp inledningen till den: ”Just nu köar 400 flickor i Stockholms läns landsting med sjukdomen *anorexia nervosa* för att få vård. Många av dem väger så lite som 27–28 kilo. De yngsta flickorna är bara nio tio år gamla.” Och så förklarar skribenten vad som är det egentliga problemet: ”Politikerna lider av *economia nervosa*.”

Fru ordförande! Det är näst intill skandal att de här små barnen ska behöva bli av med sin vårdgaranti, som ger dem rätt att få komma till vård och behandling innan sjukdomsförloppet försvåras, innan det är för sent!

I det socialdemokratiska Östergötland talar politikerna åtminstone klarspråk. Där redovisar man öppet vad det är man prioriterar bort. Man säger till exempel att personer med godartade tumörer blir utan vård. Här i Stockholms läns landsting hukar sig Socialdemokraterna bakom en nedskärningsbudget utan tydliga konsekvensbeskrivningar.

Det ni dock är tydliga med är att inte beskriva effekterna av er nya strukturplan. Ni berättar inte att det är de kroniskt sjuka barnen som drabbas. Ni berättar inte att det är små flickor och pojkar som blir utan ätstörningsvård. Ni berättar inte om de hemliga planerna att stänga Danderyds barnakut igen. Ni berättar inte heller att en del av de mångmiljonbesparingar som ni ska hämta hem tas på akutmottagningen på Astrid Lindgrens barnsjukhus.

Fru ordförande! Jag tycker att någonting har gått väldigt snett, när politiker tror att deras uppdrag är att ta in mycket skattepengar från alla för att sedan smeta ut pengarna på alla. Då har man tappat fokus. I stället bör man satsa pengarna på dem som har de allra största behoven.

Socialdemokraterna talar så stort om rättvisa och solidaritet i vården – före allmänna val. I praktiken sparar ni i stället stort på de allra svårast sjuka!

Fru ordförande, andra har redan yrkat bifall till det moderata budgetförslaget. Därför tar jag mig nu friheten att i stället yrka avslag på majoritetens förslag.

Anförande nr 267

M a r g a r e t a B l o m b ä c k (fp): Fru ordförande, landstingsledamöter! En sammanläggning av Karolinska sjukhus och Huddinge sjukhus ger en jättekoloss som kommer att bli svår att styra. Har utredarna egentligen studerat alla misslyckanden? Göteborg – utredningen var icke klar i går kväll – San Francisco, Helsingfors, London, Genève, Lausanne, etcetera.

Jag har alltid haft arbetsplats på Karolinska sjukhuset, men jag har utbildat läkare från Huddinge och även haft doktorander från Huddinge. Jag har suttit i etiska kommittén för Huddinge. Jag har observerat att det är mycket olika kulturer på KS och HS. Jag frågar

mig om utredarna – som alla kommer från HS och haft långvariga anställningar där – verkligen har förstått de olika kulturerna.

Andra brister i utredningen: Bristande förankring, personalen har ej varit med. Det har gått alldeles för snabbt. Utredningen har ej belyst konsekvenserna. Och målen, är de bara ekonomiska? Första åren blir det ingen vinst. I Göteborg har man inte ens utrett ekonomin. Man har inte redovisat alternativa lösningar. Och var är visionerna för en sammanslagning?

Jag yrkar beträffande sammanläggning KS-HS enligt kd:s förslag, som nu stöds av Folkpartiet och Moderaterna, om återremiss. Om majoriteten ändå avser genomföra förslaget, måste hela processen vetenskapligt utredas från dag noll – först i världen, kanske!

Anförande nr 268

C a t a r i n a W a h l g r e n (v): Ordförande, ledamöter! Det här handlar om utveckling och om visioner. I de geografiska beredningarna arbetar vi mycket med samverkan. Vi knyter kontakter och skriver samverkansavtal med kommunerna för att kunna samordna insatser som syftar till att ge våra medborgare bästa vård och stöd. Vi vill förhindra att någon faller mellan stolarna eller att dubbelt arbete utförs. Många av de insatser som vi samverkar kring är förebyggande och strävar efter att hålla befolkningen frisk.

Samverkan, inte konkurrens, är den väg vi vill gå för att nå bästa resultat för våra invånare.

Även mellan sjukhusen måste samarbetet utvecklas. Vi ska i framtiden inte behöva höra att det ena sjukhuset expanderar på det andras bekostnad, utan vården ska utföras så att sjukhusen i stället hjälper och avlastar varandra och ger invånarna tillgång till en nära vård av hög kvalitet.

Med det förslag som i dag ligger för Norrtälje sjukhus ger vi utrymme för en bred utredning om hur Norrtälje sjukhus långsiktigt ska utvecklas, det som Christina Andersson efterfrågade. Visst, det ska ske besparingar och det blir tufft. Men det här landstinget har en synnerligen dålig ekonomi. Av borgarna verkar det bara vara Kristdemokraterna som förstår det. Med det förslag som i dag ligger för Norrtälje sjukhus ges vi i Nordostberedningen och andra aktörer i de norra länsdelarna en möjlighet att ytterligare fördjupa samarbetet kring sjukvård och omsorg. På ett helt nytt sätt ges nu akutsjukhus, primärvård och kommunal omsorg chansen att utveckla en nära samverkan och en ny struktur, som förhoppningsvis kommer att ge den bästa vården till det bästa priset.

Många människor har engagerat sig i frågan om Norrtälje sjukhus framtid. Genom att vara överens över parti-, block- och alla möjliga andra gränser har vi lyckats nå fram till det förslag till beslut för Norrtälje sjukhus som i dag ligger framför oss. Genom fortsatt enighet ska vi klara de besparingar som måste göras och komma fram till de bästa

långsiktiga lösningarna, både för Stockholms läns landsting och för invånarna i de norra länsdelarna.

Jag yrkar bifall till majoritetens förslag till budget.

Anförande nr 269

I n g a - B r i t t B a c k l u n d (kd): Ordförande, landstingsledamöter! Den nya folkhälsorapporten om hur vi mår i vårt län ger verkligen anledning till eftertanke och aktion.

Ska vi peka på någon grupp som behöver lyftas fram, så är det de unga och de så kallade unga vuxna. Hur ser vi till att inte den upplevda psykiska ohälsan försämras ytterligare? Enligt statistik från regionplane- och trafikkontoret kommer åldersgruppen 13–18-åringar att öka betydligt, och där ser man vissa negativa tendenser redan nu. Oroväckande är bland annat att antalet självmordsförsök bland unga mellan 15 och 24 år har ökat under senare år. Vilken roll spelar då ungdoms-mottagningarna för att stötta och hjälpa?

Vi kristdemokrater vill att det förebyggande arbetet prioriteras när medel fördelas, men vi behöver också se till att bemanningen av speciellt psykologer ökas. Sjukvårdslandstingsrådet Birgitta Sevefjord har på en interpellation i oktober svarat att det för närvarande inte finns några planer på att förstärka på psykiologsidan, vilket vi kristdemokrater djupt beklagar. Jag menar, att den utveckling vi ser hos de unga är alarmerande.

Det stöd som den unge behöver i sin familj sviktar ofta numera, och vi måste se till att dagens uppväxande släkte i vårt län, som i alltför hög grad upplever psykisk ohälsa, inte blir morgondagens psykiatripatienter.

Vi kristdemokrater föreslår också att öppettiderna på ungdomsmottagningarna utökas till kvällar och helger och väntetiderna därmed förkortas. Att i tid fånga upp ungdomar som far illa är den enskilda åtgärd som har störst betydelse för att förebygga framtida psykiskt lidande.

Psykiatrireformen lyckades på sin tid lösa en del av dåtidens problem, men mycket återstår att göra, till exempel att bolla det mellan missbrukarvården och psykiavården, där ingen tar ett helhetsansvar för personer med så kallad dubbeldiagnos. Vi kristdemokrater föreslår därför en speciell akutmottagning för de patienterna. Med en egen mottagning kan hjälp ges snabbt och förhindra att någon blir ivägkörd, vilket händer av och till i dag.

Vad som är viktigt, kanske särskilt inom psykiatrin, är individuella vårdplaner utan brott i vårdkedjan. Andra förbättringar inom psykiatrisektorn är införandet av telefonjour, dygnet runt, för både patient och anhörig. Mobila team skulle också i mycket större utsträckning än i dag kunna hjälpa och stödja.

Slutligen vill jag bestämt påstå att fler slutenvårdsplatser behövs inom psykiatrin. Patienten ska inte behöva ligga kvar på akutmottagningen i ibland två tre dygn innan plats kan beredas på en avdelning.

Allra sist så behöver enligt brukarorganisationerna och anhörigföreningarna olika mellanvårdsformer startas. Likaså bör möjlighet ges till olika former av terapi, vilket innebär både läkemedelsterapi och/eller behandling av psykoterapeut.

Vi kristdemokrater menar att de åtgärderna är oerhört viktiga för att hjälpa de patienter som är mest sårbara och knappast högröstade i vårt samhälle av i dag.

Bifall till Kristdemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 270

Lena - Maj Anding (mp): Ordförande! Jag ska här prata om ett annat område som ligger mig varmt om hjärtat, och det är rehabilitering.

Rehabilitering är ett område som behöver ökad uppmärksamhet. Det gäller både den rehabilitering som omfattar kroniker och olika sjukdomsgrupper på specialist-nivå och den rehabilitering som kan ske i primärvården.

De ökande sjukskrivningarna är ytterligare ett motiv för att stärka rehabiliterings-arbetet. De vanligast förekommande diagnoserna i de ökande ohälsotalen är ju psykisk ohälsa och rörelseorganens sjukdomar. När det gäller rörelseorganen ansvarar Medicinsk programberedning 3 för frågor kring kvalitetsutveckling och prioriteringsarbete. Jag vill passa på och nämna några initiativ som beredningen hittills har diskuterat.

Beredningen har ett brett ansvarsområde, och till detta hör även övergripande frågeställningar gällande rehabilitering. Vi har i den medicinska programberedningens aktivitetsplan konstaterat att det finns behov av att analysera rehabiliteringsmedicinens ställning – och nu talar jag inte bara om rörelseorganen utan om hela rehabiliteringsmedicinen inom det medicinska programarbetet.

Det som behöver begrundas är om rehabiliteringsmedicin kanske ska bli ett eget programområde, som ett led i att stärka dess ställning och också som ett led i att få en större bredd i rehabiliteringsarbetet. Det är också viktigt med tanke på det framtida viktiga samarbetet med Försäkringskassan.

Med detta menar jag att en helhetssyn som innebär att både medicinska företrädare och personal med beteendevetarkompetens samverkar kring patientens rehabilitering. Vi eftersträvar en multiprofessionell helhetssyn kring rehabiliteringsinsatserna, eftersom vi anser att detta är nödvändigt för att utveckla kvaliteten i detta arbete.

Vidare är det min förhoppning att det multiprofessionella samarbetet kring patienten också ska bidra till ökade kunskaper om orsakerna till sjukdomar och besvär, så att vi får en bättre grund för det förebyggande arbetet.

Sedan kan jag inte låta bli, när jag ändå står här, att bemöta en del frågeställningar som har tagits upp tidigare. Man påstår att den budget som vi från majoriteten lägger i dag

drar in för kroniker, funktionshindrade, barn och ungdomar och så vidare, vilket jag menar är att fara med osanning i talarstolen. Vår inriktning är den precis motsatta.

Jag har läst Moderaternas budget. Där finns fyra rader om människor med funktionshinder. Visserligen är det viktiga rader, men väldigt få. Jag vet också vad som hände förra mandatperioden kring de 400 barn som behövde habiliterings-insatser och inte fick det.

Ni påstår till exempel att ni tillgodoser behovet av neuropsykiatri för barn. Hur då? Det finns i alla fall ingenting som tyder på det i er budget. I vår budget, däremot, finns det både autismcenter, verksamhet för barn med Aspergers syndrom och verksamhet med tidiga insatser på Tipo. Var finns era satsningar?

Anförande nr 271

K e n n e t h S j ö k v i s t (s): Ordförande, ärade fullmäktigeledamöter! Jag vill inleda mitt lilla anförande med att förvarna fullmäktige om att jag nu tänker komma med ett inlägg som enbart är positivt. Jag ska nämligen prata om Sjukvårdsberedning Sydost. I vår sjukvårdsberedning har det sedan länge rått en samsyn kring att framför allt satsa dels på utvecklingen av närsjukvården, dels på samverkan mellan berörda intressenter inom sjukvården.

När det gäller närsjukvården ska invånarna erbjudas en kvalificerad och lättillgänglig närsjukvård med väl fungerande samverkan och bred specialistkompetens – det är vår vision. Detta ska vi åstadkomma genom att fortsätta utvecklingen av närsjukhusen i Nacka och i Handen, med sikte på att dessa sjukhus ska klara befolkningens behov av den vardagliga och nära sjukvården, som inte kräver akutsjukhusens resurser. Nacka närsjukhus är redan långt framme i den här utvecklingen, medan Handens närsjukhus inte ännu kommit lika långt men ändå är på god väg. Vi har även inlett en översyn av strukturen i övriga närsjukvården för att se hur vi bäst kan kraftsamla kring våra befintliga resurser.

De äldres hälsa är ett annat viktigt område, där vi har påbörjat ett pionjärbete i Nynäshamn med så kallade äldreteam, som har visat sig vara väldigt lyckosamt. Detta är någonting som vi vill gå vidare med och utvidga till att omfatta hela sjukvårdsberedningens område.

Vi tror också att det förebyggande hälsoarbetet blir allt mer viktigt om vi ska klara morgondagens sjukvård. Därför satsar vi mycket på det, med fokus på alkohol, tobak, fysisk aktivitet och matvanor. Särskilt vill vi här lyfta fram landstingets överviktsprogram.

Vi ska fortsätta med att utveckla de samverkansavtal och överenskommelser som redan är etablerade. Det betyder att vi har samverkansgrupper i varje kommun med politiker från kommun och landsting, vi har förtroenderåd inom psykiatrin och vi har en utvecklad dialog med patient-, anhörig- och handikapporganisationer samt våra olika vårdproducenter. Alla dessa verksamheter brukar komma samman en dag per år i det som vi kallar Samverkansdagen.

Vi har även dialog med befolkningen i form av teater, fokusgrupper och träffpunkter.

Slutligen har vi inrättat ett kvalitetspris för att uppmuntra de verksamheter som är duktiga. I år avses kvalitetspriset gå till den verksamhet som har den bästa läkemedelshanteringen.

Avslutningsvis kan jag inte underlåta att nämna att jag sedan årsskiftet har haft nöjet och äran att inviga fyra nya verksamheter inom beredningens område. Det är en ny vårdcentral, Sickla hälsocenter, samt ett Mini-Maria, båda i Nacka, Handens närakut i Haninge samt Nestor, ett forsknings- och utvecklingscenter för äldre som är beläget i Haninge men också ska samverka med kommunerna Värmdö, Tyresö, Haninge och Nynäshamn. Hör och häpna: allt detta har vi klarat av och ändå lyckats hålla oss inom våra givna budgetramar!

Jag törs därför påstå att om man bor eller är verksam inom Sjukvårdsberedning Sydosts område så kan man se framtiden an med stor tillförsikt. Därmed yrkar jag bifall till budgetförslaget från s, v och mp.

Anförande nr 272

M o n i c a K a r l s s o n (kd): Jag vill bara kommentera det Lena-Maj nämnde om habilitering. Det var faktiskt vi i den föregående majoriteten som tog besluten om Tipo och om autismcentra. Annars kan man fundera över hur det hade sett ut nu!

Det som Kenneth räknade upp var också beslut som togs av den förra majoriteten.

Anförande nr 273

L a r s J o a k i m L u n d q u i s t (m): Fru ordförande, fullmäktige! Det är rätt spännande med tidsbegränsning på inläggens totalitet. Jag tänker nu spara mina förberedda inlägg om uppsägning av privata husläkare och uppsägning av privatpraktiserande läkare till mina interpellationsdebatter i december. I stället ska jag bara göra några små kommentarer och avsluta med en liten diskussion om Brommageriatriken.

Får jag först vända mig till Håkan Jörnehed. När du tog upp majoritetens förslag kring hiv/aidsvården blev jag väldigt förvånad över dina mycket generaliserande och nedsättande omdömen att primärvården inte är mogen att ta hand om dessa patienter. Under mina år som ordförande i Norra Stockholms sjukvårdsområde hade vi många nöjda hiv/aids-patienter, inte minst alla de som tack vare primärvårdens insatser och den personal som fanns där fick vård i hemmet och till slut fick dö hemma. De var mycket tacksamma mot primärvården, Håkan Jörnehed! Jag är förvånad över ditt inlägg.

Så några korta ord om Brommageriatriken. Revisorerna var ju lite tveksamma till det här med avknoppning av Brommageriatriken för nu drygt två år sedan. Man tyckte att vi hade höjt ersättningen alldeles för mycket. Det var så, att avtalet med Brommageriatriken som avknoppades till personalen var exakt transparent med de avtal

som den landstingsdrivna geriatriken i innerstaden fick. Nu har jag fått boksluten för de här två verksamheterna, från den privata, personaldrivna Brommageriatriken och från den landstingsdrivna geriatriken på Sabbatsberg och S:t Göran. De har exakt transparenta avtal. Brommageriatriken gjorde ett överskott med 3 miljoner kronor, geriatriken i innerstaden gjorde ett underskott med nästan 29 miljoner kronor.

Då är min fråga: Vilka signaler borde detta sända till landstingsmajoriteten? Jo, fler privata alternativ, inte färre!

Får jag med detta korta inlägg ändå i särskild ordning yrka bifall till yrkande nr 80, att den landstingsdrivna geriatriska vården övergår i annan regi genom avknoppning eller privatisering. Nu har vi ju fått facit på vad som händer när man privatiserar geriatriken, och det var positivt.

Anförande nr 274

B o J o h a n s s o n (fp): Ordförande, ledamöter! Venhälsan i Stockholms landsting har genom åren inte bara förvärvat en unik kompetens inom sitt område, nämligen hivvård. Såväl inom landstinget som på riksnivå saknar den med få undantag motsvarigheter. Men än viktigare än kompetens är det förtroende som Venhälsan åtnjuter inom sin målgrupp. Dess namn och verksamhet är väl kända bland såväl homo- som bisexuella. Flera av dessa, särskilt yngre som är osäkra på sin sexuella läggning, kan vända sig till Venhälsan utan att riskera att utsättas för fördomar.

Att då, när man tittar i majoritetens budgetförslag, se att det läggs ut besparingar på den klinik där Venhälsan ingår känns väldigt märkligt. När det dessutom samtidigt sägs att Venhälsan ska bibehållas och att det aldrig har funnits något förslag att lägga ned den, blir det ännu märkligare. Vilka hivpatienter är det som ska drabbas av de besparingar ni lägger? Det vore väldigt intressant att få höra.

Sedan tycker jag också att Vänsterpartiet borde skingra de dimridåer man har lagt ut genom att rösta för det förslag som vi i Folkpartiet har lagt, nämligen att bibehålla Venhälsan.

Med de här orden yrkar jag bifall till Folkpartiets förslag att bibehålla Venhälsan och till Folkpartiets budgetförslag.

Anförande nr 275

K e r s t i n P e t t e r s s o n (v): Ordförande, landstingsledamöter och åhörare! Vi har nu debatterat i två dagar, och alla vet att Stockholms läns landsting befinner sig i en svår kris. Jag tror att de flesta medborgare i det här länet och den personal som vi har inom landstinget är mycket väl medvetna om detta. Jag tror också att de är medvetna om att man måste spara. Varför är dock kanske inte alltid lika klart.

Ett sätt att komma till rätta med de ekonomiska problemen är att kravet att det ska vara hänvisning för att få komma till specialist. Hänvisning eller remiss till specialist gör att

husläkaren får en samordnande roll. Husläkaren får en helhetssyn på patienten och kan se olika symptom och sjukdomar som har samband med varandra. Det här avlastar också specialistvården och förbättrar tillgängligheten för dem som behöver specialistvård. Jag tror också att det kan leda till en bättre samverkan mellan olika yrkesgrupper, och jag tror att man kan styra resurserna till dem som har de största behoven.

Däremot tror jag inte att man kan köpa sig förbi remisstvånget, som tidigare sades, och jag kan inte heller förstå hur det här puttar bort människorna ur vården. Det skulle vara intressant att veta. Fortfarande är det ju viktigt att den som behöver hjälp också får hjälp.

Det finns mycket i den här budgeten som jag kan tycka är svårt. Men tyvärr måste vi ta det därför att det är kris i landstinget. Vi måste spara pengar.

Jag vill yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 276

Boel Carlsson (s): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Struktur och arbetsorganisation behöver utvecklas inom sjukvården. Det verkar alla partier vara eniga om. Däremot finns det hos oppositionen en obegriplig bakåtsträvan när det gäller förändring av den politiska organisationen. Folkpartiet och Kristdemokraterna vill ha en rejäl återställare, och Moderaterna vill helst avskaffa det politiska inflytandet över vården.

Den nya politiska organisationen bygger vidare på beställar- och utförarrollen som det tidigare funnits en bred politisk enighet om. Organisationen är dessutom helt i samklang med värdegrunden för hälso- och sjukvården i Stockholms läns landsting. Den nya organisationen ger oss den nödvändiga samlade styrningen och kontrollen över ekonomin, som är en förutsättning för att klara av hälso- och sjukvårdens uppgift enligt hälso- och sjukvårdslagen. Genom att först förändra den politiska organisationen för styrning och ledning av sjukvården vill vi visa vägen för en nödvändig utveckling av verksamheten utifrån ett tydligt fokus på befolkningsperspektivet. Ett reellt värderingsstyrt ledarskap byggs inte enbart på vackra ord utan också på handling, Stig Nyman. Vill du se mer kan du läsa på s. 27 i värdegrunden.

De geografiska beredningarna arbetar nära befolkningen med samtal och samverkan för att tillförsäkra ett starkt befolkningsperspektiv och sammanhållna vårdkedjor som grund för beställningar av sjukvård. Samtalen mellan politiker och befolkning skapar förutsättningar för att stärka tilliten och tilltron till sjukvården. Samtalen ska också ge stöd och vägledning i prioriteringsarbetet.

Trots den knappa tid som gått sedan den nya organisationen började arbeta har ett framgångsrikt utvecklingsarbete skett tillsammans med tjänstemännen i den nya beställarorganisationen. Men också det är ju helt nytt. Vi har påbörjat arbetet med

utveckling av verklig samverkan med stadsdelsnämnderna i Stockholm, som flera har berättat om.

Med tillskapandet av de medicinska programberedningarna har vi ökat dialogmöjligheten mellan sjukvårdens profession och oss befolkningsföreträdare. I utveckling av vårdprogram och vårdkedjor är det viktigt att få in befolkningsperspektivet. De medicinska programberedningarna ger oss också möjlighet att göra övergripande genomlysningar, till exempel av verksamhet och resurser för ungdomsmottagningar. Den bild jag visar är just resultatet av en sådan genomlysning. Den visar hur prioriteringarna såg ut föregående mandatperiod. Sedan kan ni själva dra era slutsatser om allt vackert som har sagts i talarstolen.

Den nya organisationen ger oss en reell möjlighet för fler politiskt förtroendevalda att vara med och påverka utvecklingen i ett tidigt skede av processen. Delaktighet föder engagemang. Vi är övertygade om att det är rätt att öka den politiska demokratin. Ett ökat engagemang kommer att tillföra landstinget mycket energi. Det vore därför lovvärt om Folkpartiet och Kristdemokraterna orkar ta steget framåt och föra ett ärligt och sansat samtal över parti- och blockgränsen om den framtida utvecklingen och styrningen av sjukvården i stället för att sitta fast och tjura i gamla politiska strukturer.

Behovet att öka samverkan både på politisk nivå och på verksamhetsnivå är vi alla överens om, framför allt en ökad och effektiviserad samverkan mellan kommuner och landsting. Det måste bli slut på striden om vem som ska bära kostnaderna. Vi måste i stället fokusera på vad vi kan åstadkomma med våra gemensamma resurser. Våra geografiska beredningar spelar en viktig roll i den processen. Redan nu finns ett antal nya underskrivna avtal utifrån riktlinjer fastlagda av HSU. Avtalen är en viktig grund för en förtroendefull samverkan, men det viktigaste är att våra olika verksamheter inser behovet av och får till stånd ett reellt samarbete till gagn för medborgarna.

Ett bra exempel på fruktbar samverkan är rehabiliteringsgarantin och tillskapandet av ryggcentra där vi samarbetar med försäkringskassan. Ett annat exempel i vårt budgetförslag är fortsatt utveckling av fler familjecentraler där landstinget och kommunerna samlar funktioner som öppen förskola, barn- och mödravårdscentral, barn- och ungdomspsykiatri samt socialtjänst. Samarbetet mellan primärvården, förskolan, skolan och ungdomsmottagningarna i frågor om barns och ungdomars hälsa ska också utvecklas.

Vi kommer också att öka samarbetet med kommunerna kring äldre multisjuka för att undvika att gamla möster Rut i onödan transporteras runt i sjukvårdssystemet. Däremot tänker jag inte ägna mig åt detaljstyrning kring äldrevårdscentraler på det sätt som Kristdemokraterna föreslagit och yrkat här i budgetdebatten.

Det har länge funnits en övertro på att konkurrens är lösningen på framtidens utmaningar inom vården. Samverkan verkar vara ett bättre och väl så dynamiskt alternativ när vi nu ska utveckla framtidens hälso- och sjukvård med fullt ansvar för en ekonomi i balans. Kan vi alla ha ett tydligt befolkningsperspektiv för ögonen, hälso- och sjukvårdslagen i huvudet och värdegrunden för Stockholms läns landsting närmast hjärtat i det politiska

arbetet kan vi säkert hitta möjligheter till samverkan över blockgränsen. Så, Birgitta och Stig, kan vi försöka enas om att prova med lite samverkan under nästa år för medborgarnas bästa?

Jag yrkar bifall till majoritetens framlagda budgetförslag.

Anförande nr 277

Cecilia Carpelan (fp): De siffror som Boel redovisar är siffror från en utredning som vi begärde och gjorde under förra mandatperioden just därför att vi såg att det var skillnad i resursfördelning. Sedan beror det också på vilka uppdrag man har. Avsikten var ju att vi skulle förändra detta. Och det gjorde vi också.

Anförande nr 278

Torbjörn Rosdahl (m): Ordförande, ledamöter! För en knapp halvtimme sedan sade Lena-Maj Anding att rehabilitering var viktigt. Det tycker jag är bra för det tycker vi också. Men jag tycker att det är synd att man har sagt upp rehabavtalet i Sollentuna kommun och många andra kommuner, vilket visar på att ord och handling inte stämmer överens. Jag tycker att det är bättre att det förs en bra politik ute i verksamheterna än att man håller på och jämför textmassor, hur mycket man skriver om olika saker.

Nu kommer jag in på mitt huvudområde, psykiatrin. Då tänkte jag börja med Brit Rundberg som för över två timmar sedan blev lite upprörd över att Moderaterna hade bra idéer inom psykiatrin. Brit Rundberg var ju ordförande i centrala Stockholms sjukvårdsberedning under åren 1995–1998 och genomförde då den största neddragningen av psykiatrin som man hittills har varit med om i landstinget. Vi skulle också kunna fråga föräldrarna till en femårig flicka i Arvika, Anna Lindhs familj, familjerna till dem som dog och skadades på Västerlånggatan och den som fick örat avskuret här på Kungsholmen var de tycker att de här personerna ska vara någonstans. Ja, inte ska de vara ute på gatorna. Brit Rundberg uttryckte en önskan om att den gamla misslyckade psykiatrin ska leva kvar här i landstinget, medan vi moderater genom en konstruktiv och ärlig rapport, *Psykspillrorna*, kommit med många konstruktiva förslag på hur en väl fungerande psykiatri kan och bör vara utformad.

Inget område har blivit så uppmärksammat som psykiatrin under det gångna året. Psykiskt sjuka människor har lämnats vind för våg, trots att de själva aktivt sökt hjälp. Konsekvenserna i extremfallen känner vi alla till. I Sverige och inte minst i vårt eget län har människor tvingats plikta med sina liv på grund av att staten, landstinget och kommunerna inte har tagit sitt ansvar gentemot den psykiskt sjuka. Utöver händelserna bakom de braskande löpsedlarna finner vi en mängd psykiskt sjuka som inte är farliga för andra människor men som likväl är i behov av vård – vård som de i dag förnekas. Psykiatrin är ett av de mest prioriterade områdena för oss moderater de kommande åren. En väl fungerande psykiatri är nödvändig i ett tryggt samhälle. Patienten måste kunna förlita sig på att psykiatrin har tillräcklig vårdkapacitet.

Det är attraktivare att arbeta på en arbetsmarknad med många aktörer. Därför vill vi satsa på alternativa driftsformer. En utökning av antalet vårdgivare ska kombineras med en koncentration av den renodlade myndighetsutövningen. Här måste stat, landsting och kommun tala med en och samma röst. Följaktligen förordar vi att det dubbla huvudmannskapet avskaffas. Det uppdelade huvudmannskapet leder ofta till att huvudmännen stjälpes över ansvaret på varandra, eftersom en kostnad på ett område ses som en lättnad för det andra. Ett enhetligt synsätt saknas, likaså vidarebefordras inte information mellan de olika myndigheterna. Ur individperspektivet är det en tragedi, och

ur det ekonomiska perspektivet ett slöseri med samhällets ekonomiska resurser. Det är dags att bryta ut psykiatrin ur landstinget och låta professionen arbeta tillsammans under samma tak.

Den samlade huvudmannen inom psykiatrin måste satsa på vettiga boendeformer för människor som lider av psykisk ohälsa. Dessa utsatta människor bör prioriteras. Det är viktigt att det finns ett skyddsnät som skyddar dem från att driva omkring på gatorna. Vi förordar en rejäl boendesatsning för dessa människor med möjlighet till hjälp 24 timmar om dygnet. Ska de bo ute i samhället, och i många fall ska de göra det, måste psykiskt funktionshindrade erbjudas hjälp närhelst hjälpen behövs. I klartext innebär det ett heldygnsböende med stöd, och stödet kommer oftast att innebära hjälp med medicinering och annan professionell vård, men också stöd av en mer alldaglig natur.

Psykiatrivården måste bedrivas där de sjuka finns. Problemet med hemlöshet är stort i Stockholms län, vilket till stor del beror på brister i psykiatireformens genomförande. Psykiskt funktionshinder är ofta den grundläggande orsaken till hemlöshet. Uppskattningsvis är omkring hälften av de hemlösa psykiskt sjuka. En koncentration av huvudmannaskapet kan tillsammans med de övriga åtgärder vi tar upp leda till ett ökat förtroende för psykiatrin bland såväl patienter som allmänhet. En sådan övrig åtgärd är en vårdgaranti. Då påminner vi oss genast vad socialdemokraten Catarina Agrell sade förra året. Då hade du en dröm. Det står: Min dröm är att vårdgarantin också ska gälla psykiatrin. Vad säger då Vänsterpartiets företrädare Birgitta Sevefjord? Jo, ett moratorium ska man ha när det gäller vårdgarantin. Jag hoppas, Catarina, att du kan hålla drömmen levande, för det behövs någon som verkligen jobbar med de här frågorna i majoriteten.

De här patienterna har rätt att få vård i tid. Det minskar deras lidande, kan göra rehabiliteringen lättare och vårdtiden kortare. För psykiskt sjuka är det extra viktigt att få göra egna val av behandlare. Ofta måste man som patient berätta om sitt allra innersta för att behandlingen ska bli lyckad. Då krävs ett stort förtroende för vårdgivaren. Den psykiatriska tvångsvården syftar framför allt till att hjälpa den enskilde, men den syftar ytterst också till trygghet och rättssäkerhet för anhöriga och allmänhet. Ingetdera prioriteras för närvarande tillräckligt högt. Det måste finnas en möjlighet att faktiskt ta hand om allvarligt psykiskt sjuka människor under betryggande och säkra former så att de inte skadar sig själva eller andra. Vår satsning på psykiatrin möjliggör fler slutenvårdsplatser. Vi satsar 100 miljoner kronor 2004, medan majoriteten när de satsar inom psykiatrin lägger noll kronor, för deras satsning innebär att de inte ska spara mer än de redan gjort.

Jag tänkte avsluta med ett litet ordspråk som jag tycker kan passa in i dagens majoritet. Den som inte kan vara ett gott föredöme kan ju alltid vara ett varnande exempel.

Med dessa ord yrkar jag bifall till Moderaternas budgetförslag.

Anförande nr 279

Landstingsråd Dahlberg (s): Ordförande, fullmäktige! Sjukvårdsblocket är ju väldigt stort, så det blir lite tvära kast. Jag står här därför att jag tänkte prata lite grann om vårt samarbete med försäkringskassan, som vi utvecklar nu och som vi hoppas ska ge positiva effekter efter hand.

De senaste årens utveckling med allt högre sjukskrivningstal måste brytas. Det är en del av skälen till den ökade samverkan. Det är förödande för den enskilde att hamna i långtidssjukskrivning utan rehabilitering. Man glider längre och längre från arbetsmarknaden. Det är också förödande för samhället att förlora så många produktiva människor. Det är därför av stor vikt att den utvecklingen bryts. Därför tänkte jag passa på att ägna några minuter åt den rehabiliteringsgaranti som träder i kraft vid årsskiftet.

Garantin, som tagits fram i samarbete mellan försäkringskassan, landstinget och flera stora arbetsgivare, såväl offentliga som privata i Stockholms län, träder i kraft den 1 januari 2004 och omfattar inledningsvis de som är sjukskrivna för problem med rygg, nacke och axlar, för övrigt den vanligaste orsaken till sjukskrivning i Sverige. I nästa steg, för det här ska byggas ut, ska garantin gälla även för området psykisk ohälsa. Här finns möjligen en koppling till Torbjörn Rosdahls tidigare inlägg. En förutsättning för att garantin ska utfalla är dock att den sjukskrivne är mellan 16 och 64 år, folkbokförd i Stockholms län och har en anställning eller är egen företagare. Det innebär att vi missar en del av de viktiga grupperna. De som är arbetslösa till exempel. Likafullt är det ett viktigt första steg framåt i arbetet med att öka hälsan i samhället.

Den enskildes problem är ofta komplexa. Möjligheterna till en framgångsrik rehabilitering ökar med snabba och samordnade insatser. En grundläggande tanke med rehabiliteringsgarantin är att de berörda parterna, den sjukskrivande läkaren, den enskilde, försäkringskassan och arbetsgivaren, så tidigt som möjligt bedömer om garantin gäller, fastställer orsakerna till arbetsförmågan – om de är medicinska eller arbetsmässiga – och sedan planerar och genomför de åtgärder som krävs. Den sjukskrivande läkaren rapporterar till försäkringskassan om patienten omfattas av garantin, och patienten får kort därefter tillsammans med den sjukskrivande läkaren träffa ett rehabiliteringsteam.

Även arbetsgivaren, som ska göra en rehabiliteringsutredning, kan bjudas in till mötet med teamet om behov finns. En personlig plan för återgång till arbetet tas fram och man sätter i gång senast fyra veckor efter att man har fastställt att det här behovet finns. Den individuella planen undertecknas av samtliga närvarande, inklusive den sjukskrivne själv, så att man tar ett gemensamt ansvar för rehabiliteringen. Avgörande för om behandlingen blir framgångsrik eller inte är ju också den enskildes aktiva medverkan. Det är oerhört avgörande.

För att genomföra de insatser som krävs finns gemensamma rehabiliteringsteam, bestående av sjukgymnaster, allmänläkare och försäkringshandläggare. Landstinget och försäkringskassan planerar även att inrätta ryggcentra. Det arbetet blev lite försenat, men det är på gång. Dit hänvisas patienter med särskilda behov. Vid ryggcentret ska utöver allmänläkare och sjukgymnaster även finnas tillgång till specialistläkare,

kiropraktor, naprapat, kurator och beteendevetare. Insatserna, som i regel ska pågå under en månad, följs upp och utvärderas när garantin avslutas samt vid två andra tillfällen, efter sex respektive tolv månader. Vår förhoppning är ju att en ökad samordning av våra insatser och kompetensområden ökar möjligheten att bryta trenden med stigande ohälsotal. Det blir en vinst för samhället, för arbetsgivaren och inte minst för den enskilde själv.

I sammanhanget vill jag faktiskt tacka dagens opposition för att man var med och satte i gång det arbetet. Det startade för ungefär två år sedan. Nu fullföljer vi det. Det känns skönt att det finns verksamheter i landstinget med stor politisk enighet. Det tjänar Stockholms invånare på. De sjukskrivna tjänar på det i det här speciella fallet. Det vore önskvärt om vi kunde hitta fler exempel på sådana gemensamma tag i det här landstinget.

Vi kommer att fortsätta att sträva efter att utveckla samverkan med försäkrings-kassan. Vi har Socsamarbetet i Haninge som ska utvecklas och fortsätta. Det kan få efterföljare i andra kommuner och stadsdelar i Stockholm. Hanteringen av sjukskrivningsrutiner är också ett nytt projektområde där jag räknar med att ett gemensamt utvecklingsarbete som är på väg att startas också ska bli ett positivt inslag i samarbetet mellan försäkringskassan och landstinget.

Avslutningsvis något helt annat, ordförande, fullmäktige. Vi har strävat efter att minska andelen inhyrd personal, och det har vi fått en hel del synpunkter på. Det har ifrågasatts. Nu börjar vi se att de ganska tydliga signalerna börjar ge mycket positiva effekter. Framför allt ser vi en minskad kostnad för inhyrd personal. Men vi ser också, vilket är *mycket* viktigare, att rekryteringen har underlättats enormt under hösten. I min hemkommun Järfälla ser det ut som om vi i början av nästa år kommer att ha fyllt alla vakanser på våra vårdcentraler. I flera fall är det mång-åriga rekryteringsproblem som nu blir lösta. I sammanhanget vill jag rikta ett stort tack till alla de chefer, särskilt personalchefer, som har jobbat med de här frågorna, tagit ett helhetsgrepp på bemanningsfrågorna, pressat tillbaka andelen inhyrd personal och faktiskt sett till att vi har ett mycket bättre rekryteringsläge i landstinget i dag än vi har haft på många år.

Anförande nr 280

Marie Ljungberg Schött (m): Ordförande, landstingsledamöter! Den budget som majoriteten nu verkar beredd att anta innebär en stor oro för alla stockholmare, framför allt för all personal i sjukvården i Stockholms län. Jag skulle vilja börja med att ställa en fråga. Jag tror den ska riktas till majoriteten och kanske till Lena-Maj Anding. Du och jag pratade förra året vid den här tiden om ett dövblindteam. I propositionsordningen finns det ett yrkande som heter 114 som går ut på att bilda det här dövblindteamet. Jag vet att det är på gång, därför blir jag så orolig när ni yrkar avslag. Det är väl inte så att ni tänker lägga ned det team som ännu inte har kommit i gång?

Jag tänkte i alla fall ägna en liten stund åt förlossningsvården. Senast det var socialistisk majoritet i landstinget lade ni ned Löwenströmska och Nacka som akutsjukhus, och

förlossningsplatser försvann. Väldigt mycket personal blev förstås orolig i den här vevan och försvann till andra marknader. Vi ägnade mycket tid under vår mandatperiod åt att försöka bygga upp det här igen. Det visade sig väldigt svårt. Jag tänkte återkomma vid något annat tillfälle till det. Men med tanke på att Ingela Nylund Watz i går sade att ni ska börja från scratch när det gäller Södertälje och att ingen vet hur det blir skulle jag bara vilja skicka med att för att man ska kunna ha en förlossningsavdelning krävs det väldigt god tillgång på akutsjukvård. Det berättade all expertis för oss. Tänk på det! Det är väldigt lätt att lägga ned ett sjukhus, men det är hemskt svårt att bygga upp, särskilt förlossningsenheter. Blivande föräldrar i Stockholm behöver känna trygghet i förlossningsvården. Därför föreslår vi moderater att det ska införas en platsgaranti inom förlossningsvården.

Dessutom tänkte jag prata lite primärvård. Det var också så att Ingela Nylund Watz i går pratade om misslyckade experiment med konkurrensupphandling och privatisering. Då vill jag bara säga att i södra Stockholm ledde det vi gjorde där till att alla husläkarmottagningar kom i privat drift. De blev offentligt finansierade. Det var full bemanning av läkare och sjuksköterskor. Det fanns betydligt fler läkare än det någonsin hade gjort tidigare. Undersökningar visade att personalen kände större arbetsglädje när de arbetade privat, att tillgängligheten ökade väsentligt och att trycket på SÖS-akuten för första gången minskade. Den långsiktiga personalförsörjningen på husläkarmottagningarna tryggades genom avtal om ST-tjänster.

Det fanns mer att göra. Vi hann inte ända fram. Men vi var på rätt väg. Och nu säger ni i vänstermajoriteten att ni satsar på närsjukvård. Men verkligheten säger någonting annat. Det finns ett beslut om att lägga ned Hökarängens husläkar-mottagning, att lägga ned Sibyllekliniken. Det är hot om sammanslagningar av flera olika husläkarmottagningar. Det är hot om nedläggning av Dalens närsjukhus, och det ska i dag införas remisstväng till privata specialister och sjukgymnaster. Det här talar ett annat språk än att satsa på närsjukvård. Remisstvängnet blir besvärligt för patienterna, och det ger husläkarmottagningarna mer att göra utan att ni tillför nya resurser, snarare tvärtom.

Jag vill bara betona att vi moderater säger ett kraftfullt nej till remisstvängnet. Våra privatiseringar var lyckade. Det som majoriteten gör nu är att slå sönder. Det här är ingen närsjukvårdssatsning. Tyvärr innebär det inte heller någon besparing.

Anförande nr 281

Lena - Maj Anding (mp): Marie! Dövsblindteamet har nyss kommit i gång. Det yrkas avslag därför att det inte pågår någonting annat. Vi behöver inte ha två stycken så att säga.

Om det görs någon förändring när det gäller rehabiliteringsinsatsen är det i sådana fall i syfte att också utveckla sådana i hemmet som jag känner väl till att man är på gång att göra. I övrigt återkommer jag.

Anförande nr 282

A n n i k a S a n d s t r ö m (m): Ordförande, ledamöter! Det verkar som om varje majoritet behöver någon stor sak. Vi i den tidigare majoriteten hade den stora upphandlingen. Nu har vi den stora fusionen.

Jag tänker lite på Alice i underlandet, fast omvänt. Ni vet situationen när hon möter katten och frågar vilken väg hon ska ta, och katten säger: Det beror på vart du ska. Här är det lite omvänt. Om målet att få en kvalitativ och så effektiv och lönsam sjukvård som möjligt på det högspecialiserade området tror jag inte det råder några delade meningar – men om vägen dit.

Jag är av den bestämda uppfattningen att en sammanläggning uppifrån inte kommer att ge vare sig i pengar eller innehåll det som vore önskvärt. Det grundar sig på den erfarenhet som andra verksamheter har av stora fusioner. Där är det ändå mycket lättare, därför att det kanske handlar om att ta en marknadsandel, lägga ned något eller förflytta saker och ting. Det kan man inte alls göra på samma sätt i sjukvården. Ofta är det 25 procent som lyckas, 25 procent är direkt negativt och om 50 procent vet man ingenting. Då har man ändå ofta väldigt goda styrsystem och nyckeltal, någonting som vi har talat om i den här församlingen. Jag hoppas att vi får återkomma. Jag har själv för ett år sedan sagt att det är absolut nödvändigt om man ska kunna styra sjukvården. Inte minst gäller det prisbildningen med det konstiga och för de allra flesta obegripliga ersättningssystemet.

Hur ska man då kunna åstadkomma något sådant som en effektiv resursanvändning, bra kvalitet och leverans i det avseendet? När jag själv var ute på mängder av kliniker under förra mandatperioden, både på Huddinge och på KS, kunde jag konstatera det som alla konstaterar, att det är fråga om en massa dubbelarbete, suboptimering och inte minst makt och prestige. Det här måste man naturligtvis komma till rätta med. Men jag menar att man kan göra det på ett mer organiskt sätt, som man säger på näringslivsspråk, med väldigt tydliga mål och en mycket aktiv ägarstyrning. Därför tycker jag att det förslag som har lagts fram om att återremittera och även fullfölja landstingsstyrelsens eget beslut i mars om att precisera en rad olika frågor i det här avseendet är absolut nödvändigt. Det går inte att fatta några beslut och man kommer inte att ha någon styrning av det här om man inte gör det arbetet grundligt. Och det måste ägarna delta i. Det går inte att delegera vare sig till konsulter eller än så duktiga tjänstemän.

Min talartid börjar rinna ut, men jag har ett PS till Birgitta Sevefjord. Hon säger i ett pressmeddelande att i dag finns strukturer inom sjukvården som missgynnar kvinnorna. Det kan jag hålla med om. Jag kan också berätta, eftersom jag har varit med om en sådan process, att när det gäller sådana här stora fusioner och de maktstrider som brukar vara en vanlig och naturlig ingrediens är det inte ens riktnumret att använda ordet missgynnas när det gäller kvinnor och de ofta verkliga och viktiga värdena för verksamheten.

Anförande nr 283

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Jag tänkte läsa innantill. Vi har delat ut ett papper på läktaren både i dag och i går som handlar om remiss- och hänvisningskrav. Ni i

landstingssalen kan ju läsa det själva, men ni som lyssnar och ni som tittar på det här kanske inte har haft samma möjlighet. Därför tycker jag att det kan vara angeläget att fler får höra vad vi i majoriteten menar när vi pratar om remiss- och hänvisningskrav. Vad innebär förslaget om remiss- och hänvisningskrav?

Det innebär att primärvårdens samordnande roll förstärks genom att övriga specialistläkare och andra vårdgivare i större utsträckning än i dag tar emot patienter som först bedömts av sin husläkare *eller annan vårdinstans som kan bedöma patientens behov*. Därigenom kan till exempel husläkaren och distriktssköterskan med sin breda allmänmedicinska kompetens omhänderta de allra flesta patienterna och lotsa övriga vidare till rätt vårdinstans. På sikt finns det goda möjligheter att avlasta specialistvården och förbättra tillgängligheten för de patienter som har behov av specialistvård genom att fler kan få hjälp redan hos husläkaren. Det är alltså i den nära sjukvården, där vi vill komplettera med olika kompetenser, som det här ska kunna lösas på ett bättre sätt än i dag. Men på vägen dit är det faktiskt så att specialisterna fortfarande är kvar på sjukhusen. Vi vill ju att de så småningom ska gå över. Men än så länge är det inte så.

Remiss- och hänvisningskrav kan också bidra till en bättre samverkan mellan olika yrkesgrupper, att det finns en bättre uppföljning av resultaten av olika vårdinstanser där remisser utfärdas och besvaras. Vi vill gärna att den kopplingen ska finnas. Innan specialisterna kommer ut i närsjukvården från sjukhusen måste man ha kontakter med specialisterna på sjukhusen. Samarbetet ska byggas upp dem emellan så att det sedan är lätt att komma ut i den närsjukvård vi bygger upp.

Barnmedicin, gynekologi och psykiatri är enligt lag undantagna från krav på remiss. Det gäller inte de grupperna. Över huvud taget är barn undantagna väldigt mycket i majoritetens förslag. Det finns till exempel ingen avgift i den vanliga hälso- och sjukvården för barn, och barn hålls så att säga lite ömt under vingarna som en mycket speciell grupp som vi värnar om.

Det står så här: Exakt hur ska remiss- och hänvisningskravet vara utformat? Det är ju ett uppdrag som ligger att utreda. Exakt är det svårt att svara på den frågan. Det är någonting som ska utredas genom nära samråd med både medicinska rådgivare och i dialog med fackliga och andra företrädare. Utredningen ska sträva efter att hanteringen blir smidig för alla parter.

Man kan tänka sig en rad metoder i syfte att upprätta välfungerande praktiska rutiner för remiss- och hänvisningskravet. Kronikers och funktionshindrades behov av kontinuerlig specialistläkarkontakt ska tillgodoses på ett enkelt sätt. För att underlätta kommer det att finnas övergångsregler för att de som redan har påbörjat behandling ska kunna slutföra den som planerat. Det är ganska självklart. Det ska också finnas utrymme för enklare hantering när det är fråga om specialistbesök som sker på ren rutin, patienter som redan är kända sedan länge, där det finns väl utvecklade samarbetsformer. Sådan här hänvisning och remisser kommer att kunna gälla för mer än ett besökstillfälle. Om behovet finns av en långvarig kontakt med en specialist ska man kunna ha en långremiss som också handikapporganisationer har krävt. Man kan till exempel göra så att remiss-

och hänvisningskravet inledningsvis prövas inom några specialiteter för att se hur det här kan fungera på bästa sätt. Det finns en stor öppenhet kring hur det ska se ut.

Till sist är det också så att om man vill välja en annan kompetens än husläkaren för samordnarrollen, att fungera som patientens husläkare, kan det också gå bra. Då förstår ni att det finns en stor flexibilitet kring detta. Och det är hur man kan hantera den här saken som ska komma fram i utredningen. Från vår sida finns det inga stängda dörrar. Det här ska vi utforma på ett bra sätt.

En annan fråga som jag också tycker är väldigt intressant, som jag gärna vill ta upp här och som jag har pratat om med en del av er tidigare gäller ett IT-stöd som heter Webcare. Det handlar om informationsöverföring i vårdkedjan, främst för äldre patienter, men verktyget kan också utvecklas för att längre fram användas för psykiskt funktionshindrade och andra. Det är ett projekt som har bedrivits ett tag. Stockholms läns landsting har finansierat merparten av projektet där länets kommuner och privata vårdgivare är med. Man har än så länge skapat en gemensam adresskatalog som visar alla enheter, roller och personer i berörda organisationer. Man är nu inne i fas 2 och skapar ett webbaserat ärendehanteringssystem för informationsöverföring mellan slutenvård, primärvård och kommun som just visar det vi har efterfrågat så väldigt länge, meddelandet om inläggning av patient, kallelse till samordnad vårdplanering, meddelande om utskrivningsklar patient samt meddelande om utskrivning.

I drift beräknas ärendehanteringssystemet beröra ungefär 10 000 användare. Det är ett ganska stort projekt. Det handlar just om att man får ett trygghetskvitto i hela vårdkedjan. Man kan se på dataskärmen precis vem som har gjort vad. När patienten kommer till det eller det stället bockas det av och nästa person tar vid. Man vet precis vem som tar vid; namn nämns, exakt datum och vad det är som är gjort. Även en läkemedelslista på vad patienten har med sig för läkemedel anges. Det är alldeles ypperligt för den medicinskt ansvariga sjuksköterskan som kan gå in och se över hur det ser ut på den sidan, om man kan minska läkemedel ihop med läkare och så vidare. Det är ett oerhört bra instrument att använda. Det är ett projekt som fungerar i dag. Det håller på att skrivas avtal om detta. Det är väldigt roligt att det har kommit i gång, tycker jag, så att vi äntligen kan få en trygg och bra hantering lokalt av de äldre.

Tandvård

Anförande nr 284

Lena - Maj Anding (mp): Ordförande! Det övergripande målet för tandvården är att förbättra mun- och tandhälsan hos befolkningen. Tandvården är ett angeläget folkhälsoområde där det tyvärr råder viss ojämlikhet, speciellt inom vuxentandvården. Samma åtgärd kan kosta olika mycket beroende på vilken tandläkare man vänder sig till. Det är mycket otillfredsställande.

Inom barntandvården är det dock mycket bättre. Där finns tandvårdschecken som ger de föräldrar som vill använda sig av privata utförare samma möjlighet som de som vill använda sig av folktandvårdens insatser. Det kostar inget extra. Det behovstillägg som

också beslutats är en viktig åtgärd för att komma till rätta med de ojämlikheter som har rått inom barntandvården. Nu garanteras de barn med sämst tandhälsa resurser så att karies kan förebyggas. Även förebyggande tandvård för tvååringar i utsatta områden kommer att fortsätta som planerat.

Tandvården ska arbeta hälsofrämjande, och viktiga steg har tagits för att förbättra samverkan mellan hälso- och sjukvården och tandvården. Men det finns orosmoln. Det är bland annat äldre patienter i särskilt boende och patienter med ohälsa på grund av dentala material. Här pågår nu ett arbete för att se till att dessa får del av de insatser de har rätt till. För de grupper som omfattas av det reformerade tandvårdsstödet, det vill säga de med vissa diagnoser som har rätt att få tandvård till samma kostnad som hälso- och sjukvårdens avgifter i öppenvården, kommer utbildningsinsatser att genomföras för att ge fler möjlighet till uppsökande verksamhet.

För patienter med besvär av olika dentala material kommer under 2004 en kartläggning att äga rum. Kartläggningen ska beskriva och analysera patienternas behov i samverkan med berörd patientförening. Denna kartläggning ska ligga till grund för kommande insatser.

Vi har också en hel del projekt på gång, bland annat ett projekt om hur man bättre ska nå människor som kommer från andra länder och se till att de också får den tandvård de har rätt till. Det finns också en hel del annat. Men jag stannar där, för tiden är kort.

Anförande nr 285

Margareta Cederfelt (m): Fru ordförande, ledamöter! Tandhälsan har under många år blivit bättre, och det tycker jag är mycket glädjande. Jag kan också se att en hel del av de förbättringar som har uppnåtts i tandhälsan är ett resultat av de åtgärder som har genomförts på tandområdet under senare år. Det är glädjande att Moderaterna har varit med och drivit fram till exempel tandvårdschecken som gör det möjligt för barn att kunna få en annan tandläkare än den som landstinget anvisar.

Också när det gäller tandregleringen, som är ett oerhört stort område, har Moderaterna tillsammans med övriga borgerliga partier drivit fram att köerna har försvunnit. Det finns i dag så gott som inga köer därför att även bedömningstand-läkarna är privata. Det finns möjlighet att välja. Det tycker jag visar hur viktigt det är att tandvården fortsätter att utvecklas och att inte det reformbeslut som fattades den 1 januari 1999 om avreglering inom tandvården nu stryps och det blir mer centrala beslut, mer av köer, färre utförare. Då är vi tillbaka igen i köväldet. Långa listor, brist på personal som vill arbeta inom tandvården. Jag hoppas verkligen att vi inte ser den utvecklingen igen.

Det vi moderater säger är att det ska vara mer av entreprenöranda, precis på det sätt som det var i södra sjukvårdsområdet under förra mandatperioden när det fanns gott om läkare och sjuksköterskor som valde att arbeta av egen fri vilja och se till att patienterna fick en god vård. På samma sätt vill vi att det ska vara inom tandvården. Jag tror säkert att det är många här som minns att det under förra mandatperioden startades en privat tandläkarmottagning i Hovsjö, ett område i Södertälje. Det var när

folktandvården, hör och häpna, bestämde sig för att stänga en mängd enheter i de södra delarna av länet som det faktiskt visade sig att det fanns gott gry i personalen. De såg att det här fanns en möjlighet att verka och utveckla sin tandvård till bättre service för medborgarna. Det är precis vad som har skett i Hovsjö. Med detta exempel vill jag säga: Ger man möjligheten blir det också en bättre tandvård.

I och med att det finns privata utförare blir det också möjligt för landstinget att fokusera på kvalitet. Det blir kvalitet i beställningarna i stället för som i dag när folktandvården är ute och slirar på ganska hal mark med reklam som är direkt riktad till barn. Det har jag tagit upp i en interpellation tidigare. Det får inte förekomma. Till exempel har folktandvården också konkurrensfördelar genom att kunna gå till landstinget och begära tillskott när ekonomin knakar. Det kan ingen privat tandläkare göra. Låt oss därför se till att det blir konkurrensneutralitet.

Sedan måste jag avsluta med en mening. Jag har suttit här och lyssnat på den debatt som har förts om hälso- och sjukvården. Jag har hört flera företrädare för majoriteten uttala sig, och man har sagt "kronikerna behöver", "kronikerna ska få vård". Snälla, säg inte kronikerna! Det här handlar om personer med en kronisk sjukdom. Ordvalet är väldigt viktigt. Glöm inte det!

Anförande nr 286

Lena Huss (fp): Ordförande, ledamöter! Det var inte länge sedan som tandhälsan var en klassfråga. På en individs tandstatus kunde man läsa av hans eller hennes socioekonomiska omständigheter. Nu är vi kanske snart där igen.

Den förra landstingsmajoriteten satsade på de geografiska områden där barnen hade relativt sett hög kariesfrekvens. Detta ledde till en förbättrad tandhälsa. Nu har den positiva utvecklingen vänt, och det är mycket oroande.

Vi inom Folkpartiet är vidare positiva till ett system med så kallad abonnemangstandvård. Modellen går ut på att den enskilde tandvårdskonsumenten tecknar ett kontrakt med sin vårdgivare. Patienten betalar en fast årlig premie till tandläkaren som i sin tur åtar sig att utföra regelbundna kontroller samt nödvändig behandling. Ett abonnemangssystem är bra därför att det uppmuntrar till hälsa snarare än till reparationer. Att sköta sin munhälsa lönar sig för patienten och att genomföra hälsovårdande behandlingar lönar sig för tandläkaren. Vidare innebär det en fast och förutsägbar kostnad för patienten, inte minst viktigt.

Slutligen skulle jag vilja lyfta fram en annan aktuell fråga, nämligen bristen på utbildade tandsköterskor. Mycket av det förebyggande arbetet inom tandvården behöver nämligen inte alls utföras av en tandläkare. Ofta är en tandhygienist eller en tandsköterska minst lika lämpad för de här uppgifterna. Men det utbildas för närvarande inte tillräckligt med tandsköterskor. Redan nu börjar bristen på den här yrkesgruppen att bli märkbar på många håll. Om vi i framtiden inte har tillräckligt med kompetent personal blir såväl kvantiteten som kvaliteten eftersatt. Uppgifter som skulle kunna delegeras måste utföras av tandläkaren själv eller, än värre, blir inte utförda alls.

Folkpartiet anser därför att det är en angelägen fråga att verka för att fler tandsköterskor utbildas.

Med det här vill jag bara yrka bifall till Folkpartiets förslag.

Anförande nr 287

Anders Lönnberg (s): Margareta! Jag tänkte bara replikera lite grann när det gäller tandvården. Det första som jag vill säga är att folktandvården har gjort ett fantastiskt jobb. Från att ha varit i en väldigt besvärlig ekonomisk situation har man både ekonomiskt och verksamhetsmässigt tagit tag i frågorna med otrolig framgång.

Det stora problemet som finns inom tandvården i länet i dag kan man säga är två. Det viktigaste är att vi har en brist på tandreglerare, både av tandreglerare och egentligen utbildning av tandreglerare. Det är en brist som måste lösas för att det har betydelse för hela flödet i systemen. Det andra är naturligtvis att tandvård är dyrt. Och det jag pratade om i mitt inledningsanförande, att välfärdens olika sektorer inte riktigt kommunicerar med varandra, kan vi se väldigt tydligt när det gäller tandvård som för många människor i dag är ett reellt ekonomiskt hot, så att säga. Det kan på sikt ha stor betydelse för tandhälsan.

I övrigt kan jag konstatera att det förra året var ett minus på 40 miljoner i tandvården från moderat sida. Ambitioner bör helst också omvandlas i form av budgetmedel på olika sätt.

Anförande nr 288

Olof Pontusson (s): Fru ordförande, ärade ledamöter! Jag tänkte att jag skulle börja med att nämna att budgeten för tandvården är uppskriven med 5 procent mellan 2003 och 2004. Går man tillbaka till det sista året som den borgerliga majoriteten styrde det här landstinget är det en ökning med över 20 procent när det gäller budgetramen. Det är ett område som vi satsar mycket pengar på, med rätta naturligtvis.

Tandvården ingår i medicinsk programberedning 3. I den beredningen antog vi i höstas en aktivitetsplan. Det övergripande målet för tandvården, sade vi där, är att identifiera och utjämna olikheter i tandhälsan och att förbättra mun- och tandhälsan. Olikheterna har vi något berört tidigare. Jag kan exemplifiera det ytterligare genom att säga att treåringar i Haninge har sex gånger så många hål i tänderna i genomsnitt som treåringar i Bromma. Det är alltså väldigt viktigt att vi satsar på att förbättra tandvården i de värst utsatta områdena.

Vi prioriterar som sagt barn- och ungdomstandvården, men vi anser också att äldrestandvården måste förbättras. Det gäller den uppsökande verksamheten i äldreboenden framför allt. Många fler av de äldre ska som första steg kunna få en munhälsoundersökning.

I medicinsk programberedning 3 har vi, som jag sade, lagt fram en aktivitetsplan. Men från borgerligt håll, framför allt från Moderaternas sida, har man inte lagt fram några förslag till förbättringar. Det enda man pratar om är privat, privat och privat. På det här området anser jag att Margareta Cederfelt slår in öppna dörrar. Privattandläkare har vi inom tandvården sedan länge. De har en väldigt stor andel när det gäller åtminstone de äldres tandvård. Det har också skett en organisationsförändring. Tidigare var folktandvården en del i tandvårdsnämndens område. Nu är tandvården ett bolag som får

arbeta under marknadens villkor med ett avkastningskrav som har lagts fast i budgeten. Konkurrensneutralitetsproblematiken kanske fanns tidigare men den är för närvarande bortförd.

Med de orden vill jag yrka bifall till majoritetens förslag.

Patientnämnden

Anförande nr 289

Christina Tallberg (s): Ordförande, landstingsledamöter! Jag har lyssnat hela dagen till både sjukvårdsdebatten och senast tandvårdsdebatten. Naturligtvis har ett stort antal medborgare i vårt län kontakt med både sjukvården och tandvården, och för det mesta fungerar det alldeles utmärkt. Men när det inte fungerar finns patientnämnden som har att hantera de frågeställningar som uppkommer när både patienter och anhöriga upplever att det blir fel i mötet med vården.

Vi är en lagreglerad verksamhet. Det innebär att vi har att hantera all offentligt finansierad hälso- och sjukvård, också den allmänna omvårdnaden enligt socialtjänstlagen när det gäller hälso- och sjukvård inom äldreomsorgen. I det sammanhanget kan det också vara bra att ni här känner till att vår patientnämnd genom avtal också är patientnämnd för länets samtliga 26 kommuner. Vi har också att ta hand om tandvården som bedrivs av folktandvården och dem som de har avtal med. Vi ska också förordna stödpersoner enligt lagen om rättspsykiatri och psykisk tvångsvård. Vi har för närvarande 116 stödpersoner.

Vi är en fristående och oberoende instans som ska hantera hela vårdkedjan. Det kan vi göra oavsett vem som utför vården. Det är också en styrka. Det vi framför allt ska göra är att bidra till att stärka patienternas ställning och förbättra vården.

När vi tittar på det senaste delårsbokslutet, från den 31 oktober, kan vi se att vi har ungefär 4 100 ärenden. Det är lite lägre än den stora ökning som vi hade under 2002. Den betydande skillnaden när vi gör jämförelsen med förra året är att ärendena är lite mer komplicerade.

Vi har en stor kunskap, och jag tror att det är viktigt i det fortsatta arbetet att man från de olika sjukvårdsberedningarna och i utvecklingen av vår verksamhet tar del av de erfarenheter och kunskaper som finns inom patientnämnden.

Med det vill jag yrka bifall till den budget som vi allihop är överens om när det gäller patientnämnden.

Gruppledaravslutning av sjukvårdsdebatten

Anförande nr 290

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Ordförande! Vi har haft en mycket lång och viktig debatt om hälso- och sjukvården i Stockholms läns landsting. Sammanfattningsvis kan vi väl säga att inget av partierna har lyckats övertyga de andra om att vi borde ändra ståndpunkt, utan de ståndpunkter vi gick in i den här debatten med har vi nog också när vi ska avsluta debatten. Det kanske inte var så mycket annat att vänta.

För vår del, det vill säga majoritetens del, Vänsterpartiets, Miljöpartiets och Socialdemokraternas del, syftar den budget som vi presenterar och som vi ska ta ställning till i dag till att lägga grunden för att bygga en långsiktigt hållbar sjukvård där de som har störst behov också ska få dem tillgodosedda. Det är människor som är kroniskt sjuka, psykiskt sjuka, människor med dubbeldiagnoser som har väldigt stora vårdbehov, gamla med stora vårdbehov och även barn och ungdomar som mår dåligt, som vi också har debatterat här i dag, inte minst unga kvinnor som har behov av särskild vård. Här finns stora problem i dag som också har lyfts fram i debatten, till exempel när det gäller ätstörningsvården som onekligen måste förstärkas oerhört kraftigt. Det gäller också barn- och ungdomspsykiatri.

Det vi vill med den här budgeten är att lägga grunden till en omstrukturering av vården, där vård förs ut nära människor, där de bor. Det innebär att vi måste föra ut vård från de stora akutsjukhusen i syfte att kunna utveckla vad vi kallar för närsjukvård.

För att lyckas med det här vill vi också ersätta det konkurrenstänkande som har funnits inom vården under många år, inte minst under förra mandatperioden. Vi vill ersätta det med samverkan och samarbete. Det är i det syftet vi också har lagt fram förslag om att sammanföra de två stora universitetssjukhusen i Stockholms läns landsting, Huddinge sjukhus och Karolinska sjukhuset, under en gemensam ledning. Jag beklagar att vi uppenbarligen inte får möjlighet att ta ställning till detta förslag i dag utan att det får återkomma i ett annat sammanhang. Men det är oerhört viktigt. Som jag ser det är nyckeln till att vi ska kunna genomföra den omstrukturering av vården som vi vill i Stockholms läns landsting att vi lyckas få bukt med dels kostnadsutvecklingen på de två stora universitetssjukhusen, dels att den oerhörda kompetens och de resurser som finns på de här två stora sjukhusen samordnas på ett bättre sätt än i dag. Det kan man bara göra genom att ha en gemensam ledning.

Det finns en fråga som har återkommit gång på gång. Det är Norrtälje och Södertälje sjukhus. Det har också använts overhead med citat som har tillskrivits min pressekreterare av en fantasifull journalist på Uppsala Nya Tidning. Bara för att klargöra det ännu en gång vill jag säga att vi lägger stora sparbeting på de två sjukhusen. Det vet vi att vi gör. Det blir tufft för dem att leva upp till de sparbetingen. Men det är det för andra delar av vården också. Jag är övertygad om att man kommer att klara detta. Vi ger också ett uppdrag till de här två sjukhusen att utreda volym och innehåll i den verksamhet man ska bedriva framöver. Hur det ska se ut vet ingen i den här salen i dag. Men vi har också sagt att det är först i budgeten för 2005 som vi kommer att återkomma med diskussionen om hur de här två sjukhusen ska utvecklas. Då får vi alla som nu sitter i salen möjlighet att ännu en gång diskutera denna fråga. Jag är övertygad om att vi kommer att komma fram till mycket konstruktiva och bra förslag så småningom, framför allt att de här två sjukhusen kommer att komma fram till mycket bra

och konstruktiva förslag i samarbete med personal, fackförening och andra som måste dras in i detta arbete.

Jag vill passa på att yrka avslag på punkt 108, kraftfulla åtgärder vidtas för att stoppa MRSA-spridningen inom vården. Det gör vi därför att vi redan satsar mycket pengar just på detta. Nästa år är det 16 miljoner.

Jag vill också yrka bifall till den nya att-satsen som är ett alternativ under punkt 121 om att utarbeta ett länsövergripande vård- och handlingsprogram om hur misshandlade barn och kvinnor ska bemötas inom vård och omsorg.

Med detta tackar jag alla deltagare i denna debatt och inte minst presidiet.

Anförande nr 291

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (m): Fru ordförande, landstingsledamöter! Jag vill också börja med att tacka majoriteten och mina kompisar i oppositionen för en trevlig debatt, även om det har varit debatt under en lång tid. Men jag måste ändå en sista gång kommentera ett antal frågor.

Hur är det nu? Ska akuterna på Södertälje sjukhus och Norrtälje sjukhus stängas, eller ska de inte stängas. Då struntar jag i vem som har sagt vad till vilken tidning och i vilket sammanhang eller om man inte har sagt något. Eller ska det ske inte nu men senare? Det är en fråga.

Jag har bara ett råd till dem som är osäkra. Det finns ett alternativ. Rösta på det. Då blir det aldrig någon stängning av akuterna på de här sjukhusen. Rösta på Moderaternas, Folkpartiet liberalernas och Kristdemokraternas att-sats!

Beträffande Huddinge sjukhus och Karolinska sjukhuset kan vi fortsätta prata om huruvida det är bra att centralisera eller inte. Jag kan inte avhålla mig från en fråga beträffande detta med hållbar utveckling. Jag ser framför mig att ledningen för det nya, stora universitetssjukhuset ständigt ska vara på resa mellan sina två stora enheter, såvida inte ledningen ska sitta på den här tomten. Det har ni väl inte tänkt, men kanske är det lösningen – inte vet jag.

I slutändan – i den bistra, karga ekonomiska verkligheten, innan ni har rätt ut detta med skatteutjämningen – blir det som det alltid har blivit. På det sättet har Anders rätt. Om man tittar i backspegeln kan man se vad man just har passerat. Det var en stund sedan vi passerade er förra period. Men det blev stängda sjukhus, avskedad personal och köer i vården. Det är väl det vi ska få se igen: stängda sjukhus, avskedad personal och långa köer.

Bifall till Moderaternas budgetförslag!

Anförande nr 292

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Ordförande, landstingsledamöter! Jag tackar för att det har varit en upplysande debatt. Om debatten har varit upplyftande får väl andra bedöma. En del tycker att det har varit underhållande, och andra tycker att det av och till har varit lite grann av en rysare, har jag förstått av en del inlägg.

Helt klart är att sjukvården kommer att utsättas för en hel del förändringar under de närmaste åren. Vi från Folkpartiets sida tycker inte att de förändringarna är av godo. Länets sjuka kommer att drabbas på ett märkbart sätt.

Det som känns lite olustigt är att de 30 snabbspår som utreddes väldigt hastigt – utan konsekvensanalyser och utan att andra alternativ fick stötas och blötas – nu alldeles strax kommer att bli fullmäktiges beslut. Jag tycker ändå att debatten i dag har visat att alla förslag inte var så genomtänkta och att det hade varit bra om man hade haft utrymme att analysera lite mer innan man rusar in i något där man inte riktigt vet var man landar.

Vi från Folkpartiets sida skulle vilja ha in mer nytänkande i sjukvården. Sjukvården är ju organiserad som den alltid har varit, med sina hierarkier och med de här ”stuprören”, där det gäller att patienten passar i rätt ”stuprör”. Vi skulle vilja se att man försöker hitta lösningar där man organiserar vården efter patientens vandring i vårdkedjan.

I dag är det många patientgrupper som får vård på många olika håll utan att sjukvården för dem är synkroniserad. Man blir en hjärtpatient på kardiologen, en endokrinpatient på endokrinologen och en fotsårspatient hos fotvårdaren. Men man blir fru Olsson med en mångfasetterad diabetessjukdom när man kommer till husläkarteamet och träffar sin sköterska och läkare.

Vi vill att husläkarteamen ska bli fler och att de verkligen ska bli hjärtat i närsjukvården. Men då måste det till en ordentlig utbyggnad av husläkarteamen i stället för att man lägger ned husläkarmottagningar, vilket vi har sett prov på. I Norge lyckades man på två år gå från vakanser till ett mycket välfungerande husläkarsystem genom att använda fri etablering och ett tydligt regelverk. Det skulle vi vilja införa i hela Sverige. Åtminstone borde vi fatta beslut om att införa det i vårt landsting.

Det har talats en del om mer förebyggande insatser inom vården. De som verkligen kan jobba med mer förebyggande insatser inom vården är just husläkarteamen. De kan ge individuella råd när de möter patienten i vården: sjuksköterska, läkare, sjukgymnast, arbetsterapeut och dietist.

Medborgaren ska få vård i tid. Vi vill bryta utvecklingen mot att människor sjukskrivs när de behöver vård eller rehabilitering. Riksdagen ger oss faktiskt rätt att från nästa år lägga pengar i en gemensam pott tillsammans med försäkrings-kassan. Vi säger: Starta detta genast. Sådan samverkan vinner alla på. Patienten vinner på det, men naturligtvis vinner sjukkassan, som slipper betala sjukpenning, och vården vinner genom att man kan behandla människor snabbare.

Inte minst vill jag trycka på att det handlar om stora grupper yngre patienter med psykisk ohälsa, där det är oerhört viktigt att komma in snabbt och stötta med kurators- eller psykologstöd, så att man känner att man orkar med sin tillvaro, kan reda upp det som är krångligt och känner att man kan fungera i sitt arbetsliv.

Neddragningarna av sjukgymnastiken bär åt fel håll. Att både införa remisstväng och minska tillgången till sjukgymnastbehandlingar är motsatsen till vårt recept att snabba upp rehabiliteringen. Remisstväng till specialistläkarna får samma effekt. Det bromsar upp hastigheten när patienten ska få rätt vårdinsats.

Vårdgaranti är fel prioritering, har vi fått höra i debatten. Då börjar man fundera: Är det fel att 92-åringar återfår synen och kan läsa sin tidning och klara sig själva hemma utan hjälp av hemtjänsten efter en starroperation? Är det överstandard? Eller är det unga kvinnor med ätstörningar som har fått överstandard genom vårdgarantin? Eller är det för de hundra barn med autism som trots vårdgarantin har köat i ett år för att få behandling som ni vill avskaffa vårdgarantin, så att ni slipper tycka att det är pinsamt att svara på varför de fortfarande inte får vård?

När ni avskaffar vårdgarantin kommer ni att upptäcka att köerna ökar nästa år. Ni kommer också att upptäcka att patienterna håller på med en massa vårdkontakter ändå. De kommer åtminstone att försöka, även om remisstväng försvarar för dem. En undersökning på Sahlgrenska sjukhuset som publicerades förra året visade att det händer väldigt mycket under väntetiden. Patienterna är rätt påhittiga med att försöka hitta olika metoder för att få någon lindring. Det är aktiviteter som kostar men som man slipper om väntetiden är kort och boten kommer snabbare.

Någon undrade i debatten hur det kunde komma sig att patienterna puttades bort, som vi sade. Vi trodde faktiskt att det var meningen, när man på olika sätt försöker försvåra för stockholmarna att få sjukvård. Det handlar ju om att putta bort några när man ska minska både landstingets vård och de privata vårdgivarnas utbud. Då måste man putta bort några.

Från Folkpartiets sida säger vi nej till remisstväng, men vi säger ja till vårdgarantin.

Det finns en del andra grupper som jag också skulle vilja säga några ord om. Det är de äldre, som vi inte har ordat så mycket om i dag. Vi skulle vilja se fler äldreteam i sjukvården. Det kan vara husläkare som specialiserar sig på äldre, och det kan vara inom geriatriken. Vi ska behandla de äldre som VIP-patienter, så att de har gräddfil rakt in i vården.

En annan grupp som jag också skulle vilja att vi hade ägnat mer tid åt är unga människor med psykiska problem. I dag är det en fjärdedel av barnpsykiatrins mottagningar som inte kan ge tid inom en månad. Vi tycker att alla borde få tid inom tre veckor. Unga vuxna är en grupp med ökande psykisk ohälsa. Därför är de tre mottagningar som vi har startat i Nacka, Södertälje och Vällingby bra, och vi vill se fler sådana ungdomsverksamheter inom psykiatri som riktar sig till unga med psykisk ohälsa.

Vi har pratat en hel del om Norrtälje och Södertälje sjukhus i dag. Jag tycker att vi har fått ganska klara besked om att Norrtälje och Södertälje sjukhus har en otrygg framtid. De ska bli närsjukhus, men det är rätt osäkert om de ska vara akutsjukhus. Det har diskuterats mycket i olika tidningsartiklar, och det finns tydligen två versioner av Upsala Nya Tidning. Men även i den andra upplagan står det att det majoriteten har för ögonen är att genomföra den strukturförändring för vården som majoriteten tidigare har tänkt sig.

Vi får väl se. Ni har ju ett år på er att visa om vi har fel. Vi hoppas att vi har fel. Men beslutet att utreda inriktningen samtidigt som man ger dem så stora sparbeting att de riskerar att gå under är en judaskyss. Den har tillkommit bara för att undvika att man ska slippa ett nederlag här i den votering som kommer om en stund.

Tänk er Stockholm om tio år! Tänk den olustiga tanken att den rödgröna majoriteten i landsting och riksdag sitter kvar! Hur ser det ut då? Vilka visioner har man då målat upp för framtiden? Det vi har hört om i den här budgetdebatten är budgetbalans – inte så mycket mer.

Jag vill med det yrka bifall till Folkpartiets budgetförslag och till det återremissyrkande som finns beträffande sammanslagningen av Huddinge sjukhus och Karolinska sjukhuset samt, ifall det yrkandet inte bifalls, bifall till Margareta Blombäcks förslag om en vetenskaplig utvärdering av beslutet om Huddinge sjukhus och Karolinska sjukhuset.

Anförande nr 293

A n d e r s L ö n n b e r g (s): För ett år sedan, när vi pratade om budgeten, citerade jag John Kenneth Galbraith, som sade: Politik är inte att vilja. Politik är valet mellan det obehagliga och det omöjliga.

Budgetdebatten i dag tycker jag har gått på det temat. Vi har i stort sett två alternativ att välja mellan: det obehagliga och det omöjliga. De tre borgerliga oppositionspartierna har vart och ett för sig lagt väsensskilda budgetar. Riktigt hur alternativet skulle vara utformat är därför svårt att veta.

Kristdemokraterna har lagt på ett kol och presenterat ett seriöst budgetförslag, och med kolets renande effekt ligger det också nära majoritetens förslag, skulle jag vilja tillägga. Moderaterna har lagt en svavelosande, ideologisk budget där nirvana nås genom privatisering. Folkpartiet har rimmats sin budget med salpeter för att bevara allt och lite därtill och hoppas på att någon annan plockar upp notan.

Så ser alternativet ut: kol, svavel och salpeter. Som den kunskapsrike vet bildar detta tillsammans krut. Det är krut i tillräcklig mängd för att spränga sönder vilken landstingsbudget som helst.

Balans tycker jag är ett långt viktigare karaktärsdrag i en budget än att den är tillkommen med långsamhet, vilket har varit budskapet här i dag. En budget bör vara

realistisk, framåtsyftande, problemlösande, hoppingsivande och rättvis. Det är därför vi har utformat vårt budgetförslag som vi har gjort.

Vi har egentligen alltför lite sysslat med sjukvårdens framtidsfrågor, med utvecklingsfrågor, i den här debatten. Det har varit mycket detaljdiskussioner av olika slag. Sådana kan väl vara viktiga även de. Men jag hoppas att vi i ett annat sammanhang kan föra en debatt som handlar om sjukvårdens principer, utvecklingstendenser, möjligheter och hot, för där gör vi säkert bättre och större nytta.

Det finns mycket inom sjukvårdsutvecklingen som innebär många hopp och löften om bättre bot och bättre lindring för väldigt många människor i hela världen men också i vår region.

Framtid byggs inte på återremisser. Därför yrkar jag bifall till majoritetens förslag och avslag på yrkandet om återremiss av förslaget om sammanläggning av Huddinge sjukhus och Karolinska sjukhuset.

Sedan vill jag tacka mina meddebattörer för en trots allt ganska trevlig debatt, även om både du och jag, Christer, delar det många män har som ett besvär. Vi är ungefär som bilar: ju färre hästkrafter, desto mer mullrar vi.

Anförande nr 294

Landstingsrådet N y m a n (kd): Fru ordförande! Det var trevligt med allt bildspråk i Anders Lönnbergs anförande. Men krutet ledde väl i alla fall till Nobelpris så småningom. Skulle det vara så att de tre partier som opponerar just nu vinner valet nästa gång och lyckas enas om en budget hoppas jag att Anders Lönnberg nominerar oss till Nobels fredspris.

En del har kunnat klaras ut i dag. Annat är om möjligt höljt i ytterligare dunkel. Jag är ännu inte alldeles säker på recensionen och är inte beredd att göra någon.

Jag har lyssnat ganska ingående, i varje fall tidvis, på inläggen från majoriteten, i syfte att försöka få klarhet i en fråga där jag i morse sade att jag frestades lägga ett återremissyrkande. Jag kan säga att jag har överunnit frestelsen, trots att jag inte har fått något besked i frågan som jag tycker är klarläggande, förutom att man har läst upp det avsnitt som publicerades i budgetförslaget redan den 28 oktober.

Jag yrkar alltså avslag på det remisskravsykande som finns.

När det gäller Norrtälje sjukhus och Södertälje sjukhus känner jag inte någon riktig trygghet, trots det som var så nära en försäkran från Birgitta Sevefjord tidigare i dag. Men nu finns det ju en mycket livaktig opinion på de här orterna, så jag tror inte att vi behöver bekymra oss över att vi inte ska få veta när hoten känns starkare lokalt.

Anders Lönnberg! Ni har sagt "inte nu". Det betydde "aldrig". Får man tolka det så att när sjukhusen inte läggs ned som akutsjukhus nu innebär det att de aldrig läggs ned? Vi kan väl återkomma till frågan så småningom.

Inte heller när det gäller sammanslagning av Karolinska sjukhuset och Huddinge sjukhus tycker jag att något har tillförts. Det finns alltså inget skäl att ändra yrkandet om återremiss.

Jag pratade i morse om brännskadevården. Jag har förstått att förhandlingar pågår. Jag utgår ifrån att beslut fattas i ett demokratiskt valt organ, exempelvis ägarutskottet, landstingsstyrelsen eller något liknande organ.

(Landstingsrådet Ny l u n d W a t z: Självklart!)

Så bra att det var självklart. Allt har inte varit så självklart hittills.

Jag och andra har pratat om betydelsen av samverkan politiskt. Finns det något att samverka om? Det beror på. Vi skulle kunna fundera över att använda något fullmäktigemöte om året till att resonera om ett tema utan att ha votering. Där kunde vi kanske ta med oss en specialist från någon del av världen där man har varit särskilt framgångsrik, för att på det sättet vinna respekt för också det som händer utanför vårt läns gränser. Det händer ju en del inte bara i Östergötlands läns landsting, som låter sig omskrivas, utan det sker saker på en hel del andra håll i världen beträffande patientsäkerhet, strukturfrågor och så vidare. Vi välkomnar en sådan inriktning.

Jag talade också om en stabiliseringspakt. Jag tycker inte att det precis är bäddat för det inför 2004, men möjligen kan vi använda 2004 för att fortsätta resonemanget om detta.

Avslutningsvis vill jag tacka för en stundom utomordentligt trevlig, trivsamt och uppiggande debatt. Sedan vill jag önska god fortsättning, för nu ska vi ju votera.

Anförande nr 295

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Ordförande, landstingsledamöter, åhörare! Vi har i dag lyft upp viktiga frågeställningar för både barn, ungdomar och människor med kroniska sjukdomar, multisjukdomar och funktionshinder. Vi har pratat om äldreäldre och om innehållet i vården, vilket har varit bra. Vi har pratat om kvaliteten och om de medicinska programberedningarnas viktiga roll. Vi har pratat om prioriteringar och de geografiska hälso- och sjukvårdsberedningarnas viktiga roll på det området. Vi har pratat om folkhälsa, tidiga insatser och samverkan.

Det handlar om utveckling, en utveckling där vi behöver ta mer ansvar för vår egen hälsa. Där har komplementär alternativmedicin, det vill säga ickemedikamentell vård, också en plats. Vi har pratat om ekonomi och om ansvar.

Vi har haft en bra debatt, och så tycker jag att det ska vara i en demokrati. Jag vill tacka för den debatten.

Ordningsfråga om voteringspropositionen

Anförande nr 296

Andres Käarik (fp): Har inte förslaget under punkt 2 om att ge landstingsstyrelsen ett uppdrag om överlåtelseavtal fallit i och med att förslaget om sammanslagningen återremitterades?

Ordföranden: Något yrkande om bordläggning eller återremiss av förslaget under punkt 2 har jag inte uppfattat. I förslaget står det ”under förutsättning av fullmäktiges beslut”, vilket torde innebära att ingenting kan göras med mindre än att fullmäktige sedermera fattar beslut om att genomföra sammanslagningen.

Anförande nr 297

Landstingsrådet Nyman (kd): Yrkandet från landstingsstyrelsen gäller under förutsättning av fullmäktiges beslut under punkt 1, men det förslaget har just fallit. Vi ska inte behöva ha omedelbar justering av punkt 1 för att det andra förslaget ska falla.

Anförande nr 298

Landstingsrådet Rydberg (fp): Om ordföranden vill vara formalistisk får vi väl yrka på återremiss.

För oss har det varit en självklarhet att om fullmäktige inte har beslutat om det som står under punkt 1 kan man inte fatta beslut om punkterna 2 och 3, eftersom det inte finns något beslut om att lägga samman Huddinge sjukhus och Karolinska sjukhuset. Det står också ”under förutsättning av fullmäktiges beslut”. Vi vet inte om och när fullmäktige kommer att fatta det beslutet. Då kan man inte fatta ett beslut som innebär att landstingsstyrelsen ges dessa befogenheter.

Anförande nr 299

Landstingsrådet Dahlberg (s): Fullmäktigeledamöter! Det är en oerhört tydlig koppling i fråga om punkterna 2 och 3, som förutsätter fullmäktigebeslut. Om det inte blir något fullmäktigebeslut beträffande det återremitterade förslaget kommer inte heller det som sägs i punkterna 2 och 3 att träda i kraft. Det är en tydlig skrivning, just med utgångspunkt från att det förutsätts att det tas ett fullmäktige-beslut om sammanslagning. Om det inte blir så kan man inte heller fullfölja punkterna 2 och 3.

Anförande nr 300

Landstingsrådet Heister (m): Ordförande! Man kan inte resonera som Lars Dahlberg gör. Det yrkande som inte har tagits upp till beslut eftersom ärendet har återremitterats är det yrkande som ligger till grund för nästföljande två att-satser, där det står ”under förutsättning av fullmäktiges beslut”, det vill säga beslut om att lägga samman

Karolinska sjukhuset och Huddinge sjukhus. Den frågan har just blivit återremitterad. Det finns alltså inget beslut att hänvisa till.

Då kan man inte fatta beslut om överlåtelseavtal och inte heller om det som kommer i att-satsen därefter. Det är totalt omöjligt, enligt min uppfattning.

O r d f ö r a n d e n : Den tolkning som jag har gjort handlar om att landstingsstyrelsen får det här uppdraget under förutsättning att fullmäktige fattar beslut om sammanläggning av Huddinge sjukhus och Karolinska sjukhuset. Det framgår av förslaget.

Anförande nr 301

Landstingsrådet N y m a n (kd): Ordförande! Det man inte ska göra i beslutssammanhang är att tolka – vare sig i förväg eller efteråt. Man ska ta det hela som det är sagt.

Birgitta Rydberg har yrkat återremiss på de två punkterna 2 och 3. Jag instämmer i det återremissyrkandet. Då blir det klart och tydligt, och ingen kan missuppfatta någonting.

Anförande nr 302

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Jag yrkar bifall till Birgitta Rydbergs yrkande.

O r d f ö r a n d e n : Jag vill bara göra församlingen uppmärksam på att det inte går att lägga yrkanden sedan debatten är avslutad. Debatten har faktiskt förklarats avslutad.

Anförande nr 303

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Jag är lite förvånad över att vi ska behöva ha den här debatten. När landstingsfullmäktige inte har bifallit det första yrkandet kan man i logikens namn inte fatta beslut om sådant som har att göra med att det första beslutet måste fattas.

Om ordföranden i alla fall tänker klubba igenom att-satserna under punkterna 2 och 3 riskerar man att någon överklagar beslutet och det förklaras ogiltigt. I det läget är det klokare att vänta med de två att-satserna tills det återremitterade ärendet åter finns på fullmäktiges bord. Då får man ta ställning även till dessa två att-satser.

Anförande nr 304

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Det står faktiskt ”under förutsättning av fullmäktiges beslut”. Om vi då har återremitterat förslaget får vi tid att se på det, och så kommer det upp till beslut vid nästa landstingsfullmäktige. Det är först då, om vi fattar beslut då, som de två förslagen kan träda i kraft.

Jag menar att vi kan fatta beslut i dag. Om ingen annan gör det kräver jag att det ställs under proposition att vi fattar beslut om ifall dessa punkter ska tas upp i dag eller inte.

Anförande nr 305

Landstingsrådet D a h l b e r g (s): Debatten är avslutad, så det ska inte läggas några nya förslag.

Om inte mellansatsen ”under förutsättning av fullmäktiges beslut” hade varit med, då hade jag tveklöst gett Birgitta Rydberg rätt. Men nu är den med. Jag är inte ett dugg orolig för en rättslig prövning, utan jag är övertygad om att detta håller.

Ett beslut om att återremittera den första frågan innebär att förslagen under punkterna 2 och 3 inte får någon betydelse förrän den första frågan blir avgjord, så detta blir ett vilande beslut under förutsättning av fullmäktiges beslut vid nästa tillfälle. Konstigare än så är det inte.

Jag är inte ett dugg orolig för ett överklagande, utan det välkomnar jag i så fall.

Anförande nr 306

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Detta är rätt anmärkningsvärt. Majoriteten försöker nu utnyttja alla möjligheter man har när det är helt klart att det finns ett tillräckligt stöd för att återremittera ärendet om sammanslagningen av Karolinska sjukhuset och Huddinge sjukhus.

Sammanträdet är inte avslutat. Vi kan på nästa punkt yrka återremiss beträffande de två att-satser som nu är föremål för diskussion, om vi vill. Men varför ska vi hålla på på det sättet? Det begriper jag inte.

När frågan om sammanslagningen har fallit har därmed också de diskussioner som gäller sammanslagningen fallit tills vi har fattat ett annat beslut.

Anförande nr 307

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Låt mig uppmärksamma er på att vi just har fattat beslut om en återremiss – inte om en bordläggning. En återremiss innebär att ett ärende kan komma tillbaka i något annorlunda skick än det finns på bordet just nu. Hur återremissförslaget är utformat kan få konsekvenser för innebörden av det som ligger i att-satserna under punkterna 2 och 3. Därför kan man inte besluta om punkterna 2 och 3 i och med att ärendet är återremitterat.

Anförande nr 308

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Det är viktigt att klara ut vad som egentligen gäller när man ska gå till beslut i den här stora frågan.

Om Lars Dahlbergs tes är rätt innebär det att vi skulle kunna ta beslut om punkterna 2 och 3 alldeles oberoende av förslaget under punkt 1. Vi skulle kunna avslå första förslaget, och de två andra skulle fortfarande kunna gälla, eftersom de gäller under förutsättning att fullmäktige har fattat beslut om förslag 1. Så kan man inte resonera!

Kan vi inte, herr ordförande, ajournera oss ett par minuter, så att majoriteten kan resonera ihop sig om den omöjliga hållningen och komma fram till något bättre?

Anförande nr 309

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Alla beslut som vi har fattat under de här två dagarna är preliminära intill dess att sammanträdet är slut. Så är det. Nu försöker ni, genom att

säga att debatten är avslutad, pressa igenom ett beslut om två att-satser. Men vi kan ta upp dem under nästa punkt igen och föreslå återremiss av de att-satserna, och det kan ni inte göra någonting åt från majoritetens sida. Varför ska vi hålla på så? Det begriper jag inte.

Det är bara maktspråk från er sida för att försöka driva igenom detta.

Ordföranden: Beträffande frågan om ytterligare yrkanden: Det finns inga som helst tvivel om att om vi har förklarat debatten avslutad när det gäller de här delarna är debatten avslutad, och några yrkanden kan inte läggas efter det. Det är min alldeles bestämda uppfattning.

Jag kan inte heller se att det finns några hinder ur kommunalrättsliga utgångs-punkter mot att fatta beslut om att-satserna 2 och 3, eftersom de är villkorade av att fullmäktige efter återremissen fattar beslut i fråga om sammanslagningen av Huddinge sjukhus och Karolinska sjukhuset. Ur min utgångspunkt finns det alltså inget formellt hinder mot att fatta beslut om förslagen under punkterna 2 och 3.

Anförande nr 310

Landstingsrådet **Rydberg** (fp): Man börjar fråga sig vad vi håller på med i den här salen. Vi har precis fattat beslut om återremiss, och sedan ska vi börja fatta andra beslut som står i strid med det vi har återremitterat. Så kan vi väl inte göra!

Om ordföranden vill att det här beslutet ska bli överklagat, så att besluten kanske upphävs sedermera, kan man klubba igenom beslutet. Men vad håller vi på med egentligen? Är det inte lite väl tramsigt?

Vi har återremitterat det som är huvudfrågan, nämligen sammanslagningen av Huddinge sjukhus och Karolinska sjukhuset. Är det då inte logiskt att behandla de yrkanden som hänger ihop med den frågan vid samma tidpunkt? Vad är det ni har tänkt genomföra under den tid återremissen pågår som ni anser att ni kan göra i största hemlighet bakom ryggen på oss? Är det något viktigt som gör att man måste klubba igenom detta i dag? Berätta då det för oss, för då kanske vi förstår varför ni vägrar dra bort de här två att-satserna, som naturligtvis borde ha fallit!

Anförande nr 311

Andres Kärrik (fp): Ordförande! Det handlar inte enbart om att lägga nya yrkanden i det här läget, utan det handlar om en tolkning av ifall de här två att-satserna är en följd eller inte av det tidigare beslutet. Det händer gång på gång i fullmäktige att förslag anses ha fallit med anledning av ett tidigare beslut som fullmäktige har fattat. Det gör det oavsett om det läggs nya yrkanden om att förslagen har fallit eller inte. Det är en självklarhet att en del beslut ibland hänger ihop.

Något man kanske borde ha uppmärksammat tidigare – men det var väl ingen som trodde att majoriteten skulle ställa till med en sådan cirkus på den här punkten – är att den exakta formulering som finns i voteringspromemorian inte kan ställas under proposition alls som beslutsfattandet var tänkt, om det inte hade dykt upp ett återremissyrkande.

Om det hade gått som majoriteten hade tänkt sig hade det först blivit beslut beträffande punkt 1, och när man då hade kommit till punkt 2 kan man inte fatta beslut som innehåller ett villkor, för vid det tillfället har ju fullmäktige redan fattat beslut, och fullmäktige kan inte villkora sina egna beslut på det sätt som det står skrivet i att-satserna 2 och 3 – det är en formell och logisk omöjlighet. Även detta bevisar att att-satserna hänger ihop.

Dessutom hänger att-satserna ihop i sak. Återremissen kan innebära andra former av överlåtelseavtal i att-satsen 2 eller andra former av samarbete än det som täcks av ordet ”sammanläggning” i att-sats 3. Det kan gälla ett samarbete, en koncern eller en rad andra lösningar som tillgodoser den ursprungliga tanken hos majoriteten att vinna pengar, vinna samarbete eller vinna koncernnytta. Det kan möjligen ta sig andra former, till följd av att man faktiskt har haft en återremiss och det i återremissen ligger att frågan ska diskuteras och prövas. Då kan man inte binda upp sig på detta sätt.

För tolkningen att att-satserna hänger ihop talar också formuleringen om villkor i majoritetens beslutsförslag. Majoriteten har utgått ifrån att att-satserna hänger ihop, och därför är det en självklarhet för oppositionen att de hänger ihop även när vi kommer till beslutsfattandet. Då kunde majoriteten vara så vänlig att förklara vad man vinner med att ställa till en stor cirkus här. Det hade varit enkelt att ordna en återremiss även beträffande dessa punkter, så hade vi sluppit den här debatten.

Anförande nr 312

Carin Håkansson (fp): Herr ordförande, landstingsledamöter! I hela mitt avlånga liv har jag aldrig varit med om att det som står skrivet inte gäller. Att det Socialdemokraterna säger före ett val inte gäller efteråt har vi vant oss vid. Men här har man skrivit ”under förutsättning av fullmäktiges beslut”. Det ska vi yrka bifall eller avslag på.

Men nu låtsas man plötsligt som om bisatsen ”under förutsättning av fullmäktiges beslut” inte finns längre. Då säger ordföranden att man inte får ändra bifall eller avslag. Men eftersom man från majoritetens sida tydligen tar bort den här bisatsen borde man också få yrka återremiss beträffande punkterna 2 och 3.

Ordföranden: Jag ska inte föra någon debatt när det gäller ordningsfrågan. Jag vill bara fästa fullmäktiges uppmärksamhet på en sak.

Under det år som har varit har vi fattat beslut som har varit likadant formulerade även när det första yrkandet har gått igenom. Då har vi ibland tagit beslut om att-satser som

har varit upphängda på att man fattar det första beslutet, det vill säga under förutsättning att det första beslutet har blivit som man har utgått ifrån.

Tekniken att formulera förslag på det här sättet är inget nytt i sig. Det kan man göra ur det korta perspektivet att man först tar upp ett visst yrkande och inte är säker på hur utfallet blir. Då är det en vanlig teknik som den här majoriteten och, vågar jag nog påstå, även den tidigare majoriteten har använt sig av att formulera sig på det här sättet.

Anförande nr 313

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Ordförande! Jag delar inte ordförandens uppfattning i den här delen. Som att-satserna är formulerade handlar det om att fatta beslut i dag. Om man i dag fattar beslut om sammanläggning ska man vidta ett antal åtgärder. Den ena att-satsen gäller överlåtelseavtal, och den andra att-satsen handlar om att ”förbereda de övriga beslut som krävs med anledning av sammanläggningen”, som det står i att-sats 3. Men det har ju inte blivit något beslut om sammanläggning i dag! Allt är upphängt på att-satsen om sammanslagningen, men den har vi just återremitterat.

Detta är ett exempellöst hanterande från majoritetens sida – att försöka utnyttja den makt man har för att försöka driva igenom beslut som egentligen inte är några beslut eftersom det har blivit återremiss av själva sammanslagningsfrågan. Det är exempellöst, och jag kan inte förstå varför ordföranden ställer de här två att-satserna under proposition. De ska falla med anledning av återremissen!

Anförande nr 314

Landstingsrådet D a h l b e r g (s): Två saker:

1. Vi har inga problem med den voteringsordning och de förslag som vi alla i salen har fått ta del av. Det är oppositionen som verkar ha problem med det.
2. Får vi ett annat beslut när den återremitterade att-satsen behandlas kommer det självfallet att få verkan på andra och tredje att-satserna. Konstigare än så är det inte.

Vi har inga som helst problem med detta. I den mån det blir en cirkus står oppositionen för det. Jag tycker det är märkligt att över huvud taget dra i gång den här diskussionen.

Anförande nr 315

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Jag tycker att Lars Dahlberg ska ta tillbaka det han sade. Hade vi över huvud taget reflekterat över att ni skulle använda det maktspråk ni nu använder, då hade vi självfallet yrkat återremiss beträffande de två att-satserna, för att vara försäkrade om att inte hamna i den situation som vi hamnar i nu, just därför att ni ... jag ska inte utveckla det.

Jag tycker dessutom att det är ledsamt att ordföranden lånar sig till detta.

Anförande nr 316

Landstingsrådet N y m a n (kd): Vänner! Vi ska ta beslut i mycket svårare frågor än det vi nu håller på att diskutera. Vi har i uppdrag att svara för utomordentligt mycket krångligare och komplicerade storheter än vad det är fråga om här. Detta är en formalitet.

Ska vi vara riktigt ärliga, Lars Dahlberg, är det oppositionen som inte har några problem. Vi ser nämligen att ni har skrivit de här tre att-satserna i någon sorts konsekvensordning. Det är den som bryts om inte att-satserna 2 och 3 får följa med att-sats 1 i återremisshandlingen.

Det är klart att dessa att-satser kommer att ändras den dag fullmäktige tar ett annat beslut än ni hade tänkt ta i dag. Men vad förlorar då majoriteten på att inse att att-satserna 2 och 3 hänger ihop med att-sats 1 och tas upp till beslut i sinom tid?

Jag ska inte gå i polemik med Lena-Maj Anding, som sade att frågan kan komma upp på nästa fullmäktige. Det tror jag inte på av rent praktiska skäl. Nästa landstingsstyrelsemöte är nämligen veckan efter fullmäktiges möte. Men det var en parentes i kanten.

Ordföranden: Jag föreslår att vi ajournerar mötet i tio minuter.

(Förhandlingarna ajournerades och återupptogs sedan.)

Ordföranden: Med en del av det goda humör som vi behöll från avslutningen av sjukvårdsdebatten har jag uppfattat att man från majoritetens sida är beredd att göra ett tillmötesgående beträffande att-satserna 2 och 3 på så vis att man anser att att-satserna 2 och 3 ingår i den återremiss som har begärts.

Kan det bli fullmäktiges beslut?

Landstingsstyrelsen, Personalfrågor

Anförande nr 317

Landstingsrådet D a h l b e r g (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag ska inleda den här diskussionen kring personalfrågorna.

Jag har ägnat mycket av 2003 åt att försöka skapa goda förutsättningar för samverkan mellan landstinget som arbetsgivare och de fackliga organisationerna. Under våren antogs ett centralt samverkansavtal, ett arbete som hade legat i byrålådan i två år. Utöver det togs det i personalberedningen initiativ till en hälsoplan för hela landstinget, som antogs av fullmäktige nu under hösten. Under hösten har vi dessutom i nära samverkan med personalorganisationerna tagit fram en ny personalpolicy för landstinget.

Genom att vara tydliga som arbetsgivare skapar vi på det här sättet en spelplan där vi i samverkan ska bli en av Sveriges bästa arbetsgivare. Tre viktiga förutsättning- ar är det centrala samverkansavtalet, vår hälsoplan och den nya personalpolicyn som är på väg fram till fullmäktige.

Min ambition på personalpolitikens område är att försöka skapa spelregler som är långsiktigt hållbara. Jag tycker också att vi har ett väl fungerande arbete i personalberedningen med bred uppslutning, över partigränserna, kring de viktiga besluten. Personalen måste kunna känna sig trygg i ambitionen från landstinget som arbetsgivare att de inte kullkastas vid varje majoritetsskifte. Ska vi få ett gott förhållande till personalen, krävs det långsiktighet. Jag noterar därför med tillfredsställelse att det är inställningen hos de flesta partierna här i fullmäktige.

Nu står vi inför stora utmaningar. Landstingets ekonomiska situation tvingar oss till åtgärder som kommer att begränsa vårdutbudet och förändra strukturerna i sjukvården. Det innebär förstås förändringar också för personalen. Kanske mer än 1 000 tjänster kan försvinna efter förändrad verksamhetsinriktning. Det är ett tufft beting, men jag hoppas vi kan lösa det utan att behöva genomföra uppsägningar.

I årets budgetförslag ligger ett anställningsstopp. Det är en åtgärd som jag egentligen inte är någon stor vän av, men den finns där av två skäl. För det första handlar det om risken för övertalighet. Vi måste skapa ett visst utrymme för den personal som riskerar att bli övertalig i den kommande omställningen, så att vi kan ta vara på personalen i den övriga organisationen i stället för att säga upp dem. För det andra måste vi få bättre kontroll på kostnadsutvecklingen, och i detta utgör förstås personalkostnaden en viktig del. Där gör anställningsstoppet redan nu nytta, det som vi införde i juni.

Undantag från anställningsstoppet ska göras i första hand för ST-läkare, där risk för brist föreligger. Vi kan inte låta utbildningsplatserna i vården försvinna – vi tror ju på en framtid utan ekonomiska problem för Stockholms läns landsting. Detta är också en del av den dubbla utmaning vi står inför i personalpolitiken: å ena sidan riskerar personal att bli övertalig när sjukvården anpassas efter sparkrav och de förändrade strukturerna, å andra sidan vet vi att vi inom några år står inför stora rekryteringar på grund av ökade pensionsavgångar.

Jag vill inte sticka under stol med att denna ekvation känns oerhört svår. Därför är det så viktigt att vi inte tappar personalens förtroende under den här omställningen.

Till vår och verksamheternas hjälp har vi inrättat Violagruppen, en central resurs för att hjälpa verksamheterna att hitta luckorna i organisationen där den övertaliga personalen kan fylla upp, i stället för att vi ska vidta uppsägningar. Jag har gott hopp om att vi ska lyckas med det arbetet.

Ordförande, fullmäktige! Hälsosituationen bland landstingets anställda har förbättrats under det gångna året. Vi kan se hur långtidssjukskrivningarna i våra verksamheter minskar. Vi har som arbetsgivare tagit ett stort ansvar för att bryta en mycket destruktiv ökning av ohälsan. Men det finns mer att göra på detta område. Landstingets

målsättning är att minska sjukskrivningarna med minst en dag per år. Det kräver uthållighet och att hälsoplanen följs upp i de årliga hälsobokslut som fullmäktige gett verksamheterna i uppdrag att ta fram. När vi har hälsoboksluten, ska vi i nästa steg ta fram fler åtgärder så att vi ytterligare kan flytta fram positionerna. På så sätt ska vi nå visionen att landstinget ska ha hälsofrämjande arbetsplatser.

Själv tror jag att en rimlig målsättning långsiktigt är att komma ned till 1997 års nivå på ungefär 17 sjukdagar i snitt per anställd. I dag ligger vi på 23–24 dagar. Genom ett systematiskt arbetsmiljöarbete, genom en satsning på friskvård och genom förebyggande insatser på arbetsplatserna kan vi fortsatt öka hälsan i landstinget.

Under våren kommer vi att göra en grundlig översyn av landstingets arbetsmiljöer. Det kan förstås vid behov leda till förändringar och omprioriteringar av den hälsoplan vi har lagt och fattat beslut om, men den måste vara ett levande dokument, som hela tiden ska anpassas efter de förutsättningar som vi har i verksamheterna.

Landstinget är en konstruktiv kraft i arbetet med att minska ohälsan i hela vår region, inte bara för vår egen personal utan också genom den rehabiliteringsgaran-ti jag talade om tidigare i dag.

Det är nu viktigt att också statsmakterna, regering och riksdag, hjälper till med att bryta trenden mot ökad ohälsa. Regeringens försök att lämpa över kostnaderna för den ökade ohälsan på framför allt de offentliga arbetsgivarna är mycket, mycket oroande. Vi tänker ha en kontinuerlig dialog med regeringen och via Landstings-förbundet agera i frågan. Vi tycker att det är bättre att de pengar vi kan avsätta för insatser går till kampen mot ohälsa, i stället för ökade kostnader för sjukskriv-ningarna.

Ordförande fullmäktige! Förra året underströk jag i den personalpolitiska debatten att kostnaderna för inhyrd personal måste minska. Det sker nu under året, bland annat därför att stora delar av landstingets verksamhet har infört inhyrningsstopp. Det är bra och välkommet att verksamheterna tar ekonomiskt ansvar. De gör det också med en helhetssyn på bemanningsfrågan. Jag är fortfarande övertygad om att bemanningsföretagen har en viktig roll att spela i den framtida vården, som stöd vid kortsiktiga bemanningsproblem. Vi vill ha en fortsatt dialog med bemanningsföretagen om hur deras roll ska se ut i framtiden, men vi vore okloka arbetsgivare om vi inte i första hand månade om vår egen personal. De rapporter vi nu får in om effekterna av inhyrningsstoppen är mycket positiva. Bland annat har det underlättat det i många fall nödvändiga rekryteringsarbetet.

Fru ordförande, fullmäktige! Den nya majoriteten betraktar personalen som landstingets viktigaste, helt oundgängliga resurs. Därför blir arbetet med hälso- och arbetsmiljöfrågor en viktig strategisk fråga för hela mandatperioden. Jag vill att 2004 ska bli ett hälsoår, ett år som präglas av förbättrad arbetsmiljö och långsiktighet i det arbetet. Arbetsmiljöfrågorna ska upp på dagordningen på ett tydligt sätt. Det är nödvändigt att vi i denna sal tar oss samman och erbjuder långsiktigt hållbara arbetsvillkor för alla våra anställda, och ni är alla välkomna att delta i det arbetet och i den fortsatta diskussionen.

Anförande nr 318

M i k a e l F r e i m u t h (m): Ordförande, landstingsledamöter! I två dagar har vi diskuterat majoritetens svikna vallöften och misslyckanden när det gäller att genomföra sin politik. Ett misslyckande ska väl kallas just för vad det är.

Inför valet 2002 sade dåvarande oppositionslandstingsrådet Ingela Nylund Watz: ”Vi tänker inte lägga ned några sjukhus eller genomföra några andra omvälvande förändringar i sjukvårdens organisation.” I förra årets budgetdebatt sade Ingela Nylund Watz om vänstermajoritetens politik att man valde ”den lugna vägens strategi”. Det sades vara mot bakgrund av att man ville ta hänsyn till vår personal och verksamhet. Man lovade lyssna på personalen – det var det tydliga budskapet.

Även i Socialdemokraternas personalpolitiska program skrev man sommaren 2002: ”En bra arbetsgivare tar ansvar för att ge en långsiktig trygghet i arbetet. Att skapa stabila förutsättningar är viktigt för att de anställda ska känna trygghet.”

I den nyligen antagna hälsoplanen och den personalpolicy som nu diskuteras poängteras personalens delaktighet.

Då frågar man sig naturligt, vilket är det som har genomsytrat de här två dagarnas debatt: Hur rimmar de här fagra orden och löftena med verkligheten?

Vi vet, med facit i hand, att de flesta av de här uttalandena har varit tomma ord. Man har svikit sina löften, och det dessvärre rätt grovt.

Majoriteten har igångsatt en förändring av verksamheten som är både orealistisk och oförankrad. Med tvära kast och minst sagt ogenomtänkta förslag reglerar ni sönder länets sjukvård i stora stycken. Det absolut tydligaste exemplet har diskuterats ett antal timmar under dagen, och även i går: sjukhusen i Norrtälje och Södertälje. Ni har lyckats med prestationen att under de senaste veckorna skapa en otrolig press och oro hos de anställda på sjukhusen. Ni har inte haft någon dialog alls med personalen. Omtanken om personal och patienter har varit i det närmaste obefintlig. Alla synpunkter och alla protester mot sjukhusnedläggningarna har bemötts med total likgiltighet.

Personallandstingsrådet måste väl ändå vid ett antal tillfällen ha funderat på vilka signaler man sänder ut. Vad är det för ledarskap man vill stå för, när man möter medborgare och anställda med i bästa fall oklara besked om framtiden?

Plötsligt, genom ett politiskt haveri, klarar sig Norrtälje och Södertälje sjukhus – tills vidare. Men personalen står fortfarande frågande. Vad är det som gäller framöver? Kommer samma fråga upp nästa år? Det har de inte fått något svar på. Personalpolitiken har varit minst sagt under all kritik.

Vilka besked ska man då ge till de anställda i Norrtälje och Södertälje nästa gång man aviserar förändringar? Trovärdigheten för majoritetens politik och ledarskap är, vill jag påstå, redan förbrukad. Vem ska de lita på?

Nu är det ju så att maktens arrogans går igen även på andra områden. Vi kan titta på sammanslagningen av Huddinge och Karolinska. Liknande var det med förslagen om det centralt dirigerade anställningsstoppet och den stora omorganisation man satte i gång vid förra årsskiftet. Personalen fick inte vara delaktig. Deras synpunkter tog man inte till vara.

Jag vill påstå att majoriteten är fullständigt fokuserad på politisk detaljstyrning och planprocessen, i stället för att ta till sig de viktiga synpunkter som ändå finns ute i verksamheterna. Jag är övertygad om att den politik som majoriteten för har mycket liten förståelse och framför allt kommer att skapa stora problem på sikt, om man inte förändrar den.

Det hela känns faktiskt igen från den förra mandatperiod när ni hade makten. Som de flesta här inne vet satte ni i gång en gigantisk utvecklingsplan för att spara pengar. Det stängdes sjukhus, personal sparkades och verksamheten toppstyrdes. Nu som då sade ni upp avtal med fristående vårdgivare och tvingade vårdanställda som var sina egna tillbaka till landstinget. Det hela slutade med ett magplask.

Man frågar sig: Om ni tidigare har gjort ett så gigantiskt misslyckande, varför tar ni inte lärdom av det? Det brukar ju vara ett bra grepp. Det är sällan bra att göra samma misstag två gånger. Vi vet att den politik som ni tidigare förde resulterade i längre vårdköer, oro hos personalen och ett skenande underskott. Vi ser faktiskt också samma tendenser om igen.

Vi moderater tror inte på den här typen av centralstyre och regleringar och inte heller på politiskt beslutade anställningsstopp och massavskedanden av personal. Jag tror helt enkelt inte att det är rätt väg för att göra sjukvården bättre i det här länet. Vi vet däremot att det går att göra sjukvården till en bättre arbetsgivare. Den förra periodens utveckling med fristående vårdgivare, speciellt när personalen tog över olika enheter, talar sitt tydliga språk. Det skapades en marknad, en mångfald, där många av de problem som nu återfinns i den offentliga vården försvann.

Vad ni gör är att på ett väldigt tydligt sätt återgå till en centralstyrning i stället för den här mångfalden. Vi tror på en mångfald och eftersträvar därför också en större självständighet, fler fristående vårdgivare och en större chans för de anställda att starta eget. Jag tror att den här utvecklingen är väldigt viktig för att förbättra för personalen och kanske framför allt för att få fler att söka sig till vårddyrket.

En av de mest grundläggande frågorna i en framgångsrik personalpolitik handlar om att visa förtroende för dem som arbetar i vården, att ha en öppen dialog om sjukvårdens utveckling och låta dem som vet bäst hur vården fungerar också få vara med om att styra det dagliga arbetet. Det är väl egentligen här som den stora skillnaden finns mellan oss moderater på den borgerliga sidan och den socialistiska majoriteten. Vi vill ge makt till personal och patienter. Vi vill reformera landstinget underifrån. Ni vill lyfta över makten till politiker. Det är väldigt tydligt. Framför allt de senaste dagarna har det

framgått oerhört tydligt, med fler regleringar ovanifrån. Det har förr visat sig att den politiken har misslyckats, och jag tror att den kommer att misslyckas igen.

Ordförande! Jag skulle avslutningsvis vilja ställa en fråga till personallandstings-rådet. Det vore rätt intressant att få veta vilket besked man kommer att ge personalen i Norrtälje och Södertälje för att den ska få en långsiktig trygghet. Det är väl ändå det vi försöker eftersträva genom att vara en så bra arbetsgivare som möjligt.

Anförande nr 319

Landstingsrådet Dahlberg (s): Mikael Freimuth pratar här om ett misslyckande. Jag ska först besvara hans avslutande fråga. Jag kan glädja Mikael Freimuth med att det förs en fortsatt diskussion med Norrtälje och Södertälje, där personalens synpunkter liksom även chefernas funderingar kring vad som ska göras ska fångas upp. Också de ambitioner som vi har att utveckla närsjukvård och att samordna den specialiserade vården ska in i det här arbetet. Vi får se var det landar. Som du inledningsvis efterlyste finns det en poäng i att man kan föra den här diskussionen lokalt.

Du säger att vi har misslyckats, och det är klart att vi gärna hade velat komma längre än vad vi har gjort under det här året. Vi har påbörjat och vi fortsätter det här arbetet, och när vi summerar mandatperioden kan vi diskutera hur vi har levt upp till de löften som vi har gett.

Vad vi har åstadkommit i år är till att börja med att vi har dämpat personalkostnaderna, vilket är en viktig förutsättning för att få kontroll över ekonomin. Vi har lyckats minska andelen inhyrd personal, så att vi kan få mer pengar över till vår egen personal. Vi har sänkt personalomsättningen, så att den i dag är lägre än vad den har varit tidigare. Vi har en sjunkande sjukfrånvaro. Ohälsotalen ser nu mycket bättre ut än vad de gjorde för bara ett år sedan. Rekryteringssituationen i landstinget har också förbättrats avsevärt.

Detta är tydliga resultat. Det är klart att vi inte är nöjda på alla områden, men vi ser att det håller på att hända saker på personalsidan. Som jag sade tidigare har vi tagit fram ett samverkansavtal, och det ska också kompletteras med lokala samverkansavtal, så att delaktigheten på arbetsplatserna förbättras. Vi har en hälsoplan som på samma sätt ska kompletteras med lokala arbeten. Vi har också en personalpolicy som ska följas upp lokalt. Det är ett tydligt samspel mellan en central personalpolitik och höga ambitioner och ett lokalt ansvarstagande.

Vi tror att det är viktigt att vi gör de här prioriteringarna centralt och att vi får utrymme att följa upp dem lokalt. Men vi tror också att det är viktigt att kombinera det personalpolitiska arbetet med att ta ansvar för ekonomin. Vi är övertygade om att personalen kommer att må bra av att vi har fokus på att ge sjukvården förutsättningar att tillhandahålla en bra och kvalitativ vård. Vi känner att vi har ett starkt stöd från personalorganisationerna för det arbetet.

Anförande nr 320

Mikael Freimuth (m): Ordförande, Lars Dahlberg! Men vilken trygghet ger det att du säger att beskedet till personalen i Norrtälje och Södertälje är en fortsatt diskussion? Du har ändå gått ut med ett budskap om att verksamheterna ska läggas ned, och sedan har ni tagit tillbaka det. Det ger väl ingen långsiktig trygghet. I varje fall skulle inte jag känna mig trygg om det enda besked jag skulle få är en fortsatt diskussion. Jag tycker inte att det är ett bra ledarskap och att på sikt ta ansvar för personalpolitiken.

Diskussionen om ohälsotalen hade vi uppe i samband med att vi behandlade hälsoplanen. Ni vill ju inte sträcka er lika långt som regeringen när det gäller att minska ohälsotalen. Detta kan man tolka bara på ett sätt. Du sade på ett tidigare landstingsmöte att ni inte tror på regeringens ambitionsnivå. Jag tycker att inte heller detta är ett bra ledarskap när man är ansvarig för en sådan här stor verksamhet. Om regeringen sätter upp nationella mål och den politiska majoriteten inte ens tror på sin egen regering, är det verkligen ett allvarligt budskap.

Anförande nr 321

Landstingsrådet Dahlberg (s): Helt kort: Besluten om Norrtälje och Södertälje som vi har debatterat här i dag är utvecklingsbeslut, men hur utvecklingen ska se ut får vi se framöver.

Regeringens mål för att minska sjukskrivningarna är orealistiskt, och det hänger möjligen ihop med att vi ligger bättre till än andra landsting. Vi har inte på 20–25 år haft de nivåer som vi skulle sikta till i landstinget. Jag tycker att det är bättre att sätta upp och jobba för realistiska mål.

Anförande nr 322

Landstingsrådet Rydberg (fp): Ordförande, landstingsledamöter! Vi har ju ägnat debatten i går åt att tala om pengar, och i dag har vi försökt dryfta visioner för vården, men av allt det här blir det ingenting om vi inte är framgångsrika i att göra vårdjobben attraktiva. Jag vet inte hur många av er som har läst Ungdoms-barometern som kom häromdagen. Av den framgår det att när man i siffror rankar vilka yrken ungdomar kan tänka sig har vård, hälsa och omsorg bland ungdomar stigit från fjärde till andra plats, och det är väldigt glädjande. Medicin, alltså läkaryrket, har sedan förra året sjunkit från nr 10 till nr 14.

Det är framför allt kvinnor som rankar de här yrkena högre än förra året. Ska vi någonsin få fler män i vården gäller det att vi försöker bearbeta deras attityder och göra sådana förändringar av vården att också de känner att de hör hemma där som anställda.

Jag hittade även en del andra saker som ungdomarna säger är viktiga: balans mellan yrkes- och privatliv, möjlighet till vidareutbildning, bra arbetsmiljö och tydlig uppskattning av det egna arbetet. Man kan när man ser detta jämföra med vad som nu pågår på Karolinska, där ledningen i sin spariver drar in julgåva, julmiddag och kalender, den sista symbolen som man fick av arbetsgivaren. Det blir nästan lite

löjeväckande att tala om att personalen är vår viktigaste resurs när man skickar ut signalen till den att det i år inte blir någon almanacka och uppskattning till jul.

Så här ser det inte ut i företag utanför den offentliga sektorn. Också vi inom den offentliga sektorn måste faktiskt uppmuntra vår personal och ge den en tydlig uppskattning för dess arbete.

Vi i Folkpartiet vill ge personalen mer vardagsmakt. Det är nödvändigt att landstingskolossen med kraft satsar på att göra mindre och ekonomiskt självständiga enheter som har ett tydligt uppdrag och egna befogenheter. Det är det som ger sammanhang i tillvaron. Att man kan överblicka och påverka sin arbetssituation skapar välbefinnande och minskar risken för sjukskrivningar.

Samtidigt måste mångfaldsarbetet få fortsätta. Personalen behöver ha fler arbetsgivare att välja mellan, så att man kan rösta med fötterna. Vi tror att det främjar utvecklingen av arbetsmiljön att man på olika ställen kan ha olika attraktioner som gör att man kan lära sig av varandra. Vi ser gärna att fler personalgrupper får ta över sin verksamhet i egen regi, om de själva önskar det – inte något tvång utan en frivillighet. Vi vill att landstinget ska fortsätta att ge dem det stöd som vi gav dem tidigare i mångfaldskansliet, där vi kunde bistå dem med lite realistiska kunskaper, så att de fick veta vad det innebär att pröva de egna vingarna.

Men vi säger nej till att landstinget ska konkurrera bort och återta driften från avknoppade enheter. Beslutet i Hökarängen förra veckan, där man inte längre ska ha kvar den verksamhet som personalen drivit, känns lite trist. Vi har också sett erfarenheterna från Vällingby, och det lär tyvärr komma flera sådana exempel.

Vi säger nej till att det alltid måste lämnas egenregianbud. Vi litar faktiskt inte på att det alltid blir en äkta konkurrens när landstinget inte gynnar sin egen verksamhets bud, just för att vi inte har en tydligt avskild ekonomi och därför inte kan se de faktiska kostnaderna. Vi tror att man med en konkurrens om vårdidéer och organisationsformer skulle kunna utveckla verksamheten mera. Vem som äger en vårdenhet är egentligen inte så viktigt som att vi kan garantera att verksamheten har bra kvalitet till en rimlig kostnad. Konkurrens kan medverka till effektivitet om den används på rätt sätt. För oss i Folkpartiet är konkurrens inte ett skällsord utan ett medel för att få ut högre kvalitet eller för att få ut mera vård för samma slant.

Om jag ska vara kritisk, och det tycker jag att man ska vara ibland, vill jag säga att det i backspegeln funnits skäl för kritik både under de senaste åren och under det senaste året. Jag är besviken över att vi inte tillräckligt har lyckats förändra landstinget inifrån. Storskaligheten är fortfarande kvar, med hierarkiskt uppbyggda beslutsnivåer. Jag tycker också att det är trist att arbetet med intraprenader har bromsats upp i stället för att understödjas. Många på golvet ute i vården på vårdavdelningar och mottagningar känner sitt stora ansvar, men det följs inte av att de har rätt att fatta viktiga vardagsbeslut på sin arbetsplats. Arbetet med att utveckla befogenheter och att ge vardagsmakt behöver få ett stort stöd.

Sjuktalet minskar, och det är glädjande att vi har haft en minskning under det här året, men de minskar inte tillräckligt snabbt för att vi ska kunna nå regeringens mål att halvera sjuktalet till 2008. Jag måste säga att jag var lite överraskad över att höra Lars Dahlberg säga att han inte delar regeringens ambitionsnivå. Jag tycker att varje dag med sjuklighet som vi har är något som vi bör försöka motverka. Allt går inte att motarbeta, men mycket går att förebygga. Vi menar att det behövs ett brett utbud av förändringar. Jag har nämnt frihet att få knoppa av i privat regi liksom förändringar i landstingets egen verksamhet. Vi vet att sjuktalet är betydligt lägre hos privata arbetsgivare, där man har en känsla av sammanhang och vardagsmakt. Ge vår egen personal i landstingets egna driftsformer samma känsla av sammanhang och samma vardagsmakt!

Vi vet också att organisationsförändringar tar fyra år innan de har satt sig. Det säger i alla fall organisationskonsulterna. Det innebär att vi står inför förluster i effektivitet i vår egen organisation när man håller på att slå sönder den om och om igen. Vid förra årets budgetfullmäktige handlade diskussionen om ommöbleringar i den politiska organisationen och på Beställarkontor Vård, det vill säga den gamla sjukvårdsförvaltningen. Men tydligen var det inte nog med de ommöbleringarna, för nu efter årsskiftet är det produktionsområdenas tur, och nu ska tre bli ett. Det hade inte varit fel att tänka om och tänka lite nytt när man ska göra förändringar, att fundera på om man i stället ska organisera verksamheter som hör ihop i vårdgrenar, men nu hastades ännu en centralisering igenom. Jag vill bara påminna om att alla omorganisationer tar kraft och att det tar flera år innan en ny organisation har satt sig. Har vi råd med det?

Folkpartiet vill se en satsning på friskvård för att hålla personalen i välbefinnande. Vi har väckt förslag att vi skulle vilja påbörja en satsning som fullt ut innebär att varje anställd har ett konto där man sätter av 5 000 kronor per anställd för olika friskvårdsinsatser. Det kan gälla alltifrån träning på arbetstid, som brandmännen har, och att kunna gå ifrån genom att det finns vikarietäckning, till att en personalgrupp vill ha handledning eller behöver något annat. Vi har tagit med detta i vårt budgetförslag för att påbörja ett förverkligande av den här tanken.

Vi tycker också att man som arbetsgivare behöver lägga pengar i en särskild arbetsgivarpott, så att det finns utrymme för att belöna dem som stannar kvar på en arbetsplats och där ägnar kraft åt att förbättra vården. Det är tyvärr så att man bara genom att byta jobb kan höja sin lön. Vi har svårt att ge de trofasta, som är väldigt viktiga stöttepelare, en rimlig löneökning. De kan få en löneökning bara när de byter jobb. Det fanns förut en sådan här pott i avtalen, och det var väldigt bra, för det ska löna sig att göra karriär ute i vården, inte bara genom att byta arbetsplats och sicksacka sig upp i lön.

Vardagsmakt handlar också om flexibla arbetstider, och det går ju med datorns hjälp väldigt enkelt att göra olika önskescheman. Vi vill gärna se att man bredare prövar 3-3-modellen, det vill säga att man arbetar tre dagar och har ledigt tre dagar, 3-4-modeller eller andra liknande konstruktioner som avviker från det traditionella. Det finns fler modeller än rena tvättstugescheman som man kan använda. Med datorstöd skulle man kunna skaffa sig en personalbank av personer som är beredda att jobba extra, en personalbank där också deras kompetens är redovisad. Vi har i dag inte riktigt den flexibiliteten, och det gör att vi ibland tvingas anlita bemanningsföretag fastän det egentligen inte är någon god lösning.

Ordförande, ledamöter! Jag yrkar med detta bifall till Folkpartiets förslag om nej till stora organisationsförändringar, om satsningen på friskvård, om lönepott för trogna anställda och om mångfald och valfrihet också för vårdpersonal.

Landstingsrådet Dahlberg (s): Ordförande! Även om detta är en replik vill jag meddela att jag glömt att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag och avslag på oppositionens förslag. Jag passar på att nu göra detta.

Jag vill tacka Birgitta Rydberg för hennes som jag tyckte väldigt bra inlägg. Du pekade på att vi måste komma längre i att jobba mot hierarkierna och att förstärka det som du kallar vardagsmakten, det vill säga delaktighet och inflytande som man har direkt på arbetsplatsen. Jag står helt bakom detta, och jag tycker precis som du att vi måste komma mycket längre i det arbetet. Jag tror också att vi nu när vi har ett helhetsprogram för att ta itu med de ekonomiska problemen också ska kunna få utrymme för att jobba mycket mer med utveckling än vad vi har kunnat göra hittills.

Jag är också positiv till dina beskrivningar av hur viktigt det är med belöningar och friskvård för personalen. Jag instämmer helt och hållet i detta. Men det finns också begränsningar, och man kan fundera över hur långt vi ska gå i det centrala arbetet med att ge riktlinjer för lokal verksamhet. Vi har tyckt att den typ av bedömningar som om finns med i era förslag ska ske lokalt, inte centralt.

Det är egentligen på samma sätt med Karolinskas julbelöningar. Jag tycker att det är absurt att dra in på julbelöningar. I princip är de för många anställda det enda tillfälle under året då man får något tydligt tecken på uppskattning vid sidan om den lön man har. Men detta är någonting som man avgör lokalt. Jag vill bara understryka att det från centralt håll inte har gått ut några riktlinjer om att dra in på sådant här utan det avgörs lokalt.

Anförande nr 324

Håkansson Jörnehed (v): Ordförande, landstingsledamöter! Också jag tyckte att Birgitta Rydberg hade många rätt bra förslag, förslag som även jag kommer att prata om.

Det absolut viktigaste om vi ska klara den stora utmaningen att både utveckla verksamheterna och få ekonomin i balans är samverkan med personalen. Om vi ska lyckas med den omstruktureringen, detta svåra arbete, måste vi ha med oss personalen, en delaktighet som gäller absolut alla personalkategorier. Deras kunskap och kompetens måste tas till vara på bästa sätt. Vi måste vara mycket lyhörda, och ett viktigt verktyg för att detta samarbete ska lyckas är att samverka med de fackliga organisationerna. Denna samverkan måste utvecklas. Tyvärr har det i den process som vi precis har varit med om gått väldigt fort, men vi är medvetna om detta, och vi ska verkligen från majoriteten göra allt för att kunna samverka bättre med de fackliga organisationerna.

Under det kommande året ska vi börja göra försök med olika arbetstidsmodeller innefattande flexibel eller kortare arbetstid. Dessa försök ska självklart ske i samverkan med de fackliga organisationerna. Det ska framför allt ske på arbetsplatser med hög sjukfrånvaro och särskilt tung arbetsmiljö. Då bör psykiatrin lyftas fram. Precis som det

står i vårt budgetförslag under psykiatriav-snittet bör det utredas om det ska ske riktade insatser till psykiatrin för att åstadkomma en bättre arbetsmiljö.

Ett annat förslag till en sådan här flexibel schemalösning är just det som Birgitta pratar om, 3–3-scheman. Det har i vårt landsting gjorts några positiva försök med sådana som jag skulle vilja lyfta fram. De har genomförts med mycket gott resultat på två psykiatriska avdelningar och på två avdelningar inom geriatriken i Norra länets produktionsområde. Sjukfrånvaron minskade. Det var tidigare svårt att rekrytera till dessa arbetsplatser, men sedan 3–3-scheman införts har man en kö av personal som vill komma dit och arbeta. Man har även köer av sjuksköterskor, som det har varit brist på inom dessa verksamheter.

Dessa schemalösningar gjordes långt innan stoppet för inhyrning av sjuksköterskor infördes, och de har inte påverkat rekryteringssituationen i detta fall. Jag skulle vilja rekommendera er att i det näst sista eller sista numret av Läkartidningen läsa om en vårdcentral i Lindesberg som införde 3–3-scheman. Det medförde att man kunde rekrytera personal. Vårdcentralen har öppet på helgerna, så att det för medborgarna blir en bättre tillgänglighet. Alla blev nöjda. Man fick en fast personalstab och har nyligen fått ett pris. Läs alltså gärna den artikeln!

Om man ska införa sådana här nya schemalösningar på grundval av nya influenser för trivsel, för arbetsmiljön och för att man som anställd ska bli sedd, är ledarskapet väldigt viktigt. En ledare som sätter sina medarbetare i centrum får personal som sätter patienten i centrum. Därför är det särskilt viktigt att ett chefsutvecklingsprogram tas fram och påbörjas, något som vi också föreslår i budgeten.

Att stå här och tala som vänsterpartist utan att nämna jämställdheten när det gäller personalfrågor går inte. Då jämställdheten nu genomsyrar hela landstinget kommer även personalpolitiken att genomsyras av dessa. Återigen: Löneskillnader orsakade av kön ska inte förekomma. Andelen kvinnliga chefer ska öka, och dessa ska erbjudas stöd i sitt ledarskap. En satsning som vi siktar till inom jämställdhet-sarbetet är att få in just kvinnliga chefer. Framför allt är det på de höga landstings-nivåerna som könsfördelningen är obalanserad. I dag finns det en stor mängd kreativa kompetenta kvinnor i landstinget som inte får en chans, då chefsposition-erna i många fall är vikta för män. Vi ska nu vara uppmärksamma i samband med det nya universitetssjukhuset. Vi kan hoppas på fler kvinnliga chefer där.

Jämställdhetsplanerna genomsyrar alltfler verksamheter i landstinget. I Norrtälje har man en lokal jämställdhetsplan. Man kunde i och med att man uppmärksammade detta i jämställdhetsplanen omvandla deltidsanställningar till heltid. Man har också fått pris för sin jämställdhetsplan som så här realiserades i verkligheten. Detta är ett exempel på att heltid i landstinget är en rättighet och deltid en möjlighet.

Jag har även här samma åsikt som Birgitta Rydberg, nämligen att det är viktigt att vi får in fler män till vården, så att båda könen söker sig till alla yrkeskategorier inom vården – till den framtidsbransch som vården faktiskt är.

En annan sak som har varit viktig för mig är att vi i vår budget slår fast betydelsen av att uppmärksamma att vi – anställda, patienter, brukare eller vad vi kan benämnas – inte alla är lika. Alla är inte stöpta i samma form. Vi har olika bakgrund och olika kulturer. Genom att ha ett mångfaldsperspektiv på våra arbetsplatser skapar vi goda villkor för hälsa och trivsel på våra arbetsplatser.

Fittja vårdcentral är ett väldigt positivt exempel. Den har ett mångkulturellt befolkningsunderlag och även en mångkulturell vårdpersonal. Man har där mycket medvetet arbetat med mångfald, för olika kulturer och för hur folk ska bemötas. Fittja vårdcentral är ett föredöme i vår ambition att sprida mångfaldsperspektiv till hela landstinget.

Att personalen är medveten om att det inte alltid är det heteronormativa som gäller, dvs. att personalen har HBT-kompetens, är också oerhört värdefullt. Jag blev så himla glad när jag såg en annons från Mama Mia Mödravårdscentral, där det stod: Vi vänder oss till er när ni väntar barn. Vi har homokompetens. – Det är ett exempel från verkligheten.

Jag vill också säga att i och med att regeringen från år 2005 ändrar i lagen om offentlig upphandling genomför vi också en antidiskrimineringsklausul. Även landstinget kommer att förbereda en ändring av detta regelverk. Men vad är det som skiljer oss kanske allra mest i den här majoriteten från den förra? Jo, vi vill att man ska vara kvar i landstinget, inte lämna det. Under den borgerliga ledningen var målet att personalen skulle lämna landstinget och bli privat. Vi tycker motsatsen. Ville man bli privat och knoppa av blev man tidigare sedd och uppmärksammad, men ville man vara kvar i offentlig regi blev man osynliggjord.

Vår ambition är att tillsammans de fackliga organisationerna få personalen att bli stolt över sitt arbete och sin arbetsplats, Stockholms läns landsting. Det är glädjande att årets arbetsplats, utsedd av Arbetsmiljöcentrum 2003, blev Dalens palliativa enhet, offentligt driven av Stockholms läns landsting.

Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 325

Landstingsrådet Nyman (kd): Herr ordförande! Det är lite tråkigt att middagen serveras precis när vi tar upp det här avsnittet. Det är av någon underlig anledning ganska lika år från år. Vi kanske skulle fundera på att lägga in personalfrågorna när alla är närvarande. Det här är nämligen de högstämda deklARATIONERNAS avsnitt på varje landstingsbudgetmöte.

Vi har ju från respektive partier deklarerat hur vi ser på vårdpolitik, trafikpolitik och allt annat, och sedan närmar vi oss finansieringen och ska knyta ihop säcken. Då kommer det här högstämda om hur vi ser på personalen. Alltihop är personal. Sjukvården är dess personal. Man ska inte begränsa det genom att säga att personalen är vår viktigaste resurs bland andra resurser utan sjukvården är dess personal. Sedan finns det hjälpmedel i form av maskiner, lokaler, utrustning, elkraft och så vidare.

Personalpolitik är ju någonting mycket mer än tal om arbetstider och sådant. Det handlar om villkoren för rekrytering, fortbildning, personalens inflytande, löneutveckling och framför allt trygghet i anställningen och framtidstro. Om man i torsdags förra veckan skulle ha gjort en enkät i närheten av Norrtälje sjukhus och Södertälje sjukhus och frågat personalen hur den såg på framtidsutsikterna i den här branschen, inte bara på kort sikt utan för de närmaste 5–10 åren, tror jag att man kunde ha dragit en och annan lärdom. Jag tror att man hade varit tvungen att göra en djupintervju med var och en, eftersom personalen har ganska utvecklade synpunkter på hur den här branschen har sett ut, hur den ser ut och hur man tror att den ser ut.

Vården är en framtidsbransch, men det här landstingsmötet har ju inneburit att den för Stockholms läns landsting har krympt en del. Den var något större innan besluten fattades i dag och i går. Vi måste våga tillstå detta och närma oss de här frågorna med utomordentligt stor ödmjukhet. Därför ska vi inte föra dialogen enbart här eller i personalberedningen eller så, utan detta ska vara något som genomsyrar arbetet och som märks när politiker är ute på arbetsplatser och träffar medarbetare och för den delen också fackliga företrädare i de sammanhang där de inbjuder oss.

Vi måste lära oss att samverka bättre med facken, sade Jörnehed alldeles nyss. Javisst, det är alldeles uppenbart om man läser MBL-protokoll, protokoll från extramöten och annat om människor som berörs av vården att där finns en fullständigt fantastisk utvecklingspotential för landstingsmajoriteten.

Av resonemangen som har förts och av det jag har lyssnat till under de här två dagarnas budgetmöte när vi talar om personalpolitiken och att vi egentligen vill se alla medarbetares engagemang, kreativitet och vilja att ta ansvar har jag förstått att budgetförslaget från majoritetspartiernas sida snarare ger en känsla av, och det intrycket tycker jag består, att medarbetarna nu ska förmås till delaktighet så att ekonomin kan bringas i ordning. Om jag inte missuppfattade det helt från gårdagens allmänpolitiska debatt skulle krismedvetandet bringas ned i organisationen så att alla är medvetna om detta.

Det här måste vi ju kombinera med de högstämda deklARATIONERNA om vi menar något med dem. Men jag är av den karaktären själv att jag gärna vill tro på det folk säger är deras ärliga vilja, även om det sker i en politisk församling. Jag vet inte om jag avviker från svensken i allmänhet, men jag vill tro på er när ni gör de här högstämda deklARATIONERNA.

Det gjordes en högstämmd deklARATION i budgetfullmäktige i juni 2001. Det kanske är lite övermaga att ta upp ett sådant uttalande, men det var Birgitta Sevefjord som då sade: Vi vet också att en av de viktigaste orsakerna till sjukskrivningarna inom sjukvården – som är en stor och allvarlig sak, jag ska återkomma till det om ett ögonblick – är de ständiga omorganisationerna. Det visste hon i juni 2001. Har vi lärt oss något? Hon säger att de omorganisationerna oftast sker ovanför personalens huvuden och inte alls tillsammans med personalen som det så idylliskt hade beskrivits, påstod hon, i debatten tidigare. Omorganisationerna leder till frustration, maktlöshet och stress, vilket i sin tur

leder till sjukskrivningar och långtidssjukskrivningar. Därför föreslog Vänsterpartiet i sitt dåvarande budgetalternativ ett moratorium, ett tillfälligt stopp för alla omorganisationer.

Nu var det så att den dåvarande majoriteten inte införde något moratorium. Vi levde nämligen med bilden av att hälso- och sjukvårdens möjligheter hela tiden utvecklas och då ska man se till att strukturen vi har anpassas så att det blir möjligt att ta vara på det. Det är utveckling. Men här krävdes ett moratorium för att ge personalen arbetsro och möjlighet att själv forma sin arbetsmiljö. Nu pressas personalen över det rimligas gräns, de fackliga organisationerna har gång på gång lyft fram denna fråga och krävt att man ska vidta omedelbara åtgärder för att förbättra arbetsmiljön.

Egentligen skulle jag ha kunnat läsa upp det här som ett alldeles eget inlägg i debatten och inte återge det som sagts av någon som för närvarande representerar majoriteten. Jag tror att det ligger väldigt mycket i det Birgitta sade i juni 2001. Men det märks inte ett dugg av detta i det budgetförslag som hon har varit ett av de föredragande landstingsråden för de här dagarna. Låt det här vara ett memento, och låt oss nu se till att det blir tid för dialog, riktigt djupgående dialog, inte bara i Norrtälje och Södertälje utan överallt. Jag har varit på en hel del av arbetsplatserna i landstinget under de år jag har varit verksam här, och det är inte sällan, vill jag säga, som de säger att det var för väl att det kom en politiker hit när det inte är valrörelse. Då dyker vi upp överallt. Men när det inte är valrörelse... Är det någon tid när jag tror att personalen förväntar sig ett besök av oss så är det just nu.

Det är rätt och det är riktigt att vi har en översyn av utnyttjandet av inhyrd personal. Men det finns också risker förknippade med det. Vi har i personalberedningen åtminstone ett par gånger haft uppe att man måste se till att inte snabba åtgärder drabbar den ordinarie personalen på ett sådant sätt att vi sliter ut den mycket fortare.

När det gäller personalfrågor ska vi i februari månad nästa år förhoppningsvis få tillfälle att i den här salen enas om en ny personalpolicy. Den förra enades vi om under förra mandatperioden, och den har fungerat väl. Nu har vi bearbetat den i personalberedningen och jag tror att vi är utlovade att bearbeta den i ägarutskottet. Sedan ska den till landstingsstyrelsen. Så småningom dyker den upp här som ett fräscht ärende i februari. Ta till er det som står där! Det är högstämt men också väldigt konkret på flera punkter. Det är angeläget att vi sedan också är inställda på, jag säger det redan nu, att börja praktisera den policyn. Det är inte att skriva ned policier och att skriva ned budgetar som är matchen. För att vara lite självvironisk, märkte ni att vi under förra mandatperioden skrev tre budgetar i balans? Den fjärde var inte i balans. Där står det ett-ett. Vi har serverat var sin budget som inte varit i balans. Men verkligheten är så brutal att den inte tar hänsyn till våra att-satser och våra målskrivningar. Så är det också med personalpolitiken.

Till sist kommer jag till hälsoplanen och sjukskrivningarna. Hälsoplanen antogs ju i stor enighet, och den ska också genomföras. Det behöver vi göra inte bara i dialog med medarbetare, chefer och ledare utan vi behöver också göra det tillsammans med de så kallade statsmakterna, därför att sjukskrivningstalen är alldeles för stora. Alla håller med om det, men det förefaller som om det inte görs särskilt mycket. Nu har vi kunnat notera

en nedgång av sjukskrivningarna i vårt landsting. Vi har legat lågt jämfört med många andra landsting under lång tid, och nu finns det en förbättringstendens. Jag måste få erkänna att jag känner en viss oro för hur det ska gå med den utvecklingen efter de beslut som fattas de här två dagarna och de beslut som kommer. Nedskärningar och omorganisationer leder till frustration, och alltihop, som Birgitta Sevefjord beskrev så rätt för ett par år sedan, är anledning till sjukskrivningar.

Herr ordförande! Jag ber att få yrka bifall till alla de att-satser som vi har formulerat själva och satt vår partibeteckning under liksom till de där vi har anslutit oss till andra partiers förslag. Vi har nämligen betecknat dem som lika bra som våra egna.

Anförande nr 326

Landstingsrådet Dahlberg (s): Ordförande! Stig Nyman pratar om de högstämda deklARATIONERNA. Det jag först vill säga är att det inte går att bortse från ekonomin. Det är klart att om vi hade fått ta över ett landsting med en ekonomi under god kontroll, med resurser och en finansiering av den vård som bedrevs i landstinget hade vi också haft bättre förutsättningar att driva personalpolitiken. Nu försöker vi göra det i alla fall, trots de svåra förutsättningarna.

Jag vill påstå att finansieringen av verksamheterna är en viktig del av personalpolitiken. Man kan inte skilja dem åt. Det blir väldigt konstigt då. Därför vill jag också påstå att den budget som vi har lagt fram nu, där vi faktiskt försöker se till att verksamheten är finansierad, är en framtidsbudget för den här framtids-branschen, en budget som också ger medarbetarna ett tydligt besked om att vi tänker se till att det finns en ekonomi i botten när man nu utvecklar framtidens sjukvård. Och vi tänker fortsätta att ha höga ambitioner, även om en och annan kan tycka att det låter konstigt under de ekonomiska förutsättningar vi har. Men vi kommer att fortsätta att jobba med höga ambitioner och verkligen försöka se till att personalen får utvecklas på det sätt som vi i grund och botten är ganska överens om över partigränserna.

Hälsoarbetet blir naturligtvis ännu viktigare i det här förändringsarbetet. Jag skulle snarast vilja säga att hälsoplanens tyngd är ännu större i dag än den har varit tidigare, eftersom medarbetare som mår bra klarar av förändringsarbete mycket bättre än medarbetare som mår dåligt. Det hänger ihop.

Anförande nr 327

Håkan Jörnhed (v): Det var många bra saker som du läste upp, Stig, så jag tänkte att det nog måste vara en vänsterpartist som hade sagt det, och det var ju Birgitta Sevefjord. Jag tror att hon hade precis rätt när hon sade att omorganisationer är jobbiga. De tär. När vi nästan måste omorganisera, för det måste vi – om vi inte gör det och får ordning på ekonomin finns det snart inga arbetsplatser – är det väldigt sorgligt att vi nästan bara kan göra det i vår egen produktion. Många övriga är uppbyggda av privata avtal, och dem kan vi inte göra någonting åt. Annars kanske vi skulle ha kunnat göra det på ett mycket mjukare sätt.

Om vi nu ändå måste göra detta – och verkligheten ser ju så ut att vi måste göra det, för om vi inte får ordning på ekonomin har man inget arbete alls kvar – måste vi samverka. Då måste vi få med oss personalen och ta vara på deras kreativa idéer, precis som jag sade. Det är inte så att vi gör det här för att vi tycker att det är roligt. Det är inte heller för att vi är snåla. Men vi är oerhört pankä.

Anförande nr 328

Landstingsrådet N y m a n (kd): Så kan man uttrycka det, att vi är oerhört panka. Men landstinget har enorma resurser, fullständigt enorma resurser. Vad är det kvar? I varje fall 36 miljarder i hälso- och sjukvårdsbudgeten. Det är inga dåliga pengar.

Men det är alldeles givet, Lars, att hade vi haft en bättre ekonomi hade vi kunnat ha en bättre personalpolitik och så vidare. Självklart är det på det sättet. Men när man ska angripa de ekonomiska problemen tror jag att man skulle vara framgångs-rik om idéerna från personalen också tas med direkt. Framför allt de förbättrings-idéer som kommer från medarbetarna och som möter patienterna visar sig vara utomordentligt framgångsrika. De gagnar ekonomin och effektiviteten.

Sedan talar du om att vi skulle kunna påverka privata vårdgivare. Det tänker ni ju göra. En del ska skruvas ned väsentligt och några ska sägas upp helt och hållet. Men faktum är, om vi ska försöka se lite seriöst på detta, att både korta och långa sjukskrivningar är väsentligt lägre hos de privata vårdgivarna. Man måste alltså våga se verkligheten också och fundera över vad det är som gör att människor är mindre sjuka och sjuka kortare tid hos de privata vårdgivarna. I annat fall blundar man ju för verkligheten. Det får vi inte göra, i synnerhet inte när vi talar om medarbetarfrågan.

Anförande nr 329

Y v o n n e A n d e r s s o n (mp): Ordförande, ledamöter! Miljöpartiets och majoritetens utgångspunkt för personalpolitiken är medarbetarnas delaktighet i arbetet, inflytande över sin arbetssituation och ett gott samarbete med fackliga grupper. Det kommer att sättas på prov vid de förändringar och de neddragningar vi står inför för att kunna skapa en budget i balans. Vi kommer förhoppningsvis att klara av att sköta detta utan att några människor blir avskedade. Vi har ändå vår resurs i Violagruppen på landstingskontoret som hjälper till för att se till att övertalighet i möjligaste mån undviks.

Det kommer förmodligen att bli kärvt ett par år framåt, men så småningom gör 40-talisternas pensionsavgångar att det kommer att behöva nyrekryteras mycket personal inom vården. Landstinget ska vara en attraktiv arbetsgivare för befintlig personal, för nya människor och även för unga. Jag tror att kunskapsutvecklingen inom hälso- och sjukvården, som går snabbt framåt med behandlingsmetoder och ny teknisk utveckling, liksom utvecklingen av omvårdnaden, kommer att öppna nya och spännande möjligheter för de unga människor som vi vill ska söka sig till oss. När man talar om ungdomar tror jag att man ska tänka på att de är väldigt måna om den ökade flexibiliteten när det gäller arbetstidsmodellerna och arbetstidens förläggning. Jag tror att landstinget kan bli en väldigt bra arbetsgivare som är attraktiv i fortsättningen också.

Majoriteten har arbetat in jämställdhetsfrågor och mångfald i sin nya personal-policy. Det tror jag också kommer att medföra att landstinget blir en mer eftertraktad arbetsgivare. Chefer som har kompetens och kunskap om organisation och genusfrågor så att de kan driva jämställdhetsarbetet inom landstinget är en bra resurs. Vi kommer också att se till att det skapas karriärvägar som är öppna för både kvinnor och män inom bland annat vården. Vi vill att landstingets medarbetare ska spegla den

mångfald av grupper som finns i länets befolkning. Många av våra anställda kommer redan från olika kulturer, men vi behöver rekrytera fler invandrare och fler från andra minoritetsgrupper.

När det gäller hälsoarbetet är vår inriktning att arbeta förebyggande – den utgångspunkten har vi på varje arbetsplats. Man ska skapa en god och hälsobefrämjande miljö. Vi jobbar förebyggande med friskvård, antirökkampanjer, med stresshantering och så vidare. Vi har också arbetat med ledarskap och chefsutvecklingsprogram, för med ett bra ledarskap skapar man också bra arbetsplatser för personalen.

Arbetsuppgifterna ska vara utformade så att man ska kunna arbeta och fungera bra under hela sitt arbetsliv. Vi ska ta vara på den kunskap i erfarenhet som äldre personal har via mentorskap och vid introduktion av nya medarbetare.

Håkan berörde de olika arbetstidsmodellerna, och vi ser också med glädje fram emot att utvärdera och vidareutveckla de försök med arbetstidsförkortningar som kommer att påbörjas under 2004. För Miljöpartiets räkning yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens hemställan!

Anförande nr 330

Urban Rydahl (s): Ordförande! Jag ska beröra en sak som kan vara en nisch av det ämne som vi just nu diskuterar.

Från tid till annan uppstår en debatt om antalet politiskt förtroendevalda i kommuner och landsting. För min del anser jag att de förtroendevalda gör en stor insats i det svenska samhället. De har faktiskt uppgifter som människor i allmänhet anser vara betydelsefulla. Nu senast har Christer G. Wennerholm anfört att landstinget har många förtroendevalda. Han har tydligen satt sig ned och räknat namnen i landstingets förteckning över förtroendevalda och kommit fram till siffran 1 559.

Detta framhölls som något beklagligt i samband med presentationen av det moderata budgetförslaget i landstingets tidning Fakta. Som ordförande i valberedningen tvivlar jag inte alls på antalet, men jag undrar vad som är Christer G. Wennerholms poäng med denna räkneövning.

Vår svenska demokrati bygger bland annat på att medborgarna har insyn i samhällets organisation. Många av de förtroendevalda utses också på rekommendation av Moderata samlingspartiet. Min slutsats är att det moderata landstingsrådet genom sitt uttalande sprider misstro, inte bara mot politiker i allmänhet utan också mot folk i de egna leden. Det vore mer hederligt att i den politiska debatten framhålla att allmänheten genom förtroendevalda från alla partier kan få insyn i samhället och i de offentliga beslutsprocesserna.

Faktum är att mer än två tredjedelar av de förtroendevalda i förteckningen väljs av landstinget och har viktiga funktioner inom rättsväsendet. Jag vill som socialdemokrat

framhålla värdet av att det finns medborgare som är beredda att åta sig dessa uppdrag i skattenämnderna, i länsrätten, kammarrätten och i Svea hovrätt, som jurymän i tryckfrihetsmål, som nämndemän i fastighetsdomstolen och i kriminalvårdens övervakningsnämnder. Jag tycker att vi i landstingsfullmäktige borde vara glada över att det finns så många som vill lägga ned mycket tid och intresse på sådana här viktiga nämndemannauppdrag och de ska inte bli skyllida för att vara byråkrater.

Anförande nr 331

Margaretha Herthelius (fp): Ordförande, ledamöter! Jag beklagar också att den här diskussionen, som vi alla tycker är så oerhört viktig, äger rum vid denna tid. Vi säger oss alla värna om att personalen ska vara sedd och lyssnad till. Jag kan bara beklaga att detta hamnar på bästa tv-tid, när Aktuellt sänds och alldeles i anslutning till middagstid. Det är ju egentligen det man gör som räknas, inte det man säger. Jag hoppas att vi till nästa år ska kunna placera den här utomordentligt viktiga debatten vid en annan tidpunkt, lite tidigare, när folk förhoppningsvis kan titta och lyssna på vad vi säger – inte minst vår personal!

Håkan nämnde att vi ska vara en attraktiv arbetsgivare. Jag vill bara påminna Håkan om att jag tidigare har sagt och säger ånyo att det under förra mandat-perioden fanns en politisk enighet i produktionsstyrelsen om att vi i det här landstinget skulle vara världsledande, vara världsbäst. Vi var eniga om att Stockholms läns landsting skulle vara den arbetsgivare som människor ville gå till. Mycket av den fortbildning och de insatser som vi gjorde handlade om just detta.

Vi lever i en orostid. Jag vet att jag förra gången sade att den ekonomiska krisen, som inte minst vi i Stockholm drabbats av, är något som vilken majoritet vi än hade haft, hade fått jobba med. Vad är viktigt när vi står i kriser? Det viktigt att vi i personalpolicyfrågorna, hälsofrågorna, tar tillfället att visa personalen att vi är eniga i detta.

Fortfarande är det så att jag som vice ordförande i personalberedningen känner att det är många delar jag inte har möjlighet att delta i. Jag blev väldigt glad över det som Urban nämnde nyss när det gäller oss förtroendevalda. Om vi tror att vi kan spara pengar på att minska tiden för oss förtroendevalda att ta del av saker som vi sedan ska fatta beslut om då har vi lurat oss själva. Det är lika korkat som att dra in julgåvorna och almanackorna. Det är att sila mygg och svälja kameler.

Jag skulle alltså önska att man hade använt sig lite mer av den strategi som vi hade när det gällde omsorgsfrågorna och när vi gjorde förändringsarbetet som ingalunda var lätt, men där vi visade på stor enighet i vissa policyfrågor och det gav också resultat.

Jag vet när vi har diskuterat hälsoplan och policyfrågor att det finns en stor önskan hos alla även hos majoriteten att det ska finnas consensus, och det är jättebra, men låt oss också ge tillfälle att visa detta på ett mycket bättre sätt än vad vi hitintills har gjort. Då tror jag att vi kan dämpa oron. Mer pengar rent generellt i landet kan inte vi som

politiker skapa, vi kan skapa förutsättningar för det, men vi kan inte skapa mer pengar. Så vem som än sitter vid makten så handlar det om småblåst.

När det gäller chefsprogrammet att det nu tas upp ånyo det tycker jag känns väldigt bra, för det är just genom våra chefer och ledare inom verksamheten som vi har möjlighet att visa var vi som politiker står i det här. Jag tror också att det är viktigt att de policydokument som nu är framplockade även om vi är oerhört eniga kring dem, att de ständigt ändå finns i dialogen och finns i diskussionen så att de inte blir hyllvärmare och att vi ständigt bollar ut mot personalen för att se att vi ligger rätt.

När det gäller sjukskrivningstalen så är det glädjande att de har sjunkit. Jag tror också att man ska ha realistiska mål när det gäller det här. Precis som Lars, och det har vi pratat om. Men det finns en liten gnagande oro hos mig som jag ändå måste delge er. När jobben försvinner och de som har lyssnat på nyheterna de senaste dagarna har kanske hört det också, det finns en oro för att arbetslösheten inte minst inom offentlig sektor ska drabba Stockholms län och lite av den diskussion som vi har haft här under dagarna har gett vid handen att det kan vara så, jag hoppas att de här minskade sjukskrivningstalen inte har sin grund i att människor är rädda för att förlora sina arbeten. För då är det en skenmanöver och då har vi på sikt svåra långtidssjukskrivningar att vänta. Jag hoppas att det inte är så och låt oss visa nu när det gäller hälsoplanen alla de goda exempel som Birgitta nämnde och som var väldigt roligt att höra att ni var beredda att anamma, hoppas att det ska ge effekt och att jag ska ha fel i min oro. Med detta yrkar jag bifall till Folkpartiets förslag!

Landstingsstyrelsen, Ägarfrågor

Anförande nr 332

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det börjar närma sig slutet på den här debatten och i gammal god ordning ankommer det väl på oss som brukar delta i slutet att för våra partiers och majoritetens vidkommande försöka summera den debatt som har förts de här dagarna. Det låter sig inte göras hur enkelt som helst. Jag tror att debatt har varit klagörande i alla fall i några avseenden. Låt mig peka på några punkter och då anknyta till det inledningsanförande som jag hade i den allmänpolitiska debatten i går. Jag tror att debatten ändå har varit klagörande i det avseendet att det nu är tydligt att vi genom det budgetförslag som nu kommer att gå igenom så lämnar vi det som jag i mitt inledningsanförande i går kallade för ansvarsflykten som politisk strategi. Vi är nu i den nya majoriteten angelägna om att ta ansvar *både* för vården nu och den vård som ska produceras och erbjudas medborgarna framöver *och* vi är också beredda att ta ansvar för ekonomin.

Jag är också glad att i det senaste månadsbokslutet, för oktober, kunna notera att det har skett ett tredebrott på kostnadssidan i landstinget. Jag är rätt övertygad om att den trenden kommer att fullföljas under de sista månaderna av året, så att vi kommer att få ett bra bokslut på kostnadssidan. Däremot är naturligtvis jag såväl som alla andra bekymrad över att vi har vikande skatteintäkter.

Jag tycker också att debatten har visat att det egentligen finns ett enda fullvärdigt, regeringsdugligt alternativ i Stockholms läns landsting för närvarande. Det spretar mycket i den borgerliga oppositionen. Det spretar när det handlar om de viktiga frågorna om finansieringen, där vi har ett spann mellan Kristdemokraterna, som vill höja skatten med 49 öre, och Moderaterna och Folkpartiet, som vill ha oförändrad skatt. Under denna debatt kan det dock noteras att såväl Moderaterna som Folkpartiet och Kristdemokraterna har accepterat den skattehöjning som genomfördes förra året på 1:30 kronor, eftersom det utgör basen i de budgetförslag som kommer från den borgerliga kanten.

Vi kan också konstatera att det kvarstår ett slags eufori från några av de borgerliga partierna genom att de lägger budgetförslag som är fiktion snarare än verklighet. När vi lägger ett budgetförslag som är seriöst och verklighetsbaserat väljer några av de borgerliga partierna alltjämt att fabulera kring förändringar genom Sveriges riksdag. Det tycker jag är tråkigt.

Om vi hade samma utgångspunkt i diskussionen och såg både det ekonomiska ansvaret och ansvaret för vården med samma grund tror jag att vi skulle få en mycket mer intressant debatt, både för dem som är intresserade av att i detalj följa diskussionen om utvecklingen av hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken och för dem som i vanliga fall tycker det är trist att höra politikerna slå varandra i huvudet med på förhand intränade argument.

Det finns många tecken på borgerlig splittring i den här lokalen. Under voteringarna i dag kring hälso- och sjukvården var det tydligt att det inte finns någon entydig färdriktning för hälso- och sjukvården i det borgerliga lägret. Där finns alltjämt extremen Moderata samlingspartiet, som med sitt budgetförslag den här gången verkligen har befast det vi kritiserade och såg farhågor kring under förra mandatperioden, nämligen vägen mot sjukförsäkringar och total privatisering, trots att det hittills inte har visat sig vara något verksamt medel för att komma till rätta med kostnadsutvecklingen.

Vi ser allt från detta till en ohämmad populism från något parti i lokalen som har egen tryckpress, vilket vi antydde redan förra året, men som nu har utökat antalet tryckpressar och vill göra gigantiska satsningar byggda på ett fiktivt förändrat skatteutjämningsförslag som skulle ge oss 2,5 miljarder kronor mer i intäkter.

Den här delen av debatten har blivit väl lite analyserad. Det finns all anledning att de närmaste månaderna återkomma till hur oerhört stort spann det finns i det borgerliga lägret.

En del vill helt slakta kulturen. Andra vill tillföra mer resurser. På område efter område finns det en stor, bred yvighet inom den nuvarande oppositionen som inte gör kritiken av det enda alternativ som bygger på seriositet och verklighetsförankring särskilt trovärdig. Men det är nu oppositionens rätt att ha synpunkter. Precis som jag sade i går är det väldigt svårt att ta politiskt ansvar för en verksamhet i ekonomiskt förfall men också för en verksamhet som är så svårstyrd som i synnerhet hälso- och sjukvården är. Det är ack så lätt att hemfalla till populism.

Det finns som sagt inget politiskt alternativ förutom det eniga budgetförslag som har lagts fram av majoriteten. Jag vill ytterligare en gång yrka bifall till detta budgetförslag samt till att-satsen i det utdelade papperet från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, ”att landstingsstyrelsen ges i uppdrag att beräkna omställningskostnader för samtliga delar av strukturarbetet inom sjukvården samt att beakta dessa som upplupna kostnader i årsbokslut 2003 enligt god revisionssed”.

För att den här fullmäktigeförsamlingen inte ska känna att vi på något sätt försöker tricksa vill jag också yrka bordläggning av två att-satser i hemställan från landstingsstyrelsen. Den första att-satsen är ”att fastställa budget för Stockholms läns landsting för 2004 samt flerårsberäkningar för åren 2005–2006”. Den andra är ”att fastställa Stockholms läns landstings driftsbudget för 2004 i enlighet med landstingsstyrelsens förslag till landstingsbidrag/tillskott, resultat- och avkastningskrav för respektive nämnd/styrelse och bolag”.

Jag tycker nämligen inte att det är rimligt att landstingsfullmäktige ska ta ställning till de två frågorna när det finns en utestående fråga av så stor ekonomisk dignitet som frågan om den eventuella sammanslagningen av Karolinska sjukhuset och Huddinge sjukhus utgör. Det är rimligt att de frågorna hanteras i ett sammanhang.

Avslutningsvis vill jag tacka de politiska motståndarna. Jag vill tacka den personal som har slitit i dessa lokaler under de här dagarna. Inte minst vill jag rikta ett stort och uppriktigt tack till presidiet.

Än en gång bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 333

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Ordförande, landstingsfullmäktige! Nu närmar vi oss slutet på debatten. De förslag som finanslandstingsrådet lade nu om att de facto bordlägga beslutet om budgeten tycker jag är bra, eftersom det inte finns någon budget i balans från majoritetens sida. Man ska ju följa lagen om budget i balans, men hade vi fastställt den här budgeten hade den visat ett underskott på ungefär 65 miljoner kronor.

Jag tycker att allt pekar på att det har gått för fort och att det har blivit fel för majoriteten. Många av majoritetsföreträdarna har varit uppe i talarstolen och recenserat oppositionspartiernas budgetar. Man har kallat dem det ena och det andra. Jag har avhållit mig från det ända tills nu. Men jag kan konstatera att den budget som Socialdemokraterna lägger nog är den största svekbudget som jag har sett i någon politisk församling.

Jag har plockat fram det program som ni gick till val på för ett år sedan och som ni presenterade den 6 september 2002. På varje sida finns det ett valsvek i denna budget. På varje sida finns det ett löftesbrott. Låt mig bläddra lite.

På första sidan säger ni: ”Kortare väntetider – en vårdgaranti värd namnet.” I dag har ni fattat beslut om att avskaffa vårdgarantin, och köerna kommer att växa.

På nästa sida står det: ”Stockholmsregionen ska stärkas som tillväxtregion.” Just nu driver ni igenom skattehöjningar och höjd SL-taxa och hukar er i skatteutjämningsfrågan. Det innebär att den lokala depression som vi har kommer att fördjupas ytterligare.

På sidan därefter står det: ”Alla länets akutsjukhus behövs för framtidens behov. Inga nedläggningar är aktuella.” Jag tror inte att jag behöver säga mer än det.

På nästa sida står det: ”Vi har inte för mycket sjukvård i vårt län.” I två dagar har vi nu hört att vi konsumerar för mycket sjukvård i det här landstinget. Vi har helt enkelt för mycket vård, och den vården måste vi dra ned på och ransonera.

Inga nedskärningar: ”Vården behöver successivt ges mer resurser, så att fler kan anställas”, skrev ni. Men ni har lagt förslag om att avskeda 1 500 anställda.

”Vårdens organisation måste präglas av stor öppenhet där personalens synpunkter och erfarenheter tas tillvara”, skrev ni. Jag har nyligen varit i både Södertälje och Norrtälje och kan konstatera att ingen i personalen känns vid att den process som ni har ägnat er åt har präglats av öppenhet och att personalens synpunkter och erfarenheter har tagits till vara. Tvärtom har ni drivit igenom beslut uppifrån.

Jag kan fortsätta på detta sätt sida efter sida. På varje sida finns det minst ett löftesbrott.

Jag tycker att Socialdemokraterna i någon mening har lurat sig till makten i landstinget. Ni går till val på en viss politik, men när ni får makten driver ni igenom en annan politik. Det är inte anständigt!

Under två dagar har ni haft chansen. Ni hade kunnat lägga förslag som skulle kunna underlätta tillväxt och framtidstro i regionen. Men ni har inte tagit den chansen. I stället har ni drivit igenom beslut som kommer att fördjupa den depression som vi har: skattehöjningen, SL-taxehöjningen och återigen skatteutjämnningen, där ni inte går i täten för att få en ordentlig förändring. Det kommer att ge resultat – människor kommer att få det svårare att få vardagen att gå ihop.

Ingela Nylund Watz säger: Vårt budgetförslag är det enda realistiska. Vårt budgetförslag är verklighetsförankrat. Vi är överens i majoriteten. Oppositionen är enormt splittrad.

Men om man verkligen granskar och tittar, är inte det ledarskap som ni presenterar ett av de svagaste som har setts på mycket länge? Det saknar kraft. Ni klarar inte av att ta den möjlighet som finns till samsyn över blockgränserna som gör att man gemensamt kan arbeta sig fram till lösningar på de stora framtidsfrågorna.

Den stora strukturförändringen för ett år sedan drev ni igenom. Nu har ni försökt driva igenom en sammanslagning av Huddinge sjukhus och Karolinska sjukhuset, där vi i dag beslutade om återremiss. Ni driver igenom förändringar när det gäller Norrtälje sjukhus och Södertälje sjukhus. Ni har storstilat sagt att ni verkligen ska ta er tid till detta, diskutera 3S-utredningen, ta er an detta, ta upp knäckfrågor och försöka finna lösningar. Men ni gör ju inte det!

Skälet till att ni saknar det ledarskapet tror jag är att ni är så svaga själva – både inom majoriteten och inom era egna partier. Att ni inte lyckades få igenom en nedläggning av akutsjukhusen i Norrtälje och Södertälje visar att ni inte ens hade era egna med er. I någon mening tycker jag att majoriteten ett år efter valet, efter ett år av regerande, är en majoritet i sönderfall. Ni har inte ens fått era egna partier med er i de förslag som ni har lagt till beslut när det gäller budgeten i Stockholms läns landsting för nästa år, den första riktigt egna budget som ni lägger fram.

Till sist beträffande finansieringen: Jag tycker att det är bra att majoriteten nu föreslår en bordläggning av budgeten, som det faktiskt handlar om. Hade ni inte gjort det hade ni inte lagt någon budget i balans, och då hade det stridit mot lagen om budget i balans.

Jag vill sedan ta upp två ytterligare frågor. Jag yrkar å den moderata gruppens vägnar avslag på att de omställningskostnader som förändringarna kommer att leda till ska belasta 2003 års bokslut. Det är möjligt att det överensstämmer med god redovisningssed att göra så. Men när förändringar görs ska de också synas i den ekonomiska redovisningen. Därför yrkar jag avslag på det förslaget.

Sedan handlar det om pedagogik. Det handlar om att tala om för våra invånare i regionen vad skatteutjämningen innebär och hur mycket skatt vi behöver ta ut för att finansiera vår egen verksamhet. Därför har vi föreslagit att man ska dela upp skattesatsen i två delar, en på 10:01 kronor för att finansiera landstingets verksamhet och en på 1:61 kronor för att finansiera den skatteutjämning som vi är tvingade att betala och som är 5,4 miljarder kronor nästa år. Därför yrkar jag bifall också till det förslaget å den moderata gruppens vägnar.

Anförande nr 334

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Vi står inför stora förändringar. Debatten har stundtals varit hård. Jag tycker att vi ser olika visioner. Det är en dyster vision med ständigt nya nedskärningar av sjukvården och ökade skatter som hämmar länets tillväxt, där vi får betala mer men får mindre valuta för skatten och avgifterna. Men det finns en liberal vision som visar hur vi kan få rättvisa för stockholmarna, hur det går att skapa tillväxt och framtidstro, en utveckling med nya idéer.

Det som känns rätt tråkigt är att majoriteten så tydligt avvisar samtal med oppositionen. Det slår oss med häpnad att vi alldeles nyss fick reda på att majoriteten har hemlighållit ett digert beslutsunderlag om Karolinska sjukhuset och Huddinge sjukhus. Vi har nämligen läst i ett pressmeddelande på åhörarläk-taren här att det finns ett sådant, men vi har inte fått det.

Vi blev faktiskt ännu mer överraskade över att det är via pressen som vi får reda på att det är ett extra landstingsstyrelsemöte den 2 december. Det har vi inte fått reda på direkt från er till oss. Det är mycket konstigt att det är på de vägarna som vi ska få information.

Att yrkandet om Karolinska sjukhuset och Huddinge sjukhus nu lyfts bort visar att frågan om Karolinska sjukhuset och Huddinge sjukhus är en kameral fråga och inte en fråga om vad som främjar vården.

De medborgare som har valt oss har en förhoppning om att vi gemensamt ska arbeta med att lösa frågor om vård och trafik. Om ni väljer ett öppet sinnelag och vill föra samtal med oss i ett skede då man ännu kan påverka, då är vi i Folkpartiet redo att delta i sådana diskussioner. Men bollen ligger hos er. Det är ju ni som väljer om ni vill ha en sådan samverkan med oppositionen att vi kan gå in i öppna diskussioner innan alla beslut är låsta, för då känns det inte så meningsfullt för oss att komma med förslag.

Jag hoppas att den här regionens politiker ska kunna samla sig. När vi ser problemen i Stockholm med att politiker från olika partier drar åt väldigt olika håll är det lätt att förstå att Stockholmsregionen kan fortsätta att misshandlas av statsmakterna år efter år, just därför att vi inte gör gemensam sak för stockholmarna och för våra intressen när det gäller att förbättra vår sjukvård och vår kollektiv-trafik och se till att vi får de investeringar som stockholmarna faktiskt har rätt att få.

Det har i många delar varit en spännande debatt, och det kommer säkert att bli ett spännande budgetår, där vi ska se infriandet av alla beslut som är tagna. Alla delar kommer väl inte att vara så lustfyllda. Men vi får säkert tillfälle till många spännande debatter återkommande om hur detta ska genomföras och hur det kommer att slå.

Jag vill från Folkpartiets ledamöter ändå tacka er andra i fullmäktige för debatterna. Jag vill också skicka ett tack till presidiet, som har skött förhandlingarna och sett till att vi har hållit tidsramarna.

Med det yrkar jag bifall till Folkpartiets budgetförslag.

Anförande nr 335

Måns Almqvist (v): Ordförande, ledamöter! Chris Heister menade att majoriteten är oanständig. Men om det är något som är oanständigt är det de borgerliga bluffbudgetarna. Då är väl Moderaterna de absolut största hycklarna. Med buller och bång hade de en stor kampanj förra året om skattechocken i Stockholm, och nu föreslår man själv en uppjustering av skatten med 4,2 miljarder, men fortfarande låter det som om de pratar om skattesänkningar. Det tycker jag är märkligt. Det är en uppjustering med 1:30 i deras budget som de inte nämner något om.

Jag hade tänkt säga något om finansieringen på kort och lång sikt. På kort sikt behövs det, som vi säger i budgeten, förutom strukturförändringar också ökning av intäkterna. Att då lägga den största delen på en skattehöjning tycker vi från Vänsterpartiet är

rättvist. Det är det bästa ur ett jämställdhetsperspektiv och ett klassperspektiv. Drygt 80 procent av intäktsförstärkningarna går via skatten, där de som tjänar mer också får betala lite mer.

Att på kort sikt räkna in några omfattande förändringar av skatteutjämningen är inte realistiskt. Det oppositionen gör i sina budgetar skulle jag vilja säga är totalt oseriöst. Vi har till exempel Folkpartiet, som med sin försiktiga beräkning, som de kallar det, menar att man kan halvera kostnaden för skatteutjämningen för Stockholms läns landsting från den 1 januari 2004. Det är fullkomligt oseriöst. Det är också oseriöst som Kristdemokraterna skriver att man kan skicka en faktura på 630 miljoner kronor och inte behöver höja skatten så mycket som vi från majoriteten menar att man behöver göra.

Skatteutjämningsystemet har diskuterats mycket. Jag vill börja med att säga att det är en garant för det kommunala självstyret och en solidaritet mellan alla landsdelar. Utan skatteutjämningsystemet skulle vi ha en helt annan situation i Sverige. Utan det systemet skulle till exempel Danderyds kommun kunna halvera sin skattesats, medan Botkyrka kommun skulle behöva höja skatten flera kronor. Vänsterpartiet försvarar de grundläggande principerna i skatteutjämningsystemet.

Men i Stockholms läns landsting har vi, precis som övriga partier, synpunkter på systemet. De sociala kostnaderna, de kostnader som vi har för kollektivtrafiken, det högre löneläget och kostnadsläget är olika faktorer. Men även om vi skulle få igenom en del förändringar, som kompensation för till exempel högre löner, skulle det inte handla om några enorma summor. Jag tror att vi måste vara medvetna om det.

I den nationella diskussionen tror jag att ett visst problem för landstinget är vår association till de väldigt rika kommuner som finns till exempel i norra delen av länet. I länet totalt har vi ett snitt på 30:44 kronor i skatt per invånare. I Sverige ligger snittet på 31:25 kronor. Vi framstår alltså som ett län med lägre skatter. Men så är inte situationen här i landstinget, utan här har vi verkligen ont om pengar och har landets högsta landstingsskatt. Men debatten runt kommuner som Danderyd tror jag "smittar av sig" på landstinget, och det är olyckligt.

På lite längre sikt finns det ett finansieringsproblem såväl inom hälso- och sjukvården i hela landet som inom kommunsektorn som helhet. Det tror jag inte vi kan lösa genom att mellan regionerna bråka om skatteutjämningen i ett nollsummespel, utan det finns andra sätt som vi behöver använda för att påverka statsmakterna.

För det första handlar det om skattenivåerna. Den skattehöjning som vi gör här och som man gör i flera kommuner och landsting måste ses i perspektivet av den statliga politiken. Resurserna till vår sektor gröps ur när statsbidragen inte räknas upp med inflationen. En fråga som man från landsting och kommuner måste ställa sig inför framtiden är varför staten utgår från att skatterna måste sänkas framöver. Det är en viktig fråga som vi behöver diskutera. Många är överens om att hälso- och sjukvården behöver en större andel av BNP. Det rimmar illa med planer på statliga skattesänkningar och urgröpta statsbidrag. Vänsterpartiets uppfattning är att sjukvården

och den offentliga sektorn måste öka sin andel av ekonomin i framtiden. Jag tror att man måste se frågan på det sättet.

En annan fråga som vi också måste ställa när det handlar om skatteintäkterna gäller sysselsättningen. Om vi hade en bättre sysselsättning skulle vi kunna få in mycket mer i skatteintäkter. Jag tror att vi måste ifrågasätta om det inte går att sänka arbetslösheten mer än i dagsläget. Varför räknar till exempel Konjunktur-institutet med att det inte går att sänka arbetslösheten under 4 procent? Välbetalda ekonomer förklarar att folks löner skulle öka för mycket om arbetslösheten sjönk. Jag tror att också sysselsättningen är en viktig fråga, så i ett längre perspektiv är både sysselsättningen och statsbidragen viktiga för hälso- och sjukvårdssektorn. Även detta behöver vi diskutera.

Men i det korta perspektivet är det en skattehöjning som behövs. Från Vänsterpartiet menar vi att det är det mest rättvisa sättet att öka intäkterna på. Därför har vi lagt den största delen på just en skattehöjning.

Det var detta jag ville säga om finansieringen, så återkommer vi från partiet med några slutord senare.

Anförande nr 336

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande, värderade ledamöter! Vi ska snart avsluta med de sista voteringarna, och sedan går vi in i en verklighet som ska regleras av den här budgeten, fast vissa frågor bordläggs av naturliga skäl.

Jag vill först säga något om regeringsdugligheten och recensionen av den. Det har sagts att det nu finns bara ett regeringsdugligt alternativ i landstinget. Det är något som varje majoritet kan påstå om sig själv, för det är faktiskt bara när man är i regeringsställning som regeringsdugligheten provas.

I TV-debatten i ABC som sändes den 20 augusti och spelades in någon dag innan tyckte jag att det fanns åtminstone tre partier som nu regerar ihop som hade en del olika visioner om hur man skulle lösa landstingets problem. Nu finns det en samlad kompromiss, vilket är vanligt i koalitionsammanslagning. Det är bara att gratulera er till makten och önska er all framgång, även om jag starkt ogillar väsentliga delar av den politik som ni för, vilket har framgått under dessa två dagar.

En spretig borgerlighet ställs emot denna regeringsdugliga koalition, har det sagts. Ja, vi är tre partier på den borgerliga sidan. Det har synts i voteringslistan och märkts i debatten att det finns vissa skillnader. Det är väl för väl att det finns skillnader! Men som jag sade tidigare till Anders Lönnberg: Lyckas vi få ihop en regering efter valet 2006 så borde vi nomineras till Nobels fredspris, med tanke på att det är så spretigt just i dag.

När vi ska finansiera all verksamhet som landstinget har ansvar för, då har vi dragit in riksdag och regering, världskonjunkturen, utvecklingen av skatteunder-laget och annat. Vi har ju haft en allmänpolitisk debatt, och då får man tydligen ta med vad som helst. Nu

är vi i ett läge då vi ska knyta ihop detta och skapa förutsättningar för att budgeten ska fungera.

Vi har fått en att-sats som handlar om god redovisningssed som Chris Heister tyckte att vi skulle yrka avslag på. Jag vill formellt framföra det yrkandet om avslag till presidiet.

Jag gissar att vi förlorar den omröstningen, även om det bara är en röst som skiljer. Då kan man väl ändå få vädja till dem som skriver underlaget till redovisningen för det här året att man tydligt anger i en not att det handlar om just omställningskostnader för 2004, 2005 och 2006 som drabbar år 2003, så att det blir tydligt. Det säger jag inte för vår egen skull, för att vi till varje pris måste veta hur mycket pengar det handlar om, utan om det är något som är god redovisnings-sed är det att tala om exakt vad siffrorna står för. Detta hoppas jag kan infrias.

Från kristdemokratiskt håll har vi bidragit till finansieringen av vårt eget budgetförslag med en skattehöjning på 49 öre. Det är riktigt att vi har utgått från nuvarande skattenivå. Vi har bidragit till förslaget om att höja SL-avgifterna med 100 kronor, även om vi naturligtvis bävar för konsekvenserna. Men i det läge vi befinner oss har vi inte sett några alternativ.

Sedan har vi förslaget om en faktura till regeringen. Det kan naturligtvis se ut som ett piggt förslag, som man ibland brukar säga. Men faktum är att ni i er budgettext skriver att de här pengarna tillhör Stockholms läns landsting. Beträffande pengar som tillhör oss men som någon annan har är det väl lämpligt att man i god ordning skriver en faktura – eller faxar i väg den, som vi har hört är en möjlighet. Man bör i varje fall göra detta tydligt.

Principen är klar. Då är det bara att praktisera principen. Vi talar högstämt om ideologier och principer. Så konstigt är väl inte detta! Om pengarna tillhör oss är det rimligt att de kommer hit. Jag tror också att det normalt sett går snabbare att hantera en faktura än att stifta nya lagar eller dylikt. Det är märkligt att det är bara Stockholms läns landsting som ska drabbas på detta sätt. Det fattar jag inte.

Till sist: Jag har i debatten mellan fullmäktigesammanträdena många gånger sagt att jag saknar det öppna samtalet om hälso- och sjukvårdens framtid, finansiering och så vidare. Två budgetdebatt dagar erbjuder en oerhörd öppenhet, där vi har ganska god tid – även om jag tycker att våra tidsavsnitt alltid är för korta – för att diskutera stora, viktiga och angelägna frågor.

Tänk om vi kunde öppna för det breda samtalet och börja till exempel med fusionsfrågan. Men nu har jag förstått att den ska klaras av innan Lucia. Jag är mycket tacksam för det pressmeddelande som Lars Dahlberg har producerat i eftermiddag. Där står det: ”Vi har ett digert och seriöst underlag, annars skulle vi inte gå fram med förslaget. Därför har vi inga problem att göra kompletteringar.”

Att jag så påtagligt skulle få bekräftat att min tes för att lägga återremissyrkandet var rätt och riktigt hade jag inte vågat hoppas. Det finns alltså information som inte har

presenterats för oss 149 ledamöter av detta fullmäktige. Bättre än så kan det inte deklarerats och bekräftas. Det står här.

Sedan ska man skruva upp tempot ytterligare, för nu ska vi på några få dagar tillägna oss detta digra och seriösa underlag. Det är rimligt att de 149 ledamöterna får någon dags extra inläsningsarvode för att klara detta, om materialet verkligen är digert och seriöst och om det ska vara tillräckligt för att vi ska kunna ta ett välgrundat beslut den 9 december.

Vi återkommer till det. Jag hoppas också att det hinner bli ett sammanträde med allmänna utskottet, så att vi får information från många som har varit involverade i arbetet hittills. Det blir kanske på måndag. Sedan blir det väl landstingsstyrelse-möte på tisdag. Inte vet jag hur ni lägger upp det hela. Men det rimliga vore att ni erbjuder oss möjlighet att tränga in i detta digra och seriösa material som hittills har undanhållits denna församling. Det är ett rimligt och demokratiskt krav, och det är ett anständighetskrav.

Tack för ordet, herr ordförande! För säkerhets skull vill jag yrka bifall till alla de förslag som vår partibeteckning står under och intill.

Anförande nr 337

Landstingsrådet C e d r e n i u s (mp): Ordförande, landstingsfullmäktige! Få se om jag kan lyckas undvika att förmå de övriga att begära ordet, när nu talarlistan är tom.

Som summering av två dagars debatt skulle jag vilja säga att vi har haft en grundlig och många gånger bra genomgång av majoritetens budgetförslag. Det har inte minst minoriteten bidragit till, genom att jaga oss med blåslampa. Jag tror inte det är många områden som någon kan ha varit intresserad av som inte har belysts i debatten. Majoriteten har visat klart och tydligt att den är beredd och har en strategi för att återställa landstingets ekonomi och samtidigt utveckla verksamheten. Genom att ta på oss den här viktiga uppgiften och samtidigt våga ta beslut, ibland obekväma beslut, skapar vi förutsättningarna för en långsiktigt hållbar ekonomi. Så skulle jag vilja sammanfatta vårt förslag.

Det här är viktigt, ty utan ett långsiktigt perspektiv kommer den solidariskt finansierade vården, lika för alla oavsett om man är fattig eller rik, att falla samman som ett korthus.

Alla som har följt de senaste årens debatt om landstingets ekonomi torde ha helt klart för sig att den nuvarande minoriteten, bestående av Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna, tillsammans under förra mandatperioden lyckades slå sönder den relativt goda ekonomi som landstinget hade. Den som har satt sig in i majoritetens budgetförslag och följt debatten har säkert uppfattat att vi – Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänstern – har diametralt motsatta åsikter. Vi står för en egen linje. Vi har tillsammans axlat det ansvar som väljarna har lagt på oss i senaste valet. Som Ingela påpekade har de åtgärder som vi har tagit till och börjat genomföra också visat resultat, som man kan se i det senaste periodbokslutet.

Den nya organisationen har gett oss ett välbehövligt verktyg att följa verksamheten med avseende på hur effektiv den är och vilket ansvar som olika delar av organisationen tar för att följa budget. Men vi har också, via de olika beredningarna, börjat plocka in en hel radda information genom det finmaskiga nätverket ifrån kommunerna och olika intresseorganisationer bland annat.

Förutom att lägga ett tryckförband för att stoppa pengablödningen från landstinget, har vi dessutom visat att vi är beredda att genomföra en rad andra åtgärder. Viktigast – förutom den ekonomiska saneringen – är, skulle jag vilja säga, att vi har slagit in på en ny linje när det gäller sjukvården. Närsjukvården och den förebyggande vården får ökade resurser jämfört med akutsjukvården, och vården förs ut i lokalsamhället.

Den högkvalificerade vården däremot kommer vi att koncentrera så att ekonomiska begränsningar inte ska äventyra utvecklingen. Det är viktigt att komma ihåg. Dessutom utvecklar vi kollektivtrafiken, både till lands och till sjöss.

Vi genomför också en rad åtgärder som syftar till ekologisk och social hållbarhet. Dem har vi redovisat under de här båda dagarna, och det har debatterats.

Men en sak som egentligen inte har belysts i någon större utsträckning de här dagarna är minoritetens alternativ. Ni har skickligt undvikit att presentera era egna budgetförslag i plenum, utan ni har ägnat er åt vad som är enkelt, nämligen att kritisera majoritetsförslagen. Därför tänker jag nu försöka snabbt dra igenom era budgetförslag.

Låt mig börja med Kristdemokraterna. Ni har lagt det mest realistiska budgetförslaget av de tre oppositionspartierna. Det är ett förslag som bevarar strukturen och förvaltar den förra mandatperioden – så skulle jag vilja sammanfatta det. Ni är medvetna om att det kostar mer pengar att inte ifrågasätta det som ni erbjuder, och därför höjer ni skatten med 49 öre. Trots allt har ni dock hemfallit åt den förra mandatperiodens lättsinniga ekonomiska lösningar, när ni säger att vi kan få igen 911 miljoner från kommunerna. Det var ju vad Stig nyss pratade om, pengar som kommer in från staten till kommunerna för kollektivtrafiken och bidrag från landstinget.

Det här var vi helt medvetna om förra mandatperioden också. Jag erinrade i går om att ni då fick ett brev från Lövdén som sade: Varsågod, gå och hämta pengarna hos kommunerna! Ni gjorde ingenting då.

Men det är naturligtvis inte lätt. Jag har sympati för förslaget, och jag skulle vilja gå vidare med det. Men naturligtvis är det orealiserbart att nu få länets kommuner att avhända sig nästan en miljard, i dessa tider. Kom gärna igen, vi kan fortsätta och slåss för detta.

Till skillnad från vad någon sade tidigare om att Moderaternas förslag var orealistiskt, skulle jag vilja säga att ni har presenterat det mest helgjutna politiska förslaget av hela oppositionen. Det är genomsyrat av ideologi. Christer Wennerholm slog an temat i inledningsanförandet i dag. Det var en omaskerad demonstration av en politik som inte ens kan stava till ordet solidaritet, en politik som är helt inriktad på att gynna dem som

redan har och missgynna det stora flertalet – allt under täckmanteln frihet, men en frihet som enbart omfattar ett fåtal och som består i att slippa bry sig om de svaga i samhället.

Vår uppgift är att bidra till att Stockholm får utvecklas i frihet, var Christers tema. Det gör man genom att avveckla landstinget och överlåta vården till privata intressenter. Målsättningen är naturligtvis att den försäkringsfinansierade vården ska bli verklighet.

Kulturverksamheten avvecklas och överförs till kommunerna, som redan – åtminstone min hemkommun, Sollentuna, har i stort sett avskaffat kulturen. Det skulle man inte kunna tro om man hörde vår KS-ordförande Torbjörn Rosdahl när han i går talade om hur bra det skulle bli när kommunerna fick ta över ansvaret för kulturen.

Färdtjänsten och kollektivtrafiken överför ni till ett indirekt valt kommunalförbund, och taxan förändrar ni så att den blir avståndsrelaterad. WÅAB och Locum privatiseras. Dessutom har ni i ert förslag minskat vårdens kostnader med 750 miljoner utan att tala om var man ska ta dem.

I praktiken innebär det att ni avvecklar praktiskt taget all personal i landstinget. Ni överlåter dem på marknaden. Det kan naturligtvis ni tycka är att ta ett personalansvar.

Jag skulle vilja kalla det för ett rejält nyliberalt förslag, som säkert skulle gillas av EU:s nuvarande ordförande. Och det här begär Chris Heister att vi ska enas om i samsyn!

Birgitta Rydberg och hennes folkparti har uppträtt som Mormors lilla kråka. Först ville man inte lägga någon budget utan låta staten ta över i praktiken. Sedan ångrade man sig – tyvärr, får jag säga – och presenterade ett ogenomförbart förslag med syfte att tillgodose alla opinionsyttringar och samtidigt bevara allt som finns och någonsin har funnits i detta landsting.

Den här än-slank-han-hit-än-slank-han-dit-politiken påminner mig om ett inlägg där jag inte fick möjlighet att försvara mig. Jag tror det var Pia Lidwall som hade en fråga om att jag hade uttalat mig i Svenska Dagbladet. Det är alldeles riktigt att jag hade en längre dialog med en journalist där, och vi pratade om vad som kan hända om särintressen tillåts styra beslut som avser en mycket större helhet, till exempel ett landsting. Det är egentligen en mycket intressant demokratisk diskussion, som vi borde ägna mycket mera tid åt. Aftonbladet har tagit upp detta i en ledare för någon vecka sedan: "Är det lokala, högröstade opinioner och lobbygrupper som ska avgöra hur sjukvårdens resurser ska fördelas? Det är en skrämmande utveckling!" Skrik högst, få bäst vård.

Att som Folkpartiet i populistisk anda bara bygga på sitt förslag till budget men aldrig ta bort är inte en konstruktiv politik. Det är ren och skär ansvarslös feighet, skulle jag vilja säga. Att man dessutom finansierar sitt budgetförslag genom att som intäkt räkna med att ett folkpartiförslag som ännu inte behandlats i riksdagen inte bara ska vinna majoritet utan dessutom ska gälla retroaktivt, det är obegripligt. Det gäller trots allt 2 ½ miljard som ni har finansierat på detta vis. Det är en politik som det blir svårt att hitta samarbetspartner till.

Alternativet till majoritetens budgetförslag är minst sagt – och nu kommer jag till det ord som så många har använt förut – en spretig bukett. Trots det vill jag säga att jag välkomnar kd och även fp, om de försöker ta tag i de inviter till samling inför de stora beslut som landstinget oavsett vad ni tycker kommer att ställas inför. Jag är alldeles säker på att ni också är medvetna om att det krävs stora strukturförändringar i det framtida landstinget. Att Stig är det vet jag. Ni tror ju på en fungerande sjukvård inom ramen för ett fungerande landsting, så välkomna med konstruktiva förslag! Jag tror att sådana går att hitta, i vissa fall.

Med detta, herr ordförande, vill jag yrka bifall till majoritetens budgetförslag i dess helhet med undantag för de bordläggningsyrkanden som Ingela framförde förut och med de övriga förändringar som vi har redovisat de här två dagarna.

Så vill jag säga stort tack till alla för den debatt vi har haft. Jag vill också tacka presidiet och alla tjänstemännen, precis som alla vi andra.

Till sist säger jag så här: Kom ihåg att det bara finns en enda balanserad budget som garanterar rättvis och hållbar utveckling. Den tycker jag att vi ska ta!

Anförande nr 338

Landstingsrådet S e v e f j o r d (v): Det är väl på sin plats att alla säger några slutord. Mina ska bli väldigt korta.

I två dagar har vi ju haft en ganska tuff debatt, men med väldigt få övertramp. Det är hårda tag mot varandra, men ändå på något sätt en schyst debatt. Vi visste redan innan vi gick hit ungefär vad debatten skulle fokuseras på, och det har väl stämt ganska väl.

Jag tänker inte lyfta fram alla de olikheter och skillnader i syn vi har på hur vi ska lösa sjukvårdens problem och hur den ska utvecklas. Det är ju så att i väldigt många frågor har vi i grunden olika åsikter.

I stället vill jag lyfta fram någonting som vi är överens om, vilket jag är oerhört glad över, nämligen att faktiskt alla partier i denna församling i dag beslutade att vi under 2004 ska ta fram ett handlingsprogram om hur misshandlade kvinnor och barn ska bemötas i vård och omsorg. Jag hoppas att det arbetet ska leda till att vi under något fullmäktige nästa år ska kunna ta ett större grepp på de här problemen, jämställdhetsproblem och våld mot kvinnor och barn, i en mer sammansatt och omfattande diskussion. Jag tackar er alla för att ni ställde er bakom detta förslag.

Jag avstår från att vara polemisk och tänker inte heller recensera mina politiska motståndare, men jag gissar att ni sitter och tänker ungefär: ”Det har varit en lång dags färd mot natt”. Det är kanske er betygsättning. För mig har det varit en lång dags färd mot en ganska spännande morgondag. Vi lägger nu grunden för en spännande förändring av Stockholms läns landsting och inte minst sjukvården inom Stockholms läns landsting – en förändring som jag tror på och som jag kommer att vara beredd att

arbeta oerhört hårt för att vi ska kunna genomföra. Hur det blir vet ingen av oss, det får framtiden utvisa.

Med detta vill jag bara önska er alla en trevlig kväll, när vi så småningom har slutvoterat. Stort tack till presidiet. Ni har haft ett tufft jobb inte bara i dag; jag vet att ni har lagt ned många timmars arbete på att få det hela att fungera, så att vi kunnat genomföra de här två budgetdagarna. Stort tack också till alla dem som inte syns men som finns bakom kulisserna och ser till att allt tekniskt och allting annat fungerar. Trevlig kväll och tack!

Anförande nr 339

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag glömde ett yrkande tidigare. Jag ska först bara komplettera med det, så jag inte hamnar i det läget att debatten är avslutad. Det handlar om nummer 11 i voteringslistan, som jag härmed yrkar bifall till.

Sedan vill jag djupt beklaga att jag i min tacksägelsesång till alla möjliga och omöjliga tidigare försummade att rikta ett varmt tack också till våra koalitionspartner.

Anförande nr 340

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Herr ordförande, landstingsfullmäktige! Jag vill uttrycka stor tacksamhet till finanslandstingsrådet och majoriteten för bifallet till yrkande 11. Det ger mig möjlighet att från talarstolen tacka alla för debatt under två dagar – det är ju vår uppgift – men framför allt att rikta ett tack till presidiet och till alla tjänstemän som verkar i salen och på andra ställen runt om i Landstingshuset. Tack för två dagars budgetsammanträde!

O r d f ö r a n d e n : Innan vi då åtskiljs kan man väl efter en sådan här dag berätta något som jag inte tror är ekivokt det finns en författare som en del av er säkerligen har läst, Svante Foerster. Han har skrivit många bra böcker, en av dem heter Klasskämpen. Jag lånar ett litet stycke, några av er kanske har hört detta tidigare, andra inte.

Huvudpersonen i boken befinner sig i en väldigt öm situation men en kvinna. Under den här situationen frågar kvinnan honom: ”Säg mig de vackraste ord du vet!” Han svarar: ”Votering är begärd och ska verkställas.”

Med dessa ord, ärade fullmäktige, tackar vi i presidiet er allihop för att ni har hållit tiden och gjort ett bra arbete! Tack för i dag, sammanträdet är avslutat!